1

hulûsi yahyagil

Nurların Birinci Talebesi

ahmed özer



NURLARIN
BİRİNCİ TALEBESİ
HULÛSİ YAHYAGİL

hulûsi yahyagil

Nurların Birinci Talebesi

ahmed özer



NURLARIN BİRİNCİ TALEBESİ
HULÛSİ YAHYAGİL

Editör
Nazlı Hilâl KIZILKAYA

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Necmi TOPAL

ISBN
978-975-278-243-3

Yayın Numarası
473

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2007

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Işık Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Üçüncü Bölüm

HUZUR SOHBETLERİ

TAKDİM

Beşinci Bölüm

TASAVVUF SOHBETLERİ

Altıncı Bölüm

AHLÂK SOHBETLERİ

Yedinci Bölüm

RİSALE-İ NUR ÜZERİNE SOHBETLER

Sekizinci Bölüm

SİYASET, AHLÂK ve PEYGAMBERLİK ÜZERİNE

Dokuzuncu Bölüm

MUHTELİF MESELELER

Onuncu Bölüm

MUHABBET MEKTUPLARI

On Üçüncü Bölüm

CEVŞEN ÜZERİNE

On Dördüncü Bölüm

HULÛSİ BEY'İN HUTBELERİ

On Beşinci Bölüm

FOTOĞRAFLAR

TAKDİM

Ramazan'da Eyüp Sultan'da sabah namazı vaktinde karşılaştığımız Ahmet Hoca, bu âcizden Hulûsi Ağabey hakkında hazırladığı kitabına bir takdim yazmamı rica etti.

Biz, kitaba mevzu olan bu mümtaz insanı, Risale-i Nur Külliyatı'nda ve Mektûbât'ında yâd edildiği Hulûsi Bey olarak bildik. Elaziz'de ise Hacı Bey olarak yâd ederler. Ahirzamandan haber veren Hz. Ali (r.a.) gibi, Gavs-ı Geylanî (k.s.) dahi kasidesinde ahirzaman hadisâtından ve bilhassa Osmanlı Devleti'nin inkırazından sonra, bu vatanda yapılan dehşetli tahavvüller ve bunlara karşı Kur'ân-ı Hakim'in i'cazıyla ilim ve hikmet, hakikat ve marifet sahasında yapılan mücahede-i maneviyeye işaretle haber vermektedir.

Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri bu hususta "800 sene ve 1300 sene gibi uzak bir mesafeden görünen, belki hizmet-i Kur'âniyenin şahikasıdır" demektedir.

1926-1933 yılları arasında Isparta'nın Barla nahiyesinde te'lif ettiği Keramet-i Gavsiyye risalesinde yazdığı bu cümlenin, 1993 senesinde -tam 60 sene sonra- nasıl tahakkuk ettiği hayret ve dikkatle nazara çarpıyor. Hem de birçok mahkemelerden, hapislerden, dehşetli hâdiselerden sonra... Gavs-ı Geylanî (k.s.) in'âm-ı İlâhî ile bu asrımızı görmüş ve ahirzamanda dağlar misali ehemmiyet ve kıymet ve vüs'at kazanan hizmet-i Kur'âniyyede bulunan zâtı ve onun etrafında saf tutan mebdeindeki manevî mücahidîn hey'etini görmüş ve onlara da işaretlerde bulunmuştur.

Hacı Hulûsi Bey denince, "Risale-i Nur'un birinci talebesi", "Hulûsi daima birinciliği mahafaza ediyor", "Birinci muhatab Hulûsi'dir" beyanları hatıra gelir. Hazret-i Üstad'ın mektuplarında ve Keramet-i Gavsiye risalesinde kerratla bu merhum nazara verilir.

Hazret-i Üstad, Van'dan garba nefy ile evvela Burdur'a, sonra Isparta ve Barla'ya sevkedilmiş. Barla'da Sözler, Mektûbât ve Lem'alar'ı te'lif edip sonra Isparta'ya geçmiş...

Aradan bu kadar zaman ve çok hâdiseler, üç büyük mahkeme, Gençlik Rehberi mahkemesi, talebeler ve Nurlarla alâkadar bin küsur mahkeme... Soruşturma, tahkik ve tetkikler neticesinde Nurların serbestiyet, beraat ve intişarı ve inkişaf etmesi ve Hacı Hulûsi Ağabey'in, mübarek, meymenetli hayatıyla Hizmet-i Nuriye'nin içinde bir asra yakın yaşaması; Üstadının ve Gavs-ı Azam'ın teveccühüne liyakatını bihakkın göstermektedir. Evet pek yakın bir istikbal bu hakikati tasdik etmiştir.

Ben Hulûsi Ağabeyi 1946-1947 senelerinde Üstad Hazretleri'nin neşredilen Lahika Mektuplarıyla tanıdım. O zamanlar Isparta'da Ahmed Hüsrev, Re'fet, Rüştü, Tahirî, Küçük Ali, Hâfız Mustafa, Hacı Hafız, Mehmet, Mustafa Gül, Ahmet Feyzi, Atıf; Kastamonu ve civarında, Mehmet Feyzi, Çaycı Emin, Ahmet Fuad, Ahmet Nazif Çelebioğlu, Abdurrahman, Selahaddin, İbrahim Fakazlı, Mustafa Osman, Hıfzı gibi Nur dairesinin önde gelen kahramanları ağabeylerimiz, daima başta Hacı Hulûsi Bey'i yâd ederlerdi.

Sonra Hacı Hulûsi Ağabeyi, 1950'nin başlarında Emirdağı'nda Hazret-i Üstadımızın hizmetinde ilk istihdam edildiğimiz zaman da görmüştüm. Kendileri, Eğirdir'den şarka tayin olduğu 1930'lu yıllardan sonra, Üstadımız bana: "Hulûsi'ye söyle: Onunla ayrıldığımız yirmi sene olduğu halde, sanki yirmi gün evvel ayrılmış gibi gördüm kendisini" demişti. Otobüs kalkmadan önce gittim. Üstadımızın sözünü tebliğ ettiğimde memnun olup: "Ben de aynen öyle... Üstadımızdan sanki yirmi gün ayrılmışım gibi" demişti.

Bu sözlerle muazzez Üstadımız, Hulûsi Bey'in hiç uzak kalmadığını, kendilerini ilk ziyaretlerinde hâsıl olan münasebetini aynen muhafaza ve o manevî havayı daima teneffüs ettiğini ifade etmiş oluyorlardı.

Mustafa Sungur

ÖNSÖZ

Zaten aczdeyim. Dilimin rekaketinden bîzarım. Kalpleri bilen Allah’tır (celle celâluhû)...

Birinci Kırklar Serisi’ni yazmaya başlayalı on yılı geçti. Emrin edepten üstünlüğü herkesçe malûmdur. Bu hususta aczimi ifade etsem de vazifeyi redde me’zun değilim. Bu kudsî vazife böylesine müşevveş bir dimağla başladı. O günden bugüne hatırası bende müjdeli hisler uyandıran; ama ağırlığı altında ezildikçe ezildiğim bu serinin ilki Hulûsi Bey ile alâkalıydı. Nasıl yazmalıydım? Çünkü aziz ruhları bundan dolayı rahatsız olur muydu, çok endişeli idim. Fâni hayatta kendileri ile iki-üç defa görüşmemiz -ki bu beraberliğimiz az sürmekle birlikte- fevkalâde faydalı olmuştu...

Bu emrin üzerime yüklendiği günlerde Mustafa Sungur Ağabeyi aradım ve buldum. İlklerin sıralamasını kendileri yapmışlardı. Bu sıralamadaki Birinci Kırklar şu isimlerdir: Hulûsi Bey, Santral Sabri, Sıddık Süleyman, Bekir Ağa, Hüsrev Bey, Hafız Ali, Re’fet Bey, Binbaşı Asım, Hacı Hâfız, Şamlı Hâfız, Mustafa Çavuş, Abdullah Çavuş, Hakkı Efendi, Sarı Bıçak Mustafa, Ali Çavuş, Molla Hamid, Mustafa Gül, Ahmed Feyzi, Mehmet Feyzi, Tahirî, Çaycı Emin, Nazif Çelebi, Hasan Atıf, Hasan Fevzi, Küçük Ali, Hacı Bahri, İbrahim Fakazlı, Marangoz Ahmed, Abdülmecit Nursî, Araçlı Abdullah, Mustafa Oruç, Hıfzı Efendi, Mustafa Osman, Ahmet Fuat, Ceylan Çalışkan, Mehmet Çalışkan, Mustafa Acet, Zübeyr, Mustafa Sungur, Sabri Halıcı...

Bu çalışma, iradem çok zorladı ve zorluğun dehşetini hâlâ yaşıyorum. Sebebini izah edemem. Her defasında yardıma hazır ve müheyya gördüğüm Mustafa Sungur Ağabey benim için kudsî bir kaynak oldu diyebilirim. Bu eserlerin gün yüzü görmesinde onu benden de heyecanlı bulmuştum. O heyecana karşı mahcubum.

"Hulûsi Bey" kitabına başlamadan önce iki defa Elaziz'e gittim. Her gidişimde Harput'un o mehib kabrinde ebediyete mazhar olan Hulûsi Bey'i kendi iç dünyama yansıyan kadarı ile hayal etmeye çalıştım.

Asıl hatıralarını yakalamak benim için kudsî bir heyecandı. Ama nafile! Teklifim karşılıksız kaldı. Onun hatıralarının yumağı gördüğüm kimselerden sadra şifa bir şey alamadım. Bundan gayrı bana sadece Külliyat içindeki Hulûsi Bey'i bulmak kalmıştı. Yaptığım da büyük ölçüde bu oldu.

Külliyat'ta mevcut bütün materyali tesbitten sonra, geriye onları örgülemek kalıyordu. Daha güzelini yakalayabilmek için çok bekledim. Dediğim gibi idrakime sanki pranga vurulmuştu. Düşüncelerime kavuşamıyor ve düzgün bir üslûp yakalayamıyordum. En son iki tesellim! Kader ve zaaflarım... En büyük sebep de, yetersizliğim. Ben bunu biliyordum. Ama bir şeyler bekleyen büyüklerime bunu nasıl arz edecektim. Bu çalışma, bu derunî sebep ve manialarla gecikti...

Külliyat'ta bulduğum hakikatleri yirmi üç bölüme taksim etmiştim. Sualler, cevaplar, işaretler, maksadlar, arzular, vazifeler vs... Bunlara dair cihanbaha ifadeler ve bilgiler tesbit ettim. Ama itiraf edeyim ki; benim sönük ifadelerim, o âlî hakikatler yanında yok oldu. Kalemimin ve kelâmımın utandığını söyleyebilirim. Benim bu duygularımı aşırı taraftarlığıma bağlayanlar olabilir. Bu ise benim için bir teselli olacaktır. Zaten tek ümidim de kendimi içlerinde sandığım kudsîlerle beraber olmaktır.

Bu hakikati te'yiden Mustafa Sungur Ağabeyden şu hatırayı arz etmek isterim:

"1960'lardan sonra Hulûsi Ağabey İstanbul'a teşrif etmişti. Çarşamba'da Necmeddinlerin kaldığı dershanede bir gün ders yapmışlardı. Talebeler kalabalıktı. Dersi bana okutuyordu. Zübeyir Ağabey talebeler arasında ders dinliyordu. Bir aralık Zübeyir Ağabey'e baktım, diz üstü oturmuştu. Bakışları bana mânidar gelmişti. Birkaç gün sonra Zübeyir Ağabey bana bir münasebetle: 'Hulûsi Ağabey'e baktım. Üstad'dan şimdi ayrılmış gibi o hâletini aynen muhafaza ediyor' dedi.

Bu ifadeyle hem Hulûsi Ağabey'in, hem de Zübeyir Ağabey'in yüksek mâhiyetleri anlaşılmaktadır.

Hulûsi Ağabey, Risale-i Nur'da Hulûsi Bey unvanıyla geçer. Hulûsi Ağabey, hayatı müddetince nur talebeliği vasfını ve kemal-i sadakat ve ihlâsını en güzel ve ekmel bir şekilde yaşamış, muhafaza etmiş ve herkese bir hüsn-ü misal olmuştur. Kendilerinin kerametvarî nice mazhariyetleri vardır ki; onları Elaziz halkı ve o civar Nur talebeleri bilmektedirler.

Hulûsi Ağabey, Risale-i Nur'a talebe olmayı, ihlâs ve sadakatla Nur talebesi olarak yaşamayı, her şeyden üstün bilirdi. Risale-i Nur'daki derslerle iktifa ederdi. 'Biz ne bilirsek, neyimiz varsa, hep Risale-i Nur'dandır' derdi.

Merhum Hulûsi Ağabeyin, Risale-i Nur derslerini dinlerken saatlerce dikkat kesilip, gözünü dahi kırpmadığı, derste bulunanlar tarafından hayret ve hayranlıkla karşılanmıştı. Hulûsi Ağabeye bir ara Hazret-i Üstadımızdan şu hatırayı nakletmiştim:

Bir gün Isparta'da Üstadımızın yanında, odasında ders yapıyorduk. Hazret-i Üstad yatakta yarı oturur vaziyette, bizim okuduğumuz dersi, hatt-ı Kur'ân'la yazılı bir risaleden takip ediyordu. Hakaik-ı imaniyeye ait ince bir bahisti. Okurken bir aralık:

'Kardeşlerim!' dedi. Doğruldu ve gözlüğünü eline alarak, 'Siz gençsiniz, hafızanız sağlamdır. Ben ihtiyarım, hafızam zayıflamış. Yemin ediyorum ben bu dersi şimdi yeni görmüş gibi istifade ettim... Halbuki, ben bu dersi şimdiye kadar on bin defa okumuşum' dedi. Ve bu ifadeyle yeni görür gibi ders alışını hafızasının zaifliğine atfetti.

Bundan birkaç gün sonra, yine ders esnasında bu mevzua temas ederek: 'Hani ben size böyle böyle demiştim. Yani on bin defa okuduğum bir bahsi tekrar okuduğumda yeni görmüş gibi ders aldım' sözünü hatırlatarak: 'Bu dersler, âyât-ı Kur'âniyeden geldiği için terakkiye son yoktur' beyanında bulunmuşlardı.

İşte ben bu hatırayı Hulûsi Ağabeye kısaca ifade edip:

'Efendim, siz de maşaallah ders okunurken, millet defalarca yatıp kalkıyor, siz gözünüzü dahi kırpmıyorsunuz. Siz de daima ders mi alıyorsunuz?' demiştim. Hulûsi Ağabey de: 'Sen zaten koltuk kabartmayı seversin' deyip, sözü kapatmak istedi. Bu âciz de biraz daha ciddi:

'Risale-i Nur'un hakkı ve hatırı için soruyorum' diye mukabele edince, cevaben: 'Siz ne zannediyorsunuz, biz daima ders alıyoruz, dersimizi tazeliyoruz' demişti.

Üstadımız ona, Barla'da 1928'de ilk ziyaretinde, 'Kardeşim; ben şeyh değilim. Ben imamım' demiş ve 'Seninle günde iki defa beraber olacağım. Birincisi: Sabahleyin dua vakti seni yanımda hazır edeceğim. İkincisi: Akşam vaktinde senin dersinde, yanında seninle beraber olacağım' buyurmuş.

Hazret-i Üstadımızın bu gibi beyanları, Lahikalar'da dercedilen, Emirdağ ve Isparta'da dış kapının iç kısmına talik edip, her ziyaretçiye mutlaka okunmasını emir ve tavsiye ettiklerini kat'iyen haber veriyorum:

'Risale-i Nur'un her kitabı bir Said'dir. Siz hangi kitaba baksanız, benimle karşı karşıya görüşmekten on defa ziyade, hem bâki surette benimle görüşmüş olursunuz' hakikatli ve müjdeli beyanlarına ne kadar da uygundur."

Başta o ve Hâfız Ali gibi zâtların -Risale-i Nur'un ilk talebeleri, ilk muhatap ve nâşirleri, hadimleri olarak- dünya durdukça, nurlar okunup yazıldıkça ve bu hizmet-i Kur'âniye, imaniye ve nuriye devam ettikçe, hissedarlıkları, elbette biiznillahi Tealâ, devam ediyor. Mânen teali ve terakki ufuklarına doğru tayeran ediyorlar diye ümidvârız. Cenab-ı Erhamurrahîmîn'den bütün Esmâ-i Hüsnâsını şefaatçı ederek niyaz ederiz ki:

Biz acizleri de talebe-i ulûm kisvesiyle başta Nur Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri olarak, o bahtiyar ehl-i nur cemaati arasında ilelebed beraber bulundursun. Habib-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) hürmetine ve nur-u Kur'ân ve nur-u İslâm hürmetine âmin, Yâ Muîn... bi hürmeti Seyyidi'l-Mürselin...

Ahmed ÖZER

Birinci Bölüm

HULÛSİ BEY'E DAİR

Ondan Geriye Kalan

"Ferman tozlu havada okunmaz" dedi ve hayatı boyunca bağrında yaşadığı cemiyetin hastalıklarıyla savaştı. Fedakârlığın en yüksek misalini gösterirken, ihtiyat prensibini hiç ihmal etmedi.

Dinî hizmette etrafına adam toplamanın, ancak Allah'ın takdirine ve tavzifine bağlı olduğunu söylüyor, etrafındaki insanlara bunu telkin ediyordu.

Keşif ve kerametle alâkalı mes'elelerden daha çok, imanî mevzulara ehemmiyet veriyor; "Risale-i Nur'un mesleği de budur" diyordu. O mektebin birinci şakirdi, bu prensibin en musir takipçisi oluyordu. Siyaset mes'elelerine zerrece ehemmiyet vermeyişi de bundandır. 1960 ihtilâlinin en korkunç günlerinde Elaziz'de otelde ders yapmış, en sıkı günlerde, defterine not ettiği imanî dersleri çayhanede oturanlara okumuştu.

Derslerine salâvat-ı şerife ile başlar, ilgili âyeti tefsir eder, hadîs-i şerif okur, daha sonra da Risale-i Nur dersine geçerdi. Bu dersleri, hâtıra ve lâtifelerle canlı tutmaya çalışırdı. Pehlivan Çavuş'un ders esnasındaki marşları meşhurdur. Hulûsi Bey bunu bildiği için ders orta yerde bölünüp, dikkatler dağılmasın diye, "Şimdi Pehlivan Çavuş ve Mızıka-i Humayûndan marşlar dinleyeceğiz" lâtifesiyle onun marş söylemesine müsaade eder ve marşın bitiminde derse geçerdi...

Camiye ve cemaate son derece riayetkârdı. Bütün namazlarını evinin karşısındaki camide eda ederdi. Müftü ve hocaefendilerle münasebeti mükemmeldi. Elaziz müftüsü Ömer Efendi'nin, kendisine sorulan fetvalardan bir kısmını, cevaplandırmak üzere Hulûsi Ağabey'e gönderdiğini söyleyenler çoktur.

Etrafında bulunan talebeleri cemiyete teşvik eder, hizmet adına okulu bırakmaları yerine, sınıfının ve okulunun en çalışkanı olmaya gayret göstermelerini isterdi.

Edeb ve terbiyede mümtazdı. En küçük bir talebenin dahi gönlünü alırdı. Kendisini gündüz ziyaret eden ve gece otelde kaldığını söyleyen bir arkadaşının, o günün akşamı haber göndererek, iade-i ziyaretine giderdi... Bu yanı onu öylesine yüceltirdi ki; geçtiği yolda herkes ayağa kalkarak ihtiramda bulunurdu. Bu ihtiramda Sünnîler kadar Alevîler de saygılıydı.

Ehl-i tarikat onun dersine diz çöker ve ondan manevî feyz alırdı. O dersten herkes manevî derinliği ölçüsünde istifade eder, onun ders halkası Rahmânî bir sofra gibi olurdu.

Fazileti her vicdanı tatmin edecek vüs'atteydi. Tarikat şeyhinde bulunması lüzumlu vasıflara, o kemâl manâda sahipti. Ondan Üstad'ın şu sözünü naklederler: "Kardeşim benim on iki tarikattan ders vermeğe selâhiyetim var ama ben imamım, şeyh değilim." Kalbin imana, gözlerin nura, aklın derse, hasta vücudun ilaca, muzdarip ruhun teselliye, zalim nefsin terbiyeye en çok muhtaç olduğu şu asrın derdini ve devasını, en güzel şerh eden büyük Üstad'ın o hâlis talebesi de, elbette şeyh değildi.

İkaz ve irşadı usûlüne göre yapardı. Üslûbu muhataba göreydi. 1960 ihtilalinden sonra Millî Birlik Komitesi Başkanı Cemal Gürsel'e bir mektup yazmıştı. Bu mektup ona bir ikaz mahiyetindeydi.

O yıllardan sonra zâhiren meydana gelen ihtilaflarla alâkalı, bazı Nur talebelerine ikaz ve tembih mahiyetinde mektuplar göndermişti. Bu ikazların tatlı bir üslûbu vardı. Bazen bu ikazlar ders esnasında da cereyan ederdi. Yine bir bahçe dersinde

kendisinin içtiği sudan arta kalanı dağıtmışlardı. Bu esnada kendileri "Mü'minin artığı mü'mine şifadır." demişti. Derste bulunan ehl-i ilim bir zât ise: "Her zaman, her yerde, her mü'mine, her halükârda şifa mıdır?" diye sormuştu. Bu suâle Hulûsi Bey "Biz işin te'viline gitmiyoruz. Bu kadar anlıyoruz." cevabında bulunmuştu. Bu tatlı hatırasını nakleden profesör hocamızın, bu olayı naklettiğinde hâlâ o günün bütün heyecanını taşıdığı her halinden belli oluyordu.

Hulûsi Ağabey, Üstad Eskişehir'de bir otelde kaldığı sırada, onu ziyarete gitmiş. Fakat Üstad'la görüştürülmemiş. Bu hüzünlü hatırasını devamlı anlatır. Üstad kendisiyle görüştürülmediği sırada: "Hulûsi'nin kokusunu alıyorum. Bu yerlerde, arayın, bulun" demiş. Bu emir üzerine Hulûsi Bey heyecanla aranmış; bulunmuş ve görüştürülmüş. Fakat bu vak'a onda unutamayacağı izler bırakmıştı.

Yıllar yılı birbirlerini hiç görmedikleri halde devamlı mektuplaştığı Re'fet Bey'le, 1975 senesinde Ankara'da buluşmuşlardı. Seksenlik iki muhib askerin birbirlerine karşı iltifatı ve hasret gidermeleri, seyredenleri âdeta büyülemişti.

Bu çalışma sırasında kendilerinden bilgi istediğimiz Mustafa Erdem anlatıyor: "Hulûsi Efendi mücessem ihlâsdı. O mübarek zâta ait birkaç hususu arza, onun şu sözleriyle başlamak istiyorum: 'Övünmek için söylemiyorum, şükran-ı nimet olsun diye söylüyorum. Cenab-ı Hak bana ihlâs lütfetmiş. Allah'ın rızasından başka hiçbir gaye gütmedim. Hepinizin kötülemeniz de, medh ü senânız da benim için birdir, böbürlenme olursa ihlâs gider, kışır kalır.'

Yine bir gün buyurdular: 'Re'fet Bey bir gün defterinden bana şunu gösterdi: Üstad Hazretleri buyurmuşlar: Hulûsi ihlâsıyla, Sabri sadakatiyle, Hüsrev kalemiyle...'

Üstad'ın huzurunda Risale-i Hamidiye'yi bir vesile ile okuduğundan bahsetmişler. Üstad Hazretleri: 'Kardeşim o odunlar daha yeni nurlandı' buyurmuşlar. Yine 'İmana faydası olmayan bilgiler odun mesabesindedir' diye ilave etmişler.

Şu hadîsle vasiyyet etmişlerdi: 'Öylelerle otur kalk ki Allah'ı unuttuğunda hatırlatsın, unutmamışsan daha da kuvvetlendirsin. (...) Şayet imanını tahkike çıkarmak sana dert olmuşsa, eserleri tefekkürâne okuman lazım...'"

Ondan Birkaç Damla

* Biz kapısının eşiğinde duracağız. Sebatla bekleyeceğiz. Mutlaka bir gün, bir vesileyle açılır. Şayet kapı yine açılmazsa o kapıda sesi ünsiyet etmiş birisinin sesiyle o kapıyı çalar, sesleniriz. Tabiri caiz ise askeriyedeki protokoller gibi... Misal; Veysel Karanî, Abdülkadir-i Geylanî Hazretleri gibi sesleri beğenilmiş zâtların münacatları ile o kapıyı çalacağız.

* Muhabbet habbeyi de deler, kubbeyi de deler. Biz bir zamanlar Üstad'ın, üslûbunu dahi almıştık. O'nun ihlâsına, sadakatine, feyzine konuşmasına muhabbet ederdik.

* Zikir kalpden mâsivâyı çıkarır. Mâsivâyı çıkarınca Cenab-ı Hak tecelli eder. Vefatından sonra tasarrufu devam edenlerden biri de Üstadımızdır. Onu görmek isteyenler satırların arasında görebilirler.

* Sevdiklerini birer birer atıp, dönüp arkana da bakmıyorsan korkma, Allah'a vâsıl olursun. Bu yolda mahrumiyet yoktur. Nefsin bütün sevdiklerinden geçmek şart.

* Eğirdir'den Barla'ya yağmur altında Üstad'ı ziyarete gittim. Eğirdir'e döndüğümde dedim: Hayret ben hâlâ yaşıyor muyum? Hâlâ dünyada mıyım? Barla'da Mustafa Çavuş, Şamlı Hâfız Tevfik ve ben bulunuyorduk. Üstad buyurdu ki: "Şimdi Gavs-ı A'zam gelip üzerinizde uçarak 'Said'i dinlemeyin' dese, siz ne yaparsınız?" Biz dedik ki: "Seni dinleriz." Buyurdular ki: "Benim de sizden istediğim cevap buydu."

* Bir gün rüyamda alay komutanına tekmil verecektim. Baktım ki Üstad alay komutanının makamında oturuyor. Bana dedi ki: "Her gün seninle iki defa görüşeceğim." Bu rü'yanın te'vilini Üstad'a sorduğumda buyurdular ki: "Sabahları seni yanımda hazır edeceğim, akşamları da ben senin derslerine geleceğim." Bundan

dolayıdır ki, zaman zaman akşam derslerinde uyanık olmanızı, aramızda hürmet gösterilmesi icab eden birinin varlığını söylemişimdir ki işte o zât, Üstad'dır. Her akşam dersimizi teşrif eder.

* Üstadımızı ve sevdiklerimi görmek istediğim zaman karşımda temessül etmiş şekilde görürüm. Bizim işimiz maddî değil manevîdir. Gönüllere girmek lazım. Resme değil manâya ehemmiyet vermek lazım. Allah için olan muhabbetin zevaline imkân yoktur.

* Risale-i Nur'u okuma, anlama ve anladığını yaşama var. Biz acaba işin neresindeyiz?

* Risale-i Nur'un tam te'sirini görmek için ihlâs ve tefekkürle okunması lazımdır. İçindeki manâları iyice anlamaya çalışmak lazımdır. Her konu bir diğerinden ehemmiyetlidir. Ben şahsımı kusurlu gördüğümden kendime "Risale-i Nur şakirdi" demekten utanıyorum.

* Cenab-ı Hakk'ın rahmet ve inayeti, Hz. Ali (r.a.) ve Gavs-ı A'zam (k.s.) gibi zatların himmeti ve muhafazası altında bulunan bizler, dünyayı ateş etseler yine fütur getirmeyiz.

Bundan sonra zuhur edecek hâdiselerden korkacak bir şey yoktur. Hz. Zekeriya (a.s.) gibi testereyle kesilmeyi istemeyelim. Bir peygamberle yarış edilmez. Üstad'a yapılan zulümlere bizden bir cemaat bile tahammül edemez. Onlarla yarışmayalım. Aman çok dikkat edelim. "Ben de Peygamber gibi, Üstad gibi zulümlere tahammül ederim" demeyelim. Yalnız Üstad'a verdiği cesaret-i mâneviyeden, durumumuza göre bir lem'a da bize versin. Yoksa onların hallerine tahammül edilmez.

* Dua ederken de dikkatli olalım. Gücümüzün yetmeyeceği şeyleri istemeyelim. Şayet bir imtihana tâbi tutulursak, istediğimize de isteyeceğimize de pişman oluruz.

* "Ben parasını veremeyeceğim malı satın almam. Ben sokakta gezer, kalbimi bozmam veya ben Risale-i Nur şakirdiyim, kendimi muhafaza ederim" sözleri laf. Bu zamanda takvanın ve kendini muhafazanın yolu, kesin tecrübemle söylüyorum ki;

derse devam ve eserleri mütefekkirâne okumakla olur. Can kurtaran Risale-i Nur dairesidir.

* Ben kendi nefsim için söylüyorum. İsterdim ki; her şeyim düzenli, nizamlı olsun. Fakat buna hiçbir zaman muvaffak olamadım. Tâ ki bunları bıraktım, Allah'ın rızasını esas tuttum. Ondan sonra işlerim yoluna girdi.

* Risale-i Nur'u hem biliyorsunuz, hem bilmiyorsunuz. Acz ve fakr ile Cenab-ı Hakk'a dua edin: "Ya Rab aç bana, senin verginde hudud yoktur." Risale-i Nur'un önüne her oturduğumuzda bilmiyor olarak oturalım.

* Biz bildiğimizi bırakacağız. Kabımızı boşaltacağız. Risale-i Nur'un ince mânâları içerisinde bu da vardır. "Bilirim" iddiasında olanlara verilmez... Risale-i Nur dışında başka bir şey düşünmeyin. Ekmek, su zaruret olmadan düşünülmesin. Geçim işini de bir yoluna koymuşsanız, onu da düşünmeyin.

***

"İnsan, ona derler ki; içi dışa döndüğünde içinde utanılacak bir şey olmaya..." Hacı Hulûsi Efendi teveccüh-ü nası hiç istemezdi. Teveccühlerin kendisine yöneldiğini hissettiği zaman, latif bir latife yaparak teveccühleri kırardı. Kendi ifadelerinden dinleyelim: "En ciddi mes'elelerde bile ben latife yapar, dikkatleri latifeye çevirir, aradan çekilirim. Kimsenin gözleri bana çevrilmez. Bazen yüksek perdeden konuşurum. O teveccühün kaldırılması için hemen latife yaparım."

İhlâsından dolayı kendisini o kadar gizlerdi ki; yabancılar Hacı Hulûsi Efendi'nin kim olduğunda tereddüt geçirir, genellikle de, yanındaki ders arkadaşlarından birinin eline eğilirlerdi.

Üstad'la geçen otuz seneyi aşkın bir zaman içinde, onunla görüşme müddetleri az ve vuslat âdetleri parmakla sayılacak kadar azdı. Fakat, Müceddid-i A'zam ve onun sadık ve hâlis dostu arasında sanki hiç ayrılık olmamış gibidir. Tayy-ı mekân ve zaman aralarında devamlı cerayan etmiş diyebiliriz.

İstifade ve istifaza fırsatlarını yakaladığı anları çok iyi değerlendirmiş; gerek mektupla, gerekse bizzat görüşmelerden elde ettiği semereleri herkesin istifadesine sunmuştur.

Büyüklerin çok derinlerdeki gizli hazinelerinden faydalanmak, ancak usta dalgıçlara nasib olurmuş... Sual ettiği mevzular ele alındığında iyi ki o türlü mes'eleleri eserlere kazandırmış denilmeden geçilemiyor.

Büyükler çoğu zaman, yanındakilere ve etrafındakilere rağmen yalnızlık çekerler, ruhen ruhuna uygun ferdleri bulamazlar. Her ferd, içinde yaşadığı cemiyette zirveleşmesi nisbetinde bu kaderi yaşar. Gurbetin ruhu örseleyen tahribatına maruz kalır. Hulûsi Bey'le Üstad arasında kurulan mektup koridorunda bir lâhza tefekkür, pek çok ipucu verecektir.

Hulûsi Ağabey'in; mesleği itibariyle, ihtiyat ve tedbiri, hizmet denklemi üzerine kurmasıyla, arkadan geleceklere mükemmel bir misal olduğuna her selim akıl şahiddir.

Alvarlı Muhammed Lütfi Hazretleri onun için söylenmesi gereken sözlerin en güzelini söylemiştir:

"Gülbin-i tevhidde gunce-i hemrah, Hulûsi Efendi kardeş

Nur-u tevhid ile dilde dilârâ bir haknümâ zâta olmuşsun yoldaş,

Tuttuğun dâmeni elden bırakma, ilm-i ledünnâne olmuşsun sırdaş,

Kerem-i Kerîm'e bu mazhariyet bir kadr-i vâlâya olmuşsun hâldaş

Hamd eyle Mevlâ'ya rube zemin ol, nâehle esrarını eyleme fâş."

Bu giriş bölümünü merhum Hulûsi Bey'in Mahmud Allahverdi'ye söylediği tavsiyelerle noktalıyorum:

- Bir yere gittiğinde o beldedeki emin bildiğin birinin aklı ve tavsiyesi ile hareket et. Bu takdirde az zarar edersin.

- Yalnız seyahate çıktığında azimet ve takvayı esas tutabilirsin. Gençlerle seyahate çıktığında gençlerin ihtiyaçlarını ve hukukunu dikkate almalısın.

- Sofrada yaşlı sen isen, sofradan en son sen kalkmalısın.

- Müşterek hizmetlerin ifâsında iltifat ve latifeler şevk verir, muhabbetin muhafazasına vesile olur.

HAYATI

"Bir mevsim-i baharına geldik ki âlemin
Bülbül hâmûş, havz tehî, gülistan harâb."

Nurun birinci talebesi merhum Hulûsi Bey'in hayatına kendi ifadeleriyle başlayalım:

"Arabî 1313, Rumî 1312 ve miladî 1896 senesi Ramazan-ı şerifin birinci gecesi teravihden çıktığı sırada, Elaziz'in Kesrik köyündeki evimizde dünyaya geldiğim, merhum validemin ifadeleridir. İlk tahsilimi Elaziz Çarşı Camii imamı Sarı Hâfız'dan ve hususi surette yaptım. Rüştiye-i Askeriyeyi Elaziz'de, idadi tahsilimi iki sene Erzincan'da, bir sene İstanbul Çengelköy Kuleli Askerî İdadisi'nde ikmal ile Harbiye Mektebi'ne geçmiş iken, Harb-i Umumi'nin patlaması üzerine bir müddet ihzârî talim ve terbiye gördükten sonra, Rumî 8 Teşrin-i Evvel 1330'da (12 Nisan 1915) Çanakkale'deki 3. Kolordu 9'uncu Fırka, 25'inci Piyade Alayına verildim. Bu alayın muhtelif bölüklerinde çalıştım. 1 Temmuz 1331'de (23 Temmuz 1915) zabit vekili oldum. 26 Temmuz 1331'de (26 Temmuz 1915) Anafarta Conk Bayırı Muharebesi'nde 25. Alayın 10. Bölüğünde yüzümden, göğsümden ve sol kolumdan yaralandım. Biga ve İstanbul Harbiye Hastahanelerinde tedavi edildim. Kanun-u Evvel 1331'de (1915) Anafartalar'daki kıt'ama avdet ettim. 3 gün sonra düşman çekildi. 1 Kanun-u Sânî 1331'de (1 Ocak 1916) Kırklareli bölgesine intikal için Çanakkale mıntıkasından ayrıldık."

Çanakkale'de Yaralandım

Hulûsî Bey Çanakkale Conk Bayırı Muharebesi'ndeki yaralanma olayını bir başka zaman şu ilâvelerle anlatır:

"Çanakkale Harbi'nden evvel 3. Kolordu, Tekirdağ'da idi. Biz 9. Fırka (Tümen) olarak Çanakkale'ye geldik. Birçok çıkartmalar yapıldı. Biz harbe giderken, pilav yemeye gider gibi hevesle gitmiştik. 12 Nisan 1915'te Seddü'l-Bahir'e geldik. Anafartalar Muharebesi'nde, Cenab-ı Hakk'ın lütfu ile kurtulduk. Son taarruzda bütün subaylar ve erler abdestli olacaktı. Şayet su bulunmazsa teyemmüm edilecekti.

Yüzümden, kolumdan ve göğsümden yaralandım. Çanakkale'de yaralanmam 26 Temmuz 1915'te Leyle-i Kadir'de oldu. Karadan, denizden top mermileri patlıyordu. Bir top mermisi önümde patladı. İki el ateş ettim. Yanımdaki asteğmen "Silahla birkaçını temizleyeyim" dedi. Geri çekildim. Sol yanağıma elimi attım. Baktım kanıyor. Sol koluma da kurşun isabet etmişti. Artık şuurum tam işlemiyordu.

1 Ocak 1916'da Çanakkale'den ayrıldık. Nisan'a kadar Kırklareli'de kaldık. Sonra Tekirdağ üzerinden vapurla Haydarpaşa'ya geldik. Kuşdili Çayırı'nda ordugâh kurduk. Odunla işleyen tren-i mahsusla yola çıktık. Konya Ereğlisi, Niğde, Kayseri ve Sivas'a uğrayarak Karadeniz'e geldik. Rusları sahile kadar kovaladık. Ruslar bizi Bayburt'ta sardı. Çanakkale'nin, Anafartalar'ın ve Conk Bayırı'nın dinç fırkası idik. Süngülü tüfek ile 'ALLAH ALLAH!' diye gidiyorduk.

Doğuda cebrî yürüyüşle ilerliyorduk, sonra tepe tepe müdafaa ederek çekildik. Erzincan'ın üstünden, Çardak Boğazı'ndan geçtik. 1916 senesinde Kafkas Cephesi'ndeki muharebemiz, Erzincan'ın batısında mevzilenerek beklemek suretinde oldu. 1917'de Ruslar çekiliyordu. Ermeniler de silahlarını bırakarak çekiliyordu. Biz ilerlemeye başladık. Ermenilerle çarpışarak ilerliyorduk. Kelkit, Şiran-Erzurum Ilıcası, Tortum'dan Sarıkamış'a geçtik. O sırada Kazım Karabekir Sarıkamış'taydı. Kars'a yürüdük. 1918'de Kars'ı birinci olarak ele geçirdik.

1. Cihan Harbi dolayısıyla tahsilim yarıda kalmıştı. Harbden sonra 1925'de tekrar mektebe başladım. Nihayet Harbiye'den mezun oldum. Babam Yahyazâdelerden Mehmet Efendi, alaylı zabit idi. (Mektep görmeden ordu içinde yetişen subaylar.)

24 Teşrin-i Sâni 1331'de Mülâzım-ı Sâni oldum. Nisan 1332'de Kafkas Cephesi'ne hareket ettik. Eylül 1332'de Kafkas teşkilât planlaması yapıldı. 9. Bölük -9. Kafkas Alayı- 26. Tabur, 5. Kafkas Hücum Taburu, 9. Kafkas Alayı Makinalı Tüfek Bölüklerinde ve bu bölükte 1333 senesi sonunda ileri harekâtta Ermeni ve Bolşeviklerle yapılan muharebelere iştirak ettim, Gence ve Bakü'nün zaptı için yapılan muharebe ve Karabağ'ın temizlenmesi harekâtında bulundum.

Hiçbir mağlubiyet acısı görmeden mütareke üzerine evvelâ Batum'a, bilahare Trabzon'a dönüldü. Trabzon'da bölüğümüz 25. Taburun makinalı bölüğünü alıp bu kıt'a ile Niksar, Erbaa, Tokat ve Sivas'a kadar gelmiş iken, izinli olarak Elaziz'e geldim. Daha sonra 15. Alay -3. Tabur- 10. Bölüğüne nakledildim. İstiklâl Harbi'nin Antep ve Sakarya Muharebeleri'ne iştirak ettim. Mülâzım-ı Evvel oldum.

15. Fırka -86. Alay- 4. ve 8. Bölük Komutanlıklarında bulundum. 1338 Ağustosu'nda 45. Alay -8. Bölüğe iştirak ettim. 21 Ağustos 1338'de yüzbaşı oldum. Teşrin-i Sâni 1339'da Elaziz'deki 15. Alay 4. Bölüğüne, bilâhare 8. Bölüğüne tayin edildim.

1927 Ocak ayında Midyat'ta eşkiya takibâtında bulundum. 1927 Eylülü'nde garba mübadele oldum.

Manisa'daki 16. Fırka 44. Alay 1. Taburunda iken, 10 Kanun-u Sâni 1928'de (17 Ocak 1928) Eğirdir Dağ Talimgâh Muallimliği'ne nakledildim."

Hulûsi Bey'in hakikatle bütünleşmesi işte bu tarihten sonradır. Yıllarca sadakat, ihlâs ve feragatla sürecek ve ötelerde de devam edecek beraberliğin vuslatına burada erer. Barla güneşi bir başkadır. Dalga boyu ukba eksenli olduğu için, maddî engeller onun yansımasına mani olamaz. 1929 baharı Hulûsi Bey için, o güne

kadar yaşadığı tüm baharlardan başkadır. O aşkın ona benzer bir anı daha olmaz. Onun elinden tutulmaz, o zâhiren elinde tutanları da arkasına alır, manâ sofrasına beraber çağrıldığı Barla'ya gider. Orada bülbül hâmûş, gülistan harap değildir. Barla yamaçları bülbül sesleriyle inler. Isparta gülleri belki hiçbir zaman öylesine hüzün ve heyecanı bir arada yaşamamıştır. Yer yer o hasretin ak hülyalarına gidip geleceğiz. Bekleşmenin iki engin ruh ikliminideki acısı ve sancısı ne kadardı, bunu bizim bilmemize imkân yok. İlk kavuşma ve bakışmanın destanını yazmaya bu kalemin tahammülü yoktur. O sıkleti çekemem. Hulûsi Bey'in saf ve berrak ihlâsıyla, asrın muzdaribi o âbide karşısındaki vuslat anına şahid olabilmeyi size lütfetseler neler hissederdiniz?

Hayallerinizi hazırlayınız, edep ve terbiyenin ulviyeti içinde şu cümleleri tekrar ediniz:

"Daha önceleri yani 1925 yıllarında Üstad Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri'ni işitmiştim. Fakat bir şeyh olarak duymuş ve o şekilde tanıyordum. Bu bir şeyhtir, intisap ederim, diye düşünüyordum. O zaman ben kıdemli yüzbaşıydım. Bu düşünce ve saikle 14 Nisan 1929'da Eğirdir'deki Dağ Talimgâhından üç tane at temin ettik. Müderris Mustafa, Sarıbıçak Mustafa, Vecelle Hüseyin ve bir de askerî memurla yola çıktık. Barla'ya Hazret-i Ömer'in (r.a.) Kudüs'e girişi gibi girecektik. İne bine Karaca Ahmet Sultan'a kadar geldik. Orada abdest aldık, çok heyecanlıydık. Ya 'Ben sizi kabul etmiyorum' derse! Ben ne bileyim, bu kadar âlicenaplık gösterecek... 'Dönün' diyebilirdi, kabul etmeyebilirdi. İç yüzümüzü, günahlarımızı görür ve kabul etmeyebilirdi. Elhamdülillah, bizi kabul etti. Çok âlicenaplık gösterdi. Hiçbir şey söylemeden, içeri girer girmez kolumdan tutarak şöyle dedi: 'Kardeşim ben şeyh değilim! İmamım... İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi imamım.'

Daha sonra Barlalılar; 'Hazret-i Üstad buraya geleli dört sene oldu. Dört senedir kendisini bu kadar şen ve sürurlu görmemiştik' dediler. İşte Risale-i Nur'un parlaması da o tarihte başlamıştı. Beni Hazret-i Üstad'a götüren Mustafa'ya: 'Buraya geleli

ilk talebem işte budur' diyerek onu latife ile tokatlıyordu. O da canını kurtarmak için: 'Efendim size Hulûsi Bey'i ben getirdim' derdi.

Yine ilk ziyaretine gittiğim zamanda yanımda Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin Arapça bir kasidesi vardı. Onu da gelmişken tercüme ettireyim dedim. (Üstad Hazretleri'nin de ilmiyede aldığı son dersi Küfrevî'den olmuştu.) İplikle bağlı bir gözlüğü vardı. Onu gözlerine takarak şöyle bir baktı: 'Sen nereden buldun bunu kardaşım? Bu Muhammed Küfrevî'nin kasidesidir. Bunda vefatına işaret ediyor' dedi. Tercüme etmesini istirham edince; 'Kardaşım, şimdi benim nazarım başka taraftadır' dedi. Ben de 'Öyleyse bunu size hediye ediyorum' dedim.

'Alerre'si vel ayn' (başım gözüm üstüne) diyerek kabul etmek lütfunda bulundu.

İlk ziyaretlerimden birisindeydi. Kalktım gidiyordum. Bana hitaben: 'Uzaklığın alâmeti olan mektuplaşmak âdetim değildir. Fakat sen yaz.' dedi. İşte o mektuplaşmalar Mektûbât'ın tulûuna vesile oldu.

Risaleleri te'lif zamanında: 'Bakarım bir mes'ele-i imaniye kalbe geldiği vakit, ikiyüz âyât-ı Kur'âniye birden imdada geliyor' diyordu.

Şahsın ehemmiyeti yok. Üstad'dan büyük bir keramet bekleyenler yanılıyorlar. Onun en büyük kerameti eserleridir. Derse başladığı zaman konuşması değişiyordu. Böyle bir zamanda böyle eserler harikadır. Talebem dediklerinden hiçbir zaman alâkasını kesmemiştir. Ben ondan hiç ayrılık hissetmemiştim. Bazen içimden, 'Acaba Üstad bizi unuttu mu?' derdim. Bakardım, Emirdağ'dan biri ya selâmını getirir, yahut da mektup getirirdi. Şimdi Nur derslerinde harika bir hal hissediyorum.

Velhâsıl beni benliğimden alan var. İnsanın başı-dişi ağrısa hiçbir şey yapamaz. Nur Risaleleri ise en müşkil şartlar altında yazılmıştır. Kendisine gönderdiğim mektupları, 'Kardaşım bu mektupları Mektûbât adıyla bir araya getirmek istiyorum. Ne dersin?' diye sordu bir gün.

Ben de 'Mektûbâtü'n-Nur olsa nasıl olur?' dedim.

'Belî…' diye mukabele etti. Sonra '27. Mektub'un fıkraları içine koymak istiyorum' dedi.

Ben de 'Güneşin yanında mum olmaz mı Efendim?' dedim.

Daha sonra 27. Mektub'un Barla Lâhikasına koydu."

Yağmurdan Hiç Islanmadım

"Üstad'la görüşmelerimin birinde, görüşme bittikten sonra, 'Efendim İlama köyüne gideceğim' dedim. Üstad da:

'Kardaşım, ben de camiye odun getirmek için dağa gideceğim' dedi. Biz vedalaştık ve İlama'ya doğru yola çıktık. Âniden önüme çıkmasın, diye düşünüyordum. Bizim nefer geride kalmıştı. Az sonra baktım, Üstad Hazretleri önde, odun kafilesi arkada, geliyorlardı. Ben, Üstad beni görüp de attan inip rahatsız olmasın, diye büyük bir ağacın arkasına saklandım. Ta Üstad iyice yaklaşınca birdenbire ellerine sarılıp, ellerini öptüm. O esnada elinde bir parça kuru ekmek vardı, onu yiyordu. Hemen onu bana verdi. Sonra:

'Senin şemsiyen yok mu kardaşım?' dedi.

Biz asker olduğumuz için şemsiye taşımıyorduk.

'Üzerimde muşamba var Efendim' dedim.

Havada ise pek yağmur alâmeti yoktu. Üstad: 'Peki kardaşım Allah'a ısmarladık' deyip gitti. Az sonra yağmur yağmaya başladı, atı süratle sürüyordum. Yağmur sağanağının altında ilerlerken, yağmur bana hiç değmiyordu. Dört saat sonra hiç ıslanmadan Eğirdir'e gelmiştim."

1930 Yılının İlk Ayı

"1930 senenin ilk ayında Hz. Üstad'ın yanına gitmiştim. O günlerde Mareşal Fevzi Çakmak'la Fahrettin Paşa (Altay) Eğirdir'e gelmişlerdi. Üstad Hazretleri: 'Kardeşim, Fevzi Paşa ile Fahrettin bana selâm göndermişler. Ben de onlara Onuncu Söz'ü

göndereceğim. Yalnız birisine göndermek istiyorum, hangisine göndereyim?' diye sordu.

Ben de: 'Efendim, biz Fevzi Paşa'yı Müslüman biliyoruz' dedim. 'İsterseniz ona gönderelim.'

Hz. Üstad: 'Yok, yok Fahri Paşa'ya verin' dedi.

Üstad Hazretleri Onuncu Söz'ün üzerine kırmızı kalemle kendisine bir dua yazdı ve ayrıca: 'Bana bir selâm göndermişsiniz, ben de bunu size gönderiyorum' diye yazdı. Ben bunu Üstad'dan alarak postaya verdim.

Bu hâdisede şöyle bir manâ ve işaret gördüm: Fahrettin Paşa Konya'da iken, 2. Ordu Kumandanı idi, bu sırada Kubilay hâdisesi oldu. Hâdiseden sonra Fahrettin Paşa İstiklâl Mahkemesi Reisliğine getirildi. Hz. Üstad 'Onuncu Söz'ü ona göndermekle, 'Dikkat et, seni böyle bir vazifeye getirecekler. Ölüm var, haşir var, ahiret var, adaletten ayrılma!' demek istiyordu."

Şiddetli Bir Tokat

Hulûsi Bey'in aynı yıllarda yediği bir şefkât tokadını, Üstad şu sözlerle anlatır: "Hizmet-i Kur'âniye'nin pek mühim bir âzâsı olan Hulûsi Bey, Eğirdir'den memleketine gittiği vakit, saadet-i dünyeviyeyi tam zevk ettirecek ve te'min edecek esbab bulunduğundan, bir derece sırf uhrevî olan hizmet-i Kur'âniye'de fütura yüz göstermeğe dair esbab hazırlandı. Çünkü: Hem çoktan görmediği peder ve validesine kavuştu, hem vatanını gördü, hem şerefli, rütbeli bir surette gittiği için, dünya ona güldü, güzel göründü. Halbuki hizmet-i Kur'âniye'de bulunan; ya dünya ona küsmeli veya o dünyaya küsmeli, ta ihlâs ve ciddiyet ile hizmet-i Kur'âniye'de bulunsun.

İşte Hulûsi'nin kalbi çendan lâyetezelzel idi; fakat bu vaziyet onu fütura sevkettiğinden şiddetli tokat yedi. Tam bir-iki sene bazı münafıklar ona musallat oldular. Dünyanın lezzetini de kaçırdılar.

Hem dünyayı ondan, hem onu dünyadan küstürdüler. O vakit vazife-i mâneviyesindeki ciddiyete tam mânasıyla sarıldı."[1]

***

"1340'da Elaziz Divan-ı Harb Âzâlığı'nda, 1340-1341'de 17. Fırka 3. Şube Müdürlüğü'nde 1944'de 17. Tümen Erat Askerî Mahkemesi Başkanlığı'nda bulundum.

1933 senesinde Binbaşı olarak 17. Tümen Elaziz Askerlik Daire Mülhaklığı'nda, 1936 Teşrin-i evvel ayında 17. Tümen 63. Alay 3. Tabur Komutanlığı'nda, 1938 Mayısında Sivas'ta 3. Ordu Küçük Kumanda Kursu'nda ve bu arada 1. Ordunun birinci ve ikinci safha manevrasıyla Tunceli harekâtında bulundum."

Dersim İsyanı

"1938'de bizi Dersim İsyanını önlemeye ve bastırmaya memur etmişlerdi. İsyan dedikleri şey de, bazı dağ köyleri o yıl vergi verememişti. Bize verilen emir ise tek kelime idi: 'İmha!'

'Canlı bir şey bırakmayınız; genç-ihtiyar, çocuk-kadın...' denildi. Bunların çoğu Râfızî idi. Fakat bu tarz bir muamele ile, bunlar salâh mı bulacaklardı? Ben kıt'a komutanı idim. En çetin ve zor vazifeyi de bize verdiler. Sen piyadesin, seni topla takviye etmek gerektir, dediler. Müthiş bir hüzün ve ızdırap içinde idim. Hz. Üstad benim bu hüznümü hissetmiş. Bu durumu kendisine yazıp soramadım. Nasıl yazabilirdim, bu ızdırabımı kâğıda nasıl dökebilirdim... Tam merhum pederimle vedalaştım. Hayvana bindim, gidiyordum. Bir de baktım, hizmet eri koşarak geldi. Elime bir mektup verdi. Mektubu açtım. Mektubu Üstad Kastamonu'dan, Ürgüp Müftüsü olan kardeşi Abdülmecid vasıtasıyla gönderiyordu:

'Hulûsi'nin bir gâilesi var, diye hissediyorum. Merak etmesin. Risale-i Nur'un şakirdlerine inayet ve rahmet, nezaret ve himayet ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevap verir, geçerler; o musibetlere karşı sabır içinde, şükür ile, metanetle

---

1 Risale-i Nur Külliyâtı, 1/603

mukabele edilmek gerekir. Hem o, hem sizler, bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz.'

Az sonra isyan olan bölgeye gittik. Döndük, dolaştık. O bölgeyi terk etmişler; dağlara, mağaralara çekilmişler. Rahmet-i İlâhiye yardımımıza yetişti. Elimizi kirletmeden ve kana bulaştırmadan bizi kurtardı.

1937-1940'da Tunceli'de yer yer eşkıya takibinde bulunarak, 25. Dağ Alayı 3. Taburu, bilâhare 57. Dağ Alayı 3. Taburu, en son 67. Dağ Alayı 1. Taburlarıyla, 1940 Ağustos'unda Yarbay olarak Hekimhan Askerlik Şubesine, 1941 Aralık ayında Elaziz Askerlik Şubesine, 1943 Kanun-u Sâni ayında Karapınar Askerlik Şubesine, 1943 Ağustos'unda 41. Tümen 19. Piyade Alayı 1. Muavinliği'ne iltihak ettim.

14 Ağustos 1944'de 19. Alay komutanlık vekaletim tasdik edildi. 1944 Ağustos'unda Albaylığa terfi ettim.

10 Aralık 1945'de Kars Askerlik Şubesine, 1946 Ağustosu'nda Sarıkamış Askerlik Daire Başkanlığı'nda işe başladım.

3 Ocak 1950'de emekliye ayrılmak üzere 7. Kolordu Komutanlığı'na dilekçemi takdim ettim. 3 Mayıs 1950'de Denizli askerlik dairesinden emekliye ayrıldım."

***

Üstad, "Ben, buna tekaüd olma, dedim. Bu keçeli beni dinlemedi, tekaüd oldu" diyecektir.

Üstad'la Hulûsi Bey'in ilk görüşmeleri 14 Nisan 1929'da gerçekleşmişti. Hulûsi Bey Eğirdir'den ayrıldıktan tam yirmi yıl sonra, 4 Mart 1950'de Üstad'ı Emirdağı'nda ziyaret eder. Bu yirmi yıldan sonraki ikinci ziyaret de sadece 20 dakika sürer.

Üstad'la son görüşmeleri Kasım 1957'de yine Emirdağı'nda olur. Fâni hayat kıstasları içinde bu son görüşmeleridir.

Burada bir lâhza durup, o yıllarda, hasret, hüzün ve ümid yüklü Hulûsi Bey'i görmeye çalışalım:

"Kendilerini ziyaretim, hayatımda inkılâb yapmıştı" diyen Hulûsi Bey, 31 yılda kudsî huzura 8 kez mülakî olur. İstidadın ne denli mükemmel olduğuna en güzel şahid de işte budur. Ömrünü vakfettiği ve her şeyinden daha çok sevdiği Üstad'la maddî beraberliği o kadar kısadır. Biz biliriz ki bazı kimselerin beraberliğine zaman ve mekân ayrılığı mani olamaz.

***

"Eğirdir'den tayinim çıkmış, Doğuya gidiyordum. Hz. Üstad'dan ayrılacağım için çok üzgündüm. Üstad Hazretleri çok üzüldüğümü anlamıştı. Bir gün ziyaretine gittiğimde (askerce): 'Emrediyorum, merak etmeyeceksin. Üzülmeyeceksin' dedi. O anda bütün üzüntüm, gam ve kederim yok oldu."

O kudsî emir, mü'min kalbe her acıyı unutturur. Hulûsi Bey'in ayrılığa tahammülünün altında yatan sır da bu olsa gerektir.

Ayrılığın bir tecelli yanı da o kudsî rehberin şu sözlerinden anlaşılır: "Siz maddî rütbenizden çok yüksek, manevî rütbeniz iktizasıyla ayrı ayrı yerlere gönderiliyorsunuz. O yerlerin sana ihtiyacı var. Hiç merak etme."

Âlem-i şahâdetin mânâsına tam erenler için, âlem-i gaybın kapıları aralanır. Hâlde istikbali görürler. Üstad'ın gayb-bîn gözünde Hulûsi Bey için söylediği şu cümlelere dikkat:

"Ben Isparta'dan, mecburî ikamet için Barla'ya sevkedilirken daha motorda iken, Barla'da sizi gördüm ve bana gösterildiniz."

O lütuf aralığından Üstad'a, kimbilir daha nice simalar gösterilir. Bunların içinde hizmete gönül verecek nice askerler vardır. Hulûsi Bey bu kahramanların birincisi olur.

"Hulûsi Bey'e hitaptır" başlığı altında yazılan bir Barla mektubunda şunları okuyoruz:

"Ben 'Sözler'i yazarken, ihtiyarsız olarak ekser temsilât şuunât-ı askeriye nev'inden zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum. Nedir böyle yazıyorum, sebebini bilmiyordum. Sonra hatırıma geldi ki: Belki istikbalde şu Sözler'i hakkıyla anlayacak, kabul

edip hırz-ı can edecek, en mühim talebeler askeriyeden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp, o kahraman askerleri bekliyordum. İşte mağrur olma, şükret; sen o askerlerden bahtiyar birisisin ki, evvel yetiştin."

Hulûsi Bey, Üstadımızın derslerinde bulunduğu bir sırada, Üstad'ın kendilerine şöyle hitap ettiğini söyler: "Ben Türk ordusu aleyhinde bulunmam! Çünkü bu Türk ordusu Birinci Cihan Harbi'nde, Allah ve vatan yolunda bir milyon şehid vermiştir."

Sonuna kadar aynı kaderi paylaşırlar. Hak yolun bu fedakâr neferi Hulûsi Bey'in esas dileği "Nur şakirdlerinin bir kıtmiri" olmaktır. Ona daha güzeliyle mukabele edildiği vak'ayı kendisi şöyle anlatır:

Mevlânâ Camî'nin Kıt'ası

"1916'da Kafkas Cephesinde harpte iken, Kerküklü Şeyh Rıza Talanî'nin damadı Fasih de bizde yedek subaydı. Kayınpederinin Kadirî tekkesindeki odasında asılı olan şu Farisî kıt'ayı ondan almıştım:

'Yâ Resûlullah! Çi başed çün seg-i Ashab-ı Kehf!

Dahil-i cennet şevem der zümre-i ashab-ı tu.

O reved der cennet, men der Cehennem key revast?

O seg-i Ashab-ı Kehf, men seg-i ashab-ı tu...'

(Yâ Resûlullah! Ne olur Ashab-ı Kehf'in köpeği gibi ben de senin ashabının arasında Cennete gireyim. O Cennete gitsin, ben Cehenneme, revâ mıdır? O Ashab-ı Kehf'in köpeği, ben de senin ashabının köpeğiyim.)

Bilâhare Üstad'ı tanıdıktan sonra bu kıt'ayı kendisine göndermiştim. Ayrıca, 'Beni Nur şakirdleri içinde Ashab-ı Kehf'in kıtmiri gibi kabul buyurun' diye yazmıştım. Bunun üzerine Üstad gönderdiği cevabında: 'İnşaallah sen bu zamanda Ashab-ı Kehf'in birincilerindensin. Biz mektubundan o ibareyi (kıtmir) kaldırdık. Sen de kaldır' diye yazdı.

Sonra ziyaretine gittiğimde Üstad:

'Kardaşım, bu kıt'a Şeyh Rıza'nın değildir. O, heccâvdır. Bu beyitler Mevlânâ Camî'nindir' dedi.

Ben de Şeyh Rıza'yı heccâv biliyordum. 'Bu kıt'a nasıl onun olabilir?' diye merak ediyordum. Üstad, sonra bu kıt'a-yı Yirmiyedinci Söz'deki Sahabiler Risalesinin zeylinin başına koydu. O gün bahis Mevlânâ Camî'den açılınca 'Mevlânâ Celaleddin-i Rumî, Molla Ahmed-i Cizrî ve Mevlânâ Camî, her üçünün de makamı birdir' diye buyurdu."

***

Üstad Hazretleri'nin, sürgün, hapishane, işkence günleri yıllarca bitmez. Bir mahkeme bırakır, öbürü yakasına yapışır. Bütün bu çetin günlerde Hulûsi Bey bir ikram-ı İlâhî olarak kurtulur. Üstad Hazretleri'nin her sorgulanmasında ona Hulûsi Bey'i sorarlar...

"Yine son görüşmemizde bana hitâben:

'Kardaşım, her mes'elede senden bahsedilir. Her mes'elede senin adın geçer. Bana sorarlar, bu kimdir? 'Benim o kadar talebem var ki, yalnız adını duymuşum. O da onlardan biridir' diye cevap veriyorum.'"

O coşkun merhamet âbidesi Üstad'ın kalben ona muntazır olmaması nasıl düşünülebilir ki! Özlem ve hasret kelimeleri, onun hasreti yanında ne değer ifade eder? Üstad hâlet-i ruhiyesini Hulûsi Bey'e şöyle anlatır:

"1948 yılında Afyon'da hapishaneye seni de yanıma almak istedim; fakat sonra vazgeçtim."

Hulûsi Bey'in, bu iman ve Kur'ân davasına sahip çıkmadaki hassasiyetinin altında Üstad Hazretleri'nin şu ısrarı vardır:

"Bir gün Üstad şöyle buyurdu: 'Eğer siz eski zamanda olsaydınız, bu dersleri ve hakikatleri öğrenebilmek için bir ay mesafeden diz üstü yürüyerek, sürüne sürüne gelirdiniz.'"

Kalp ve gönül ehli olan Hulûsi Bey için Üstad'ı görmek kolay olmaz. Hulûsi Bey o görüşmeler için şunları der:

"Üstad'la görüşme ve sohbetlerimiz arasında, yüzüne bakamazdım. Zaten bakılmayacak derecede heybetli idi. Son ziyaretimde cesaretimi toplayarak bakabildim."

Hulûsi Bey'in Üstad'da Gördükleri

Hulûsi Bey'in Üstad'ı ilk ziyaret tarihi 14 Nisan 1929'da, uzun ve bereketli ömrüne ilk hizmet ateşi düşer. Mahdut ziyaretler olur. Fakat bast-ı zaman sırrıyla, feyz, o kısa gibi görünen anlarla tecelli eder. Her şeyden mağdur ve mahkûm Üstadımız, karşısında bulduğu genç ve imanlı cesur askeri her şeyden aziz bilir.

Hulûsi Bey Üstad'da şahit olduğu hasletleri şöyle anlatıyor:

Nezaketi

"Ondaki nezaket ve tevazu bambaşka idi. Bir gün ebced hesabıyla bir tarih bulmuştum. Fakat bir rakam eksikti. O hiçbir eksikliği yüzüme vurmadan, gayet nâzikâne bir şekilde şöyle demişti:

'Maşaallah, bu binlerin içinde bir rakamın hiç ehemmiyeti yoktur.'"

Temizliği

"Üstad Hazretleri temizliğe çok dikkat ederdi. Her zaman üst üste iki çorap giyerdi. Namaza duracağı zaman da üstteki çorabı çıkarır, ondan sonra namaza dururdu."

Evrad ve Ezkârı

"Üstad Hazretleri Barla'da bilhassa sabah namazlarında Kur'ân-ı Kerîm'in 'Elhamdulillahi...' ile başlayan sûrelerini okurdu. Kur'ân'ın hakikatlerini duyarak ve yaşayarak okurdu. Kur'ân'ın ilâhî sadâsı, onun bütün ruhunu kaplardı.

Barla'da bir gece yanında kalmıştım. Sabahlara kadar uyumadan ibadet ediyor, zikir ediyor, tesbih çekiyordu. Pek az uyurdu."

O Yüce Ruh Karşısında Hulûsi Bey

O yüce kamet karşısındaki durumunu Hulûsi Ağabey aşağıdaki ifadelerle anlatır:

"Risale-i Nur şakirdlerinin şahsiyyet-i maneviyelerinden en aciz, en zayıf, en menfaatsiz bir uzuv olmakla tevazuun zirvesini ihlâsla temsil eder.

Halis sürur, nihayetsiz manevî duygularımıza tercüman ve lisân-ı acz ve hissiyatı izhara vasıta bildiği mektuplarıyla, fâni hayatta bekâyı hak kazanır.

Dua borcumuzu iblağ etmek amel ve niyetini, hiçbir ân ihmal etmez ve varlığının esas şartı sayar.

O, işlerin tesadüfle alâkası olmadığını gösterecek küçük delilleri bile işaret eder.

'Enva-i keramet ve gaybî i'caz, feyizli hâdiseler, bizi hizmete, gayrete teşvik etmekle beraber, manevî silahlarla techiz ederek, kuvve-i îmanı, tezyide vesile olmaktadır' der, bu ruhanî iklimde yaşar ve bu sadakatten asla ayrılmaz. 'Kudsî hizmetin şerefi, manevî vahdetteki ihlâsın ikramı, addedilmeye sezâ gaybî himaye ve siyaneti' kudsî bir vedia olarak daima başı üstünde taşır ve şöyle der:

'Bu ulvî eserin sonuna Risale-i Nur şakirdleri nâmına bu aciz talebenizin ismini koymakla, sıddıkınızın yazılmış ve yazılacak Risale-i Nur lemaatına karşı tasdikte tereddüd etmeyeceğine işaret olduğunu şükür ile karşıladım..."

Şu Cümlelerle Kendisini Üstad'a Arz Eder

"Hadisât-ı dünyeviye meşgaleleri şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş, koca bir dairenin maddî ve manevî ağır yükü altında tek başına kaldığımdan çok bunalmıştım. Böylesine bunaldığımda ve zorlu bir müşkilim olduğunda, Üstad mektupla imdadıma yetişir."

O zaten dertlerini kime arz edeceğini iyi bilir: "Dünyevî işlerden tahlis-i nefis ile iğtinam edebildiğim vakitlerde, o mübarek nurlu pencerelere koşuyorum." O pencerelerde, en güzel ahlâkı, çok hoş îmanı, çok değerli nuranî atmosferi yakalar ve bütün benliğiyle mest olur.

En âciz, en zâif, en menfaatsiz bir uzuv olduğunu ikrar eden Hulûsi Bey, o kudsî hizmette, her cihette birinciliğe, Üstad'ı temsil eden bir hâle mazhardır.

"Denizden ve bir katre mesabesindeki bu Kur'ânî hizmetten dolayı, bu biçâreye bir kıymet atfetmeyiniz. Çünkü maalesef hiç liyakatim olmadığını ben çok iyi biliyorum. 'Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz' âyet-i celilesi ümid vermemiş olsa, isyanımızın nihayetsizliği karşısında çıldırmak bile işten değil."

Üstad'ın her lâhza Hulûsi Bey'e iltifatına gelince söz orada tavsiften âcizdir. Üstad diyor ki:

"Musibetin eseri olarak bendeki sıkıntının size in'ikas ve sirayet etmesi mümkündür." Bu iltifat yetmez mi dersiniz? Bu sözler, Hulûsi Bey'in kalbinde kimbilir, ne mânâlar uyandırır. "Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olundum. Siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız."

"Hissiyat-ı âliye, hamiyet-i diniyyenin galeyanın sırrı: Velâyet-i kübra olan verâset-i Nübüvvetteki makam-ı tebliğin envarı altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellal-ı Kur'ân Said'in vekili, belki mânen aynı hükmüne geçtiğin içindir."

Biz o vakitlerin mazide kalmasına razı değiliz...

Ey Üstad-ı Â'zam ve o kudsî davanın tebliğcileri! Mânen güç kaynağı olduğunuz mü'minler ve Kur'ân'dan daha iyi mürşid olmayacağına inandığımız hakiki müştak insanlarla bizler; ilzam ettiğiniz münafıklar, mülhidler ve kaçırdığınız şeytanlarla mücadele edecek ve o kudsî hizmeti, bataklıktan çıkmak isteyen mütehayyirlere, ayılmaya namzet sarhoşlara tebliğ etmeye azimliyiz...

Şeytan ve âvânelerinin müdhiş tahribatlarına karşı siperimiz daima: "Allah'a iltica, istiğfar, istiaze, takva ve sünnet-i seniyyeye riayet" olacaktır.

***

Hulûsi Bey 1950'de hac farizasını yerine getirir. 1972 yılındaki haccında, onunla Kâbe'de karşılaşan büyüğümüz Kemal Erimez intibalarını şöyle anlatıyor:

"1972 senesinde Salih Özcan Beyle Kâbe'yi ziyaretimde Hulûsi Ağabeyle karşılaşmıştım. Daha sonra Mekke'de Emin Bey'in evindeki iki buçuk saatlik beraberliğimizde hep Üstad'ı anlatmıştı.

Ben o konuşmalardan çok etkilenmiştim. O konuşmanın bende tesiri uzun yıllar devam etti. O sohbetten sonra Risalelere daha ciddi eğilme ihtiyacı duymuştum."

Hulûsi Bey ömrünün büyük kısmını doğduğu yer olan Elaziz'de geçirdi. Âdeta o bölgenin güneşi oldu. Zaman zaman yurt içi hizmet ziyaretlerinde bulundu. Pek çok insanın davada pekişmesine vesile oldu.

Üstad Barla'da iken, onu iki sene içinde altı defa ziyaret etmişti. O Üstadsız Barla'ya gitmek istemiyor, 'Üstadsız Barla'ya gitsek de ne çıkar' diyordu. Ona göre Üstad'ın olmadığı Barla'da bülbüller susmuş, havuz boş ve gül bahçeleri harapdı.

Fakat kader Hulûsi Ağabeye, 45 yıl sonra tekrar o mübarek beldeye gitmeyi nasib etmiş, 1976 yazında Üstadlı yılların hicranıyla Barla'yı ziyaret etmişti; fakat o güneş çoktan batmıştı.

Hizmetle dolu uzun bir ömür geçirdi. Himmetin ümid ikliminde yaşadı. Acı ve çileli günler gördü, yılmadı ve asla davaya bağlılıktan bir an dûr olmadı.

Ve Albay M. Hulûsi Yahyagil, 26 Temmuz 1986 günü, dostlarıyla her zamanki gibi sohbet ettiği bir gece, saat 23.00'te aniden rahatsızlanarak, ebedî âleme göçtü. Türkiye'nin âdeta kalbi durmuştu. Sevdiği vefalı dostlarının başları üstünde, Elazığ İzzet Paşa Camii'nde kılınan namazdan sonra tekbir ve gözyaşlarıyla,

Harput'taki aile kabristanında toprağın bağrına kondu. Bedeni oradaydı, ruhu ise çoktan sevdiklerine kavuşmuştu.

Hulûsi Beyin muhtelif cephelerini yazmak ve hayatının detaylarına inmek şimdi mümkün değil. Burada oğlu Necmeddin Yahyagil'in anlattıklarından bir parça almak istiyorum:

"Bütün vaktini, hizmete adadığı için bizimle dahi fazla ilgilenemedi. Biz dört kardeş dedemizin yanında büyüdük. Gittiği hiçbir yere bizi götürmedi.

Meşakkatli bir hayat geçirmesine rağmen, 13 yaşında başladığı namazı, ömrünün sonuna kadar bir kez olsun terk etmemiş. Birçok muharebeye katılmış. Çanakkale Harbi'nde emrine verilen 89 kişilik bölüğüyle başarılar kazanmış. Rus Cephesi'nde çarpışmış. Bakü'nün alınışında bulunmuş. O yokluk günlerinde, çetin kış şartlarında hem düşmana karşı savaşmışlar, hem oruç tutmuşlar. Anlatırdı; günlük altı zeytinlik kumanyaları varmış. Bunlardan üç tanesini sahurda, üç tanesini de iftar açarken yerlermiş. Sakarya, Çanakkale ve Rus Harplerinden madalya ve beratlar kazanmıştı. İzmir'in kurtuluşunda şehre ilk giren bölüklerden birinin başında olduğunu söylerdi. 'Padişahım çok yaşa!' diye bağırarak şehre girdik derdi. Allah'tan başka kimseden korkmazdı. Korkusuz, pervasız biriydi. Subaylar ondan çok korkarlar, erler ise kendisini çok severlerdi. Komutan olduğu yerlerde, askere okunacak hutbeyi kendisi yazar verirdi. Hâfız değildi ama hâfızlardan iyi bilirdi Kelâmullahı. Hâfızlar gelip ona danışırlardı.

Zekâsı çok kuvvetliydi. Dünya malına kıymet vermezdi. Dünya ile maddî bir bağlantısı yoktu. Hayatında bir tek hediye kabul etmemişti. Dünyada bir tek çöp almadığı gibi, ben küçükken dedemden kalan evi de sattı. Öldüğünde üzerindekilerden başka bir eşyası, malı yoktu. Maddî hiçbir miras bırakmadı bize. İşi gücü ibadetti. Uyku nedir bilmezdi. Emekli olduktan sonra Elazığ'a geldiğinde evde aynı odada kaldık.

Gece yarıları uyanışımda, onu ya namaz kılarken ya da risale yazarken bulurdum. Delâil-i Hayrat ve Kur'ân-ı Kerim'den başka kitap yoktu odada. Abdestsiz gezmezdi kat'iyen. O zamanlar matbaa fazla değildi. Fotokopi makinası, teksir makinası gibi çoğaltmak için de aletler olmadığından, risaleleri elle yazarak çoğaltırlardı. Babam ve arkadaşları içeride risale yazarken, ben kapıda bekçilik yapardım. Dinin baskı altında tutulduğu günlerdi o günler. Bana 'Sen bu hizmetin kapıcısısın' derdi. O beni sevindirmeye yeterdi. Öldükten sonra dükkânıma geldi. Geldiğini başkasına söyledikten sonra gelmez oldu."

İkinci Bölüm

HULÛSİ BEY'İN ETRAFINDA

SUALLER VE CEVAPLAR İKLİMİNDE

"Acele ve hazin bir kalb ile yazdığım için, içinde müşevveşiyet bulunacaktır."

Bediüzzaman

Sorduğun Suale Senin Kalbini Tevkil Ediyorum...

"Bu nevi duada dahi birinciliği kazandınız. Kalben, kalemen, bilfiil alâkadar olmak şartı ile yirmidört saatte yüz defa, tasavvurca beşyüz defa, mânevî kazanç ve duamda hissedar olmaya müstehak olmayı arzu ettiğim bir vakitte bu sualleriniz, beni sizin hesabınıza mesrûr etti. Ve bir beşâret oldu."[2]

Bediüzzaman

"Mektuplaşmalar Mektûbât'ın tulûuna (doğuşuna) vesîle oldu."

Bediüzzaman

Onun Sualleriyle Yazılan Mektûbât Risâleleri

Üstad Hulûsi Bey'den gelen mektuplara karşı çok hassastır. O diyor ki:

2 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1515

"Risale-i Nur'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi olan Hulûsi Bey'in ehemmiyetli bir mektubunu gördüm. Elhak o kardeşimiz birinciliğini daima muhafaza ediyor. Ben onu daima kalem elinde, Risale-i Nur'un işi başında biliyorum. Hem bütün muhaberelerimde birinci safda muhatabtır. Onun sualleriyle yazılan Mektûbât risaleleri ve onun yazdığı samimi mektupları, onun yerinde pek çok insanları Risale-i Nur dairesine celbetmiş ve ediyor. O dediği gibi bizden uzak değil. Her gün çok defa beraberiz, muhaberelerimiz hiç kesilmemiş, sizinle konuştuğum vakit Hulûsi'yi içinizde buluyorum."[3]

Üstad ondan ayrı olmadığını değişik vesilelerle ifade eder... Hulûsi Bey'e gelince, o da asla Üstadından ayrı değildir. Aşkın delice iklimi onu bir hâle gibi sarar... O mert, aklî, vicdanî ifadelerinin altında daima izharına cesaret edemediği, hasret ve hicranının ağırlığını benliğinde taşır.

Üstad'ın yanında bütün kanaatlerin kadri ve kıymeti vardır. Ama onunki başka... Bu sual bu farkı açıkça ortaya koyar:

"Yazdığım bazı şeylere dair fikrinizi soruyordum. Maksadım, 'Gördüğüm hakikat acaba hakikat mıdır?' diye sormuyorum. Belki, 'Hakikate açılan yol, acaba ûmûma yol olabilir mi?' diye soruyorum. Çünki, ûmûmun telâkkisini sizin kadar bilmiyorum."[4]

O, esasında insanların meyil ve arzularını iyi bilir. Hiçbir an kopmadığı cemiyetinin ızdırabını yüreğinde duymadığı an düşünülemez. Nebevî terbiyenin mücessem vekilidir.

Üstad o edebin en öndeki takipçisidir. Yaşar, ne yaşadığını bilir; fikri ve fiili arasında insicam vardır. Başkasına iltifatında bile Peygamberî hassasiyet içindedir. Herkese kameti nisbetinde teveccüh eder. Hulûsi Ağabeye yazdığı bir mektubunda "Sorduğun birinci suâle senin kalbini tevkil ediyorum" der.[5]

Aşağıda misal olarak okuyacağımız suallerden sonra Üstad'ın nasıl bir kalbi tevkil ettiğini tasdik edecek ve o beyanın doğrulu-

3 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1665
4 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1512
5 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1516

ğuna şahit olacaksınız. İlhâma açık, keşfe mazhar, dimağı alabildiğine Kur'ânî nura doymuş bir kimsenin sualleri de o nisbette farklıdır. O yıllar çok önemlidir. Söz makamında ve zamanında daha çok kıymet ifade eder...

Üstad'a İki Sual

"Şöyle düşünüyordum: Eğer yalnız büyük düşman olan nefsin hilesinden ve cin ve ins ve şeytanların mekrinden emin olayım diye herkes başını karanlığa çekse ve kendisi köşe-i nisyâna çekilse veya çekilmek istese ve âlem-i insan ve Âlem-i İslâm mühmel kalacak, kimsenin kimseye faydası olmayacak bir zaman olsa; ben din kardeşlerime bu nurlu hakikatleri tebliğ edeyim de Allah u Zülcelâl nasıl şe'n-i Ulûhiyetine yaraşırsa öyle muamele eylesin. Nefsimi düşünmekten kat-ı nazar etmeyi yine o zamanlarda çok faideli görüyordum. Bundaki hikmet nedir?"

"Esmâ-i Hüsnâ'dan 'Rahmân' ve 'Rahîm' isimleri en âzâm olduklarından mı, yoksa başka sebep ve hikmetle mi بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ kelimesi içine dahil olmuşlardır? Bu da şu mektubu yazarken kalbime geldi, ben de soruyorum."[6]

Üstad'ın bu suallere verdiği cevapları daha sonraki bölümlerde okuyacaksınız.

CEVAPLARI

Üstâd Hazretleri Hulûsi Bey'e zamanla bazı sualler sorar. Onun cevapları, üstad-talebe münasebeti içinde nezihâne ve hür düşünceyi ifade adına güzel bir misâldir.

Bir Suale Hulûsi Bey'in Cevabı

"Vazifenizin bitmediğine dair düşünebildiğim bürhanlar:

Evvelâ; bid'aların çoğaldığı bir zamanda âlimlerin susmamaları lazım geldiğine dair beyan buyrulan hadisteki emir ve zecir.

6 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1415

Sâniyen; Peygamberimize uymaya mükellef olduğumuzdan onlar gibi, hayatımız boyunca vazifeye devam mecburiyeti olduğu.

Sâlisen; madem bu hizmet özellikle re'yiniz ile değil, istihdam olunuyorsunuz; nasıl Mübelliğ-i Kur'ân, Fahr-i Cihan, Habib-i Yezdan Hazretleri (sallallahu aleyhi ve sellem), bir gün اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ[7] ferman-ı celilini tebliğ buyurmakla, aynı zamanda risalet vazifesinin bittiğine remzen işaret eylemişti. Muhterem Üstad'ın da hizmeti kâfi görülürse, bildirilir kanaatindeyim.

Râbian; *Sözler* hakkında bugüne kadar sükût edilmesi ve tenkide cür'et edilmemesi, ilânihâye bu halin devam edeceğine delil olamaz. Hâl-i hayatınızda muhtemel hücumlara evvelen ve bizzat zât-ı fazilâneleri cevap vereceksiniz.

Hâmisen, dünyayı unutmak isteseniz, başka hiçbir sebep olmasa dahi, bu mübarek sözlerle rabıta peyda eden insanların rica edecekleri izahatı vermek isteyecek ve cevapsız bırakmayacaksınız.

Sâdisen; Allah için sizi sevenlere ve sizden izahta bulunmanızı isteyenlere yaptığınız pek kıymetli yazılarla, ilim meclisinizde takrir buyurduğunuz aydınlatıcı ve *Sözler*'e bile geçmeyen mes'eleler kat'iyetle gösteriyorlar ki, ihtiyaç da, hizmet de bitmemiştir."[8]

O Mübarek Cevherlere Mukabil

"Gönül isterdi ki, o muazzam *Sözler*'e sönük yazılarımla biraz uzun cevap yazayım. Fakat buna muvaffak olamıyorum. Kabiliyetimin azlığı, istidadımın kısalığı, iktidarımın noksanlığıyla beraber, uhdeme verilmiş olan birkaç maddî vazifelerin tesiri altında dimağım meşgul ve âdeta dolu olduğundan, o mübarek cevherlerinize mukabil âdi boncuk bile ibraz edemeyeceğim."[9]

7 "Bugün sizin dininizi kemâle erdirdim." (Mâide, 5/3)

8 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1415

9 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417

Dil Bu Kadar Dönüyorsa...

"Bu mektubunuzdaki sual ile ve en son yazılmış olan Otuzikinci Söz ile münasebet ve benzerlik yönünden cevabım üç bölümlü oldu.

Demek oluyor ki, Risale-i Nur manevî bir güneş, her bir Söz muhtelif kadirlerden nuranî yıldızlar ve Otuzikinci Söz üç mevkıfı ile bu yıldızların hepsinin üstünde parlayan ve dikkatleri ister istemez üzerlerine celbeden hâlis nurdan vücuda gelmiş birinci kadirden pek nurlu, iman sahiplerine gülümseyen, dalâlette kalanlara haşmetle bakan, gözlerini kör eden, gafilleri uyandıran pek haşmetli, çok nurlu birinci kadirden bir parlak yıldız. Ne yapayım talebenizin dili bu kadar dönüyor. Yoksa bu sönük ifade o mübarek *Sözler* için sarfedilmek layık olmadığını biliyorum.

Bizden Üçüncü Maksad'ın te'sirini sual buyuruyorsunuz. Biz Hakkı Efendi ile ittifaken deriz ki: İçindeki hakikatler cerhedilmez, içinde lüzumsuz bir şey yok, zararlı bir kayıt mutasavver değil. Dikkatle dinleyenler, Allah tevfik verirse, imanını kurtarabilirler. Bu hakikatlerle Avrupa ehl-i dalâletine de meydan okunur, fikrindeyiz. Bu kabil dalâlet ve gaflette olanlar ya mübarezeden mağlub olurlar, ya ulviyeti hissedip değişirler, yahut Ebu Cehil gibi hakikati kabul etmemekle inad ederler veya dehşetlerinden kulaklarını kapayıp kaçarlar, fikir ve kanaat ve imanındayız. *Sözler*'i dinleyenlerin bir sükût-u mestî göstermeleri, hayretlerini açığa vurmaları, kudretleri derecesinde takdiratta bulunmaları herhalde düşündüğümüze kuvvet verir bir keyfiyettir. Ümid ve tahmininizi tasdik ediyor."[10]

Benzersiz bedî ifadelere medih, aynen medhedilen gibi emsalsiz olacaktır. Hulûsi Ağabey'in Üstadımıza yazdığı bu medihler, medih olmaktan çok hâli tasvirdir. Bu cümlelerdeki edalı duygularda zerrece mübalâğa yoktur.

---

10 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418

İşaretler

Lütuf kuşağında olmak İlâhî bir ihsan. İşaretlerle te'yid görmek ihsan üstü bir ihsandır. Hulûsi Bey ilhamî işaret ve beşaretlerle müeyyeddir. Üstadımızın işaretlerine bakılırsa, bu kudsî zâtı bütün evsafiyle ihatamız güçleşiyor.

Başka işaret ve beşaretler ona eklenince, semamıza o erişilmez bir burç olur.

"Hulûsi Bey, 27. Mektup'taki fıkralarının şahadetiyle; en mühim, en müessir tarikat olan Nakşî Tarikatı'ndan ziyade himmet ve medet, feyiz ve nuru; Kur'ân'daki sırların tercümanı olan *Sözler*'de bulur."[11]

Hangi fâni vardır ki himmete medet demesin. Feyz ve nuru aramasın, bulup da başa tâc eylemesin, mümkün müdür? Bu himmet, bu medet, bu feyiz ve bu nur içinde coşan duyguları sönük bir ifadeyle medih ne mümkün?

Gayb Haberleri

"Hüsrev ve Hulûsi ve Rüşdü ve Re'fet gibi Risale-i Nur'un çok şakirdleri, asker olmaları ve bu II. Dünya Harbi'ne girmelerini ve ikinci bir dünya savaşı olacağını ve talebelerin iştirakini 6-7 sene evvel haber vermiş. Çünkü 28. Lem'a olan İkinci Kerâmet-i Aleviye'nin ikinci emarede فَيَاحَامِلَ الْاِسْم bahsinde فَقَاتِلْ وَلاَ تَخْشَ beraber olsa, 1940 küsur oluyor. Allahu a'lem, o tarihte bir dünya savaşına iştirakimizi, yani eski müttefikle değil, belki tarafdârâne onun hasmıyla iştirake işaret ediyor diye haber vermiş. İşte şimdi aynı tarihtir ki, Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesi iştirak ediyor."[12]

Üstad gaybî işaretlere çok ehemmiyet verir. Hele bu işaretler Hz. Ali (r.a.) ve Gavs-ı Geylânî gibi (k.s.) kudsî zatlara aitse... Üstad her fırsatta o kapıya müracaat eder. Bu kudsî sermaye Üstad için tükenmez bir varidattır.

11 Risale-i Nur Külliyâtı, 1/517

12 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1607

Reis-i Cumhur'un Nutkundan Gelen Müjde

"Reis-i Cumhur'un nutkundan gelen müjdeli istihracın tahakkuk etmesini Allah'ın lütfundan niyaz ederiz."[13]

Bu cümle Hulûsi Bey'in Üstad'a yazdığı 6 noktadan ibaret mektubunun 5. noktasıdır. Kâinatta tesadüfe yer yoktur. Her şey Allah'ın takdiriyle tecelli eder. Okunan bir nutuktan müjdeli bir haberin istihracı elbette garib bir temenni değildir.

Birincilerinden Faal Birisi

"Hulûsi'nin 'Ve'l-Asr'ın mucizeli nüktesi'ne karşı tam takdiri ve tasdiki ve Konya'ya tahvili, nur hizmeti noktasında beni memnun eyledi. Risale-i Nur şakirdlerinin birincilerinden faal birisinin o ehemmiyetli şehre girmesi lazım idi."[14]

Muhlis Talebeler

وَكُنْ قَادِرِيَّ الوَقْتِ لِلّٰهِ مُخْلِصًا * تَعِيشُ سَعِيدً صَادِقًا بِمَحَبَّتِي

"Cifir ilminde mânâsı:

Ey Said! Sen zamanın Abdülkadir'i ol, tam ihlâsı kazan, fakrınla beraber maişetini düşünme, nastan minnet alma, ismin Said olduğu gibi maişette de mes'ud olacaksın. Muhabbetinde sadık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından Hulûsi gibi muhlis talebeler ve yardımcılar ve Süleyman ve Bekir gibi sadık hizmetkârlar ve Sabri gibi takdir edici ve ciddi müştak talebeler size verilmiş. Evet lillahilhamd, Gavs'ın sarâhat derecesinde haber verdiği hâl vuku bulmuştur. Gavs-ı Azam (k.s.), "Said" namıyla isimlendirdiği müridinin hayatında en mühim noktaları beyan etmekle beraber, ilm-i cifrin sırlarla sekiz-dokuz cihette Said'in başına parmağını basıyor. Beyitlerin açık manâlarıyla cifir manâları birbirine çok yakın olmakla, dokuz vecihteki işaretler birbirine kuvvet verdiğinden apaçık çıkmış."[15]

13 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1871
14 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1656
15 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2087-88

Gavs-ı Âzam (k.s.) haber verirse o nasıl tahakkuk etmez. Üstad te'yide mazhardır. Avâmî kelâmın kudsîlerinden süduru ise ne mümkün! Onlar kendi kudsiyetleri nisbetinde kelâma vazifelidirler.

Hâlis Bir Talebe

"...Hatta Kur'ân hizmetinde en mühim arkadaşı ve hâlis bir talebesi olan Hulûsi Bey'e لله مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِي fıkrasında işaret olduğu gibi, diğer bir kısım talebelerine işaretler var."[16]

Onun Hayatının Manâsı

Kur'ân hesabına cüz'î bir hizmetkârlığa talib olanlar için hayat uhrevî tecellilerle yüklüdür. Ebediyyete nasibi nisbetinde her ferd bu Rahmânî füyuzattan nasibini alacaktır. Onun maksadı uhrevîdir. Hulûsi Bey bu uhrevî eksenin çağımızdaki en güzel temsilcilerindendir.

Ben Artık Bir Şey İçin Yaşıyorum

"Sevgili Üstadım! Evvelce arz ettiğim vechile ben artık bir şey için yaşadığımı zannediyorum. O da, Üstadım olan dellâl-ı Kur'ân'ın vazife-i me'mure-i mâneviyyesini ifâda kendilerine pek cüz'î bir yardım ve Kur'ân hesabına cüz'î bir hizmetkârlıktan ibarettir. Orada bulunduğunuz müddetçe Hazret-i Kur'ân'dan hakikat-ı iman ve İslâm hesabına vâki olacak istihrac ve tecelliyattan mahrum bırakılmamaklığımı hassaten istirham ediyorum."[17]

Hulûsi Bey'e göre yaşamanın başkaca bir gayesi yoktur. Hayatın manâsı ancak Kur'ân ikliminde kalarak anlaşılır. Ondan mahrum kalmak ise hüsranın en fecisidir.

Benim Mesleğim

"Malatya seyahatimde oradaki arkadaşların çalışma tarzını söyledim. *Büyük Doğu*'luların bu fakiri kendi zümrelerine

16 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2085
17 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

katmak hususundaki tekliflerine: '*Büyük Doğu*'lular siyasî bir teşekkül müdür?' diye sordum. 'Evet' dedikleri için, 'Sizin yalnız imânî ve Kur'ânî mesâildeki müşkillerinizi ve izahını arzu ettiğiniz noktaları Risale-i Nur'un yardımı ile halle çalışırım. Benim mesleğim, ihtiyar ve şuurum taalluk etmeden, Risale-i Nur dairesinde istihdamdan ibarettir. İman ve Kur'ân mes'elelerinize hemfikrinizim. Fakat siyasetle iştigal edemem' meâlinde cevap verdim.

Yalnız bu zümreden Nurlarla alâkadar olanlar var. Onların el ele vererek hem eserleri okumalarını ve anlayamadıkları yerleri sormalarını, Kur'ânî hattı öğrenmeye gayret etmelerini rica ettim. Malatya, Urfa, Antep'tekileri eserleri edinmeye ve alâkalarını artırmaya âcizâne yazılarımla teşvik etmekteyim. Şimdilik mesâil-i Nuriyem böyledir.

Cenâb-ı Hakk'a nihayetsiz hamd ve şükür olsun ki, hesapsız kusurlarımla beraber bu Kur'ânî ve imanî hizmette istihdama lâyık görmüştür. Elbette mübarek ve müşfik Üstadımın dualarının bereketiyle zümre-i Nuriyenin âciz bir ferdi olmakta devam ve öylece Livaü'l-Hamd Aleyhissalâtü Vesselâm tahtında toplananlardan olurum.

Tekrar tekrar mübarek ellerinizi kemâl-i ta'zimle takbil eyler, alâkadar kardaşlarımın da selâm, dua ve ihtiramlarını arz ederim. Muhitinizdeki maddeten ve mânen yakın bütün arkadaşlara arz ve ihtiram eylerim. Erhamürrahimîn olan Rabbimizden daimî niyazım, aziz, muhterem ve müşfik Üstadımdan ebediyyen razı olsun ve bütün maksadını hâsıl eylesin. Âmin."[18]

Fitne Ateşleri Âfet Halini Alan Bu Zamanda

"...O halde şüphesiz Risâletü'n-Nur'un yayılmasındaki maksad, şu zamanın insanlarına tahkikî imanı ders vermek, şaşırmışları kurtarmak, doğruyu arayanları takviye ve tarsin etmek, zındıka ve dinsizleri susturmak ve ilzam etmektir. Amma fitne ateşleri âfet halini alan bu zamanda, cam ile elmasın beraber

18 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1871-72

satıldığı bir çarşıda bu mübarek Nurları, yani şânında اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ[19] buyrulan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın hakiki tefsirleri olan Risaletü'n-Nur'un hakaretten siyaneti için, hem سِرًّا تَنَوَّرَتْ sırr-ı tenvirini Rahim ve Kerim Rabbimiz irade ve takdir buyurmuş."[20]

Risale-i Nur'un yayılmasındaki maksad gayet açıktır. Şu zamanın Hakk dostları; mütehayyir (şaşırmış ve yolda kalmışlar), müteharri (doğruyu aramakla meşguller), imansızlığı meslek edinenler ve zındıkalara karşı neler yapılabilir? Bunun doğru teşhisi tedaviyi çabuklaştıracaktır. Felç olmuş iradeye ve yanlışa kodlanmış akla şeytanî desise ve hilelerle yüklü kalbe Kur'ân'ın sırlı hakikatlerinden gayrı çare bulmak imkânsızdır. O kudsîlerin asıl maksadları da budur.

İLAÇSIZ HASTALIKLARA TUTULANLAR

"Zeki dostum! Kalb çok arzu ederdi; ehl-i fenden, envâr-ı imaniyeye ve esrâr-ı Kur'âniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulûsi Bey'e benzeyecek adamlar ileri atılsın."[21]

Hulûsi Bey'in kararlı, istikrarlı ve istikametli hayatında;

* Ebed arzusunu,

* Yangını söndürme ve bîçarelerin maddî-manevî imdatlarına koşma cehdini,

* Uhrevî hayatını tehdit eden unsurlara karşı mücadele azmini,

* Ümit fermanının tecelli edeceğini umarak hizmet etmek şevkini,

* Bu dünyada menfaatin peşinde delice koşanlara, makam sevdalısı kesilenlere, küfür, inat ve gaflette hayatını sürdürenlere, şirk ve her türlü sapıklık içinde boğulanlara ve bütünüyle ilaçsız hastalıklara tutulanlara hak ve hakikatin nasıl telkin edilebileceğini,

19 "Şüphesiz ki Kur'ân'ı Biz indirdik ve onu koruyacak olan da Biziz." (Hicr, 15/9)
20 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2095
21 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1433

* Allah'ın şu geçici dünya misafirhanesindeki insanların, gerçek kimliklerine nasıl kavuşabileceğini, evet bütün bunları reçeteleriyle görecek ve hayata nasıl geçirildiğine şahid olacaksınız.

Bu Nurlar İntişar Etse idi...

"Yirmialtıncı Mektubu büyük sevinçle aldım. Defaatle, dikkatle, merakla, muhabbetle, lezzetle okudum ve neticede, 'Duanız olmazsa ne değeriniz var' ferman buyuran Zât-ı Zülcelâl'e ubudiyyetle intisabım hasebiyle ve abdiyyetin tazammun ettiği lisanla, kemal-i acz ve fakr ve şevkle; tamamen hasbî, bütün mânâsıyla Allah namına, bütün vuzûhiyle ehl-i iman ve Kur'ân nef' ve hesabına olan maddî, manevî, zahirî, batınî, dünyevî, uhrevî hıdemâtınızın mükâfatını lütuf ve kerem-i bînihayesine münasip bir tarzda ihsan ve ikram buyurmasını ve zât-ı Üstadânelerini her iki cihanda aziz etmesini ol Hâlık-ı Rahim ve Kerim Hazretleri'nden abidâne tazarru' ve niyaz eyledim. Ümidim اُدْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ[22] fermanının tecelli edeceğindedir.

Muhterem Üstad! Zaten sizin biz bîçarelerden beklediğiniz yalnız dua değil mi? Mübarek *Sözler* hakkında şimdiye kadar mektuplarımda mevcut olan ihtisasâtımı nâtık, sönük ifadâtımı Risâletü'n-Nur'a takriz yapmak hususundaki niyet-i Üstâdanelerine bir şey demeğe hakkım yok. Fakat benim o perişan ifadelerim, güneşin yanına mum yakmak kabilinden olacak ve muhtemelen hakikatteki sönüklüğüne rağmen o Nurların komşuluğundan, ayinedarlığından hissemend olarak nisbî bir parlaklık arz edebilecektir.

Risaletü'n-Nur'un müstemi'leri arasında, Sultan Abdülhamid'in devrinde Kerbelâ'da senelerce müderrislik hizmetinde bulunmuş olan Hacı Abdurrahman Efendi namında 88 yaşında bir hoca vardır. Her defaki mütalâadan büyük memnuniyet göstermekte, 'Çok istifade ettim, Allah razı olsun' demekte ve çok dua etmektedir. Yirmialtıncı Mektubun Üçüncü Mebhasını

22 "Bana dua edin, size cevap vereyim." (Mü'min, 40:60)

gayr-i ihtiyarî muhtelif rütbede mühim zatlara okudum. Hepsi 'Çok doğru, çok güzel' dediler. Evet bu fakir çok tecrübe ettim ve yakîn hâsıl ettim ki: وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ[23] ilâ âhiri'l-âyetinin lâyemut mu'cizesi vardır. Bu defaki mektupları birkaç defa muhtelif küçük cemaatlere okumak nasip oldu. Bunların birinde mühim bir âlim de vardı. Cümlesi hayret ve takdirlerini izhar ettiler. Benim fikrime gelince: Bütün Risaletü'n-Nur ve Mektûbâtü'n-Nur, ihtiyac-ı zamana göre her sınıf erbab-ı din ile ve hatta, müfrit muannid olmamak şartı ile dinsizleri bile ilzam ve ikna edecek derecededirler. Fakat (dünya bu) sevk-i menfaat, hırs-ı câh, küfür ve inat, gaflet ve kesel, şirk ve dalâl gibi ilaçsız hastalıklara tutulanlar için bu Nurlara karşı göz yummak, görse bile kabul etmemek, gördüğünü inkâr etmek, hak ve hakikati reddetmek gibi divanelikler istib'ad edilemez. Malûm-i fazılâneleri, Allah'ın şu muvakkat misafirhanesinde insan suretinde hayvanları eksik değildir. Bu Nurlar intişar etse idi, elbette böylelerinin bugün istidlâlen dermeyan edilen divanelik hezeyanları da açık olarak görülürdü."[24]

Samimi ve hâlis bir dimağda, manâ bütün özelliğiyle kendisini gösterir. Sözler o ihlâstan ilham alırlar. Yukarıda okuduğunuz manâ o iklimden gelir, yine o iklime döner... Ben de derim: Bunlar "Çok doğru, çok güzel."

Aşk Boyutu

Hulûsi Bey Üstad'ı asıl manâsıyla taklid eder. İnsan, manâ beraberliğinden ifade beraberliğine intikal eder. Siz âdeta sevdiğinizle bütünleşir, her tavır ve ifadenize o kudsî ruhu peçe yaparsınız. Hulûsi Bey, ifadelerinde Üstad'ı taklid edişini şu sebeplerle izaha çalışıyor:

"Biliyorsunuz ki, çok ifadelerimde sizi taklid ettiğim birinci sebebi, samimi bağlılığımın; ikinci sebebi, kudret-i kalemiyemin kifayetsizliğidir. Fakat mübarek Yirmidördüncü Söz'de misali

23 "De ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu." (İsra, 17:81)

24 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1419-1420

geçen fakir gibi, ben de derim: Ey sevgili Üstadım, gücüm yetişse, elimden gelse bütün o nurlu *Sözler* ayarında kelimelerden mürekkeb cümlelerle size maruzatta bulunmak isterim. Fakat biliyorsunuz ki, yok. Niyetime göre muamele buyurunuz."[25]

"Senin Sözlerindir..."

Üstad Hulûsi Bey'e yazdığı bir mektubunda diyor ki: "Sen şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulûsi Bey'in vazifesini, biri de, manevî evlâdım ve biraderzâdem ve nuranî bir deha sahibi olması pek muhtemel olan Abdurrahman'ın vazifesi de size ilave edildi. O benim hakikî bir varisim idi. Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telakkî ederdi, öyle de sahip oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri senin hocanın yazısı diye tutma. Kendi malın ve senin sözlerindir bil, öyle sahip ol."[26]

Hiçbir fiil tesadüfî değildir. Her işte İlâhî iradenin izleri vardır. Üstad, kendi sürgünü için bakınız ne diyor: "Hatta diyebilirim ki, İlâhî kaderin beni bu yerlere göndermesi, sizleri şu kudsî vazifede uyandırmak içinmiş."[27]

Öyleyse, Üstad niçin şu kudsî beyanda bulunmasın: "Hulûsi Bey'i kendim gibi bildim, ona bedel konuştum."

Hulûsi Bey'in o kudsî hizmete gönül vermesinde, samimiyet ve tefekkürünün payı unutulamaz. Ona göre arzu edilen bir şeyin teminini muhakkak kılan şartlar açıktır: Bir şeyi yazmak, okumak, anlamak, sonra başka kâğıda nakletmek, matlub ifadenin teminini muhakkak kılar...

Hizmette Yaşama

O, Üstad'ın hizmet çizgisinden hiç inhiraf etmedi. Sâfiyetini tam sadakatle muhafaza etti. Dalâlet ehline karşı mücadelesinde, hizmet rehberini ana prensip olarak kabul etti. Hakikati neşretmede, Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmekte, kalemle

25 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417
26 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1511
27 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1511

ilmi tahsil etmek gibi kudsî hizmetlerde Hulûsi Bey Nur halkasının ilki oldu. Bir saati bir sene ibadet hükmüne geçecek olan tefekkür onu bir hâle gibi sarmıştı...

Hulûsi Bey hizmette yorulma bilmez. "Muvasalatımın ilk gecesi pederimin misafirlerine tahsis eylediği odaya devam eden zatlara, mütevekkilen alâllah, akşam ile yatsı arasında Risale-i Nur'u okumağa başladım" der.[28] Bir başka mektubunda da: "Nurun neşri ve fütuhatı (yayılması) için Rahim ve Kerim Rabbimiz muvaffak buyurduğu nisbette istihdamımız, Allah'a hamdolsun, devam ediyor.

Akşamları nurlu cemaatten mürekkeb fakirhanemize gelen cemaate Risale-i Nur okunarak devam olunuyor."[29] diye yazar.

Yukarıda işaret etmeye çalıştığım noktalarda size daha çok ışık tutacak uzun bir mektubunu sunuyorum. Bunu okuyunca onun içinde bir kor gibi yanan hizmet aşkını daha iyi anlayacaksınız. Bu mektup aynı zamanda bir tahlil hüviyetini haiz. Hizmet olarak hayatını vakfettiği Nur Risaleleri onun ebedî menzile ulaşmasında nuranî bir cadde olur. İnce meselelerinin sır noktalarını âdeta yutar. Benliği onunla kaynaşır. O bu hakikatlerde adeta buharlaşır:

"Bugün hayreti mucib, nazara cazib, dikkati câlib, mânâsı latif, tertibi zarif, tevafuku nazif, envârı zâhir, i'cazı bâhir, zübde-i bürhan, erkân-ı iman, bir lem'ası i'caz-ı Kur'ân olan ve mübarek Hüsrev'in çok mükemmel bir tarzda istinsah ettiği, Yirmidokuzuncu Söz ile melfufu cidden çok mühim meseleleri câmi ve bedî cevapları hâvi Onaltıncı Lem'a'yı ve benim gibi tembellere, mükemmel bir ders-i ikaz olan mektubu almakla bahtiyar ve çoktandır mahrum kaldığım Nurlara kavuşmaktan mütevellid nimete mazhariyetten dolayı, Cenab-ı Hallâk-ı Rahim'e teşekkürden âcizim.

Orada kardeşlerimden beş nevi ibadet hakkındaki izahları ile kötü şahsiyetime değil, sırf Kur'ân'a, imana, Nura, hakaika

28 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416
29 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1871

müteveccih halime baktım. Ve kanaatlarımı yokladım, ben de aynı şeyleri düşünmüş ve kanaat getirmiştim.

1- Ehl-i dalâlete karşı mücahede:

اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ[30]

2- Neşri-i hakikatte Üstad'a yardım:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى[31] وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ[32]

3- Müslümanlara iman cihetinden hizmet:

اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ[33]

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا[34]

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ[35]

gibi âyetlerle اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ[36] hadis-i şerifi.

4- Kalemle ilmi tahsil: نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ[37] Madem ki hakikat ilmi tedris edilmiyor. Elbette mahfî hikmetlere binâen mahdut insanların eline geçen, kulağına giren, bu nevi derslerin ciddi tahsili için, bilhassa okuması yazması olanların bizzat yazmak suretiyle, bu neticeyi bulacaklarına şüphe edilmemelidir. Bir şeyi yazmak; okumak, anlamak, sonra başka kâğıda nakletmekdir ki, bu tarzla arzulanan istifadenin te'min edileceği muhakkaktır.

5- Bir saati bir sene ibadet hükmüne geçecek tefekkür. Evet Nurlarla istifade, böyle saatler, zannederim, hepimizin meşhudu olmuştur. *Sözler*'deki hakaikı tefekkür, aynen Kur'ân'ın

30 "Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz O da size yardım eder ve size sebat verir." (Muhammed, 47:7)

31 "Birbirinizle iyilik ve takvada yardımlaşın." (Mâide, 5:2)

32 "Allah'a da itaat edin, Peygamber'e de itaat edin." (Mâide, 5:92)

33 "Şüphesiz ki Allah katında makbul olan din İslâm dinidir." (Âl-i İmran, 3:19)

34 "Allah'ın ipine hep birlikte sımsıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın." (Âl-i İmran, 3:103)

35 "Mü'minler kardeştirler." (Hucurat, 49:10)

36 "Din nasihattır." (*Müslim*, İmân: 95; *Tirmizi*, Birr: 17; *Nesaî*, Bey'a: 31; *Darimî*, Rikâk: 41; *Müsned*, 1: 351, 2: 297, 4: 102)

37 "Nûn. Yemin olsun kaleme ve yazdıklarına." (Kalem; 68:1)

hazinelerini mânen taharridir ki, *Fettâh* ismi imdada yetişerek, öyle akılları hayrette bırakan kapılar açıyor ki, zevkine nihayet bulunmuyor. Perdesiz, vasıtasız Kur'ân'a bakınca, zülâl gibi hakaikın tecelli ettiği, bulutsuz havada güneş ve böyle bir havada yıldızlarla süslenmiş semada bedirlenmiş kamer gibi müşâhede olunuyor.

Benim gibi bir isyankârın vaziyeti, hâli, kabiliyeti isti'dadı asla müstaid değilken, Allahu Zülcelâl'ın nihâyetsiz kerem ve rahmeti, fazl ve inayeti ile iki kere iki dört kat'iyetinde kat'î kanaatim gelmiştir ki, Hazret-i Gavs'ın ve onun üstadı, iki cihan fahrı Nebiyy-i Efhamımız Efendimiz Hazretleri'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) dua ve himmetleri, Hazret-i Kur'ân'ın şakirdleri üzerindedir.

Sû-i ihtiyarımızla bozmazsak, bu himayet ve sahabet elbette devam edecektir, kat'î kanaat ve imanındayım. Şu satırları bana yazdırtan âsâr-ı Nur'un şeref-i vürudları ve feyizleri inşâallah içinde gizlenmiş olan Ramazan ayının son on günündeki leyle-i kadr'in ihya edilmiş sevabını verir ve rızâ-yı Samedâniyeye mazhariyetle, saâdet-i ebediyyeyi kazanmaya bir vesile olur.

Ey Üstadımın bu fâni âlemdeki arkadaşları! İnşâallah âhiret âleminde de yoldaşları olacak olan aziz ve kıymetli kardeşlerim! Şu anda kalbim şöyle inliyor, ben de ihtiyarsız yazıyorum: Hazret-i Üstad'ın gösterdiği yol, aynen Kur'ân'ın cadde-i kübrasıdır, ondan ayrılmayalım, hizmetten kaçmayalım, fütur getirmeyelim. Sermayesi yalan ve yalancılık olan siyaset propagandaları, sû-i kesbimiz ile kazanılan ve bugün tevârüs edilen fenâ şeylere karşı, kaderi ittiham derecesinde muradullaha müdahaleye cesaret etmeyelim. Biz abdiz, yaratılış sebebimiz Seyyidimizi, Yaradanımızı, Râzıkımızı bilmek ve bulmaktır. Hülâsa-i mevcûdat olan Peygamberimiz vasıtası ile inzal ve ikram buyurulan Kur'ân'ın ahkâmına ve o Hazretin sünnetine tevfîk-ı harekete bezl ü gayret edelim. İşte o Nur elimizde mürebbî, yanımızda muarrif, aramızda Nurları neşre mürebbî ve muarrifimizi dinlemeye çalışalım. Biz kulluk vazifemizi yapalım. Mükâfatımızı

Hâlık-ı Rahîmimize bırakalım. Yekdiğerimize en büyük yardım olan duayı da esirgemeyelim.

Zühre, Habbe, Katre ve Zeyli'nin Arapça bir nüshası bu fakire ihdâ buyurulmuş. Bir gün tercümesinin de yapılacağına işaret olunmuştu. Demek zamanı geldi ve benim gibi Arabî bilmeyen kardeşlerin mânevî arzuları, Zühre'nin tercümesine vesile oldu. Çok muhtasar olarak duygularımı arz edeceğim:

Birinci Nota: فَاعْلَمْ اَنَّهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ[38] kelime-i tevhidi ile Ma'bud-u Hakikî'ye bağlanmalı.

İkinci Nota: اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ Büyük tekbiri ile kibriya ve azamet sahibi ancak Allahu Zülcelâl ve'l-Kemâl olduğunu...

Üçüncü Nota: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[39] nass-ı azîmi ile, mâdem her şey helâk olacak, ey zaif insan: Bundan senin, şemse nisbeten bir zerre bile olmayan hayatının da hissesi olduğunu anla, aklını başına topla, yaradılışındaki hikmeti düşün, haddini bil, ömür ve hayatını, sana ebedî saadeti te'min edecek şeylerle geçir, hakikatini...

Dördüncü Nota: قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي اَنْشَاَهَآ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ[40] كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ[41] gibi âyetlerle müeyyed olduğu üzere ölüm sonrası ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرَى فَاِذَاهُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ[42] âyetinin sırrı zâhir olacak ceza ve hesap gününde, Mâlik-i Yevmiddîn'in huzurunda, mahlûkat ve mevcûdatın ve kıymettarı olan insanın, aynen halk olunarak bulundurulacağını...

Beşinci Nota: Avrupa'nın sûrî medeniyetinin hakâik-ı Kur'âniye ile butlanını وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ[43] ayetinin bir muhavere şeklinde tedrîsini...

38 "Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur." (Muhammed, 47:19)

39 "O'nun zâtından başka herşey helâk olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık O'nundur; siz de O'na döndürüleceksiniz." (Kasas, 28:88)

40 "De ki: Onu ilk önce kim yaratmışsa tekrar O diriltecek. O herşeyin yaratılışını hakkıyla bilendir." (Yasin, 36:79)

41 "Her nefis ölümü tadıcıdır." (Ankebut, 29:57)

42 "Sonra bir daha sûra üflenir. Ve onlar kabirlerinden kalkar." (Zümer, 39:68)

43 "Biz Kur'an'dan mü'minler için bir şifa ve rahmet olan şeyi indiriyoruz." (İsrâ, 17:82)

Altıncı Nota: اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ[44] كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً[45] gibi âyetlerle, hem iman tacını giyen hizbullahın galebesini ve hem zâhir insan suretinde halk olunan müşrikinin ve onların bir nev'i olan, her şeyi inkâr edenlerin, Kur'ân nazarındaki kıymetlerini...

Yedinci Nota: وَلاَ تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا[46] اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ[47] وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى[48] gibi âyâtın mânâsını hatırlattığını...

Sekizinci Nota: Sonunda zikrolunun dört ayet-i celîlenin bir nevi' tefsiri...

Dokuzuncu Nota: Bugünün, Dokuzuncu Söz'ün bir çekirdeği olduğunu...

Onuncu Nota: Mârifetullaha yol açacak, bid'aların kesreti zamanında, Risâle-i Nur unvanını alacak ve en evvel ehl-i imâna 'Öldükten sonra dirilmek var, ceza ve hesap günü var, uyanın' hitabı ile mevki-i intişara konulacak olan Onuncu Söz'e mahfî işaret ettiğini...

Onbirinci Nota: Onbir, Oniki, Onüç ve Ondördüncü Sözler gibi, Kur'ân'dan fazlaca bahseden Nur risalelerine, bilhassa bunlar arasında parlak bir mevkii işgal eden, Yirmibeşinci Söz'ün geleceğine imâ edildiğini...

Onikinci Nota: Bütün Müslümanlara muhtelif tarikatlara sülûk ile kazanılacak neticeye, acz ve fakr ve şefkât ve tefekkür tarikında besmele olacak bir ders verdiğini...

Onüçüncü Nota: Yirmialtıncı Söz'ü اِنْ اَجْرِيَ اِلاَّ عَلَى اللّٰهِ[49] âyetlerini, مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ[50] hadisini, Birinci Söz'ü, mecazî muhabbetteki mâkul dereceyi göstererek, taklitten tahkike geçmek lüzumunu...

44 "Müşrikler ancak birer pisliktir." (Tevbe, 9:28)

45 "Nice az topluluklar, nice kalabalık topluluklara Allah'ın izniyle gâlip gelmişlerdir." (Bakara, 2: 249)

46 "Dünyadan da nasibini unutma." (Kasas: 28:77)

47 "Allah adaleti, iyilik yapmayı ve iyi kullukta bulunmayı emreder." (Nahl, 16:90)

48 "Birbirinizle iyilik ve takvada yardımlaşın." (Maide, 5:2)

49 "Benim mükafâtımı ancak Allah verir." (Yunus, 10:72, Hûd, 11:29, Sebe': 34:42)

50 "Kim nefsini tanırsa Rabbini de tanır." (Suyutî, el-Hâvî li'l-Fetâva, 2:451)

Ondördüncü Nota: Çok mühim ve pek nurlu bir eser olan, Yirminci Tevhid Mektubunu...

Onbeşinci Nota: Üç mes'elesi ile, Kur'ân'daki emir ve nehyin ne kadar yerinde olduklarını ve Şeriat-ı Ahmediye düsturlarının ne kadar mâkul ve mantıkî esaslara istinad ettiğini, ayân beyân göstermektedir. Çok kusurlu ve âciz talebeniz aldığı feyizleri ancak metindeki yazıları tekrarla ifade edebilir. Hitabı azaltmak için sözü itnâba düşürmemek daha mâkul düşüncesiyle, mâruzatımı kısa kesmeyi daha faideli görüyorum."[51]

Ücretini Peşin Alan Bir Köle

Nurlar, Hulûsi Bey'e birer rahmet bulutudur. Üstadımızın ona küçük teveccühleri bile onun için bir lütuf deryası olur.

"Lâhika'nın bu defa irsal buyurulan kısmını aldım. Lillahilhamd kudsî vazifede istihdamımız devam ediyor. Hakikaten insan, seyyidinin mütenevvi hizmetleri arasında böyle nurlu ve nurânî hizmette bulundurulmasını hissedince, zaten ücretini peşin alan bir köle olduğunu da nazar-ı dikkate alınca bütün zerrat-ı kâinat kadar dil ile hamdetmek istiyor. Yâni kalbinde Elhamdülillah kandili, her şeyi müsebbih ve hâmid gösteriyor ve güzel bir niyetle o hâmidlerin hamdini ve müsebbihlerin tesbihini ve o şakirdlerin şükrünü beraberce seyyidine takdime bir iştiyak hissediyor."[52]

ÜSTAD DİYOR Kİ

Üstad, etrafında hâle teşkil eden talebelerine şu tespiti yapıyor: "Ben şu vazife-i kudsiyede, bilmeyerek istihdam olundum. Siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız..."

Merhamet ve şefkâtle gönüllere yürüyen o ilk yiğitler, şairin ifadesiyle destana doğru yol alırlar... Karanlık ve buhranlı asrımızda, Efendimiz'e intisab etmenin bahtiyarlığına eren bu

51 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1529-1532

52 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2094

bahtiyarlar topluluğu, Asrın Sahibi'nin etrafında yerlerini alırlar. Zaten irade dışı sevkedilmelerinin asıl sırrı da buradadır.

Bu bahtiyarlar kimlerdir? Neler söylemişler ve nasıl yaşamışlardır? Ömürlerini ibadet durumuna getiren o kudsî iksir nerede bulunur?

Okuyalım:

Üstad'dan o bahtiyarlara hitap:

"Birden hiçbir sebep hissetmeden yine Hakkı, Hulûsi'ye arkadaş oldu."[53]

"Sabri, nasıl onun hesabıyla benimle konuşuyor; benim bedelime de onunla konuşsun."[54]

"Risale-i Nur'un santralı ve Hulûsi, Hakkı, Süleyman'ı temsil eden Sabri kardeş! Öşür, şer'î zekâttır. Zekât ise müstahaklaradır."[55]

"Sabri kardeşimizin samimi dostları olan Hulûsi... gibi kıymettar kardeşimize benim tarafımdan çok selâm ediyorum."[56]

Üstad, Re'fet Bey'e gönderdiği bir mektubunda:

"Hulûsi ve Sabri gibi senin de suallerinin Risale-i Nur'da ehemmiyetli neticeleri ve tatlı meyvaları var."[57] buyuruyor.

"Re'fet kardeşimizin kemal-i sadakat ve alâkasını ve Hulûsi gibi Nurlar'ın bir kumandanı olduğunu gösteren mektubu, Hulûsi'nin mektubunu aldığım zamanına tevafuku, lâtif ve sürurlu oldu."[58]

"Cenâb-ı Hakk, Galib Bey gibi çok fedakârları İslam ordusunda yetiştirsin. Bu zat garbta, aynı şarkta Hulûsi Bey gibi imana hizmet ediyor. Tarikat cihetiyle ehl-i imanı dalâletten çekmeye çalışıyor."[59]

53 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1591
54 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1665
55 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1672
56 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1711
57 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1732
58 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1737
59 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1788

Üstad Hazretleri bir mektubunda Abdülmecit Ağabey için şunları yazar:

"Hem benim tarafımdan ona yazsınlar ki, Eski Said'in birinci talebesi bulunduğun gibi, Yeni Said'in dahi Hulûsi ile beraber yine birinci safta talebelerisiniz."[60]

Üstad'ın Hulûsi Bey'e yazdığı bir mektubunda şu benzetmeyi okuyoruz:

"Kardeşimiz Hüsrev bir izah istedi. O zat rûhen size benzediği için onun istizahına sen de iştirak ettiğini tahayyül ettim, bu zeyli yazdım. Size gönderdim."[61]

"Evet, bahtiyar odur ve ona derler Risaletü'n-Nur'a intisab etmiş, bütün mü'minleri kendisine tam hakiki kardeş bilip, bu zulmetli asırda iman-ı tahkikî nuruyla cadde-i kübrâ-yı Ahmediyeyi (sallallahu aleyhi ve sellem) buluyor. Nihayetsiz şekillere, karışıklıklara rağmen Bismillah ile açılan Risaletü'n-Nur kapısından girince, tıfıl iken 'ümmetî' diyen Şefîini ciddi sevmek, yani sünnet-i seniyyesine ittiba eylemenin muaccel mükâfatı olarak buluyor. Her emri işlerken, bu emri Hak tarafından bu ümmete getireni, her nehyi yapmamaya cebrederken, bu nehyi Allah tarafından bu ümmete getireni düşüne düşüne davranılırsa, (derslerde geçtiği gibi), bütün ömür dakikaları ibadet olabilir. Ve O Habib-i Hüdâ, o kıyamet gününün Şefaatçisi'ni her işinde nümune etmek azminden doğan muhabbet, O Habibin bulunduğu âleme geçmeyi sevdirecek hale getiriyor ve böylece مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا (Ölmeden evvel ölünüz) sırrı tezahür ediyor."[62]

Hulûsi Beyefendiye...

Buraya, Hoca Sabri'nin Hulûsi Bey'e gönderdiği mektuplarından iki nümuneyi, zarafet, sadakat ve vefaya bir misal olması için alıyorum:

60 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1735
61 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1517
62 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2094-95

"Ondokuzuncu Mektup'un dördüncü cüz'ünü nazar ve teveccüh-ü fâzılânelerinde min-gayr-i haddin vekilleri bulunduğum mümaileyh Hulûsi Beyefendiye irsal kılınmak üzere istinsaha başlamıştım."[63]

"...Nurlar Külliyatı'nın ekserisinde tam bir muharriklik vazifesini deruhte eden Üstad-ı Sâni Hulûsi Beyefendimi, teşbih ve tabir-i caiz ise, saatçilerde bulunan yıldızvâri sekiz-on ağızlı saat anahtarlarına benzetiyorum ki, o müteaddid ağızlı anahtarlar, âlemde mevcud her saati çalıştırır, işletir."[64]

ÜMİDDEN RİCAYA

Üstad:

"Emrediyorum merak etmeyeceksin, üzülmeyeceksin."

Hulûsi Bey:

"O anda bütün üzüntüm, gam ve kederim yok oldu."

Üstad:

"Kardeşlerim, ben bu risaleleri saklasam bela ve musibet gelir. Onun için ne olursa olsun, daima Risale-i Nur'u yanımda bulunduruyorum."

Hulûsi Bey:

"Bir müşkilim olduğunda aradan birkaç gün geçmezdi ki; ilk gelen mektup o müşkilimi halletmesin. Yanına, ziyaretine gittiğimde: 'Kardeşim sen sabahleyin burada idin' derdi. Halbuki benim bundan haberim bile olmazdı."

Lütuf ve inâyet kuşağı şu köhne âlemi yeniden sarar... Tecdidin hidayet boyutu âdeta tecessüm eder... Beşerin beklediği de bu değil midir? Uyanık vicdanlar, çölleşen ruhlar arasından bir bir ortaya çıkarlar. Asrın muzdaribi, mazhar olduğu İlâhî inayetle; ona koşan bu yaralı yürekleri sarar ve sarmalar. Öyle bir an gelir ki bir Said gider, bin Said gelir. Hulûsi Bey bu muhteşem merasimde o kudsî seriyyenin komutanı oluverir.

63 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1421
64 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1440

Hayatının sonuna kadar bir nefer olmakla iftihar ettiği o kudsî ocakta, o esasen ruhanî bir lider gibidir. Lütfa açık bir lider... Tavzif edilmeden hareket etmez. Mâverâ kararlara karşı imanı çok hassaslaştırır onu.

Aşağıda okuyacağınız bölümler size çok şey anlatacaktır:

"Ben burada inşaallah emanetçi olduğum *Sözler*'i Allah'ın inayetiyle ve duanız berekâtiyle layıklı kulaklara duyurabileceğimi ümid ediyorum. Üstadım, müsterih olunuz. Bu Nurlar ayak altında kalamazlar. Onları dellâl-ı Kur'ân'dan enzar-ı cihana vaz' eden Hâlık (celle celâluhû) bizim gibi kimselerin ümid ve tahayyül edemeyeceği aciz insanlarla bile neşr ve muhafaza ettirir. 'Bu işi ben sa'yim ile, kudretim ile kazandım' diyen huddâm, o gün görecekler ki, o mukaddes hizmet, zâhiren ehliyetsiz görünen, hakikaten çok değerli diğerlerine devredilmiş olur kanaatindeyim. Bu sebeple oradaki kardeşlerimizden Risale-i Nur ile çok alâkadar olmalarını rica ediyorum."[65]

Bu Fâni Âlemde İken

"Ne ararsak, hep Risâletü'n-Nur'da güneş gibi görünüyor. Risâletü'n-Nur şakirdleri dikkat etseler, daha bu fâni âlemde iken Livâü'l-Hamd-i Ahmedî (sallallahu aleyhi ve sellem) altında bulunduklarını inâyet-i Hakla anlarlar.

Âcizane fehmedebildiğim, şu anda kalbime gelen hakikatlere istinaden diyeceğim ki: Bu dalâlet ve bid'aların ve dinsizliğin tâun ve vebadan daha ziyade ve daha şiddetli sârî illetlerine karşı Risaletü'n-Nur'un getirdiği ve talim ve tefhim ettiği çok hakikatlerden Sünnet-i Ahmediyeye (sallallahu aleyhi ve sellem) temessük dersini en hakiki olarak alan, Risâletü'n-Nur şakirdleridir. Onlar bu temessük ve intisablarının, iki kere iki dört eder kat'iyetinde mazhar oldukları inayet-i Rabbaniye şehadetiyle, muaccel mükafatlarını görüyorlar. Yani: Burada sünneti ile dalâlet ve bid'at ve dinsizlik ateşlerinden kurtaran mensub olduğumuz şeriatın mübelliği; burada halâs ve mukavemetle, ahir hayatımızda

65 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1419

iman ile haşr-i ekberde şefaatiyle inşaallah ebedî sevindirecektir diyorlar, diyebiliyorlar..."[66]

Kemâle Doğru Seyran

"Nurlu ve kudsî mektuplarınız yekdiğerini takip ettikçe, hakikaten tahkikî imanın kemâle doğru seyran ettiği görülüyor. Bu âciz kardeşiniz şüphesiz bir surette iman ettim ki: Şeriat-ı Garra-i Ahmediye Aleyhissalatü Vesselam'ın hakaikına, ruhuna nüfuz etmenin en kısa, en hatarsız, en zevkli tariki, Risale-i Nur'a intisabladır."[67]

Zâhir Himmetler

"Aziz, muhterem, müşfik ve mükerrem Üstadım..

Bu defa irsâline inayet buyurulan Risale-i Nur eczalarının dört kısımlık fihristesini aldım. Daha evvel Birinci Mektup'un On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'a'larını almış, fakat ihtisaslarımı arza muvaffak olamamıştım. Fihristeler dört tarafımı aydınlattılar ve itikatta bir olup, çok metin hikmetlerle bazı a'mâlde ayrılıkları olan dört mezheb-i hak gibi; bu fakire hakka, hakikata, sıdka, imana, nura, rızaya giden yolları gösterdiler. Hadisât-ı dünyeviye meşgalesi, şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş. Koca bir dairenin maddî ve manevî ağır yükü altında tek başıma kaldığımdan çok bunalmıştım. Aziz Üstadımın Otuz Birinci Mektup'un Birinci Lem'asıyla tavsiye buyurduğu evrâdın kuvveti, Risale-i Nur'un feyzi, müşfik Üstadımın müstecab duası ve Üstadımın üstadı Hazret-i Gavs'ın lillahilhamd en küçük hacetimi görecek kadar zâhir himmeti, mahza bir lütf-u fazl-ı İlahî eseri olarak devam edebildiğim salâvat-ı şerife berekâtiyle zuhur eden imdad-ı Risaletpenâhi ve Cenâb-ı Allah'ın nihayetsiz in'am ve ihsan ve inayeti sayesinde -yüzbinler hamd ve şükürler olsun- ye'se ve fütura düşmekten kurtulmuş, yalnız, huzur-u manevînize birkaç satırlık arıza ile

66 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2095
67 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2094

çıkmak geç kalmıştır. Hakikaten, elmas kalemli çok kıymetli kardaşlarımın âsâr-ı Nurun cem' ve teksir ve neşrinde gösterdikleri gayret ve himmet ve sevgili Üstadımıza bu kudsî vazifede yaptıkları muavenet, her türlü takdirin fevkindedir. Allahu Zülcelâl cümlesinden razı olsun ve neşr-i envâr-ı Kur'âniye'de daimî muvaffakiyetlere mazhar buyursun.

Otuz Birinci Mektup'un On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'alarında, o kadar büyük dersler, o kadar azametli hakikatler, o derece şaşaalı hikmetler ve nurlu, kudsî, lâhutî feyizler mündemiçtir ki, bu biçâre kardaşınızın sönük zekâsı, kısa düşüncesi, perişan, müşevveş dimağı ile, hissedebildiği zevkleri ifade etmesine imkân yoktur...

'İdrak-i maâlî bu küçük akla gerekmez,

Zira, bu terazi o kadar sıkleti çekmez'..."[68]

ZAHİR BİR TECELLİ

Rahmanî tecellileri olan inayet ikliminde yaşamak mü'minler için bir dua, bir arzudur. İnsan imanı nisbetinde, o lütfa mazhar olur.

Hulûsi Bey'in ruhu kadar muhafazasına çalıştığı 19. Mektup'u kaybetmesini ve onun bir inayet eseri bulunuşunun ruha sürûr veren hatırasını okuyacaksınız:

O Geceyi Uykusuz Geçirdim

"Aziz Üstadım!

Ondozuncu Mektup'u bir mecliste ve bir cuma gecesi okumak niyetiyle üzerime almıştım. Şiddetli yağmurlu bir gece idi. O meclisté okumak üzere elimi cebime koydum, o mübarek eserin yerinde olmadığını hayretle gördüm. Eseri koyduğum cep yırtık ve delik olmadığı gibi, ben de başka hiçbir yerde durmadığıma göre bu hale hayret etmemek kabil mi? O geceyi uykusuz geçirdim, müteessir oldum. Hazret-i Gavs'dan o mübarek eseri istedim.

68 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1470

Lillahilhamd ertesi gün, bu eseri dinlemekle namaza başlamış olan bir muallim vasıtasıyla bulundu. Şakır şakır yağmur altında ve çamur içinde bu mübarek eser bulunsa bile artık okunmayacak derecede olduğunu tahmin edersiniz, değil mi? Şâyân-ı hayret ve câ-yı dikkat ve medâr-ı ibrettir ki, en ufak bir leke bile olmamıştır. Hâfız-ı Hakikî, o mübarek eseri, ona mânen ve cidden bağlı olanlar gibi muhafaza buyurmuş. Hafîz ve Alîm ve Hakîm isimlerinin zâhir bir tecellisi böylece lemean etmiş oldu."[69]

RİSALE-İ NUR ZÂHİREN SİZİN ESERİNİZDİR

"Hakikati anlatıp, yolumuzu doğrultmaya vesile oldunuz."

Hulûsi

Nurânî vesileleri başımıza tac olan Rahmetin engin ufkuna niyazımız budur.

Hem Risale-i Nur'da, hem hizmet-i Kur'âniyede bizleri sebkat eden Hüsrev, Rüşdü, Hâfız Ali, Hulûsi, Sabri gibi halis Kur'ân şakirdlerini ve kıymettar kardeşlerimizi şefaatçi ederek, kusurumuzun affını bütün ruhumuzla Kur'ân'dan ve Üstadımızdan rica ediyoruz...

Kudsî Vesile; Gözyaşı

"Bu defa bu biçâre talebesine ihsan ettiği hediyeyi, gıyabî sevenlerinden Fethi Bey ismindeki komşumuzla okuyorum. Baştan başa Peygamberimiz'in büyük mu'cizesini ilan eden Ondokuzuncu Mektup'un tahsisen bendelerine irsali, yeniden hayata avdet etmiş kadar müessir olmuş ve mütalâası rikkat damarlarımı tahrik ederek hayli ciddi gözyaşı akıtmağa vesile olmuştur."[70]

Yirmi Seneye Yakın Zamandan Beri

Üstad mektubuna "Kardeşlerim" diye başlar. "Risale-i Nur santralcısının yazdığı mektup beni çok memnun eyledi" der ve sebebini şöyle açıklar: "Çünkü, Hulûsi, Hakkı gibi yirmi seneye

69 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/2067

70 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418

yakın bir zamandan beri mabeynlerinde olan samimâne dostluk ve kardeşlik tam devam ve sebat ettiği gibi; onların Risale-i Nur'a karşı alâka ve irtibat ve sadakatları, aynen mabeynlerindeki hâlisâne münasebetleri gibi hem devam ediyor, hem metanet kesbediyor, arızalarla sarsılmıyor. Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ki; böyle hâlis, muhlis ve başkalarına hüsn-ü misal olan sadık şakirdleri Risale-i Nur'a vermiş ki, daimî hakta hulûs ile ve Nur hizmetinde sabır içinde şükrediyorlar."[71]

"Bu defa görüşmediğim buranın korkak müftüsü vasıtasıyla, Hulûsi'nin, Kars'tan bir mektubunu biraderzâdem Nihad'ın mektubuyla aldım. Elhak, o kardeşimiz, daima fevkalâde sadakatini ve Nurlara kuvvetli alâkasını muhafaza ediyor."[72]

"Hulûsi ve Hâfız Hakkı'nın Nurları şevk ile yazmaları, Barla'ya karşı benim ümidimi kuvvetlendirdiler ve derince bir ferah ve sürur verdiler. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin."[73]

"Hem Hulûsi'nin mektuplarını leffen gönderiyoruz."[74]

Onun Bedeline

"Hulûsi'nin Yirmiyedinci Mektup'a giren mektupları dahi onun bedeline çalışıyorlar, vazifesini kısmen görüyorlar. Ve merhume validelerine hususan dua edilecek."[75]

Hulûsi Bey'e Benzeyecek Adamlar İleri Atılsın

"Kalb, çok arzu ederdi; ehl-i fenden envâr-ı imaniyeye ve esrâr-ı Kur'âniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulûsi Bey'e benzeyecek adamlar ileri atılsın."[76]

Lâtif Bir Tevafuk

"Lâtif bir tevafuktur ki; Hulûsi-i Sâni Sabri Efendi bu beyti

71 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1716
72 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1737
73 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1775
74 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1793
75 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1619
76 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1433

(*Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim / Mir'at-ı Muhammed'den Allah görünür daim.*) bana yazdığı zamanda, ya aynı zamanda veyahut az sonra Hulûsi Bey bir ay uzak bir yerde, aynı beyti bana yazmıştır. Bu iki zâtın hem hizmet-i Kur'ân'da, hem bana karşı münasebetlerindeki tevafukları, alâmet-i muvaffakiyettir."[77]

Yirmibeş Seneden Beri Bir Nümune

"Nurun birinci talebelerinden Hulûsi Bey'in Ankara'da dostlarına Risale-i Nur dairesine girmelerine teşvik eden manidar ve güzel mektubu dahi gösteriyor ki, yirmibeş seneden beri hiç sarsılmadan Nur hizmeti yapmasına bir nümunedir."[78]

Firâkına Ağlıyor

"Risaletü'n-Nur, Mektûbâtü'n-Nur'un mütalâası, tahrir edilmesi, başkalara neşr ve tebliğe ala-kadri'l-istitâa çalışılması gibi emr-i hayr-ı azime havl ve kuvvet-i Samedânî ve inayet ve lütf-u Rabbânî ile muvaffak olduğum zamanlar ki; bu evkatta evvelen ve bizzat bu fakir istifâde, istifâza, istiâne etmiş oluyor. Bu itibarla mezkûr saatleri çok mübarek tanıyor, firakına acıyor, o yaşayışın devamını, tekrarını, kesilmemesini ez-can ü dil arzu ediyorum.

Fakat ne çare ki, iğtinam edebildiğim kısacık vakitlerde zihnimi sâfileştirip Nurların karşısına, dolayısıyla Kur'ân'ın mucizeleri mecmuasına ve aziz, muhterem Üstadımın medresesine ve ol Seyyidü'l-Kevneyn Peygamberimiz Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri'nin ravza-i saadetlerine ve nihayet Rabbü'l-Âlemin Tealâ ve Tekaddes Hazretleri'nin huzur-u lâmekânisine çıkıyorum. Bu sebeple cidden 'O Nurlarla meşgul olmadığım zamanlar, keşki hayatın sayılı nefesleri olmaya idiler' diyorum."[79]

---

77 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1433
78 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1823
79 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1419

Nurlu Pencerelere

O, daima nurlu pencerelere bir koşuş hasretiyle yaşar. Bir mektubunda şöyle diyor: "Dünyevî işlerden tahlis-i nefis ile iğtinam edebildiğim vakitlerde, o mübarek nurlu pencerelere koşuyorum. Ruhî ve manevî gıdamı almağa ve bulabildiğim böyle bir muhatabı da hissedar etmeğe çalışıyorum."[80]

İnsan Olmak Kâfi

"Otuz İkinci Söz'ün üçüncü Mevkıfı'nı da Hakkı Efendi kardeşimizle merak ve dikkatle okuduk. Cidden çok âlî mefhumu var. Tavsife bu âcizin kudreti olsa, belki bu ikinci nokta için pek ziyade rahatsız etmeğe cesaret ederdim. Heyhat ki, diğer hususlarda olduğu gibi, bunda da tamamen güçsüz bulunuyorum. Yalnız hulûs ve sâfiyetle ve kısaca derim: Belki diğer bütün *Sözler*'in daha üstünde parlayan bir necm-i nur-efşândır.

(Doktordan Mi'rac'ı nasıl bulduğunu sordum. Doktor Kemal 'Eserin pek büyük kıymetini takdir etmek için İslam olmağa bile lüzum yok, insan olmak kâfi' cevabını verdi.)[81]

Risale-i Nur Zâhiren Sizin Eserinizdir

"Risale-i Nur gerçi zâhiren sizin eserinizdir, fakat nasıl ki, Kur'ân-ı Mübîn Allah'ın kelâmı iken Seyyid-i Kâinat, Eşref-i Mahlûkat Efendimiz nâsa tebliğe vasıta olmuştur; siz de bu asırda yine o Furkan-ı Azim'in nurlarından bugünün karmakarışık şarhoş insanlarına emr-i Hak'la hitap ediyorsunuz. Öyle ise; Hakîm-i Rahîm, size bu eseri yaptırtan, o nurları ayak altında bıraktırmaz. Elbette ve elbette fânilerden belki de hiç ümid edilmediklerinden sahipler, hâfızlar, ikinci, üçüncü hatta onuncu derecede tebliğ edenler, neşredenler gönderir inancındayım."[82]

80 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1419
81 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417
82 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

Burada Hulûsi Bey'in derin ferâsetiyle tesbit ettiği konu şu: Risale-i Nur'a; fânilerden belki de hiç ümid edilmediklerinden sahipler, hâfızlar, ikinci, üçüncü, hatta onuncu derecede tebliğ edenler, neşredenler sahip çıkacaklar.

"Bu kere irsal buyurulan Mektûbâtü'n-Nur zeyilleri, emsali gibi hoş, güzel ve bedîdir. Eserlerin Nur ism-i azîminin tecellisi olduğuna, ihtiyaca ve hal-i âleme göre yazdırıldığına bence asla şüphe kalmamıştır. Bunu küçük misâl ile teyid etmek isterim. Mülhidler çok ileri gidiyorlar. Mesela: ....ilâ ahir.

İşte bu ahmakların hezeyanına ve her nevi iğfallerine ve zâhiren süslü laflarına kanmayarak, iman ve itikadlarında sabit-kadem olmaları için erbab-ı imana kuvvet ve zümre-i tuğyana kahr ve şiddetle ders-i ibret verecek pek münasebetli sözler, mevzuu bahis âsârda ayân-beyân görülmektedir."[83]

اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الفَرَجِ[84] اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ[85]

ONDAKİ ÜSTAD HASRETİ

"Aziz Üstad! Sadıkınızın zaif ruhu, bu fâni hayatta olduğu gibi, bâki ve sermedî hayatta da inşaallah ulvî ruhunuzun cenâh-ı şefkatinden ayrılmayacaktır, ayrılamayacaktır ve ayıramıyacaklardır."

Tam sadakati, mükemmel feraseti, müthiş cehdi, fevkalâde fedakârlığı, sarsılmaz vefâsı, fütursuz cesâreti, sâfi ihlâsıyla, hep birinci talebe olma şerefini muhafaza etmiş ve bütün bu mümtaz vasıflarının canlı şahidi olmuştur. Onun hasletleri Efendimiz'den intikal eder. O'nu yaşar ve O'na müştaktır. Hakikate, kemâliyle vâsıl olmada onun o kudsî rehberinin şu sözleri manidardır: "Her tarafımı sarsalar bu kudsî düşünceme mani olamazlar." Olamadılar.

O, hayat bütünlüğünü Üstad'la zirveleştirir. Ona karşı hasreti zaman zaman dayanılmaz bir hicran olur.

83 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

84 "Sabır ferahlık ve genişliğin anahtarıdır." (el-Münavî, *Feyzü'l-Kadir*, 6:298; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafa*, 2:21)

85 "Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara; 2:153)

Kudsî Sözler

Hulûsî Bey'in Üstad'a hitaben yazdığı şu cümleler daim hasretini simgeler:

"Sizin vücudunuza yalnız bizler değil, bütün âlem-i İslâm muhtaçtır. Çünki mü'minlerin imanına kuvvet veren, gafilleri uyandıran, dalâlete düşenlere hidayet yolunu gösteren, ünlü felsefecileri beht ve hayrette bırakan, Kur'ân-ı Mübin'den taşan ve parlayan o kudsî *Sözler*'in vücuduna vasıta oldunuz."[86]

Daim Yâd

"Şu zaman-ı isyan ve tuğyan ve küfranda mahz-ı inayet ve lütf-u Hak olan, ümmet-i İslâmiyeyi hakâik-ı imaniyeye sevk ve irşada me'mur edilen Zât-ı hâkimanelerini bütün ümmet-i Muhammediyeyi olduğu gibi bu âcizi de nurlu *Sözler* ile tarık-i nura irşad buyurduğunuzdan dolayı hürmet ve minnetle daim yâd eder, dünyevî ve uhrevî muradlarınızı hâsıl eylemesini Rahîm, Kerîm olan Allahu Zülcelâl Hazretleri'nden âbidâne niyaz ve istirham eylerim, Efendim."[87]

İşte Buna Müteessifim

"...Yalnız, dünyevî vazifeler ile uğraşmak ise, fıtraten hoşlandığım ve hakikatine bağlı olduğum nurlu *Sözler*'le iştigalime kısmen mani oluyor. İşte buna müteessifim, hayıflanıyor ve çok üzülüyorum, fakat elimden bir şey gelmiyor. Her geçen gün dünyanın fenâ ve fâni yüzünü daha ziyade üryanlığıyla göstermekte ve bu hayatta bâki ve sermedî hayat için bir şey kazanılmadan geçen vakitlere teessür hâsıl ettirmektedir. Sureten ayrıldığımızdan o kadar müteessir değilim. Bilhassa Sevgili Üstad'ın son dersi, bu fâni dünyanın en zevkli halinden pek çok yukarı derecede bir bâki hayat olduğunu kat'iyetle müjde etmektedir."[88]

---

86 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1415
87 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418
88 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417

Buna Gönül Razı Değil

"Hususî mesele: Eski Said lisanıyla da olsa ne kadar muvafık isti'mal-i silah ediyorsunuz, bârekallah. Manevî taşlarınızın وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى[89] âyet-i kerimesinde işaret buyurulduğu üzere hedeflerine isabet ettiğine kâniim.

Allah böylelerinin şerlerini kudret kılıcı ile kessin. Böylesi hain ve zalimleri Kahhâr ismine tevdi ederiz. Hizmette fütur yok, fakat manilerin haddü pâyânı yok. Fakat dünyayı sırtıma yükleseler, her tarafımı ateşle sarsalar bu ulvî düşünceme mani olamazlar. Amma buna gönül razı değil, çok şeyler arzu ediyor. Ne çare nefis ve cin ve ins şeytanları müthiş topuzlarla karşıma dikildiklerinden, ister istemez mücadeleye mecburum, hakiki hizmetten geri kalıyorum. Buna ne kadar müteessif olsam azdır."[90]

Çok Bunalmıştım

"Hâdisât-ı dünyeviye meşgalesi, şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş. Koca bir dairenin maddî ve manevî ağır yükü altında, tek başıma kaldığımdan çok bunalmıştım."[91]

Her Zaman Esefle

"Nurların intişarında berk gibi bir sür'at lazım gelirken, cüz'î bir betâetten her zaman esefle bahsettiğim yüce malûmlarınızdır."[92]

Ebediyyen Hayalimden Ayrılmamaklığınız

"Risale-i Nur ile ihdâ buyurduğunuz dualar, zaten her gün sevgili Üstad'ı düşünmeğe kâfi gelmektedir. Kur'ân'ın nihayetsiz füyuzâtından, tükenmez hazinesinden Allah'ın inayetiyle edindiğiniz ve tebliğe me'zun olduğunuz manâları, cevherleri göster-

89 "Attığın zaman sen atmadın, ancak Allah attı." (Enfal, 8:17)
90 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1431
91 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1470
92 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1508

mekle, bildirmekle de bu biçare ve müştak talebe ve kardeşinize sonuna kadar ders vermek isteğinizi izhar ediyorsunuz ki, bu suretle de ebeden ve teşekkürle gözümün önünden, hayalimden ayrılmamaklığınız temin edilmiş oluyor."[93]

Aziz Üstad, Bu Eşiğe Yüzümü Sürerken

"Bu hafta Otuzbirinci Mektup'un Yedinci Lem'ası ile Üçüncü Lem'asını, hâzine-i Mektûbâta ilâve ve muhibbân müştakâna tilavet eylemekle, vesatat-ı âliyenizle, bir lütf-u azim-i ilâhîye daha mazhar olduğumdan dolayı Kerîm, Rahîm, Bâki-i Zülcelâl'e yüzbinler hamd ve şükür eylemekle ve sevgili Üstadımı rıza-yı Samedânîsine ve vazife-i meşkure-i maneviyesinde devamlı, nüfuzlu, şümullü muvaffakiyetlere mazhar buyurmasına, âbidâne tazarru' ve niyazlarda bulunmaktayım. Bu biçare ve isyankârdan çok dua beklediğinizi emir buyuruyorsunuz. Ben o dergâh-ı âliye ancak bir nevi i'cazının izharına Fahru'l-Âlemîn, Habib-i Rabbü'l-Âlemîn, Seyyidü'l-Mürselîn (sallallahü teala aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri'nin en büyük mucizesi olan, tâ kıyam-ı saate kadar hükmü ve i'cazı bâki olacağına iman ettiğim Kur'ân'ın nurları delâletiyle ve Üstadımın mübarek isimlerini, vesile-i kabul olmak üzere kullanarak iltica ediyorum. Hiç mümkün müdür ki, bu eşiğe yüzümü sürerken, 'Yâ Rab, Üstadım Said Nursî Hazretleri'nden razı ol. Dâreynde muradlarını hâsıl kıl' diye yalvarmayayım? Asla ve kat'a. Bu bir vazife olmakla beraber, kanaatçe inşaallah vesile-i icabe-i duadır.

Aziz Üstad, sadîkınızın zaif ruhu, bu fâni hayatta olduğu gibi, bâki ve sermedî hayatta da inşaallah ulvî ruhunuzun cenah-ı şefkâtinden ayrılmayacaktır, ayrılamayacaktır ve ayıramayacaklardır.

Evet inkârı kabil değildir ki, bu fâni hayatın dağdağaları arasında, havas ve letâif her zaman müştakı bulundukları münevver ve muhteşem âyineye bakamıyorlar, fakat o meşgaleden feragat edildiği anda yine Nur bütün haşmetiyle arz-ı dîdar ediyor. Bu

93 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

zamanlarda hiç ayrılık hissetmiyorum. Hatta aynı yerde olmayışımızı da te'sirsiz görüyorum. Yedinci ve Üçüncü Lem'aların buranın postahanesine ulaşması, Ramazan'ın onbirine tesadüf ediyor. Bir gün postada kalmasına karşılık tutulursa, her bir Lem'a, bu mübarek ayın başından onuna kadar birer gün almışlar ve اَوَّلُهُ رَحْمَةٌ olan Ramazan'ın ilk on gününde istenen yere vâsıl olmuşlardır. Müftülük ilânına göre tam onuncu gündedir. Dördüncü ve Sekizinci Lem'aları da bu gufran ayının ondördüncü günü aldım. Posta bir gün evvel geldiğine ve bir gün de postada kalışına veya birinci makama sayılırsa bu nurlu eser de, sanki Ramazan'ın her gününde bir Lem'a alarak, yerini bulmakla, hem bu adetlerin boşuna konulmadığına, hem de اَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ olan Ramazan'ın ikinci on gününde yazıldığı mahalle yetişeceğine sarahat derecesinde delâlet ediyor.

Şu saatte ışıklarını gözüme sokan güneş gibi, bu kadar nurlu ve zâhir hakaikı, mahza bir inayet-i İlahî olarak, bu biçareye gösterilen bu mübarek eserlerden, bu nurların bihavlillah gurubsuz tulû' ettikleri mahalle, Utarid ve Zühre gibi maddeten ve mânen yakın bulunan Hizbü'l-Kur'ân'a dahi hâfız, sâdık, hâlis ve salih kardeşlerimin daha çok esrar anlayacaklarına şüphe etmiyorum."[94]

Merkez-i Feyz

"Madem ki, merkez-i feyze en uzak bulunan âciz bir kardeşlerinin mübarek eserler hakkındaki duyguları, kendilerinin de lâyıklı, manâlı çok değerli ihtisaslarını beyana vesile oluyor, inşaallah bu hareketleri hizmet-i Kur'ân'dan sayılır. Âli huzurunuzda kardeşlerimle biraz konuşmak istiyorum."[95]

Nurlarla Üç Devre

"Kardeşlerim, bu bîçarenin Nurlarla iştigali üç devreye ayrılmıştır.

94 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1497-98

95 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1498

Birincisi: Üstad Hazretleri'yle ilk teşerrüf etmek saadetine nâil olduğumdan itibaren neşredilmiş olan eserleri, kendim için istinsah etmek.

İkincisi: Yine muhterem Üstadımın emirlerine uyarak *Sözler*'in, muhtelif tabaka-i nâsa te'sirleri ve kabil-i cerh, lâzımü't-tashih, mucib-i itiraz cihetleri olup olmadığı hakkında, kâsır aklımla anlayabildiğim kadar ve kısa görüşümle seçebildiğim kadarını arz eylemek ve bütün fırsatlardan istifade ile, din kardeşlerime faideli olmak, onlara da bu nurları göstermek, dikkat-i nazarlarını celbetmek, kalbî ve bâtınî yaralarına merhem eylemek emeliyle, ihtiyarsız ve manevî bir te'sir altında Nur eserlerini aşk ile okumak.

Üçüncüsü: Yine aziz ve müşfik Üstadımın emirlerine uyarak, bildiğiniz veçhile her birisi bir türlü letâfet, belâğat ve celâdette ve çok kolaylıkla akıllara hayret verecek tarzda intişar etmekte olan nurlu âsâr hakkındaki ihtisaslarımı arz eylemek ve bizzat veya kardeşlerim namına, bazı Kur'ânî müşkilat ve tereddütleri makam-ı feyze takdim ederek, bu tarikle hem müşkilin halline, hem de sâil ile birlikte, diğer kardeşlerin de istifadelerine âcizâne hizmet eylemek. Denizden katre mesabesindeki bu Kur'ânî hizmetten dolayı, bu bîçareye bir kıymet atfetmeyiniz. Çünkü maalesef hiç liyakatım olmadığını ben çok iyi biliyorum.

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ[96] âyet-i celilesi ümit vermemiş olsa, isyanımın nihayetsizliği karşısında çıldırmak işten bile değil."[97]

Kader-i İlâhîyi İzaha Lüzum Yok

"Öyle ise aziz kardeşlerim, bu zavallı kardeşinize hayır dua buyurmanızı bilhassa rica ediyorum. Kur'ân hesabına bakılırsa, o zaman belki bazı güzellikler görünebilir. Bu da sevgili Üstadımızın buyurdukları gibi, Kur'ân'ın güzellikleri ve menba-ı kevserden gelen Nurların latifliği bu hususu te'min etmişlerdir. Çocukluğumdan beri, en ziyade nefret ettiğim, فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ yalan

96 "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." (Zümer, 39:53)

97 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1498

söylemektir. Onun için hakikati ifade ettiğime emin olabilirsiniz ki, yukarıda arz ettiğim üç safhada ihtiyar ve tesadüf yoktur. Hâkim olan bir dest-i gaybî ve kader-i İlâhîdir. Bunu hissediyorum. Kader-i İlâhîyi izaha lüzum yok. Dest-i gaybın da Gavs-ı A'zam Sultan-ı Evliya Bazü'l-Eşheb, Seyyid Abdülkadir-i Geylânî (Kuddise sırruhu'l-âli) Hazretleri olduğunu son def'a öğrenmiş olduk."[98]

Bu Şem'in Pervanesi Oldukça

"Fakat muhterem Üstadımın âli afvlarına istinâden şunu ilave edeyim ki, Gavs-ı A'zam Hazretleri'nin keramet-i gaybiyeleri, sarahaten Üstadımız Said Nursî Hazretleri'ni göstermektedir. Çocukluğundan beri harika tercüme-i hâli tedkik edilecek olursa görülür ki, bu zâtın vücudu sırf Kur'ân ve iman hesabınadır. Ondandır ki o harika hallere mazhar olmuş biz bîçareler, bu şem'in pervanesi oldukça, Hizbü'l-Kur'ân namına Hazret-i Gavs'ın himmet ve duasına ve cedd-i zişanı Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri'nin şefaatine, iltimasına ve nihayet Münzilü'l-Kur'ân'ın afvına, himayesine mazhar olacağımıza da şüphe edilmemek lazımdır.

Allahu Zülcelâl Hazretleri cümlemizi muhafaza buyursun. (Âmin.) Dâreynde bais-i necâtımız olan bu hizmeti, bilkülliye terk edecek olursak, o zaman helakimiz muhakkaktır. Madem ki, elimizde bağışlandığımıza dair bir senedimiz yok. Bâis-i feyzimiz Üstadımız Hazretleri'nin bizlere şefkatinden dolayı, keramet-i gaybiyeden haber verdikleri müjdeler, yalnız şevkimizi ve şükrümüzü artırmaya vesile olmalı. İsimlerinin sarahaten zikredildiğini bildirmekle beraber, gösterdikleri âli feragat, cümlemiz için nazar-ı ibretle görülmeli ve cidden taklid olunmalıdır.

Yine emirlerindendir ki, bizler hizmetle muvazzafız, mükellefiz. Netice ile değil. Bu Nurlu hizmette bizleri birleştiren Allahu Zülcelâl'den niyazım, haşirde de Livâ-yı Muhammedî (sallallahu aleyhi ve sellem) altında haşr ve cem' olmaklığımızdır.

98 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1498-99

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ[99]

Müsaadenizle sadede geliyorum:

Otuzbirinci Mektup'un Yedinci Lem'asına esas olan üç âyet-i celilenin tefsiri harika bir tarzdadır. Bilhassa ikinci vecihle Birinci vechin ikinci ihbar-ı gaybî ciheti, işitilmemiş bir surettedir. Bu mektubun üçüncü lem'ası ki كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[100] âyetinin meâlini ifâde eden يَابَاقِي اَنْتَ الْبَاقِي[101] cümlelerinin gösterdikleri iki hakikatten çok büyük feyz aldım. Garibdir ki, bu mübarek eser, لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ[102] âyet-i celilesiyle başlamakla sanki bu fakirin gördüğü rüyaya bir işaret yapıyor ve diyor ki: Senin rüyanda gördüğün kamer, bu âyette bahsolunan rüyanın sahibi ki Cihanın Fahri (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri'nin bir parmak işaretiyle ve izn-i Hakk'la inşikak etmiştir. Şems onun hatırı için, Ondokuzuncu Mektup'ta beyan buyurulduğu üzere, bir saat hareketsiz görünmüştür, gibi mu'cizatını hatırlatarak, 'Ey gafil, ittiba-ı sünnet et!' diyor. Bu rüyayı nakleden mektubumda, Otuzbirinci Mektup'un Birinci ve İkinci Lem'a'larıyla Yirmidokuzuncu Mektup'un Birinci Remzi'nin Birinci Makam'ından gelen feyiz neticesi, ihtiyarsız yaptığım tabirin sonunda yazmış olduğum كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ âyet-i celilesinin bir nev'i i'cazlı tefsirini beyan buyurmakla, mektubuma gayet latif ve çok muhteşem bir cevap verilmiş oluyor. Otuzbirinci Mektup'un Dördüncü Lem'asının Birinci Makamı 'Minhacü's-Sünne' denmeye hakikaten layıktır.

Birinci Nükte: Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselâm'ın ümmetine şefkâtinin derecesini ve bihakkın şefîu'l-müznibîn olduğunu göstermekle beraber, Süleyman Efendi merhumun Mevlid-i Şeriflerindeki:

---

99 "Ey Rabbimiz, bu hizmetimizi kabul buyur. Her şeyi hakkıyla işiten de, her şeyi hakkıyla bilen de ancak Sensin." (Bakara, 2:127)

100 "O'nun Zâtından başka her şey helâk olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık O'nundur. Siz de O'na döndürüleceksiniz." (Kasas, 28:88)

101 Bâkî Sensin, ey Bâkî.

102 "And olsun ki, Allah, Resûlünün gördüğü rüyanın hak olduğunu tasdik etti." (Fetih, 48:27)

'Tıfl iken ol diler idi ümmetin

Sen kocaldın, terk edersin sünnetin' vecizesini hatırlatmakta ve ol Hazrete ümmet olanlara, sünnetlerine riayet lüzumunu ehemmiyetle ders vermektedir.

İkinci Nükte: Cenâb-ı Peygamber (sallallahu tealâ aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri'nin nesl-i mübareklerinin, ilâ yevmil kıyame Hz. Hasan ve Hüseyin (radıyallahü tealâ anhüma)dan geleceklerini ve istikbalde çok mübarek zevâtın da, bu meyanda zuhur edeceklerini nazar-ı Nübüvvetle gördükleri için, bu iki hafidine bütün o nurlu zatlar hesabına şefkât göstermesi, öyle bir tariftir ki, beşerin düşünmesiyle yazılmasına imkân yoktur.

Üçüncü Nükte: Nass-ı kat'î ile sabit ve hadis-i Nebevî ile müberhen Âl-i Beyt'e muhabbete işaret etmekte, bu vazifeyi ifâya davet eylemektedir. Çünkü: İslâmiyet bir vücutsa bu vücudun belkemiği muhakkak Âl-i Beyt ve başı her zaman Kitabullahtır.

Dördüncü Nükte: Şiaları ilzam edecek kadar kuvvetli bir dersdir. Bu şümullü dersden gaye ne olduğu, sonunda mükemmel icmal edilmiştir. وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا[103] emr-i celiline tevfikan, bütün mü'minler tevhide çağrılmıştır.

Keramet-i Gavsiyenin işârâtını te'yid eden remizleri defaatle okudum. Bu müjdeler hamd ve şükrümü artırmıştır. Zenbilli Ali Efendi'nin hale çok uygun olan fıkrası hoşuma gitti. Latif tefe'ülünüz خِتَامُهُ مِسْكٌ[104] kabilinden olmuştur.

Cennet Çiçekleri

Evet, Kur'ânî bahçede her zaman başka renkte, başka letafette, başka te'sirde hakiki cennet çiçekleri açılıyor. Bu mezherenin bülbülünü ve onun gönülleri teshir eden nağmesini dinleyen, meşk eden yoldaşlarına, dâreynde selâmet ve saadet ve muvaffakiyetler temenni ve niyaz eylerim. Şâirin zamana muvafık bir beyti:

103 "Allah'ın dinine ve Kur'ân'a hep birlikte sımsıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın." (Âl-i İmran, 3:103)

104 "Bir şarap ki, ardında nefis bir koku bırakır." (Mutafifin, 83:26)

Bir mevsim-i baharına geldik ki, âlemin:
Bülbül hâmûş, havz tehî, gülistan harab.

Ben de derim:

Öyle bir bid'alar devrindeyiz ki, İslâm'ın:
Bir bülbülü, bir gülistanı kalmış Kur'ân'ın.

Kerâmet-i Gavsiye'yi henüz kimseye okuyamadım. İçinde bu bîçareden bahis edilişi, okumak hususunu düşündürüyor. Mübarek Ramazan[105] (Haşiye) bir an evvel bu isyankârların, kadir-nâşinasların elinden yakayı kurtarmaya çalışır vaziyette, sür'atle elimizden gitmektedir. İmam Ömer Efendi geçen sene, 'Ramazanın Hikmetleri' eserinin, Ramazan ayı geçtikten sonra gelişinden, benim gibi müteessir olmuştu. Bu Ramazanın birinci Cuma hutbesinde, ben de hazır olduğum halde, yüzlerce cemaate, bu nurlu hikmetlerden birkaçını hemen aynen okudu. Bu anda bu fakirde husule gelen şükür hislerini tarif edemeyeceğim."[106]

TAHLİLLERİ

Sıddikınız, -elhamdülillah- mübarek eserlerde delâlet ettikleri mânâlarda işaret ettikleri hakaikda, bütün mevcudiyetiyle kabul ve tasdik ve kudsi meânisini dercan etmekten başka bir his, asla taşımamıştır.

Hulûsi

Bu bölümde Hulûsi Bey'in Risale-i Nur'un muhtelif meseleleri ile alâkalı tahlilleri yer almaktadır. Üstad, yazdığı risaleleri en kısa zamanda Hulûsi Bey'e gönderir ve onun mütalâasını ister. Burada okuyacağınız bölümler Hulûsi Bey'in Üstad Hazretleri'ne gönderdiği cevabî mektuplardır. Nurun has talebesinin o kudsî eserlerden neyi, nasıl anladığını da görmüş olacaksınız.

Bu tahliller, Hulûsi Bey'in içinde bulunduğu hâlet-i ruhiyeyi aksettirmesi bakımından da ayrı bir önemi haizdir. Üstad'a

105 Garibdir ki, Hulûsi'nin bu sözünü belki yirmi def'a tekrar etmişim. Süleyman gibi dostlar şahiddirler. Demek bir hakikat var ki, ikimizi böyle söyletmiş. (B. Said Nursî)

106 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1499-1500

karşı hürmet ve muhabbetini, mektuplarında ona yakışır bir eda içinde görürüz. Bu tahlillerde, iman, tefekkür ve hizmeti aşk buudunda müşahede ederiz...

O Vakitlerin Mazide Kalmasına Razı Değilim

"*Sâniyen*: Mektûbât'ın küçüklerinden on üçünü hâvî hususi mektuplar mecmuasını aldım. Bu vesile ile de mâziyi hâl yerine koyarak, derin mânâlı, şirin sohbetinizi bir kere daha şevkle dinlemiş oldum. Zaten ben o vakitlerin mazide kalmasına razı değilim. Her vakit hâl gibi mütalâa ediyorum. Mâzi, hâl, müstakbel bunlar da itibarî birer taksim değil mi? Ehl-i zevk için bu taksime ihtiyaç kalmıyor."[107]

Birinci Mes'ele

"*Sâlisen*: Yirmi Sekizinci Mektup'un Sekiz Meselesinden Birincisi, bana ait rüya hakkında kıymetli bir ders vermiş. وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا[108] âyetine, güzel bir tefsir, nihayet manâsı zâhir olmuş rüyaya, hoş bir tabir olmuştur. Nevme ait âyeti pek âli ve münâsib bir surette tefsirinizle, başta herkesten ziyade muhtaç, Hulûsi'niz olduğu halde bütün Risale-i Nur ve Mektûbâtu'n-Nur müstemi'lerine ve kari'lerine faideli, zevkli, esaslı, ciddi, veciz ve beliğ bir ders daha vermiş oldunuz. Şuraya bir işâret etmek isterim: Kur'ân'ın kerametine bir nokta, bir zerre daha ilâve ediyorum: Gerek Eğirdir'de, gerek burada bazen zihnime bir şey gelir ve kendisiyle hayli meşgul ettirir. Hemen ilk mektubunuzda benim zihnimi işgal eden bu şeyin cevabını bulurum. Bu birde, beşde kalmadı, çok taaddüd etti. Onun için diyorum ki, kerâmet-i Kur'âniye'dendir.

İkinci Mes'ele

İkinci mes'ele; güzel ve ilmî bir ders olmakla beraber bir cihet daha hatıra geliyor. Hizbü'ş-şeytanın âvânesi ta buralardan

---

107 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1430
108 "Uykunuzu bir dinlenme vasıtası kıldık." (Nebe: 78:9)

dolaşarak sahte ve şaşırtıcı hareketlerle arkadan çevirmek istemeleridir. Bu sebeple şifâhane-i Kur'ân'ın anahtarı, inâyet-i İlâhî ile elinde bulunan sevgili Üstadımızın bu zehirlere de ilaç yetiştirmesi ve silahhâne-i Kur'ân'dan aldığı acib silahlarla mübareze etmesi nev'inden güzel ve bedî üslûb ve harika temsilatla bulunuşu, hakikaten şâyân-ı menn ü şükrandır. Allah sizden çok razı olsun.

Üçüncü Mes'ele

Üçüncü mes'ele; hakikaten çok güzel, çok hoş, çok vâzıhtır. Bu meseleyi beş noktaya ayırmakla sanki İslam'ın beş rüknünü hatırlatmış, selâmet için beş esası göstermişsiniz. Hem bunu dostlarınıza ve kalben sizden bir şey bekleyenlere, sual-i mukaddere cevap nev'inden kaleme almışsınız. Fakat hüsn-ü zanna mesağ veriyorsunuz. Niyetle me'cur ve faide-mend olacağını ihtar ediyorsunuz. Sâil buna da razı. Otuzikinci Sözün Üçüncü Mevkıfı zaten bu derde ilaç vermekte, bu yaraya merhem vurmakta ve bu arzuya çare bulmaktadır.

Sözler ile kuvvetü'z-zahr olduğunuz mü'minler, bataklıktan çıkardığınız mütehayyirler, ayılttığınız şarhoşlar, iade-i şuur ettirdiğiniz divaneler, şu zamanda Kur'ân'dan daha iyi mürşid olamayacağına inandırdığınız hakikate müştak insanlar, ilzam ettiğiniz münafıklar, mülhidler hatta kaçırdığınız şeytanları her gözü olan gördü, akıldan nasibi olan anladı, kalbi bozulmayan inandı. Bu azim muvaffakiyetin sırrı, acz yolunun rehberi olan Kur'ân'ın ve Nurların dellâlının gösterdiği hakiki acze karşı Hâlık'ın ihsanındandır."[109]

KUR'ÂN'IN TERCÜMESİ

"Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Bu kere Yirmidokuzuncu Mektup'un Dört ilâ Dokuzuncu Nüktelerini hâvi mübarek mektubunuzu Yirmisekizinci

109 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1430

Mektup'un Yedinci Meselesinin sırr-ı azim-i inayet beyanındaki hatimesi nâmını verdiğiniz ve mu'ciz-nümâ Ramazanın hikmetlerini beyan eden Yirmidokuzuncu Mektup'un İkinci Kısmını ve münevver hatem-i icazı kemal-i şükranla aldım. İştiyakla, lezzetle, zevk-i manevî ile defaatle okudum. Fakat iki haftaya yakındır ki, cevap yazamadım. İşte bu mübarek cuma günü, hem Nurlardan aldığım feyizleri, tesellileri, hem kalbî teessüratımı, icmâlen arz maksadıyla, bu varak-pâreyi tahrire lütf-u Hak'la başladım.

Evvelen, Yirmidokuzuncu Mektup'un altı nüktesiyle Kur'ân'ın hakiki tercümesi kabil olmadığını, imandan zerre kadar nasibi olana, Yirmibeşinci Söz'deki bürhanlara zeylen isbat ediyor. Ve şeâir-i İslâmiyeyi gayet güzel bir üslûb ile tarif ve mütalâa etmekle beraber, ulemâü's-sû' ashabına, çok mükemmel ve mânevî tokat aşkediyorsunuz. Ve nihayette, mektupdaki hakikatlerin Kur'ân'dan geldiğine akl-ı takvim için, onun belâğat-ı i'caz ve îcazına imtisalen: لاَيَسْتَوِي اَصْحَابُ النَّارِ وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُونَ[110] âyet-i kerimesini nazara vaz' ediyorsunuz. Bu bîçare duacınız, talebeniz ibraz ve irsal buyurduğunuz Nurların mütalâasında, müsbet ve menfî iki tesir altında ne yapacağını ve ne edeceğini şaşırıyor. Çünkü, manevî vazifemizi ifâ edemiyoruz. Çok az ve dar bir muhite neşredebiliyoruz. Bid'at ve dalâlet her gün artmakta, ahkâm-ı İslâmiyeye sünnetlerden başlayarak ve Kur'ân hedef tutularak, çok insafsızca hücum edilmekte olan böyle bir zamanda ve tam bu yaralara münasip merhem olacak, bu nurlu ve şifalı eserlerin mahdud eşhas arasında ve yalnız bu zavallıların ümid ve imanlarını takviye edecek vaziyette kalması teessürü artırmakta ve dergâh-ı İlâhiyeye ilticadan başka çare bırakmamaktadır.

Evet kat'î kanaat hâsıl olur. Hatta dikkatle bakılsa görülüyor ki, bu saray-ı âlem inkıraza hatve-be-hatve yaklaşmakta. Her saat çatısından tuğla, duvarından bir kerpiç, sıvasından bir parça kopmakta, hatta lambasının ışığı azalmaktadır. Eksilmez, yıp-

110 "Cehennem ehli ile Cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli, muradına ermiş olanların ta kendisidir." (Haşir, 59:20)

ranmaz, yıkılmaz, değişmez zannolunan bu kervansaray elbette eskiyecek, yıpranacak, yıkılacak ve değişecektir.

İşte beşere, bilhassa Müslümanlara ârız olan ve uzayarak artmakta olan za'flar, bu neticeyi ta'cil ediyor, mütalâasındayım. Fakat irşad buyurulduğu üzere madem ki, netice ile değil, hizmetle mükellefiz. O halde ümidimizi kesmeyerek, sabır ve sükûn ile dua ve niyaz ile dergâh-ı İlâhiyeye yalvarmalıyız. 'Muhit ilim ve zevalsiz ve nihayetsiz kudret sahibi olan Halikımız iyi yapar. İyilikler halk buyurur, inşaallah' demeliyiz."[111]

28. Mektup'un Yedinci Meselesinin Hâtimesi

"Yirmisekizinci Mektup'un Yedinci Meselesinin Hâtimesi, gaybî işârât hakkında ihtimalen dahi olsa her türlü evhamı izale etmek maksadıyla yazılmıştır. Sıddîkınız, elhamdülillah, mübarek eserlerde delâlet ettikleri mânâlarda, işaret ettikleri hakaikte, bütün mevcudiyetiyle kabul ve tasdik ve kudsî mânâlarını dercan etmekten başka bir his asla taşımamıştır. Nasıl ki, aziz Üstadımız bu Kur'ânî cevherleri kendisine göstermekle iktifa etmiyor ve muhtaçlara da 'bakınız, görünüz, istifade ediniz, siz de muhtaçlara, müştaklara, mütehayyirlere göstermeye vasıta olunuz' buyuruyorlar. Bu fakir talebeniz bu emre 'ale'r-re's-i ve'l-ayn, sem'an ve taaten' demiş. Ve âlâ kadri'l-imkân ve mütevekkilen alellah, bu emel uğrunda hizmette bulunmayı minnettarâne arzu etmekte bulunmuştur. Binaenaleyh gaybî tevafuk hakkındaki bu müdellel ve muknî beyânat da, yerindedir, fazla değildir. Bu da herhalde lazımdır. Buna mutlak ihtiyaç vardır veya olacaktır. Gösterilen misalden de anlaşılıyor. Özene bezene yazılmış, senelerle emek sarfıyla cem'edilmiş, toparlanmış, tefsir kavâidine siyak ve sibak-ı kelâm gözetilerek, muhtemelen bazı yerlerinde kesret-i isti'mal sebebiyle, hâh nâhâh nazar-ı dikkate çarpan tevafuk ve müvazenete de an-kasdin ihtimam edilerek, emniyetle vücuda getirilmiş olan bir tefsir ile, doğrudan doğruya hazâin-i mukaddese-i Kur'âniye'den, bu asır insan-

111 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1440-1441

larına, Müslümanlarına göre nebeân, feverân ve lemeân eden nurlu âsârdaki gaybî muvafakat, müvazenet kıyas edilebilir mi? Asla!..

Hâtime'deki Ahmed Galib Bey'in fıkrası hoştur. Bu fıkranın Hazret-i Kur'ân'a ve mahzen-i esrar-ı İlâhiyenin bir nevi nurlu reşahâtı ve lemeâtı olan *Sözler*'e nisbeti, güzelliğini artırmıştır. Allah'ım bu gibi kardeşlerimizin adedini çok artırsın. Ve cümlesini, bu meyanda bu fakir-i pür-taksîri de muvaffakun bilhayr buyursun, âmin..."[112]

Ramazanın Hikmetleri

"Yirmidokuzuncu Mektup'un İkinci Kısmı, Kur'ân'ın has dürbünüyle bakılmak suretiyle, Ramazanın hikmetlerinden dokuzu mükemmelen ve emsalsiz tarzda beyan buyurulmuştur. Allah sevgili Üstadımızdan razı olsun. Bu sene burada Ramazan-ı Şerife riayet, evvelki senelerden zâhiren ziyade idi. Gönül arzu ederdi, keşki bu âli eser, bu Ramazandan evvel elimize geçmiş olsaydı. Seyyidü'r-Rusül, Nuru'l-Vücud Efendimiz Hazretleri'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Ed-dînü ennasihatü' buyurdukları mâ'lûm-u fâzılâneleridir. İşte bu sebeple azlığından müteessir olduğum buradaki cemaatimize, tam vaktinde okumak suretiyle, bu emr-i celil-i Nebevîyi de, yerine getirmiş olurduk. Fakat bu şereften mahrumiyetimiz, maddî uzaklığından ileri gelmiştir. Çünki Kur'ân'ın madem ki, ilk nüzulû şehr-i Ramazanda olmuştur. Bu asırda ve şu zamanda da, o mübarek âyetin hikmetleri hakkında eser yazılmasının bu ayda olması enseb ve a'lâdır. Cenab-ı Hak emsâl-i kesiresiyle, hayırlısıyla cümlemizi müşerref buyursun, âmin...

Hâtem-i i'caz, hizmet-i Kur'ân'daki kıymettar kardeşlerimi tanıttırdı. Ve şu güzel nurlu beyti hatırlattı:

Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim,

Mir'ât-ı Muhammed'den, Allah görünür dâim.

112 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1441

Ve şu fıkrayı söylettirdi:

Âyinedir bu hâtem, herkes sıdk ile hâdim,

Mir'ât-ı Üstaddan, Kur'ân'dır görünen dâim.

Allahu Zülcelâl cümlesinden razı olsun. Bu mübarek mir'atın baş köşesine, bu beyit ile imzamın konulmasını tasvib-i ârifânelerine arz ederim."[113]

Şükre Dair

"Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem!

Geçen hafta Yirmisekizinci Mektup'un Beşinci ve Altıncı Mes'eleleri isimlerini alan biri şükre, diğeri Harem-i Şerif sualine cevab olan iki eser-i âlinizi, kemal-i şevkle aldım. Zevk ile mütalâa ettim. Çok susamıştım. Şükre dair çok derin mânâlı, şeker gibi tatlı, şeker şerbetinizi besmeleyle içmeye başladım. Bu âciz talebenize nimetlerinin hadd ü pâyânı olmayan ol Hâlik-ı Kerim, o Mün'im-i Hakîm, o Rezzâk-ı Rahîm (celle celâluhû) Hazretleri'nin nurlar nâmı altındaki in'am ve ihsanına karşı 'Elhamdülillah, Allahu Ekber' dedim. Ve mânevî susuzluğumu, elim ermez, gücüm yetmez, nazarım erişmez, hülâsa acz-i tamm içinde, fakat rahmetinden ümid kesmediğim bir halde iken, ol Rahmanü'r-Rahîm Hazretleri'nin muazzez Üstadım vasıtasıyla teskin ettiğine, yüzbinler hamd ve şükür eyledim ve edeceğim.

Mübarek *Sözler*'inizde öyle kudsî feyizler var ki, sanki talebenizin alâka ile mütalâa eden veya istima' eyleyenleri elinden tutuyor. 'Bak bu, bu mânâya delâlet eder. Şu, şunun içindir. Bundaki maksad ve gaye ve hikmetler şunlardır. Gel daha yukarı gidelim, daha ilerleyelim' diye menbâdan menbâa, etekten tepeye, izden yola, hakikatten marifete götürüyor, çıkarıyor, ziyaret ettiriyor, istifade ve istifaza ettiriyorsunuz. Bu defa bu seyr ile şükür nehrinin menbâına, şükür dağının tepesine, şükür çığırının şehrâhına, şükr-ü mutlaktaki hakikatle marifete götürüyor. Ve mebde'de olduğu gibi, müntehâda 'Der tarik-ı acz-mendi, lâzım amed çar-çîz/Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak,

113 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1441-42

şükr-ü mutlak ey aziz' buyuruyorsunuz. Biz de 'Fehimtü ve sadakte' diyerek mukabele ediyoruz. Dua ve salâvat ile bu kudsî seyahate nihayet veriyorsunuz.

İbraz buyurduğunuz pek âli şefkâtten yüz bulan muhtaç ve âciz talebeniz, Üstadının nazarını başka tarafa çevirecek bir suale cür'et eylediği için 'Gel haydi, Harem-i Şerif'e girelim. Oranın bugünkü halini ve esbabını biraz anlatayım' demek nev'inden olan Yirmisekizinci Mektup'un Altıncı Meselesini de okudum. Çok istifade ettim. Allah sizden razı olsun."[114]

Aradıkları Kur'ân'dadır

"Bu defa lütuf ve inayet buyurulan, Yirmisekizinci Mektup'un Yedinci Meselesini hürmetle aldım. Ta'zimle ve defaatle mütalâa ettim. Ayrıca bir defa yeni talebeniz Hâfız Ömer Efendi'ye ve bir defa pederim ve eski hocalarımdan İbrahim Efendi ve bir dostumuza ve bir defa da Fethi Bey'e okudum. İnşaallah yine okur ve okuttururum. Bu mübarek mektubunuzla başta şu biçâre olduğu halde, dinleyenlerin ahvâl-i ahire dolayısıyla kalplerinde hâsıl olan manevî yaraya çok mükemmel ve münasib bir merhem vurdunuz. لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ[115] nass-ı celilini hatırlatarak, Allah'ın lütfuna ve Habib-i Ekreminin (sallallahu aleyhi ve sellem) ruhaniyetine, Kur'ân-ı Azimüşşanın مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ[116] devam ettiğine şüphe kalmayan, i'cazına dehalet ve hakikî sabırla bu acılara mukabele ederseniz, inşaallah yakın ve nurlu istikbale mazhar olursunuz, gibi hakikaten pek azim bir müjde vermiş oldunuz. Bîçâregân-ı ümmete, izn-i İlâhî ile beyan buyurduğunuz i'caz-ı Kur'ân hürmetine, Allahu Zülcelâl muhterem Üstadımızdan ebeden razı olsun. Ve Hazret-i Kur'ân hesabına intizar buyurduğunuz ümidlerinizi, an-karîb mübeddel-i hakikat ve mü'minlere de selâmet-i iman tevfik buyursun, âmin."[117]

114 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1442

115 "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." (Zümer, 39:53)

116 İlk nüzulü ânından kıyamet gününe kadar.

117 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1443

İnâyet-i İlâhiye Âyân Beyân

"Yirmisekizinci Mektub'un Yedinci Mes'elesini almazdan evvel, mübarek *Sözler*'le alâkadar olmayan zevâta, defaatle Üstadım altı-yedi seneden beri şöyle buyurmaktadır: 'Kur'ân'ın surları yıkılmıştır. Bütün hücumlar Kur'ân'adır. İmanı kurtarmak zamanıdır.' İşte yavaş yavaş bu beyânatın sıhhati, her gözü ve aklı olan mü'min tarafından tasdik edilecek hadisat zuhur etmektedir diyordum. Bu mektup, bu biçare talebenizin Üstadının emirlerini tebliğde sadık olduğunu isbat etmekle beraber, evvelce de arzettiğim vecihle, mektupları almazdan evvel hatırıma gelen, hatta lisanıma kadar geçen, çok meseleler nev'inden olduğuna şüphem olmadığı için, bunu da i'caz-ı Kur'ân'dan addediyorum. Tevafukatta bendenizdeki nüshada da ekseriyetle müvâzenet vardır. Evet, hangi cihetten bakılsa inâyet-i İlâhiye ayân beyân görünür.

Muhterem Üstadım, rahmet-i İlâhiye ile bir hakikati daha yakînen anladım. O da şudur ki: İlk şeref-i mülâki olduğum zamanda verdiğiniz ders bütün risale ve mektuplarda vücudunu hissettirmektedir. Fark yalnız o dersteki mücmel hakaikin diğer derslere, tafsil, tavzih ve izharından ibarettir. Demek ki, imanı ve Kur'ân'ı esas ittihaz etmekle, daimî bir feyz menbaı, sermedî bir nur kaynağı, fenâsız kudsî bir hazine, İlâhî bir kale kurulmuş oluyor.

Evet, madem ki kainatın halkına sebep olan Nebiyy-i Efham Efendimiz Hazretleri (sallallahu aleyhi ve sellem), vazife-i risaletlerini mükemmelen ifâ ettikten sonra, emr-i İlahî ile vücuduna bâis oldukları âlem-i bekâya teşrif ettiler. Şu misafirhane kapanıncaya kadar gelip geçecek, dolup boşalacak, çürüyüp tazelenecek sükkânına, bilhassa cin ve inse en âli bir hediye, en mükemmel bir rehber, en mukaddes bir mürşid olarak, Kur'ân-ı Hakim'i bırakmışlardır. Nitekim müteakib asırların yetiştirdiği birçok zevât-ı âliye, bütün müşkilleri Kur'ân ile halletmişler, aradıklarını Kur'ân'da bulmuşlar.

İşte bu bid'at ve zulümat asrında da, yine o Kur'ân-ı Hakim ve Kerim, lâyemût i'cazını *Sözler* ve *Mektûbât*'la izhar etmiş ve bu hakikaten azim işte, rahmet-i İlâhiyeyle, muazzez ve muhterem Üstadımız elyak ve elhak me'mur ve vasıta olmuştur. Bu hakikate daha birinci derste, lütf-u İlâhî ile iman ettim. Diğer nurlu dersler kuvvet-i imana vesile olmuş ve olmakta bulunmuştur."[118]

Yirmidokuzuncu Mektup'un Yedinci Kısmı

"1- İslâm esaslarının değişimine asla razı olmayan ve tahammül edemeyerek kulaklarını tıkayanların kanaatlerindeki isâbete kat'î bir hüccet;

2- Te'vil ederek 'zâhirî muvafakat gösteriyorum' iddiasında bulunanları, birinci zümreye iltihak ettirecek müessir bir kuvvet;

3- Kötü âlimler grubuna şedid bir tokat;

4- Muhtelif nâm ve vesilelerle, dinsizlik gayesiyle bid'alar çıkaranlara, kahredici bir kudret darbesi, lanet tokadı;

5- Beşinci ve altıncı işâretler, ıslâh-ı âlemin bizzat Hazret-i Mehdi'nin zuhuruna vâbeste olduğuna kanaat eden zümreden, bu zât-ı âlîşânın dahi bu emirde muktedir olmasında şüphe duyanların, bu vehimlerini bertaraf edecek, itimadlarını temin edecek, gayet kuvvetli güneş gibi bir hakikat;

6- Yedinci işaret, bu asrın en mâkul mücahedesinin nasıl yapılmak iktiza ettiğine delâlet eden, mahz-ı hikmet gibi hassaları câmidir.

Âciz kardeşinizin kısa vasfı da, elbette aczine şehadet eder. Yoksa bu hakaiki layıkıyla vasfeylemek, bu bîçarenin haddi değildir. Dünyevî meşgalem, hususî işlerimiz ve pederime yardım gibi, mecburî ahval ve duygular, evvel ve âhir arz ettiğim gibi, hizmet-i Kur'âniyedeki vazifeme çok mâni oluyor. Ne yapayım, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ[119] diyorum. Duanıza çok muhtacım

118 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1443

119 Her türlü hâlimiz için Allah'a hamd olsun.

ve muhtacız. Biz her vakit sevgili Üstadımıza duada bulunuyoruz."[120]

Altıncı İkaz

"Aziz Üstad, Müşfik Kardeş, Muhterem Mücahid!

Son iki hafta içinde, iki defada vürûd eden Yirmidokuzuncu Mektup'un Altıncı Kısmı ile Kenzü'l-Arş Duası'nın feyzinden gelen bir nükte-i Kur'âniye ve Yirmidokuzuncu Mektup'un Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzi ve Altıncı Remzi isimlerini taşıyan muciznümâ eserleri aldım.

Birinci mektup, hasbe'l-beşeriye çok sıkıldığım bugünün hemen saatinde elime geçti. Evet, gözlerim böyle bir nura, aklım böyle bir derse, hasta vücudum böyle bir ilaca, muzdarip ruhum böyle bir teselliye, nihayet zalim nefsim böyle bir manevî terbiyeye çok muhtaç olduğu bir zamanda bu eserin yetişmesi; hem hakikatte üç gün sonra postaya verilen ikinci eserden dokuz gün evvel gelmesi, kat'iyyetle gösteriyor ki; bu iş kendi kendine veya tesadüfî olmuş değil. Belki gelmiş değil, gönderilmiş. Yetişmiş değil, yetiştirilmiş. Maksadsız değil, bu hizmete koşturulmuş. Hatta bir dest-i gaybî tarafından en lüzumlu bir anda, en muhtaç ve Kur'ân hâdimlerinin en zaifi, en âcizi, en liyakatsızı, en zebûnu bulunan bu biçâre kardeşinize mahz-ı eser-i Rahmet ve inayet olarak sunulmuştur.

Yirmidokuzuncu Mektup'un Altıncı Remzini pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman ve diğer bir zât hazır iken, geçen cuma okudum. Ben birkaç def'a sırf kendi hesabıma mütalâa ettim. Okuyacak ve okunması icab edecek mahdut zevâtın da inşaallah istifadesine çalışacağım. Bu nurlu eserler hem okşamak, hem korkutmak gibi iki zıd te'siri hâizdir. İnsanlara bu iki vasıtadan birinin müessir olacağı da şüphesizdir. İşte bu hakikati göz önünde bulunduran imanın şartlarındaki esaslara benzer bir tarzda, Kur'ân-ı Hakim'in tilmizlerini ve hâdimlerini hakikaten

120 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1452

ikaz ediyor ve aldanmamaları için altı esası kendilerine bihakkın ders veriyorsunuz:

1- Hubb-u câh yerine, Allah'a imanın bir mânâsı olan Rızâ-yı İlâhî'yi...

2- Havf ve vehim yerine kadere imanı...

3- Hırs ve tama' yerine إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ[121] âyet-i celilesi delâletiyle Kur'ân'a, kütüb-ü İlâhiyeye îmanı;

4- Menfî milliyetçilik hissi yerine bütün cin ve inse mürsel, Nebiyy-i Efham (sallallahu teâlâ aleyhi vesellem) Efendimiz Hazretleri'nin mesleğini; وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلاَتَفَرَّقُوا[122] ve اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ[123] gibi âyât-ı mübarekeyi derhatır ettirmek suretiyle peygamberlere îmanı;

5- Enaniyet yerine, acze, noksanımızı itiraf ve Kur'ân'ın tereşşühatının neşr ve muhâfazası bâbında hissemize düşen hizmeti yapmak ve hizmetle mükellef olduğumuzu bilerek neticeyi hesaplamamak. Yani bir nevi beşeriyetten çıkmak. Kütüb ve suhuf-u enbiyayı inzâle vasıta olan melâikeye benzemek suretiyle meleklere îmanı;

6- Tembellik ve tenperverlik yerine vazifedarlık... Kudsî ve her saati bir gün ibâdet hükmüne geçecek kıymette olduğuna şüphe edilmemek lazım gelen Kur'ânî hizmete vakit bırakmayacak hallere karşı, bu hizmetin ulviyetini düşünerek, daimî elden çıkmazdan evvel gözü dört açmayı, yâni ölmezden evvel hayatın kadrini bilmek gibi, kat'î bir lisanla âhirete îmanı delâleten, remzen, işareten, sarahaten ders veriyorsunuz ve ikaz lütfunda bulunuyorsunuz.

Allahu Zülcelâl Hazretleri sizden ebeden razı olsun ve ümmet-i merhume-i Muhammediyyeyi (sallallahu aleyhi ve sellem) dalâletten kurtarmak ve şehrâh-ı Kur'ân'a delâlet eylemek hususundaki

121 "Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah'tır." (Zâriyat, 51:58)

122 "Allah'ın dinine ve Kur'an'a hep birlikte sımsıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın." (Âl-i İmran, 3:103)

123 "Müminler kardeştirler." (Hucurat, 49:10)

ihlâslı mücâhede ve hizmetinizde dâim ve muvaffak buyursun; âmin...

'Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen bir nükte-i Kur'âniye' serlevhalı eserle, Yirmidokuzuncu Mektup'un Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzindeki füyûzat, tarif ve tavsif edilmeyecek âlî ve müstesna bir vaziyettedirler.

Birincide, bütün Kur'ân harflerinin adet itibarıyla işaret ve izah buyurulan tevafuklarına, hayran oldum ve hayret ettim.

Dört küçük sûredeki hurufâtın tevâfukat vechine kısmen işaret eden ikinci eser: Hakikaten mu'ciznümâdır. Nebiyy-i Âhirzaman, medâr-ı fahr-i cihan, sebeb-i hilkat-i ekvân ve nüzûl-i Kur'ân, Peygamberimiz Muhammed Mustafa (Sallâllahu teâlâ aleyhi ve alâ âlihi ve eshâbihi ve ezvâcihi) Efendimiz Hazretleri'nin eser-i hikmet ve rahmet olarak, şimdiye kadar mahfî kalmış mu'cizelerinden i'câz-ı Kur'ân'a taallûk eden ve gaybî tevâfuk nâmıyla Üstadımız tarafından neşredilme durumuna getirilen bu emsalsiz eserlere karşı duyduğum mânevî zevk ve feyzin binden birini bile arz edemeyeceğim. Ve mazhar olduğumuz bu kadar azîm İlâhî nimetler ve Allah'ın ikramına karşı şükürden âcizim.

Yirmidokuzuncu Mektup'un Yedinci Kısmından bir suret Abdülmecid Efendi kardeşimize göndermiştim. Cevâbında ezcümle diyor ki: 'Seydânın bintü'l-fikri o güzel kıza, Hulûsi ile Abdülmecid'den başka her kim bakarsa câiz değildir. Mahrem olanlar da, bu hususta nâmahremdir. Bu gibi kızların dışarıya çıkmaları, hiçbir menfaati te'min etmediğini ve bilâkis büyük bir zarar doğuracağı ihtimali kavlini Seydâya yazsan iyi olur. Eski Said'in hiddeti, yenisinde de vardır. Halbuki, Yeni Said, insanoğullarıyla vaktini zayi etmemeli. Meslek ve meşrebi öyle gerektiriyor. Her ne ise... Cenâb-ı Hak Hâfız-ı Hakikidir.'

Bendeniz de kısaca şu mealde cevap vermiştim:

Bu mütalâa bizler için doğrudur. Fakat dünyaya arkasını çeviren ve mânevî vazife-i memuresini ifâ ederken insanlarla -Nurlarla alâkadar olanları vasıtasıyla- meşgul olan Üstad Hazretleri için bu fikri muvâfık bulmuyorum. Çünkü, bu zâtı bu

emr-i azimde istihdam eden, elbette muhafaza buyurur. Bana öyle kat'i kanaat gelmiş ki, eğer bizler Nurlarla alâkamızı kesersek, Üstad Hazretleri bize arkasını çevirir.

Aziz kardeşimizin endişesi, zâhire bakılırsa haklı ve çok samimîdir. Fakat zaten cemaati çok mahdud olan Nurlarla alâkadar zevâtın, bu hakâikten mahrum edilmelerini ve bu kudsî eserlerin tamamen hapsedilmelerini lâyık görmüyor ve esasa aykırı buluyorum. Nâsırımız, hâmimiz, muînimiz, hâfızımız Allah'dır. Bütün hileleri bertaraf ederek, muhterem Üstad'ın vazife-i kudsiyesine sâfi niyet, samimî his ve ciddî şevk ile yardım etmekte olan kardeşlerime selâm ve muvaffakıyetlerine dua eder, dualarını rica ederim. Pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman Efendi, sâbık Müftü Kemaleddin Efendi, İmam Hâfız Ömer Efendi ve diğer *Sözler*'le alâkadar olanlar selâm ve dua ediyor, hayır duanızı istiyorlar.

Devâm-ı âfiyet ve muvaffakıyetinizi tekrar Allah'ın lütuflarından tazarru ve niyâz eyler, mübarek ellerinizi kemal-i hürmet ve ta'zim ile öper, kusurumun afvını ve hayır duanızdan bu bîçare sıddîkınızı çıkarmamanızı hâssaten arz ve istirham eylerim."[124]

Bu Mübarek Mektup

"Bu def'a Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen ikinci ve Üçüncü Nüktelerle, Zeylini hâvi mübarek mektubunuzu almakla cidden bahtiyarım. Bu âciz kardeşiniz, gelen mektubunuzun, gerek muhterem Üstadıma ve gerekse o havâlideki kıymetli arkadaşlarıma olan te'siri bana ait olmadığına ve belki benim bir vasıta olduğuma delildir. Çok tecrübe ettim, Zât-ı fâzılânelerine mektup yazmak için, bazan üç kelimeyi bir araya getiremiyorum. Ekseriyetle gaybî bir zâtın ifâdâtını zabtına kadir olduğum kadar yazdığımı hissediyorum, demek yazdırılıyor. Maamafih, vâki takdirleri, bir dua olarak telâkki ile teşekkür etmekteyim. Kur'ân hizmetini dünyevî ve maddî menfaate sarahaten tercih eden, Hüsrev nâmındaki kardeşimi tebrik ederim. Cenab-ı Hak, böyle Hüsrevlerin adedini çoğaltsın ve dâim artırsın. Âmin...

124 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1455-1457

Bu kudsî hizmete candan iştirak eden zevâtı bilmek bana en büyük müjde oluyor. Müftü Kemal Efendi, evvel mektubu mütalâa etmişti. İki gün evvel ziyaretine gittim, 'Hiç kimsenin bu güne kadar muktedir olmadığı incelik ve hakikatleri Kur'ân'dan bulup çıkarmışlar' diyerek takdirlerini beyân, selâm ve dualarını tebliğ etmekliğimi söylediler. Bu dakikaya kadar mübarek mektubu Fethi Bey, Hacı Baha Efendi, pederim ve eniştem ve Hacı Abdurrahman Efendi dinlemeğe muvaffak oldular. Hâfız Ömer Efendi'ye de, inşâallah ilk fırsatta okumaya çalışacağım.

Her mektubunuz, bana yeniden hayat verecek kadar müessir oluyor. Bu mübarek mektup, Dördüncü Remzin yazılışını ve bu fakire de ihsan edileceğini müjde verilişi itibarıyla, bilhassa memnuniyet ve sürurumu mucîb olmuştur.

Hayli zaman evvel, Kur'ân'daki tevâfuk sırrını açmaya başlamıştınız. Bugüne kadar lihikmetin mahfî kalmış olan i'caz-ı Kur'ân'dan, böyle çok mühim bir faslının keşfine ve neşrine muvaffak oluşunuza, ne kadar hamd ve şükür edilse yeridir. İzn-i Bâri ile açtığınız bu yolda ilerledikçe, daha ne kadar hârikalar meşhudunuz olacak ve bunlardan muhtaç kardeşlerinize ne âli müjdeler vereceğiniz; geceden sonra gündüz, kıştan sonra bahar, dünyadan sonra âhiretin vücutları gibi kat'î hissedilmektedir. Ne büyük bahtiyarlıktır ki, bu saâdetlere mazharız. Ne kadar bedbahtlıktır ki; bu nurlara göz yumarlar. Ne derece hatadır ki, bu hakâika lâyıkı vechile alâkadar olunmaz. Ne câniyâne ve ahmakâne bir ruhtur ki üflemekle bu güneşi söndürmek düşünürler...

İşte bu ışıklı yolunuzda, Sâhib-i Kevser'in delâletiyle Kevser'i buldunuz. Şefîu'l-Mahşer'in izniyle Kevser ırmağının menbaında durarak وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا[125] âyet-i celîlesini okuyor ve 'Ey nâs! Kim ki ebedî hayat ister, işte âb-ı hayat; kim ki yolunu şaşırmış, işte vesile-i necat; kim ki küfür ve inadından dönmez, onu bekliyor şedid azab ve ikab! ilâ ahir...' gibi nurlu beyânatınızla her taifeyi ihya, ikaz ediyorsunuz.

125 "Rableri onlara tertemiz bir şarap içirir." (İnsan, 76:21)

Sizi kudsî hizmetinizde, عَلٰى قَدْرِ الطَّاقَةِ takibe çalışan dost, kardeş ve talebelerinize birer maşrapa vererek; muhtaçlara gıda, zaif ve hastalara ilaç, zâlim ve kafirlere öldürücü zehir olan mâ-i Kevserden ulaştırmayı emrediyorsunuz. Sizin kudsî hizmetinizle irşadınızla açılan hakikat ufkuna bakınca, Kur'ân'ın hudutları tayin ve tahdid edilmeyecek kadar vâsi bir havz-ı ekber olduğunu; Fatiha besmelesinin بِ menbaından gelen, her birisi ayrı lezzette, ayrı şiddette, ayrı kuvvette 'Sûre'ler namında, yüz on dört âb-ı hayat şubelerinin Kevser musluğundan bu havuza akmakta olduğunu görür gibi oluyoruz...

'İdrak-ı maâli, bu küçük akla gerekmez;

Zira, bu terazi o kadar sıkleti çekmez!'

El ele, omuz omuza vererek Cenab-ı Hakk'ın hoşnud olacağı himmet ve gayretleriyle takdire mazhar olan uhrevî kardeşlerime selâm ve dualar eder ve muvaffakiyetler temenni ile dualarını istirham eylerim..."[126]

Dört Tarafımı Aydınlattılar

"Aziz, muhterem, müşfik ve mükerrem Üstadım!

Bu defa gönderilmesine inâyet buyurulan Risale-i Nur eczalarının dört kısımlık fihristesini aldım. Daha evvel Otuzbirinci Mektup'un Onüçüncü ve Ondördüncü Lem'alarını almış, fakat ihtisaslarımı arza muvaffak olamamıştım. Fihristeler dört tarafımı aydınlattılar ve itikatta bir olup, çok metin hikmetlerle bazı a'mâlde ayrılıkları olan dört hak mezhep gibi; bu fakire hakka, hakikata, sıdka, imana, nura, rızaya giden yolları gösterdiler. Hadisât-ı dünyeviye meşgalesi, şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş. Koca bir dairenin maddî ve manevî ağır yükü altında, tek başıma kaldığımdan çok bunalmıştım.

Aziz Üstadımın Otuzbirinci Mektup'un Birinci Lem'asıyla tavsiye buyurduğu evrâdın kuvveti, Risale-i Nur'un feyzi, müşfik

126 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1460-61

Üstadımın müstecab duası ve Üstadımın Üstadı Hazret-i Gavs'ın lillahilhamd en küçük hâcetimi görecek kadar zâhir himmeti, mahza bir lütf u fazl-ı İlahî eseri olarak devam edebildiğim salâvât-ı şerife berekâtıyla zuhur eden imdad-ı Risaletpenahî ve Cenab-ı Allah'ın nihayetsiz in'am ve ihsan ve inayeti sayesinde, -yüzbinler hamd ve şükürler olsun- ye'se ve fütura düşmekten kurtulmuş; yalnız, huzur-u manevînize birkaç satırlık arîza ile çıkmak geç kalmıştır.

Hakikaten, elmas kalemli çok kıymetli kardeşlerimin âsâr-ı Nurun cem' ve teksir ve neşrinde gösterdikleri gayret ve himmet ve sevgili Üstadımıza bu kudsî vazifede yaptıkları muavenet, her türlü takdirin fevkindedir. Allahu Zülcelâl cümlesinden razı olsun ve neşr-i envâr-ı Kur'âniye'de daimî muvaffakiyetlere mazhar buyursun...

Otuzbirinci Mektup'un Onüçüncü ve Ondördüncü Lem'alarında, o kadar büyük dersler, o kadar azametli hakikatler, o derece şa'şaalı hikmetler ve nurlu, kudsî, lâhutî feyizler mündemiçtir ki, bu bîçâre kardeşinizin sönük zekâsı, kısa düşüncesi, perişan, müşevveş dimağı ile, hissedebildiği zevkleri ifade etmesine imkân yoktur...

İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez,

Zira, bu terazi o kadar sıkleti çekmez.

Onüçüncü Lem'anın onüç işaretle beyânı, Sûretü'l-Felâk ve Sûretü'n-Nâs âyetleriyle وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ۞ وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ[127] âyetlerinin mecmu-u adedine veya bu iki sûrenin herbirinde okunmakta olan اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ adediyle ve Fatiha başta sayılmazsa, yüz onüçüncü sûreye tam ve lâtif tevafuk ve işaret göstermesi nazar-ı dikkati celbetmektedir. Her işaretin nihayetinde, o işaretteki hakâik, birkaç enseb ve âlâ kelime ile ifade edilmiştir ki, bundan daha kuvvetli beyan olamaz. İhtisasımı, bu işaretlerdeki kelimelerle kısaca arz edeceğim.

127 "De ki: Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım, onların yanımda bulunmalarından da, yâ Rabbi, Sana sığınırım." (Mü'minun, 23: 97-98)

Birinci İşaret: Şeytanın ve onun şerik ve yardımcıları olan ehl-i dalâletin şerrinden ancak şeriat-ı Muhammediye (sallallahu aleyhi ve sellem) ile âmil ve sünnet-i Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) ile mütemessik olmakla kurtulmak imkânı olduğunu;

İkinci İşaret: Küfre giren ehl-i dalâletin kemmiyeten çokluğunun kıymetsizliği; şeytan ve avanelerinin tasallutlarına karşı, istiaze, istiğfar, hıfz-ı İlâhîye iltica ve takva ile Sünnet-i Seniyeye yapışmaktan başka çare olmadığını;

Üçüncü İşaret: Zâhiren cüz'î hata ve isyanla çok büyük tahribat yapmakta olan hizbü'ş-şeytana karşı, en kuvvetli kale olan Kur'ânî kaleye iltica lazım geldiğini;

Dördüncü İşaret: مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ[128] âyetine bir nevi tefsir mahiyetinde, cüz'î ihtiyar ve icadsız kesb ile şerlere sebebiyet veren şeytanın müthiş tahribatına karşı, istiğfar ve Allah'a iltica ve Sünnet-i Seniyeye riayet iktiza ettiği;

Beşinci İşaret: Kur'ân-ı Hakîm'in azim tergib ve teşviklerin tam yerinde olup, ehl-i imanın desais-i şeytaniyeye kapılmaları, imansızlıktan ve imanın zaifliğinden ileri gelmediğini; hem büyük günahları işleyenlerin küfre girmediklerini, فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ[129] iki âyetle sabit olduğunu nihayet Cenab-ı Erhamü'r-Rahimîn'in Gafûr ve Rahîm isimlerini melce' ve tahassüngâh yaparak şeytandan istiâze edilmesini;

Altıncı İşaret: Tahayyül-ü küfrü, tasdik-i küfürle iltibas ve tasavvur-u dalâleti, dalâletin tasdiki suretinde gösteren desais-i şeytaniyeden kurtulmak için hakaik-i imaniye ve muhkemât-ı Kur'âniye'ye sarılmak ve lümme-i şeytaniyeden gelen desiselere karşı istiâze etmek ve her iki manevî yaraya karşı Sünnet-i Seniyeyi merhem yapmak icab ettiğini;

---

128 "Sana her ne iyilik erişirse Allah'tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi kusurun sebebiyledir." (Nisa, 4:79)

129 "Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa onun mükafâtını görür. Kim zerre kadar kötülük yaparsa onun cezasını görür." (Zilzal, 99:7-8)

Yedinci İşaret: Erkân-ı imaniyeden biri olan kadere te'vilsiz iman etmek lazım olduğunu ve günah-ı kebîreyi işleyen mü'min kalabileceğini, fakat, şeytanların tahribatına karşı Cenab-ı Hakk'ın binbir isminin tecelli etmekte olduğunu; Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan Ehl-i Hak mezhebinden ayrılmamak ve Kur'ân'ın çetin ve metin kalesine girerek Sünnet-i Seniyenin muktezasına tevfik-i hareket eylemekle kurtulmağa muvaffak olunacağını;

Sekizinci İşaret: Küfür ve dalâlet yolunda, insanların nasıl ihtiyarlarıyla sülûk ettiklerini ve bunların nasıl hayat geçirebildiklerini aliyyü'l-a'lâ bir tarzda ders verdikten sonra, ehl-i iman için Kur'ân'ın himayesi altına iman-ı tam ve itikad-ı kâmil ile girmek ve Sünnet-i Seniyenin daire-i nuraniyesine seve seve dahil olmaklığın ne kadar güzel olduğunu;

Dokuzuncu İşaret: Hizbullahın, neden çok defa hizbü'ş-şeytan olan ehl-i dalâlete mağlub olduklarını; Medine münafıklarının dalâlette ısrar ederek, hidayete girmemeleri ve Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'ın iki muharebedeki mağlûbiyetinin hikmetini beyan ederek, O Seyyidü'l-Mürselîn'in sünnetine ittiba sayesinde muvakkat acıların geçeceğini;

Onuncu İşaret: İblis'in en mühim bir desisesi olarak kendine tâbi olanlara kendini inkar ettirdiğinden, dört misal ile izah suretiyle bahs; ehl-i imana, cin ve ins şeytanlarının şerlerinden, Allah'a iltica etmekle selâmete kavuşulacağını;

Onbirinci İşaret: Cirim ve cismi küçük, cürüm ve zulmü büyük, ayıp ve zenbi azim bîçare insanı; kainatın hiddetinden, mahlûkatın nefretinden, mevcudatın öfkesinden kurtarmak için Kur'ân-ı Hakîm'in daire-i kudsiyesine girmeğe ve Sünnet-i Seniyeye ittiba eylemeye davet ettiğini;

Onikinci İşaret: Mahdud günahlara Cehennemle mukabelenin mahz-ı adalet olduğuna, Cehennemin ceza-yı amel, Cennetin fazl-ı İlahî ile olduğuna; seyyienin az yazılıp, hasenenin çok yazılmasına; ehl-i dalâletin muvaffakiyetlerinin, -hâşâ- kendilerinde hakikat olduğuna veya ehl-i hakta zaaf bulunduğuna delâlet etmediğini gösteren dört meraklı suale gayet fasih ve

beliğ cevaplar vermek suretiyle, ehl-i imanı رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللّٰهِ[130] düsturuna, her türlü saadeti câmi olan Kur'ân ve Sünnet şehrâhına girmeye teşvik ettiğini,

Onüçüncü İşaret: Üç noktasıyla, şeytanın desiselerine mübtelâ olan bîçare insana, hayat-ı diniyye, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye selâmeti ve sıhhat-i fikir ve istikamet-i nazar ve selâmet-i kalb için muhkemat-ı Kur'âniye mizanlarıyle ve Sünnet-i Seniye terazileriyle a'mâl ve hatıratını tart ve Kur'ân'ı ve Sünnet-i Seniyeyi daima rehber yap; اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيم diyerek Cenab-ı Hakk'a ilticada bulun, diye çok kıymetli tavsiyede bulunduğunu; ve خِتَامُهُ مِسْكٌ[131] nev'inden onüç işaret halinde tefsir olunan Sûretü'n-Nâs ve iki âyeti tekrar ile derse nihayet verdiğini, gayet zevkli ve şevkli ve alâkalı bir surette beyan ve ifade eylemektedir.

Ondördüncü Lem'anın Birinci Makamını teşkil eden bir mesele bence çok mühimdir. Bu dersin takrir ve tahririne vesile olan Re'fet Bey kardeşimizden Allah razı olsun. İkinci Makam başlı başına bir şaheserdir. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم hakkındaki beyan buyurulan altı sır, öyle bir hazine-i esrar-ı Rabbanîdir ki; ancak Rahman-ı Rahîm'in inayetiyle bu mübarek eseri okuyup anlayanlar ondan zevk alabilirler.

Bundan evvelki bir mektupta, ihtiyarsız Birinci Söz'ü teşkil eden بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم hakkındaki mübarek eserden, kalb-i âciziye gelen bazı hoş tefekkürattan bahsetmiştim. Daima şefkâtle dua ve derslerinden istifade ettiren muazzez Üstadım, benim daha evvelden de بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم içindeki *Rahman* ve *Rahîm* isimlerinin hikmet-i tahsisi hususundaki sualime, ikinci ve mutantan bir cevab daha lütfetmiş oluyorlar. Bu mazhariyetten dolayı, Hâlik-i Rahîm'e ne kadar şükretsem azdır.

Fihriste'yi harfi harfine henüz okuyamadım, fakat inşaallah okuyacağım. Onbirinci Mektup'un neleri ihtiva ettiğini

130 "Hikmetin başı Allah korkusudur." (el-Münavî, *Feyzü'l-Kadir*, 3:574, hadis no: 4361)
131 "Onun sonu, misk ü anberdir." (Mutaffifin, 83:2)

öğrendim. Yazılmayan ve Rahmet-i İlâhiyyeden yazılmasına muvaffakiyet niyaz olunan âsârın da neşrine muvaffakıyetinizi, eltâf-ı Sübhaniyeden tazarrû ve niyaz eylerim. Otuzuncu Söz'ün, mahkeme başkâtibini nasıl tehdit ettiğini, hatırasını tamamıyla gözümün önüne getirdim.

Fihriste-i Güldeste: Fihriste nâmı altındaki bütün risalelerde yazılı olduğu tarzda değildir. Tamamen hususiyet göstermektedir. *Sözler*'in ve *Mektuplar*'ın bir hülâsatü'l-hülâsası denecek vaziyettedir.

Âsâr-ı Nurun zübdesi, hazâin-i Nurun elmas anahtarı, Resâil ve Mektûbât'ın nurlu kapısı olan bu hayırlı te'life sebeb olanları da, müellifini de, Allahu Zülcelâl ve'l-Kemal Hazretleri, saâdet-i dâreyne mazhar buyursun. Âmin..."[132]

Birinci Söz

"Aziz ve Muhterem Üstadım!

Nurların intişarında berk gibi bir sür'at lazım gelirken, cüz'î bir betâetten her zaman esefle bahsettiğim, malûm-u âlîleridir. Yakın vakitte bazı müştaklar daha, söz dairesine iltihak ettiler. Kalbime gelen bir ihtarla keyfiyet-i intişarı düşündüm ve şu hakikatleri hissettim. Hatta kani oldum:

Mübarek *Sözler* ve *Mektuplar* tamamen olmasa bile bu muhitte de hem de yazılmadan hayli intişar etmişler. Civar diğer vilayet kazalarında, bu âsârı görmek ve işitmek isteyenler çok varmış. Fesübhanallah, bu kadar cüz'î ve nâkıs hizmetten bu derece faide elde edilmesi gösteriyor ki, bu *Sözler* ve *Mektuplar* hakikaten 'Nur' isminin tecellileridir ki, suhûletle intişar ediyorlar. Bu hal karşısında hayretle tefekkürde iken بِسْمِ اللهِ ismini alan Birinci Söz, hatırıma getirildi. Ve şöyle düşünmeye başladım: Dünyaya arkasını çeviren Üstad, Hazret-i Gavs'ın teşvikiyle, belki delâletiyle Kur'ân'ın gayr-ı mekşuf bir hazinesinden بِسْمِ اللهِ ile giriyor, Kur'ânî tarlaya بِسْمِ اللهِ diyerek *Sözler* tohumunu

132 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1470-1472

ekiyor, Furkânî bahçeye بِسْمِ اللّٰهِ diyerek Nurlu Mektublar çekirdeğini dikiyor. Emr-i İlahîye imtisalen ekilen tohum ve dikilen çekirdeklerin inkişaf ve intişarları şüphesiz harika-âsâ olur.

Birinci Söz'deki temsilde seyahat eden mütevazı zât, tamamen Üstadımızdır. Nebat, ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök, damarları nasıl بِسْمِ اللّٰهِ tesiriyle, yer altında sert taşı toprağı delip, geçiyorsa aynen onun gibi بِسْمِ اللّٰهِ ile mevkî-i intişara vaz' olunan *Sözler* de, harika bir tarzda arza yayılıyor. Ve en münevver ve mükemmel meyve olan beşerin mü'minlerinin kalblerine nüfûz ediyorlar. Bu bid'atların kesreti ve muharriblerin bolluğu devrinde بِسْمِ اللّٰهِ ile gars olunan Nur fidanının yaprakları olan diğer *Sözler* ve *Mektuplar* bu kudsî fidanın dal ve budakları olan Hizbü'l-Kur'ân ve bu hizbin esası ve seyyidi olan muhterem Üstad da hıfz-ı gaybîye mazhar bulunuyorlar.

Şems-i Risaletten gelen Kur'ânî Nurların evvelen Üstad'a ve buradan da biz bîçarelere, bizlerden de diğer müştaklara ilh. intikal etmekte olduğunu tasavvur ettim. *'Elhamdülillah'* dedim. Mühim bir rü'yamda arz ettiğim vecihle, *Sözler*'inizin mü'minlere intişarına küçük cemaatiniz inayet-i İlâhî ile âhize, vasıta olmuşlar. كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ[133] sırrına mazhariyetle manevî galebeyi te'min, merkezdeki mürşidlerine müteveccih ile murakıb küçük bir halka-i tevhidi teşkil edenler gibi, bu küçük cemaatinizin herbiri arkasında, bir nisbet-i mütezâyide-i muntazama ile artan mahrut şeklinde zümre-i muvahhidîni görür gibi oldu. اَللّٰهُ اَكْبَرُ dedim. Bu kudsî tasavvuru kardeşlerimize aşağıdaki levha ile daha ziyade izaha çalışacağım. Bu nurlu tefekkür, bana büyük bir ümid bahşetti. Muallim Cudî'nin kasidesindeki şu mısraı da derhatır ettirdi:

Bir kıbleye bağladı kulûbu
Cem' etti kabâil ve şuûbu
Mevlâ'ya muhabbeti müsellem
Sallâllahü aleyhi ve sellem.

---

133 "Nice az topluluklar, nice kalabalık topluluklara Allah'ın izniyle galip geldiler." (Bakara, 2:249)

İşte, ittiba-ı sünnete[134](Haşiye) pek büyük ehemmiyet veren muhterem Üstadımız da, bu asırda اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ[135] sırrınca, içlerine saçılan nifak tohumu yüzünden, her gün biraz daha tevhidi bırakanları, bir kıbleye bağlamak için, *Sözler* ve *Mektûbât* nâmındaki Nurlu eserlerle ehl-i imanı irşada çalışıyor. Küffara, hatta cin ve şeytanlara dahi, mebde-i nüzulündeki gibi, nusûs-u Kur'âniyyeyi ilân ediyor. Mahfî i'cazı izhar ediyor.

Vahdetü'l-vücûda dair olan risâleyi mühim zâtlara okuduktan sonra, bir sevk-i manevî ile ihtiyarsız bir yere daha gittim. Orada vahdetü'l-vücûd meşreb sahibi âlim bir zâtı hazır buldum. Vahdetü'l-vücûd hakkındaki mektubu okudum. Daha doğrusu ihtiyarsız olarak okudum. Müstemi' olan o mühim âlim, bidayette cüz'î itiraz parmağını uzatmak istedi. Sonuna kadar dinlemesini ihtar ettim. Tamamen okuduktan sonra, o zât hayretinden *Sözler*'in büyüklüğünü ve 'Bu zamanda böyle büyük kelâmı, acaba kim yazabilir?' diye, merakı ve suali üzerine, Kur'ân'ın feyzine mazhar olan Üstadımızı haber verince, o zât tamamıyla arz-ı teslimiyet eyledi.

İşte, ihtiyarım olmayarak bu acib tesadüf ve teslimiyette, kader-i İlâhînin bu cilvesi, davamıza sadık bir bürhan ve tesadüf oyuncağı olmadığımıza büyük bir delildir."[136]

اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ[137]

Yirmibeşinci Söz

"Yirmibeşinci Söz, i'caz-ı Kur'ân'ı çok parlak bir tarzda isbat eden, ehl-i Kur'ân'a mesned, melce' ve mahzen-i esrar; ve gürûh-u isyan ve tuğyan ve küfrana bütün levâzımat-ı harbiyeyi câmi, mühlik bir silahhane; yıkılmaz, aşılmaz, geçilmez bir sur,

134 Hulûsi'nin tekerrür etmiş *min haysü la yeş'ur* bir keramet-i ihlâsiyesi şudur ki: Yeni yazılan ve daha ona gönderilmeyen Risalelerin mevzuunu teşkil eden bir esası mektubunda yazar, âdeta istiyor. Çok defa olduğu gibi şimdi de ittiba'ı sünnete dair Mirkatü's-Sünne'ye sarih bir surette bir hiss-i kable'l-vuku ile taleb ediyor.

135 "Âlimler, peygamberlerin mirasçılarıdırlar." (Buharî, *İlim*: 10; Ebu Davud, *İlim*: 1)

136 Risale-i Nur Külliyâtı, II/1508-1059

137 "Muhakkak ki Allah her şeye hakkıyla kadirdir." (Bakara, 2:20)

burç ve barûsu muhkem, mahûf ve müdhiş bir kal'a-i polat ve bedendir.

Hakikat böyle olmakla beraber Kur'ânî sûra dayanan Kur'ânî kal'aya iltica eden çok acib ve harika Kur'ânî esrarın tedkikine koyulan, Kur'ân'ı kendilerine delil-i şefî', imam, refik, muhafız bilen hâdimü'l-Kur'ân nâmına esrar-ı Kur'ân'a inayet-i Hak'la muttali', hakaik-i Kur'ân'a lütf-u Hak'la âşina, rumuzat-ı Kur'ân'a avn-i Hak'la vâkıf, müdakkik, muarrif, mübeşşir Üstadımdan şunu öğrenmek istiyor ve bunu kalben cidden çok arzu ediyorum..."[138]

İktisad Risalesi

"İktisad hakkındaki risale hem insanî, hem içtimaî, hem dinî, hem dünyevî çok güzel ahlâkî, çok hoş imanî, çok değerli nurânî bir nasihatnamedir. Buradaki kardeşlerimizden bazılarının, âsâr-ı Nur hakkındaki ihtiyarsız şu sözleri, ne kadar yerindedir. Diyorlar ki: Bu mübarek eserlerden biri okununca, içimizden 'Bundan daha yüksek eser olamaz' dediğimiz halde, ikincisini dinlediğimiz zaman bakıyoruz ki, bu evvelkinden daha ulvî ve nurludur.

Ben diyorum ki: Ey ihvan! Risale-i Nur'un bütün cüz'lerinde öyle bir kuvvet var ki, yalnız birini dinlemeye, okumaya veya yazmaya muvaffak olan kimse, Allah tevfik verirse imanını kurtaracak hakikatleri onda bulur. Çünkü her cüz'ün diğerleri ile mânen irtibatları vardır. Okuyana ve dinleyenlere sırran diyorlar ki: Bu okuduğun kitapta bizdeki hakikatlerin de uçları, kokuları, işaretleri var. Dikkat edersen görürsün, çalışırsan anlarsın, cüz'î ihtiyarını bu emre sevk edersen Allah da muvaffakiyet verir. Bulur ve bilebilirsin."[139]

İhlâs Risalesi

"İhlâsa dair Yirminci, Yirmibirinci Lem'alar: Yirminci Lem'a muhtelif meslek ve meşrebde mü'minler arasındaki rekabetkâ-

138 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1509
139 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1534

râne ihtilafların esbabını öyle bir teşrihtir ki, tavsif edebilmek için bu mübarek eseri aynen nakil eylemekten başka çare yoktur. Allah cümlemizi muhlis kullarından eylesin. Âmin...

En az onbeş günde bir def'a okunması emir buyurulan Yirmibirinci Lem'a evrâd edinilecek kadar ehemmiyetlidir. Ma'lûmdur ki, kale içinden feth olunur. Bugünkü muvaffakiyete sebep olan ihlâs kalkarsa maazallah o zaman çok vahim neticeler tevellüd eder. En büyük düşmanımız nefsimizdir. Onu susturmak için zannedersem şu ihtar kâfidir: 'Ey nefs-i nâdân! Beni kandıramazsın. Madem ki, peygamber-i azimü'l-kadr bir nebiyullah olan Hazret-i Yusuf Aleyhisselam: وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي[140] demiştir. Aldatamazsın; senden ve senin samimi yoldaşların cinnî ve insî şeytan, ehl-i bid'a ve ulema-i su' şerlerinden Allah'a sığınırım.'

Eski Said lisanıyla kaleme alınmış olan Yirmiikinci Lem'a: Zaleme güruhunun hücumlarına pek mükemmel müdafaa ve elyak ve âlâ bir cevaptır."[141]

فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ[142]

Hastalar Risalesi

"Otuzbirinci Mektup'un Yirmibeşinci Lem'ası: Maddî ve manevî bütün hastalıklara mükemmel devadır. Altıncı devanın iki defa yazılmasını merak ettim, hatırıma geldi. Birden yirmi beşe kadar devaları topladım, 325 oldu. Tekrar eden altı numaralı devayı da zam edince 331 çıktı. Söylenişte ve yazılışta ekseriyetle hazfedilen bu rakamlardaki kaldırılmış bin sayısını nazar-ı dikkate alırsak 1325 ve 1331'de İslam âleminin başına gelmiş olan musibetlere, bu Lem'ada mahfî işaret bulunduğuna hüküm eyledim. Basiretli ve nurlu arkadaşların, daha mahfî hakaik çıkardıklarını ümid ediyorum. Eski talebenizden Hâfız

140 "Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder." (Yusuf, 12:53)

141 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1534-35

142 "En iyi koruyucu Allah'tır; merhametlilerin en merhametlisi de O'dur." (Yusuf, 12:64)

Hüseyin Efendi'ye bu Lem'ayı babasının vefatından birkaç gün sonra, arefe günü Hâfız Ömer Efendi ile evine gitmek suretiyle okumak nasip oldu. Maddî ve manevî hastalıklarına ilaç veren hekim-i hâzık Aziz Üstad'a çok dua etti. Bu mübarek eserin, bu zât üzerindeki te'sirini şöyle telhis edebiliriz. Ehibba ve arkadaşlarından hastalığını soranlara, 'Çok mükemmel bir ilaç buldum. Doktorlara ilaç parası vermekten elhamdülillah kurtuldum. Günden güne iyi oluyorum' diyormuş."[143]

BÜYÜK BİR TESELLİ GÖRMEK İSTER MİSİNİZ?

Teselli bir sabır sığınağıdır. Yüce ruhlar bile o iklimde serinlerler. Hadiselerin acı kederleri, hassas ruhlarda daha da çok tahribat açar. Onlar imanları nisbetinde bu tazyikattan kurtulurlar. Küçük işaretler onlara teselli verir. Vefa ehli olan dostlar onların teselligâhlarıdır. Üstad için talebeleri, bir ümid, bir tesellidir. Hulûsi Bey için "Bana büyük bir teselli verdi" der. Onun için "Hakikatteki hakiki teselli" de yine Hulûsi Ağabey'dir. Yüce ruh, bir endam aynası gibi fedakâr talebelerinin vicdanlarına yansır. Bazen ruhundaki fırtınalar, bir kalbin tahammül edemeyeceği seviyeye tırmanır. Nurânî in'ikas onda tam bir tecelli bulur. Hulûsi Bey için "Bendeki sıkıntının size bir in'ikası" diyerek, onu teselli eder ve rahatlatır. "Nurlu sözlerden akan feyiz" ona kâfidir. Hizmet yolundaki bu fâniye yegâne teselli; onun biricik Üstadıdır.

Şimdi o kudsî teselli zincirinin huzur halkalarına bakalım:

Bana Büyük Bir Teselli Verdi

Üstad diyor ki:

"*Sözler* hakkında hüsn-ü şehadetiniz, bana büyük bir teselli verdi. Vazifemin bitmediğine dair bürhanlarınız gayet kuvvetlidir, lâkin ben gayet kuvvetsizim. Fakat Cenab-ı Hakk'a tevekkül edip, o bürhanlara serfürû ediyorum."[144]

143 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1535
144 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1513

Hakikatteki Hakiki Teselli

"Sizin gibi hakikate yetişmiş ve hakikatteki hakiki teselli ve esaslı sevinci bulmuş zâtlara, iman nurlarının ve Kur'ân sırlarının neşirlerine karşı ehl-i dalâletin ve şeytanların desiseleriyle hücumlarından neş'et eden müşkilât ve gam ve kedere karşı sabır ve metanet et ve hüzün ve merak etme demeye ihtiyaç hissetmem..."[145]

Bendeki Sarsıntının Size İn'ikası

"Muvakkat bir fütur, bir tembellik sizde ârız olduğunu yazıyorsunuz. Baharda kanın galeyanından gelen ve gecelerin kısalmasındaki uykusuzluğundan neş'et eden ve müstemi'lerin kalbleri işlere teveccüh etmelerinden tevellüd eden rehavet ve fütur-dan başka, meyanımızdaki münasebet-i ruhiyenin rabıtalarıyla, musibetin eseri olarak bendeki sarsıntının size in'ikası ve sirayet etmesi mümkündür."[146]

Teselliler

Şimdi Hulûsi Bey'i dinleyelim:

"Evet müteselli olduğum iki cihet var. Biri, elimizdeki mübarek *Sözler* vasıtasıyla daima sohbet-i manevîde bulunduğumuz; diğeri muhabbetimizin inâyet-i Bâri ile 'hubb-u fillah' mertebesinde olduğuna imanımızdır. Binaenaleyh size benim bugün ve yarın en büyük hediyem: Verdiğiniz dersi namınıza olarak vekâleten alâ-kadri'l-imkân mü'minlere tebliğ eylemek ve Allah'ın verdiği hakikî muhabbeti ebeden taşımak ve buna mukabil Erhamü'r-Rahimîn ve Ekremü'l-Ekremîn, Ahsenü'l-Hâlıkîn, Rabb-i Rahim ve Kerim Hazretleri'nden hakikî muhabbetin Otuzikinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfında izah buyurulan neticesine mazhar buyurulmaktır. İman-ı tahkikî yolunda buluştuğumuz Hakkı Efendi ile niyetimiz hakka, sıdka, ihlâsa iştirakimiz muhakkaktır."[147]

145 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1516
146 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1511
147 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418

Nurlu Sözler'den Akan Feyiz

"Nurlu *Sözler*'i cemaate okumak nasib olduğu zamanlarda, bende bazı hissiyat hâsıl oluyordu; şurada arza müsaadenizi rica edeceğim.

Muhterem Üstadıma mâruzâtta bulunmak için kalemi elime aldığım zaman, ruhumda büyük bir inkişaf hissediyor ve ihtiyarsız kalemimin o andaki duygularıma tercüman olduğunu görüyorum."[148]

"Risale-i Nur mektuplarından bu mektubunuzun bendeki tesirlerini hülâsaten arz edeyim:

Sıhhat ve afiyetinizin devamı, şükrümü; bu gibi mesâilin hallini isteyenlerin vücudu, ümidimi; nazarımda ilim sayılacak her şeyi sizden öğrendiğim için, bu vesile ile hakikat sahasındaki malûmâtımı; hasbe'l-beşeriyye fütur hasıl oluyorsa, şevkimi; hasta bir talebeniz olduğumdan Kur'ân'ın eczahanesinden verdiğiniz bu ilaçlarınızla sıhhatimi; matbaha-i Kur'ân'dan intihab buyurduğunuz bu gıdalarla bütün hasselerimin kuvvetini; hayatın beş derecesini de talim, mevtin itibarî bir keyfiyet olduğunu tefhim, idam-ı ebedînin mutasavver olamayacağına kalbimi takvîm buyurduktan sonra, Allah için muhabbetin herhalde bu hayat derecelerinde de devam ederek hayat-ı bâkiyede bâki meyvesini vereceğini işaret buyurmakla müddet-i hayatımı nihayetsiz artırmağa sebep olmuştur."[149]

Hizmet Yolunda Bir Fani Ömür

"Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfını, Ramazan hediyesini ikmale muvaffak oldum. Tevfik-i Hüdâ yoldaşım olursa, diğerlerini de inşaallah emir buyurduğunuz müddette yazarım. Bu kadar kıymetli ve nurlu *Sözler*'in en hüsünlü hat ile ve hatta altın ile yazılması lâyık ve muktezi iken, hasbe'l-kader bu bîçare kardeşinizin perişan ve belki ancak okunabilir, hatalı hattı ile

148 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1415

149 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1415-1416

yazılması da hamd ve şükrümü artırmağa vesile oluyor ve her vasıta ile aldığım meserretbahş selâm ve iltifâtât-ı fâzılânelerinin ve her biri Risâle-i Nur'a bir zeyl ve tefsir ve haşiye makamındaki cihan-değer emirnâme-i ârifânelerinden maddeten dûr bulunacağımdan dolayı çok müteessir olacağım.

Fakat mânevî ciheti böyle düşünmüyorum ve nerede bulunursam bulunayım, inâyet-i Bârî ile aldığım dersi dinletecek bir muhatab bulmağa çalışacak ve neşr-i hakikat yolunda acz ve fakrıma bakmayarak, duanızla elimden gelen her çareye başvuracağım için müteselli oluyorum."[150]

Duanıza Binâen

"Niyetim büyük, tevfik Hüdâ'dan. Yalnız oda cemaatimize Yirmibeşinci Söz'e kadar okudum. Ve inşaallah devam edeceğim. Emrinize tebean ve duanıza binâen fütur getirmiyorum. Maddî vazifem oradakinden daha ağırdır. Fakat her umûrumda Allah'a istinad ettiğim için ümidsizliğe düşmüyorum. Oradan ayrıldıktan sonraki füyuzattan istifade etmeyi cân ü yürekten arzu ediyorum. Nâtamam kalan Otuzikinci ve Otuzüçüncü Sözler'in de itmâmına muvaffak olmanızı eltâf-ı İlâhiyyeden niyaz eylerim."[151]

Yegâne Tesellim

"Aziz, müşfik Üstadım... Allah için size muhabbet eden bu âciz talebenizi, her vesile ile ikaz ve irşada çalışıyorsunuz. Mânevî çok yüksek dersler veriyorsunuz. Fakat maddeten ve mânen yakınınızda, şeref-i sohbetinizle müşerref ve hizmet-i Kur'ân'a tevfik-i İlâhî ile çok emekleri geçen, cidden çok muhterem ve çok kıymetli kardeşlerim gibi feyz alamıyorum. Bunu da isyan ve kusurumun fazlalığından ve muhitin, hâdisâtın beni daima nurlarla iştigale mâni oluşundan ve çok yaman nefsimin ve cin ve ins ve şeytanların hücumlarından biliyor ve bu sebeple bedbahtlığımı hissediyorum.

---

150 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417

151 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418-19

Gerçi mazhar olduğum ve -yüzbin kere yazık ki- şükrünü yerine getiremediğim niam-ı İlâhiye hadsizdir. Fakat her gün, her saat, hatta her dakika ve saniye bu fâni hayattaki nasibimin kesildiğini ihtar etmekte olmasına rağmen, yine tamamen dünyadan elimi çekmekliğim mümkün olamıyor. Hazret-i Kur'ân'a, sevgili Üstadıma çok kuvvetli merbutiyetim ve Nebiyy-i Efham (sallallahü aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri'nin getirdikleri din-i mübine ve şeriata lâyetezelzel imanım, mübârek duanızla bu fakir-i pürkusuru inşaallah hüsranda koymaz ümidi, yegâne tesellimi teşkil ediyor.

Bu mektubunuzda Yirmialtıncı Söz'ün Zeylinde bahis buyurulan ve عَلَى قَدْرِ الطَّاقَةِ hükmüne tevfik-i harekete çalıştığım yol ki; acz, fakr, şefkât, tefekkür tarikıdır. Aziz ve muhterem Üstadımın tarif ve tavsiye ve irşad buyurdukları kestirme, Kur'ânî ve nûrânî caddedir. İnşaallah bu yoldan dönmem. Temenni ederim ki, hiç kesilmeyen ve vazife nâmı altında uhdeme tevdi edilen işler, bu sene duanızla ve hayırlısıyla biraz azalır da, hakikî hizmete daha ziyade çalışırım."[152]

HULÛSÎ BEYİN ŞİİR DÜNYASI

"Gör Üstadım neler izhar eylemiş"

Hulûsi

Hulûsi Bey bir şair değildir. Kalbinin saf mânâlarını şiir risklerine feda etmeden, samimî ifadelerle Üstad'a takdim eder.

"Aziz, Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri!

Emirlerinize imtisâlen, uhrevî kardeşiniz Hüsrev Bey tarafından irsal buyurulan şâyân-ı hayret ve cây-ı dikkat, 'Mühim bir ihbar-ı gaybî' ismini taşıyan çok kıymetli, mânâlı, ruhlu, sürurlu, tesirli, lezzetli, hikmetli, nurlu emrinizi bu hafta aldığımdan dolayı, Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri'ne hamd ve şükürler ve müşfik Üstadıma yüzümün karasına, kalbimin yarasına bakmayarak, dergâh-ı İlâhiyeye kapanıp duâlar eylerim. Ve defaatla,

152 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1463

اَللّٰهُمَّ حَصِّلْ مُرَادَنَا وَمَقْصُودَ اُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورسِي بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ اَلنَّبِيِّ الْاُمِّيِّ صَلَّ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ. آمِينَ[153]

dedim.

Gavs-ı A'zam Şâh-ı Geylânî (Kuddise sırruhu'l-âli) Hazretleri'nin eserlerindeki gaybî ve mânevî ihbar, bu bîçareyi öyle bir hâle getirdi ki, tariften acizim. Ruhâniyetlerindeki celâlet ve azamet karşısında avuç içinde sıkılan bir top hamur ne hale girerse, bu bîçare de, öyle oldum. Bir şey düşünemez, sersem, âdeta meyyit-i müteharrik bir hâle geldim. Günlerden beri zihnim ve bütün havassım, hemen tamamen bu hârika eserle meşgul. Bu hâlette iken, istidadımın fevkında şöyle birkaç beyit kalbime ve kalemime geldi. Kaidesine uygun olarak düzeltemedim. Müşfik Üstadımın aflarına istinâden yazıyorum. Tashihi, Üstadıma ve Hablullaha yapışan kardeşlerime bırakıyorum.

Hulûsi bak gaybî ihbarnameye,
Gör Üstadım neler izhar eylemiş...

Kitab-ı Sinan'dan edip tefe'ül,
Hakka ki kerâmet ibrâz eylemiş...

'Ümmî Alîm'le 'Sinan-ı Ümmî'de,
Hesâb-ı ebcedle var mutâbakat...

Görünür bakılınca bu tarîkle,
Esmâ-ı Üstad'la tam münâsebet...

Hakkıyla Hâdimü'l-Kur'ân'dır Üstad,
İsbâta kâfidir bu muvâfakat...

153 Allah'ım, Nebiyy-i Ümmî olan Habibin Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hürmetine, arzumuzu ve Üstadımız Said Nursî'nin maksudunu gerçekleştir.

Hayret-bahş esrâra vâkıftır bu zât,
İhvâna deriz haber-i beşâret...

Sekizyüz sene evvelinden görmüş,
Hâdimü'l-Furkan Bediüzzaman'ı...

Habib-i Hudâ hem de Gavs-ı A'zam,
Sultan-ı evliya Şâh-ı Geylânî...

Büyük bir hüsn-ü zan eyle, Üstadım
Seni Kur'ân hâdimi eder add...

Kapan secde-i şükre, de Hulûsi:
اِلٰهِى اَنْتَ رَبّى وَاَنَا عَبْدُكَ[154]

Bu âciz kulunu muvaffak eyle,
Hizmet-i Kur'ân'la şerefyâb eyle...

Hizbü'l-Kur'ân'dan ayırma tâ ebed,
Bu âsî kuluna merhamet eyle...

Üstadım Said Nursî'den ol râzı,
بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الرَّاضِيِّ الْمَرْضِىِّ[155]

Evliyâ sultanı Abdülkadir'in,
Himmetin eksiltme bizden İlâhî...

154 Allah'ım, Sen benim Rabbimsin; ben ise Senin bir kulunum.
155 O Senden, Sen Ondan razı olan Habibinin hürmetine.

İhbarnâme-i gaybın izhârının,
Gönül istedi yazmak tarihini...

Yüzbin hamd ü şükret, Hakk'a Hulûsi
Sana Üstad'dır Molla Said Nursî."[156]

FEYİZ KAYNAĞI

"(zaman)... tarikat zamanı değil,
imanı kurtarmak zamanıdır"

Okuyacağımız bu parçalarda Hulûsi Bey'in feyz kaynağını tanımaya çalışacağız... O kudsî kaynak hep coşup taşacak ve bunalım geçiren bir devrin dermanı olacaktır:

"Evet İslâmiyet gibi bir âli tarikatım, acz ve fakrı Allah'a karşı bilmek gibi bir meşrebim, Seyyidi'l-Mürselin gibi bir rehberim, Kur'ân-ı Azimüşşan gibi bir mürşidim, bir dakikada mertebe-i velâyete erişmek gibi ulvî bir netice almak mümkün olan askerlik gibi bir mesleğim var.

Üstadım bana ve dinleyen her zevi'l-ukule, 'Tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır, beş vakit namazını hakkıyla edâ et, namazın nihayetindeki tesbihleri yap, ittiba-ı sünnet et, yedi kebairi işleme' dersini vermiştir. Ben gerek bu derse, gerek Risaletü'n-Nur ile verilen derslere, Kur'ân'dan istinbat buyurarak gösterdiği hakikatlere karşı Allah'ın tevfikiyle can ü dilden 'belî' dedim, tasdik ettim ve bana böylece hakikat dersini veren bu zâta da ömrümde ilk defa olarak 'Üstad' dedim. Hata etmedim, isabet ettim."[157]

Zulmetten Nura

"Eser, emsali gibi nurlu ve hikmetlidir. İnşaallah temenni buyurduğunuz vecihle Ümmet-i Muhammed'in içtimaî ve pek

156 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1496
157 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

mühim bir yarasına kat'î devâ olur. Doğrudan doğruya nur-u Kur'ân olan mübarek *Sözler*'in kasd ve işaret edilmek istenildiğini arz ettim ve makam-ı tasdikte şimdiye kadar kendisine birkaç Söz'ü de okudum ve imkân buldukça da okuyacağım. Lâyüadd ve lâyuhsâ niâm-ı Sübhaniyesine mazhar olduğum Allahu Zülcelâl Tebâreke ve Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'ne hamd ve şükürden âciz, isyan ile âlûde iken, zât-ı üstadâneleri bizi izn-i Rabbanî ile o mübarek münevver *Sözler* ile irşad edip zulmetten nura çıkardınız.

Taharri-i hakikat ile ömür geçirir iken, mukadderât bu âsi bîçareyi de beş sene evvel Şah-ı Nakşibend Hazretleri'nden Muhammedü'l-Küfrevî Hazretleri'ne doğru açılan tarik-ı Nakşibendiye idhal eylemişti. Sonra muvakkat bir küsûf neticesi olarak yol kaybolmuş, zulmet ve dikenler içinde kalınmış iken nurlu *Sözler*'inizle zulmetten nura, girdabdan selâmete, felâketten saadete çıktım. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي[158] ferman buyuruyorsunuz ki: İmanı kurtarmak zamanıdır. Ale'r-re'si ve'l-ayn."[159]

Âciz Bir Talebenizin Yadigârı

"Ruhu, fezâ-yı kainatta beyne'l-ecram seyr-i serî ile seyahat ettirecek tarzda tulû eden manzume-i hakikat bilhassa bizler için büyük mazhariyettir. Tarik-ı Nakşî hakkındaki fıkraya mukabil 'tarik-ı acz ve fakr ve şefkât ve tefekkür'ün hesabına tulû eden fıkra da pek çok kıymetli bir cevherdir. Bu *Sözler* altun ile yazılsa lâyık iken nâkıs hattımla istinsah ettim. O halde kıymeti, âciz bir talebenizin yadigârı olmasındadır."[160]

Velâyet Yolu

"Üstad-ı Muhteremim Efendim!

Bu mektubun mühim bir hususiyeti var. O da tarik-ı velâyet serlevhasını taşıyan ve çok ehemmiyetli bir mevzûu ihtiva

158 Hamd Allah'adır, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

159 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417

160 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1418

etmesidir. Evet, اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ[161] âyet-i celilesine bir nevi tefsir olan bu mübarek ve münevver eserle:

1- Tarikat, hoşça tarif ediliyor.

2- Faidesinden, cüz'î, fakat güzel bir misal gösteriliyor.

3- Velâyet ve tarikatın münasebeti ve ehemmiyetleri; inkar edenlerin fırka-i dâlleden oldukları ve bu hazine-i uzmâyı kapatmak, tahrip etmek ve bu kevser menbaını kurutmak isteyenlerin fiillerindeki hata yüzlerine vuruluyor. Ve bu yolda, aklı başında ve insâfı olanı ikna edecek delâil ve misaller beyan olunuyor.

4- Meslek-i velâyetin yekdiğerine zıd vasıfları ise, seyr ü sülûkun iki meşrebi gayet sarih izah ve tavsif ediliyor.

5- Vahdetü'l-vücud ve vahtedü'ş-şühud meşrebi ile bundaki mühim varta beyân olunuyor.

6- Velâyet yolları içinde en güzelinin Sünnet-i Seniyyeye ittiba' olduğu, velâyet yollarının ve tarikat şubelerinin en mühim esası ihlâs olduğu ve bu dünyanın dârü'l-hikmet ve dârü'l-hizmet olup, dâr-ı ücret olmadığı fasih bir üslub ile takrir buyuruluyor.

7- Şeriatın şümulü; tarikat ve hakikatin maksud-u bizzat hükmüne geçmemeleri iktiza ettiği, Sünnet-i Seniyye ve ahkâm-ı şeriat haricinde bulunan ehl-i tarikatın iki kısmı tarif ve Sünnet-i Seniyyeye muhalefetleri misali ile fehme takrib ediliyor.

8- Tarikattaki sekiz varta sayılmakla, nazar-ı dikkat celbediliyor.

9- Tarikatın pek çok fevâidinden dokuzu, icmâlen tedris buyuruluyor.

Heyhât! Bu maâliyatı lâyıkıyla fehmedemediğim için, ancak kabiliyetim nisbetinde feyz aldığımı itiraf etmek mecburiyetindeyim."[162]

161 "Bilin ki, Allah'ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar." (Yunus, 10:62)

162 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1462

HULÛSİ BEY'İN ÜSTAD'A HİTAPLARI

Hulûsi Bey mektuplarında çok sevdiği ve hayatını vakfettiği Üstad'a şu hitaplarla başlar ve yer yer vurgulayarak şöyle devam eder:

"Eyyühe'l-Üstâdü'l-Muhterem."

"Ey Muhterem Üstad."

"Aziz ve Muhterem Üstadım."

"Sevgili Üstadım."

"Üstadım."

"Muhterem Üstâd."

"Eyyühe'l-Üstadü'l-Aziz."

"Üstâd-ı Muhteremim Efendim."

"Aziz, Müşfik Üstadım."

"Aziz, Muhterem, Müşfik ve Mükerrem Üstadım."

"Aziz, Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri."

"Eyyühe'l-Üstadü's-Said."

Üstad'a İlk Mektup

"Kendilerini fakir ve hakir görmekte zevk alan zevât-ı âliye gibi değil, belki olduğu gibi görünmek isteyen ve 'talebem, kardeşim, biraderzâdem' unvanlarıyla taltif buyurduğunuz bendeniz, hakikatte mânen düşkün bir vaziyette ve cidden duanıza muhtaç bir haldeyim."[163]

Üstâd'ın Hulûsi Bey'e Hitapları

"Aziz kardeşim."

"Gayyûr, ciddi, hâlis ve muhlis ahiret kardeşim."

"Sevgili kardeşim."

"Aziz kardeşim, hamiyetli arkadaşım, gayretli talebem, sevgili birâderzâdem."

"Aziz, sıddık, muhlis kardeşim Hulûsi Bey."

163 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1414

"Hiç merak etme, seninle muhabere mânen devam eder. Bütün mektuplarımda 'Aziz, sıddık kardeşlerim' dediğim zaman muhlis Hulûsi birinci saftaki muhatapların içindedir."[164]

"Aziz, sıddık muhlis kardeşim ve iman hizmetinde sebatkâr, metin arkadaşım."

"Ben kardeşlere yazdığım mektubumda 'Aziz, sıddık' dediğim vakit saff-ı evvelde Hulûsi de muhataptır."[165]

Bu iltifatlara mazhariyet dünyalara değmez mi?

HULÛSİ BEY'İN RÜYALARI

"Senden Zarar Kalktı"

"Eskişehir hapsi hadisesinde çok mütessir olmuştum. O hadiseyi bir Şeyh Said hadisesi gibi göstermek istemişlerdi. O zaman rüyada gördüm. Hz. Üstad 'senden zarar kalktı' dedi."

Bu bölümde Hulûsi Bey'in rüyalarını okuyacak ve yoruma ihtiyaç duyulmayacak kadar saflığına şahid olacaksınız.

Bu bahsi, onun vefatından sonra görülen açık ve sadık bir rüyayla takdim edelim.

H. Erdem'in Rüyası

"Çocuğumu uyutmaya çalışıyordum. O sırada uyumuşum. Rüyamda kendimi çöl gibi bir yerde buldum. Uzakta bir deve gidiyordu. Devenin üzerinde üç kişi vardı. Yanlarına gittim. Devenin arka hörgücünde Üstadımız vardı. Oturmakla ayakta durmak arasında bulunuyordu. Üzerinde cübbesi, başında sarığı vardı. Diğer hörgücünde Hacı Bey (Hacı Hulûsi Ağabey) vardı. Devenin boynuna Hocam oturmuştu. Devenin yularından tutuyordu. Sonra içimden geçirdim: 'Üstadımızla, Hacı Bey vefat etmiş. Hocam yaşıyor. Nasıl üçü aynı anda bulunabilir?' Hocam bana tebessüm ederek şöyle dedi: 'Siz onların vefat ettiğini mi zannediyorsunuz? Halbuki onlar hayattadırlar.' Sonra uyandım." (Temmuz 1993)

164 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1565
165 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1566

"Sarıklı Küçük Genç Bir Zât ise"

Üstadımız Hulûsi Bey'e ait bir rüyayı tabir ediyor: "Senin müjdeli, mübarek ve güzel rüyanın tabiri, Kur'ân için ve bizim için de çok güzeldir. Hem, zaman tabir etti ve ediyor, tabirimize ihtiyaç bırakmıyor. Hem kısmen tabiri güzel olarak çıkmış. Sen dikkat etsen anlarsın. Yalnız bir iki noktasını işaret ederiz. Yani bir hakikat beyan ederiz. Senin hakikat-i rüya nev'inden olan vakıalar, o hakikatın temessülâtıdır. Şöyle ki:

O vâsi meydanlık, âlem-i İslâmiyet'tir. Meydanlığın nihayetindeki mescid Isparta vilâyetidir. Etrafı bulanık çamurlu su, hâl ve zamanın sefahet ve atalet ve bid'atlar batağıdır. Sen selâmetle, bulaşmadan, süratle mescide eriştiğin; herkesten evvel envâr-ı Kur'âniyye'ye sahip çıkıp, kalbini bozmadan sağlam kaldığına işarettir. Mesciddeki küçük cemaat ise; Hakkı, Hulûsi, Sabri, Süleyman, Rüştü, Bekir, Mustafa, Ali, Zühtü, Lütfi, Husrev, Re'fet gibi *Sözler*'in hameleleridir. Ufak kürsü ise, Barla gibi küçük bir köydür. Yüksek ses ise, *Sözler*'deki kuvvet ve süratli intişarlarına işarettir. Birinci safta sana tahsis edilen makam ise, Abdurrahman'dan sonra münhal kalan yerdir. O cemaat telsiz aletlerinin ahizeleri hükmünde, bütün dünyaya ders işittirmeyi istemek işareti ve hakikati ise; inşaallah tamamıyla sonra çıkacak. Şimdi efradı birer küçük çekirdek iseler de, ileride tevfik-i İlâhî ile birer şecere-i âliye hükmüne geçerler... Ve birer telsiz telgrafın merkezi olurlar. Sarıklı küçük genç bir zât ise; Hulûsi'ye omuz omuza verecek, belki geçecek birisi; nâşirler ve talebeler içine girmeye namzeddir. Bazılarını zannederim, fakat kat'î hükmedemem. O genç kuvve-i velâyetle meydana atılacak bir zâttır. Sair noktaları sen benim bedelime tabir et."[166]

"Meded Ya Gavs-ı Âzâm!"

"Bir Mirkatü's-Sünnet olan mübarek mektup hakkındaki ihtisaslarımı arza maalesef muktedir değilim. Fakat istikâmetli tefsir, i'cazlı beyan, nurlu ilân gibi şânına lâyık tâbirle tavsif

---

166 Risale-i Nur Külliyâtı, 1/512-13

edebileceğim. Beşinci Lem'anın Onbir Nükteyi ihtivâ edişini mânidar buldum. Sanki, mânen diyor: İfâ-yı sünnet ile mükellef olduğumuz, ol Nebiyy-i Zîşân'ın taraf-ı İlâhîden getirip haber verdiği yakînen malûm olan şeylerin hak olduğunu bilip, kalp ile tasdik ve dil ile ikrar etmek suretiyle, tarif olunan imân ve İslâm'ın şartlarının mecmuu olan onbir adediyle bu nurlu mektupdaki nüktelerden sarih tevafuk vardır. Madem böyledir, mü'minim diyen ittiba-ı sünnet etmeli. Elhamdülillah müslümanım, iddiasında bulunan ve لِمَ تَقُولُونَ مَالاَ تَفْعَلُونَ[167] itâbından kurtulmak isteyen sünnete yapışmalı ilh... hakikatleri ders veriyor. Bu mektubu almazdan evvel -Allah hayretsin- bir gece rüyamda büyük bir câmide bulunuyorum. Namaz kıldıktan sonra, ben kapıya yakın bir yerde ayakta duruyorum. Baktım, mihrabın sol tarafından küçük ve toplu bir cemaat geliyor. Bana yaklaştıkları zaman, 'İşte Abdülkadir-i Geylanî Hazretleri' diye kulağıma bir ses geldi. Gayr-ı ihtiyarî 'Meded ya Gavs-ı Âzâm!' diyerek, ağlayarak ayağına kapandım. Mübarek sol elleriyle beni yerden kaldırdılar ve şefkât gösterdiler. Kendileri uzun boylu, çok mehib ve üzerlerinde siyah bir sako, mübarek sakalları siyah, pek az ağarmış. Beşûş ve nûrânî bir çehre. Mübarek başlarında bir mahrût-u nâkıs şeklinde yüksek ve çok beyaz bir sarık vardı. Camiden çıkınca, bitişik bir odada cemaatle beraber oturduğumuzu da hatırlıyorum. Bu rüya bana çok zevk vermekle beraber, dua ve himmetlerinin Hizbü'l-Kur'ân üzerinde her zaman mevcud bulunduğuna daha ziyade yakîn hâsıl ettirdi."[168]

"Alâmet-i Kübrâ Başladı"

"Onsekiz Recep tarihli, Otuzbirinci Mektup'un Birinci, İkinci Lem'alarıyla Yirmidokuzuncu Mektup'un Birinci Remzinin Birinci Makamını, Şabanın birinci günü, yani yazıldığından onüç gün sonra aldım. Demek oluyor ki, Recep'in onsekiz rakamına, onüç daha ilave ederek, mübarek mektubun numarasını teyid etmek gibi, gaybî bir işaret ibraz edilmiş oluyor. Bu nurlu

167 "Yapmayacağınız şeyi niçin söylüyorsunuz." (Saf, 61:2)
168 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1487-88

mektuptan aldığım hisseyi, kendisinden evvel gelmiş olan manevî feyzinden, âli affınıza güvenerek bahsetmek suretiyle arz edeceğim.

Şöyle ki: Mektubun buranın postahanesinde kaldığı gece, uyku âleminde şöyle garib bir hâlet gördüm. Allah hayretsin. Kamer batn-ı arzdan süratle çıkarak, şâkulen semâvâta yükselmeye başladı. Çıkışı ile süratle yükselişinde hiçbir ziya eseri görünmüyordu. Sükûnetle hareketi takip etmekle beraber, sanki gaybî bir ses bana, 'Alâmet-i kübrâ başladı' diyor gibi geldi. Kamer bu hızla çıkışı esnasında, bir hadde geldi ki parladı, büyüdü. Bedr-i tamam halinin birkaç misli cesamet arz etti. Bu vaziyette içinde bir insan şekli göründü. Kısa bir zaman sonra bu şekil ve kamer kayboldu. Cihan serâser zulmet içinde kaldı. Mağrib cihetinde, ufuktan bir mızrak boyu yüksekliğinde, şems sönük bir ziya ile göründü. Ufku takiben bir müddet şimale doğru gayet süratle gitti ve kayboldu. Tekrar zulmet başladı. Soğukkanlılığımı muhafaza etmekle beraber, kıyamet kopuyor diye uyandım.

İşte bu dehşetli gecenin gündüzünde Otuzbirinci Mektup'un Bir ve İkinci Lem'alarını hâvi kıymetli eseri aldım, okudum, kendi kendime geceki hâleti düşündüm. Dedim: Bu mübarek mektup, bana şu dersi veriyor. Sen bir sefineye râkipsin ki o azametli sefinen başdöndürücü süratle, fezâ-yı nâmütenahide koşturuluyor. Bu sefineyi böyle pırıl pırıl çeviren Kadir-i Kayyum, sana musahhar ettiği, muntazam tulû ve gurub eden şems ile incelerek, büyüyerek mükemmel bir takvim-i semavî vaziyetini gösteren kamer gibi azim cisimleri de istihdam ediyor. Bir küre كُنْ فَيَكُونُ[169] emrini aldığı zaman, bu muazzam küreler gibi milyonlarca seyyarat birbirine karışacak, nizam-ı âlem bozulacak, her şey harab olacak. كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ[170] sırrı zâhir olacak. Öyle ise en metin, en âli, en müzeyyen görünen bu

169 "Ol der; o da oluverir." (Yasin, 36:82)

170 "O'nun zâtından başka her şey helâk olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık O'nundur. Siz de O'na döndürüleceksiniz." (Kasas, 28:88)

kâinat sarayının bir anda yıkılacağı, harab olacağı, bütün sekenesinin mahv u nâbud olacaklarını düşün. Hiç ender hiç olduğunu hatırla. Senin mini mini hayat tekneni, dağlar gibi dalgaları bulunan, kısacık ömrünün denizinde aldanarak boğdurma... Ve ebedî hayatını söndürmek isteyen, en büyük ve en yakın olan nefsinin hilesinden kurtulmaya çalış. Bunun için sana çok kolay ve ucuz, tesiri mücerreb ve kat'î ve لَآ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ[171] رَبِّ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ[172] gibi halâs ve şifa ve necat vasıtalarını tavsiye ederim. Bunlara bilhassa mağrib ve işâ ortasında, otuzüçer defa devam et, demekte olduğunu hissettim.

O küçük rüyanın tabiri, muhterem Üstadıma aittir. Ve arzusuna bağlıdır. Bu defa manevî mahrumiyetin uzaması, beni cidden müteessir etmişti. Sabra gayret ettim, fakat garibdir ki, bu mübarek mektubun buranın postanesine vürudu gününün sabahında اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ[173] yüce emrinin kuvvetine dayanarak tahammül etmekte olduğumu, fakat meraktan da hasbelbeşeriye kurtulamadığımı nâtık küçük bir mektubu, uhrevî kardeşimiz Hakkı Efendi'ye göndermiştim.

Bu nurlu mektubun başını işgal eden beş nükteli İkinci Lem'a başıma tokmak vurarak: Ey bîçare, sabırdan bahsetmek sana yakışır mı? Gözünü aç da Hazreti Eyyûb Aleyhisselam'ın sabrına bak, aklın varsa o Peygamber-i Zîşân'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) sabırdaki kahramanlığını taklide çalış ve korkunç manevî yaralarından kurtulmak için رَبِّ اَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ duasını vird-i zebân et, diye tenbih ve ikazda bulunduğuna yakîn hâsıl ettim. Elhamdüllillah dedim.

Yirmidokuzuncu Mektup'un Sekizinci Kısmının Birinci Remzinin Birinci Makamının Birinci Bâbı, Mu'cizât-ı Ahmediye'nin en büyüğü ve kıyamete kadar i'cazının devam edeceğine şüphe olmayan Kur'ân-ı Kerim'in, otuz cüzünden otuzuncu, yüz ondört

171 "Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim." Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum." (Enbiya, 21:87)

172 "Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin." (Enbiya, 21:83)

173 "Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2: 153)

sûresinden yüz onuncu, lafız itibarıyla küçük, fakat makam ve mânâ itibarıyla âli ve şümullü Sûretü'n-Nasr'daki çok mühim sırlardan muazzez ve muhterem Üstadımız vasıtasıyla zâhir olan tevafukata münasebetli bir tek sırrından beyan buyurulan üç mesele, bana öyle bir kanaat getirdi ki, bu küçük sûrenin üç âyetinden sülüs ve tamamında otuz cüz Kur'ân'a, hatta her harfinde bir sûreye işaret ve delâlet mevcut olduğunu cezmettim.

Bu nurânî mektup hakkındaki muhtasar tahassüsâtımı âcizâne yukarıda arz ettim. Feyz menba'ına maddeten ve mânen çok yakın olan kardeşlere, şu perişan ifâdâtım kapı açmak ve buradan içeri geçmeye sizler lâyıksınız, diyecek kadar faide-bahş olduğu hakkındaki emirlerinizden çok sevindim.

Sevgili Üstadım! Allah için sevenler, Kur'ân'a hâdim olmayı yürekten isteyenler, musibetin büyüğünü, dine gelen mesaib bilenler, zâhiren ne kadar şa'şaalı, mutantan görünse de her bid'akârâne hareketten mutlak ve muhakkak Kur'ân'a ve imana bir hücum hissedenler... ilh. İşte bunlar niyetlerindeki ihlâs, kalblerindeki sâfiyet ve imanlarındaki kuvvet ve Kur'ân'a ciddi merbutiyetleri derecesinde, felillahilhamd, merkez-i menba ve masdar-ı feyze yakın bulunduruyorlar. Elbette böyle ulvî ruhlu, ciddi, ihlâslı, metin, imanlı kardeşlerimi çok sever ve mazhar oldukları niâm-ı İlâhiyeye şakirînden olmalarını tazarru eylerim. Hasbelkader dünyaya dalmış, mâsiyette bunalmış, hakikatte acıklı bir gurbete düşmüş olan bu bîçare kardeşlerine dua etmelerini rica ederim. Cümlesine alel-husus isimleri zikrolunan Galib, Husrev, Hâfız Ali, Süleyman Efendilere ve Nurların başkâtibi Şamlı Hâfız Tevfik, hasta olduğundan müteessir olduğum ve inşaallah iâde-i afiyet etmiş olan Muhacir Hâfız Ahmed Efendi'ye ve sair mukarreblere selâm ve dualar ederim."[174]

HULÛSİ BEY'İN HASLETLERİ

Bediüzzaman Hazretleri'nin Hulûsi Bey'e hitaben yazdığı şu ifadelerde, Hulûsi Bey'in hasletlerini öğreniyoruz:

174 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1492-93

"Cemaate *Sözler*'i okumak zamanında, sendeki hissiyat-ı âliye ve fazla inkişaf ve fedakârane hamiyet-i diniyye galeyanının sırrı şudur ki:

Velâyet-i kübrâ olan verâset-i nübüvvetteki makâm-ı tebliğin envârı altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellâl-ı Kur'ân Said'in vekili, belki mânen aynı hükmüne geçtiğin içindir."

ÜSTAD'IN DÂVÂ İKLİMİNDE

Hizmet-i Kur'âniyeyi, inâyât-ı Rabbaniyenin bir eseri olarak o kuvvetli omuzlara bindirdi. "O mübarek cemaat ise -Hulûsi'nin tabiriyle- telsiz telgrafın ahizeleri hükmündedir."[175]

Hulûsi Bey'in mektuplarının Risale-i Nur Külliyâtı'na alınmasını Üstad şu beş sebeple izah eder:

Birincisi: Ahirdeki *Sözler*'in ve ekser *Mektubât*'ın yazılmasına onun gayreti ve ciddiyetinin en mühim bir sebep olması.

İkincisi: Gayet samimi, tasannusuz, hâlisâne, o hakikate karşı şevklerini hususi, doğrudan doğruya mübalağasız bir surette, gördükleri ve zevk ettikleri hakikati ifâde etmeleridir. Çünkü onlar bu mektupların bir gün kitap olarak neşredileceğini bilmiyorlardı.

Üçüncüsü: O, Üstad'a hakiki talebe ve arkadaş olmuştur. Onun için Üstad, "Hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarımız içinden talebelik ve kardeşlik ve arkadaşlığın üç hassası var ki, bu zât üçünde de birinciliği kazanmıştır"[176] der.

Üstad bu üç özelliği şöyle anlatır:

"*Birinci hassa*: Bana mensup her şeye malları gibi tesahup ediyorlar. Bir Söz yazılsa, kendileri yazmış ve te'lif etmiş gibi zevk alıyorlar, Allah'a şükrediyorlar. Âdeta cesedleri muhtelif, ruhları bir hükmünde hakikî manevî vereselerdir.

İkinci hassa: Bütün makasıd-ı hayatiye içinde en büyük, en mühim maksadları o nurlu *Sözler* vasıtasıyla Kur'ân'a hizmet

175 Risale-i Nur Külliyâtı, 1/524
176 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1413

biliyorlar. Dünya hayatının netice-i hakikiyesinin ve dünyaya gelmekteki vazife-i fıtriyelerinin en mühimi hakaik-i imaniyeye hizmet olduğunu telâkkileridir.

Üçüncü hassa: Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim ve Kur'ân'ın mukaddes eczahanesinden aldığım ilaçları, onlar da kendi yaralarını hissedip o ilaçları merhem suretinde tecrübe ediyorlar. Aynı hissiyatımla mütehassis oluyorlar.

Ehl-i imanın imanlarını muhafaza etmek gayreti en yüksek derece taşımaları ve mü'minlerin kalbine gelen şüphe ve evhamlardan hâsıl olan yaraları tedavi etmek iştiyakını yüksek bir şefkat derecesinde hissetmeleridir.

Dördüncü sebep: Hulûsi Bey; benim yegâne manevî evlâdım ve medâr-ı tesellim ve hakikî vârisim ve bir dehâ-yı manevî sahibi olacağı muhtemel olan birâderzâdem Abdurrahman'ın vefatından sonra, Hulûsi aynen yerine geçip merhumdan beklediğim hizmeti, onun gibi ifâya başlamasıyla ve ben onu görmeden epey zaman evvel *Sözler*'i yazarken onun aynı vazifesiyle muvazzaf bir şahs-ı manevî bana muhatap olmuşcasına, ekseriyet-i mutlaka ile temsilatım onun vazifesine ve mesleğine göre olmuştur. Demek oluyor ki, bu şahsı Cenab-ı Hak bana hizmet-i Kur'ân ve imanda bir talebe, bir muin tâyin etmiş. Ben de bilmeyerek onunla onu görmeden evvel konuşuyormuşum, ders veriyormuşum. (...)

Beşinci sebep: Ben kendi şahsıma ait takdirat ve medhi kabul etmem. Çünkü, mânen büyük zarar gördüm. Onun için şahsıma karşı takdirat, fahr ve gurura medar olduğu için şiddetle nefret edip korkuyorum. Fakat Kur'ân-ı Hakîm'in dellâlı ve hizmetkârı olmaklığım cihetinden ve o vazife-i kudsiye noktasında takdirat ve medih bana ait olmayıp, nurlu *Sözler*'e ve belki doğrudan doğruya iman hakikatlerine ve Kur'ân'ın sırlarına ait olduğu için onu müftehirâne değil, Cenab-ı Hakk'a karşı müteşekkirâne kabul ediyorum."[177]

177 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1413-14

İşte Hulûsi Bey; bu hakikati herkesten ziyâde anladığı için ihtiyarsız vicdanının sevkiyle yazdığı takdirat ve medihleri Risale-i Nur eczaları içine dercedilmiştir.

Her Hadise ile

Bu mektupların ifâde ettiği meselelerin ehemmiyetine Üstad şu cümleyle dikkatimizi çeker:

"Birinci ve İkinci Hulûsi'lerin müşterek mektupları, bu iki rükn-ü mühimmenin gayretleri, sadakatleri çelikten daha metin olduğu her hadise ile gösteriliyor."

Sebat, Metanet ve İhlâsta Birinci

Üstadımızın yazdığı bütün mektuplarında Hulûsi Bey baş muhataptır.

"Bu defa Hulûsi'den uzun bir mektup, Abdülmecid vasıtasıyla aldım. Elhak o kardeşimiz sebat, metanet ve ihlâsta birinciliği muhafaza ediyor. Ben de Abdülmecid vasıtasıyla ona yazdım ki: Isparta'daki kardeşlerimize yazdığım mektuplarda sen dahi bir muhatabımsın, seninle muhabere kesilmemiş."[178]

Üstadımın Arkasında

Kudsî bir netice için dualar hep aynıdır:

"İnşaallah müstecab olan duanızla Allahu Zülcelâl, Risale-i Nur hizmetinde ümid ve arzu ettiğim neticeye vâsıl, merhum ve mağfur Abdurrahman gibi âhir nefeste iman ve tevfik ve saadet-i bâkiyede iki cihan serveri Nebiyy-i Ekremimiz Muhammedeni'l-Mustafa Efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) ve siz muhterem Üstadımın arkasında ve yakınında komşuluk vermek suretiyle âmâl-i hakikiyeye nâil buyurur."[179]

178 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1611

179 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1416

Ashab-ı Kehf Gibi

Güzel bir takdim:

"Bizler ki, Elhamdülillahi Teâlâ, ahiret kardeşimiz, Kur'ân hizmetinde âciz hizmetkârınız, esrar-ı Kur'âniyyenin beyanında, eşşükrülillahi Teâlâ, 'Ashab-ı Kehf' gibi müsahibiniziz. Liyakât ve kifâyetimizin çok fevkinde mahzâ bir lütuf ve inâyet-i Samedânî olarak talebeniz bulunuyoruz. Bundaki niâm-ı Sübhaniyeye hamd ve şükürden âciz bulunuyoruz."[180]

Açık Bir İşaret

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ[181] âyet-i celilesine istinaden, her ne matlubunuz varsa Kur'ân'dadır. Buna muvaffak olmak için Nurlarla alâkadar olmak, Kur'ân'a hâdim olmak, Allah'a karşı haddini ve acz-i tâm içinde bulunduğunu anlamak ve bütün mevcudiyetiyle kabul etmekle olur diye mütemadiyen mü'minleri bu kestirme, selâmetli ve saadetli yola çağıran Üstadımızdan Allahu Zülcelâl Hazretleri ebeden razı olsun. Dünyevî, uhrevî bütün muradlarını hâsıl etsin. Ümmet-i Muhammed'e bağışlasın. Âmin bihürmeti Seyyidi'l-Mürselin...

Duanızın cümlemiz muhtacı ve duanızda bulunmak hepimizin borcudur. Sabri Efendi kardeşimiz ne güzel takdir etmiş. Maşaallah, maşaallah. Kimin haddidir ki bu Nurlarda yanlışlık bulsun. Evet bazı ibareler belki edebiyat denilen şeye tam muvafık düşmüyormuş. Bunda da isabet var. Çünkü edebiyat satılmıyor, Kur'ân'dan nurlar gösteriliyor.

Bu fakir kardeşiniz bu *Sözler*'i okuduğum zaman Üstadımı temsil eder bir hâl alıyorum. Tabiratınızla, şivenizle okumak bana o kadar zevkli, lezzetli geliyor ki, tarif edemem. Onun için bir harfe dokunmayı azim bir günah işliyor telakkî ediyorum. Bazen verdiğiniz salâhiyetin manevî kuvvetiyle nâmınıza olarak bir harfini değiştiriyor veya kaldırabiliyorum. İşte bendeki telakkî

180 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1417

181 "Yaş ve kuru ne varsa apaçık bir kitapta yazılmıştır." (En'am, 6:59)

ve tesir bu mahiyettedir. Bu mektubu müsvedde ettiğim vakit tam bu anda müezzin minarede 'Allahu Ekber' demişti. Ben de Allahu Ekber ile mukabele etmiş idim. Bu hâl işteki kudsiyete açık bir işaret değil mi?"[182]

Kendi İfadeleriyle Üç Hâli

"Evvela muhterem Sabri Efendi'nin, hakk-ı âcizîde ibraz buyurduğu azim teveccüh, takdir-i Üstâdâneleriyle de müsbet tevazuları münasebetiyle birkaç söz söylemeye müsaadenizi rica ediyorum. Şöyle ki: Bu fakir-i pür-taksir kardeşinizde, çok mükerrem ve muazzez tanıdığı Üstad'ın bazı hasletlerinden denizden katre nisbetinde vardır. Bu cümleden olmak üzere üç hâlimi arz edeceğim.

Birisi: Tâ küçük yaştan beri lûtf-u Hakk'la Kur'ân'ın hakikatini merak etmiş ve taharrî-i hakikat yolunda bulunmuş; nihayet aradığımı Eğirdir'de Üstâd-ı Muhteremimin neşre vasıta olduğu *Sözler* unvanlı nurlarda bulmuşumdur. Bu buluş, beni evvelemirde çirkâbdan selâmete, felaketten saadete, zulmetten nura çıkardığı için Nurlara ve Hazret-i Kur'ân'a ve bu nurların izn-i Hakla nâşiri mübelliği, vâizi, dellâlı olan Üstadıma o andan itibaren ruhumda lâyetezelzel bir muhabbet ve bir alâka ve merbutiyyet hâsıl olmuştur. Yüzbin kere hamd ve şükürler olsun. Nurlarla alâkadar olduğum zamanlarda, dünyevî bütün lezzetlerin fevkınde büyük bir zevk ve havassımda azim bir şevk hissediyorum.

İkincisi: Ubudiyetin iktiza ettiği ve bu Nurlardan aldığım derslerin delâlet ettiği vecihle bütün kusurları, tekmil fenalıkları nefsimden ve iyilikleri, iyi şeyleri Allah'tan biliyorum. Nurlara ve Kur'ân'a hizmeti hasbî olarak arzu ediyorum ve neşrine muvaffak olamadığım için mü'minler hesabına çok müteessir oluyorum. Bu hâlime de şükürler olsun.

Üçüncü hâl ve hakiki şahsiyetim: Bunu ta'rif etmeğe cidden hicab duyarım. Hemen Cenab-ı Allah'tan dilerim; beni ve bütün

182 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1431

kardeşlerimizi nefsin ve cin ve ins ve şeytanların mekirlerinden muhafaza eylesin ve dalâlete sapanlardan eylemesin, âmin.

Benim kardeşlerim;[183](Haşiye) Üstadımın kardeş ve talebeleri olan zatlar şüphesiz birinci ve ikinci hali ruhlarında hissederler. Öyle ise beşerde bilhassa mü'minlerdeki hasselerin inkişafı tahdid edilemeyeceği için tevfik-i Hudâ ile bir kere bu yola girenler nefis ve şeytanlarına bu âciz, fakir ve bîçare kadar mağlûb olmayacakları cihetle terakki ve istifadeleri de o nisbette ziyade olur. Muhterem Üstadım bu kusurlu talebesine teveccühü; insanlara, mü'minlere, mü'minlerin bihassa benim gibi muhtaçlarına derece-i şefkâtine ve benim ihtiyacımın en çok olduğuna delil ve misaldir.

Hülâsa: Bana liyakatımın çok fevkinde hüsn-ü zan eden ve teveccüh gösteren aziz ve muhterem ve mütevazı Sabri kardeş, bil ki çok günahkâr, çok âciz, fakir, müflis, Ümmet-i Muhammed'den (sallallahu aleyhi ve sellem) bir abdim. Dualarınıza çok muhtâcım. Acz ve fakr arzuhalini kabul ettirerek hazine-i hassa-i Kur'ân'dan âleme muhtelif nâm ve tarz ve şekillerde cevherler teşhirine muvaffak olan Dellâl-ı Kur'ân'ın kudsî hizmetinde kendisine yardım en büyük emelim ve en ciddi temennim, en mukaddes niyetimdir. Bu niyetim sebebiyle Nurlarla meşgul olmak saadetine mazhar olduğum dakikalarda hilâf-ı me'mul bazı sözler kendiliğinden kalbime ve kalemime gelmektedir ki, bu ma'rifet benim değil elbet. Muhakkak ve mutlak Hazret-i Kur'ân'dan lemeân eden Nurlara aittir. Öyle ise asıl üstâd Kur'ân'dır. Üstâd-ı muhteremimiz elyak ve elhak muarrifi, mübelliği, müderrisidir. Biz muhtaçlar fırsatı ganimet bilmeli, cevherleri almalı, kalbimize, dimağımıza nakşetmek, dâreynde medar-ı saadetimiz olacak bu Nurları ala-kadri't-tâka neşre çalışarak muhafazasını kuvvetleştirmeliyiz."[184]

183 Sabri gibi talebelere hitap ediyor.

184 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1429-1430

AHLÂK-I ÂLİYELERİ

Nuranî Ahlâkı

1- Siyaset

"Esasen siyaset anlamadığım bir iş, şunun bunun âmâline hizmet, menfurum. Zilletle yaşamak, tahammül edemediğim hallerdir."[185]

2- Vahdet Şuuru

"Felillahilhamd, Allahımız bir, Peygamberimiz bir, kitabımız bir, dinimiz bir.. ilâ ahir. Bu bir birler, bize yekdiğerimizi Allah için sevmek kaydını sağlamlaştırmakla beraber ruhî, kalbî, ebedî, lâyemut bir birlik temin etmektedir. Hamd ve şükürler olsun, mü'miniz."[186]

3- Acı ve Musibetlere Tahammülü

"Hayatta tesâdüf edeceğimiz binlerle musibet ve acılara مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ[187] gibi çok müessir devâmız var."[188]

4- Dünyaya Bakışı

"Yine idrak ediyoruz ki, burada vazifeleri nihayet bulanlar için, ebedi mev'ud bir hayat başlıyor. Biz de bu yolun yolcusu, bu hanın misafiri, bu fabrikanın muvakkat bir amelesi olduğumuz için, er-geç o kafileye iltihak edeceğiz.

Kısa, müz'iç, dağdağalı, elemli, hüzünlü, firaklı ve ancak o sermedî hayatın mezraası olan bu fâni ve kararsız âlemde başlayan garazsız, ivazsız, pürüzsüz ve kimsenin arzusuna tâbi olmadan,

---

185 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425
186 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425
187 "Kadere iman eden kederden kurtulur."
188 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425

sırf hasbî ve ciddî, hâlis ve muhlis arkadaşlığımızın meyvesini ve her türlü saadeti cami' bir hayatta idrak edeceğiz."[189]

(Üstad'a yazdığı bir mektubunda şu cümleleri okuyoruz:)

"Aziz ve Muhterem Üstadım

'Bu dünya mü'mine zindandır' derler. İşte neşrine, izharına, beyânına vasıta olduğunuz Nurlar, bize bu karanlık dünyamızı aydınlattı. Hilkattaki hakikati talim etti. Bâki, daimî ve sermedî, saadetli hayatı tedris etti. Şahsen bu Nurlar olmasaydı, hâlim ne olacaktı? Ya Nurlara erişmeseydim, ne yapacaktım? Ya bu Nurların neşrine عَلَى قَدْرِ الطَّاقَةِ وَالْاِمْكَانِ lûtf-u İlâhî ile çalıştırılmasaydım, bütün kazancım mâsiyet ve kara yüzle, perişan hal ile, nasıl dergâh-ı İlâhiyeye çıkacaktım? Elhamdülillah sümme ve sümme elhamdülillah, niyet-i hâlise ve cüz'-i lâyetecezza kabilinden olan Kur'ânî hizmet sebebiyle, bu abd-i pür-taksir de inşaallah duanızla rahmet-i İlâhiyeye nâil olur ümidindeyim."[190]

5- Prensiplere Karşı Sadakati

"Ümid ve iman gibi pek âli sermayemiz var. Hocaefendi Hazretlerinin âli tavsiyeleri:

Beş vakit namazı, tâdil-i erkân ile kıl. Yani başka ibadete gücün yetmez.

Namazın nihayetindeki tesbihleri yap, yani başka zikri yapamadım diye teessüf etme.

Yedi kebairi (büyük günahları) terk et, çünkü sagâiri (küçük günahları) arayacak zamanda değiliz.

İttiba-i sünnet et, zira bu zamanda arkasında gidilecek ve harekâtı, taklide değer saf ve muhlis bir hâdi ki, (o da seni yine bu yola götürecektir) maalesef bulamayacaksın, belki bu yola çıkaracaklar vardır. Fakat kömür ile elması kim fark edecek? Öyle ise sen çalış, ondan daha iyi kılavuz bulamazsın. Derslerinden birinde ki, her vakit zikrettiğim مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ şefaat-bahş

189 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425
190 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1442

vecizesi hatırımızda varken, şüphesiz her musibet ve her elem hoş karşılanacaktır."[191]

6- Mümtaz Dostluğu

"Aziz Kardeş! Zaman olur ki her şey, herkes her muamele kalbi incitiyor. Fakat işte tiryakı: فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لآ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ[192] Her zaman söylüyorum. Biz bu fânî hayat için dostluk yapmıyoruz. Bu kısa hayata veda etmek, indimizde ve itikadımızda ebedî bir hayatın mukaddimesidir, öyleyse müteessir olmayalım. Nice ki, o hayata başlamadık. İşte mürasele ile muvâsalayı te'min edelim. Allah'a güvenelim, ondan meded dileyelim."[193]

7- Emanet Hassasiyeti

Üstad'a mektubundan:

"Gerek Hüsrev kardaşımın ve gerek Ceylan'ın gönderdikleri eserleri kardaşlara verdim ve parasını kendilerine gönderdim. Urfa'dan biraz daha istedim. Gelince inşaallah onları da talebelere vereceğim."[194]

ÜSTAD'IN ÖLÜMSÜZ MESAJLARI

"Kader-i ilâhînin beni bu yerlere göndermesi, sizleri bu vazife-i kudsîyede uyandırmak içindir."

Bedîüzzaman

Geçici bir duraklama ve tembelliği alt etmenin temel prensipleri nelerdir?

İnsanı helâk eden dertlerin en tesirli devâsı nedir?

Üstad Hazretleri'nin ruhuna akseden hangi güzelliklerdir?

Dalâlet bulutlarını yok eden sır nerededir?

---

191 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425

192 "Eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki 'Allah bana yeter. O'ndan başka ibadete layık hiçbir ilâh yoktur. Ben O'na tevekkül ettim. Yüce arşın Rabbi de O'dur." (Tevbe, 9:129)

193 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1425-1426

194 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1871

Umumun telakkisi bizi ne derece etkiler?

Ruh kulağı ile cismânî kulak arasında ne gibi vartalar vardır?

Gurbet mektubu nasıl bir hisle yazılmıştır?

Arzî olmaktan sıyrılan akla ulaşmanın yolu nedir?

Hulûsi Bey'in dersini dinleyen, insanlar dışında Allah'ın şuurlu pek çok mahlûkatı kimlerdir, niçin dinlerler?

Hangi sohbetler yeryüzünün manevî süsü ve şerefidirler?

Semavât zemine niçin gıbta eder?

Kur'ân sarayının has misâfirini görmek ister misiniz?

Buna benzer daha nice merak ettiklerinizi, Üstad Hazretleri'nin Hulûsi Bey'e hitaben yazdıkları mektuplarda bulacak ve o ilhâmî iklimde ruhanî bir hazla yaşayacaksınız.

Hazin Bir Kalp ile

"Gayyûr, ciddi, hâlis ve muhlis ahiret kardeşim!

Evvelen: Size Otuzikinci Söz'ün İkinci Mevkıfını gönderdim. Dikkat ile okuyunuz ve güzelce yazınız. Hatalar varsa da tashih ediniz. Acele ve hazin bir kalp ile yazıldığı için içinde müşevveşiyet bulunacaktır.

Sâniyen: Muvakkat bir fütur, bir tembellik sizde ârız olduğunu yazıyorsunuz. Baharda kanın galeyanından gelen ve gecelerin kısalmasındaki uykusuzluğundan neş'et eden ve müstemi'lerin kalbleri işlere teveccüh etmelerinden tevellüd eden rehâvet ve füturdan başka, meyanımızdaki münâsebet-i ruhiyenin rabıtasıyla, musibetin eseri olarak bendeki sarsıntının size in'ikası ve sirayet etmesi mümkündür.

Merhum Abdurrahman'ın vefatı zamanında bilmediğim halde, o münâsebet-i ruhiye cihetiyle fazla bir sarsıntıyı Ramazan-ı şerifte hissettim. Şimdi anladım ki, şuurî ve ihtiyarî olmayan çok in'ikâsât vardır.

Sen Şimdi İki Vazifeyi Görmekle...

Fakat kardeşim, sen şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulûsi Bey'in vazifesini; biri de, evlâd-ı mâneviyem ve biraderzâdem ve bir dehâ-i nuranî sahibi olmak pek muhtemel olan Abdurrahman'ın vazifesi de size ilâve edildi. O benim hakikî bir vârisim idi. Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telakki ederdi, öyle de sahib oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri, senin hocanın yazısı diye tutma; kendi malın ve senin sözlerindir bil, öyle sahib ol. Hakkı Efendi'ye söyle ki, o da kardeşim Abdülmecid yerinde kendini anlasın ve onun vazifesiyle mükellef olduğunu bilsin.

Sâlisen: Otuzüçüncü Söz'den başka Söz yazılmak ihtiyacı kalmadı. Hem şer'an çok mübarek bu otuzüç adetten bazı esbaba binâen geçmeyeceğim. Hem de hakâik-i esasiye-i Kur'âniye ve imaniyenin elzem ve lazım olan kısımları hemen ekseriyet-i mutlaka itibarıyla yazılmıştır.

Ümid ediyorum ki, Cenab-ı Hak kabul etse, tevfik verse, yazılanlar dalâlet bulutlarını dağıtmaya kâfidirler. Her derdin devâsı içinde var, demeyeceğim, fakat mühlik dertlerin ağleb devâsı yazılanlarda vardır. Siz onların mütâlâasını, kıymettar bir ibadet olan tefekkür nev'inde telâkki ediniz. Ve onlardaki ilmi, envâr-ı imandan ve marifetullahdan tasavvur ediniz ki usanç vermesin. Hem sizde ve müstemîinde iştiyak olduğu zaman okuyunuz. Bâki selâm ve dua.

Otuzüçüncünün Birinci Makamına dair sen fikrini yazdın. Beğendiğini gösteriyorsun. Hakkı Efendi ile Müftü Efendi ve sair ihvanların da nasıl bulduklarını anla, bana yaz. Umum kardeşlerime selâm ve dua ediyorum ve onların duasını istiyorum.

Hulûsi Bey kardeşim, o senin selefine mektubunu oku ve ona acı ve ona dua et."[195]

195 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1511

Ruhum Size Takdirkârâne Bakıyor

"Sevgili Kardeşim!

Seni teşvik için değil, çünkü teşvike muhtaç değilsin. Hem medâr-ı fahr olmak için değil, çünkü fahr ise ucb ve riyaya medârdır. Belki sana medâr-ı şükür olmak için diyorum ki:

Sen ve Hakkı Efendi benim için yüz ciddi talebe hükmüne geçtiniz. Hatta diyebilirim ki: Kader-i İlâhî beni bu yerlere göndermesi sizleri şu vazife-i kudsiyede uyandırmak içinmiş. Şimdi şu zamanda iman-ı tahkikînin dersini vermek pek büyük bir fazilettir ve kudsî bir vazifedir. İman-ı tahkikîyi tanıyan bir mü'min, çok mü'minlere bir nokta-i istinad olur ki; şuursuz olarak avâm-ı mü'minîn o iman-ı tahkikî sahibinin kuvvet-i imanına istinad ederek kuvve-i mâneviyesi kırılmaz, dalâletlere karşı dayanırlar.

İşte böyle bir derste bulunduğumuz için Cenab-ı Hakk'a şükretmelisiniz. Ben de Cenab-ı Hakk'a yüz binler şükrediyorum ki, o kuvvetli omuzlarınız yüküm altına girdiği için, zaif omuzum ağırlıktan kurtulup ruhum rahat etti. İstirahat bulan ruhum size takdirkârâne ve minnetdârâne bakıyor. Ve mes'uliyetten kurtulan kalbim de muvaffakiyetinize dua ediyor. Ve icrâ-yı vazife için çok düşünmekten kurtulan aklım da sizi tebrik ediyor. Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olunurdum. Siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız. İnşaallah niyet-i hâliseniz, benim müşevveş niyetimi dahi tashih edecektir. Şimdi başka birkaç noktayı size beyân ediyorum.

Fikrinizi Soruyorum

Evvelen: Yazdığım bazı şeylere dair fikrinizi soruyorum. Maksadım, 'Gördüğüm hakikat acaba hakikat midir?' diye sormuyorum. Belki, 'Hakikate açılan yol, acaba umuma yol olabilir mi?' diye soruyorum. Çünkü, umumun telakkisini sizin kadar bilmiyorum.

Sâniyen: Misafir müftüye ve Şeyh Mustafa'ya, size gönderilen mektubun birer suretini verdiğiniz için iyi ettiniz. Hatta bana da

bir suret gönderiniz. Hem biraderzâdem olan o müftünün oğluna deyiniz ki, benim tarafımdan ahiret kardeşim ve Kur'ân hizmetinde arkadaşım ve meşreben celâlli olan pederine yazsın: Selâm, duamla beraber ondan istiyorum ki, beraber götürdüğü envâr-ı Kur'âniyyenin suhûlet-i intişarları için irşad ve nasihatında فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا[196] âyetindeki lûtf-u irşadı kendine rehber etsin.

Râbian: Sorduğun suallere dâir yanımda kitab bulunmadığı için Hanefî ulemasının kavillerini ve ehâdisin rivayetlerini şimdilik bilmiyorum. Fakat bence böyle efdâliyet meselesinde, kabul-i âmmeyi ihsas eden âdet-i cemaat medâr-ı tercihtir. Âdet-i İslâmiye nasıl gelmiş, o daha efdaldir.

Kur'ân Okunurken...

Birinci suâliniz: Eğer Kur'ân okunurken, namazın, tesbihatın tetimmesi ise, kıbleye karşı duranlar vaziyetlerini bozmamak evlâdır. Yalnız müezzinin önündeki adam arkasını çevirsin, yahut çekilsin. Eğer Kur'ân müstakil olarak okunursa, okuyana karşı teveccüh etmek evlâdır. Hem cihât-ı sitte ile mukayyed olmayan ruh kulağıyla dinleyen adam kıbleye teveccüh etse ve cismanî kulağıyla dinleyen adam, okuyana karşı teveccüh etse evlâdır.

İkinci suâliniz: Cemaatin iştiyakına ve okuyanın niyetine göre efdaliyet tahavvül eder.[197]

Üçüncü suâliniz: Üç İhlâs ve Fatiha muhtasar bir hatim hükmünde olduğundan ona vakit tahdid edilmez. Her vakitte gayet müstahsendir.

Dördüncü sualiniz: اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ[198] kelâmını değil yalnız müezzin, her bir musallî her bir namazın selâmından sonra söylemesi Şâfiîce sünnettir. Hanefîce dahi müezzin için her namazda sünnet olması gerektir.

196 "Ona yumuşak söz söyleyin." (Tâhâ, 20:44)

197 İkinci Sual: Sabah ve akşam namazlarından sonra, Sûre-i Haşr'in sonunda هُوَ اللّٰهُ الَّذِي'den başlamak sünnet iken لاَ يَسْتَوِي'den başlanması efdaliyeti terk olur mu?

198 "Allah'ım selâm Sensin; selâmet de ancak Sendedir. Mübareksin, ey celâl ve ikram sahibi!" (Müslim, *Mesacid*: 135-136; Ebu Davud, *Vitr*: 25-27; Tirmizi, *Salât*: 108; Nesaî, *Sehv*: 81-82, İbn Mâce, *İkâme*: 32)

Umum ihvanlara selâm ve bayramlarınızı tebrik ediyorum."[199]

Gurbet Mektubu

"Aziz kardeşim, hamiyetli arkadaşım, gayretli talebem, sevgili birâderzâdem!

Senin güzel mektubun bana şifalı oldu. Ben ziyade rahatsız iken onu okudum, bana bir sürur verdi, o sürur dahi o hastalığa bir hafiflik verdi. Şu hastalığın sırrı, insanlardan istiğnaya dair sana yazdığım mektubun kerametidir. Çünkü, o mektubu bir gün iki-üç zâta onların hediyelerinin adem-i kabulüne medâr olmak için okudum. Aynı günde o zâtın hanesine gittim. Az bir yemek getirdi, arkadaşlarımın hatırları için bir parça yedim. Hiç hatırıma gelmedi ki, o günde o hakikatli mektubu o yemek sahibine okudum, şimdi muhalefet ediyorum. Yemekten sonra hatırıma geldi. Fakat 'hediye kabul edemiyorum, belki yemek yenilir' tahmin ettim. Fakat يَقُولُونَ مَا لاَ يَفْعَلُونَ[200] altına girdiğimden öyle bir şiddetli tokat yedim ki, dört senede böyle hastalık görmemiştim. Fakat Cenab-ı Hakk'a şükrettim ki, bir-iki senedir bazı emareler ve hadiseler ile zannettiğim bir hakikat, bu tokat ile gayet katiyyetle göründü.

Şeyh Mustafa'ya benim tarafımdan geçmiş olsun de ve şu hikayeyi ona söyle:

Eskide iki ciddi ahiret kardeşleri var imiş. Biri hasta düşer; ötekisi ziyaretine gitti. Dua eder, hasta iyi olmaz. Öyle ise sen kalk, ben yatacağım demiş. Hasta kalkmış, onun yerine hasta olarak yatmış. Her ne ise... Demek Şeyh Mustafa ile kardeşliğimiz ciddileşmiş ki, ben hastalığına dua ettim, kabul olmadı. Fakat birkaç gün devamı mukadder olan hastalığının bir parçası bana verildi. İnşaallah ona bir parça hiffet gelmiştir.

199 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1511-12

200 "Yapmadıkları şeyleri söylerler." (Şuarâ, 26:226)

O Vakit Sen

Sözler hakkında hüsn-ü şehâdetiniz, bana büyük bir teselli verdi. Vazifemin bitmediğine dair bürhanlarınız gayet kuvvetlidirler, lâkin ben gayet kuvvetsizim. Fakat Cenab-ı Hakk'a tevekkül edip, o bürhanlara serfürû ediyorum.

Cemaate *Sözler*'i okumak zamanında, sendeki hissiyat-ı âliye ve fazla inkişaf ve fedâkârâne hamiyet-i diniye galeyanının sırrı şudur ki:

Velâyet-i kübrâ olan verâset-i nübüvvetteki makâm-ı tebliğin envarının altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellâl-ı Kur'ân Said'in vekili belki mânen aynı hükmüne geçtiğin içindir.

O Gurbetteki Zevki Bulamadın

Gurbet mektubuyla kamer ve zemin ve seyyarata dair mektubuna cevab verilmemesinin sebebi şu olmak gerektir ki: Gurbet Mektubu bütün dünyayı unutmak hissi ile yazılmıştır. Sen dünyayı unutmak değil, belki vazife itibarıyla en sathî maddiyatla zihnin meşbu' olduğu bir zamanda, herhalde o gurbetteki zevki bulamadın. Ve o mektubun tam derecesini, muvakkaten perde çekilmiş olan parlak zekâvetin kavrayamadı ki, cevab yazamadı.

Öteki mektup, çok yüksek ve çok geniş hakâika işaret ettiği ve hadsiz âlem-i ulviyenin ve nihayetsiz âlem-i manevîyenin bir nevi haritasına işaret ettiği için safî, meşgalesiz, arzî ve arzlılardan sıyrılıp yukarıya çıkan bir akıl lazım idi. Halbuki benim gayretli kardeşim, o vakit zeminin haritasını alacak bir vazife ile meşgul olduğundandır ki, o ulvî ve pek keskin zekâvetin o mektuba karşı sükûtu iltizam etmeye mecbur olmuş."[201]

Firâk Yok, Kader Sizi Başka Bir Yere Gönderse

"Aziz kardeşim

Evvela: Mektubun bana tesir etti. Fakat hakikati düşündüm, o teessür gitti. İşte hakikat şudur ki: Mâbeynimizdeki münasebet

201 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1512-13

ve uhuvvet inşaallah hâlis ve lillah için olduğundan, zaman ve mekânla mukayyet olmaz. Bir şehir, bir vilâyet, bir memleket; belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücud iki hakiki dost için, bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin firakı yok, hep visâldir. Fâni, mecâzî, dünyevî dostluklar sahipleri, firakı düşünsün, bize ne...

Mezhebimizde (mesleğimizde) firak yok. Sen nerede bulunsan, şu kardeşin ile ellerinizdeki *Sözler* vasıtasıyla sohbet edebilirsin. Ben de istediğim zaman, seni yanımda dergâh-ı İlâhîye beraber el açıp niyaz etmek suretinde görebilirim. Eğer kader sizi başka yere gönderse اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ[202] hükmünce kemâl-i rıza ile teslim ol. Hem senin gibi, inşaallah kalbi selim, aklı müstakîm, hakikî iman dersini veren zatlara başka yerler daha ziyade muhtaçtır. Eğirdir'de lillahilhamd imana çok hizmet ettin. Eğirdir'den ziyade başka yerler belki daha muhtaçtır.

Senin Kalbini Tevkil Ediyorum

Sâniyen: Sorduğum birinci suale senin kalbini tevkil ediyorum. Nasıl fetva verirsen, ben de öyle razıyım. Merâtib-i dünya, nokta-i nazarımda pek ehemmiyetsiz olmakla beraber, senin gibi mertebesini hizmet-i Kur'ân'a medâr edenler için, minnet altına ve zillete girmemek şartıyla hoş görüyorum. İkinci sualin ise, peder ve validenin arzuları pek mühimdir. Kur'ân-ı Hakîm bir âyet-i kerîmede beş tarzda onlara karşı şefkât ve hürmeti emreder. Eğer suhuletle arzuları yerine gelmek kabilse yaparsınız.

Neşeli Kış Dersi

Sâlisen: Aziz kardeşlerim, bahar ve yazın meşgaleleri, hem gecelerin kısalması, hem şühur-u selâsenin gitmesi ve ekser kardeşlerimin bir derece hisse alması ve daha sair bazı esbabın bulunması elbette bir derece neş'eli kış dersine fütur verir. Fakat onlardan gelen fütur size fütur vermesin. Çünkü o dersler,

202 Allah'ın kullarını sevk ettiği ve onlar için seçtiği her şeyde hayır vardır.

ulûm-u imaniyeden olduğu için, bir insan yalnız kendi nefsine dinlettirse yeter. Bâhusus siz daima bir-iki hakikî kardeşi de bulursunuz.

Hem o dersi dinleyenler yalnız insanlar değil. Cenab-ı Hakk'ın zîşuur çok mahlûkatı vardır ki, hakaik-i imaniyenin istima'ından çok zevk alırlar. Sizin o kısım arkadaşınız ve müstemi'leriniz çoktur. Hem mütefekkirâne, o çeşit sohbet-i imaniye, zemin yüzünün bir manevî ziyneti ve medâr-ı şerefi olduğuna işareten biri demiş:

آسْمَانْ رَشْكْ بُرَدْ بَهَرْ زَمِينْ كِه دَارَدْ يَكْ دُوكَسْ يَكْ دُو نَفَسْ
بَهْرِ خُدَا بَرْ نُشِيَنْنْدْ

Yani: Semâvât zemine gıpta eder ki; zeminde hâlisen lillah sohbet ve zikir ve tefekkür için, bir-iki adam, bir-iki nefes, yani bir-iki dakika beraber otururlar; kendi Sâni-i Zülcelâlinin çok güzel âsâr-ı rahmetini ve çok hikmetli ve süslü eser-i san'atını birbirine göstererek Sâni'lerini sevip sevdirirler, düşünüp düşündürürler.

İlim İki Kısımdır

Hem de ilim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi, su gibi her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte ulûm-u imaniye bu kısımdandır. Elinizdeki *Sözler* ekseriyet itibarıyla inşaallah o cümledendir.

Bütün kardeşlerimize birer birer selâm ediyorum. Zannederim mufarakat ihtimalinden, ikimizden ziyade Hakkı Efendi kardeşimiz daha ziyade sevab kazanmak emâresi olarak, daha ziyade müteessirdir. Fakat Cenab-ı Hak hakkımızda çok emârelerle inâyet ve rahmetini gösterdiğinden, surî iftirakımız vuku bulsa, bir eser-i inâyet ve rahmet olduğunu telâkkî etmeliyiz.

Her Kederi Unuttular

Râbian: Sizin gibi hakikate yetişmiş ve hakikatteki hakikî teselli ve esaslı sevinci bulmuş zâtlara, envâr-ı imaniyenin ve esrar-ı Kur'âniyenin neşirlerine karşı ehl-i dalâletin ve şeytanların desâisle tehacümünden neş'et eden müşkilât ve gam ve kedere karşı sabır ve metanet et ve hüzün ve merak etme demeye ihtiyaç hissetmem.

Hem her vakit beklediğim, ehl-i zındıkanın bana hücumu gayretli talebem, cesaretli birâderzâdem olan uhrevî kardeşimden başlaması muhtemel olmakla beraber, hıfz-ı Kur'ânî her müşkilâta galib ve iman hizmetindeki lezzet her kederi unutturur, itikadında olduğumdan, seni teşcî ve teşvike lüzum görmem.

Râkımü'l-Hurûf Hâfız Halid sana selâm eder, duanı ister."[203]

Zaten Nefsim Hizmete Fedâ..

"Mektûbât'da Onsekizinci Mektup'un başı ve İkinci Mesele-i Mühimmedeki sualinin cevâbına bir zeyildir"

"Aziz, sıddık, muhlis kardeşim Hulûsi Bey!

Suallerinize dair bir cevap yazmıştım. Kardeşimiz Husrev bir izah istedi, o zât ruhen size benzediği için, onun istizahına sen de iştirak ettiğini tahayyül ettim. Bu zeyli yazdım, size gönderdim.

Hem Kerâmet-i Gavsiye'nin birinci satırına dair parça gönderildi, onun âhirine yazarsınız. Hem Kerâmet-i Gavsiye ile münasebettar bir nükte-i Kur'âniyyeyi gönderdik. Meşrebimize muhalif olan bu izhar-ı esrara beni sevk eden manevî ihtar ile kardeşlerimizin sa'ye ziyade şevk ve gayrete gelmelerine bir vesile olmasıdır.

Hakikaten bir vakit fütur geldi, tevafuk çıktı, şevki tazelendirdi. Bir zaman yine fütur baş gösterdi. Kerâmet-i Gavsiye çıktı, gayreti çok ziyadeleştirdi. Ben bu hâletten anladım ki; izharından hizmetimize zararı yok, olsa olsa nefsime zarardır.

203 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1515-16

Zaten nefsim hizmete feda olmağa hazırdır. Başta muhterem pederiniz, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman, Kemâleddin, Ömer Efendi olarak risalelerle alâkadar olan zatlara selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum."[204]

Sen O Askerlerden Bahtiyar Birisisin

"Aziz kardeşim!

Sizler sabah ve akşam duamda dahilsiniz. Siz dahi beni duanızda dahil ediniz. Şu âlemde mü'minin mü'mine karşı en büyük yardımı dua iledir. Eğer bir adam, dostundan emin ise ki gurura girmez, onu şükre sevketmek için tahdis-i nimet nev'inden ona ait bir kısım ihsanât-ı Rabbâniyeyi bahsetse beis yoktur zannederim.

İşte seni gurursuz bildiğim için bu sırrı sana açıyorum. Şöyle ki: Ben *Sözler*'i yazarken ihtiyarsız ekser temsilâtı, şuunât-ı askeriye nev'inde zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum. Neden böyle yazıyorum, sebebini bulamıyordum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde şu *Sözler*'i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı cân edecek en mühim talebeleri askerîden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp o kahraman askerleri bekliyordum.

İşte mağrur olma, şükret; sen o askerlerden bahtiyar birisisin ki, evvel yetiştin. Yirmidört adet *Sözler*'i meşâgil-i dünyeviye içinde yazmaklığın, benim bu hüsn-ü zannımı teyid etti. Fakat bâki kalan *Sözler* çok mühimdirler. Hususan İ'câz-ı Kur'ân ve Kader Sözleri. İnşaallah ötekileri sana yazdıran, bunları dahi yazdıracak. Şimdiye kadar yazdığın *Sözler*'i bir vakit gönder, güzelce tashih edip göndereceğim.

Merhum Muallim Cudi'nin kasidesi mübarektir. Cenab-ı Hak o zâtı şefaat-i Kur'ân'a mazhar etsin. Görmemiştim, görmesinden memnun oldum. Allah senden razı olsun. Yazdığın salâvat-ı şerife ise, onun hususunda bir şeye rastgelmedim. Fakat ondaki letâfet ve nurâniyet gösteriyor ki, o onun hakkında zikredilen sevaba ve fazilete lâyıktır.

204 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1517

İşittim ki, Onuncu Söz'den sen kendi nüshanı pederinize göndermişsiniz. Ben ona mukabil bir nüshayı kardeşime hediye ediyorum. O nüshada, fehmi teshil eder çok yerlerinde çizgi çekilmiş. Onu Şeyh Mustafa, Hakkı Efendi, Hüseyin Efendi'ye veriniz ve daha sair bildiğinize gösteriniz. Tâ onlar nüshalarını onun gibi yapsınlar. Kardeşim, şu gurbet, esaret, yalnızlık vahşetinde Şeyh Mustafa, Hakkı Efendi, sen ve Hüseyin Efendi gibi nurlu dostlarla ünsiyet edip teselli buluyorum. Cenab-ı Hak beni de, sizi de tarik-ı Haktan şaşırtmasın. Âmin.

Şeyh Mustafa ve Hakkı ve Hüseyin ve Ethem Efendilere selâm ile dua ederim."[205]

Selâm ve Arz-ı Hürmet

"Aziz, sıddık, muhlis kardeşim!

Evvelâ: Biraderzâdem Halil Naci'nin dünyevî musibeti, beni de cidden mahzun eyledi. Cenab-ı Hak onu da kurtarsın, size de sabır ve tahammül ihsan eylesin, âmin. Nurun eskiden beri hiç sarsılmayan muhlis bir kahramanı elbette dünyanın geçici, kıymetsiz, fâni vaziyetleri karşısında telâş etmez, mağlûb olmaz inşaallah.

Sâniyen: Silsile-i ilmiyede bana en son ve en mübarek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkâtini gösteren, Hazret-i Şeyh Muhammedü'l-Küfrevî'nin (Kuddise sirruhû) hulefâsından Alvarlı Hoca Muhammed Efendi'ye ve ihvanlarına çok selâm ve arz-ı hürmet ederim. Ve o havâlide Nurlarla alâkadar senin dostlarına çok selâm ve Nur hizmetinde muvaffakiyetlerine dua ederiz."[206]

Bu bölümü Hulûsi Bey'in Üstad'a hitabıyla noktalayalım...

Muhterem Üstad...

"Muhterem Üstad! Allahu Zülcelâl Hazretleri'ne ne kadar müteşekkir bulunsanız yeridir. Acz ve fakr tezkeresiyle girmeye

205 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1510-11
206 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1525

muvaffak olduğunuz saray-ı Kur'ân'ın has hazinesinden, gözler görmemiş, kulaklar işitmemiş cevherleri görüyor ve me'zun olduğunuz miktarını necim necim çıkartarak evvelâ kendiniz bakıyor, sonra 'Eyyühe'l insan! İşte bakınız, bu misafirhaneyi açan, âlemleri rahmetiyle yaratan, sizi hikmetiyle halk buyurup bu âleme gönderen Sultan-ı Kâinat, bin üç yüz küsur sene evvel büyük bir elçisi Habîb-i Ekremi (sallallahu aleyhi ve sellem) vasıtasıyla, size hilkatteki hikmeti, buraya gelmekteki maksadı, ubudiyetin iktiza ettiği hizmeti ilh.. bildirmişti. Bu âlî tebligatı, o kudsî ahkâmı sizin anlayacağınız lisanla anlatıyorum, dinleyiniz. Eğer aklınız varsa, gözünüz görüyorsa, insanlığınız varsa, hakikati anlar ve imana gelirsiniz' diye beyânatta bulunuyorsunuz. Bizler hasbe'l-kader felillâhi'l-hamd bu kudsî beyânatı yakından dinlemek, görmek ve göstermek iştiyakını gösterdik. Siz de o elmasları gösterip bizi uyandırdınız. Hakikati anlatıp, yolumuzu doğrultmaya vesile oldunuz. Allah sizden ebeden razı olsun. Nefs-i emmarenin zebunu cin ve ins şeytanlarının hedefi olmaktan kurtulamadık ise de, bu hasbî ve Kur'ânî hizmetten zevk alıyoruz, lâyıkıyla yapamıyorsak da yolunda bulunuyoruz."[207]

BAZI MESELELER

"Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden gelen, gayet muhtasar bir-iki nükte.."

Bu bölümde, tevhidin yüksek mertebesinin hangisi olduğunu, ahiretteki dirilişin ve varoluşun, dünyadaki yaratılıştan farklı olduğunu, vahdet-i vücudun meşrebine ve saplanmasına sebep olan bazı hususları, aklını aşk perdesinde saklamış, hakikatin hakikî suretini görememiş kimselere vahdet-i vücudun mahzurlu olduğunu, ruhun mahiyeti ile alâkalı gayet ince meseleleri okuyacaksınız. Aklım, meseleleri kendi ulviyeti ölçüsünde kavrayamadığı için, bunları yazmada gayet aczdeyim. Aslını okuyanlar o yüce meseleleri daha güzel idrak edeceklerinden, çoğu yerde yapmak mecburiyetinde olduğum gibi, burada da benim nâkıs

---

207 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1427

izahlarıma lüzum hissetmiyor, doğrudan doğruya mektuplarına havale ediyorum.

Diş Kaplama

"Hulûsi Bey'in suâline cevaptır.

1932 tarihli suâlinize şimdilik etrafıyla cevap veremiyorum. Fakat bu mesele ile münasebetdar bir-iki mesele-i şeriatı icmalen yazıyorum. Şöyle ki:

Abdest vaktinde ağzı yıkamak farz değil, sünnettir. Fakat güsul hengâmında ağzını yıkamak farzdır. Az bir şey de yıkanmadık kalsa olmaz, zarardır. Onun için dişleri kaplama lehinde âlimler fetva vermeye cesaret edemiyorlar.

İmam-ı A'zam ile İmam-ı Muhammed (r.a.) gümüş ve altından dişlerin yapılmasına fetvaları, sabit kaplama hakkında olmamak gerekir. Halbuki bu diş meselesi umûmü'l-belvâ suretinde o derece intişârı var ki, ref'i kabil değil. Ümmeti bu belvâyı azîmden kurtarmak çaresini düşündüm; birden kalbime bu nokta geldi. Haddim ve hakkım değil ki ehl-i içtihadın vazifesine karışayım, fakat bu umûmü'l-belvâ zaruretine karşı, fetvalara tarafdar olmadığım halde diyorum ki:

Eğer mütemadiyen bir hekim-i hâzıkın gösterdiği ihtiyaca binâen kaplama sureti olsa, altındaki diş ağzın zahirîsinden çıkar, bâtın hükmüne geçer. Gusülde yıkanmaması guslü iptâl etmez. Çünkü, üstündeki kaplama yıkanıyor. Onun yerine geçiyor. Evet cerihaların üstündeki sargıların zarar için kaldırılmadığından ceriha yerine yıkanması, şer'an o yaranın gasli yerine geçtiği gibi, böyle ihtiyaca binâen sabit kaplamanın yıkanması dahi dişin yıkanması yerine geçer, guslü iptal etmez. وَالعِلْمُ عِنْدَ اللهِ[208]

Madem ihtiyaca binâen bu ruhsat oluyor. Elbette yalnız süs için, ihtiyaçsız dişleri kaplamak veya doldurmak bu ruhsattan istifade edemez. Çünkü, hatta zaruret derecesine geldikten sonra böyle umumü'l-belvâda eğer bilerek su-i ihtiyarıyla olsa,

208 İlim Allah katındadır. Ancak O bilir.

o zaruret ibâhaya sebebiyet vermez. Eğer bilmeyerek olmuş ise zaruret için elbette cevaz var."[209]

Kazf-ı Muhsanat

أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتاً[210]

"Gıybet şu ayetin kat'î hükmüyle nazar-ı Kur'ân'da gayet menfur ve ehl-i gıybet, gayet fenâ ve alçaktırlar. Gıybetin en fenâ ve şenî'i ve en zalimâne kısmı, kazf-i muhsanat nev'idir. Yani gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen bir insan, bir erkek veya kadın hakkında zina isnad etmek; en şeni' bir günah-ı kebâir ve zalimâne bir cinayettir, hayat-ı içtimaiye-i ehl-i imanı zehirlendirir bir hıyanettir, mes'ud bir ailenin hayatını mahveden bir gadrdir. Evet sûre-i Nur bu hakikati o kadar şiddetli göstermiş ki, vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürperttiriyor.

وَلَوْلآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنآ أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ[211]

şiddetle ferman ediyor ve diyor ki: Gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen merdûdüş'ş-şehadettir. Ebedî şehadetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar. Acaba böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki, gözüyle görmüş dört şahidi gösterebilir. Kur'ân-ı Hakîm bu şartı koşturmakla, böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz, bu kapıyı kapayınız demektir."[212]

Tevhidin Yüksek Mertebesi Hangisidir?

"Sual: Muhyiddin-i Arabî vahdetü'l-vücud meselesini, en yüksek bir mertebe telâkki ettiği gibi, ehl-i aşk bir kısım evliya-i azime dahi ona ittiba etmişler. Bu meselenin en yüksek mertebe

---

209 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1522

210 "Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?" (Hucurat, 49:12)

211 "Onu işittiğinizde 'Bunu söylemek bize yakışmaz. Hâşâ, bu büyük bir iftiradır' demeniz gerekmez miydi?" (Nûr; 24:16)

212 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1517-1518

olmadığını, hem hakikî olmadığını, belki bir derece ehl-i sekir ve istiğrâkın ve ashab-ı şevk ve aşkın meşrebi olduğunu diyorsun. Öyle ise muhtasaran, sırr-ı verâset-i Nübüvvetle ve Kur'ân'ın sarâhatiyle gösterilen tevhidin yüksek mertebesi hangisidir? Göster.

Elcevap: Benim gibi, hiç ender hiç, âciz bîçarenin kısa fikriyle, bu yüksek mertebeleri muhakeme etmek, yüz derece haddimin fevkindedir. Yalnız Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden gelen, gayet muhtasar bir-iki nükte söyleyeceğim. Belki bu meselede faidesi olacak.

Birinci Nükte: Vahdetü'l-vücudun meşrebine ve saplanmasına çok esbab var, onlardan bir ikisi kısaca beyan edilecek.

Birinci Sebep: Mertebe-i Rububiyetin hallâkıyetini azamî derecesinde zihinlere sığıştıramadıklarından ve sırr-ı Ehadiyetle, her şeyi bizzat kabza-i Rububiyetinde tuttuğunu ve her şey kudret ve ihtiyar ve iradesi ile vücud bulduğunu, kalplerine tam yerleştiremediklerinden, 'her şey O'dur' veyahud 'yoktur' veya 'hayaldir' veya 'tezahüriyetidir' veya 'cilveleridir' demeye, kendilerini mecbur bilmişler.

İkinci Sebep: Firakı hiç istemeyen ve firaktan şiddetle kaçan ve ayrılıktan titreyen ve bu'diyetten cehennem gibi korkan ve zevalden gayet derecede nefret eden ve visâli, ruhu ve canı gibi seven ve kurbiyeti cennet gibi, hadsiz bir iştiyak ile arzulayan aşk sıfatı, her şeydeki akrebiyet-i İlâhîyenin bir cilvesine yapışmakla, firak ve bu'diyeti hiçe sayıp, likâ ve visâli daimî zannederek, لاَمَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ diye aşkın sekriyle ve o şevk-i bekâ ve likâ ve visâlin muktezasıyla, gayet zevkli bir meşreb-i hâli, vahdetü'l-vücudda bulunduğunu tasavvur ederek, müdhiş fıraklardan kurtulmak için, o vahdetü'l-vücud meselesini melce' ittihaz etmişlerdir.

Demek birinci sebebin menşei, aklın eli gayet geniş ve gayet yüksek olan bazı hakâik-i imaniyeye yetişmediğinden ve ihata edemediğinden ve aklın iman noktasında tamamıyla inkişaf etmediğindendir. İkinci sebebin menşei, kalbin aşk noktasında fevkalâde inkişafından ve hârikulâde inbisatından ve genişliğinden ileri gelmiştir.

Amma sarâhat-ı Kur'âniyeyle, verâset-i Nübüvvetin evliyâ-i azimesi ve ehl-i sahv olan asfiyânın gördükleri mertebe-i uzmâ-yı Tevhid ise, hem çok yüksektir, hem rububiyet ve hallâkiyet-i İlâhîyenin mertebe-i uzmâsını, hem bütün esmâ-i İlâhiyenin hakikî olduklarını ifade ediyor. Ve esâsâtı muhafaza edip ve ahkâm-ı Rububiyetin muvazenesini bozmuyor.

Çünkü derler ki: Cenab-ı Hakk'ın, ehadiyet-i zâtiyesiyle ve mekândan münezzehiyetiyle beraber, her şey bütün şuûnatıyla doğrudan doğruya ilmiyle ihâta ve teşhis edilmiş ve iradesiyle tercih ve tahsis edilmiş ve kudretiyle ispat ve icad edilmiştir. Bütün kâinatı bir tek mevcud gibi icad ve tedbir ediyor.

Bir çiçeği kolaylıkla halkettiği gibi, koca baharı dahi o suhûletle halk eder. Bir şey, bir şeye mâni olmaz. Teveccühünde tecezzî yok, aynı anda, her yerde, kudret ve ilmiyle tasarruf noktasında bulunuyor. Tasarrufunda tevzi ve inkısam yok. Onaltıncı Söz ve Otuzikinci Söz'ün İkinci Mevkıfının İkinci Maksadında bu sır tamamıyla izah ve isbat edilmiştir. لَا مُشَاحَةَ فِي التَّمْثِيلِ kâidesiyle temsildeki kusura bakılmadığından, gayet kusurlu bir temsil söyleyeceğim, tâ iki meşrebin bir derece farkı anlaşılsın.

Meselâ: Harika ve emsalsiz, gayet büyük ve gayet ziynetli, şark ve garba bir anda uçacak ve şimalden cenuba ulaşan kanatlarını kapayıp açacak, yüzbinler nakışlarla tezyin edilmiş, o kanadının herbir tüyünde gayet dâhiyâne san'atlar derc edilmiş olan bir tavus kuşu farz ediyoruz.

Şimdi seyirci iki adam var, akıl ve kalb kanatlarıyla bu kuşun yüksek meziyetlerine ve harika ziynetlerine uçmak istiyorlar. Birisi bu tavus kuşunun vaziyetine ve heykeline ve hârikulâde herbir tüyündeki kudret nakışlarına bakar, gayet aşk ve şevk ile sever. Dakik tefekkürü kısmen bırakır ve aşka yapışır. Fakat görür ki, her gün o sevimli nakışlar tahavvül ve tebeddül eder. Sevdiği, perestiş ettiği o mahbublar gayb oluyor, zevâl buluyor.

O adam kendisine teselli vermek ve aklına sığıştırmadığı vahdet-i hakikî ile, rububiyet-i mutlaka ve ehâdiyet-i zâtî ile

hallâkiyet-i külliyeye mâlik bir nakkaşın bir nakş-ı san'atıdır, demek lazım gelirken, o itikad yerine, 'Bu tavus kuşundaki ruh, o kadar âlidir ki, onun Sâni'i onun içindedir, veya, o, O olmuş, hem o ruh vücuduyla müttehid ve vücudu ise, suret-i zâhiriyle mümteziç olduğundan, o ruhun kemâli ve o vücudun yüksekliği bu cilveleri böyle gösterir; her dakika başka bir nakşı ve ayrı bir hüsnü izhar eder; hakikî ihtiyarî bir icad değil, belki bir cilvedir, bir tezahürdür.' der.

Diğer adam der ki: 'Bu mizanlı ve nizamlı gayet san'atkarâne nakışlar, kat'î bir surette bir irade ve ihtiyar ve kasd ve meşiet iktiza eder. İradesiz bir cilve, ihtiyarsız bir tezahür olamaz.

Evet, tavusun mahiyeti güzel ve yüksektir. Fakat onun mahiyeti fail olamaz; belki münfaildir. Faili ile hiçbir cihetle ittihad edemez. Ruhu güzel ve âlidir, fakat mûcid ve mutasarrıf değil, belki ancak mazhar ve medardır. Çünkü her bir tüyünde bilbedâhe nihayetsiz bir hikmetle bir sanat ve nihayetsiz bir kudretle bir nakş-ı ziynet görünüyor. Bu ise iradesiz, ihtiyarsız olamaz.

Bu kemâl-i kudret içinde kemâl-i hikmeti ve kemâl-i hikmet içinde kemâl-i rububiyeti ve merhameti gösteren san'atlar; cilve milve işi değil, bu yaldızlı defteri yazan kâtib, mektubun içinde olamaz, onunla ittihad edemez. Belki yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucu ile teması var, öyle ise o kâinat denilen misalî tavusun harikulâde ziynetleri, tavus Hâlikının yaldızlı bir mektubudur.'

İşte şimdi tavusa bak, o mektubu oku. Kâtibe 'maşaallah, tebârekallah, sübhanallah' de. Mektubu kâtib zanneden veya kâtibi mektub içinde tahayyül eden veya mektubu hayal tevehhüm eden, elbette aklını aşk perdesinde saklamış, hakikatin hakikî suretini görmemiş.

Vahdetü'l-vücud meşrebine sebebiyet veren aşkın envaı'ndan en mühim sebeb, aşk-ı dünyadır. Mecazî olan aşk-ı dünya, aşk-ı hakikîyeye inkılâb ettiği zaman, vahdet-i vücuda inkılâb eder. Nasıl ki, insan şahsî bir mahbubu, muhabbet-i mecazî ile sever. Sonra zevâl ve fenâsını kalbine yerleştiremeyen bir âşık, mah-

bûbuna aşk-ı hakikî ile bir bekâ kazandırmak için, Ma'bud ve Mahbûb-u Hakikînin bir âyine-i cemâlidir, diye kendini teselli eder, bir hakikate yapışır.

Öyle de koca dünyayı ve kâinatı, heyet-i mecmuasıyla mahbûb ittihaz eden, sonra o muhabbet-i acîbe, daimî zevâl ve firak kamçılarıyla muhabbet-i hakikîye inkılab ettiği vakit, o çok büyük mahbûbunu zevâl ve firaktan kurtarmak için, vahdetü'l-vücud meşrebine iltica eder.

Eğer gayet yüksek ve kuvvetli iman sahibi ise, Muhyiddin-i Arabî'nin emsali gibi, zâtlara, zevkli, nuranî, makbul bir mertebe olur. Yoksa vartalara düşmek, maddiyata girmek, esbabda boğulmak ihtimali var. Vahdet-i şuhud ise; o zararsızdır. Ehl-i sahvın de, yüksek bir meşrebidir."[213]

İkinci Diriliş

"Sual: İmam-ı Gazalî'nin 'Neş'e-i uhrâ, (son varoluş), neş'e-i ulâya (ilk varoluş) bütün bütün muhaliftir' demesinin sebebi?

Elcevab: Hüccetü'l-İslam İmam-ı Gazalî'nin 'neş'e-i uhrâ, neş'e-i ûlâya bütün bütün muhaliftir' demesi, mahiyet ve cinsiyet itibariyle değildir. Çünkü, يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ[214] ve هُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ[215] gibi çok âyetlerin sarâhatine muhalif olur. O muhalefet, keyfiyet ve suret itibariyledir. Hem de umûr-u uhreviyenin mertebece fevkalâde yüksek olmasına işarettir. Hem de Gazalî'nin haşr-i cismanî ile beraber haşr-i ruhanînin dahi vuku bulmasına bazı, ehl-i bâtına taklid ve mümâşât cihetiyle bir işaretidir.

Hayvanî Ruh

Sual: Sa'd-ı Teftazânî biri hayvanî, diğeri insanî olmak üzere ruhu ikiye taksim ettikten sonra, 'Mevte mâruz kalan, yalnız

213 Risale-i Nur Külliyâtı, 1/600-602

214 "Ölümünden sonra yeryüzünü O diriltir. Siz de kabirlerinizden böyle çıkarılacaksınız." (Rum, 30:19)

215 "Halkı önce yaratan, sonra iade edecek olan O'dur." (Rum, 30:27)

ruh-u hayvanîdir. Ruh-u insanî ise mahlûk değildir ve onunla Allah arasında nispet ve sebep yoktur. Cesetle kâim olmayıp müstakill-i bizattır.' demesinin sebebi ve izahı?

Elcevab: Sa'd-ı Teftazânî'nin الرُّوحُ الْاِنْسَانِيَّةُ لَيْسَتْ مَخْلُوقَةً[216] demesi قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي[217] sırrıyla, -bekâ-yı ruh bahsinde beyan edildiği gibi- ruhun mahiyeti; zîhayat bir kanun-u emr, zîşuur bir âyine-i ism-i Hayy, zîcevher bir cilve-i hayat-ı Sermedî olduğundan mec'uldür. Bu cihetle, mahlûktur denilemez. Fakat Sa'd, *Makasıd* ve *Şerhü'l-Makasıd*'da bütün muhakkikîn-i İslâm'ın icmâına ve âyât ve ehadisin nusûsuna muvafık olarak, 'O kanun-u emr, vücud-ı haricî giydirilmiş sair mahlûkat gibi mahlûk ve hadistir' demiştir. Sa'd'ın ezeliyet-i ruha kail olmadığına bütün âsârı şahiddir. لَيْسَتْ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ نِسْبَةٌ[218] demesi, hulûl gibi bâtıl bir mezhebin reddine işarettir. Hayvanâtın ruhları dahi bâkidir, kıyamette yalnız cesedleri fenâ bulur. Mevt ise fenâ değil, belki alâkanın kesilmesidir. وَلَا سَبَبَ[219] demesi esbâb-ı zahiriyenin tavassutu ve Azrail Aleyhisselam'ın kabz-ı ervah hususundaki münacatı bahsinde denildiği gibi, ruhun doğrudan doğruya perdesiz, vasıtasız icat edilmesine işarettir. اِسْتَقَلَّتْ بِذَاتِهَا[220] demesi bekâ-yı ruh isbatında denildiği gibi, 'cesed ruha dayanır, ayakta kalır. Ruh ise bizatihî kâimdir. Cesed harab olursa daha ziyade serbest olur, melek gibi göğe uçar,' demektir ve bâtıl bir mezhebin reddine işarettir.

Bir Beşaret

Haşre dair, Sûre-i Rûm'da وَمِنْ آيَاتِهِ... وَمِنْ آيَاتِهِ haşrin, ayrı ayrı çok kuvvetli bürhanlarını mucizâne beyan eden o âyetlerin ilhamı ile, o âyetlere bir tefsir yazmak niyetinde olduğum vakitte, bu suallerin sorulması, lâtif bir tevafuktur. وَاَزْوَاجُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ[221]

216 İnsanın ruhu mahlûk değildir.
217 "De ki: Ruh, Rabbimin emrindedir." (İsrâ: 17:85)
218 Onunla Allah arasında nispet yoktur.
219 Sebep de yoktur .
220 Bizâtihi müstakildir.
221 Hanımları ve çocukları.

fıkrasını dua ve münâcâtımda ilave ettiğim dakikada hatırıma geldiniz. Bu nevi duada dahi birinciliği kazandınız. Kalben, kalemen bilfiil alâkadar olmak şartıyla, yirmi dört saatte yüz def'a manevî kazanç ve duamda hissedar olmaya müstehak olmanızı arzu ettiğim bir vakitte, bu sualleriniz, beni sizin hesabınıza çok mesrûr etti ve bir beşaret oldu."[222]

HULÛSİ BEY'İN ÜSTAD'IN MEDHİNE MAZHAR OLAN MEKTUPLARI

Sevgili Üstad'ın emirleri, işaretleri, dersleri, tenbihleri, ikazları, irşadları, tehditleri şefkatleri hep hakikatlidir.

Hulûsi

Şüphesiz Hulûsi Bey'in mektupları pek çoktur. Biz Risale-i Nur Külliyâtı içine dahil olanları buraya almayı uygun bulduk. Bu mektupların en güzel yanı Üstadımızın medhine mazhar olmalarıdır.

"Bu Nurlu Dersi..."

Hulûsi Bey'in Eğirdir'de bir kardeşimize gönderdiği mektuptandır.

"Üstad Hazretleri'nin son Otuzbirinci Mektup'un, Onüç ve Ondördüncü Lem'alarını hâvî olan pek kıymetli, nurlu ve hikmetli, serâpâ nur olan hakaik derslerinden derin mânâlı, şirin lezzetli, asel-i musaffa nev'inden ekmel eserlerini almakla bahtiyar, cevap takdimine muvaffak olmamakla bedbahtım. Şuracıkta karalamaya niyet eylediğim birkaç satırla, o ders-i hakaikten aldığım feyzi izah veya duygularımı nakletmek istemiyorum. Çünkü, bu dersin nihayetindeki hususi haşiye, sanki mânen beni bir müddet mektup yazmaktan men'etti. Zahirî manâlar da bu işaretin doğrudan doğruya bu bîçareye ait olduğunu göstermektedir. Bu nurlu dersi bir defa (Onüçüncü Lem'a kısmını) İmam Ömer Efendi gibi arkadaşlara okuyabildim.

222 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1515

Sevgili Üstadımın emirleri, işaretleri, dersleri, tenbihleri, ikazları, irşadları, tehditleri, şefkâtleri hep hakikatlidir. Bugüne kadar söylenmişler böyle olmakla beraber, bundan sonrakiler de aynı mahiyettedir. Asla şüphe ve tereddüdüm yoktur. Tabiî, sevk-i tabiî tesadüf değil. Hakikî, fıtrî sevk-i ilâhî, kader-i Sübhânî, her işimizde hâkim. Cüz-i ihtiyarımızla seyyiâtımızdan mesul olmakla beraber, hasenât tevfik-i Hudâ ile olduğuna, Kur'ân-ı bâhirü'l-bürhan şâhid-i sâdıktır."[223]

"Ruh Nâhoş, Kalb Bîhoş, Kafam Bomboş..."

Kardeşim Abdülmecid'in Hulûsi Bey'e yazdığı mektuptandır:

"Eyyühe'l-Azizin Azizi, Hazret-i Seydanın muhterem tilmizi!

Teşnesi bulunduğum tebşirnâmelerinizi memnuniyetle aldım. Var olunuz. Cevapları yazmak icab eder amma ne yazayım! Ruh nâhoş, kalb bîhoş, kafam bomboş. Zira etrâf-ı erbaamdan takattur eden vahşetler, kasavetler, yeisler, beisler tasavvur ettikçe cinnete yani cünuna, diğeri cennete yani Şam'a gitmek üzere, akl ü ruhum seferber vaziyetini alıyorlar. Bunun içindir ki, ne Seyda'nın, yani Üstad'ın talebeliğini ve ne de sizin kardeşliğinizi bihakkın ifâ edemediğimden ne yazacağımı bilemiyorum.

Hem de sizden gelen mektuplar saf, temiz, nurlu bir fikirden çıktığından okuyanlara ışık veriyor. Zulmetli fikrimden çıkan arızalar ise, size zulmet vereceği ihtimalinden korkarak titreye titreye takdime cesaret edemiyorum."[224]

Gaybî Himaye

"Biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyarsız ve habersiz gelen bir kerametin izharı zararsızdır."

Lem'alar

"Eyyühe'l-Üstadü's-Said!

223 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1488-89
224 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1489

Risale-i Nur şakirdlerinin şahsiyet-i maneviyelerinde en âciz, en zaif ve en menfaatsiz bir uzuv olmakla beraber, bu intisabın verdiği kuvvetle, manevî efradının dualarının ve kudsî himâyelerinin himmetine ve Rabb-i Rahîm'in kerem ve inayetine dayanarak, nâil olduğunuz son nurlu âsârın mütalâa ve zavallı muhitimizdeki neşrinden mütevellid hâlis sürurumuza ve nihayetsiz manevî duygularımıza tercüman ve lisan-ı acz ile hissiyatı izhara vasıta, başta muhterem ve çok müşfik ve aziz Üstad'a ve onun tevfik-ı Hüdâ ile en kıymetli muinleri ve Risale-i Nur şakirdlerinin manevî cisimlerinde daima fa'al ve nevvar nâkil ve nâşirleri olan kardeşlerimize şükran ve dua borcumuzu iblağ etmek emel ve niyeti ile, şu arîzacığı yazmaya başlıyorum.

Evvela ulvî ve gaybî kerametten bahs edeceğim: *Mecmuatü'l-Ahzab*'da 'Ercuze' nâmındaki kaside-i mübareki Fethi Bey'de buldum. Birçok yerlerini okudum. Fazla tedkik edemedim. Ancak 'Sekine' nâmı verilen ve İsm-i A'zamı tazammun eden altı isim فَرْدٌ حَيٌّ قَيُّومٌ حَكَمٌ عَدْلٌ قُدُّوسٌ *Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs* (celle celalühü) olarak buldum. Bu esmâ-i mübarekenin vird edilmesine müsaade ve ne suretle devam iktiza ettiğine emrinizi istirham ederim.

Merhumun ceddimin Hazreti Ali (r.a.) Efendimiz Hazretleri'ne ma'tuf ve evvelce arz ettiğim: 'Kerâmâtü'l- evliya-i hakkun' düsturunu tasdik sadedindeki kerâmat hadisinin ifade edildiği bir zamanda, orada da bu mübarek eserin neşredilmiş olması, ciddden hayreti mucib olmakla beraber, işlerimizin tasadüfle alâkası olmadığını gösterecek küçük bir delil ve Risale-i Nur, Mu'cize-i Kübra-i Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) olan Kur'ân-ı Azimüş-Şan'dan nebeân ettiği için, i'câzkâr hâdisât eksik olmayacağına işarettir.

Bu ulvî eserin sonuna Risale-i Nur şakirdleri nâmına bu âciz talebenizin ismini koymakla, sıddîkınızın yazılmış ve yazılacak bütün Risale-i Nur lemaâtına karşı, tasdikte tereddüt etmeyeceğine işaret olduğunu, şükür ile karşıladım.

Sûre-i Rahman'daki فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ[225] âyet-i celilesindeki tekrarlar gibi, Risale-i Nur'un mebde-i intişarından bu zamana kadar enva-ı keramet ve gaybî i'caz izhar edilmekte ve bu feyizli hâdisât, Risale-i Nur şakirdlerini gayrete ve himmete teşvik eylemekle beraber, onları manevî silahlarla teçhiz ederek, kuvve-i imanlarını tezyide vesile olmaktadır.

Allahu Zülcelâl Kur'ân-ı Kerim'inde, Peygamber-i Zîşân hadis-i Nebevilerinde, Ciharyâr-ı Güzîn, Sahabe-i Kiram ve Âl-i Beyt namlarına, Hazret-i Ali ve evlâdından Hazret-i Gavs kaside-i mübarekelerinde, fitne-i âhir zamanda en mühim ve Kur'ânî harekete remz, delâlet, işaret, belki sarâhatle parmak bastıklarını, Risale-i Nur nâşiri, bütün eserlerinde gösterir ve derslerinde tekrar tekrar söylerse, tereddüd ve şüpheye zerre kadar mahal ve hak kalır mı? Asla ve kat'a. Allah'ın ihsanına yüzbinler hamd ve şükürler olsun.

Münasebet gelmişken tahdis-i nimet maksadıyla mazhar olduğum, bütün acz ve noksanıma rağmen, gördürülmekte olan kudsî hizmetin şerefi, manevî vahdetteki ihlâsın ikramı addedilmeye sezâ, gaybî himaye ve siyaneti, Risale-i Nur şakirdleri kardeşlerime mücmelen arz ve iblağ edeyim.

1- Allah'a ma'lum, çok kusurlarımı bilmeyen büyük ve küçük bütün halkın hakkımdaki teveccühleri,

2- İktiza ettikçe, soruldukça, münasebet geldikçe, pervasızca daima aldığım derslerden, öğrendiğim hakikatleri söylediğim halde, bütün meslektaşlarımın hakkımda muhabbet göstermeleri ve cevap verememeleri,

3- Ahkâm-ı diniyece gücüm yettiği kadar mutâvaat gösterdiğimi bildiklerine ve gördüklerine rağmen, ekser meslek büyüklerimin hususiyet ve gidişlerini beğenmediğim halde, alenen takdirlerini izhar eylemeleri,

225 "Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz?"

4- Elâziz’de maddeten hayli uzakta bulunmaklığıma rağmen, Risale-i Nur feyzi menbaından nebeân eden lemaâtın, izn-i Hak’la ârızasız gelebilmeleri,

5- Eski hocalarımın âsâr-ı Nuru bu âcizden dinlemeleri, vasıtamla okumaları,

6- Elhamdülillah buraya gelen Nurlu eserlerin, hususiyet ve mahremiyet kayıtlarına bir derece dikkat ederek, intişarına çalıştığım halde, yüzbin kere şükür ve minnet ol Hâlik-ı Azim’e, bir mâni ve şer zuhur etmemesi.. ilh...

Sun’î bir tevazu için değil, hakikati ifade için derim ki, bundan evvel Sabri Efendi kardeşimize yazdığım küçük mektubumda da zikrettiğim vech ile Risale-i Nur şakirdleri vücud-u manevîsinde, ancak küçük bir ayak parmağı kadar bir kıymeti olan bu bîçare kardeşinizi, Halikımız bu günahkâr abdini nihayetsiz in’am ve ihsanına layık görmüş ki: Risale-i Nur nâşirine bir talebe, Risale-i Nur şakirdlerine bir kardeş, Kur’ân hâdimlerine bir arkadaş etmiştir. Arabî ve Fârisî bilmeyen, ilim ve medrese görmeyen bir âsi abdine, hikmet-i Samedâniyesiyle böyle bir ikramda bulunuşu, elbette bir hikmete müsteniddir. O da herhalde Risale-i Nur’la alâkadar olanlar arasındaki safvet ve ihlâs ile, Risale-i Nur’un ind-i İlâhîdeki derecesine ve hizmetin ulviyetine atf olunur.

İşte Risale-i Nur şakirdlerinden en gayr-ı nâfi bir uzva, misal olarak zikredilen bu kadar açık himaye ve siyânet-i İlâhî vaki olursa, diğer münevver unsurlara ne derece ikram ve inayet olacağı kıyas olunabilir.

Allah’ın inayetine, Peygamberimiz Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri’nin imdat ve ruhaniyetlerine istinâd ederek Allah rızası için, hizmete koşan yekdiğerini manevî ve uhrevî kardeş tanıyan, başta müşfik Üstad, yani Risale-i Nur nâşiri ile onun şakirdlerini فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ[226]

226 "Allah'a tâbi olan topluluk, gerçek galiplerin ta kendisidir." (Mâide; 5:56)

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ[227] âyetlerinin sırlarının tezahürü inşaallah karşılayacaktır."[228]

"Çok Gözler Görse"

"Maddeten uzak düşen bu bîçare telebenizi yakında temsil eden Hafız Sabri Efendiyle, diğer zevâtın Nurlar hakkındaki ihtisasları çok kıymetli ve yüksek ve lâyıklı bir surette ifade edilmiştir. Bir mektubunuzda Muallim Cûdî'nin kasidesi münasebetiyle buyurduğunuz vecizeyi burada tekrara münasebet geldi.

وَمَامَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ[229]

sırrınca güzellik yazılarımızda değil, belki i'caz-ı Kur'ân'dan olan nurlu *Sözler*'e ve *Mektûbât*'a aittir. Her ferd-i mü'min derece-i fehm ve zevkine göre, aslında güzel olan şeyi tarif eder. Acz ve fakrdaki lezzet, şefkât ve tefekkürdeki ulviyet; hakikaten hiçbir şeye kabil-i kıyas değilmiş. Hâl-i âlem müsaid olsa da, hazine-i hassa-i Kur'ân'dan çıkararak tabir-i âlinizce dellallığını yaptığınız elmasları çok gözler görse. Görse de sarhoşlar ayılsa, mütehayyirler kurtulsa, mü'minler sevinse, mülhidler, kâfirler, müşrikler imana, insafa, daire-i akla gelseler. Ve bu mes'ud ve ulvî niteceyi bizlere idrak ettirmesini eltâf-ı İlâhiyeden tazarru ve niyaz ediyorum. Âmin."[230]

---

227 "Akıbet, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlarındır." (Kasas: 28:83)

228 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1533-1534

229 "Ben sözlerimle Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) övmüş olmadım; aslında sözlerimi Muhammed'le (sallallahu aleyhi ve sellem) övmüş ve güzelleştirmiş oldum."

230 Risale-i Nur Külliyâtı, 2/1426

HÂTİME

Bu eser, Hulûsi Bey için manevî vazifemizi ifâ etmek gayretinden doğdu. İzden yola gitmek emelimizi tam gösterebilmiş değilim. Yalnız gözlerini nura, aklını derse, muzdarib ruhunu teselliye, zalim nefsini terbiyeye muhtaç bilenler için bu kitapta çok devalar olduğuna kâniyim. Bu yazılarla beraberliğin tatlı iklimini yaşadım. Bir yerde oturarak yazmak mümkün olmadı. Onun için beraber birkaç kez Kafkaslar'ı dolaştım.

Kulaklarımdan vicdanıma akseden sözlerinin her an kalbimde ve aklımda yankılandığını hissettim. Ruhumda âdeta cennet çiçekleri açtı. Şu ifadesini hiç unutmam: "Dünyayı sırtıma yükleseler, her tarafımı ateşle sarsalar, bu ulvî düşünceye mâni olamazlar." Ve olamadılar...

Hakikî teselliye nurlu sözlerden akan feyizle mazhariyet, çok kudsî, İlâhî bir nimettir. Bu İlâhî nimeti onda her an a'zam derecede görmek mümkündür. Zira o Üstad'dan aldığı ve bütün ömründe terketmediği o kudsî dersin şevkiyle yaşadı. Zulmet ve dikenler içinde kalmış girdaptaki ruhunu selâmete çıkaran ışığı Barla'da buldu ve aşk derecesinde ona bağlı kaldı.

Kur'ân surlarının yıkıldığını bütün hicranıyla hissetti ve Âlem-i İslâm çapındaki tamire talip oldu. Üstad'dan ona gönderilen her mektup, yeniden ona hayat verecek, ruhunda tecelli eden şafağı doya doya tadacaktır. O İlâhî esintilere hep serfürû eder.

Bu kitap onun, uğrunda serfürû ederek yaşadığı düşünceye vefalı bir selâm olmak için yazılmıştır. O mukaddes Üstad'ın uğrunda yaşadığı kudsî davasına gönül verenlere binler selâm...

Âlemlerin Rabbine binler hamd ve ol Resûle salât ü selâm...

31.10.1994
Mohaçkale

Üçüncü Bölüm

HUZUR SOHBETLERİ

TAKDİM

Mustafa Sungur Ağabey'in, Hulûsi Bey'in mektupları için düştüğü küçük bir notu:

"Risale-i Nur'un Birinci Şakirdi olan Hacı Hulûsi Ağabeyin, bazı müştak talebelerin sorduğu suallere yazdığı cevabı hususî mektuplardır.

Eğirdirli merhum Başçavuş Nazif Efendi bu mektupları toplamış. Güzel bir hatıradır.

Hulûsi Ağabey Risale-i Nur'u kâfi ve vafi gören hâlis-muhlis bir zâttır. Bazı suallere yine Nurlar'dan cevap vermiş."

Mustafa Sungur

Huzur sohbetleri sekiz bölümden ibarettir: Akâid, Fıkıh, Tasavvuf, Ahlâk, Siyaset, Efendimiz, Külliyât ve Muhtelif Mes'eleler olarak tanzim etmeye çalıştık.

Bu bölümlerin inşaallah faydalı olacağından ümitliyiz. Bizi bu çalışmaya sevk eden de esas bu hizmet dileğidir.

Bu sohbetlerde; "kader", "irade", "heyelan" ve "ruh" gibi mü'min için sırlı manâlar, anlaşılır bir üslûpla anlatılmaktadır. Marifetullah, Muhabbetullah, Esmâ-i Hüsna ve bilinmesinde zaruret olan terkiblere, lugat ve usûl manâları verilmiştir.

Bütün bunlar, Risâle-i Nur'un şefkât ikliminde değerlendirilmiş ve takdim edilmiştir.

Kusurumuz varsa insaf ehlinden affımızı talep ederiz.

AKAİD ÜZERİNE SOHBETLER

Bu bölüm, Külliyat'taki imanî mes'eleler üzerine Hulûsî Bey'in şerhleri, haşiyeleri ve izahlarından ibarettir. Tevhid, nübüvvet, haşir, adalet esas olmak üzere imâni esaslar üzerindeki katre misal bu açıklamaların, Risale-i Nur'un ve dolayısıyla akaidî mevzuların daha iyi anlaşılmasına vesile olacağına inanıyoruz. Bir ömür boyu ikliminde sadık kaldığı eserlere ve Üstadına hâlis sadakatine hayatı ile şahadet eden Hulûsi Bey manevî bir mürşiddir. Nuru ve manâyı, Nur Üstadından alır. Risale-i Nur Külliyatı'nın bir âlimidir.

Hâl, fiil ve kavline hâkim ve marifet eksenlidir. İyi ve hâlis bir kul olmaktan gayri tasası yoktur. Burada onun sohbetlerinden hazırlanmış itikadî mes'elerle alâkalı kısmı okuyacak; kendinizi Risale bahçesinde bulacak ve ondan ders alacaksınız. Ruhunuzun letâfeti nisbetinde istifadeniz olacak ve onu hayırla yâd eceksiniz.

MARİFETULLAH, MUHABBETULLAH ve LEZZET-İ RUHÂNİYE

Marifetullah, Muhabbetullah ve Lezzet-i Ruhâniyenin tarifi:

Evvelâ: Lügatte "Marifetullah" ile münasebetli "Arif", "Arif-i Billah", "İrfan" ve "Marifet"in mânâlarını anlamak lazımdır.

Sâniyen: Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerim'de Sûre-i Zariyat'ın 56. âyetinde وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (Ben cin ve insi halk ettim ki ancak Bana ibadet edip, beni bileler ve Hallâkiyetim ve Vahdaniyetim onlarla malûm ola.) buyuruyor. Bazı zevât لِيَعْبُدُونِ için لِيَعْرِفُونِ mânâsı veriyorlar. Öyle ise marifetullah, muhabbetullah, lezzet-i rûhaniye nedir, sualinin cevabı, bu âyet-i kerimenin tefsirindedir, diyebiliriz.

Sâlisen: Hilkatin en yüksek gayesi ve fıtratın en yüce neticesi iman-ı billah'tır. Yukarıdaki âyetin de delâletiyle, cinlerin ve insanın yaratılmasındaki gaye ve netice iman-ı billah'tır. Bu iman, taklit derecesindedir, yakîne ermemiştir.

Zâtî Sıfatlar

Râbian: İnsaniyetin en âlî mertebesi ve beşerin en yüksek makamı, iman-ı billah içindeki marifetullahtır. Öyle ise marifetullah Allah'a imanın içinde olduğuna göre, bunu nasıl arayalım ve neresinde bulalım, suali hatıra geliyor. Bu suale cevap:

Allah'ın zâtını, "Vücud", "Kıdem", "Bekâ", "Vahdaniyet", "Muhalefetü'n-li'l-Hâvâdis", "Kıyam Binefsihi" sıfatları ile bilebiliriz.

Vücud: Allah vardır. Varlığı, yarattığı şeylerin varlığına benzemez.

Kıdem: Allah'ın varlığının evveli yoktur.

Bekâ: Allah'ın varlığının âhiri yoktur.

Vahdaniyet: Allah birdir, O'ndan başka ibadet olunmaya lâyık varlık yoktur. Hâlikın, Mâlikin, Sâniin Allah olduğuna tekrarla inanıp, imanı taklitten kurtararak, ilme'l-yakîne ulaştırmakla "marifetullah" bulunur ve bilinir.

Muhalefetü'n-li'l-Hâvâdis: Allah dünyada gördüğümüz, bildiğimiz şeylerden hiçbirisine benzemez ve yarattığı şeylerden hiçbiri kendisine, vücutta ve ilimde benzetilemez.

Kıyam Binefsihi: Allah bizim gibi duracak yere muhtaç değildir. Her yerde hazır ve nâzırdır.

Hâmisen: Cin ve insin en parlak saadeti, en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullah'tır. Her şeyi en güzel bir surette yarattığını ve bütün mahlûkat ve masnuatı hikmetli olup, asla abes, faidesiz ve boş olmadığını anlayarak, kendisinin ve her şeyin Hâlikını sevmektir. Yani: O, Hâlik'ın sevdiği zâta benzemek ile Allah'ı sevdiğini bilfiil göstermek ki, bu da imanlı tek âmâl-i salihada bulunur. Yani: İmanını ayne'l-yakîn mertebesine yükseltmekle elde edilir.

Sâdisen: Ruh-u beşer için en halis sürûr ve kalb-i insan için en safi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir. Yani: Allah'a imanı taklitten kurtarıp, marifetullaha ve

muhabbetullaha yetiştirdikten sonra, o muhabbetullahın verdiği lezzeti ve zevki ruhen ve mânen hissetmektir ki, bu lezzet ve zevki sözle ve yazı ile hakkıyla beyan etmek mümkün değildir. Allah'ın rızasından başka bir gaye gözetilmeyen bu ihlâslı amâlin neticesi, imanın hakka'l-yakîn mertebesine ulaşması olarak tarif olunabilir.

İman, tevhidi iktiza eder. Çünkü insan kesrete müptelâdır ve esbaba bağlıdır. Ancak bu iptilâ ve bağlılık, kesrette boğulacak, esbaba Rablik istinat edecek dereceye kadar götürülmemelidir. Zira iman, Allah'ın zâtında, sıfatında, esmâsında şirki ve iştiraki reddeder. Cenâb-ı Hak izzetini muhafaza ve kullarını imtihan için esbabı ve kesreti icraatına perde etmiştir.

Meselâ: Arzı baharda ihya eden Allah'tır. Bahar değildir. Valideyi yavrusuna şefkâtle bağlayan, İlâhî rahmettir, valide değildir. Ekmeği, rızka muhtaç insana yetiştiren ekinci, değirmenci, fırıncı değil, Rezzak-ı Hakikî olan Allah'tır. Ölmüş ağacı dirilten, çiçek, yaprak ve meyvelerle süsleyen, elleri demek olan dallarını güzel meyve nimetleriyle doldurup, insanlara "buyurun, afiyet olsun" mânâsında uzatan ne bahardır, ne bahçedir, ne ağaçtır, ne topraktır, ne sudur, ne harekettir ve ne de güneştir. Bunların hepsinin Halikı olan Mün'im-i Hakikî ancak Allah'tır.

İşte mü'min böylelikle Rabbini tevhid etmiş olur.

Tevhid, teslimi iktiza eder. Çünkü mademki Allah birdir. Zâhirde hoşumuza gitmeyen, gözümüze çirkin görünen işler ve şeyler Allah'ın emir iradesiyle zuhura gelmiştir ve O Zât-ı Zülcelâl'in, her işi hikmetli, her mahlûku en güzel bir surette halk ve icad edilmiştir. Öyle ise mü'min; "Allah'ın her yarattığı hikmetlidir. İşlerinde abes yoktur. Bazı icraatı zâhirde çirkin görünse de hakikatte hoştur, güzeldir" der. "Baharın hoşa gitmeyen sert rüzgârı, sağanak yağmuru, kışın ölmüş arzın yüzünü peçeleyen beyaz ve soğuk kar perdesi altında, gayet güzel ve latif lütuflar ve merhametler olduğunu görüyorum. Öyle iman, tevhid dairesindeki müşahedem Rabbimin tasarrufâtını bana hikmetli

ve rahmetli olarak gösteriyor. Ben de kabul ve teslim ediyorum" diyerek imanındaki tevhid ile teslime gider. Demek ki hakikî tevhid, teslimi iktiza ediyor.

İşte tevhidi, teslimi şu izahata göre anlayan mü'min, O Zât-ı Vacibü'l-Vücud'un Rahmaniyyetine, yani Rezzakiyetine ve Rahimiyetine, yani Erhamürrahimin olduğuna, bütün esmânın tecelliyâtının hak olduğuna hakka'l-yakîn mertebesinde iman ettiğini esbaba tevessül ettikten sonra, neticeyi Allah'a terk etmek ile iman, tevhid ve teslimin tevekkülü iktiza ettiğini bilfiil gösterir. Böylelikle bu âlemde endişelerden sâlim olarak hayatını geçirir. Kabir ve berzah âleminde lûtfa intizaren rahatla telezzüz eder ve İsrafil Aleyhisselam'ın emr-i İlâhî ile ikinci halk borusu ile kabrinden kalkar, fadl-ı İlâhî ile Cennete uçar.

Bu suretle iman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü ve tevekkül de saadet-i dâreyni iktiza ettiğini hayatının dünyevî, berzahî ve uhrevî safhalarında göstermiş olur.

Subutî Sıfatlar

1- Hayat: Allah kendi diriliği ile diridir. O'nun için ölüm yoktur.

2- İlim: Allah her şeyi bilir. Göklerde ve yerde gizli, aşikâr, olmuş ve olacak, gelmiş ve gelecekleri, hatıra gelenleri, dil ile söylenenleri bilir. Bilmediği hiçbir şey yoktur.

3- Semî': Allah her şeyi işiticidir. Gizli ve aşikâr her sesi kendi kadim işitmesi ile işitir. İşitmediği hiçbir şey yoktur.

4- Basar: Allah her şeyi görür. Karanlık gecede, kara taş üzerinde kara karıncanın yürüdüğünü görür.

5- İrade: Allah dileyicidir. Dünyada ve ahirette olmuş ve olacak her şey, onun dilemesiyle hâsıl olmuştur. O dilediğini yapar. Yaptığından sual olunmaz. Allah dilemezse küçük bir sinek bile kanadını oynatamaz.

6- Kudret: Allah'ın her şeye gücü yeter; ölüyü diriltir, taşı, ağacı söyletir ve yürütür. Bütün dünyayı bir anda yok edip,

tekrar var etmeye gücü yeter. En ufak bir şeyi ve bütün âlemi yaratması O'nun kudretine birdir.

7- Kelâm: Allah söyleyicidir. Peygamberlere gönderdiği kitapların hepsi kendi kelâmıdır.

8- Tekvin: Allah yaratıcıdır. Her şeyi yaratan O'dur.

İşte bu sıfatlar daima tecelli etmekte olduğu gibi, Cenab-ı Hakk'ın Esmâ-i Hüsnâsı da daima tecelli eder. Bu tecelliler hem âlemde, hem nefsimizde görülebilir.

BAZI SUALLERE VERİLEN CEVABIMDIR

Ruh

Sual: Ruh bir kanun-u zîvücud-u haricîdir, bir namus-u zîşuurdur. Sabit daim fıtrî kanunlar gibi, ruh dahi âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiş, kudret ona vücud-u hissî giydirmiştir. Bir seyyâle-yi lâtifeyi o cevhere sedef etmiştir. Mevcut ruh, mâkul kanunun kardeşidir. İkisi, hem daimî, hem âlem-i emirden gelmiştir. Şayet nevilerdeki kanunlara, Kudret-i Ezeliye bir vücud-u haricî giydirseydi ruh olurdu. Eğer ruh, şuuru başından indirse, yine lâyemut bir kanun olur muydu?

Cevap: Ruh; bir kanun-u zîvücud-u haricîdir. Yani: Ruh anâsır-ı erbaadan (Su, toprak, hava, ziya ve hararetten) değildir. Âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiştir. Bir namus-u zîşuurdur. Yani; akıllara verilmiştir. Kudret sıfatı, ruha vücud-u hissî giydirmiştir. Yani: Duygularla süslendirilmiş bir vücud giydirilmiştir. Bir seyyâle-yi lâtifeyi o cevhere sedef etmiştir. Yani, ruh letaiften olduğu halde, bedeni o lâtifeye muvakkat kabuk, kılıf yapmıştır. Vücud-u haricî giymiş ruh makul kanunun kardeşidir.

İkisi hem daimî ve hem âlem-i emirden gelmiştir. Yani, ceset ruhla kâimdir; cesetteki kıymetli âzâ, cevarih ve letaifi hakikî sahibinin izni ve rızası dâhilinde kullandıracak akla ihtiyaç vardır. Ruhlu ve şuurlu bir insanın teklif altına girebilmesi için,

ona akıl ve idrak gibi ruhla omuz omuza çalışacak hassas bir terazi, bir mürşit verilmesi lazım geldiğinden verilmiştir. "Şayet nevilerdeki kanunlara Kudret-i Ezeliye, sırf vücud-u haricî giydirseydi ruh olurdu." demekten maksat, "mahlûkatın her nev'ine bir vücud-u haricî giydirilseydi, o zaman o vücud-u haricîye ruh denilmek lazım gelirdi" demektir.

Sûre-i Lokman'ın 28. âyetinde; "Sizin hepinizin diriltilmesi ve öldükten sonra yeniden canlandırılması Allah'ın indinde bir nefsin halkı ve ba'sı gibidir." buyrulmaktadır. Şu halde bir nev'in bir ferdinde cereyan eden kanun, o nev'in umum efradında da câridir. Âdem Aleyhisselam'a ruhu nefh eden kim ise, umum âdemoğullarına ruh nefh eden de yine aynı Zâttır. "Sizi bir erkek ve bir dişiden, yani, Âdem ile Havva'dan halk ettik" âyetinin, bütün hayatlıların her nev'e göre başlangıçlarının bu yaratılış kaidesine uygun olarak birer Âdem ve Havvaları olmaları iktiza ettiğine delâleti vardır. Hayvanların haşirde muhasebeden sonra birer mümessilleri ruhlu ve cesetli kalıp, diğerlerinin ruhları bâki, fakat cesetlerinin toprak olmalarından da, bir nev'i bir fertte temsil ettireceği anlaşılıyor.

İşte bu nev'ideki kanunlara Kudret-i Ezeliye'nin bir vücud-u haricî giydirmesine en açık misal kanaatimce budur. Cennet hayatının cesetli bir mümessile tattırılması ile o nev'in cesetlerinden ayrılmış ruhlarına, o cesetli mümessilleri gibi Cennet hayatının zevkini tattırması, güneşin ziya ve hararetini her hayatlıya hissettirmesi gibi mümkündür. O tek ceset umum o nev'in ruhlarını temsil ediyor. Eğer ruh şuuru başından indirse, yani; ruhlu bir mevcudu şuursuz tasavvur etsek, o ruh yine lâyemuttur.

Yani, ölümsüz bir kanun olarak kalır. Aklî muvazenesini kaybetmiş bir insanın ruhu lâyemuttur. Ancak akıl olmadığı için teklif ve mesuliyeti yoktur. Bu fâni hayatı, ölümle tamamlanan şuurlu bir insanın ruhu cesetten ayrılır. Ama o ruha ölüm yoktur. Ruhu bâkidir.

Kader

Sual: Kader ile cüz-i ihtiyarîyi işlerimizde birbirinden ayırmak için izaha ihtiyacımız var mı?

Cevap: Kadere iman eden mü'min, "Her hayır ve şerrin Hâlıkı Allah'tır" diye iman etmiştir. Ancak kendisi bülûğdan itibaren mükelleftir. Şeriat ahkâmına yani, Edille-i Şer'iyyeye uymaya mecburdur ve mükelleftir. Ve bunlara muhalefetten mânen mes'ul ve muatebdir. Ve hükümlere muhalefet etmemesi için mahiyeti meçhul bir cüz-i ihtiyarîsi vardır. O cüz'î ihtiyarını şerde kullanırsa; "Kaderim böyle imiş" diyemez. Öyle ise mü'min hak yoldan, şeriat düsturlarından ayrılmadan kendisine bir musibet ve şer gelirse, o zaman kadere havale edilebilir. Ve şöyle der: "Bu dünya dâr-ı imtihandır, dâr-ı iptiladır, dar-ı tekliftir. Her ne kadar nefsim bana göstermiyorsa da, hakikatte Rabbime karşı kusurlarım vardır. O kusurlarımdan dolayı başıma gelen, daha doğrusu Rahman ve Rahim olan Rabbim tarafından gönderilen bu şer veya musibet, tövbe ve istiğfarım için bir şefkât ve ikaz tokadıdır. Rabb-i Rahimime iltica ederim. Hem dâr-ı imtihan ve iptila olan bu dünyada başıma gelen musibetler ve şerler onları vereni düşünmekle, bilmekle bana sabır kuvveti veriyor. Çünkü Rabbim hem Hakîmdir, abes işi yoktur. Hem Rahîmdir, rahmeti sonsuzdur. Öyle ise sabır edeceğim." Ve "Sabrın neticesi Allah'ın rızasına nâil olmaktır" diyerek tam teselli bulur.

Sual: Kader mi hâkimdir, cüz-i ihtiyarî mi hâkimdir?

Cevap: Kader hâkimdir. Onun hükmü değişmez.

Sual: Cüz-i ihtiyarînin ef'al-i İlâhiyyede ve icraat-ı Sübhaniyede mademki tesiri yoktur. Öyle ise mes'uliyet neden olsun?

Cevap: İşte cüz-i ihtiyarî mükellef mü'mine bunun için verilmiştir ki, şeraitten gelen ahkâma uymazsa işi kadere yüklemesin, mes'ul olsun. Yani şeriat, din ve İslâmiyet mü'mine Hakk'ın rızasına gidecek şeyleri emr ve Hakk'ın rızasına uymayan şeyleri nehyeder. Bu emir ve nehiy için başka bir zor yapmaz. Cüz'î irade ve ihtiyar kullanmakta serbest bırakır.

Sual: Cüz'î ihtiyar ve iradenin İrade-i Külliye-i İlâhiyeye, yâni Kader-i İlâhiye uymadığı da olmuyor mu?

Cevap: Esas olan İrade-i Külliye-i İlâhiyedir. Meselâ, bir adam diğer bir kimseyi öldürmeyi tasarlar. Her şeyi hazırlar, tetiği de çeker. Fakat nasılsa kurşun hedefe isabet etmez. O şahıs muhakkak bir ölümden Kader-i İlâhi neticesi kurtulur, mütecaviz yakalanıp da, müteammiden katle teşebbüsten suçu sabit olunca da mahkûm olur. Tecavüze uğrayanın muhakkak bir ölümden kurtulması, mütecavizin affına sebep değildir. Mütecaviz emeline muvaffak olur da bir şahsı kasten öldürürse, bu suçunu kadere havale edip, "Ben ne yapayım, Allah böyle takdir buyurmuş" deyip mes'uliyetten kurtulamaz. Çünkü işlediği şerdir, şerre Allah'ın rızası yoktur. Kader-i İlâhî böyle çirkinlikten münezzehtir.

Takdirini Derk Eyle

Sual: "Tedbirini terk eyle, takdirini derk eyle" diyen *Marifetname* sahibinin maksadı nedir?

Cevap: Yani, "Tedbirli ol, fakat tedbirine güvenme. Çünkü Kader-i İlâhî hâkimdir" demek istiyor. Meselâ: Soğuk havanın icabına göre, oturduğun yerden yola hazırlıklı çık. Fakat bu hazırlığın seni hastalanmaktan veya donmaktan mutlaka koruyacaktır, diye o hazırlığına güvenme. Sen yolunda bulun, neticeyi Allah'tan bekle ve bil. Böylelikle kadere imanını göster.

Kadere Tâbi Olmak

Sual: Cüz-i ihtiyarîyi terk etmek ve tam mânâsıyla kadere tâbi olmak mümkün değil mi?

Cevap: Mümkündür, fakat bu işi ancak her şeyini Allah'ın iradesine bağlayabilen ve gören, kâmil insanlar yapabilirler.

Umûm için düstur; ihtiyar ve irade-i cüz'iyyesini kullanmak ve zuhur edecek neticeyi "kaderin icabıdır" diyerek rıza ile kabul etmektir. Bir mü'min ne zaman hakkıyla her şeyini irade

ve kader-i İlâhî'nin hükmüne musahhar görürse, o zaman cüz'î ihtiyarın o zatta lüzumu ve vazifesi kalmamıştır. Cüz-i ihtiyarîyi terkle irade-i külliyeye tam münkat bir duruma girer.

(Yirminci Sözün İkinci Mebhasındaki Ehl-i İlme Mahsus İnce Bir Tetkik-i İlmî)

Sual: "Kaderle cüz'î ihtiyar nasıl tevfik edilebilir?" şeklinde ehl-i ilmin bir suâline cevaptır. Kader, "hayır ve şer Allah'ın takdiriyledir" demektir. Öyle ise mes'uliyete merci olan cüz'î irade ve ihtiyarla uygunluğu nasıl olur? İnsan hem kaderin mahkûmu olsun ve hem de cüz'î irade ve ihtiyarla mes'ul olsun? İlim yolu ile bu mes'elenin akla yatırılması isteniyor.

Cevap: Kaderle cüz'î iradenin uygunluğu yedi vecihle anlatılmaktadır. (Gerçi bu ilmî mes'ele bizim haddimizin haricindedir. Fakat sizi tenvir için, Allah'ın inayetinden bu mebhasın izahına muvaffakiyet istedim.)

Birinci Vecih: Şu kâinattaki intizam ve nizam, Adil ve Hakîm olan kâinatın Hâlıkının, Adil ve Hakîm olduğuna şehadet ettiğinden, insan için sevap ve ikâba sebep olacak mahiyeti meçhul bir cüz-i ihtiyarîyi o insana vermesindeki adalet ve hikmetini kavrayamamaklığımız, o cüz-i ihtiyarînin kadere uygunluğunu bilmemekliğimiz gibidir. Öyle ise her şeyi adilâne ve hikmetli olan Rabbimizin, kader ile bize verdiği cüz-i ihtiyarînin uygunluğunu bilmemekliğimiz, olmamasına delâlet etmez. Yâni; bu da hikmetlidir ve adilânedir ve uygundur.

İkinci Vecih: Bizzaruri, yani, ister istemez herkes kendisinden bir ihtiyar olduğunu hisseder. O ihtiyarın vücudunu vicdanen bilir. Bir şey hatıra geldi. Yapayım mı, yapmayayım mı diye düşünmek, nihayet yapmayı veya yapmamayı ihtiyar etmenin elinde olduğunu herkes anlar. Demek insanda böyle bir ihtiyar var. Amma mahiyetini bilemiyor. Fakat varlığını inkâr edemez. Bunun gibi çok şeyler var ki vücudu aşikâr, fakat mahiyeti ve hakikati meçhûlümüzdür. Öyle ise şu cüz-i ihtiyarîyi bunlar-

dan sayabiliriz. "Bilmemekliğimiz, olmamasına delâlet etmez" deriz.

Üçüncü Vecih: Cüz-i ihtiyarî, kadere münafi değildir. Yani, ona zıt değildir ki, su ile ateş gibi bir arada bulunmasınlar. Belki kader, ihtiyarı teyit eder, kuvvetlendirir. Çünkü kader ilm-i İlâhînin bir nev'idir. İlm-i İlâhînin ihtiyarımıza taalluk etmiş münasebeti vardır. Bu da ihtiyarı kuvvetlendiriyor, bozmuyor.

Dördüncü Vecih: Kader ilim nev'indendir. İlim malûma tâbidir. Yani, nasıl olacaksa öyle münasebet yapıyor. Yoksa malûm, ilme tâbi değildir. Yani, ilim düsturları malûmu idare etmek için esas değildir. Çünkü, malûmun zatı iradeye bakar ve kudretine istinad eder. Hem ezel-mazi silsilesinin bir ucu değildir ki eşyanın vücud bulmalarında esas tutup, ona göre mecburiyet tasavvur edilsin. Belki ezel, mazi, hâl ve istikbali birden tutar. Yüksekten bakar bir âyineye benzer. Öyle ise mümkinât dairesi içinde uzayıp giden zamanı, mazi tarafında bir uç tahayyül edip, ona ezel demek ve o ezel ilmine eşyanın tertip ile girmesini ve kendisinin onun haricinde bulunduğunu tevehhüm ederek, ona göre muhakeme yürütmek hakikat değildir. Şu sırrı açmak için bir misâl:

Senin elinde bir âyine var. O âyinenin sağ tarafı mazi, sol tarafı istikbâl farz edilse, o âyine yalnız mukabilini tutar. Sonra o iki tarafı bir tertip ile tutar, çoğunu tutamaz. O âyine ne kadar aşağısına tutulsa o kadar az görür, ne kadar yüksekten tutulsa âyinede görünen daire genişlenir. Gittikçe bütün iki tarafı birden bir anda tutar. İşte şu vaziyetteki âyineye o geniş mesafede cereyan eden hâller birbirine evvel ve âhir, muvafık ve muhalif denilmeden şekilleri ile girer. İşte kader, ilm-i ezelîde olduğu için ve ilm-i ezelî de Hadis-i Şerifin tabiri ile: "Manzar-ı âlâdan, ezelden ebede kadar, her şey olmuş ve olacak birden ihata eder bir makam-ı âlâdır." Biz ve muhakematımız ve cüz'î ihtiyarımız da o ezel ilminin haricinde değildir.

Beşinci Vecih: Kaderin sebebi ile müsebbebin, ikisini birbirinden ayırmadan beraber münasebeti var. Şu müsebbeb, bu

sebeble vukua gelecek. Öyle ise madem filan adamın ölmesi, filan vakitte mukadderdir. "Cüz-i ihtiyarî ile tüfek atan adamın ne kabahati var? Atmasa idi yine ölecekti" denilmesin. Çünkü kader onun ölümüne onun tüfeği ile tayin etmiştir. Yani: Takdir edilmiştir.

Eğer tüfek atmamasını farz etsek, o vakit kaderin münasebetinin olmadığını farz etmiş oluruz. Ölmesine ne ile hüküm edeceksin? İster istemez "filan adam attığı tüfekle bu adamı öldürdü" diyeceksin.

Cebrî, sebebe ayrı, müsebbebe ayrı birer kader tasavvur ediyor. Mu'tezile kaderi inkâr eder. Hâşâ "kul fiilinin hâlikıdır" der. Biz "Ehl-i Hakk, tüfek atmasa idi, ölmesi bizce meçhuldür" deriz. Cebrî "atmasa idi yine ölecekti" der. Mu'tezile "atmasa idi ölmeyecekti" der.

Meyelân

Altıncı Vecih: Sizin sualinizdir. Cüz-i ihtiyarînin üssü'l-esası olan meyelân, yani, eğilmek, hayır ve şerre doğru içten bir arzu duymak; Maturidîce, yani, Hanefî Mezhebinden olanların ekserisinin itikadınca, bir emr-i itibarîdir. Yani, bir kesb-i insanîdir, abd'e verilebilir. Emr-i itibarî, kesb-i insanî demek, o insan kazancından, fiilenden mazur sayılmaz. Çünkü ihtiyarla münasebeti vardır, demektir.

Eş'arîce yani, Şafiî, Mâlikî, Hanbelî ve bir kısım Hanefî mezhebinde olanların itikadınca, esasen mevcut olan meyelân değil, o meyelândaki tasarruf bir emr-i itibarîdir. Öyle ise o meyelân, o tasarruf bir emr-i nisbîdir. Haricî bir vücudu, bir varlığı yoktur. O meyelânı kulun nasıl kullanacağı, fiil meydana çıkıncaya kadar belli değildir.

Meselâ: Cebinde meyve yemekte kullanacak bir çakısı olana, "Sen bunu taşıyorsun, öyle ise bununla bir adamı öldürebilirsin. Bu çakı bir adamı öldürmeye kâfidir, muteberdir" demekle o adamın ihtiyarını kaldırmaya kimsenin hakkı yoktur. Ne zaman

o adam meyvede kullandığı çakıyı herhangi bir tahrik ile ihtiyarını şerde kullanır, kendisini tahrik edeni öldürmeye kalkar veya öldürürse o zaman illet, yani, sebeb tamamlanmıştır. Te'vile kaçmaya mahal kalmamıştır. Eğer o tahrike ehemmiyet vermez Kur'ân'ın "sakın yapma!" mahiyetindeki sâdâ-yı mânevîsini duyabilir de, terk ederse mes'uliyet yoktur.

Eğer kul işlerinin hâlıkı ve icada iktidarı olsa idi, o vakit ihtiyar kalkar. Çünkü bir şey vâcib olmazsa vücuda gelmez. Usûl ve hikmet ilminde bir kâidedir. Tam sebep bulunacak ki fiil vücuda gelebilsin. İlletin yâni, sebebin tamamlanması için, sebeplerin vücuda gelmesinde, hâsıl olmasında mecburiyet vardır. O vakit ihtiyar kalmaz. Eğer desen, tercih bilâ müreccah muhaldir. Yâni: Bir şeyi diğer şeye belli bir sebeb olmadan üstün kılmak olmayacak şeydir. Hâlbuki o emr-i itibarî dediğiniz insanın kazancı, bazen yapması ve bazen yapmaması, eğer bunu icab ettiren, üstün kılıcı sebep bulunmazsa o zaman sebepsiz üstün kılmak demektir. İlm-i Kelâmın esaslarından olan bir esası yıkar.

Sebebsiz üstün kılmak olamaz. Fakat üstün kılmaya bir sebeb olmadan, üstün kılmak da vâkidir. Zira irade Allah'ın san'atlarından bir san'attır. O san'atın muktezası, dilediğini yapmaktır. O dilediğine verir, dilemediğine vermez, dilediğini yapar. "Niçin bunu böyle yaptın?" denilmez.

Eğer denilse ki: "Madem katli halkeden Hak'dır. Niçin bana katil deniliyor da, O'na katil denilmiyor?" Çünkü ism-i fâil bir emr-i nisbî olan masdardan müştakdır. Yani bir şeyin çıktığı yere bakılır. Ortaya çıkan kesbimizdir. Biz yaptık, biz öldürdük. Katil unvanını da biz alırız. Yoksa, "Bu adam zaten ölecekti, benim kurşunumla ölmesi kaderinin icabıdır. Öyle ise bu katilde benim mes'uliyetim yoktur" diyemeyiz.

Yedinci Vecih: İnsanın irade-i cüz'iyyesi ve cüz-i ihtiyarîyesi, her ne kadar zâifse de, bir emr-i itibarîdir. Yani o insanın kazancı, mahsulüdür. Fakat Cenâb-ı Hak ve Hakîm-i Mutlak o zâif cüz'î iradeyi küllî iradesinin taallûkuna, o işiyle münasebetine adi bir şart yapmıştır. Yani, der: "Ey abdim, ihtiyarınla hangi yolu

istesen seni oraya götürürüm. Öyle ise mes'uliyet sana aittir." Teşbih suretiyle beyan edilen bu misâlde, iktidarsız bir çocuğa benzetilen cüz'î ihtiyar omuza alınmış, "sen nereye istersen, ben seni oraya götüreceğim" diyen kimseye, çocuk "beni şu yüksek dağa götür" dese, oraya çıktığında üşüse veya o yolda düşse... O çocuğa "sen istedin, ben getirdim" diyerek tokat vurmakta, nasıl o çocuğun şekvaya hakkı yoksa; cüz'î iradesini kötüye kullanarak şerre girmesinde mes'uliyet o cüz-i ihtiyarîye aittir. İrade-i Külliye'ye ait olamaz.

Elhâsıl: Ey insan, senin elinde gayet zâif, fakat seyyiâtta ve tahribatta eli gayet uzun ve hasenâtta eli gayet kısa cüz-i ihtiyarî nâmında bir iraden var. O iradenin bir eline duayı ver ki silsile-i hasenâtın bir meyvesi olan Cennete yetişsin. Ve bir çiçeği olan saadet-i ebediyeye uzansın. Diğer eline de istiğfarı ver ki, onun eli seyyiâttan kısalsın. O şecere-i mel'unenin bir meyvesi olan zakkum-u cehenneme yetişmesin. Demek dua ve tevekkül, meyelân-ı hayra büyük bir kuvvet verdiği gibi, istiğfar ve tevbe meyelân-ı şerri keser, tecavüzâtını kırar. Bu çok ehemmiyetli ve ehl-i ilme mahsus olan sualinize, iktidarımın çok üstündeki dersi izah etmek suretiyle cevap vermeye çalıştım. İnşaallah bir derece anlatabilmişimdir. Noksan ve kusur bana aittir. İdrak de size düşer.

Kader bizce bilinmeyen, Allah'ın bildiği şeylerdir. Biz hayrın da, şerrin de Allah'ın takdiriyle olduğuna inanmakta mükellefiz. Bunu Birinci ve İkinci Vecih'te öğrendik. İlm-i İlâhînin ihtiyarımıza taallûku demek, ihtiyarımızı nasıl kullanacağımızı da Allah bilir demektir. Size biraz daha açık ifade edeceğim: Kader, gözle göremediğimiz bir kâğıdın üzerine renksiz, ilaçlı bir madde ile yazılmış yazı gibidir. Bu yazıyı gözle görünecek hâle getirmek için, ilaçlı bir madde sürülür ve bu suretle o gizli yazı meydana çıkarılmış olur. İşte bu kâğıda sürülen ilaçlı madde, cüz'î irade veya cüz'î ihtiyarımızdır. Biz cüz'î irade veya cüz'î ihtiyarımızı kullanırız. Kaderin gizli yazısı meydana çıkar. Eğer cüz'î ihtiyarımızı şerde kullanmışsak mes'uliyet bizimdir. Halk eden Allah'tır.

Malûm, Zât-ı İradeye bakar ve kudrete istinad eder. Buradaki irade, İrade-i Külliye veyahut İrade-i İlâhiye mânâsınadır. Kul cüz'î iradesini kullanır. Fakat irade-i Külliye-i İlâhiye ile kader nâmı altındaki gizli neticeyi değiştiremez. Meselâ: Bir adam diğer bir şahsı öldürmeyi ister. Cüz'î irade ve ihtiyarı ile her türlü tedbiri alır. Allah da o şahsı ölümden kurtarmayı irade eder. Şahsın katil fiili tahakkuk edemez. Kudreti her şeye yeten Allah, öldürülecek şahsı ölümden kurtarır.

Sebepsiz Üstün Kılmak

"O ezel ilmine eşyanın tertib ile girmesini ve kendisinin onun hâricinde bulunduğunu tevehhüm ederek, ona göre muhakeme yürütmek hakikat değildir." cümlesindeki "kendisini" tabirini öğrenmek istiyorsunuz. Bu yazıyı takip eden misâlde izah edileceği gibi, bu tabirden maksad, biz ve muhakematımız ve cüz'î ihtiyarımız demektir.

Beşinci vecihteki Cebrîye dalâlete düşmüş bir fırkadır. (Lügattaki Cebrîye ve Ceberiyye ile abes mânâlarını okuyunuz.)

Eğer desen, "Tercih bilâ müreccih muhaldir" suali neden icab etmiştir? Bunlar kelâm ilmine ait şeylerdir. Ve hatıra gelebilen şeylere sorulmadan cevab vermektir.

Meselâ: Bir meseleyi bir muallim talebeye anlatırken, "Daha kuvvetli bir delil gösterilemez mi?" şeklinde muhtemel bir sualin, öğretmen tarafından sorulmuş gibi cevap verilmesi nev'indendir.

Ahiret, ceza ve mükâfat mahallidir. Herkes amelinin karşılığını görecektir. Müstahakk-ı cezaya merhamet orada olmaz. 'Haşir' dersini tetkik ediniz.

Sebepsiz üstün kılmak vardır. Çünkü Allah dilediğini sebepsiz üstün kılar. (Lâ yüs'el ammâ yef'aldir.) Yaptığından mes'ul edilemez. Bunun nümuneleri de bu âlemde görülüyor ve görülmektedir.

Kabiliyet-i Şerden Kabiliyet-i Hayra

Sual: Yirmiüçüncü Söz'ün İkinci Mebhasının Birinci Nüktesinde: "Şer ve tahribden ve nefse itimaddan vazgeçse, istiğfar ederek tam abd olsa, o vakit Furkan Sûresi 70. âyetin[231] sırrına mahzar olur. Ondaki kabiliyet-i şer, nihayetsiz kabiliyet-i hayra inkılâb eder. Ahsen-i takvîm suretini alır, alâ-yı illiyyine çıkar." denilmektedir.

Kur'ân meâlinde ise bu âyete: "Çünkü bunların kötülüklerini Allah iyiliğe çevirir." manâsı verilmektedir ki, ikisi arasında bir fark görülmüyor mu?

Cevap: Sualinizin kısaca cevabı: İnsanda hem hayra hem şerre götürecek meyelân vardır. Bu, meyelân-ı hayr ve meyelân-ı şer tabir edilir. Bahsi geçen âyet ile insandaki şer kabiliyetinin hayra dönmesine işaret olduğu gibi, seyyiât ile geçen ömrün hasenâta çevrilmesi imkânına da kapı açılmaktadır. "Hayrın da şerrin de Hâlıkı Allah'tır" demektir. Bir âyetten yalnız bir tek mânâ maksuddur, deyip kestirmek, baştan başa mucize olan Ayât-ı Kur'âniyeyi bir tek mânâsının surları içine sıkıştırmak, o kudsî kelâmı dar bir zaviyeden görmek demektir. Buna akl-ı selim asla cevaz vermez.

Sizin sualleriniz bizi rahatsız etmez. Yalnız vakitlerinizi kıymetlendirmek için sorulacak sualleri evvelâ kendiniz ve etrafınızdaki muhterem alâkadarlarla istişare ettikten sonra, mutlak ihtiyaç hâsıl olursa, biz de hayatta bulunursak sormakta hiçbir beis yoktur.

İman İlimdir

Sual: "İman ise ilimdir, vücuddur, isbattır, hükümdür. Her bir menfî meselesi dahi bir müsbet hakikatin unvanı ve perdesidir." sözünde geçen imandaki menfî meseleler nelerdir?

Cevap: Bunlardan birincisi, cihaddır. Cihadda zâhirde bir şer vardır. Amma cihadın terkinde pek büyük şerler vardır. Cüz'î şerri ister istemez yapmak bir zarurettir. Bakara Sûresi'nin

231 "Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir." (Furkan, 25:70)

216. âyetinde; "Din düşmanı ile mukatele üzerinize farz kılındı. Hâlbuki o kıtal insanlık düşüncesi ile size hoş görünmedi. Sizin hoşunuza gitmeyen cihad ve gâzâda mal ve can telefi var. Amma dünyada zafer ve ganimet ve ahirette ebedî nimet ve şehitlik rütbesi hazırlanmıştır. Sizin sevmediğiniz cihadı terkte ise, hakkınızda düşmanın galebesi ve gâzâ sevabından mahrumiyet vardır. Allah sizin için hayırlı olanı bilir. Siz bilmezsiniz." buyrulmaktadır.

İkincisi, zekâtın farz kılınması, ribanın haram tutulmasıdır. Zekat, zâhirde mal ve parada eksilme gibi görünür. Hakikatte ise Sûre-i Bakara'nın 270. âyetinde denildiği gibi, zekât, malın artmasına, bereketlenmesine sebep olduğu gibi, malın, paranın kirini de temizler.

Namaz, oruç ve hacc gibi farzlarda zâhirî külfete mukabil, o farzlardaki manevî nimet, zevk ve kazançlar hakkındaki Kur'ânî derslerle diğer dinî eserlerde kâfi bilgi vardır. Tafsilâtını onlara havale ederiz.

Ene'nin İki Yüzü

Sual: Mesnevi-i Nuriye'nin Katre Risalesi'nde "İnni lestü Mâlikî" ile dördüncü kelâmın arasındaki fark nedir ve 'Ene' bir kelime iken, nasıl kelâm oluyor?

Cevap: Birinci kelâm ile insan kendisine mâlik değildir. Ancak mevhum mâlikiyeti var. Bununla Mâlik-i Hakikî'nin sıfatlarını ve sıfatların bir derece mâlikiyet ve hududunu biliriz.

Dördüncü kelime doğrudan doğruya ene'ye bakar. Ene'nin iki yüzü var. Hem ene yalnız Allah'ın sıfatlarına değil, Esmâ ve Şuunâtına da bakıyor. Tafsilat için 30. Söz'deki ene bahsine bakınız.

Birinci kelâmda bir hüküm var. Dördüncü kelâmda ene'nin insana ne için verildiğini bilmek ve tanımak var. Ene bir kelimedir. Yâni, küçük mânâlı bir sözdür; ama iki yüzü olduğu için kelâm, yâni, mânâlı söz yerinde kullanılmıştır.

Güneş ve İsm-i A’zam

Sual: Sekizinci Mektup’ta, güneşin, sekiz İsm-i A’zamın bir sahife-i nuraniyesi olduğu bildiriliyor. Bu ne demektir?

Cevap: Bu hususta güneşin hangi isimlerin mazharı olduğuna dâir bir sarâhat yoktur. Fakat tereddütsüz Nur, Hakîm, Rahîm gibi esmânın o mühim hizmetkârda mevcudiyeti aşikârdır.

Dünya Hayatında En Bahtiyar Odur ki...

Sual: Dokuzuncu Mektup’ta: "Şu dünya hayatında en bahtiyar odur ki; dünyayı bir misafirhane-i askerî telâkki etsin ve öyle de iz’an etsin ve ona göre hareket etsin. Ve bu telâkki ile en büyük mertebe olan mertebe-i rızayı çabuk elde edebilir." denilmektedir. Bu cümlenin izahı nedir?

Cevap: İnsan bilecek ki bu memleket daimî kalınacak bir yer değildir. İmrenilir o adama ki, dünya hayatını ervah âleminden, rahm-i maderden gelerek bülûğ çağına ermekle bir nevi Allah’a asker olmak, yani, tavzif edilmek ve sonunda ölümle terhis olup gitmek ve terhisten sonra hizmetteki eksikleri gidermek için bir daha buraya hizmete döndürülmeyeceğini telâkki eder. Üstad’ın bu gibilere karşı ‘bahtiyardır’ demesi tam yerinde ve mükemmeldir.

Öyle ise Allah rızasını esas tutan, ihlâs düsturlarına riayetle ihlâsı kazanan ve muhafazasına muvaffak olanlar için, velâyet merâtibinden makam-ı rızaya erişmek kolaylaşmış olur. Allah müyesser ede. Âmin...

Nur Kapısı Açılır

Sual: Altıncı Mektup’da: "Acz ve tevekkül ile, fakr ve iltica ile Nur kapısı açılır. Zulmetler dağılır." deniliyor. Bu cümlenin izahı nedir?

Cevap: Acz ile Kudret-i İlâhîyeye istinad edilir. Tevekkül ile Rahmet-i İlâhîyeye itimat edilir. "Bütün ihtiyaçlarımıza cevap verecek Samed olan, yani hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, her

muhtacın ihtiyaçlarını kolaylıkla temin eden Allah'tır. Acizin de, fakirin de, mütevekkilin de dayandığı, rahmet ve mutlak zenginlik sahibi olan Allah'tır." demektir. İnandığını bilfiil göstermektir. Bundan fazla izaha da lüzum yoktur. Çünkü fazla izahat, Nur Külliyatı'nda eksiksiz mevcuddur.

Abd Hak ile İşitir

Sual: "Nevâfilde; mahallin istidadı kadar abd Hak ile işitir, görür ve idrak eder. Netice-i feraizde; Hak abd ile işitir, görür ve idrak eder. " cümlesinin izahı nedir?

Cevap: Şu iki ince mes'eleyi anlatan nevafile, Sûre-i Şuarâ 63. âyeti:

فَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ۜ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ

"Biz Musa Aleyhisselâm'a âsân ile denize vur diye vahyettik. O denize vurunca deniz on iki yola ayrılıp, her yolun etrafı büyük dağ gibi oldu ve on iki sebt her biri bir yoldan gittiler. "

Feraize, Sûre-i Enfâl 17. âyeti:

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلاَءً حَسَنًا إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

"Onları (Bedir'de) siz öldürmediniz. Lakin onları Allah öldürdü. (Gözlerine toprak) attığın zaman da sen atmadın, lâkin Allah attı. Hem de bunu mü'minlere güzel bir imtihan geçirtmek için (yaptı). Şüphesiz ki Allah, en iyi işitendir, lâyıkıyla bilendir." misal olarak verebiliriz.

İşte bu iki misalden birincisinde, vahyeden Allah (celle celâluhû), denize âsâsı ile vuran Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın elidir. Denizde yollar açan kuvvet ve kudret Allah'ındır.

İkincisinde, vahiy yolu ile değil, belki Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ın eline toprağı aldırıp, düşmana atan Allah'tır.

Hayvanâtın Görmesi

Sual: 10. Söz'ün 6. Hakikati'nin 4. Esas 2. kısmında; "Gaye-i vücut ve netice-i hayat, zîşuura bakar. Yani her şey Sâni-i Zülcelâl'in birer mektub-u hakaiknüma, birer kaside-i letâfetnüma ve birer kelime-i hikmet-edâ hükmündedir ki melâike, cin ve insin ve hayvanın enzarına arz eder, mütalâaya davet eder. Demek ona bakan her zîşuura ibretnüma bir mütalâagâhtır." deniliyor. Hâlbuki hayvanların şuurları yoktur. Hayvanâtın görmesi nasıldır? Hikmeti nedir, görmeleri tam mıdır? İnsana nisbetle noksanlık var mıdır? İlhamî bir mânâ ile mi görürler?

Cevap: 24. Söz'ün 4. Dalının hayvanâta ait kısmında, "Elhasıl kâinat sarayında hizmet eden hayvanât, kemâl-i itaatle evâmir-i Tekviniyyeye imtisal edip, fıtratlarındaki gayeleri güzel bir vech ile ve Cenâb-ı Hak namıyla izhar ederek, hayatlarının vazifelerini bedî tarz ile Cenâb-ı Hakk'ın kuvvetiyle işlemekte ettikleri tesbihât ve ibadât, onların hedaya ve tahiyyatlarıdır ki Fâtır-ı Zülcelâl ve Vahid-i Ehad'ın dergâhına takdim ediyorlar." denilmektedir.

"Hayvanların nazarına arz" demek, Halık'ın onlara mahz-ı lütuf olarak verdiği Esmâ-i İlâhiyyeyi izhar etmektir. Hayvanlarda şuur vardır. Amma şuurları küllî değildir. İlhama da mazhardırlar. Hayvanların görmeleri göz iledir. Akrep gibi gözsüzleri, gece olunca görmeyenleri, yalnız gece görenleri de vardır. Bunlara görmek cihazı verilmesindeki hikmet; muhtaç oldukları yiyecekleri bulmak, seçmek ve tehlikeden kendilerini koruyabilmek içindir. Görmeleri ve gördükleri şeyleri kıymetlendirip, mânâlandırmaları insanlara nisbeten noksandır. Hayvanlarda görmek ilhamen değil; ihtiyaçlarını aramak bulmak ve kendilerine faideli ve zararlı olanlarını tefrik etmek ilham iledir.

Külliyet Kesbetmek

Sual: Hangi şahıs külliyet kesbetmeden O'na yanaşabilir? Külliyet kesbi nasıldır?

Cevap: 16. Söz ile 32. Söz'ün 2. Mevkıfı'nın 2. Maksadı iyi anlaşılırsa, külliyet kesbinin nasıl olduğu anlaşılmış olur.

Teşehhüdde اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ derken, yani "bütün ibadât-ı kavliye, yani kâl, hâl, istidat ve ıztırar dilleriyle yapılan ibadetler Allah'a mahsustur" derken bu dil sahiblerini hayalen hazır eylemek.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ denilirken kimden gelse, kime karşı da olsa ezelden ebede kadar hasdır ve müstehakdır ol Zâta ki O'na اَللّٰه denilir. Hamdi iyi anlamakla külliyet kesbedilebilir kanaatindeyim. Bunların hülâsası: Tefekkür madenini bu ince mânâlarla işlemektir.

Cemâl ve Kemâl Sahibi

Sual: "Her cemâl ve kemâl sahibi kendi cemâl ve kemâlini görmek ve göstermek istemesi sırrınca" sözündeki sırrı biz nasıl anlıyoruz?

Cevap: Buradaki sır tabiri; cemâli nihayetsiz kemâlde ve kemâli nihayetsiz cemâlde olan Zât-ı Zülcelâl; nihayetsiz derecede güzel olan cemâlinin tecellilerini mahlûkât ve masnûâtında görmek ve şuurlu, idrakli, mükerrem ve ahsen-i takvîm istidatlı olarak yarattığı insanlara görmek ve göstermek istemesi demektir.

Sır

Sual: "Sır" kelimesinin, Nurlarda kullanıldığına göre mânâsı nedir?

Cevap: Lügatte yazıldığı gibi: Gizli hakikat, gizli iş, herkese söylenmeyen şey, müşahedetullah mahalli olan kalbdeki lâtife, insanın aklının ermediği şey, Allah'ın hikmeti, sırr-ı teklif yani dünyaya gelip vazife sahibi olmanın sırrı...

Sual: Tevhid nurunun, Ehadiyyet sırrı içinde inkişaf etmesinin mânâsı nedir?

Cevap: Balığın karnında, denizin içinde ve gecedeki karanlık ayrı ayrı (Ehadiyyet) sırrını taşıyor; hükmü, balığa, denize, geceye ve cevv-i semâya geçecek bir Zât ancak bu karanlıklardan kur-

tarabilir, hakikatini Yunus Aleyhisselâm'ın lûtf-u İlâhî ile anlaması neticesi ki, bu idrak "Nur-u Tevhidin sırr-ı Ehadiyyet içinde inkişafı" diye tabir edilmiştir. Ve netice olarak Yunus adlı abdini birbiri içindeki bu müthiş karanlıklardan "Yâ İlâhi! Senden başkası kurtaramaz" mânâsındaki ihlâslı: لآ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ[232] münâcat, Yunus Aleyhisselâm'a sür'aten vesile-i necat olmuştur.

İman-ı Bi'l-Gayb

Sual: Derece-i Şühûd iman-ı bi'l-gaybdan çok aşağıdır. Her ne kadar bir kısım ehl-i velâyet keşfiyâtı ihatasız denilmekte ise de, o şahıslar veli olduğuna göre, veliler hakkındaki اَلآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لاَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ[233] âyet-i kerimesi de bunlar hakkında olduğuna göre, iman-ı bi'l-gaybe kimler tam olarak mazhar olmuş ki, şühûd derecesini kazanmış olanlardan üstün oluyorlar?

Cevap: Allah'ın velileri ol kimselerdir ki iman-ı bi'l-gayb derecesinde terakki ederek, Allah'a dost ve yakınlık hâsıl etmişlerdir. Veli olan zât, "Benim kalbim, benim Rabbimden haber veriyor" diyemiyor. Bu meseleden benim anladığım, iman yolunda terakki ederek gaybî imanını şühûd derecesine getirenlerle, gayben iman ettiği iman hakikatlarini taklid derecesinden, tahkik derecesine yükseltmeyenlerin muvazenesi değildir. Gaybî imanını şühûd derecesine çıkaramamış, amma aldığı tahkikî iman dersi, imanını öyle sağlamlaştırır ki, Üçüncü Söz'de denildiği gibi; "Tam münevverü'l-kalb bir âbidi kürre-i arz bomba olup patlasa, ihtimal onun korkutmaz. Belki bir harika-i kudret-i Samedaniyeyi lezzetli bir hayretle seyir edecektir. Böyle bir zâtın imanı, şühûd yolu ile imanını kuvvetlendiren zâtın imanından çok kıymetlidir" denilmek istenilmiştir.

232 "Senden başka ilah yoktur. Seni noksanlıklardan tenzih ederim. Doğrusu ben nefsime zulmedenlerden oldum." (Enbiya, 21:87)

233 "Bilin ki Allah'ın veli kullarına hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olmayacaklardır." (Yunus, 10:62)

Buna en kuvvetli misâl: Hazret-i Ali (kerremullahû veche) Efendimizin şu mübarek beyânıdır: "Eğer perde-i gayb açılsa imanım ziyadeleşmeyecek idi." Demek imanı Hakka'l-yakîn mertebelerinde o derece yükselmiş ve kuvvetlenmiş ki, müşahede-i bi'l-gayba muhtaç olmuyor. Hem Bakara sûresinin başında Kur'ân, muttakileri gaybe iman edenler olarak tavsif ediyor. Zaten evliyaullahın kerameti nev'inden olan müşahede ve keşfiyâtlarına, keramet ve ikramı muvazene eden Dokuzuncu Mektup'ta da işaret edilmiştir.

Sualinizi bu noktadan hâl edebilirsiniz. Evliyaullaha inanmak ve onlara hürmet etmek, onların dualarına ihtiyacımızı bilmek başka, onların bir kısmının keşiflerine itimaden beyân ettiklerine inanmak başka bir şeydir.

Bizler, -Lillahilhamd- iman-ı tahkikî dersi alan ve bu dersleri müzakere edenlerdeniz. En büyük nimete lâyık görülmüşüz, şükründen âciziz.

Emânet-i Kübrâ

Sual: Haşr'in İkinci Hakikati'ndeki, yer, gök ve dağların tahammülünden çekindikleri emanet-i kübrâ nedir?

Cevap: Emanete birçok mânâ vermişler. Bazı tefsirlerde emânet-i kübrâ semâvât, arz ve dağların yüklenemedikleri kadar büyük mes'uliyeti olan İlâhî emirler ve nehiylerdir. Sûre-i Hud'daki فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ yani "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." âyet-i kerimesi, Hazret-i Peygamber Aleyhisselâm'a "Beni Sûre-i Hud ihtiyarlattı" dedirttiğine göre, emanet-i kübrânın bu suretle tefsiri hak olduğuna şüphe bırakmıyor.

Sual: 20. Lem'a 2. Sebeb 5. maddesinde "Ehl-i Hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı manevî çıkarıp, o şahs-ı manevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek" nedir ve nasıl olur?

Cevap: İman ve İslâmiyet'teki birlik ve beraberliği bir vücud hâline gelmeye vesile yapmak, yani yalnız kalıpları değil, kalpleri de birleştirmek suretiyle, meselâ, üç ferdin bir satır üzerin-

de yüz onbir (111) olduğundaki şekli değil, yüz onbir (111) ihlâslı ferdin manevî kuvvetlerini hissetmeleri gibi bir şahs-ı manevî hâline gelmeleri sayesinde, Hak yolda olmayanların ihlâslı davranışlarıyla çıkardıkları şahs-i manevî-i dalâlete galebe mümkün olur, demektir.

Şeriat-ı Fıtriye

Soru: Şeriat-ı fıtriye nedir? Şeriat-ı fıtriye kanunları nedir? Bu kanunlar aklın hükmüne tâbi değiller. Aklın hükmü nedir?

Cevap: Şeriatin lügat mânâsı: "Allah tarafından Peygamber vasıtasıyla konulan ve tebliğ buyurulan hükümleri içine alan İlâhî kanun"dur. İlmihal, yani inanmak, yani işlemeye dair bilgilere göre şeriat: "Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm'ın Allah tarafından işlemeye dair getirdiği şeyler"dir.

Fıkıh: İbadetler, muameleler, ukûbât yâni cezalar gibi kısımlara ayrılır. Meselâ: "Kasten Ramazan orucunu bozan kimseye kefaret adıyla (60) gün ceza orucu, bir de bozduğu günün kaza orucu vardır." ilmihâlini öğrenmek, Müslüman erkek ve kadınlara farzdır. Eğer aklın hükmü yeter derecede olsaydı, ne Peygamber'e ve ne de İlâhî Kanuna ihtiyaç kalırdı. Hiçbir şey tahsil ve talim etmemiş akıllı bir adama, "al bu kitabı oku" dersek, alacağımız cevap "ben okuma bilmiyorum" olacaktır. Demek ki öğrenmek lâzım, öyle ise öğretici de lâzım. Akıl kendi başına hareket edemez.

Şeriat-ı Fıtriye: Fıtrî kanunlar veya mükevvenâta dair kanunlar, yani yaratılıştaki Allah'ın kanunlarıdır. Meselâ: İnsanlara bir mesken ve bir beşik olan arzdaki fıtrî kanunlardan mevsimleri düşünelim. Allah iki baharla, bir yaz ve kış mevsimini bu arzda her yıl gösteriyor. Bir çiftçiye göre, baharlar ekim zamanıdır. Bu mevsimlerde çiftçi; "Bu yağmurlu havada ekim neme lazım! Yaz mevsimi gelsin, o zaman yağmur-çamur zahmeti görmeden ekim yaparım" dese ve böyle hareket etse, mahsül alması şurada dursun, memleketimizde olduğu gibi, tarlası susuzsa tohumu toprağa katmaktan başka eline ne geçer. Bunun gibi yağmur ıslatır, insan

buna karşı muhafaza çaresine başvurmalıdır. Bana bir şey olmaz, demesi onu ıslanmaktan ve hastalanmaktan kurtarmaz. Soğuk hava meskenlerde harareti artırmayı, mesken dışında koruyucu bir giyim ve kuşanmayı ister. Bu fıtrî kanunlara muhalefet edenler, akılsızlıklarının özürleri kabul edilmeden ve afivsiz çekerler.

Şeriat-ı İslâmiyeye muhalefetin cezası ekseriyetle burada verilmez. Ahirete bırakılır. Bunda da rahmet ciheti var. "Belki tevbe ve nedamet eder" diye ekseriyetle cezası acele verilmiyor, geciktiriliyor.

Âlem-i Şahâdet

Soru: Âlem-i misâl, âlem-i şahadet nedir?

Cevap: Âlem-i misâl, âlem-i melekût; amellerin temsil olunduğu veya temessül ettiği âlemdir.

Âlem-i şahâdet, âlem-i mülk, âlem-i maddiyât; şu gözümüzle gördüğümüz âlemdir. 29. Söz'ün 4. Esasında: "İşte madem şu mevcudât-ı hariciyenin herbirisinin üstünde bir melek-i müekkel var olmak lâzım gelir. Tâ ki o cismin gösterdiği vezâf-i ubûdiyet ve hidemât-ı tesbihiyesini âlem-i melekûtta temsil etsin. Dergâh-ı Ulûhiyete bilerek takdim etsin." denilmektedir.

Şuuru olmayan cisimlerin tesbihatları böylece melekût âleminde temsil olunursa, zîşuurların en ekmeli olan insanın ameli elbette misâlî âlemde temsil olunacaktır. Amellerin iyisi cennet meyveleri suretinde, kötüsü cehennem zakkumu şeklinde tasvir olunacaktır. Kur'ân'ın ve salih amellerin, kabirde munis arkadaş olacakları ve o vahşet ve karanlık âlemini nurlandıracakları gibi; insanın bütün yaptıklarını muhafaza ettiren Hafîz ve Âlim, yâni muhafaza edici, esirgeyici, her şeyi bilen Allah, insanın amellerine manevî bir suret verip, âlem-i misâlde, yâni melekût âleminde temsil ettirmektedir. Nitekim hatim dualarında "Yâ Allah, Kur'ân'ı dünyada bize arkadaş, kabirde munis, kıyamette şefaatçi, cehennemden setredici ve cennette refikimiz eyle" diye dua edilmektedir. Bunlara âmin diyoruz. Olmayacak şeylere âmin denilmez. Demek bunların olacağına

inanıyoruz. Bu dileklerimizin kabulü, temessül veya temsil ettirilmek suretiyle olur.

el-Vitr

Soru: el-Vitr, Cenâb-ı Hakk'ın Esma-i Hüsnâsından imiş. İzahı nedir, tecellisi nasıldır?

Cevap: Vitr, "Tek" mânâsınadır. 'Vahid' ve 'Ehad' isimlerinin mânâsını taşır. Vahdaniyet-i İlâhiyeye ve zerreden şemse kadar şirke mahal olmadığına dair 32. Söz'ün izahları kâfidir. Oraya müracaat edilsin.

Kalp ve Ruhun Daire-i Hayatı

Sual: İnsan iman dizginini cism-i hayvanînin elinden alıp, kalbe, ruha teslim ettiği için, maziye nüfûz ve müstakbele hülûl edebilir. Çünkü kalp ve ruhun daire-i hayatı geniştir. Kalp ve ruhun dairesi nasıl geniş oluyor. Yani bu genişlemek ne demektir?

Cevap: Cismin kayıtlı ve kesif oluşu, hayvanlar gibi cismin maddî ihtiyacına hizmet etmekle letâiften olan kalp ve ruhun inkişaf sahası daralır. Belki de yalnız bu âleme gelmekten gaye, nefse ve bedene, dolayısıyla hayvanî duygulara hizmetkârlık edilmiş olur. Hâlbuki kalp Allah sevgisine ve bâtın-ı kalp imana tahsis edilmek gerekir. Ruh ise ceset yuvasında, manevî, lâtif mahiyeti meçhul bir duygudur. Cesede hizmet edildikçe ruh zayıflaşır. Halbuki cesede itidal dâhilinde bakılırsa ve o ceset sahibini ulvi âlemlerden haberdar ve münasebettar eder. Tâ "elestü" bezmine ulaştırır.

Sual: "Belki dünyada ne varsa nümuneleri fıtratımda vardır. Umûm onlara karşı alâkadarım. Onlar için çalıştırılıyorum, çalışıyorum." Bu nümunelerin ve alâkaların kısaca izahını istiyoruz.

Cevap: Lûgattaki "Hamd" bahsine bakılsın.

Cüz-i İhtiyarî

Sual: Cüz-i ihtiyarîden vazgeçmek nasıl olur, nedir?

Cevap: İrade ikidir: İrade-i Külliye, irade-i cüz'iyye. Cüz-i ihtiyarî insana, her şeyi kadere, Allah'a havale etmek için verilmiştir. Yani kötü fiillerinden dolayı mes'uliyeti Allah'a vermemek için. İrade-i külliye olan kaderin hâkim olduğunu ve cüz'î iradesinin Cenâb-ı Hakk'ın iradesinin karşısında yok denecek derecede olduğunu tamamıyla anlayınca, irade-i cüz'iyeye ihtiyacı yoktur. Kaderde insanın yapacakları yazılıdır. Fakat insanın nazarı oraya yetişmediğinden bilmiyor. Bilmediği için de insanın vazifesi istikamettir. Emirleri yapmak, nehiylerden kaçınmaktır.

Hadsiz Bir Nur-u Vücud

Sual: "Eğer vücudunu, o vücudu sana veren Hâlık'ın yolunda feda etsen, bal arısı gibi olursun. Hadsiz bir nur-u vücud bulursun." Bunun izahını yapar mısınız?

Cevap: Fâni vücudunu intihar ederek değil. Ömrünü durdurmak lâzım. O durdurmak da ibtilâ ve musibetlerle oluyor. Meselâ, Cenâb-ı Hak bir kuluna ibtilaları veriyor ve bakıyor ki ham-i rahatta bana mutî görünüyor. "Bir şeye mübtela etsem acaba itaatini gösterecek mi?" Cenab-ı Hak bizi kendisine celb etmek için bize musibetleri vererek uyandırıyor. Onlar birer memur-u İlâhîdirler.

İnsan varlığını yani, zâhirî ve bâtınî duygularını, Cenâb-ı Hakk'ın rızası dairesinde istihdam ederse ve iyilikler Allah'tan, kötülükler de nefsimdendir derse, bal arısı gibi hareket etmiş olur. Çünkü arı balın cüz'î bir miktarını kendisine ve diğerini insanlara yedirmekle insanlara hayırlı oluyor. Ve faydalı olduğunu, hayrü'n-nas olduğunu bilmiyor. Kendinden olduğunu bilmiyor. Sen de arı gibi hayrü'n-nas ol. Fakat kendinden bilme.

Bir Şeyi Sevmek

Sual: Ene Risalesi'nde: "İşte o şecerenin kuvve-i şeheviye-i behimiye dalında beşerin enzârına verdiği meyveler ise esnâmlar ve âlihelerdir..." denilmektedir. Bunun izahı nedir?

CEVAB: Kuvve-i gadabiye dalında Nemrutlar, Firavunlar, Şeddatlar... Kuvve-i şeheviye dalında âliheler, esnâmlar... Yani, bir şeyi sevmek insanın fıtratında var. İmansız insanlar bir tek ilâh tanımadığından dolayı bu sevgi hissini tatmin için, zulmetli kafa ve kalp sahibleri böyle gülünecek bir tarzda güya o hislerini tatmin ediyorlar.

Çâre-i necat: Şirkten kurtulup kâinatın bütün efrad ve ecza-sıyla Vahdaniyete şehadet ve dellâllık etmelerine uymakla olur. Kâinat şahidleri susturulmaz, dinlemeyenler dalâlete düşerler. Ne kadar güzel şeyler varsa o güzellikler onun malı olmadığını düşünmekle, güzel yapılmıştır demek lüzumunu anlamakla olur.

Hayatlılara Hayat Vermek

Sual: Tabiat Risalesi'ndeki bir misâlde, "Zîhayat bir macun, hayattar bir tiryak" deniliyor. Hayattar ve zîhayat olmasındaki maksat nedir?

Cevap: Hayatlılara hayat verecek veyahut hayatlarını devam ettirecek müessir bir ilaç demektir.

Teşhir ve İzah

Sual: İkinci Söz'de izah edilen dokuz gayeden üçüncüsü: "Şu teşhirgâh-ı dünyada, mahlûkat nazarında esmâ-i İlâhiyyenin sana taktıkları garib san'atlarını ve lâtif cilvelerini bilerek haya-tınla teşhir ve izhar etmektir." Teşhir ve izhar ne şekilde olur?

Cevap: Binbir ismin sahibi Allah'ın en mükerrem mahlûku ahsen-i takvîme müstaid olan insan, iman ile o esmânın sahibi Zülcelâli'nin kendi üzerindeki esmâsıyla daimî tasarrufunu his-sedip, kendi nev'inde olan diğer insanlara izhar etmesi demektir. Açlık hissetmekle O'nun Rezzakiyetine, hastalığımızla O'nun Şâfi ismine ihtiyacımızı hissettiğimiz gibi; diğer esmânın haya-tımızdaki tesirlerini de böylece hissedebiliriz. Bizi var edenin, var olduğumuz müddetçe esmâsı ile tasarrufu altında bulun-

duğumuzu bilmemiz ve inanmamız gerektir. Dikkat ve himmet bizden, tevfik Allah'tandır.

Yerden Göğe Dava Ederim

Sual: Siyah dutun bir meyvesi denilen parçada; "Yerden göğe dâvâ ederim" fıkrasının dâvâsı nedir?

Cevap: Bir arzlı sıfatıyla, arzdaki şahitler nâmına semâ âlemindeki nuranî şahitlere Vahdaniyet-i İlâhiyyeyi duyurmak istemek mânâsında halî bir şehadettir.

Kader ile Ene

Sual: Kader ile enenin ne gibi münasebetleri var ki beraber mütalâaları isteniyor? Cüz-i ihtiyarî ile enenin hangi cihetlerden münasebetleri vardır?

Cevap: Cüz-i ihtiyarînin insana verilmesi, kadere imanı yanlış anlayıp ihtiyarıyla yaptığı işleri de kadere havale etmemek içindir. Yani: "İyiliği Allah'tan, kötülüğü nefsinden bil." âyetine göre; eğer fiil hayır ise, onu Allah'tan bilip gururdan kurtulmak, eğer fiil şer ise onu nefisten bilip mes'ul olduğunu ve olacağını düşünüp nedamet, kusur-u itiraf ve Rabb-ı Rahîm'e istiğfar lâzım olduğunu anlamak, cüz-î ihtiyarîsini böyle bilip, her türlü ef'ali ile bunu böyle bildiğini ve kaderin yâni, Allah'ın iradesinin hâkim olduğunu yâkînen anlayan kimsenin, cüz'î irade ve ihtiyarını irade-i külliyeye terk ederse irade-i ihtiyariyeye ihtiyacı kalmaz.

Ene, İlâhî sıfatlarla kendi cüz'î sıfatlarını tartmak, anlamak için barometre, termometre gibi vücudu zaif, icad ve hayırdan eli kısa, şerde ve tahribde eli gayet uzun insana verilmiş manevî bir sıfattır. Ene, hikmet-i hilkatini anlarsa, mevhum rububiyyetinden kurtulur. Meselâ, cüz'î ilim ve iktidarı ile yapabildiği basit, maddî ve fâni bir eseri, şu musanna ve bedî kâinat ile mukayese edince, her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten Rabbinin kemâl sıfatlarıyla muttasıf olduğunu anlayınca eneden vaz geçer.

Cüz-i ihtiyarî ile enenin şu neticelerini görmek için bu iki dersin ayrı ayrı mütalâasına lüzum vardır.

Salihler Zümresine İltihak

Sual: Kur'ân'da peygamberlerin ekserisi salihler zümresine iltihakı istemişler. "Ya Rab! Onların hürmetine bu kâfirlerin ve ehl-i dalâletin, Kur'ân ve iman hizmeti için salihlere iltihakını ihsan buyur." demek en büyük ihsan-ı İlâhî onlarla bir araya gelmektir. Bu ehl-i dalâlet neden bu gibi şeylerden ibret almıyorlar?

Cevap: Allah, ehl-i imanı rencide etmeyi kendilerine âdet etmiş ve bundan bir nevi zevk almış olanların başlarına akıl, kalplerine iman versin, demek yeter.

Peygamberlerin salihlere iltihakı, geçmiş enbiyâ kafilesine katılmaları için temennidir. Fatiha-i Şerife'deki "En âmte âleyhim" bu sırra bakar.

Tevhid'den Teslim'e

Sual: "İman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâreyni iktiza eder." Bunun izahı nedir?

Cevap: "İman tevhidi iktiza eder" demek; Mü'minin bütün ef'aliyle Allah'ın birliğini göstermesi demektir.

Meselâ: Rezzak birdir. Rızık maddelerinin esbaba ve vasıtalara dağılması Rezzak'ın birliğine inanmaya mâni olmamak gerektir.

"Tevhid teslimi iktiza eder." Yâni, Allah'ı birlemek, O'nu, esmâ ve sıfatı ile tanımak ve O'na muhabbetini tahsis etmek ve ancak O'nun izni ve rızası dâhilinde başkalarını ve başka şeyleri sevmek ile mahal-i iman olan kalbini selim bulundurmak ve ef'aliyle müslim olduğunu göstermek demektir.

"Teslim tevekkülü iktiza eder." Müslümanın, tekâlif-i İlâhîyyeyi vaktinde ve eksiksiz yapmak için Allah'ın havl-i kuvvetine istinad etmesi ve Allah'dan yardım istemesi demektir.

"Tevekkül saadet-i dâreyni iktiza eder." Yukarıdaki esaslara riayet eden mü'min, muvahhid ve müslim kişi, bu fâni âlemde iyi niyeti ve anlayışlı davranışıyla kendisini mes'ud bilir. Ve ebedî hayatta da hakikî saadete lâyık göreceğini Erhamürrahîmîn'den ümit ve temenni ederek o âlemde de mes'ud olacağını anlaması demektir.

Hayattan Kısa Bir Ömür

Sual: "Âleme tecelli eden bütün esmâ-i İlâhîyyenin, bütün tecelliyâtının aksamını birer birer size o cihâzât vasıtası ile bildirip tanıttırmaktır." Bunun izahı nedir?

Cevap: Sıfat-ı İlâhîyye'den, Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelam ve Tekvin sıfatlarını tanımak için; Hayat'tan kısa bir ömür, İlim'den az bir ilim, Basar'dan noksan bir görüş, Semi'den cüz'î bir duyuş, Kudret'ten pek az bir kuvvet vermiş. Biz diyeceğiz ki "Bize verdiğin cüz'î ilim, irade ve kudretle bir kulübe yaptım. Sen ise şu musanna kâinatı halk etmişsin." Böylelikle aczimizi, zâfımızı anlar, Halık'ın sıfatlarının çok yüce olduğunu idrak etmiş, yani, kendimizi, dolayısıyla Rabbimizi tanımış oluruz.

Hayatın İçindeki Kemâl

Sual: Hayatın saadeti içindeki kemâli nasıl anlamalıyız?

Cevap: "Sen benim mahlûkum, masnuum ve merzukumsun" diye bize gözbebeğimizden daha yakın olan Rabbimizi, hayatımız boyunca basiret gözü ile görmek ve muhabbeti demek olan aks-i nurunu kalbimize yerleştirmeye çalışmaktır. Bu suretle bize şah damarımızdan daha yakın olan Rabbimize o muhabbet cazibesiyle yakınlaşmak demektir.

Abes İş Yoktur

Sual: "Allah'ın her yaptığı iş, yarattığı mahlûk hikmetlidir." sözünün izahı nedir?

Cevap: Evet hikmetlidir. Abes iş ve halk yoktur. Ancak hikmet bazen açıkça görünürken, bazen gizli olur. Yani, hikmetli olduğu, zamanla anlaşılır. Şerlerin, şeytanların hilkatindeki hikmete işaret edilen mahalle bakılsın.

İktisat

Sual: İktisada nasıl muvaffak olunur? Ve helâl-haram, günah-sevap hangi vasıta ile ayrılabilir ve hangi nur ile bilinebilir?

Cevap: İktisat Risalesi'ndeki şükürsüzlüğün mizanı olan hırs, israf, hürmetsizlik ve helâl-haram ayırmamaktan sakınmakla; yani, kanaat, rıza, memnuniyete ve şükre girmekle iktisada muvaffak olunur. Helâl-haram, günah-sevap, şeriat yani iman ve İslâmiyet nuru ile bilinir. Tereddüt edilirse bilenlerden sorulur.

Hayat

Sual: "Hayat şu kâinatın en ehemmiyetli gayesi, hem en büyük neticesi, hem en parlak nuru, hem lâtif mâyesi, hem gayet süzülmüş hülâsası, hem en mükemmel meyvesi, hem yüksek kemâli, hem en güzel cemâli, hem en güzel zîneti, hem sırr-ı vahdeti, hem rabıta-i ittihadı, hem kemâlâtın menşei, hem san'at ve mahiyetçe en harika bir zîruhu, hem en küçük bir mahlûku bir kainat hükmüne getiren mucizekâr bir hakikati. " Bunların izahı ve aralarındaki fark nedir?

Cevap: "Hayat şu kâinatın en ehemmiyetli gayesi." Yani: Hayat demek, dirilik demektir. Dirilerin diriltilmesinden gaye Rablerini tanıyacak ve O'na kulluk edecek insan ve cin nev'inin yaratılmasıdır. Öyle ise biz insan olduğumuza göre hilkatimizin bu gayesine göre hareket edeceğiz.

En büyük neticesi: Bu âlemde ibadet ve itaatle Halık'ın rızasını tahsil etmek, lütfuna lâyık olduğumuzu isbat etmektir. Aksi hâl ebedî hüsrana sebeptir.

En parlak nuru: Hayatı olmayan şeyin vücudu yoktur. Hayat her şeyi karanlıktan kurtarır. Aydınlatır.

En lâtif mâyesi: Kâinatın varlığına sebep, manevî lâtif sıfat-ı İlahîye'nin icabı demektir.

Gayet süzülmüş bir hülâsası: Kâinat dikkatle süzülecek olsa, yani, madde ve unsurlar çıkarılsa, geriye yalnız hayat kalır.

En mükemmel meyvesi: Kâinat meyveli bir ağaca benzetilirse, o ağacın yaratılmasının en mükemmel meyvesi, hayattır.

En yüksek kemâli: Kâinatı, yani, mümkinâtı müstaid olduğu kemâlâta ulaştıracak şey, hayatının devamıyladır.

En güzel cemâli: Kâinatta görünen güzelliklerin sebebi ve o güzelleri güzel yapan, onların hayata lâyık görülmeleridir.

En güzel zîneti: Kâinata masnuât olarak bakıldığına göre, o masnu'ların süsleri, hayatlı olmalarından. Öyle ise en güzel zîneti ve süs vesilesi hayattır.

Sırr-ı Vahdeti: Bütün hayatlıları hayata kavuşturan, onları sahipsizlikten kurtaran bir tek Muhyî olduğunu bildiren bir hakikattir.

Rabıta-i İttihadı: Kâinatın umûm şuurluları hayat sıfatı ile birbirlerine bağlayan hayattır, demektir.

Kâinatın menşei: Kâinatın bidayet-i hilkatinde müstaid oldukları kemâlâta menşe'leridir, denilir. Yani, hayata lâyık görülmeselerdi istidatları inkişaf etmeyecekti.

Sanat ve mahiyetçe en harika bir zîruhu: Yani şu musanna ve bedî kâinatın hüviyet-i hakikîyelerinin tezahür etmesi, hayata mazhariyetleriyledir.

En küçük bir mahlûku bir kâinat hükmüne getiren mucizekâr bir hakikati: Zerreden şemse, arştan ferşe kadar her bir şeyin, her bir zerresine Rab olmak, ancak o zerreleri Hayat sıfatı ve Muhyî ismiyle var edip, terkip ve teşkil eden mucizekâr Kudret-i İlahîyye'ye hayatları ile şehadet ediyorlar, demektir.

Hayat, Allah'ın en büyük nimetidir. Bu fâni âlemde hayat nimetini verdiği bütün mahlûkatından Mün'im-i Hakikî artık geri almaz. Fakat tavırdan değiştirir.

Karışık bir devre rastladığından, sünûhat olmadığından bu kadar yazılabildi.

Kesrette Boğulmamak

Sual: Bazen kesrette boğulmayıp, bazen bir fertle beraber kalmayı istemeyişimizin sebebi nedir, acaba sukutta mıyız?

Cevap: Hâlikımız bizi kesrete mübtelâ etmiş. Biz o ibtilâya alışmışız, ünsiyet etmişiz. Erhamürrahîmîn bizi kesrette boğulmaktan kurtarmak için farz namazlarla huzuruna alıyor. "İyyake na'büdü ve iyyake nestain" dedirterek yüzümüzü kesretten vahdete çeviriyor. O huzur bir tek fertten de sıkılmayı icab ettiriyor. Dördüncü Mektup'daki: "İnsten tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit hayalen sizleri yanımda bulur, bir hasbihâl ederim. Sizinle müteselli olurum." demesi, sizin bu hâlinize benziyor. Vesveseye düşmeyiniz.

Her Kitaptan Bir Cüz Oku

Sual: "Az oku, cüz'î oku, her kitaptan bir cüz oku." atasözünü izah eder misiniz?

Cevap: Bunlar derslerimizle izah edilmez. Hatırınız için hâtırâtımı yokladım. Merhum Üstad bazen bir kitabı ele alır, birkaç sahifesini sathî gözden geçirir kapatırmış ve o kitabı hülâsaten anlarmış. Etrafındaki mütehayyirlere de "Bir sandığın kapağını açarsanız, bir bakışta içinde neler bulunduğunu görmez misiniz?" buyurmuş. Bu hâtırayı senin atasözü dediğine tatbik ile umarım ki müşkiliniz hallolur.

İnsanları Canlandıran Emeldir

Sual: "Nur-u akıl kalpden gelir." "İnsanları canlandıran emeldir. Öldüren ye'stir." sözlerinin izahı nedir?

Cevap: Aklından, zekâsından ve tahsilinden dolayı bir kimseye münevver deniliyor. Ama hakikatte münevver olan o kimsedir ki; kalbine iman nuru girmiş ola. 23. Söz'deki "İman bir nurdur" bahsine bakılsın. Buradaki emelden murad, ümittir. Rahmet-i İlahîyye'den ümit kesmemektedir. Günahtan dolayı afv'den ümidini kesmek, ye'se düşmek insanı öldürür. Rahmetin

vüs'ati düşünülürse, ye'se düşmeye mahal kalmaz. Maddiyatta da insanı ümit yaşatır, davranışa, canlılığa sevk eder. Ye's büsbütün ümidin kesilmesi demektir ki, bu hâl insanı atâlete atar, bir nevi öldürür.

Tevhid Burcu

Bu kardeşinize mühim bir sual soruyorsunuz. Yalnız sualde kelimelerin aslından biraz farkı var. Sözün aslı şöyledir: "İman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâreyni iktiza eder." Teslimiyet tevhidden sonra geliyor. Bunun izahı için hususî dükkânımda acz ve fakrdan başka bir şey bulamadım. Yalnız sizin saffet ve ihlâsınızı şefi' tutarak Nurlu Derslerin metninden ve şifâhâne-i Rabbanî olan Kur'ân'ın hazinesinden fakir kalbime gelen mânâları gayet kısa yazacağım. Bu dersin esası لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ âyât-ı beyyinâtın tefsirinden, imanın hem nur ve hem kuvvet olduğuna işaretle, hakikî imanı elde eden adamın kâinata meydan okuyabileceği ve imanın kuvvetine göre hadiselerin ağırlıklarını Kadir-i Mutlak'ın yed-i kudretine emanet edip, saadet-i ebediyeye girmek için cennete uçabileceği; eğer tevekkül etmezse dünyanın ağırlıklarından uçmayı değil, belki esfel-i sâfiline çekeceğini beyândan sonra, zikri geçen nuranî vecizeyi, yani: "İman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâreyni iktiza eder." düsturunu vaz' edip, yanlış anlaşılmamak için de tevekkül bütün bütün esbabı reddetmek değil, belki Dest-i Kudretin bir perdesi gözüyle, o esbabı düşünerek tesbit etmekte fiilî bir dua olduğunu ders vermektedir. Şimdi maksada gelelim:

1- Tevhid: "İman ettim, inandım, kabul ettim" demek kâfi değil. İman başta tevhidi yani; (La İlâhe İllallah) her şeyden Allah'a imanı ister. Evet, tevhidsiz iman yalnız bir sözdür, ki hiçbir kıymet ve mânâ ifade etmez. Başta tevhid olarak imanın şartlarına inanmak da kâfi değildir. Esfel-i sâfiline sukuttan kurtulmak için, imandan sonra a'mal-i saliha lazımdır. Bu da İslâmiyet'in erkânından olan feraiz-i İlâhîyenin ifâsını iktiza

eder. Bu da ‘teslim’ kelimesi ile ifade edilmiştir. Şu halde tevhid, teslimi iktiza eder.

2- Tevekkül: İman, tevhid ve İslâmiyet'ten sonra geliyor. Malûmdur ki insana tekâlif-i İlâhîye akıl ve büluğdan sonra teveccüh eder. Sabi de, mecnun da mükellef değildirler. Tekâlif-i İlâhîyeyi ifâ kolay değildir. Kulluk vazifesini yerine getirmek iktidarımızla mümkün değildir. Ubudiyetin en yüksek mertebesine yükselen Habib-i Rabbi’l-Âlemin, ibadullahın hislerine tercüman olmuş ve kemal-i şefkâtinden ümmetine مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا مَعْبُودُ denilmek lazım geldiğini mânen ders vermiştir.

Hülâsa: Zaaf ve aczin müntehasında iken semâvât, arz ve dağların yüklenemediği emaneti kabul eden insan, Kavi ve Kadir-i Mutlak’a tevekkül etmek, ondan bu mükellefiyeti edaya medet ve inayet niyaz eylemek zaruretindedir; yoksa iktidar-ı cüz’îsine güvenirse fahra, gurura düşerek sukut eder. Teslimiyet, tevhid ve iman, medet ve inayet yetişmezse tehlikeye girerler. Demek teslim tevekkülü iktiza ediyor, tevekkülsüz olamıyor ve iman bunlarla hakikî oluyor.

3- Tevekkülün saadet-i dâreyni iktiza ettirdiği, imanı zikredildiği gibi tekemmül eden insan, hilkatin hikmetini anlar. "Vazifem ubudiyettir, itaattir, rahmet-i İlâhîyeye itimattır" der, kendisinde ve âlemde ve her şeyde, her yerde Halık’ın Esmâ-i Hüsnâsının tecellisini görür, anlar. Bu fâni ömürde saadet-i ebediyeyi düşünür. Ahkâm-ı Kur’âniyeye, Sünnet-i Peygamberiyeye ittiba ederek, meşru dairede ubudiyet vazifesini yapar. Yani, bu fâni ömür dakikalarını Rıza-i İlâhî’ye sarf ederek, bu manevî münbit arza bâki çekirdekler diker. Nâmütenâhi hâsılât alacağına, nihayetsiz Kerem ve Rahmet-i İlâhîyeye imanı ile inanır. Böylece farize-i ömrü bitirir. Elbette ve elbette böyle bir zat hem bu dünyada, hem de ebedî âlemde mes’uttur ve saadet-i ebediyeye mazhar olacaktır. Cenab-ı Hak bizleri de bu hayırlılardan eylesin, âmin.

4- Sizin ‘teslimiyet’ kelimesindeki maksadınızı da azıcık anlıyorum. Bunu yine İslâmiyet'in erkânı ile tarif edeceğim.

Ubudiyetin hülâsası namazdır. Namaza girmek için hadesten ve necasetten pak olmak gerekir. Namaz, Rabb'in, yani, mekândan münezzeh, her yerde hazır ve nâzır bildiği Halık'ın huzurunda kavlî ve fiilî bir ibadettir. Demek İslâmiyet veya teslimiyet Rabb'in huzuruna çıkmaya, mükâleme ve hitab ve iltifat-ı Rabbanîye'ye mazhariyettir. "Esselâtü miracü'l-mü'minin" (Namaz mü'minin miracıdır.) buyurulmuştur. Demek İslâmlığın en câmi rüknü olan hakikî namazda bu hassa var. Uyanık her ruh, münevver her kalp, selim her akıl sahibi, iman ve İslâmiyet'ten aldığı feyze göre bu zevki namazında bulur.

5- Ehl-i tarikatın teslimiyeti benim kâsır anlayışıma göre, hayat yolculuğunda emaneti kabzetmek zamanına kadar, bir aktab silsilesine bağlı ve kendi hükmünce ehil ve mürşid kabul ettiği bir zâta teslim olmak. Yani cüz'î iradesini o zâtın evâmir ve irşadâtına zorla itaat ettirmek, bununla Rıza-yı İlâhî'ye mazhar olunacağını kabul etmektir. Bu hareketi ile o mürid, iman, tevhid, teslim ve tevekkül esâsâtına riayetkâr olmakla beraber, başta şeytan ve nefs-i emmare olarak nihayetsiz şerlere ve şerlilere dayanmak için kendisini tehlikelerden koruyacağını yakînen anladığı bir mürşide bağlanmak ve başta kalp, manevî cihazlarını talim edildiği gibi işleterek, vartalara düşmemek için mürşidinin irşâdât ve ikâzâtı dâhilinde itimatla yürümek ve nuranî bir kafileye katılmak demektir. Mürşid ehil, mürid sabûr ve teslimiyeti sarsılmaz olmak şarttır.

Sûreta mürşid olup o nuranî kafileye katılmayan sahtekârlar, hem dâl ve hem mudill olurlar. Asrımızda maalesef bunlar çoktur. O halde mürid bağlanacağı zâtı tecrübe etmeli ki, Tosya'ya pirince gideyim derken evdeki bulgurdan olmasın. Tecrübe, ahkâm-ı şer'iye ve desatır-ı Nebeviye ile olur. Şer-i şerife muhalif, sünnete zıd hareketleri olanlara mürşid denilmez, belki müfsid ve mudill denilir. Mürşid bulamayan Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) bu kudsî emrine ittiba eder. مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِاۃِ شَهِيدٍ[234]

234 "Ümmetimin fesadı zamanında kim sünnetime yapışırsa, ona yüz şehid sevabı vardır." (Ebu Nuaym, *Hilye*, 8/200)

Şahısların iradesi mutlak mevzu değildir. Çünkü mes'uliyete merci o cüz'î iradedir. Kusurlar cüz'î iradeye ve nefse, iyilikler مَٓا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ[235] sırrınca kader-i İlâhîyeye aittir.

Ezel, zannedildiği gibi mebde'de muhayyel bir uç değildir. Belki maziyi, hâl ve istikbali içine alan bir tabirdir. İlm-i Ezelî her şeyi muhittir. Hiçbir şey ondan hâriç olamaz. Fakat İlm-i Ezelî fertler hakkında ne takdir etmiştir, bunu enbiya dahi bilemez. Bildirilenler müstesna. Yukarıda zikredildiği gibi, biz kuluz, mükellefiz. Tekâlif-i İlâhîye malûmdur; şer'î hudud muayyendir; emirler, nehiyler tasrih edilmiştir. Tekâlif-i İlâhîyeyi, emirleri ve nehiyleri imtisal ederek kulluk borcumuzu ifâ edeceğiz.

Rabbimizin Zâtını ve O'nun ezel ilmini düşünmek, lateşbih, on gramlık terazi ile bütün mevcudâtı bir kefesine alıp tartabilecek kadar nihayetsiz vasattaki teraziyi muvazeneye kalkışmaktan daha garip olur. Mesele çok derin, izah çok zaman ister. Acz, fakr ve noksanlardan başka sermayesi olmayan kardeşinizin kalbine gelip, kaleminden harf, kelime ve cümleler olarak satırlarda ve sahifelerde görülebilen yazılar ihlâsınızla hazine-i İlâhiye olan Kur'ân'ın hakikatli tefsirinden tecellilerdir, dersem hata etmemiş olurum. İfadedeki düşkünlük, mânâdaki noksanlık, izahtaki eksiklik bana aittir. Sizin sualinize bir nebze cevap vermiş isem, bundan dolayı Allah'a nihayetsiz hamd ü şükürler ederim.

İman-ı Billah

Sual: "Fıtratın en yüce neticesi iman-ı billahdır." Bunun izahı nedir?

Cevap: وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ âyet-i kerimesinin tefsiridir. Şöyle ki; bu âyetin meâli: "Cin ve insin halkedilmesi, ma'budlarını tanımak, bilmek ve bulmak ve O'na kulluk vazifelerini yapmaktır." "Li ya'büdun" kelimesini "li ya'rifun" ile tefsir edenler de var. Öyle ise okuduğunuz ve 'tam anlamadım' dediğiniz mübarek yazılar, şu kudsî İlâhî kelâmın yani, âyet-i kerimenin

235 "Sana gelen iyilik Allah'tandır." (Nisa, 4: 79)

daha ruhlu, esaslı tefsiridir, diyebiliriz. Bir hadis-i kudsîde Cenab-ı Hak ferman ediyor: "Ben gizli bir hazine idim. İstedim ki zâhir olayım. Yani bilineyim." Bütün mahlûkatın içinde en mümtaz ve şuurlu insan şöyle diyebilir: "Rabbim ve Hâlıkım bu mevcudâtı benim için yaratmış, her şeyini bana musahhar etmiş. Ben de O'nu tanımak, bilmek, bulmak ve sevmek ve sevdiğimi de Habibi vasıtasıyla tebliğ edilen ahkâmı tatbik etmek, yani kendisini Ma'bud-u Bi'l-Hak tanıdığımı ubudiyetimle bilfiil izhar etmekliğim lazımdır."

Öyle ise onbir müjdeli kelimeyi içinde bulunduran tevhide devam etmeliyiz. Tevhid bahsinin başındaki bu mübarek işaretlerin mânâları o onbir kelimenin izahlarındadır. O izahların ışığı şüphenizi halle kâfi gelir. Fazla söze lüzum görmüyorum. Fazla ve dikkatli o dersi okursanız, zevken istediğinizi içinde bulursunuz.

Esmâ-i Hüsnâ

Sual: 24. Söz'ün Birinci Dalı'ndaki: "İnsan olan bir insandan sor. Bak nasıl bütün Esmâ-i Hüsnâ'yı okuyor ve cephesinde yazılı. Sen de dikkat etsen okuyabilirsin." Bu sözün izahı nedir?

Cevap: Tafsilata girişmeden kısaca, bu havâlide camilerde sabah namazlarından sonra okunan Esmâ-i Hüsnâ'yı bilirsiniz. Delâil-i Hayratta da vardır. Bu isimleri okumak güzel, fakat mânâlarını düşünerek okumak pek güzel olur.

Meselâ: er-Rahman, Rezzak demektir. Dünyada bütün mahlûklara ikram eden, Rahman olan Allah'dır.

er-Rahîm: Ahirette mü'minlere ve mü'minelere ihsan ve in'am edecek olan, Rahîm olan Allah'dır.

el-Melik: Bütün var ettiklerinin mâliki ve onlarda tasarruf ve idare eden Melik olan Allah'dır.

Diğer esmâ da bunun gibi mânâları düşünülerek okunursa çok iyi olur.

"Cephesinde yazılıdır, sen de dikkat edersen okuyabilirsin."

O insan olan insan, "Ben hayatlıyım, Muhyî isminin mazharıyım" derken; ona bakan insan da, "Bu insan hayatlıdır, Muhyî ismi ile Allah bunu hayatlandırmış" der.

O insan olan insan; "Ben fâniyim, Bâki isminin mazharıyım" derken; ona bakan insan da, "Bu insan fânidir. Bu fâniyi bekâ için halk eden Allah'tır" der.

O insan olan insan; "Ben mahlûkum, Hâlık isminin mazharıyım" derken; ona bakan insan da, "Bu insan mahlûktur. Hâlık isminin mazharıdır, yani halk eden Allah'tır" der.

O insan olan insan; "Ben masnu'yum, Sâni' isminin mazharıyım" derken; ona bakan insan da, "Bu insanı çok sanatlı bir surette yapan Sâni' ancak Allah'tır" der.

Dabbetü'l-Arz

Sual: Dabbetü'l-Arz hakkındaki Sebe' sûresinin 14. âyetinde, Dabbetü'l-Arz ağaç kurdu olarak tabir edilmiştir. Şu halde bir ferd değil, bir nev'dir?

Cevap: Haddimizin fevkinde tefsire girememekle beraber, Dabbetü'l-Arz maddî olduğu kadar da manevî bir kurttur. Kalıbın yere serilmesi maddî bir mikrobun izn-i İlâhî ile faaliyetine bağlı olduğu gibi, bâtın-ı kalpdeki iman kalesinin yıkılması da dinsizlik rejiminin amansız mikrobu olan ve o kaleye girecek bir şüphe çabuk giderilmezse o imanî kalenin de yıkılacağı mânâsını hissetmek mümkündür. Evet, bu mikrobun tesirine tutulan kimsenin canı çıkmadan cehenneme yuvarlanmasına muhakkak nazarıyla bakılabilir.

Ervâh-ı Bâkiye

Sual: 24. Mektub'un Üçüncü Remzinde; "Zîruh ise, zîukulden değilse, onların zeval ve firakı bir adem ve fenâ değil, belki vücud-u cismanîden ve vazife-i hayatın dağdağasından kurtulup kazandıkları vazifenin semerelerini bâki olan ervahlarına devrederek, onların o ervâh-ı bâkileri dahi birer Esmâ-i İlâhîyeye istinad ederek devam eder. Belki kendine lâyık bir saadete girer."

denilmektedir. Bunların gideceği saadet yeri cennet midir? Bunlara mahşerde hesap yok mudur?

Cevab: Cenab-ı Hakk'ın hayat nimetine mazhar ettiği mahlûklarından insanlar, hem zîşuur ve hem zîruh olduklarından, bunlardan mükellefiyet çağına gelmeden ölenlerle, akıllarını -Allah muhafaza etsin- kayıp etmiş olanlar mes'ul olmazlar. Gidecekleri yer, çocuklardan mü'minlerin evlâtları cennete, kâfirlerin evlâtları a'rafa giderler; delilerin de a'rafta kalacakları rivayeti vardır. Ancak sinn-i teklife girdikten sonra deli olanlar, akılları varken kazançları ne ise ona göre, ya ehl-i cennet veya ehl-i cehennem olurlar. Hayvanlar, birbiri ile haklaşır, sonra cisimleri toprak olur, ruhları bâki kalır. Bazı hayvanlar, Hazret-i İsmail'in (a.s.) koçu, Hz. Süleyman'ın (a.s.) hüdhüdü ve Ashab-ı Kehf'in köpeği gibi olanlar ruh ve cisimleriyle cennette bulunurlar. Bunlar mümessildirler.

Nebâtat, yani, yerden biten şeyler ki, bunların ruhları vardır. Akılları olmadığından mes'uliyetleri yoktur. Hayata mazhar olmakla Esmâ-i İlâhîyenin onlarda tecelli etmesi, o esmânın onlarda muvakkat tecellileri kâfi ve mükâfatları olmadığından, o esmânın bekâ âleminde onların misalî cesetlerine giren ruhlarında daimî tecelli olacağına yani, ceza ve hesapları yok. Esmâ-i İlâhîyeye âyinedarlıklarının mükâfatları var. Elbette imanlılara vaad olunan cennete girmeleri değil, belki bir nev'i hayat-ı bâkiyeyi cesed-i misaline girecek ruhlarıyla, mazhar oldukları esmânın daimî tecellisi ile zevk alarak yaşarlar.

Göz ve Ruh

Altıncı Söz'de; "Meselâ: Göz bir hassedir ki ruh bu âlemi o pencereden seyreder. Eğer Cenab-ı Hakk'a satmayıp, belki nefis hesabına çalıştırsan geçici, devamsız bazı güzellikleri, manzaraları seyir ile şehvet ve heves-i nefsaniyeye bir kavvad derekesinde bir hizmetkâr olur. Eğer gözü, gözün Sâni-i Basirine satsan ve O'nun hesabına, izni dairesinde çalıştırsan, o zaman şu göz şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir mütalâacısı ve şu âlemdeki mucizât-ı

san'at-ı Rabbâniyenin bir seyircisi ve şu kürre-i arz bahçesindeki rahmet çiçeklerinin bir mübarek arısı derecesine çıkar." denildiğine göre, gözü şehveti tahrik edecek yere değil, ibrete baktırmaklığımız lazım gelir. Kur'ân'ın 18. cüz'ünde Nur Sûresinin 30 ve 31. âyetlerinde Habib-i Ekrem Aleyhisselatü Vesselam'a hitâben: "Mü'minlere söyle ki: Gözlerini fitneye sebeb olan harama bakmadan çevirsinler, mü'min kadınlara da söyle ki, helâl olmayan şeyden gözlerini men etsinler." buyruluyor. Yine Sûre-i En'am'ın 151. âyetinde fevahişe (yasak işlere), Sûre-i En'am'ın 152. ve Sûre-i İsra'nın 32. âyetinde zinaya yakınlaşmamak emir olunuyor. Mü'min Sûresinin 19. âyetinde de "Allah gözün yasak edilen şeye hainlikle baktığını ve kalplerdeki gizli şeyleri bilir." buyurulmaktadır.

Gecekondu

Gecekondu meselesini bir mektupla, Diyanet İşleri'nden veya Ömer Nasuhi Efendi'den sormak daha uygun olur. Yalnız şu kadar diyeyim ki: *Nimetü'l-İslam*'da, *Kitabü's-Salat*'ta namazın mekruhlarından 51. mekruhta ''Sahibinin rızası olmayarak arz-ı gayrîde namaz kılmak'' mekruh sayıldığından, gecekondu için bir yeri usûlen temlik etmeden, orada ev yapmayı dinimizin mazur göreceğini zannetmiyorum. Ve gazetelerde bazı yerlerdeki gecekonduların yıktırıldığı da yazıldığına göre, ileride maddî zarara düşülmesi de muhtemeldir. Takdir bu işe girişenlerindir.

Dördüncü Bölüm

FIKIH SOHBETLERİ

Hulûsi Bey evvela bir din âlimi değildir. Fıkıhta ictihada, şartları ve hususiyetleri itibariyle zaten imkân yok, o kapı kapalıdır.

Burada kendisine sorulan suallere, mezhep farklılığını dikkate alarak cevap vermeye çalışmış ve pek çok meseleyi de ehline ve fıkıh kitaplarına havale etmiştir. Risâle-i Nur'un akide sahasında, onun marifet ehli bir âlim olduğunu ifade etmiştim. Bu iki nokta karıştırılmamalıdır.

Fıkhî meselelere verdiği cevapların bazıları Hulûsi Bey'in kanaati niteliğindedir. Kendi te'villeridir. Umûma şamil değildir. Zaten kendisi de yer yer bu itirafta bulunmakta, meselelerin ehline müracaatını istemektedir.

Kelime-i Şehadet

Sual: "Kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirine şahittir?" Bunun izahı nedir?

Cevap: Evet, kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirine şahittir. Lûgattaki 'Bürhan'a verilen mânâ ve içinde geçen misalleri, Haşir mes'elesinde beyan edildiği gibi, güneşin ziya vermemesi nasıl mümkün değilse; Uluhiyetin de peygamberi göndermemekle, kendisini göstermesi mümkün değildir.

Öyle ise mademki Allah vardır; Allah'ı bize tanıtan da olacaktır. Allah'ı bize tanıtan varsa, o zâtı bu vazifeye tayin eden bulunacaktır. "Eşhedü enlâ İlâhe illallah" kelâmı, "Muhammedün

Resûlullah" kelâmına bürhan-ı lümmîdir. "Muhammedün Resûlullah" kelâmı, "Eşhedü enlâ İlâhe illallah" kelâmı bürhan-ı innîdir. Ateşin dumana delâleti bürhan-ı lümmîdir. Dumanın ateşe delâleti bürhan-ı innîdir.

Namazda Huzur

Sual: Namazda huzurun çaresi nedir?

Cevap: Namazda huzurun çaresi: Namazın mahz-ı lütuf olarak Allah'ın huzuruna kabul edildiğimizi düşünmek ve O'nun kelâmıyla, O'nun huzurunda mükaleme, muhatebe etmekte olduğumuzu düşünmek ve (Na'büdü) nun'una giriş ve çıkış dersini o huzurun teminine vesile yapmak ve me'yus olmadan bu esaslara sadık kalmakta ne kadar ilerlenirse, huzurda o kadar terakki edeceğimize inanmak ve muvaffak olmayı Erhamürrahîmîn'den niyaz etmeyi, bu emele ermek için bir çaredir, tavsiyesinden daha ileri bir çare düşünemiyorum. "Arayan bulur" meseline göre aramaya sabırla çalışmak Rahmet-i İlâhiyyenin tecellisine medar olur inşaallah, derim.

Namazda Vesvese

Sual: Namazda vesveseden kurtulmanın çaresi nedir?

Cevap: Namazda vesveseden kurtulmak için, Allah'ın rahmetine sığınmak, kabil olduğu kadar mâsivâdan ayrılarak, huzur-u İlâhiyeye girmeye çalışmaktan başka tavsiye edilecek bir şey yoktur.

İmamın Arkasında Fâtiha Okumak

Sual: Mezheb-i Hanefîye göre imamın arkasında Fatiha okunabilir mi?

Cevap: Mezheb-i Hanefîye göre imam fâsık bile olsa, ona uymak sahihdir. İmamın arkasından Fatiha okunmaz, okumak mezhebe muhalefet olur. Mezheb-i Şâfiye girmek suretiyle, o mezhepte imamın arkasında Fatiha-i şerife okunur. Zammı

sûrenin başında bizim mezhebe göre besmele çekilmez. Tafsilat fıkıh kitaplarındandır. Öğle ve ikindi farzlarında imama uyanların, Fatiha-i şerifeyi kalp dili ile okumaları, yani, imama rabt-ı kalp edip Fatihayı içlerinden okur gibi olmaları muvafıktır.

Sual: Mezheb-i Hanefîye göre, ikindinin sünneti ile yatsının ilk sünneti yerine kaza namazı kılınabilir mi?

Cevap: Kılınabilir. Fakat büsbütün bu sünnetleri terk de muvafık olmaz. Bazen o sünnetler de kılınmalı ki, sünnete ittiba edilmiş olsun.

Mekruh Olan Oruçlar

Sual: "Şaban'ın son on beş gününde oruç tutmayınız" meâlinde bir hadis-i şerif var mıdır?

Cevap: Böyle sahih bir hadis'e ihtimal yoktur. Belki bir te'vili vardır ise de onu da bilemiyorum. Çünkü tahrimen mekruh olan oruçlar, Ramazan Bayramı'nın birinci günü ile, Kurban Bayramı'nın dört günüdür. Yani: Senede beş gündür.

Tenzihen mekruh olan oruçlar: Muharrem'in dokuzuncu veya on birinci günlerini ilâve etmeyerek, yalnız onuncu günü tutulan oruçla, yalnız cum'a ve yalnız cumartesi ve bilhassa nevruz ve mihrican günleri tutulan oruçlar ve beş gün müstesna, bütün seneyi oruç tutmak ve bir günün orucunu iftarsız ikinci güne ulamak suretiyle tutulan oruçlardır.

Sual: Şeriat mes'elelerinde hataya düşmemek için ne yapalım?

Cevap: Muteber şeriat kitaplarına ve şâyân-ı itimat muttaki âlimlere müracaat edersiniz. O kitaplarda bulduklarınızda veya o müttaki âlimlerden öğrendiklerinizle amel edersiniz.

Namaz Nasıl Bir Fihristedir?

Sual: "Namaz envâ-ı ibadetin fihristesidir" deniliyor. Hangi yönlerden bu fihristelik vazifesini yapıyor?

Cevap: Namazda; kıyamda insan ağaçlara benzer; rükûda dört ayaklı mahlûklara; sücudda yerde sürünenlere; kuûdda, tepelere, kayalara ve yerleşmiş gibi görünen taşlara benzer. O mahlûkların hâlen yaptıkları ibadeti, mü'min namazı ile yapıyor, bir nevi fihriste oluyor.

Her Gün Bir Ferd-i Aher

Sorduğunuz mes'ele ki: "İnsanın her bir ferdinin mânen çok efradı var. Ömrünün seneleri, belki günleri, belki saatleri adedince birer ferd-i aher sayılır. Çünkü zaman altına girdiği için o ferd-i vahid bir model hükmüne geçer. Her gün bir ferd-i aher şeklini giyer. "

Cevap: Evet, insan fikir yolu ile, mesela bir günlük hayatını gece yatmazdan nasıl geçirdiğini muhakeme ve fikir etse ve dese ki: "Ben başıboş değilim. Hâlıkım benim bütün a'mal ve ahvalimi suretü'l-tarikte, yani: اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ "Her nefsin işlediği amelleri hıfza müekkel melek vardır." fermanı hükmünce ve Hafîz ismi ile bozulmaz, değişmez, eskimez filmlere hususî memurları vasıtasıyla muhafaza ettiriyor. يَوْمَ تُبْلَى السَّرَآئِرُ denilen bütün gizlilerin aşikâr olacağı günde, bu filmleri gösterecek. Öyle ise bugünkü hayatımın filmini ben uykuya girmezden evvel seyredeyim. Bakayım, Hâlık-i Rahîmimin rızasına uyan, uymayan ahvalimi bir def'a gözden geçireyim."

Mesela: "Ben bu gün fecir zamanı; 'Allahümme yâ müfettihel ebvab, iftehlenâ hayre'l-bab' diyerek yatağımdan kalktım, hâcet namazı için hazırlandım. Namazımı kıldım. Diğer vakit namazlarımı da kıldım. Aradaki zamanlarımı da Rabbimden gaflet etmeyerek meşru dairede Rabbimi, benim her hâlimi bilir, görür düşünerek, meşru dairede çalışmak, yemek-içmek ve sohbet, ülfet... gibi şeylerle geçirdim. Şimdi ölüme benzeyen uykuya girmezden evvel, kendi ahvâlimin bir günlük filmini seyrettikten sonra, beni nihayetsiz nimetleriyle besleyen ve rızasına muvafık a'mallere muvafık buyurarak, beni taltif ve bana ikram eden Rabbime sonsuz hamd ve şükür etmeliyim" der,

böylece bir günlük ömrünün saatleri, belki dakikaları âdetince Hâlık'ın bir memlûku olarak, mülkünde nasıl çalıştığı ve mülk olarak emâneten verilmiş olan âzâ ve cihazları ve duygularını nasıl kullandığını görür. İşte kendisi bir ferd iken her dakika, her saatte, her günde ve her senede böylece ayrı ayrı ferd mâhiyetinde görünür.

Hacca Gitmek

Sual: Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (r.a.) bir eserinde demiş ki; "Benim yanıma gelmeden hacca gitmeyiniz. Çünkü haccın usûlünü bilmiyorsunuz." Geylânî Hazretleri'nin bu sözden muradı nedir?

Cevap: Bu hususta hiçbir bilgim yok. Yalnız haccın menâsikini bilmeden hacca gitmekle, yalnız farz yerine getirilmiş olur. Manevî bir kazanç elde edilmez.

Sual: وَاَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ[236] Bundaki maksat nedir?

Cevap: İbrahim Aleyhisselâm zamanında yaşayan ve ondan sonraki zamanlarda gelecek insanlara emr-i İlâhî ile hacca gelmelerine bir davettir. Ervahdan bu nidaya "Lebbeyk" ile icabet edenler, hayatlarında haccetmeye muvaffak olmuşlardır, mânâsı anlaşılıyor. Bu âyetle, bunu takip eden âyetler menâsik-i haccı öğretmektedir.

Sual: Bir adamın malı olmasa, borç ile hacca gidebilir mi?

Cevap: Malı olmazsa farz olmaz. Eğer parası ve malı var, fakat şüpheli veya haram ise başkasından borç alıp gidebilir. Nafile hac hiç olmaz...

Zekât

Sual: Münazarat'ın 80. sahifesinde "(...) İkincisi: Zekâttır. Zira biz, hem Hanefî, hem Şâfiîyiz. Bir zamandan sonra o Medresetü'z-Zehra, İslâmiyet'e ve insaniyete göstereceği hizmet-

236 "İnsanlara haccı ilan et." (Hac, 22:27)

le, şüphesiz bir kısım zekâtı bilistihkak kendine münhasır edecektir. Bâhusus zekâtın zekâtı da olsa kâfidir." denilmektedir.

Bediüzzaman Hazretleri, "Biz hem Hanefî ve hem de Şâfiîyiz" demekle, her iki mezhebin hükümlerini de tatbik edebiliriz mi demektedir?

Bu duruma göre, açılmış bulunan dershanelere zekât verebilir miyiz? Bu dershanelerde hali-vakti yerinde olanlar olduğu gibi, fakir olanlar da vardır.

Cevap: Sualinizin cevabı metindeki sarâhatte zikredilmiştir. İki mezhep Ehl-i Sünnet ve'l-cemaatdendir. Mezheplerdeki ihtilâf zekât gibi esas rükünlerde değil belki teferruattadır. Meselâ, mezheb-i Hanefî, zekâtı, münhasıran fakir-i müslime verir. Şâfiî ise, ilim tahsili ile uğraşanlara da tahsis eder. Hanefî de ilim tahsili ile meşgul olanlara bu yardımı câiz görür. Buradan da anlaşılıyor ki; zekâta ehliyet bakımında, fakir-i müslim ile ilimle iştigal edenler, iki mezhepçe zekâte ehil olarak gösteriliyorlar.

İlim ikidir. Birisi, bilinen dünyevî işlere medâr ulûm ve fünûndur. Diğeri de tefekkür-ü imânî'ye dayanan, her saati en az bir sene ibadet hükmüne getiren tefekkür-ü imâniye dersleridir. Bu derslerin yapıldığı yerlere de aramızda 'dershane' diyoruz. Öyle ise dershanelerin devamına, inşâsına, onarımına bu sadakât -zekât da demektir-, nüzur gibi şeylerin verilmesinde hiçbir zarar yoktur.

Sual: Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) zekâtı kabul etmediğine göre, hediyeleri kabul etmiş midir?

Cevap: Cenab-ı Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) hediye kabul etmiş. Fakat mukabelede bulunmuştur. "Hediyeleşiniz, sevişiniz" meâlindeki hadisi bunu gösterir.

Sual: Zekâtı hangi ölçüler içerisinde vermeliyiz?

Cevap: İktisat ettiğiniz para ile bilezikler ve diğer altın veya gümüş için;

1- Eğer çocuklar mükellefiyetlerini fark eden, mümeyyiz veya baliğ olsalardı, nisaba mâlik olacak kadar da para veya

ticarete verilse, artabilir. Başka bir malları olsa idi, onlar zekât vereceklerdi. Fakat onlar teklif çağına girmedikleri için, para sizindir ve zekâtı da size düşer.

2- Çocukların bileziklerine onun zekât vermesi lâzımdır. Fakat kadın nereden verebilir? İster istemez bunların zekâtını da sizin vermeniz icap eder. Elmas ve her türlü kıymetli taşların zekâtı yoktur. Eğer bunlar ticarî ise vâridâttan ihtiyacı fazlasının zekâtı verilir.

3- Hanefî mezhebinde hüküm bu meâldedir. Şâfiî mezhebinde hanımların altın ve gümüş ziynetleri zekâttan muaftır. Hatıra gelir ki, bileziğe neden Hanefî mezhebinde zekât veriliyor? Çünkü bunlar nisabta muteberdir ve eğer paraya çevrilse ticaretle gelir temin edilebilir.

Çokları bir ev veya dükkân almaya veya yaptırmaya kalksa, hanımın ziynet eşyasının satılığa çıkarıldığı görülüyor. Demek onlarda artmak veya bir ihtiyaca sarf olunmak kabiliyeti vardır.

Nisab malûmunuzdur. Gümüşten ikiyüz dirhem, altından yirmi miskal, otlatılan hayvanlardan, deveden beş, sığırda otuz, koyun ve emsalinde kırk adet olur. Ve bunlara mâlik olana, o malın üzerinden bir sene geçerse zekâtlarını vermek lazımdır. Bunlar bir cinsten olmaz. Meselâ: Bir kimsenin azar azar gümüşü, altını, devesi, sığırı ve koyunu varsa, hepsi birden hesaba katılarak tamamı nisabı tamamlarsa, yine üzerinden bir sene geçince zekât verilmek icap eder.

Netice: Şimdiye kadar olduğu gibi zekâtın verilmesidir. Hem meşrudur, hem de malın artmasına, temizliğine sebeptir. Allah böyle emir verdi ve vaad ediyor.

Sıkıntılı, üzücü hâdisât, kusurlarımızın muktezasıdır. Ne zaman uyanılır, Allah'a nedâmetle, istiğfarla dönülürse, nihayetsiz Rahmet ve Kerem sahibi alan Allah necat esbabını halkeder. Zalimleri kahr ve perişan eder. Zemin hazırlanmadan tohum saçılmadığı gibi, Rahmet-i İlâhîyeye nedâmet ve istiğfarla zemin hazır edilmezse, elbette lütfu da tehir eder. Erhamürrahîmîn'den

niyaz ediyoruz ki; müstahak olduğumuz zamana kadar zalimlere mehil verdirmesin, acil selâmet müyesser buyursun. Âmin...

İçkinin Haram Olması

Sual: Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) dini başka dinlere nâsih olduğuna göre, o dini işitenler ve bilenlerin, başka dinlerle a'mal etmeleri ahirzamanda câiz olabilir mi ve içkinin Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) dininde haram olmasının sebebi nedir?

Cevap: Câiz olmaz. İçkinin İslâm dininde haram olması âyet-i Kur'âniye iledir. Ve tedricen nehyedilmiştir. Bu hususta ayrı ayrı zamanlarda, dört âyet nâzil olmuştur.

Şirk-i Hafî

Sual: Şirk-i hafîden kurtulmanın çaresi nedir?

Cevap: Fetva ile a'male değil, takva ile a'male ehemmiyet vermek. Yani, ruhsatla değil azimetle amel etmek ve vasıtalara ve sebeplere bir perde nazarı ile bakmak. İhlâslı davranmayı, yani Allah rızasını kazanmayı, halkın rızasını kazanmaya her hâlükârda tercih etmekle inşaallah şirk-i hafîye girilmez. Girilmişse de kurtulunabilinir.

Lânet Câiz midir?

Sual: Şeytan-ı cinnî ve insîden istiaze edilirken lânet câiz midir?

Cevap: Şeytandan istiazede ona lânet etmekle vazifeli değiliz. Yalnız cinnî ve insî şeytanların şerrinden ve bütün ibadetlerimizde yanımızda hazır olmalarından Allah'a sığınmaya emr-i Kur'ân ile memuruz.

Yolculuğa Çıkarken Sadaka

Sual: Yolculuğa çıkmadan evvel, sadaka vermek sünnet midir?

Cevap: Yolculuğa çıkmadan evvel sadaka vermenin sünnet olduğunu bilmiyorum. Zamanımızda yolculuklar ekseriyetle kazalı geçtiği için, "Az sadaka çok belâyı def eder" kaidesine göre, yine Rıza-yı İlâhî dairesinde riyâdan uzak bir sadaka, herhalde faideli olur.

Haramlardan Muhafaza

Sual: Haramlardan kendimizi nasıl muhafaza edelim?

Cevap: Harama girmeyi, günahı işlemeyi isteyen nefs-i emmareye muhalefet, sû-i karînden uzaklaşmak, şeytandan istiaze, Hak'tan uzaklaştıran her şeyden ki, dünyamızdır, yâni, dünyanın nefs ve hevâya müteveccih yüzünden ictinab, boş vakitlerde imanî derslerle meşgul olmak, ihlâsdaki rabıta-yı mevte devam edilmekle, muhafaza mümkün olur kanaatindeyim. Mümkün olduğu kadar helâl lokma ile beslenmeye çalışmak da muvaffakiyetin temelidir.

Sokaklarda manzaralara karşı gözleri yummak, yani bakmamak da önemlidir. İhtiyarsız göze görünen çirkin manzaralara nefsin isteğine uyarak tekrar bakmamak sureti ile zarardan kurtulunabilir. İhtiyarsız ilk görüş muaftır.

Allah cümlemizi Hafîz ismi hürmetine imanımızı zarar verecek hallerden korusun. Âmin.

Hukukullah ve Ana-Baba Hukuku

Sual: Hukukullah ve hukuk-u ebeveyn nasıl olmalıdır?

Cevap: Lokman sûresinin 14. âyetinde Allah; "Biz insana, babasına ve anasına ihsan etmeyi vasiyet ettik ki, anası onu dermansız, kuvvetsiz olduğu halde yüklendi ve iki sene emzirdikten sonra sütten kesti. Ve Bana, anne ve babasına şükretmesini de insandan istedik. Çünkü yine Bana döneceksin." buyuruyor.

Aynı sûrenin 15. âyetinde "Eğer baban ve annen senin bilmediğin şeyi, Bana ortak koşman hususunda zorlarlarsa, sen onlara itaat etme. Dünyada geçimleri için onlara sahip çık ve koru.

Dinde benim tevhid ve taatim yoluna gidenlerin ardı sıra git. Sonra dönüşünüz ancak Banadır. O zaman Ben de size yaptıklarınızı haber vereceğim." buyrulmaktadır. Bu iki âyet, hukukullah ile hukuk-u ebeveyni kâfi derecede göstermektedir. Kur'ân'ın hakikatli tefsirlerine, yani nurlarına muhalefet eden ebeveyne uyulmaz; fakat onlara diğer noktalarda bakılmaya ve korunmaya devam olunur.

Cuma ve Cemaat

Sual: Kastamonu Lâhikası'nda, "Sakın hocaların Cuma ve cemaatlerine ilişmeyiniz. İştirak etmeseniz de iştirak edenleri tenfir etmeyiniz." deniliyor. Bu mektubun yazılmasına sebep, camilerde ezan ve kametin Türkçe okunması zamanı mıdır?

Cevap: Sebep o değildir. Başka şer'î bir sebebi var. Yazı ile bildirilmesi doğru değildir. Lâhikaya giren mektuplar Üstad'ın tavsiyesiyle olmuşsa, bir diyeceğim yok. Yoksa her mektubun Lâhikaya girmesi doğru olmaz. Çünkü hususiyeti vardır. Eserler umumiyetle sünûhat-ı kalbiyeye dayanıyorlar. Bu gibi mektuplar onların safına girmemeli kanaatindeyim.

Ramazan Hilâli

Ramazan hakkında fıkıh kitaplarında esaslı malûmât vardır. Ancak bizde hâlen rasadat-ı havaiye ve riyazî hesaplara göre tayin olunmaktadır. Cenubtaki memleketlerle ihtilâf bu yüzdendir.

Ferden veya cemaat halinde Ramazan hilâlini görmek ile takvime bakılmadan oruca başlamak lazımdır. Fakat bu ancak görenlere, meselâ, bir köye, bir kasabaya, bir aileye ait olur.

Şevval yani Ramazan Bayramı hilâlini görenler bayram edemezler. Çünkü bu hâl fitneye sebeb olur. Bunlar sanki kadıya müracaat etmişler de şehadetleri reddedilmiş kimseler gibi olurlar. Mâmafih, gerek Ramazan ve gerekse Bayram hilâlini görenlerin vebalde kalmamak için, keyfiyeti doğruca Diyanet

İşleri Başkanlığı'na bildirmeleri en ma'mul yoldur kanaatindeyim.

Hülâsa: Memleketimiz halkı cenub memleketlerin rü'yeti ile a'mal edemezler. Çünkü itimat edemezler. Ya yalanla kadıya müracaat edip hüküm almışlarsa?

Bir tek çare düşünüyorum. Amma bizi dinleyen olmaz. Bu işle iştigal edenler Ramazan hilâlini, Şevval ve Zilhicce hilâlini kontrol etseler, belki hesap hatalarını görürler ve düzeltirler. Vebalden kurtulurlar.

Üstad Hazretleri'nin bu mes'eleye dair bana bir emirleri vâki değildir. Başkalarına söylediklerini de duymadım.

Beşinci Bölüm

TASAVVUF SOHBETLERİ

Tasavvuf Sohbetleri bölümünde, Hulûsi Bey'e sorulan tarikat bahsi ile alâkalı suallerin cevaplarını bulacaksınız. Bu suallerden bazıları şunlardır:

- Tarikat ne ile bulunur?
- Tarikatın hakikati nedir?
- Zâhirden hakikate hangi yol ile geçilir?
- Uzlet nasıl olur?
- "Câzibedar hakikat" sözünden ne anlaşılmalıdır?
- Velilerin hâlî ve fiilî himmetleri nasıl olur?
- Arştan murad nedir?
- Zâhir ve Bâtın isimlerin bir şeyde tecellisini nasıl anlarız?
- Her hakkın her vesilesi hak olmalı mıdır?
- Velâyet-i suğra nasıl olur?
- Cesed-i misâlî nasıl olur?
- Fıtratın sâfiyetinden murad nedir?

Cevaplarına gelince, takdire ne haddim olur? Duru bir cevap arayan vicdanlar, bu sözlerde birçok hikmet bulacaktır.

Hakikat Yolu

Sual: Mesleğimizin tarikat olmayıp, hakikat olduğu deniliyor. Tarikatın hakikat yolu olduğu başka bir yerde geçiyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: Tarikat, kademe kademe istidatlara göre çok zaman ve emek ile yükselinebilecek bir meslektir. Hakikattir. Fakat çok zaman ister, cezb ve lütf-u Rabbânî yetişmezse muvaffak olmak çok zordur. Muvaffakiyeti olursa ferde ve şahsa münhasır kalır. Hakikat mesleği ise veraset-i nübüvvet mesleği demektir. Ferdin tekemmülü değil, cemaatin tekemmülüne giden bir meslektir. Bunun için bu işte kader-i İlâhînin tensibiyle mânen bir vücut haline gelerek çalışmak sayesinde neticede umûm faidelenir.

Düstur, "İnsanların hayırlıları, insanlara menfaatli olanlardır." mealindeki hadis-i şeriftir.

Tasavvuf Hakikat Değil midir?

Sual: Tasavvuf hakikat değil midir?

Cevap: Hakikattir. Fakat tasavvuf umûma bakmaz, havassa bakar. Avâmın imanını taklidden kurtarmaz. Hâlbuki bu zaman umûmun imanını taklidden kurtarıp, tahkike yetiştirmesi gereken bir zamandır. Bunun için ehl-i tasavvufun ayları ve güneşleri hükmünde olan İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî, Şah-ı Nakşibend ve Şah-ı Geylânî gibi zâtlar, eğer bu zamanda bulunsalardı, bütün himmetlerini imanları taklidden kurtarıp tahkikî yapmaya sarf edeceklerdi, denilmiştir. Öyle ise ehl-i tasavvuf yani ehl-i tarikat da "İnsanların hayırlısı, insanlara menfaati olandır." mealindeki hadise muvafık olarak, halkın imanlarını taklidden kurtarıp tahkike yetiştirmelerine hizmet etmelidirler. İşte Nurlar bu hakikati umûma ders verdiği için, umûmun muhtaç olduğu derstir, mânâsında tasavvuf değil hakikattir, denilmiştir.

Zâhirden Hakikate

Sual: Zâhirden hakikate geçmek ne demektir?

Cevap: Zâhirden hakikate geçmek tabirini soruyorsunuz. Zâhir, haricî şekil ve suret demektir ki, görünür. Hakikat; iç yüz, manevî cihet, gözle görülmeyen, ifade ettiği mânâ ile bilinen demektir.

Ni'metten in'am, in'amdan Mün'im göründüğü, eserden Müessir'e, masnu'dan Sâni'a, mahlûktan Hâlık'a, memlûktan Mâlik'e intikal etmek, zâhirden hakikate geçmek demektir.

Eşyaya mânâ-yı ismiyle bakmayarak, mânâ-yı harfî ile bakmak, göze güzel görünen şeye güzel demeyerek, güzel yapılmıştır demek, insanı zâhirden ayırır, hakikate kavuşturur. Eserlerin mütefekkirâne okunması da insanı zâhirden çabuk geçirip, hakikate götürür.

Tarikatların Çoğu

İmam-ı Rabbânî Hazretleri'nin müşahedesi doğrudur. Tarikatların çoğu üstadlarından aldıkları evrâda ehemmiyet verirler. Sünnet-i Seniyyeyi tarikat sülûklarında kendilerine temel kabul edenlerin faziletine işaret edilmiştir.

Yoksa diğerleri gibi Sünnet-i Seniyyeyi terk etmiş veya ihmal ediyorlar, denilmemiştir. Hem bin sünnet, bir farzın yerini tutmaz. Velâyet mertebesine yükselenler, ferâize ehemmiyet vererek yükselirler. Fakat sünnete de önem verirler.

Hakikat-i Câzibedar

Sual: "Fıtrat-ı zîşuur olan vicdandaki incizap ve cezbe, bir hakikat-i câzibedarın cezbesiyledir." Hakikat-i câzibedar kimdir?

Cevap: "Fıtrat-ı zîşuur olan vicdandaki incizap ve cezbe bir hakikat-i câzibedarın cezbesiyledir." "Vicdan"ın lûgatteki tarifinden anlaşılacağı üzere, hakikat-i câzibedar; "iyiliği Allah'tan, kötülüğü nefsinden bil" âyetinin delâletiyle Allah'tır.

Uzlet

Sual: Uzlet hakkında kısa bir malûmat verir misiniz?

Cevap: Kısa bir zaman ve hazırlanmayı temin için olabilir. Ancak bu zaman cemaat zamanıdır; inziva zamanı değil, buyurulması ve خَيْرُ النَّاسِ اَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ hadisinin muktezası da bu tavsiyenin tam yerinde olduğunu dikkate almak gerektir.

Hâlî ve Fiilî Himmet

Sual: Velilerin, hâlî ve fiilî himmetleri nasıldır?

Cevap: Hâlî olan himmet; velideki "Rahîm" isminin tecellisi ile takdir-i İlâhî neticesi bir kimseye şefkât göstermesidir. O kimsede de "Vedûd" isminin tecellisiyle aşk derecesinde o veliye muhabbetin var olmasıdır.

Fiilî olan himmet ise, velideki keramet denilen harikaların tesiriyle, o şahsın veliye karşı, "Vedûd" isminin tecellisiyle muhabbet göstermesidir.

İhtar: Bu gibi sualler mesleğimizin hâricindedir. Düsturumuz ihlâslı kardeşlik ve tefani-i ihvanı elde edip, muhafaza etmektir. Öyleyse bu cevaplarda hata etmiş isem Allah'tan afv niyaz ederim.

Tarikat Ne ile Bulunur?

Sual: Şah-ı Nakşibendî Hazretleri'ne sordular ki; "Tarikat ne ile bulunur?"

Cevap: Teşerri' ile; her emirde vasat göstermekle; taamda ne ifratla acıkmak, ne doyunca yemek; uykuyu azaltmak, itidal, mizaca göre çalışmak; ale'l-husus akşam ile yatsı arasını evrâd ve sabahtan evvel kimse muttali olmadan ihya eylemek; teveccüh-ü tamla tefekkür eylemek; nefy-i hâvâtır eylemek; gönülden hicabları red eylemekte daha müessirdir. Her ne vakit lüzumsuz kelâmdan dil sükût etse, gönül Hak Teâlâ ile söze başlar. Her ne vakit dil mühim olmayan sözlere başlarsa, kalp sâkit olur. Sumt ve sükût iki kısımdır: Biri dil ile sâmit olmaktır. Bir kimsenin dili sussa, kalbi susmasa günahları az olur. Eğer dili ve kalbi sussa, sırrı zâhir olur, Rabbi ona tecelli eder. Bir kimsenin ki, ne kalbi ne de dili susar, ol kimse memleket-i şeytan olur. Sözleri ekser hezel ve nemime olur. Yani onun vücudunda şeytan hâkim olur. Allah bizi o halden ırak etsin. Âmin...

Vücudumuz şeytanın memleketi olmasın. O kimse ki, kalbi ile hatıralardan sâmit ola, lisanıyla sâmit olmayan, lisan-ı hikmetle

nâtık olur. Fuzuli kelâmdan sâkit olur. Yani onun dilinde hikmet ve marifet ve nasihat câri olur, ondan hezel, hezeyan ve malâyâni kelâm gelmez. Zira lisan mecra-yı kalptir ve ona tâbidir. Kalp salih olunca, lisan değil, sair cevarih dahi salih olur. Hak Teâlâ kerem ve fazlıyla bize o hâleti müyesser eyleye. Âmin...

Velâyetten Murad Nedir?

Sual: "Miracın bâtını velâyettir." Bu velâyetten murad nedir?

Cevap: "Akrebiyet-i İlâhîyenin inkişafına bakan Veraset-i Nübüvvet'ten gelen, gayet kısa ve fakat yüksek olan tarikat berzahına uğramadan, zâhirden hakikate geçen velilik mesleği olan, velâyet-i kübradır." Mirac hicretten bir sene evvel, yani Hz. Peygamber Aleyhissalatü Vesselam, elli iki yaşında iken vuku' bulmuştur. Miracın bâtını velâyettir. Halktan Hakk'a gitmiş.

Zâhir miraç risalettir. Hakk'tan halka geliyor. Velâyeti kurbiyet mertebesindeki sülûktur. Çok mertebenin tayyına ve bir derece zamana muhtaçtır. Nur-u âzâm olan risalet ise, akrebiyet-i İlâhîyyenin inkişafı sırrına bakar ki, bir an-ı seyyale kâfidir. Onun için Hadis-i Şerifte denilmiş, bir anda dönmüş gelmiştir. Evet; yalnız dönüşü bir anda olmuştur. Her ne kadar halktan Hakk'a gitmesi yani, kurbiyet mertebesindeki sülûku da az bir zamanda olmuştur. Fakat bir an değil, birkaç dakikadır.

Peygamberliğinin on ikinci senesinde, tekrar velâyet mertebelerinde seyr-i sülûkiye denilen, miraç mucizesinin zuhuruna fikrinizin takıldığı görülüyor. Peygamberler için velilik esastır. Peygamber Efendimizin velâyeti, velâyet-i kübradır. Vefatlarından sonra risalet vazifesi bitmiş. Fakat velâyeti kıyamete kadar bâkidir.

Risaleti sırasında birkaç dakikalık zamanda, Onikinci Söz'ün sonunda denildiği gibi: "Şakk-ı kamer nasıl ki bir mucize-i risalettir; nübüvvetini cin ve inse gösterdi. Öyle de, miraç dahi bir mucize-i ubudiyettir; Habibiyetini ervah ve melaikeye gösterdi." Miraç mucizesinin zuhuru, risalete ait günde beş vakit namazın

farziyetini ve miraç meyvelerinin ümmete tebliğ ve müjde edilmesi için, hem velâyet-i kübraya yükselmiş ve hem yeni mühim bir vazife ile tavzif edilmiştir. Malûmdur ki, Peygamber Aleyhissalatü Vesselam, hem abddir, hem resûldür. Abdiyetin iki vechi vardır: Biri bizzat abd olduğu halde Mâbuduna, hiçbir kula, hatta enbiyâya da bu âlemde nasip olmayan Ru'yet-i Cemalullah'a nâil olmasıdır. Diğer vechi ise, Allah'ın kullarına her vecihle müktedaya imam ve nümune olmasıdır. Risalet, Hak'tan halka bir elçiliktir. Kullara evâmir-i İlâhîyyeyi, tebliğ ve meşhudatını bildirmektir. Miraç Risalesi'nde, "Miracın sırr-ı lüzumu"ndaki tâbirlere bu izahata göre bakılmazsa, zararlı bir fikre sapılmak tehlikesi vardır.

Velâyet-i Suğra

Sual: Velâyet-i suğranın izahı nedir?

Cevap: Allah'ın dostlarına dost ve düşmanlarına düşman olanlara umumiyetle 'veli' denilir. Meşhur olan velâyet budur ki, buna velâyet-i suğra denir.

İnsanı Dalâlete Sürükleyen

Sual: "İnsanı dalâlete sürükleyen cihetlerden biri de, İsm-i Zâhir ile İsm-i Bâtın'ın hükümleri ayrı ayrı olduğu halde, bunları birbirine karıştırıp mercilerini kaybetmektir" deniliyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: Buna dair çok misaller getirilebilir. Güldeki, göze güzel görünen zâhirî güzellik ve lâtif koku, İsm-i Zâhir'in tecellisi iken, bir nevi çirkinlik sayılabilen dikenleri de, İsm-i Bâtın'ın tecellisidir. Bu dikenler gülün koparıcısına veya bazı küçük haşeratın tecavüzüne karşı silahlı muhafızlardır. Gülü koklayan, seven dikenine katlanır. Darb-ı meseldir.

Kezâlik: Kudretin levâzımı ile hikmetin levâzımı bir değildir. Evet, her şeye gücü yeten Allah, sonsuz kudreti ile her şeyi vücuda getirir. Fakat hikmeti, bazen esbab ve vesaiti, kudretine, icadına ve icraatına perde etmiştir. Zâhirde bazı şeyler vardır ki hâşâ, onların yaratılışı abes gibi görünür. Hâlbuki onun yaratılışında

gizli hikmetler vardır. Serçeye doğanı musallat eder, ta ki serçedeki istidat inkişaf etsin.

Kudretin levâzımı: Mesela, bir insanı vücuda getirmek O'nun kudreti iledir. Erkek ve dişi vasıtadır. Erkeksiz dişiden bir insanı halkedebilir ve etmiştir. Bir adam Allah'tan bir erkek çocuk ister. Cenab-ı Hak hikmet iktizası ona Meryem siret bir kız çocuğu ihsan eder.

Daire-i esbâbın iktizası ile daire-i itikat ve tevhidin iktizası bir değildir. Onu bundan istememeli. Bir şeyin vücuda gelmesinde ve gitmesinde esbab perdedir. Rızka sebep olan şeyler çoktur. Bu sebeplere Rezzak nazarı ile bakılmaz. Çünkü Rezzak'ın birliğine itikadımız vardır. Kudretin taallûku ile vücudun cilveleri ve sâir sıfatların tecelliyâtı ayrı ayrıdır. Mesela, meyveli bir ağacın halıkı Allah'tır. O ağacın vücudu ile alâkalı çekirdek veya fidan, bahçe ve bahçeci de O'nun mahlûkudur. Ağaçtaki çiçek, yaprak, meyve, dal, budak teceddüt ve tahavvül eden vücudun cilveleridir. Mesela, dünyada insanın vücudu tedricîdir. Rahm-i mâderden itibaren tedricen tekmili, sonra yavaş yavaş tedennisi oluyor.

Amma berzahî âyinelerde ani ve def'idir. Yani, bu âlem ile ahiret âlemi arasındaki berzah âleminde, bu fâni hayattaki her türlü sözler ve işler, müsbet veya menfî olarak temsil olunurlar. Çünkü icad ile tecelli arasında fark vardır. Kitap kimin ise o kitaptaki harfler, kelimeler, cümleler o kitap sahibinindir. Âlem sarayı kimin eseri ise, san'atı ise, ondaki gizli, aşikâr bütün san'atlar o saray sahibinin olduğu gibi, ondaki her masnu'da görülen tahvil, teceddüt ve tebdil de O'nun Esmâ ve Sıfatının cilveleridir.

Arş

Sual: Arş'tan murad nedir?

Cevap: O şeylerin zâhir, bâtın, evvel, âhir isimlerinin karışık bir surette mazhariyetleri demektir. Lûgatteki "Arş" ve "Kevn" mânâlarına bakılsın.

Hülâsa: Bütün mahlûkâtın Rabbi Allah'tır. Hava O'nun iradesi ile dolar, boşalır. Hayatlıların devam-ı hayatları için, onların hâdimidir (arşıdır). Melâike ve sâir nuranîleri, "Nur" isminin tecellisiyle, ilim ve hikmeti ile Allah halk buyurmuştur. Su da ihsan ve rahmetinin bir arşıdır. Yani, semâdan suyu indirir, arzı diriltir. Arzın sekenesini susuz bırakmaz. İnsan ve hayvanların yiyeceklerini topraktan halk buyurur, demektir. Toprağa, rahm-i mâder gibi, içine aldığı tohum ve çekirdekleri muhafaza ettirir.

Sual: Bir kimse hakikati kazarken ihtiyarsız dalâlet başına düşer de, hakikat zannederek onu kafasına giydirirse mes'ul müdür?

Cevap: Mes'uldür. Çünkü başına düşen, aklına görünen her şeyin hakikat olmaması ihtimalini düşünerek, şeriat ve sünnet mizanları ile tartmak, şeriat ve sünnete uymazsa reddetmek lâzım gelirken, bunu yapmadığından mes'uliyete müstahak olmuştur.

Ceset Ağırlığı

Sual: Onbeşinci Söz, 2. Basamakta: "Evet nasıl herkesin akıl veya hayal ve nazarı her vakit semâya gider. Öyle de ağırlıklarını bırakan ervâh-ı enbiyâ ve evliyâ, cesetlerini çıkaran ervâh-ı emvat, izn-i İlâhî ile oraya giderler." denilmektedir. Ağırlık hangi ağırlıktır, ceset ağırlığı mı, yoksa günah ağırlığı mıdır? Ceset ağırlığı ise bunu bırakmak ne şekilde olur?

Cevap: Buradaki ağırlıktan murad ceset ağırlığıdır. Yalnız ruhu cesedine hâkim olmayan bir Müslümanın, o hâle mazhar olmasına imkân yoktur. Eserlerde şöyle bir tâbir vardır: "Ruh ceset ile kâim değildir, belki ceset ruh ile kâimdir." Bu sözden anlaşılıyor ki, ruhun cesetten çıkmasıyla ceset devrilir, yani ölür. O halde yukarıdaki ağırlıktan murad, mânen Cenab-ı Hakk'a kurbiyetini artırıp, gaflet perdelerini izale ederek, ruhun cesede hâkim duruma geçmesidir. Şöyle bir söz var: "Evliyadan ziyade nuraniyet kesbeden zâtlara, göz vasıta değildir." Bu işaret de gösteriyor ki, gaflet perdesini izale edip,

kurbiyyetini ziyadeleştiren zâtları Cenab-ı Hak ikram-ı İlâhî olarak, keramete mazhar kılar.

Enbiyâdaki hal ise tavziftir ve mucizedir. Bununla beraber Hazret-i Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi ve sellem) başka hiçbir kimsenin ruhu, cesediyle birlikte semâya uruc edip, bihakkın Miraca mazhar olamamışlardır.

Yukarıdaki sorunuzun neticesi: Enbiyâ ve evliyâya semâ ve arz avuç içi gibidir. Vazifeleri ve dereceleri nisbetinde yükselmeleri, mucize ve keramet göstermeleri bir ikram-ı İlâhîdir. Ervâh-ı emvat ise; cesetleri terk eden ruhlar lâyık oldukları yere, lâtif, kendi cesedine benzer bir kılıfın içerisine konur. Yerlerine gönderilir.

Cesed-i Misalî

Sual: "Elbette cesed-i misalî giyen ve ervâh gibi hafif ve lâtif bir kısım, sekene-i arz ve hava gibi esmâya gidebilirler." Bu cesed-i misalî ne demektir? Yani, şeytanların sâbit bir cesedi var mıdır veyahut ruhtan ibaret bir şey midir?

Cevap: "İnsanlar öldükleri vakit ruhları, misal-i cesede benzer bir kılıfa konulur. Lâyık oldukları yere gönderilir." demek isteniyor. Şeytanların o yazıyla irtibatı yoktur. Şeytanlar ateşten yaratılmışlardır.

Fıtratın Sâfiyeti

Sual: "Zira memleket geniş, fıtratları sâfi, kendileri masum, makamları sabittir." deniliyor. Fıtratın safvetinden murad nedir?

Cevap: Bundan murad; melekler, hilkatleri ve vazifeleri itibarıyla, emre tam itaat kesbediyorlar. Memleketin geniş olması, melekler arş-ı âzâmdan kainatın herhangi bir yerine gidebilirler, fıtratları sâfi nurdan mahlûklardır. Kendileri masumdur, günah işlemezler. Makamları sabit; meleklerin her birisinin makamları sabittir, asla değişmez. Verilen vazifeyi yapmalarıyla, onların

makamında değişiklik olmaz, denilmek isteniyor. Vazifelerini yapmakla makamları yükselmez.

Şu Arz'ın Yüzü

Sual: "Zemin, besâtin-i dâimenin tohumcuklarına, sür'atle sümbüllenen dar ve muvakkat mezraası ve terbiyegâhı olmuştur." deniliyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: Şu arzın yüzü, daimî bostan bahçelerinin sür'atle sümbüllenmesine ve neşv ü nemâ bulmasına, tohumdan hayatlanmaya ve çiçeklenmeye ve meyvelenmeye ve tekrar tohumlanmaya ve bu şekilde hayat safhalarında şu arzın yüzündeki masnûatın mahlûkâtını, daimî olarak Rabb isminin tasarruf ve terbiyesi altında tutuyor. Bu arz Rabb isminin muvakkat bir ekin tarlası ve terbiye yeri olmuştur.

Bir Tek Fıtrat

Sual: "Şu kâinat yüzünde sergilenen masnûatın, kemal-i intizamları ve kemal-i mevzuniyetleri ve kemal-i ziynetleri ve icatlarının suhuleti ve birbirine benzemeleri ve bir tek fıtrat izhar etmeleri..." İntizam ile mevzuniyeti arasındaki fark nedir ve bir tek fıtrat izhar etmelerindeki maksat nedir?

Cevap: Cenab-ı Hak şu kâinatta her ne yaratmışsa, ölçüsünde ve intizamında yaratmıştır. Yani yaratmış olduğu hiçbir şeyi eğri büğrü, göze hoş görünmeyen, çirkin birer mahlûk olarak yaratmamıştır. Hiçbir mevcudu abes, çirkin, israflı, hikmetsiz olarak yaratmamıştır. Her şeyi ölçülü ve düzgündür. Çirkin değildir. Yerli yerindedir. Ve bir tek fıtrat izhar etmelerinden maksat, tefrik etmek içindir.

Allah'a Muhabbet

Sual: "Şahsiyet ve hüviyet cihetiyle Muhabbet-i Rahmaniyyenin misali, Rahmet-i Rabbâniyyenin timsali" cümlesinden murad nedir?

Cevap: O zât (sallallahu aleyhi ve sellem) şahsiyetiyle, yani var edilmesiyle Allah'a ne suretle muhabbet edileceğine, Rahmet-i İlâhîyyenin timsali, yani örneği olmuştur.

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz âlemlere rahmet olarak gelmiştir. Allah'ı sevdiğinin iddiasında bulunanların, O'na benzemeleri lâzımdır.

En Yüce Netice

Sual: "Hilkatin en yüksek gayesi, fıtratın en yüce neticesi iman-ı billahdır. İlaahir..." İzahı nedir?

Cevap: Sûre-i Zâriyat'ın 56. âyetinde beyan edildiği gibi; "Biz cin ve insi yarattık ki bize ibadet etsinler." hakikatinin izahı demek olan; ibadetin Mâbud'a yapılması icab ettiğine ve O Mâbud'un bilinmesine bütün Esmâ ve Sıfatıyla tanınmasına ve nihayet bütün şümûlüyle muhabbetin O'na tahsisi lazım geldiğine inanmak demektir.

Makam-ı Hızır

Sual: Birinci Mektup'un 2. sahifesinde "İkinci Tabaka-i Hayat" bahsinde, "Bazen o makam sahibi yanlış olarak ayn-ı Hızır telâkki olunur" denilmektedir. Bundaki maksat nedir?

Cevap: Makâmât-ı evliyâda, makam-ı Hızıriyet denilen bir makam varmış. İşte o makama yetişenler bazan ayn-ı Hızır kabul olunuyormuş. Yani o zâtlar da yemeye-içmeye çok mecbur olmuyorlar. Hızır (a.s.) evsafına benzer evsafta bulunduklarından, yanlış olarak ayn-ı Hızır telâkki olunuyorlar, demektir.

O Yola Karşı

Sual: "Şimdi Cenab-ı Hakk'ın rahmetiyle 40 dakikada o hakaike çıkılacak bir yol bulunsa, bu yola karşı lakayt kalmak kâr-ı akıl değildir. Hâlbuki biz oraya çıkamıyoruz." Bundaki hikmet nedir?

Cevap: Evvelâ, böyle bir netice almanın mümkün olduğu bir yol olduğuna şüphe etmemek lazım.

Sâniyen: Biz ihlâsla hareket edeceğiz. Çok ince hakikatler var ki, mütehassısları aratmadan o hakikatleri kolaylıkla ve sür'atle anlamaklığımız mümkün oluyor. Demek bir ihsan-ı İlâhîye mazharız. Bu hâl davayı isbat eden bir delil olur ve bize "Elhamdülillah" dedirir.

Kırk Günlük Çile

Sual: İslâmiyet'te oruç bir ay iken, Miraç Risalesi'nde "bir veliyy-i kâmil kırk günde daire-i esmâ ve sıfatı bitirebilir." deniyor. Eski zâtların çileleri, yani, kırkar günleri çekmekteki hikmet nedir? Hâlbuki çileleri çekmek Hristiyanlara mahsus. Bir ay oruç tutmak ise İslâmiyet'te meşru iken böyle olmuş.

Cevap: Tarikat mesleğinde gidenler, riyazetle yani nefsi terbiye ile gitmişler ve ehil olanlar, terbiyesini üzerlerine aldıklarına muhtemelen ilham ile kırk günlük çile ve riyazetle işe başlamışlar. Tafsilâtı ehil olanlardan sorulsun. İslâmiyet'te olduğu gibi, daha evvel gelen ümmetlere de orucun farz olduğuna dair Sûre-i Bakara'da 183, 184, 185. âyetler vardır. Semâvî kitaplarını değiştirmiş olanlarda, bugünkü hali İlâhî emir gibi kabul edemeyiz.

Altıncı Bölüm

AHLÂK SOHBETLERİ

İnsanı kâmil bir varlık kılan ahlâk, kaideden ziyâde hâldir. Hulûsi Bey mücessem bir ahlâk-i âliyeye misâl bir zâttır.

Dediklerini aynen yaşamış ve ahlâk-ı Kur'ân'la ahlâklanmıştır. Fazla kelâm huzurun edebine aykırıdır. Müslüman olmanın hududsuz hazzını bütün benliğinde hissedenlere, hadsız ilham kaynakları vardır. O menfezlerden uhrevî güzellikler; hâlis her kalbe her an intikal eder. Bu mânâda kalb serâser mesttir. İhmalin en küçüğü bile iradî olmamalıdır.

Riya

Sual: Nas'a hayırlı olmak için riyadan nasıl kurtulabiliriz?

Cevap: Hayrü'n-nâs olabilmek, bu meselede Kur'ân'ın sırr-ı i'caz demek olan, bildiğiniz dersleri, başka din kardeşlerine söz veya yazı ile anlatmaktır. Buna riya girmez; çünkü o hakikatler Kur'ân'ın malıdır. Kimsenin haddi değildir ki "mal benimdir" diyebilsin.

Hubb-u Câh

Sual: Hücumât-ı Sitte'de: "Birinci desise, şeytan-ı ins, şeytan-ı cinniden aldığı derse binâen hizbü'l-Kur'ân'ın fedakâr hâdimlerini, hubb-u câh vasıtasıyla aldatmak." denilmektedir. Bu dersteki murad nedir ve ne şekilde oluyor? Hubb-u câh'dan murat, dünyevî maksat mıdır, yoksa velâyet makâmâtı mıdır?

Cevap: Hubb-u câh'dan murad, makam sevgisi, şöhret sevgisi... ilâahir... mânâlarıdır. Kur'ân'ın fedakâr hâdimlerini şeytan-ı ins, şeytan-ı cinniden aldığı derse binâen kandırmak istiyorlar, tâ ki vazifeleri ve yapmış oldukları hizmetleri zir ü zeber olsun. Şeytan-ı insînin, Kur'ân'ın hâdimlerini bu yola sevketmeleri, ancak hubb-u câh vasıtasıyla mümkün olacağı için, dessas ehl-i dalâlet ve ilhad, bildikleri için hubb-u câha başvuruyorlar. Yani: Makam sevgisini, şöhret sevgisini Kur'ân'ın hâdimlerine göstererek, o vazifeden vazgeçirmek istiyorlar. Bunun da en tehlikelisi, en zararlı tatbik metodu hubb-u câhdır. "Sen burada hizmet yapmakla ne elde ediyorsun? Sana şurada şu kadar maaş verelim, şu makama seni tayin edelim. Hem dünyanı kazan, hem boş meşguliyetten kurtulursun." Bunun gibi sözlerle kandırmaya çalışırlar. Hubb-u câh dünyevîlikte olur. Telvihat'a müracaat olunsun.

Ehl-i Dünyanın Hafiyeleri

Sual: Hutuvât-ı Sitte'de: "Ehl-i dünyanın hafiyelerine, ehl-i dünyanın propagandacılarına veya şeytanın şakirtlerine..." diye geçer. Bu üçünün izahını yapar mısınız?

Cevap: Ehl-i dünyanın hafiyeleri: Bu hizmete teşrik-i mesâi eden Kur'ân'ın hâdimlerini veya muhiblerini kandırmak, o iman topluluğunu dağıtmak için ehl-i dünyanın hafiyeleri, "o cemaatin muhibbi ve müştakı ve mensubuyum" diyerek gelip girerler. O cemaati dağıtmak ve çeşitli yollardan kendi metotlarını tatbik etmek için, çare ararlar. Dolayısıyla şikâyetlere, baskınlara, kardeşleri birbirinin aleyhine düşürmeye sebep olmaya çalışırlar.

Ehl-i dalâletin propagandacıları: Müslümanları iman hizmetinden vazgeçirmek ve iman bağlarını koparmak için çeşitli sebepler ileri sürerler. Mesela, kuru bir milliyetçiliği dâvâ ederler. Tâ ki Müslümanlar parçalansın, kuvvet bağları kopsun. Türkçülüğü dâvâ eden bir adam, İslâmiyet bağları ile bağlanan birçok milliyet sahiplerini kuru bir milliyetçilik ile parçalar. Koskoca cemaat-i İslâmiyeyi birer kavmiyet-i milliye şekline

sokmaya çalışır. Maksat, gayelerine ulaşmak için Müslümanları parçalamaktır.

Şeytanın şakirtleri: Nefs, sû-i karîn, dünya, şeytan vasıtasıyla vesvese vermeye çalışırlar. Bir vesvese karşısında kalan şahıs, eğer ihlâs düsturlarını bilmez ise, çabuk mağlûp olur. Eğer ihlâs düsturlarını bilirse, her bir vesveseye karşı ihlâs düsturlarını ileri sürer ve o şeytanın ve şakirtlerinin desiselerinden kurtulur. Dünya, onu tama'a sevk etmez.

Tefâni Sırrı

Sual: "Kardeşlerinin meziyetlerini şahıslarında ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların meziyetleriyle şakirâne iftihar etmektir." olan İhlâsın dördüncü düsturundaki kısımlarının ve tefâni sırrının ihlâsla yakın alâkasının izahı nedir?

Cevap: Evvela, ihlâsla gayet yakın alâkası vardır ki ihlâsın düsturlarına geçmiş.

Sâniyen, lûgattaki meziyet ve fazilet mânâlarına bakılsın.

Sâlisen, hizmet-i imaniyede beraber çalışanlarda elbette her bakımdan müsâvât olamaz. Anlayış, anlatış ve amel ediş gibi hasseler ayrı ayrı olur. Öyle ise bir tatbikat yapalım.

İman hizmetinde iki kişiden biri çok anlayışlı, diğeri az anlayışlı. Çok anlayışlı olan tevazu gösterecek, az anlayışlı hizmet arkadaşına rekabet değil gıpta dahi etmeyecek. Onun vücudu hizmetin görülmesine ve anlaşılmaya vesile olduğundan dolayı, böyle değerli bir arkadaşla bu kudsî hizmette beraber çalışmayı lâyık gören Rabbine hamd ve şükredecektir.

Birinde enaniyetsiz tevazu, diğerinde şakirâne iftihar olacaktır.

Tefâni, birbirinde fâni olmak, yani, kendi hissiyat-ı nefsaniyesini unutup, kardeşlerinin meziyet ve hissiyatıyla fikren yaşamaktır. İhlâstaki tarife göre kalıplar ayrı; kalpler, maksatlar bir; elemler, sevinçler, meziyet ve faziletler umum kardeşlerin malı haline gelmesi ile tefânilik olur.

Mü'minin Kalbinde Adavet

Sual: Uhuvvet Dersi'nin 4. vechinin 3. düsturunda; "Mü'minin kalbinde adavet yoktur" deniliyor. Aynı yerde "Adavet etmek istersen kâfirler çoktur. Onlara adavet et" deniliyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: Uhuvvet Dersi'nde "Mü'minin kalbinde adavet yoktur" tâbiri mevcut değildir. Bu düstur şayet mü'min kardeşine adavet etmek istersen nefsine, kâfirlere, zındıklara adavet et, diye tavsiye ediliyor.

İfrat ve Tefritten Kurtulma

Sual: Her hâlinde ifrat ve tefritten kurtulmanın çaresi nedir?

Cevap: Ahlâk-ı Muhammedî (sallallahu aleyhi ve sellem) ile ahlâklanmak ile olur. Çünkü o Zât ahlâk-ı Kur'âniye ile ahlâklanmıştır. Meselâ, cesaretin ifratı, gadab ve tehevvürdür. Tefriti ise, cebanet, korkaklıktır ki; o Zâtta, muharebede itidal ve istikâmetin icabı olan şecaat-ı kudsiye vardır. Öyle ise Peygamber-i Zişân'ı kendimize rehber seçmeliyiz.

Et Yemeğini Azaltmak

Sual: Kuvve-yi gazabiyyeden kurtuluş çaresi nedir?

Cevap: Sûre-i Âl-i İmran 133–134. âyetlerine tevfikî hareket edilmek suretiyle, gazabın tesirinden kurtulmak mümkün olur. Kalp katılığına sebep olan et yemeğini azaltmak şâyân-ı tavsiyedir.

Kader-i İlâhî Nasıl Müsaade Eder?

Sual: Başımıza gelen felâketlerin sebepleri nelerdir? Kader-i İlâhi nasıl müsaade eder?

Cevap: Zelzele felâketi için, Nurlar'da bu musibetin gelme sebepleri izah edilmiştir. Onların okunması gereklidir.

Diğer husus, 1971 senesi istihrac olunan musibetler, kusurlar, haller ıslah edilmediğinden başımıza gelmiştir. Bir taraftan kusurlarımızdan istiğfarla temizlenmek, diğer taraftan manevî hizmete, tedbirlere azamî riayet etmek şartıyla devam etmekten başka çaremiz yoktur.

Akıl, Kalp ve Ruh Arasındaki Fark

Sual: Akıl, kalp ve ruh arasındaki fark nedir?

Cevap: Buna "şuur" da denilir. Ayet-i Kur'âniye aklı olanlara hitap ediyor. Tekâlif-i İlâhiye aklı olanlaradır.

Kalp: Biri mecazî, diğeri hakikî, iki kalp vardır. Mecazî kalp, bedendeki maddî kalpdir. Manevî kalp ise, fevka'l-arş, mahiyeti meçhul, tecelliyât-ı İlâhîyeye mazhar bir âyine-i Samed'dir. Füyuzât oradan bedendeki kalb-i insana akseder.

Ruh: Âlem-i emirden bir emirdir. Letâiften sayılır. Bir cismin hayatı varsa ruhu da var demektir.

Ruh Cesed Hesabına

Sual: Ruh cesed hesabına zaifleşir mi?

Cevap: İnsan sıhhatini muhafaza için çok ve çeşitli yemeklerle cesedini beslemek arzusuna kapılır da, oburluğa ve şişmanlığa heveslenirse, o kimsenin cesedi belki şişmanlar ama ruhu zaifler. Eğer yetecek kadar yer ve içerse, o kimsenin cesedi biraz zaif olsa da ruhu inceleşir, mânâsı kuvvetleşir.

İman Nurdur

Sual: "Nur ve nuranî şeyler, ne kadar nuraniyetle terakki etseler, o nisbette ince ve gizli şeylere nüfuzu tam ve kat'i olur" sözünün izahı nedir?

Cevap: Yirmiüçüncü Söz'ün 2. noktasında da denildiği gibi, "İman nurdur." İnsan, imanda ne kadar terakki eder, yani imanını taklitten kurtarıp, hakka'l-yakîn mertebesine ulaştırırsa, o nisbette ince ve gizli şeylere nüfuz edebilir. Tafsilat için bu

ikinci noktaya ve Onaltıncı Söz'ün, 1. Şuaı'nın, nuranî ruhların aksindeki "Hatta evliyâdan ziyade nuraniyet kesbeden ve abdal denilen bir kısmı, bir anda birçok yerlerde müşahede ediliyor. Aynı zât çok işler görüyormuş..." olan kısmına bakılsın. Abdal için lûgatın "abdal" bahsine müracaat edilsin.

Sâlât-ı Nâriye

Sual: Sâlât-ı Nâriye nasıl okunur?

Cevap: Sâlât-ı Nâriyenin okunmasında evvelâ niyet edilecek, saniyen 25 defa istiğfar getirilecek ve 4444 defa okunacak. Bir defada okunamazsa, her başlangıçta niyet ile 25 istiğfar ve sâlât-ı nâriyenin 4444' den geri kalanını ismâle çalışmak lazımdır.

Sâlât-ı Nâriye olan Delâil-i Nurdaki (اللَّهُمَّ صَلِّ صَلاَةً كَامِلَةً) ile başlayan salâvat-ı şerifeyi, müsait bir zamanımızda, dinî musibetlerin def ve ref olması ve sebeplerin de beraber def'i ve ref'i için, 4444 def'a okunmasını tavsiye ederim.

Vâris O Şahsiyet-i Maneviyedir

Sual: Vârisleriniz kimlerdir?

Cevap: Dinlenecek söz Kur'ân'dır. Ve onun sırr-ı i'cazını beyan eden nurlardır.

Şahsiyet-i maneviyeye ait olan hüsn-ü zanlar, herhangi bir şahsa mal edilemez. İhlâs Dersi ve düsturları bu hususta kimseden bir şey öğrenmeye ihtiyaç bırakmayacak kadar açıktır.

Biz -Allah'a hamd olsun- Kur'ân'ın şakirdiyiz. Şahsiyet-i maneviye haline gelen ihlâslı kardeşlerde tefânilik vardır. Birisi ölürse, kalan ruhlar hizmete devam ederler.

Vâris işte o şahsiyet-i maneviyedir. Bu fakirse, o şahsiyet-i manevî içinde bildiğiniz cüz'î izahları yapmak, ihtiyar ve iktidarım olmadığı halde ihsan buyurulmuştur. Sûre-i Hicr'in 9. âyetinde "Biz Kur'ân'ı inzal ettik. Onu tebdil ve tahriften hıfz edicilerdeniz." Ve Sûre-i Saf'ın 8. âyetinde "Onlar kasdederlerdi ki Allah'ın nurunu söndüreler. Allahu Teâlâ nurunu her zaman

i'la ve ilân edecektir. Her ne kadar kâfirler kerih görseler dahi." buyrulmaktadır.

Bu iki âyetin hükümlerince, elbette Kur'ân derslerinin izah edicilerini de yaratmak Allah'a aittir. Allah'ın rahmetinin devam edeceğine inanıyoruz.

Sual: Cemil-i Zülcelâl, Kadîr-i Zülcelâl, Rahîm-i Zülcemâl, Rabb-i Rahîm, Rabb-i Muhtar-ı Hakîm... gibi terkiblerin açılması nasıl olacak ve bu tabirlerin izahları nasıldır?

Cevap: Lûgate bakılırsa anlaşılır.

Cemîl-i Zülcelâl: Celâl ve azamet sahibidir. Amma o celâli içinde çok güzel cemâli vardır.

Kadîr-i Zülcelâl: Celâl ve azamet sahibidir. Her azametine dokunanları kahretmeye kudreti yeter.

Rahîm-i Zülcemâl: Nihayet derecede güzeldir. O cemâli içinde lütfu ile acıması ve bağışlaması vardır.

Rabb-i Rahîm: Acıması, şefkâti; Rabb olması yani terbiye etmesi ile bilinir.

Rabb-i Muhtar-ı Hakîm: Hikmetli işleri yapmakta bir kayda ve şarta bağlı olmayan Allah demektir.

Sual: Cesîm bir fakr ne demektir?

Cevap: Ehemmiyetli büyük muhtaçlık demektir.

Sual: Eserlerde 1971'deki şer'den bahisdeki hikmet ne içindir?

Cevap: Kur'ân'daki eski kavimlere gelen azaplarla, kıyamet ve haşra dair korkutucu âyetler, onlar gelmeden günahlardan nedâmet ve tevbe ve istiğfar ile temizlenmek için olduğu gibi, bu da o hikmete binâendir.

Sual: Mesleğin muhabbeti ile hareket etmek nasıl olur?

Cevap: Yalnız benim mesleğim haktır, dememekle beraber, mesleğini sevmekle olur. Yani başkasının mesleğini kötülemeyerek olur.

Büyük Tehlike

Sual: وَالْمُخْلِصُونَ عَلٰى خَطَرٍ عَظِيمٍ İzahı nedir?

Cevap: "Eğer muhlisler, yanî ihlâslı a'male muvaffak olanlar, ihlâsı muhafaza etmezlerse, onlar için de büyük tehlike vardır" demektir.

Sual: Rızık yolu nebât ve hayvanlardan, insan hayatları mertebelerine terakkileri olduğu gibi, insanların da bu hayatlardan geçip, insan olmaları nazariyesi ile benzerliğinin tefriki nedir?

Cevap: Yâsin Sûresi'nin 77. âyetinde, insanın nutfeden halk olduğuna, hem insanlara yine Kur'ân'da "Yâ Eyyühe'n-nâs, Yâ Eyyühe'l-İnsan, Yâ Benîâdem" denilmesine binâen, biz insanların Hazret-i Âdem ile Havva'dan geldiğine inananlardanız. Nazariyelere ehemmiyet vermeyiz.

Şahsî Farzlar

Sual: Sünnet-i Seniyyenin vâcib kısımları ile şeaire taallûk edenlerine misâl istiyoruz. Şahsî farzlar nelerdir?

Cevap: Şeraitte vâcib, farz yerine kullanılır: Meselâ: Vücub-u zekât, zekâtın vâcib olması demektir. Şeaire taallûk eden şeyler, ezan ve kamettir. Bunlar ilân edilir. Ezan ve kamet sünnet-i müekkede oldukları halde, şahsî farzlardan daha ehemmiyetli demek, bir şahsın üzerine farz olan namazı kılması, orucu tutması, zekâtı vermesi, haccı yapması yalnız kendisini mes'ul eder, demektir. Amma bir yerde ezan okunmazsa, o yerin umûm Müslümanlarını Allah mes'ul eder. Bir camide kamet okunmazsa o cemaat umûmen mes'ul olur.

Yedinci Bölüm

RİSALE-İ NUR ÜZERİNE SOHBETLER

Hulûsi Ağabey'in ihtisası esas bu mevzuda merkezleşir. Verdiği bütün suallere cevapları, sohbetleri, mektupları, hutbeleri, hep o feyiz çeşmesinden süzülüp gelir. Bütün dikkatleri ona atfeder.

Risale-i Nur çerçevesi içinde de gördüğünüz gibi, o hâlis bir Nur talebesidir. Ömrü boyunca da böyle kalmayı kendisine yegâne gaye bilmiştir.

Risale-i Nur kudsî kaynak, ilhamın saf katreleri, lem'aları ve sözleridir. Benliğini o teknede yoğuran Hulûsî Bey için Risâle-i Nur, her şeydir. Kur'ân iklimine onun basamakları ile çıkmış, hakikatin kristal tecellilerini orada bulmuştur.

Kur'ân Mucizedir

Sual: "Risale-i Nur Kur'ân'ın manevî bir mucizesidir" deniliyor. Bu ne demektir?

Cevap: Kur'ân mucizedir. İ'cazı kıyamete kadar devam edecektir. Sırr-ı i'caz-ı manevîsi her asrın iktizasına göre, o asırda yaşayanların ahkâm-ı Kur'âniyeyi ihmal etmelerinden dolayı, mânen hastalığa düçar olmaları sebebiyle, o mübtelâları dertlerinden kurtaracak mucize olan Kur'ân'ın, o asra bakan esrarına vâkıf kılacağı bir zât ile Kur'ân'ın sırr-ı i'caz-ı manevîsini Cenâb-ı Hak izhar buyuruyor. İşte Nurlu eserler, Kur'ân'ın bu asrın

hastalarını tedavi eden veya Kur'ân'a hücum etmek isteyenleri susturacak mahiyette mucizekâr eserlerdir, diyebiliriz.

Kalbe Gelen Mânâlar

Sual: Risale-i Nur ilham mahsulü müdür?

Cevap: Ekseriyetle ilhamdır. Sünuhat-ı Kalbiyedir. Kalbe gelen mânâlardır. Delillerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

1- Merhum Üstad'ın bizlere; "Siz bilerek çalışıyorsunuz, ben şuurum taallûk etmeden istihdam ediliyorum" demesi.

2- "Kur'ân'ın surları yıkılmıştır. Kur'ân tek başıyla kendini müdafaa ediyor." demesi.

3- "Bir mesele-i imaniye kalbe gelse, bakarım iki yüz âyet birden imdada geliyorlar, yâni gönderiliyorlar" demesi.

4- Yanında Kur'ân'dan başka hiçbir dinî eser yok iken, bu harika eserlerin yazdırılması.

5- "Yalnız bir defa mühim bir esere müracaat ettik, onda da hata ettiğimizi anladık. Sana Kur'ân kâfidir, ihtar edildi" buyurması.

6- Bir eseri yazdırırken o eserin kaç kısım, mebhas, nokta, nükte, mesele, şûle, remz... gibi sayılarının başlangıçta söylenmesi.

7- En kıymetli eserlerin hasta olduğu zamanlarda yazılmış olması.

8- Ondokuzuncu Mektup'daki üç yüzden fazla hadisi yazarken, yanında hadis kitabı bulunmadığından, hataya düşmek ihtimalinden endişe ettiği bilâhare asılları ile karşılaştırıldığında yalnız bir yerde hata olduğu tetkik edince, o kitabın yanlış-doğru cetveline göre düzeltilmediği ve kendi yazdığında hata olmadığını hamd ederek beyan eylemesi.

9- İleride gelecek tehlikeleri sezerek, daha onlar gelmeden uyarıcı irşadlarda bulunması, Nurlar'ın ilham mahsulü olduğuna şüphe bırakmıyor.

Başka Eserleri Okumak

Sual: Risale-i Nur'u okuyan bir Müslüman, başka eserleri okuyabilir mi?

Cevap: Evet okuyabilir. Faydalanabilir. Risale-i Nur'un kendisine tam açılmayan mânâlarını anlamaya yardımcı yapabilir. Amma onları Risale-i Nur'un yerine okuyamaz. Çünkü Risale-i Nur Kur'ân'ın malıdır. Faydalanan eserler, sahiplerinin maddî meyvelerinin semereleridir.

Nur Şakirdi

Sual: Nurculuk ismine neden ihtiyaç duyulmuştur? Halbuki Nurcu ismi birçok insanı korkutuyor...

Cevap: Nurculuk tabirini bundan yirmi üç sene evvel duymuştum. Kimin ilkin söylediğini bilmiyorum. Amma bana hoş bir tesir yapmıştı. Bundan on iki yıl evvel Üstad'la mülakatımızda bir mektubu beraberce okurken, Nurculuk tabiri geçince; "Bu tabir şimdi çok hoşuma gitmiyor. İnsafsız insanlar bundan da başka mânâ çıkarıyorlar. En iyisi Risale-i Nur şakirdi denilmesidir" buyurmuştu.

Hizmette Tavr-ı Hareket

Sual: Risale-i Nur talebesi bir gencin solculara, anarşist hareketlere karşı tavr-ı haraketi nasıl olmalıdır?

Cevap: Bu gibilerle temasa geçilip, hastalığı teşhis edilmelidir. Ayağı tam kaymamışsa, yani temayül halinde ise, o meylin vahim neticesini yumuşak dille anlatıp, onu kurtarmaya çalışmalı. İçine düşmüşse ya da düşmüş olduğu kötülüğü anlamış da kurtulamıyorsa, buna fikren veya eserleri okuyarak veya okutarak yardım etmeli. Eğer düşmüş de, halinden memnun ise, yalnız rikkat-i cinsiyeden gelen şefkâtle kurtulmasını Rahmet-i İlâhîyeden niyaz etmeli. Allah dilerse, ya musibet veya başka müessir yollarla onu kurtarabilir, diye inanmalı.

İmana, Kur'ân'a Hizmet

Sual: Risale-i Nur talebesi "bütün hayatını Risale-i Nur'a veren" demektir. Bu vermek ne şekilde oluyor?

Cevap: Yani ben imana, Kur'ân'a hizmet için yaşıyorum. Hizmet-i İmaniye ve Kur'âniye için yaşadığını bilmek ve ona göre davranmaktır. Her işte en ehemmiyetli gaye olarak Nurun hizmetini bilmektir.

Üstad'ın Manevî Huzurunda

Sual: Risale-i Nur'u yalnız Üstad'ın manevî huzurunda bulunuyor gibi okumak mı daha efdaldir, yoksa gündüzleri okumak mı daha efdaldir?

Cevap: Zaman tayin edilmemiştir.

Risale-i Nur Malınızdır, Sahip Çıkınız

Risale-i Nur, iman-ı tahkikî dersidir. Bu dersten yalnız ehl-i şeriat değil, ehl-i tarikat, ehl-i hakikat ve marifet de mertebelerine ve derece-i zevklerine göre istifade ederler. İmam-ı Rabbanî Hazretleri'nin âhir-i ömründe sülûk ettikleri bir meslek-i hakikattir. Öyle ise; "Risale-i Nur, münhasıran afâkîdir. Onda nefisle mücahede yoktur" demek hakikate uygun düşmez.

"Risale-i Nur, münhasıran bir tarikat dersi vermediği gibi, bu zaman tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır" demekle, bu zamanda ümmet-i merhume-i Muhammedîyenin maraz-ı manevîyesine de tam parmak basmış ve tedavi için; Risale-i Nur'u, umûm Müslümanlara bu asırda Kur'ân'ın şifa devaları ve tiryakları mahiyetinde ve sırr-ı i'caz-ı Kur'ân'ı taşıyan hakikatli bir tefsiri olarak tanıtmış ve "Ey ehl-i iman!.." Yani; "Ey ehl-i şeriat, tarikat, hakikat ve marifet... Risale-i Nur malınızdır. Sahip çıkınız, müstağni değilsiniz ve olamazsınız" demiştir.

Risale-i Nur, tarikat meraklılarına Yirmialtıncı Söz'ün aczimendî nâmı verilen dört hatveli kısa bir tarik-i hakikat dersi vermekle, nefsin terbiyesine de rehberlik etmiş ve Telvihat-ı

Tis'a adlı şaheseriyle de, turuk-u evliyanın faide ve hatarlarını emsalsiz bir tarzda beyan etmiştir.

Risale-i Nur ile müellifi birbirine karıştırılmamalıdır. Çünkü; Risale-i Nur'u, müellifi dahi şahsına bağlamamıştır. Kendileri dört-beş cihetle Nakşî ve bir cihetle Kadirî iken, "Bende Kadirî meşrebi tezahür ediyordu" diyor. İşte bu zât-ı âli, hem İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî ve Mevlâna Celâleddin-i Rumî'den feyz aldığını ifade buyurmakla beraber, "Ben hakikat dersini Üveysî meşreb olarak Abdülkadir-i Geylanî, İmam-ı Zeynel Abidin, İmam-ı Hasan ve İmam-ı Hüseyin vasıtasıyla doğrudan doğruya Hazret-i Ali'den almışım" demektedir.

Merhum-u müşarünileyh üç vecihte mütalâa olunabilir:

Biri: Şahsını gayet aciz, fakir ve muhtaç hatta çok kusurlu görmesi ve "Âlem bana iyi dese beni inandıramazlar. Çünkü ben nefsimi beğenmiyorum, beni beğenenleri de beğenmiyorum" demesi.

İkincisi: Ubûdiyetde Dergâh-ı İlâhîyede aldığı şâyân-ı imtisal abdiyeti.

Üçüncüsü: Kur'ân'ın dellâlı ve sırr-ı i'cazından kendisine ilham olunan hakâikın beyanındaki, nefsi de dâhil, bilâistisna umum ehl-i imana ders veriş hâli.

Her sınıf ehl-i iman, merhum-u müşarünileyhi üçüncü vecihte dinlemeye muhtaç ve mecburdur. Birinci ve ikinci vecihlerdeki hâli ehl-i insaf ve dikkate ve talib-i Rıza-yı Rabbü'l-İzzete cidden şâyân-ı taklit ve imtisal ve ittibadır.

Risale-i Nur, ehl-i tarikati kendi virdlerine devamdan ve mürşitlerine bağlı kalmaktan ve nefislerini tezkiye yolunda bulunmaktan menetmez. Fakat nefse, şahsa ve zâta ait olan bu kazancın ehl-i imana faide vermeyeceğinden, umûmun istifadesini ve umûmun hayrını kendi nefislerine tercih etmek ve Kur'ân'ın hakikatli, hikmetli, esrarlı ve i'cazlı derslerinden olan; Risale-i Nur'u yani iman-ı tahkikî derslerini, kendisine hâdi ve mürşid gözü ile bakmadan dinletebildiklerine beyan

ve tebliğ ile خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ sırrına mazhar olmaya çalışmak hususunu bütün mü'minlerden ve bu zümreden tefrik edilemeyen ehl-i tarikten ister. İşte buna "hizmet-i imaniye" derler. Ücreti اِنْ أَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللهِ dır ve kemâl-i ihlâsla Allah rızası için çalışmaktır.

Risale-i Nur, kendinden tefeyyüz edene başka bir nur aratmaz. İçinde hem enfüse, hem afâka yetecek hakâik vardır. Risale-i Nur'un mesleği Kur'ân'ın meslek-i nuranîsidir. Bundan dolayı yalnız afâkî olduğu zannediliyor. Çünkü Kur'ân'ın havz-ı kevserinden gelen o Kitab-ı Mübin'in tefsiri unvanına bihakkın layık olan Risale-i Nur, muhatablarının ekserisi âvâm olduğundan onları sıkmamak için delillerle, misallerle hakâiki isbata gidiyor.

Hülâsa: Risale-i Nur, bütün ehl-i imana okuması, öğrenmesi ve muktezasıyla âmil olması gereken en lüzumlu tahkik-i iman dersleri ve hak ve hakikatler külliyatı ve bu fâni âlemde irfan cennetinin gülistanıdır. Ve bu zamanda bütün ehl-i imana bundan daha nâfi ve tiryak-ı umumî olacak hangi eser gösterilebilir?

Risale-i Nur'un muhatablarından ehl-i tarikat kendilerini hariç göremezler ve tutamazlar. Çünkü bütün hak tariklerin menbaları Kur'ân'dır. Bundandır ki ehl-i tarike deniliyor: "Ey ehl-i tarikat; Risale-i Nur, malınızdır, sahip çıkınız..."

Evet, zaman inziva zamanı değil, cemaat zamanıdır. Ehl-i iman cemaatinden manevî meslek ve meşreb sahipleri ayrı düşünülemezler. Risale-i Nur, birçok derslerinde nefsin ıslah ve terbiyesini kendisine mahsus üslûb ile ehemmiyetle beyan ederek, ıslâh ve tezkiye çarelerini de ehl-i fikre gösterir.

Risale-i Nur'un dersine nefsin terbiyesine medâr cihetleri dinlemek, çıkarmak ve öğrenmek niyetiyle giren ehl-i dikkat boş çıkmazlar, müşkillerini bulur ve öğrenebilirler.

Risale-i Nur, قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا sırrına üçüncü maddede bahsi geçen dört hatveli kısa tarikteki dersi ile de kâfi cevap vermiştir.

Öyle ise enfüsî cihetten de bahsetmiştir. Bunun için her zaman şöyle denilmiştir:

"Her ne varsa yaş kuru hepsi mevcut Kur'ân'da

Hazinenin tılsımı Nurlar'dadır Nurlar'da."

Risale-i Nur şakirtleri Kur'ân'ın hakikatli tefsirinden, muhabbet ve alâka derecelerine göre Allah'ın lütfuyla ilham alabilir. Ve ilm-i esrar-ı Kur'ân'a ehil olmadıklarını ve olamayacaklarını muteriftirler. Tafsilâtı, Külliyât-ı Nur'a havale ederek şimdilik iktifa ediyoruz. (وَالسَّلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى)

Nur Hizmetinin Mahiyeti

Sual: Rıza-yı İlâhî dairesinde yapılan bir Nur hizmetinin mahiyetini nasıl izah edersiniz?

Cevap: İhlâsı kazanmak ve elde etmek ve muhafaza etmek ile Rıza-yı İlâhî elde edilebilir. İhlâs Dersi'ne bakılsın.

Bu Tehlike Nedir?

Sual: "Risale-i Nur dairesi yakınında bulunanlar daire içine girmezlerse tehlike ihtimali kavidir." denilmektedir. Bu tehlike nedir?

Cevap: Daire-i Nur'a yakın olanlar, içine tam olarak girmezlerse, şerlere ve şerlilere karşı korunamazlar. Kur'ân kalesine girebilmelidir ki, kurtulsun.

Kimi Taklit Edelim?

Sual: Kimi taklit edelim?

Cevap: Yirmialtıncı Söz'ün Zeylindeki, acz, fakr, şefkât, tefekkür bahsine bakılsın. "Der tarik-i acz-i mendi lazım amed çarı çiz/Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şükr-ü mutlak ey aziz." fıkrasına bakılsın.

Cemaatte Fenâ Mümkün mü?

Sual: Fenafi'l-ihvan bir şahısta mümkün. Fakat cemaatteki fenâ mümkün müdür?

Cevap: İhlâs dersinin gayelerinden en mühimi ve en müşkili, kanaatimce fenafi'l-ihvandır. Fakat müşkil olduğu için mümkün değildir, denilemez. اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ fermanının gayesi, şarkta bir mü'min eza görse, garbdaki mü'min, o kardeşinin elemini hissedebilmesi hâlidir. Letâifin, uhuvvet-i hakikiyede inkişafı nisbetinde bu hakikat hissedilebilir. Talibden, hâlis niyet ve a'mal nisbetinde Allah'tan muvaffakiyet beklenir.

Güneş Yerine

Soru: Risale-i Nurlar ilim için kâfi midir?

Cevap: Evet, Risale-i Nurlar kâfidir demek, başka eserleri okumamak demek değildir. Onlar bu asrın ihtiyaçlarını temine kâfidir. Başka faideli eserlerden de istifade olunmakta bir mahzur yoktur. Şu şart ile ki, o eserler Nurların yerine konulmayıp, Nurlardan daha çok istifade etmeye yardımcı kabul edilmelidir. Nurlar hariçte nur aratmaz, hariçte nur arayanlar güneş yerine mum ışığı bulurlar.

Bu zamanın bilinmesi zarurî ilim ve ma'rifetini elde etmeye Nurlar kâfidir.

İlk Tanıştığımız Gençlere

Sual: Kur'ânî ve imanî Nurlu dersleri ilk tanışılan gençlere nasıl anlatacağız, hatt-ı hareketimiz nasıl olmalı?

Cevap: O gibilere en evvel Küçük Sözler okuyup anlatmalı veya okumak üzere kendilerine vermeli. Sonra müşkillerini sormalı. Karşılıklarını eserlerde bulup okumalı. Böylelikle onları tenvire çalışmalı. Fakat hidayet ve tevfik muhakkak Erhamürrahîmîn'den bilinmeli ve istenmeli; enaniyete meydan vermemeli, ihlâsı muhafaza etmelidir. Yani "Ben bu zâtı bu derslere ısındıramam, ancak Allah muvaffak buyurursa olur" demeli.

Neticede kabul etmeyenler olursa müteessir olmamalı. Kabul edenlere de "Allah hidayet etti" demelidir.

Zâhirden Hakikate

Sual: Nur'un şahs-ı manevîsini temsil eden Zât'a uğramadan, doğrudan doğruya Nurlarla zâhirden hakikate geçilebilir mi?

Cevap: Şahs-ı manevî haline gelmeye ve böylelikle kuvve-yi maneviye teminine ve ihlâs kuvvetine muhtacız. Tasavvuf ve tarikatlarda olduğu gibi, tek başına kalp ayağıyla sülûk, Nur şakirdlerine ne tavsiye edilmiştir ve ne de ders verilmiştir. Esasen meslek, hakikat mesleğidir. İçinde zâhir, bâtın, madde ve mânâ memzucen bulunuyor.

Hizmetteki Mânilerin Çoğalması

Sual: Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın tarzında olduğu vakit, hem marifet-i tammeyi verir, hem huzur-u etemmi kazandırır. Âlem-i İslâm Risale-i Nur elinde bulunduğu hâlde bu huzur-u tammeye neden muvaffak olamıyor? Hâlbuki Risale-i Nur'un neşrine mâniler Allah'ın tevfikiyle Risale-i Nur'la parçalanması ve Âlem-i İslâm'ın sinesi içine girmesi lâzım gelirken, neden mâniler gittikçe çoğalıyor?

Cevap: Kur'ân'ın nuru üflemekle söndürülmez. Kur'ân'ın âyetiyle bu hakikate açıkça işaret etmektedir. Yalnız mânileri değil, hidayete gelip imanın nuruna kavuşanları da görmek lazımdır. Belki zâhirde kemmiyet itibariyle azlık görülebilir; fakat keyfiyetde ehl-i hidayet çoktur ve çoğalmaktadır. Ehl-i hidayetteki adet azlığı, onların meyvedar ağaçların istidadını taşıyan çekirdekler olduğunu düşünmekle, Rahmet-i İlâhîyeden o istidatların inkişafını temenni ve ümitle intizar lazımdır. "Allah sabredenlerle beraberdir." "Akıbet müttakiler içindir." meâllerindeki âyetler teemmül edilmelidir.

İhlâsı, İhlâsla Okumak

Sual: İhlâsı ihlâsla okumak ne demektir?

Cevap: Nurlardan feyz almak isteyen kimseye, İhlâs Dersi pek ehemmiyetli ve ziyade lüzumludur. Namaz vesair ibadetler için abdest alan, nasıl Allah'ın rızasını gözetir, Allah'a mânen yaklaşmayı niyet eder ve abdest alırken abdestin sünnet ve âdâbına riayet eder ve dünya kelâmı da etmezse, ihlâsı da öyle okumalıdır.

Hem "Abdest mü'minin silahıdır." buyurulmuş. Öyle ise ihlâs da bir nevi mânevi silah, belki anahtardır.

Nurların manevî füyuzâtına ermek, o ihlâstaki ihlâsı kazanmak ve muhafazasına gayret etmeye bağlıdır. Vesselâm...

Şer Uykuda Değildir

"Evet, ümidvâr olunuz, şu istikbal inkılâbı içinde en yüksek ve gür sada İslâm'ın sadası olacaktır."

Zaman cemaat zamanıdır. Amma cemm-i gafir zararlıdır.

Şer uykuda değildir. Elbise değiştiriyor. Aldanmak, tedbiri terk etmek, şerleri yeniden faaliyete geçirebilir.

İstikbâl ehl-i iman için mazi ve hâl gibi nurludur. Rahmet-i İlâhîden ümit kesilmez.

Sözler Tasavvur Değil

"Yazılan *Sözler* tasavvur değil tasdiktir." Yani zihinde evvelen tasarlanmamış, hakaik-i Kur'âniyeden olduğu için, doğruluğu kabul ve tasdik edilmiştir.

"Teslim değil imandır." Yani itaat etmek değil, kalben tasdik ve bilfiil inandığı gibi harekettir.

"Marifet değil şahadettir." Yani cüz'î inanmak değil, yakîn imanı demek olan şahadettir.

"Taklid değil tahkiktir." Yani benzemek değil, doğru olduğunu meydana çıkarmaktır.

"İltizam değil iz'andır." Yani taraftar olmak değil, hak olduğunu akla kabul ettirmektir.

"Tasavvuf değil hakikattir." Yani kalbi dünyanın fâni şeylerinden ayırıp, Allah sevgisi ile bağlamak değil, hakikatleri delilleri ile bilmek ve bildirmek, imanı taklitten kurtarıp tahkike yetiştirmektir.

"Dava değil dava içinde bürhandır." Yani bir fikri ileri sürmek değil, o fikrin içindeki davayı isbata vasıta olan bürhandır, delildir.

Âsâr-ı Bediiyye

Sual: "Âsâr-ı Bediiyye" adlı Üstad'ın eski eserlerinin biraraya getirilmesinden ibaret olan kitap, havalimizde çok yaygın bir haldedir. Bu eserde Üstad Hazretleri'nin eski aşairlerle münazaratı ve İstanbul'daki bazı nutuklarını çevremizde okuyanların, bu eserden istifadeleri cihetiyle ehl-i ilmin ekserisi Üstad Hazretleri'nin o hâlisâne niyetinden Kürtçülüğü anlamaları, bazı solcuların eline geçmesiyle daha fazla ehl-i ilmi tahrik etmeleri cihetiyle ve Nur dairesindeki ihtilaflara meydan vermesinden dolayı müteessiriz. Bunlara karşı nasıl tedbir almamız lazımdır?

Cevap: Âsâr-ı Bediiyye arasına giren, Üstad Hazretleri'nin eski eserlerindeki bahsettiğiniz mes'elelerin, niyeti iyi olmayanlarca kendi düşüncelerine göre yanlış tefsir edildiği anlaşılıyor. Yirmidokuzuncu Mektup'un 6. Kısmındaki 4. Desise-i Şeytaniyede bahsettiği yazıya ve Yirmialtıncı Mektup'un 3. Mebhasındaki, Milliyetçiliğe dair yazılarına bakıldığında, Üstad Hazretleri'nin İslâmiyet milliyetini en üstün tuttuğu gün gibi aşikâr görünmektedir. O havalideki zâtların böyle yanlış bir düşünceye kapılmaları akıl ve mantık ile telif edilemeyeceği gibi, 1341'deki isyan hadisesinin şarktaki elîm neticeleri karşısında yeniden bir fesada hizmet etmek, vicdan-ı İslâmiyeyi titretecek vaziyettedir. O zâtlarda insaf varsa, fitneyi uyandırmak değil, İslâm'ı tefrikadan kurtaracak Nusûs-u Kur'âniyeye bağ-

lanmak ve himmetlerini, hizmetlerini bu yola teksif etmektir. Bizim âcizane temennimiz budur. Görüşümüz de bu kadardır.

Üstad Hazretleri'nin yeni eserlerinde Yeni Said lisanıyla yazdıkları yazılar varken, çok zaman evvelki hadiseler bahane edilip, böyle menfî bir milliyetçiliği körüklemek asla tecviz edilemez.

Ne Rekabet Ne de Gıpta Vardır

Sual: İhlâs Risalesi'nin sonunda, "Evet mesleğimiz şeyhlik olsa idi makam bir olurdu. Veyahut mahdut makamlar bulunurdu." cümlesinden murad nedir?

Cevap: Şeyhlik ile müridlik münasebeti düşünülsün. Şeyh müridini tezkiye-i nefs yolu ile ve kalbini zikr-i İlâhî ile işleterek fenâfi'ş-şeyh mertebesine ulaştırmak ister. Herkesin istidadı bir olmadığından, mertebeler de yani manevî terakkiler de ayrı olur. Nur talebesinde bir vücud haline gelmek, kardeşlerinin meziyetleri ile şakirâne iftihar etmek var. Yani: Ne rekabet ve ne de gıpta vardır.

İki şakird bu bakımdan ayrılırlar. Biri nefsini tercih eder, diğeri kardeşlerinden ayrı bir fikir taşımaz.

O Rahmet Havuzu

Sual: İhlâs Risalesi'nde "Bahtiyar odur ki, Kevser-i Kur'âniyeden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev'indeki şahsiyet ve enaniyetlerini o havuz içine atıp eritendir." deniliyor. Bundan murad nedir?

Cevap: İman ve Kur'ân hizmeti dâvâsına ihlâsla sarılanlara Rahmet-i İlâhiye öyle azîm bir suretde tecelli eder ki, o tecelli Kevser-i Kur'ânîden süzülen bir havuza benzetilmiştir. O rahmet havuzundan faydalanmak, ancak enaniyetinden vazgeçmek ve dâvâya sâdıkâne, hâlisâne sarılanlarla beraber olmayı tercih ettirecek ve şahsiyeti o kudsî havuza nisbetle bir buz parçası telakki ettirecek güzel bir misâldir.

Risale-i Nur'un İzahı

Sual: Risale-i Nur'u herkes izah edebilir mi?

Cevap: İzah işi dad-ı hakdır. Risale-i Nur hizmetinde olanlara acil bir mükafattır. Sünuhat-ı kalbiye nev'indendir. İzah herkese mümkündür, diyemem. Nurlarla iştigal edenlere ilhamat nev'indendir. İzah için bir arzu olursa Risale-i Nur eczalarında yeri olmayan, meselelere muhalif bir izah yapılmamalıdır. Yani Risale-i Nur Külliyatı'yla eczasını izah etmek kaidesine imtisal edilmelidir. İzah eden şu neticeye varmalı: Risale-i Nur'dan bahsederken izahların Risale-i Nur'un hakikatlerine zıt bir şekil almamasıdır.

Bu tarzı yapamazsa yalnız okusun veya eserlerdeki münasebetli olan yerlerini de açıp, sormak suretiyle okusun.

Sekizinci Bölüm

SİYASET, AHLÂK ve PEYGAMBERLİK ÜZERİNE

Her mes'eledeki hassasiyeti malûm olan Hulûsi Bey, siyaset mes'elesinde de fevkalâde titizdir. Üstâd'ın düsturlarına harfiyen bağlı kalmış ve siyaseti maksad olmaktan çıkararak, âdî bir vesile kabul etmiş, esas mes'elenin imanı kurtarmak ve hizmet etmek olduğunu her fırsatta beyan etmiştir.

Siyasetle İştigal

Siyasetle iştigal etmek değil, belki düşünmenin bile zarar vereceğini hesaba katarak, bu işi iştahlılara bırakıp, hizmete devam azmiyle fikirleri temizleyerek, içimize girmiş siyasî fikirlerin tesirinden kurtulmak mümkün olur, kanaatindeyim.

Bu zaman, inziva zamanı değil, cemaat zamanıdır. Yani: Herkes başının çaresine bakmak, şahsî, uhrevî kazanca ehemmiyet vermek değil, "İnsanların hayırlısı, insanlara faideli olandır." meâlindeki hadisin iktizasınca insanlara faideli olmayı, yalnız kendisi için manevî kazanca tercih etmek, bizzat veya taraftarlarla ihlâs düsturlarına uygun hareketle mütefekkirâne okumak ve sohbet etmektir.

Siyasete Fetva

Sual: "Tenvirler" adlı eserde bizim zâhir nazarımıza göre siyasetvârî bir durum görünüyor. Bununla Mektubât-ı Nur'daki "siyaseti terk etmek ve siyasetten Allah'a sığınmak" düsturuyla

nasıl tevfik edebilir? Yoksa Üstad'ın Tenvirler'deki asıl maksadına mı vâkıf olamıyoruz?

Cevap: Tenvirler'deki siyaset, o zamanki siyasîlerin siyasetleri iktizası, mü'minlere taraftarlık göstermelerine karşı geçici bir cemiledir. Siyasetle iştigale fetva verilmemiştir. Çünkü faideye değil zarara sebebiyet veriyor. O zaman öyle icab etmiş.

Ahlâk

Sual: Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) ve sahabilerin medresesinin olmamasını bazı münafıklar medar-ı tenkit yapıyorlar. Doğru mudur?

Cevap: Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) medresesi, içinde Ebu Hureyre gibi zâtların da bulunduğu ve adlarına "Ehl-i Suffe" denilen kişilerin devam ettiği bir nevi medrese olan Mescid-i Nebeviye yanındaki suffadır. İslâmiyet genişledikçe tedricen medreseler açılmış ve üniversite derecesinde tedrisat yapılmıştır. Münekkitler İslâm tarihini okusunlar.

Peygamberlik ve Tebliğ

Sual: وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلاَّ الْبَلاَغُ[237] fermanınının izahı nedir?

Cevap: Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) o emr-i İlâhîyi tebliğe memurdur. O İlâhî emirleri dinleyenlerden bir kısmı kabul eder, inanır, iman getirir, mü'min olur. Bir kısmı kabul etmez, inanmaz küfürde kalır, kâfir olur. Üçüncü nev'i, inanmış görünür, ama hakikatte inanmamıştır. Bunlar münafıklardır. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) tebliğ vazifesini yapmıştır. Allah'ın hidayetini murad ettikleri, iman ederler. Hidayetini murad etmedikleri ya küfürde devam ederler, veya münafıklığı ihtiyar ederler.

Eş'iyâ ve Mihail Peygamber

Sual: Mektûbât'da, Eş'iyâ ve Mihail Peygamberlerden ve kitaplarından bahsolunur. Bu peygamberlerden ve kitaplardan

237 "Resûlün üzerinde tebliğden başka bir vazife yoktur." (Maide, 5: 99)

murad nedir? Bu peygamberler 28 Peygamberin içinde midir? Ve bu kitaplar dört kitap ve 100 suhufun içinde midir?

Cevap: Cenab-ı Hakk'ın Peygamberlere indirdiği kitaplar dört büyük ve 100 küçük olmak üzere hepsi 104 kitapdır. Yani küçük kitaplardan (suhuflardan) 10 suhuf Hz. Adem'e (a.s.), 50 suhuf Hz. Şit'e (a.s.), 30 suhuf Hz. İdris'e (a.s.), 10 suhuf da Hz. İbrahim'e (a.s.) nazil olmuştur.

Dört büyük kitapdan da Zebur Hz. Davud'a (a.s.), Tevrat Hz. Musa'ya (a.s.), İncil Hz. İsa'ya (a.s.) ve Kur'ân Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) nazil olmuştur. Kur'ân'da 28 Peygamberin ismi geçmektedir. Bunlardan Üzeyir, Lokman ve Zülkarneyn hakkında, bazı din âlimleri veli, bazıları da nebidir diye ihtilafa düşmüşlerdir. İsimleri geçen Eş'iyâ ve Mihâil gibi zatlar ale'l-rivayetin 124 bin Peygamberin arasındadır. Bu gibi zâtlara müstakil kitap indirilmemiştir. "Bunların kitabı" denilmekten maksat, kendilerinden evvelki Peygamberlerin kitaplarından biri veya birkaçının içinden, o zâtlar tarafından seçilmiş âyetler olabilir. Şit Aleyhisselâm'ın ismi Kur'ân'da geçmemekle beraber, kendisine 50 suhuf gelmiştir.

Nübüvvet Sırrı

Sual: Veliler neden Resûl-i Ekrem Aleyhisselâtu Vesselâm'ın nübüvvetinin sırrına mazhar olamıyorlar?

Cevap: Sırrın lûgat mânâsı; "Gizli iş, herkese söylenmeyen şey, müşahedetullahın mahalli bulunan kalpdeki lâtife, insanın aklının ermediği şey, Allah'ın hikmeti"dir.

Eğer veli, nübüvvetin sırrına mazhar olsa, o da nebi olmak lazım gelir.

Nübüvvet ve risalet zamanla mukayyeddir. Velâyet zamanla mukayyed değildir. Bazı büyük veliler gelmiş ki, uyanık iken Zât-ı Risaletle sohbet etmişler. Fakat vâris-i nebevî olan sahabe derecesine çıkamamışlar. Bundandır ki, hiçbir veli sahabe derecesine çıkamıyor. Sahabiler Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtu

Vesselâm'ın hayatına, sohbetine ve risalet vazifesi zamanına yetişmişler, vasıtasız feyiz almışlardır. Vefatından sonraki sohbetler velâyetin sırrına bakıyor. Nübüvvet, velâyetten ne derece yüksekse, nübüvvetteki sohbet de velâyetteki sohbetten o derece yüksektir.

Mühim bir nokta: Hazret-i Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâm Hatemü'l-Enbiyâ'dır. Getirdiği şeriat kıyamete kadar bâki, son kitab olan Kur'ân da hıfz-ı İlâhî ile mahfuzdur.

Levlâke

İkinci sualiniz, لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلاَكَ sırrını taşıyor. Yani bu hadis-i kudsî ile Cenâb-ı Hak Habib-i Ekremine hitâben; "Eğer seni halk etmek murad etmeye idim, me'kunât ve mevcudâtı halk ve icad etmezdim." buyuruyor. Demek âlemin hilkatine sebeb Hazret-i Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâm'dır. Onun getirdiği nur, yani şeriat ve Kur'ân bir nurdur. Eğer onların ahkâmına riayet edilmezse, o zaman bu âlemin bekâsına lüzum kalmaz. Kâinatın Hâlıkı tarafından bu âlem sarayı yıkılır, tahrib edilir. Sualinizdeki nurun ve Kur'ân'ın çıkıp gitmeleri, o nur ve Kur'ân'ın bu kâinattaki nizam ve intizamın devam ve bekâsının sebepleri olduğu ve onların çıkıp gitmeleri demek de, beşerin büyük ekseriyetle Kur'ân, iman ve İslâmiyet'in icablarını terk etmeleri demektir ki, beşer o hâle gelince kıyametin kopacağına işaret edilmektedir.

Unsurları Tahrik Eden

Sual: Yirmibeşinci Söz'de geçen تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ[238] ne demektir?

Cevap: Unsurları tahrik eden bizim seyyiâtımızdır. Onların vazifelerini yapmaları insanların namuskâr hareketlerine bağlıdır. Sûre-i Rum'un 41. âyeti ve Sûre-i Mülk'ün 8. âyetlerine bakılsın.

238 "Neredeyse öfkesinden çatlayacak..." (Mülk, 67/8)

O’ndan O’na

Sual: "O’ndan O’na şekvâ ederim." ne demektir?

Cevap: Yâni Allah’ı kullara şekvâ etmek değil, icraat-ı İlâhîy-yeden dolayı, kendi kusurlarını Allah’a şekvâ etmek demektir.

Sual: الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا اِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولٰئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ[239] sırrına göre, kurtuluş zulümsüz imandadır. Yani: Şirksiz, ihlâs ile yapılan hidemât-ı Kur’âniyededir. Yani ne başkalarının hüsn-ü teveccühü, ne de zemmi, onun fikrine müdahale etmemek, adetâ kâinatta iken garibâne yaşamak, buna muvaffak olmak ise ehass-ı havassa mahsustur. Hâlbuki âyet umumî hitap ediyor, bu ne demektir?

Cevap: Bizim vazifemiz karınca kararınca Cenab-ı Hakk’ın yolunda rızasını ihlâs ile a’mal etmektir. Cenâb-ı Hak bizim a’malimize bakmaz, ihlâsımıza ve niyetimize bakar, fadliyle muamele eder. Kur’ân umûm tabakat-ı beşere hitap ediyor. Ekseriyet ise âvâmdır. Öyle ise herkes hizmet-i Mevlâ için davranışta bulunacak en âli makam ve mertebe kendisine verilse veya –faraza- cehenneme ehil olduğu kendisine bildirilse, fütursuz hizmet-i ubûdiyetde devam etmek gerektir.

Hz. İsa (a.s.)

Sual: Hazret-i İsa Aleyhisselâm acaba nazil olmuş mudur? Veya olacak mıdır? İnmişse acaba neden işitilmedi? Bu nüzûl Âlem-i İslâm içinde mi olacak, yoksa Hıristiyan âlemi içinde mi? Eğer İslâm içinde olursa, Âlem-i İslâm ona tâbi olmazsa mes’ul olur mu? Çünkü hadiste "fîküm" yani "içinizde nazil olacaktır" denilmiştir.

Cevap: Hazret-i İsa Aleyhisselâm’ın gelmesi Muhbir-i Sâdık’ın haber vermesine binâen vuku’ bulacaktır. Fakat Hazret-i İsa Aleyhisselâm peygamber olduğu halde, tekrar peygamberlik yapmak için mi indirilecektir? Bu suale verilecek en makbul

239 "İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar, işte emniyet onlar içindir ve onlar hidayete ermişlerdir." (En'am, 6: 82)

cevap, bütün peygamberlerin velâyetleri, nübüvvetlerinden evveldir. Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın nübüvveti, velâyetinden evveldir. Âyet ile bu hakikat sabittir. Velâyetini itmam için gelecektir. Onun için Mehdi'ye iktida edecek. Şeriat-ı Muhammedîye (sallallahu aleyhi ve sellem) ile a'mal edecek. Bizzat gelecek. Hazret-i İsa Aleyhisselam'ın gelmesi, İsevîliğin tasaffisine bakıyor. İsevîliğin tasaffisi var ama tamam değil...

Hediyeleşmek

Sual: Sahabilere hediyeleri ve sadakaları kabul etmek caiz miydi?

Cevap: "Hediyeleşiniz, sevişiniz" mealindeki hadis-i şerife her şeyden evvel onlar ittiba etmişler ve hediyeleşmişlerdir.

İhsan

Sual: اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ[240] daki maksat nedir?

Cevap: Buradaki ihsandan maksat hadisin beyanından anlaşılacağı üzere, "İbadetini Allah'ı görüyor gibi yap. Sen Allah'ı görmüyorsan da O seni görüyor ya." Maksat budur.

Ye'se Düşünce

Sual: İnsan ye'se düşünce neye müracaat etmeli?

Cevap: Ye's ümitsizlikten gelir. Mü'minin her hâlinde ümit ile reca arasında, yani "beyne'l-havfi ve'r-reca"da bulunması lazımdır.

Sahabeye Yetişilmez

Sual: صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ[241] den maksat nedir? Ve Sahabe-i Kiram ne gibi vasıtalarla bundan kurtulmuşlardır? Bu asırda, ki insanların körlükleri, dilsizlikleri, sağırlıkları Risale-i Nur'la izale olduğuna

240 "İhsan Allah'a ibadet etmendir."

241 "Sağırlardır, dilsizlerdir, körlerdir." (Bakara, 2:18)

kat'i kanaatimiz gelmiş, şartlara haiz olmadığımızdan mıdır ki muvaffak olamıyoruz?

Cevap: Hakkı hak bilip ittiba etmek ve bâtılı bâtıl bilip ictinab etmekle olur. Sahabe derecesine yetişilmez.

Katran Ağacındaki Somun

Sual: Kerametlerde cüz'î de olsa esbab perdesi bulunuyor mu? Eğer perde kalksa teklifi kaldıracak derecede keramet düşünülebilir mi? Gökten sofra inmesi ve katran ağacındaki somunun esbab ile alâkasını anlatır mısınız?

Cevap: Teklifi kaldıracak keramet olamaz. Sûre-i Hicr'in son âyeti, وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ[242] ölünceye kadar ibadetten ayrılmamayı âmirdir. "Bana yakîn hâsıl oldu, erdim" gibi hezeyanlar ehl-i hak ve hakikatçe merduttur. Şeytana musahhar ve maskara olanlarda ve bu gibilerde görülecek harikalar, onlar için istidrac, uyanlar için de elîm azaba istihhak vardır. O katran ağacındaki somun ikram-ı İlâhîdir.

Dokuzuncu Mektup, keramet ve ikram-ı İlâhîyi anlamaya kâfidir.

Hz. İbrahim'in (a.s.) Dini

Sual: Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) nübüvvetten evvel, Hz. İbrahim'in (a.s.) bâkiye-i dini ile amel ettiği söyleniyor. Hazret-i İbrahim'in (a.s.) dini nedir?

Cevap: İslam Dini, Tevhid Dini.

Efendimiz'le (sallallahu aleyhi ve sellem) Görüşmenin Şartları

Sual: Sahabiler her gün Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizle görüşüyorlar mıydı, yoksa görüşmek için bazı şartlar var mıydı?

242 "Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et." (Hicr, 15:99)

Cevap: Bir insan Peygamber Efendimiz'le beş dakika da görüşse, sahabi olur. Ve Hind'e, Çin'e gidip ders verir. Sahabi olmak için kâfidir. Tabii ki müsaade almadan görüşmemişlerdir. "O'nun sesinden yüksek konuşmayınız." mânâsında Sûre-i Hucurat'da âyet vardır. (Hucurat; 2-3 ve 4. âyetler)

O'nu Görmeden

Sual: İnsan Nur-u Muhammed'den (sallallahu aleyhi ve sellem) yapılmış. İnsanın sima-yı manevîyesinde o nuru seyretmek mümkün olmuştur. O simada onu görmeden teşahhusat-ı İlâhîyeyi görmek mümkün müdür?

Cevap: Kâinatın yaratılmasının insan için olduğuna ve insanlar içinde en müntehab, en makbul ve en mahbub Hazret-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) olduğuna şüphe yoktur. Mü'min şahsiyet-i insaniyetinin kıymete çıkmasını tefekkürle anlar. Kâmil insanları idrak terazisiyle ölçer. Herkes bilir ki insan nev'i içinde, O Zât'tan daha mahbub-u İlâhi ne gelmiş ve ne de gelecektir.

Vazife Hizmettir

Sual: "Ümidim var ki istikbal-i semâvâtı ve zemin-i âsiyâbâ/ Hem olur teslim-i yed-i Beyza-yı İslâm'a/ Zira yemin yümn-i imandır/Verir emn-ü eman ile enama." Bundan murad nedir?

Cevap: Bu sualiniz ye'se düşmemek ve istikbale ümitle bakan ve baktıran bir hakikati gösteriyor. Vazife hizmettir. Neticeye ulaşmak Allah'ın rahmetine ve hikmetine aittir. Vesselâm...

Fenâ ve Bekâ

Sual: Fenâ ve bekâdaki maksat nedir?

Cevap: Fenâ ol ki, Bâki'yi bulasın. Yani mâsivâyı terk et, varlığından geç, yok ol ki, Hayy-ı Kayyum'u, Bâki-i Ezel ve Ebed'i bulabilesin. Yani hayatın, bir gün sana hayat nimetini verenin huzuruna çıkacağını düşünerek, O'nun rızası dâhilinde a'mal

etmek gayretini bırakmamak ile Bâki'yi bulmak, Bâki ile olmak müyesser olur. İnşaallah.

Âhirzamanda

Sual: Bir kişi âhirzamanda Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi ve sellem) kabul edip, tevbe eder ve Allah'ın izniyle o tevbe üzerinde durursa, tevbesi makbul olur mu?

Cevap: Cenâb-ı Hak mü'minin ciddi pişmanlığını, istiğfarından evvel kabul ediyor. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) tevbe edenler hakkında ümit verici, şüpheden kurtarıcı kat'î emirleri vardır.

Binaenaleyh tevbe edenin, tevbesinin kabul edileceğine şüphe etmemek gerektir. Tevbenin asıl mânâsı; fiile ciddi nedâmet ve bir daha işlememeye azmi cezmi kasdeylemektir.

Sevilmeye En Ziyade Lâyık

Sual: Cenab-ı Hakk'a karşı o kadar kusur yaptığımız hâlde, bizi günde beş def'a huzuruna alıyor. Bir bîçare müftünün, büyük bir veliye karşı yaptığı hata, acaba neden affa kesb-i istihhak etmiyor?

Cevap: Bu sualinizin cevabı şudur: Hüsn-ü zan ettiğiniz kimsenin hüsn-ü zanna veya muhabbet-i hakikîye layık olmadığını bilmektir. Öyle ise sevilmeye en ziyade lâyık, korkulmaya en ziyade müstahak yalnız Erhamürrahîmîn'dir. Kimi severseniz Allah rızası için seviniz. Başka bir gaye hâkim olmasın.

Fenâya Nasıl Muvaffak Olunur?

Sual: İhlâs Risalesi'nde "Fenâ-fi'ş-şeyh, fenâ-fi'r-resûl" deniliyor. Bir insan bütün kâinatla ve bütün insanlarla alâkalı iken bu fenâya nasıl muvaffak olunur ve bu ne demektir?

Cevap: Ehl-i tarik mâbeynindeki "Fenâ-fi'ş-şeyh, fenâ-fi'r-resûl" ıstılâhâtını bu yolda çalışmış ve o hâle gelmiş olanlardan sorsanız daha iyi olur. Sualinizin cevapsız kalmaması için;

Şeyhin ve Resûl'ün muhabbeti kendi varlığını unutturup kalben ve mânen o mahbubların muhabbetinden başka bir sevgiye yer bırakmayacak hâle gelmektir. O muhabbet onu öyle bir istilâ etmiştir ki, öl denirse ölür.

Rü'yet-i Cemâlullah

Sual: Miraç'ın Dördüncü Meyvesinde: "Rü'yet-i Cemâlullah meyvesini kendi aldığı gibi, o meyvenin her mü'mine dahi mümkün olduğunu cin ve inse hediye getirmiştir." denilmektedir. Rü'yet-i Cemâlullah cennette ne şekilde oluyor?

Cevap: Rü'yet-i Cemâlullah en hakikatli, en sevindirici, en mes'ud olunacak bir hâlettir. Tafsiline imkân yoktur. Dünya gözüyle görmek ve akılla anlamak mümkün olmayacağını âyet-i kerime beyan etmektedir. Sûre-i En'am, 103. âyete bakılsın.

Peygamberimizin Allah'ı Görmesi

Sual: Miraç'ta Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ı görmesi ne şekilde olmuştur?

Cevap: Miraç'ta Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ı görmesi ve ahirette ümmetinden bazılarının bu saadete nâil olacaklarının tebşir buyurması bir hakikattir. Tarifine imkân yoktur. Allah ve Resûlü bilir.

O El ile Biat

Sual: "...Ve celâlle kalktığı vakit kameri parçalayıp kab-ı kavseyn şeklini verir. Ve cemâl ile döndüğü vakit âb-ı Kevser akıtan on musluklu bir çeşme-i rahmet hükmüne girer. Acaba böyle bir zâtın, bir tek eli, böyle acib mucizâta mazhar ve medâr olsa, o zâtın Hâlık-ı Kâinat yanında ne kadar makbul olduğu ve dâvâsında ne kadar sâdık bulunduğu ve o el ile biat edenler ne kadar bahtiyar olacakları, bedahet derecesinde anlaşılmaz mı?" Celâl o cemâli ele tahsisinin ve biatı ele rapt ettiğinin sebepleri nedir?

Cevap: Fiildeki celâl ve cemâl Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) mübarek eli ve parmağı ile zuhura geliyor. Yâni şakk-ı kamer celâl ve azamet sahibi Allah'ın işidir. Habibinin mübarek parmağının işareti, o celâlin zuhura gelmesi demektir. Mübarek parmaklarından eser-i rahmet olarak suların akması, Rahîm ismini âlemlere rahmet olarak halk buyurduğu Habibindeki tecellisidir, demektir. O mübarek elle biat eden Sahabe-i Kiramın pek yüksek derecelerine işarettir.

Yahudi Gibi Zelil Bir Kavme

Cevap: Yahudi gibi zelil bir kavme karşı, Müslüman devletlerinin mağlûbiyeti, Ramazan münâcâtımızda da işaret edildiği gibi, Kur'ân'ın hükümlerine yabancı kalmak ve dinsizlik rejiminin merhametine sığınacak derekeye sukutlarındandır. Elbette Yahudilik ve hükûmeti devam edemez. Ancak Rahmet-i İlâhînin tecellisi Rıza-yı İlâhîye mütevakkıftır. Bu da Kur'ân kal'asına sığınmak, yani o mukaddes Kitab-ı İlâhîdeki ahkâma ve Sünnet-i Seniyye-i Ahmediye Aleyhisselâtü Vesselâma ittiba' ve riayetle mümkün olur. Allah bu neticeyi geciktirmez inşaallah. Çünkü, rahmeti nihayetsizdir. Sabredeceğiz. Rahmet-i İlâhiyenin kapısını çalmaya devam edeceğiz.

Sahabe Üzerinde Câiz Olmayan

Cevap: Hazreti-i Ali (Kerremellahü veche) Hazretleri ile Hazret-i Muaviye (r.a.) arasındaki ihtilaf, eserlerde de işaret edildiği gibi, bir hilafet ve saltanat nizâından ibarettir. Elbette Hazret-i Ali haklıdır. Fakat Hazret-i Muaviye de sahabedendir. Dil uzatmak câiz değildir. 1300 sene sonra Âl-i Beyt'e muhabbet perdesi altında bunu mevzu-u bahis etmek, ne din ile ve ne de millete muhabbet ve hizmet düsturları ile te'lif edilemez.

Bu gibi mes'elede inat ile münakaşa edenlerin aralarında bulunmak dahi câiz değildir. Ne kadar acibdir ki, bu tarihî meseleyi sanki bu zâtlar hâlledip, bir karara varmakla tavzif edilmişler gibi davranıyorlar. İçinde bulunduğumuz zamanın şahsî ve içti-

maî bünyemizi kemiren tahrib edici işlerine çare olarak, kaybettiğimiz an'ane-i dinîye ve ahlâk-ı milliyemizi bir an evvel tedarike kavuşmak gerekirken, bu mes'eleye teveccüh göstermekte devam edenler de faidesiz ve çok zararlı işlerle uğraşıyorlar. Buna karşı "Hasbunallahü ve ni'me'l-vekil" der, hadiselerin içine girmeden, pencereden ibretle temâşâ etmekle iktifa ederiz ve etmeliyiz.

Dokuzuncu Bölüm

MUHTELİF MESELELER

Bu bölümde; Hulûsi Bey'in, sorulan sorulara verdiği cevaplarında; nefsin mahiyetine, nefsin kötülüklerini yok etmek ve o kötülüklerden kurtulmanın çarelerine, dört süzgeçten geçmenin mahiyetine, iktisad prensiplerine, hizmetin başlangıçtan günümüze seyrine, kesretten vahdete geçişin sırrına, Âl-i Beytin arkasından gitmenin nasıl olduğuna, Asya Medresesinin ne olduğuna, manevî cemâli müşahedeye, imamlığa, duaya, on lâtif duyguya, korku ve ümide, hizmet ve ücrete vs. ait düşüncelerini okuyacaksınız.

Nefis Üzerine

Nefsin maddeten izahını isteyenlere muhâvere şeklinde cevaplar...

Sual: Nefis nedir?

Cevap: Bir lâtifedir.

Sual: Lâtifeden murad nedir?

Cevap: Vücudu hissedilip, mahiyeti görünüp, bilinmeyen demektir.

Sual: Vücudu hissedildiğine göre, mahiyeti meçhul olan nefsi nasıl tanıyacağız?

Cevap: Kur'ân'ı dinle; cevabı al:

وَمَآ اُبَرِّئُ نَفْسِى اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّى[243] fermanı gösteriyor ki insanı kötülüğe çağıran ve sürükleyen başta nefisdir.

Sual: İyiliği ve kötülüğü nasıl anlayalım?

Cevap: Meşru ve ma'kul olan şeyler iyilik, olmayanlar kötülüktür.

Sual: Nefis, dersini nereden alır?

Cevap: Şeytandan alır.

Sual: Nefsin kötülüğe koşmasına şeytandan daha müessir şey var mıdır?

Cevap: Sû-i karîn. Yani; kötü arkadaş vardır.

Sual: Kötü arkadaş neler ve kimlerdir?

Cevap: Ünsiyet ettiklerinden, seni Allah ile olmaktan, Allah'ı düşünmekten men' edenlerle, gayr-ı meşru ve yalanlarla doldurulmuş yazılardır.

Sual: Nefse uyanların neticesi ne olur?

Cevap: Sûre-i Naziat'a bak. Göreceksin ki, bu gibilerin ma'vesi cehennemdir.

Sual: Nefsini gayr-ı meşru işlerden çekenlerin mükâfatı nedir?

Cevap: Sûre-i Nâziat'da: "Kim de Rabbinin makamından korkmuş ve nefsini hevâdan men etmişse, muhakkak cennet onun varacağı yerdir." fermanı sırrınca mükâfatları cennettir.

Sual: Nefsin belli başlı aksamı nelerdir?

Cevap: Emmare, Levvame, Mutmainne... gibi kısımları vardır.

Sual: Öyle anlaşılıyor ki, nefsin ıslahı ile selâmet mümkündür. Peki, buna çare nedir?

Cevap: Nefsin gayr-ı meşru ve gayr-ı makul isteklerine devam üzere muhalefet etmek ve terbiyesinde, onu açlıkla yola

243 "Ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis, gerçekten kötülüğü emreder. Ancak Rabbimin, esirgediği müstesnâ!" (Yusuf, 12:53)

getirmektir. (Tafsilatı, *Marifetnâme*'ye, ehl-i tasavvuf ve tarikin kitaplarına havale ederiz.)

Nefs-i Emmârenin Kötülüklerinden Kurtaracak Bir A'mal ve Hakk'a Vâsıl Edecek Kısa Bir Ders

Sual: Nefs-i emmarenin kötülüklerinden kurtaracak bir a'mal ve Hakk'a vâsıl edecek kısa bir ders yok mu?

Cevap: Koynunda veya boynunda bir akrep bulunduğunu bilen, elbette "beni zehirleyip, öldürecek düşman budur" demez mi? Öyle ise Kur'ân ve onun hakikatli tefsiri olan Nurlu Dersler, nefs-i emmareyi ve onun kötülüğünü öğretiyor. Ve Allah'ın dostları olan kâmil insanların felâh ve necatın ancak nefsin tezkiyesinde olduğunu Ders-i Kur'ânî ile öğrendiklerini ve nefislerini riyazatla, açlıkla ve kötü isteklerini yerine getirmemekle terbiye ve tezkiyeye muvaffak olduklarını haber veriyor. Bu ders kâfidir. İşlemek, yapmak hünerdir.

Hakk'a vâsıl olmak için kısa yol: Okuduğumuz kitaplarda, ezcümle: "Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir seyr-i sülûk ile bazı hakaik-i imâniyeye ancak çıkılabilirdi. Şimdi Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti ile kırk dakikada o hakaika çıkılacak bir yol bulunsa, o yola karşı lâkayt kalmak elbette kâr-ı akıl değildir. Onları mütalâa edenler böyle Kur'ânî bir yolu açtığına hüküm ediyorlar... İlâahir..." diye Beşinci Mektup'da vardır. Bu hakikati idrak edemiyorsak kusur bizdedir. O Kevser havzından ve âb-ı hayattan istifade için tam bir iştiha ve itimat ve dikkat gösteremiyoruz, demektir.

Madem böyledir, her imanlı, bu eserlerde dünya ve ahirete rehberlik edecek nur ve hidayetin mevcudiyetine ve Rabbi ile arasına perde olan şeyleri ber-taraf ederek, şahdamarından daha yakın olan Rabbine onu kırk dakikada vâsıl edecek nurlu yolun mevcudiyetine şüphesiz inanmalı ve bu inanışla işe sarılmalı, niyeti hâlis, amelde gaye, Rıza-yı İlâhî olmalıdır.

Bu zevki hissetmeyenler, fütur getirmeden: "Rabbim bana merhamet ediyor. Daha ihlâslı ve devamlı çalışmam için bana o zevki tattırmıyor, te'hir ediyor. O'nun kerem ve rahmetine itimadım sarsılmaz" demelidir.

Dört Süzgeçten Süzülmek

Yirmidokuzuncu Söz, Onuncu Medardaki dört matbah, dört inkılâbat-ı acibe ve dört süzgeçten süzülmek meselesi Risalelerde yoktur. İbrahim Hakkı Hazretleri'nin *Marifetnâme*'sinden çıkardığım malûmat hülâsası şöyledir:

Menba-ı hayat olan kalp, yürek daima mideye, ciğere, dalağa, öd kesesine, akciğere ve böbreğe çeşitli hararet ve kuvvet vermektedir.

Midede olan kuvve-i cazibe: Yenilen muhtelif şeyleri kendisine çeker.

Masi: Tutucu, muhafaza edici kuvvet ve hazm'a, yani, eritip vücuda yarayacak hâle getiren, pişiren kuvvettir.

Kuvve-i Mümeyyize: Pişmiş gıdanın kesifini lâtifinden uzaklaştıran kuvvettir.

Kuvve-i dafia: O kesifi mideden bağırsaklara def etmektedir. Yine o kesiften midede kalan lâtifi, karaciğer kendine çeker ve karaciğerdeki kuvve-i musavvire onu kan rengine boyar ve onun üzerinde zâhir olan siyah kef'i, yani siyah köpüğü dalak kendine çekip tebdil eder. Ve onda kalan safra denilen sarı kef'i öd kendine çekip tebdil eder. Onda olan balgamı dahi akciğer çekip, nefesle boğaz yoluna def eder. Sonra bunlardan hâlis olan kan, karaciğer içinde su ile karışık kalıp kıvam bulmadığından, o suyu böbrek kendine çekip tebdil ediyor. Böbrekte kalan kesif idrar olup mesane yoluna gitmektedir. Sonra ciğerde kalıp kıvama gelen sâfi kan, kan damarları yoluyla bütün âzâya vâsıl olmaktadır.

Kuvve-i Memniye: Âzâya neşv-ü nemâ verip, lahm ve şahme, yani et ve iç yağına ondan kuvvet ve kudret hâsıl olmaktadır. Sonra damarlar içinde kalan kandan kuvve-i müvellide, erkeklerde meni

ve kadınlarda hem meni ve hem süt tevlit edip, meni kilyeteyn ve inseyeyne dolmaktadır ve süt uruk-u sedyine gelmektedir. Eğer dalağa bir illet erişip, bu kandan o siyahlığı tefrik ve uzaklaştırmazsa, o siyahlık ile karışık kalan kan beden âzâlarından ayrılıp ondan humma, cüzzam, cünûn ve emsâil sevdavî hastalıklar hâsıl olur. Ve eğer öd kesesine bir illet hâsıl olursa ve sarılığı kandan uzaklaştırmazsa, o kandan istiska gibi safrevî marazlar peyda olur.

Zübde: Asıl ve madde-i beden bir hâk, yani topraktır ki, el hâk ibtida imbada gelip, ya nan veya alev-i hayvan olur. Sonra o nan ve alev-i hayvan, insana gıda olup, ondan erkek ve kadında meni suretini bulur ve sonra rahm-i mâderde nutfe ve alaka ve mudga olup, izan ve asâb ve damarlar ve lâhm ve şâhm ile dolar. Sonra ya kadın veya erkek olup ruh bularak, dünyaya gelip zuhura gelir. Sonra ya yaşayarak kemâlini bulur veya akil-baliğ olmadan çocuk iken ölür. Hâlbuki harekât-ı eflâk ve yıldızların şualarıyla toprak unsurunun bin cüz'ünden ancak bir cüz'ü nebat olur ve nebatın bin cüz'ünden bir cüz'ü ancak nan ve alev-i hayvan olur. Ve alev-i hayvanın binde biri ancak gıda-yı insan olur. Ve gıdanın bin cüz'ünden bir katre meni hâsıl olur. Ve bin katre meniden ancak bir katresi rahme vâsıl olur ve rahme düşen nuftelerden binde biri mütevellit olur ve bunca mütevellit olanın binde biri muammer olur. Ve bunca bekâ bulanın binde biri makam-ı akla baliğ olur ve nice bin âkilin ancak biri mü'min olur ve nice bin mü'minin ancak biri âlim olur ve nice bin âlimin biri muhakkik olur. Ve nice bin muhakkikin ancak biri ârif-i billâh olur. Ve nice ârifin ancak biri vâsıl-ı kâmil olur. Öyle ise harekât-ı eflâk ve imtizac-ı ânâsırdan ve zuhur-u mevalid ve cem-i kâinat-ı zevahirden murad ve maksudumuz ancak insan-ı kâmilin vücud-u şerifi bulunmuştur. Nitekim Ekmel-i Benîâdem Habib-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri'nin şanında "Levlâke levlâk lema halaktü'l-eflâk" denilmiştir. Habbe-i beden-i insan bu beyân ile ayân olmuştur. "Ve külli şey'in yerci ilâ aslihi" hükmünce mead-ı beden dahi bundan zâhir ve nümâyan olmuştur.

2- Onyedinci Söz'ün İkinci Makam'ında: "Belâ vereni buldunsa atâ-ender, sâfa-ender belâdır bil..." deniliyor. Yani, belâ ve musibet kendi kendine gelmez. Belki Allah tarafından gönderilirler. Allah da kullarına zerre kadar bile zulmetmez. O belâ ve musibetlerle kulunu gaflet uykusundan uyandırıyor. Günahlarına kefaret yapıyor. O hâlde belâ ve musibet bir ihsan-ı İlâhîdir. Kederlenmek değil, "belki Rabbim beni taltif ediyor, bana merhamet ediyor" deyip mânen mesrur olmak ve fazla incitirse O'ndan O'na şekvâ etmek lâzımdır. Cüneyd-i Bağdadî Hazretleri'ne "Belâ nedir?" diye sorulmuş. "Belâ, belâyı verenden gaflettir." demiş. "Afiyet nedir?" sualine de: "Kalbin bir lâhza Allah ile karar kılmasıdır." diye cevap vermiş.

3- Ondördüncü Söz'de birinci âyette "Altı günde yerleri ve gökleri yarattık." âyeti vardır. Bu âyetteki günler bin veyâ elli bin senelik eyyâm-ı Kur'âniye demektir. Şu hâlde ya "altıbin senede" veya "üçyüzbin senede tedricen halkettik. Ömrü de o kadar olacaktır." işaret buyurulmuştur. Bu husus derslerde geçer.

4- Yirmibeşinci Söz'deki Kur'ân'ın tarifinde; "Her ismin âzamlık mertebesi..." Başka yerde izah edildiği gibi, meselâ: "Hâlık" isminden, senin Hâlıkın bütün insanların Hâlıkı, bütün mevcudât ve mükevvenâtın Hâlıkı, tâ dünya ve âhiretin Hâlık-ı Zülcelâli'ne kadar olan mertebeler Hâlık isminin azamlık mertebesidir. Diğer Esmâ-ı İlâhîye buna kıyas edilebilir.

5- *Nimet-i İslâm*'ın *Kitab-u Zekât*'ında, her şeyden zekâtın nasıl verilmesi lâzım geldiğini açıklamıştır. Her Müslüman nisaba mâlik olduğuna göre, senede bir defa çeşitli mallarından, o açıklamaya göre ve bu meselede bilgisi olandan sorup öğrenerek zekât farizesini ifâ etmelidir.

6- Yirminci Mektup'un İkinci Makamı'nın sekizinci kelimesinin haşiyesinde, Hz. İbrahim'in (a.s.) Nemrud'a karşı "Benim Rabbim güneşi şarktan doğduruyor. Sen de garbdan getir" demesiyle, umumî ihya ve imateye ve bu âlemin harabıyla bütün canlıların âhiret âlemine geçmesine ve dünyanın kaldırılıp âhiret âleminin getirilmesine, sonsuz İlâhî kudrete işaret edilmiştir.

7- "La Ma'bûde illâ hû, lâ Maksûde illâ hû"nun izahı: Ma'bûd-u Mutlak ve Maksud-u bilhak Allah'tır, demektir. Başkaları ne olurlarsa olsunlar, hakikî Ma'bud ve Maksud olamazlar. Bu kelâmların izahlarına da bu kadarcık beyân kâfidir.

İktisad Prensipleri

İktisada muvaffak olmak için çareler:

a- İktisad dersini iyi anlayıp, tatbik etmelidir.

b- Herkes kendisinden daha muhtacı düşünüp, kendisine verilen ni'mete şâkir olmalıdır.

c- Helâl dairesindeki kazanca ve keyfe kanaat etmeli, harama ve haram muamelelere girmekten sakınmalıdır. Ve yorganına göre ayak uzatmalıdır.

d- Kendisinden daha zenginlere bakıp da elindeki ni'meti küçük görmemelidir.

Tecelli

Sual: Esmâ ve Sıfat-ı İlâhîyenin tecellilerini ne ile hissetmek mümkün olur?

Cevap: Allah'tan istemek, kendisinde ve âlemindeki tahavvülâtın, mutlak Esmâ-ı İlâhî tecellisinden ileri geldiğini düşünerek, o tahavvül ve tebeddülün münasebetli bulunduğu İsm-i İlâhîyeyi anlamaya çalışmakla mümkün olur.

Gafletin Üssü'l-Esası

Sual: Gafletin üssü'l-esası nereden geliyor?

Cevap: Allah'ın bize şahdamarımızdan daha yakın olduğunu ve O'nun huzurunda bulunduğumuzu ve ömrümüzün her an ölümle sona ereceğini unutmaktan gaflet hâsıl oluyor. Bu mes'ele İhlâs Dersi'nde vardır.

Külliyet Kesbetmek

Sual: Külliyet kesbetmekten maksat nedir?

Cevap: (اِيَّاكَ نَعْبُدُ) ve (اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ) ile yâni, نَعْبُدُ "ne'budu"daki şumulü ve Vahibü'l-Hayat'a, umûm hayatlılar nâmına tahiyyeler takdimi hususunu, tefekkürle meleke hâline getirmek ve Esmâ-i İlâhîyede âzâmlık mertebesine vâsıl olmak için, Onaltıncı Söz'deki izahâtı anlayıp yapmak ve bu suretle halife-i arz, ustabaşı ve nezaretçi zâbit olduğunu bilfiil göstermektir.

O Hizmetin Nurlu Çiçeği

Sual: Hizmetin nurlu çiçek vereceği zaman, ne zamandır?

Cevap: Hizmetin başlangıçtaki vaziyeti ile –Lillahilhamd- şimdiki inkişafı ve inşallah bundan böyle de devamı, o zamanı idrak ettiğimizin ve idrak edileceğinin delili değil de nedir?

İbtilâ ve İmtihan Dünyası

Sual: Ehl-i imanın iki-üç dakikalık sohbetine ve ibadetlerine o kadar mânilerin çoğalmasının sebebi nedir? Hatta öyle bir hâle getirmişler ki, bir mü'minin bir mü'mine selâmına bile mâni oluyorlar ve yüzlerce mâni çıkıyor.

Cevap: Bu dünya ibtilâ ve imtihan dünyasıdır. Mânilerin çoğalması iş başında olanları ürkütmemeli. Belki men ve takip vazifesi olanların içinde, bu vesile ile uyanacaklar ve imana taraftar olacaklar bulunacaktır. Zâhirî çirkinlik içinde gizli güzellikler bulunduğuna kıyasen, bu yolda tenevvür edenler olmuştur. Bu hâlin devamı İlâhî rahmetin muktezasıdır.

Taallümle Teellüm

Sual: İlim ile gelen mesail-i İmaniye dahi akıl midesine girdikten sonra derecâta göre ruh, kalp, sır, nefis ve hâkeza letâif, kendine göre birer hisse alır, masseder. İzahı nedir?

Cevap: Bir hakikattir, imanda tecezzi yoktur. Fakat tekemmül vardır. İnsan bu âleme taallümle tekemmül etmek için gönderilmiştir. Hakikati bunlara bakar. Teemmül edilsin.

Muhabbet-i Zâtiye

Sual: Bazı yerde "muhabbet-i zâtiye" diye bir kelime geçiyor, ne demektir?

Cevap: Fâni şeylere muhabbetin mânâsızlığına işarettir. Muhabbet ve havfın merciinin ancak Allah olduğuna inanmaktır. Allah nâm ve hesabına olan sevgiler de Allah hesabına geçer.

Kesretten Vahdete

Sual: Peygamberlerin gelmesinin bir hikmeti, "İnsanları kesretden vahdete çıkarmaktır" deniliyor. Bu ne demektir?

Cevap: Peygamberlerin gelmesinin birinci gayesi, insanları şirkten tevhide davettir. İbadetin gayesi, mahz-ı lûtf-u İlâhî olarak kesrete mübtelâ olan insanları, kurb-u huzurunda müşerref edip, onların yüzlerini kesretten vahdete çevirmektir. Şu hâlde peygamberler hem tevhide davet ediyorlar, hem de davet ettiklerine nasıl ibadet edileceğini bilfiil gösteriyorlar, demektir.

Küçük Misal

Sual: "İnsan kâinatın misal-i musağğarıdır." sözünün izahı nedir?

Cevap: Küçüklüğü ile beraber, insanın, kâinatın hilkatinin vesilesi olduğuna işarettir. Birçok derste bunun izahı vardır.

Âl-i Beytin Arkasından

Sual: Herkesin taklidinden kurtulmak ve Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) ve onun şahs-ı manevîsinin mümessili olan Âl-i Beytinin arkasından gitmenin çaresi nedir?

Cevap: Sünnet-i Seniyyeye ittibadır. Tafsilat için İkinci Lem'a'ya müracaat edilsin.

Asya Medresesi

Sual: Milel-i şarkiye milel-i garbiye gibi değildir. Delilden ziyade hüsn-ü zanna önem verirler ve makbul zâtlardan işittikleriyle ikna olurlar. Garbdaki Üstad'ın hizmeti gibi, şarktaki hizmetteki hikmet nedir?

Cevap: Memleketimizin umumu şarktır. Garbdan murad Avrupa'dır. Umum enbiyânın Asya'da gelmesi, ağleb-i hükemanın Avrupa'da zuhuru gösterir ki; şark milletlerini terakki ettirecek, dindir. Asya bir medrese ise, Avrupa bir kışladır. Bizler emrolunduğumuz gibi hizmete mecburuz. Netice, Allah'ın vazifesidir, ona karışmak bizim haddimiz değildir. Hem biz ücretimizi peşinen almışız. Böyle imanî ve Kur'ânî hizmete lâyık görülmekten daha kıymetli ücret mi olur?

Allah Görünür Dâim

Sual: "Zât-ı Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) Zât-ı İlâhîyenin mehasininin âyinesidir ve âyinedârıdır..." ne demektir?

Cevap: O Hazret'in (sallallahu aleyhi ve sellem) "Ebdebeni Rabbi fi ahsene te'dibi" buyurması âyine olduğuna işaret eder. Nitekim âyinedir. "Bu âlem, her şey Hak ile kâim/ Mir'at-ı Muhammed'den Allah görünür dâim" demişlerdir. Âyinedârıdır; yani: Esmâ-i Hüsnâ-i İlâhiyenin tafsilen masdarıdır, demektir.

Nasıl ki وَعَلَّمَ آدَمَ الْاَسْمَٓاءَ كُلَّهَا Âdem Aleyhisselam esmâ-i İlâhiyeye icmalen mazhariyetiyle meleklere karşı rüçhan kazanmıştır. Öyle de: Hazret-i Muhammed Aleyhisselam da, o esmâya tafsilen mazhariyetiyle şanındaki: وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ[244] Âlemlere Rahmet olarak gönderilmesi fermanına liyâkatını göstermiştir.

244 "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 21:107)

O Zât'ın Huzuruna Çıkmak

Sual: O Zât'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) huzuruna çıkmanın ve manevî makamına yaklaşmanın çaresi nedir?

Cevap: Efendimiz'in huzuruna çıkmak Sünnet-i Seniyyesine ittiba iledir. Allahı sevmek, اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ[245] fermanı mucibince Resûlullah'a ittiba iledir ve hadis-i şerif'e göre fesad-ı ümmet zamanında yüz şehidin sevabını kazanabilmek de Sünnet-i Seniyyesine temessük iledir.

Salâvât-ı Şerife

Sual: Salâvat-ı şerife hakkında malûmat verir misiniz?

Cevap: Salâvat-ı şerife tek başına bir tarik-i hakikattir. Müdavemetle Rıza-yı İlâhîyeye mazhar olunacağı gibi, Hazret-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafından da tanınmaya vesiledir.

İmamlık

Sual: İmamlık nedir?

Cevap: Mühim ve şerefli bir hizmettir. Muvaffakiyetler temenni ederiz.

İltica

Sual: Mesaib-i diniye devamdadır. Çare nedir?

Cevap: İstiğfar ve Rahmet-i İlâhîyeye iltica, hadiselere pencerelerden bakmak, içlerine girmemek, teenni ve tedbire ehemmiyet vermek ve sabırla neticeye intizar eylemek tavsiyeye değer. "Ve minallahi Tevfik..."

Dua

Sual: "En makbul dua nasıl yapılır?" şeklinde sorduğum bir soruma verilen cevapta, "Salâvat-ı şerife ve istiğfardan sonra dua yapılmalı" şeklinde anladım. Acaba Salâvat-ı şerife, istiğfardan sonra da okunmalı mıdır?

---

245 "Eğer siz Allah'ı seviyorsanız, hemen bana uyun ki, Allah da sizi sevsin." (Âl-i İmran, 3:31)

Cevap: Evvelâ istiğfar ile, yani kusurunu görüp istiğfar ile temizlenmek lazımdır. Salâvat-ı şerife makbul bir dua olup, iki makbul dua arasındaki dua da kabul olunur, reddolunmaz. Bundan dolayı duayı iki Salâvat-ı şerife arasına almalıdır.

Manevî Cemâli Müşahede

Sual: İkinci Söz'de: "Hem şu kemâlâtın asârı ile manevî Cemâlini size göstermek istiyor. Siz dahi O'nu görmeye ve teveccühü kazanmaya iştihanızı gösteriniz." deniliyor. Manevî Cemâl'den kastedilen nedir ve nasıl göreceğiz?

Cevap: Cemâl-i İlâhî tarife sığmaz. O ancak âhirette ehl-i imana vaad edilen en âli bir nimettir. İnsan nev'inden yalnız Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Miraçta cemâl-i bâ kemâl-i İlâhî'yi görmeye muvaffak ve nâil olunacağı müjdesini getirmiştir. (En'am Sûresi'nin 103. âyetine de bakılsın.)

Akıl Nasıl Bozulur?

Sual: "Akılları bozulmuş, kalpleri sönmüş olduklarından saraya girdikleri vakit, nefislerine mağlûp olup, lezzetli taamlardan başka hiçbir şeye iltifat etmediler." Akıl nasıl bozulur?

Cevap: Akılların bozulma ve kalplerin sönmesi sebebi; sualde açıklandığı gibi, nefislerine mağlûp olup, lezzetli taamlardan başka hiçbir şeye iltifat etmedikleri, yani; ahsen-i takvîme istidatlı yaratılışlarını bırakıp, hayvan olmaya özendikleri içindir.

Çare: Nefsin kötü isteklerine uymamak, kalbinde; Allah'a iman ve Allah sevgisine tahsis lâzımdır ki, sönmesin.

On Lâtif Duygu

Sual: Letâif-i insaniye nelerdir?

Cevap: Letâif-i insaniye on lâtif duygudur. Kalp, Ruh, Sır, Hafi, Ehfa, Toprak, Su, Hava, Ateş-Nur ve Nefs-i nâtıka'dır. (Bunlar için Lûgat'e bakınız.)

Mânevî Cihazlar

Sual: "Esmâyı İlâhîyenin definelerindeki cevherleri manevî cihazât mizanları ile tartıp bilmek makamında tenzih ve medih vazifesine başladılar." Bunun izahı nedir?

Cevap: Cevher, bir şeyin özü, esası veya vücudu hissedilip, el ile tutulmayan ve göz ile görülmeyen tarafı demektir. "Hâlık" isminin definesi bütün yaratılanlara şâmildir.

Rahman-Rezzak ismi, yaratılanların ayrı ayrı erzakını içine alır.

Lâtif ismi, İlâhî masnu'lardaki ince san'atları içine alır.

Müzeyyin ismi, o masnu'lardaki düzenli süslemeleri içine alır. Zahirî beş duygu cevherdir.

Manevî cihazlar: Akıl, Kalp, Ruh gibi fıtratımıza konulan lâtifelerdir.

Tenzih ve Medih: Dilimizce "Subhanallah", "Elhamdülillah", "Allahu Ekber" demekle yaptığımız gibi, namazdaki kıyamdan rükûa, rükûdan doğrulmaya, oradan sücuda gitmemizle de bilfiil gösteririz.

Mü'min Olarak Sabahlamak

Sual: "Karanlık gece parçaları gibi (birbirlerini takip eden) fitnelerin (vukuundan) evvel (salih) amellerde acele davranın. (O badire) içinde insan mü'min olarak sabahlar, kâfir olarak akşamlar. Mü'min olarak akşamlar, kâfir olarak sabahlar. Onlardan her biri dünyanın geçici ve az bir menfaati mukabilinde dinini satar." hadis-i şerifi, içinde yaşadığımız zamana bakıyor mu?

Cevap: Bu hadisin tam zamanını yaşıyoruz. Bu zamanın fitneleri doğruca insanın imanını almaya kast ediyorlar. İşte iman-ı tahkikî dersleri, muktezasıyla amel edilmek şartıyla, bu zamanın bu çok ehemmiyetli fitnelerine birer perde ve siper olur. Fazla izaha lüzum görmüyorum. Allah cümlemizi o fitne ateşlerinden korusun. Âmin.

99 Esmâ

Cevap: Esma-i Hüsnâ yalnız 99 isimden ibaret değildir. Esma-i İlâhî sayılmayacak kadar çoktur. 99 esmâ bu işin mütehassısları tarafından diğer esmâyı da içlerine aldıkları için seçilmişlerdir.

Meselâ: Hannân, "Rahîm" mânâsınadır. Mennân, "Mün'im" mânâsınadır.

İnsanlar bu esmânın başına "abd" kelimesini koymak suretiyle kullanabilirler. Meselâ: Abdullah, Abdurrahman, Abdurrahim, Abdürrezzak, Abdülmennân, Abdülmelik, Abdüsselâm gibi...

Korku ile Ümit

Aziz Kardeşlerim...

Bugün de son mektubunuza muhtasar bir cevap vereceğim. Rivayet olunan hadislerin şerhe, tefsire ve te'vile ihtiyaçları vardır. Onu erbabına bırakalım. Hazret-i Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz: "Hiç kimse ameli ile cennete giremez" buyurunca, "Yâ Resûlullah sizde mi öyle?" diye soruyorlar. Efendimiz cevabında: "Evet, evet ben de öyle, fazl-ı İlâhî ile cennete gireceğim" buyuruyor. Derslerimizde mü'min, cenneti gaye-i ibadet bilmez. O ancak rıza-yı ve fazl-ı İlâhîye göre a'mal eder.

İhlâs, kuldan münhasıran kulluk yapmasını, Rahmet-i İlâhîyeden ümit kesmeyip, azab-ı İlâhîyeden de emin olmamasını, yâni, korkmasını ister. Kısaca, kul, korku ile ümit arasında bulunacaktır. Hz. Ebubekir Sıddîk (r.a.) Hazretleri'nden "Cennete bir insanın gireceğini bilsem Rahmet-i İlâhî'den o insanın ben olmaklığımı umar; cehenneme bir insanın konulacağını bilsem, kusurumu düşünerek o insanın ben olmaklığımı hesaplarım" diye bir rivayet vardır. Kuddûsî Hazretleri gibi:

"Bin kere bin, Ey Padişah / Etsem dahi böyle günah / La teknâtu yeter penah / Cürmüm ile geldim sana." diyelim. Bazı zevâtın dedikleri gibi, "Nârı da hoş, nuru da hoş" diyelim.

Allah'ın rahmetinden ümid kesmeyelim, böyle şeylerle zihnimizi meşgul etmeyelim.

Elemi Gitmiş, Lezzeti Kalmıştır

Hastalar ve devaları hakkındaki şifa verici kuvvetli beyanları okumak, sabır kahramanı Eyyûb Aleyhisselam'ın ne zaman ve neden dolayı اِنِّى مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ[246] demiş olduğunu hesaplamak, başka söze ihtiyaç bırakmaz. Hem kanaatimce siz hasta değilsiniz, bir vehme kapılmış, hasta olduğunuzu zannediyorsunuz. İnsan etten, kemikten kurulu bir cesed sahibidir. Çelik ve polattan değildir. Cisme maraz gelir, gelebilir. Esbâbın hakikî tesiri yok.

Mü'minin surî hastalığı, eğer şekvâya girmez, sabırla karşılarsa, manevî çok büyük kazanca vesile olur. Geçmiş günleri düşünmek doğru değildir. Onlar geçmiştir, elemi gitmiş, lezzeti kalmıştır. Gelecek günleri düşünmek ise, câiz değildir. Sabrımızı, hâle karşı tahşid edince, en mâkul hareket etmiş oluruz. Şifayı ve afiyeti, ilaçtan değil, Allah'tan beklemek ve bilmek gerektir. İlaç bir sebep mahiyetindedir.

Hizmet ve Ücret

Sual: اِنْ اَجْرِيَ اِلاَّ عَلَى اللهِ[247] sırrına mazhar olmak ne demektir?

Cevap: İman hizmetinde peygamberlere uymaktır. Yani, onlar nasıl manevî vazifeleri için insanlardan ücret ve teveccüh beklememişlerse, öyle olmak demektir.

İhlâs ile

Sual: Yirminci Lem'a'nın İkinci Sebebinde, "İhlas ile kim ne isterse Allah verir" deniliyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: İhlâs ile Üveys el-Karanî gibi, "Ey İlâhım! İstekleri en güzel şekilde karşılayan Sensin. Ben de sana yalvaran bir

246 "Benim başıma bu dert geldi. Sen merhametlilerin en merhametlisisin." (Enbiya, 21:83)
247 "Ücretim sadece Allah'a aittir." (Yunus, 10:72)

dilenciyim." diyene Allah matlubunu veya daha iyisini, hayırlısını verir veya hikmeti iktizası kendine mânen zararlı olacağından, vermez.

Birlik Ruhu

Sual: Yirminci Lem'a'nın İkinci Sebebinde, "Belki daire-i İslâmiyet içinde hangi meşrebte olursa olsun, medâr-ı muhabbet, uhuvvet ve ittifak olacak çok rabıta-i vahdet bulunduğu" zikredilir. Bunlar nelerdir?

Cevap: Meşreblerdeki ihtilafları dikkate almadan, Müslümanlar arasında din ve itikad, amel birliğini te'sis etmek. Meselâ: Allah'ımız bir, O bin ismi ile bizde tasarruf ediyor. İmanın altı rüknüne tahkikî bir surette iman edenlerdeki ve Müslümanlığın farz kıldığı a'mal-i salihadaki beraberlik, mü'minlerde ve Müslümanlarda ayrı ayrı yekdiğerini sevdirecek, kardeşlik ve ittifak ettirecek birlik bağlarıdır.

Hüve Nüktesi

Sual: Aynı bahsin Üçüncü Sebebinde; "Senin ağzından çıkan mübarek kelimelerin havadaki efradı ihlâs ile ve niyet-i sadıka ile hayatlansın, canlansın. Hadsiz zîşuurun kulaklarına girip, onları nurlandırsın, sana da sevab kazandırsın..." deniliyor. Bu nasıl oluyor?

Cevap: Hüve Nüktesi'ni okuyunuz, hava zerrâtından her bir zerre, binler ağızlardan çıkan her kelimeyi alır, diğer zerrelere ve milyonlarca zîşuurların kulaklarına geçirir ve o kelimeleri manevî sandıkçasında dâim muhafaza eder. Hava zerrelerinin her birine müekkel melek vardır. Bu melek bir kimsenin "Allah", "Sübhanallah", "Elhamdülillah", "Allahu Ekber", "Lâ İlâhe İllallah..." Böylece çoğaltır, onları nurlandırır... Diyene de daimî sevab kazandırır.

İmamlık Şerefi

Sual: اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ[248] sırrıyla tarik-i hakta gidenlere refakatla iftihar etmek ve imâmlık şerefini onlara bırakmak ne demektir?

Cevap: اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ sırrıyla tarik-i hakta gidenlere Allah için sevgi göstermek ve onlarla arkadaş olmaktan iftihar etmek ve onların arkalarından gitmek ve imamlık şerefini onlara bırakmak; bu gibi zâtlara her bakımdan hürmet etmekle, dualarını kazanmanın, rekabet ve ihtilafı önlemenin mümkün olacağını ve böylece ihlâsa riayet ve hakkın hatırı için, ihtilaflardan sakınılmış olacağını düşünerek amel etmek, demektir. Yani hem fiilen ve hem kavlen tevazu atmosferinde yaşamaktır.

Şahsiyetini Unutmak

Sual: Aynı bahsin Beşinci Sebebinde "Şahsiyetini unutmakla riya ve tasannu'dan kurtulup ihlâsı elde etmektir." deniliyor. "Şahsiyetini unutmak" ne demektir?

Cevap: Enaniyetini erimeye, unutulmaya, silinmeye çok kabiliyetli bir buz parçası görüp, yani fâni olduğunu, öleceğini, berzah âlemine intikal edeceğini, cesedinin çürüyüp toprağa karışacağını, hatıraları da tedricen unutulacağını hesaplayıp, mevhum varlığından henüz fâni hayatta iken, مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا[249] sırrıyla şahsiyeti unutmak mümkün olur.

Ehl-i Hak

Sual: Altıncı Sebep'de "Ey ehl-i hak, ey hakperest ehl-i şeriat, ehl-i hakikat ve tarikat..." denilenler kimlerdir?

Cevap: Ehl-i hak, dindarlar, hakperest ehl-i şeriat, Müslümanlıklarını a'mal-i saliha ile gösterenlerdir. Ehl-i hakikat, imanlarını taklidden tahkike yetiştirenler, ehl-i tarikat da, وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ[250] fermanına istinâden, kendilerine

248 "Allah için sevmek."
249 "Ölmeden önce ölünüz."
250 "Biz ona şahdamarından daha yıkınız." (Kaf, 50: 16)

şahdamarlarından daha yakın olduğunu inandıkları Rablerinin rızasına ulaşacak hak yolda gidenlerdir.

Hasenâtım Senin Atâ'ndadır

Sual: "Hasenâtım, Senin atâ'ndan, seyyiâtım Senin kaza'ndandır. Eğer atâ'n olmasa idi, helâk olurdum." Bunun izahı nedir?

Cevap: Ayet meâli: "İyiliği Allah'tan, kötülüğü nefsinden bil." Seyyiâtı da halk eden yine Allah'tır. Ama günahı biz işlediğimiz için, kulluk vazifesini kötüye kullanmış oluyoruz. Mes'uliyeti biz çekeriz. Hayır da şer de Allah'ın halk ve takdiri iledir. Böyle bilmektir.

Taşların Ne Günahı Var?

Sual: "Cehennemin yakacağı taşlar ve insanlardır." denilmektedir. Taşların ne günahı var?

Cevap: O âyetlerden biri Tahrim Sûresi'nin 6. âyetidir. O taşlara tefsirde "kibrit taşları" denilmiş. O taşlar yakmak için kullanılsın diye yaratılmışlardır. Taşlar suçlu olduklarından değil, o iş için halk ve tavzif olunduklarından, hem yakıyorlar hem yanıyorlar. Ateşin nimet ciheti var. Meselâ, muhtaç olduğumuz yemek onunla pişirilir, ama eli ateşe sokmak zarar verir. Öyle ise ateş şerdir denilir mi?

Hayatımızın Mahiyeti

Sual: Onbirinci Söz'ün son kısmında "İşte senin hayatının mahiyeti..." denilmektedir. Biraz izah eder misiniz?

Cevap: "Hayatımız esmâ-i İlâhîyeye ait garaibin fihristesidir." Yani, âleme tecellide olan İlâhî isimlerin bizdeki tecelliyatına fihristeyiz. Hastalığımızla Hâlık'ın Şâfi isminin lüzumu ve O'na o isimle müracaat lazım geldiğini ve açlığımızla O'nun Rahman yani, Rezzak ismine ihtiyacımızı hissetmekle fihriste olduğumuzu anlarız.

"Âlemlerin mizanı": Biz âlem-i dünyadayız. O âlem ise her an tebeddül, tegayyür ediyor. O âlemdeki hayatlılardan bir kısmı terhis ediliyor. Bir kısmı tavzif ediliyor. Diğer bir kısmı işbaşı yapmış çalışıyor... İdrakimiz âlemlere mizan oluyor. Kâinatın haritası, coğrafî tâbirdir. Vücudumuzu, maddî bakımdan nehirlere benzeyen damarlar, âzâmızı istediğimiz şekilde hareket ettirmek için sinirler, göl-deniz, dere ve benzer aksam ile bölümlere ayırması haritaya benzemekliğimiz demektir.

"Kitab-ı Kebir'in fezlekesi" demek, âlem bir büyük kitaptır, insan da o büyük kitabı okuyacak, anlayacak istidatta yaratılmıştır. Öyle ise insan kendisini okur, bilir ve tanırsa, âlemleri ve âlemlerin Rabbini tanıyabilir.

"Kudretinin gizli definelerini açacak anahtarlar külçesi" demek, Kur'ân'ı anlamak, Enbiyâ Aleyhisselam elleri ile beşere hediye edilen mucizelerle beşeri bu âlemde Hâlık'ın gizli definelerini açmak için çalışmaya, aramaya gayret edip, çeşitli sanatları öğrenmek için teşvik etmesine işarettir.

"Hem mevcudâta serpilen ve evkata takılan kemâlâtın bir ahsen-i takvîmi" demek; zaman, vakit geçtikçe mevcudât üzerindeki fen ve san'atın mütekâmil şekil almasını anlayan çok güzel bir yaratılışta olduğumuza dikkati çekiyor.

"Hayatın surî kısmındaki tecelli-i Ehadiyete ve Samedâniyete âyinelik" demek, hayatımız bir nehir gibi geçiyor. Her zaman tecellisi devam eden bir tek İlâhla (teşbih) güneş gibi üzerimize feyzini, ziyasını veriyor. Hayatımız olan o nehir akışında bazen istikameti, cereyanı değiştirir. Mecra düz bir satıhta devam ederken sukut eder. Dar bir boğaza girer, kaygan bir araziye uğrar.

Bizler her halimizde O Bir'in iradesinin nüfuzu altında olduğumuzu düşünmeliyiz. Muhtaç olduğumuz her şeyi ancak O Samed verebilir, yetiştirebilir. İmanda kalmakla âyineliğimizi yaparız.

Sıkıntı

Sual: Sıkıntıların menbâı nedir, neden ileri geliyor?

Cevap: [251]"مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الكَدَرِ" gaflet gelmesinden sıkıntılar neş'et eder.

[252]"خُذْ مَا صَفَا دَعْ مَا كَدِرَ" kaidesine göre a'mal ve hareket ve sabırla Hâlık'a iltica kat'î çaredir.

Acz Dahi Aşk Gibi

Sual: "Acz dahi aşk gibi, belki daha eslem bir tarikdir ki ubûdiyet tarikiyle mahbubiyete kadar gider"in izahı nedir?

Cevap: Aczini Allah'a karşı bilmek ve görmek sayesinde ihlâslı ubûdiyete muvaffak olunur. Mükâfatı bu yolla en yüksek mertebe olan makam-ı mahbubiyetin bir gölgesine erişilir veya yanaşılır.

Riyakârlık

Sual: Riyanın şirk-i hafî olduğu İhlâs Risalesi'nde geçiyor. Bundaki maksat şirk-i hafî midir, yoksa şirk-i afâkî midir?

Cevap: İhlâs Risalesi'nde geçen riyakârlık tabiri şirk-i hafîye yol açar. Bu da afâkî değil enfüsîdir. Yâni aşikâr değildir. Afakî olsa görmek ve göstermek mümkün olur.

Azaptan Muhafaza

Sual: Evliyaullaha karşı nasıl terbiyeli olalım? Onlara karşı tam terbiyeli olmadığımızdan tokada müstahak olursak, Allah'a karşı terbiyeli olmak, yani; emir ve nehiylerini dinlemek nasıl mümkün olur? Ve kendimizi azabından nasıl muhafaza ederiz?

Cevap: اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ fermanı ve tazimli emrillah, şefkâtli halkillah düsturuyla. Bir de hüsn-ü zannı kaybetmeden, iman ve İslâm yolundaki her ferdle kardeş olduğumuzu düşünmek,

251 Kim kadere inanırsa kederden emin olur.

252 Neşeyi al, kederi bırak.

Allah'tan havf ve reca ortasında bulunmak suretiyle, hem günahımızdan ümitsizliğe düşmemek ve hem de mekr-i İlâhîden emin olmamak, itidali muhafaza etmek lâzımdır.

Himmeti Ruha Vermek

Sual: Onaltıncı Söz'de "Çok kayıtlarda tecerrüt etmek, çok merâtib-i külliyeden geçmek lâzım gelir." deniliyor. Bunun izahı nedir?

Cevap: Çok kayıtlardan tecerrüt etmek, çok merâtib-i külliyeden geçmek için; gaflet perdelerinden sıyrılmak lazım gelir. Himmeti cesede değil, ruha vermek lâzım gelir.

Bunun en kolay yolu, feraizi işlemek, kebairi terk etmek, Sünnet-i Seniyyeye ittiba etmek ve nefse hâkim olmak için riyazet, kalbi nurlandırmak için zikir, yâni, tecelliyât-ı İlâhîyeye mahzen, aklı nurlandırmak için tefekkür lâzımdır.

İki Şekilde Yaratılış

Sual: İnşa nedir?

Cevap: Cenâb-ı Hak kâinatı yarattıktan sonra hayatlıların birçoğunun (İnsan, hayvan, bitkiler ve ağaçlar ilâahir...) zerrâtını ve diğer letâiflerini, âlem-i şehadet ve âlem-i gaybdan alarak terkib etmek suretiyle inşa etmiştir. Yâni; yaratmıştır. Meselâ, her insanın iki şekilde yaratılışı vardır.

Birinci ciheti: Kâinatın zerrâtını ve cihazatını toplamaktır.

İkinci ciheti: Her bir insanın yaratılışında tefrik-i alâmet olan hilkat-i Vahdaniyet, yâni; birbirine benzememek vardır.

Yed-i Beyza

Sual: Yed-i beyzanın Kur'ân'da büyük bir yer işgal etmesinin hikmeti ve âdeta bu kâinat ve insanın yaratılışındaki gaye onunla tezahür ediyor gibi bir ehemmiyet verilmesinin sırrı nedir?

Cevap: Yed-i beyzadan murad Kur'ân'ın nurudur ki, mü'minlere sebeb-i hidayet, şifa ve rahmet olmuştur.

Onuncu Bölüm

MUHABBET MEKTUPLARI

Bu mektuplar merhum Hulûsi Bey'in muhabbet nâmeleridir. Çok azı hususî olup, çoğu sorulan suallere verilen cevap niteliğindedir. Bu mektuplarda siz de merak ettiğiniz sorulara cevaplar bulacaksınız. Bu babda söz bize düşmez. Mektup onun için Kur'ânî bir derstir.

Bu mektupların bir kısmında da Merhum Hulûsi Bey'in kendi hususî hatıraları var. Gönül dünyasını aksettirmesi bakımından bu hatıralar bizim için çok önemlidir.

Halk ile Dost Geçinmek

(H. Gürbüze yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Ahiret kardeşim, manevî evlâdım...

Son mektubunuzun cevabını ihtiyarsız geciktirdim. Evvelâ şunu söylemem lâzım: Hadislerin izahı veya şerhi, bu ilme vâkıf olmaya veya buna yardım edecek eserlerin vücuduna ihtiyaç gösterir. Sizin yazınızı esas tutarak, bu cevabı pek kısa ve kendi anlayışıma göre vermeye mecburum. Bizden sorulacak şeyler malûmunuz olan eserlerdeki iyi anlaşılmayan şeyler olmalıdır.

1. sualinizdeki, "Masrafta iktisat maişetin yani, geçimin yarısıdır" demek, masrafın olmaması mümkün değildir. İtidal dâhilinde sarf edilir. Yorgana göre ayak uzatılırsa geçim yarı yarıya kolaylaşır.

"Halk ile dost geçinmek aklın yarısıdır." Yani, halk ayrı ayrı karakterde olduğu için bunları incitmeden ve incinmeden geçinmek aklı tam ve kâmil olanlarca mümkün olur, demektir. Sualin güzel olması da bilmeye bağlıdır. Bilgisi az veya yok olanın suali de boş ve cevaba lâyık olmaz.

2. sualinizin cevabı: "Aklın başı halka sevgi göstermektir." Çünkü Allah'ın bütün yarattıklarını en güzel surette yaratmış olduğu, Secde Suresi'nin 7. âyetinde beyan ediliyor. Aklı başında, imanlı kimse yaratılanları Yaratan'dan ötürü sever ve sevmelidir.

3. sualinizin cevabı: "Eğer bir adamın iyilikleri fenalıklarına kemmiyeten veya keyfiyeten ziyade gelse, o adam muhabbete ve hürmete müstahaktır." Yani, bir adamın iyilikleri ya sayı itibarıyla fazla olur veya değeri cihetiyle birçok kötülüklerini örtecek haldedir. Hesabı bu esasa göre yapmalı ki sevilmeye ve hürmete lâyık olup olmadığı meydana çıkabilsin.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Duacınız

Üç Şahsiyet

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Kardeşim...

Evvelâ: Binler selâm ile selâmet-i hâl hayır-ı encâmınıza dua eder, hayır dualarınızı dilerim.

Sâniyen: Sizin suallerinizi Nurlar'dan aldığım mânâlarla cevaplandırdığım için bana bir sıkıntı olamaz ve olmuyor.

Sâlisen: Üstad'ın kendi lisanlarından dinlediğimiz hakikatlerden birbirine zıd üç şahsiyet: Biri şahsiyet-i hakikiye, ikincisi ubûdiyet hâlindeki şahsiyet, üçüncüsü hizmet ve vazife esnasındaki şahsiyet.

Bunlardan kendi şahısları için; "Âlem bana iyi dese, beni kandıramaz" diyor. Ubûdiyet hâlinde, yâni namazdaki hâli için;

"O dergâhta ben kendimi herkesten ziyade bîçare görüyorum." Üçüncü şahsiyet için de: "O bana ait değil, muvakkat vazifeye ait. İhtiyarım olmadan istihdam edildiğim hizmet-i Kur'âniyeye aittir." der.

Râbian: Üstad'ın macera-yı hayatı, pek harika bir tarzdadır. Bir mektupta Bedreli Merhum Hacı Sabri şöyle yazmışlardı: "Üstad Hazretleri diyorlar ki: 'Ben dersimi Üveysî suretinde Gavs-ı Geylânî, İmam-ı Hasan, İmam-ı Hüseyin vasıtasıyla Hazret-i Ali'den almışım.' Bu itibarla onun vazifedar bir memur olduğunu anlıyoruz." Demek ki: Cenab-ı Hak, Habibi hürmetine O'nun ümmetini bu asrın fitnelerinden, hassaten imansızlık cerayanından korumak için ve hükmü kıyamete kadar bâki ve füyuzat-ı daimî, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın esrarından imanları takviye edecek hakaikı alarak sırren neşredecek, tenvir edecek bu zâtı yaratmış ve bu hizmet-i kudsiyeye memur buyurmuş.

Hâmisen: Esbabı görmezsek, perde arkasında Müsebbibü'l-Esbabın hikmeti, icraatı görünür. Bu asır İslâm'ın başlangıcındaki zamana benziyor. Tarikatçılık ve onun mânâsındaki inâbe ve himmetler hak ve hakikat olmakla beraber, tehlikede bulunan imanı kurtarmak, imanı tahkike ulaştırmak, ondan sonra da tahkikî imanı geliştirmek en başta gelen bir vazife ve bu yolda gayreti toplamak en şaşmaz bir hakikat olduğunu, yine o zâtın emirlerinden: "Ben tahmin ediyorum ki bu zamanda Gavs-ı Geylânî, Şah-ı Nakşibendî ve İmam-ı Rabbânî, İmam-ı Gazalî gibi büyük zevât bulunsa idiler, en ziyade tahkikî imana çalışmayı tavsiye edecektiler." görmüş bulunuyoruz.

Sâdisen: Madem ki; o zât bir memurdur. Öyle ise memur, emir olunanı yapar, onun gençlikte himmete mazhar olduğunu söylemesi, sizin şarktan tevahhuş etmemeniz içindir.

Hülâsa: Risale-i Nur'un talebesi, Üstadını sevdiğini, onun izhar ettiği hakaike sadıkâne bağlılıkla göstermelidir. Şeriatın muhkem düsturları elbette vacibü'l-ittibadır.

Hususî Tembih Umûma Düstur Olamaz

Sual: Merhum Üstad'a atfedilen bazı sözleri, bir kısım hizmetleri mesbuk zevâttan duyuyoruz. Bu hususta kanaat verecek bir düstur yok mu?

Cevap: Merhum Üstad'ın eserlerinde bulunmayan bu gibi sözler, eğer şeraite uygunsa kabul edilir. Uymazsa reddedilir. Merhum Üstad'ın bazı zevâta hususî tembihi olabilir. Fakat o zâtın şahsına aittir. Umûma düstur olamaz. Bu gibi sözler fikirlerin dağılmasına sebep olur.

Nur şakirdleri, Kur'ân'ın tilmizleri, hakaik-i Kur'âniye ve imâniyyenin hâdimleri birbirlerine karşı rüçhanları olmadığına inanan ihlâslı mü'minlerdir. Öyle ise hiçbir şakirdin, kendisine çağırmaya, halkın, etrafında toplanmalarını istemeye ve beklemeye hakkı yoktur. Böyleleri varsa, bundan böyle de böyle kimseler zuhur ederse, hakkı bırakıp onların arkasından koşmak hakiki Nur şakirdlerine yakışmaz. Bütün mü'minlerle kardeş olduğumuzun zevki bizi enaniyete, gurura, nasın teveccühüne, medhine, yardımına muhtaç ve mecbur etmemek gerektir.

Daima ve her halde rıza-yı İlâhî gayemiz olmalı... Tevfik ve hidayeti Erhamürrahîmîn'den istemeliyiz.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

O Huzurda Edeb

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

....

Sâlisen: Nefis mücahedesi kolay olmadığı gibi, onun arzularını yapmamakla kazanılacak mükâfat küçük değildir. Şunu kat'î biliniz ki; nefsin mekrinden emin olmayarak, fakat Rahmet-i İlâhîden de me'yus olmadan vazife-i ubûdiyetimize devam edeceğiz.

Bilmiyorum evvelce yazmış mı idim, biz Rabbimizin daima huzurundayız. Ne zaman nefsimiz bize bir kötülük emrederse, ona "Haddini bil! Rabbimin huzurundayım. O huzurda tam edebi muhafazaya mecburum. Bana Allah'ı unutturamazsın. Ben senin şerrinden O'nun rahmetine iltica ediyorum." demeyi âdet haline getirmeliyiz. "Gayr-ı meşru ve imzasını taşımayan sözü diyemem, öyle yere gidemem, yiyemem, içemem, dinleyemem..." diyerek mukavemete gayret edelim.

Erhamürrahîmîn Allah'tan niyaz ediyorum ki; bizleri nefsin, şeytanın ve insan şeytanlarının şerlerinden muhafaza buyursun, âmin.

Râbian: Bilirsiniz ki Cenab-ı Hak bir hadis-i kudsîde: "Kulum Beni nasıl bilirse, Ben ona öyle muamele ederim." buyuruyor.

Öyle ise can u gönülden biz O'nu Erhamürrahîmîn bilmeyiz.

Hâmisen: Yine bilirsiniz ki iman kuvveti ile insan, maddî-manevî her müşkile dayanır. Çünkü biliyor ki onun izni olmadan mikroptan, en büyük mahlûklara kadar hiçbir şey, hiçbir hadise en ufak zarar veremez. Fazla şekvâ -Allah korusun- rahmeti ittihama yol açabilir. Sakınmalıyız.

Sâdisen: Bu kadarla iktifa eder, hayır duanızı bekler, daima Erhamürrahîmîn'in inayet ve hıfzında olmanızı temenni ederim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Kendimize Ait Üç Şahsiyetimiz

(Muş'tan gelen bir mektuba cevap)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz ve Muhterem Kardeşim...

Yine bir mektubunuzu aldım. İki esaslı mes'ele ile fikren çok meşgul olduğunuz belli. Sizin gibi bazı zâtlar mübarek Üstad'a mektup yazarlar, o da mütemadiyen "Benden elimden gelmeyen himmeti istiyorlar" diye cevap verirdi.

Biz kendimize; aldığımız derse binâen üç cihetle bakacağız:

Birisi: Şahsiyetimiz... Onu ne kadar kötü görsek câizdir. Fakat hakkımızdaki inayet ve rahmeti inkar etmemek "Lâ teknatû" fermanına bakarak ye'se düşmemek de şarttır.

İkincisi: İbadetteki şahsiyetimiz... Orada da herkesten ziyade kendimizi kusurlu ve ibadetimizi o huzura lâyık görmemek icap eder. Fakat namazın hakikati mahz-ı lütfu olarak bir neferin padişahın huzuruna kabulü demek olduğuna ve büyük bir veli gibi karınca kaderince namazın hakikatinde bir hissemiz bulunduğuna inanarak, Yirmibirinci Ders'e bakarak "Elhamdülillah" demek de şarttır.

Üçüncüsü: Hizmet-i imaniye ve Kur'âniyedeki şahsiyetimiz... Burada ene'miz yok. Umûm mübarek hâdimleri beraber düşünüp, bir şahsiyet-i maneviyemiz bulunduğumu hatırlamak, şahsiyet ve enaniyetimizi buz parçası telakki edip, o havz-ı maneviyeye atıp eritmemiz lâzım gelir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

(A. Rahim'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem Kardeşim...

9 Ekim 1969 tarihli tarihli mektubunuzu, 15 Ekim akşam üzeri aldım. Yalnız suallerinize cevap vermek ve evden ayrılmadan elinize geçmesi düşüncesiyle, mektubunuzla birlikte hutur eden cevaplarımı aşağıya yazacağım, noksanlarını ikmal edersiniz. Bilmukabele, muhterem ebeveyninize ve umum alâkadarlara selâm ve dualar eder, hepsinden hayır dualar dilerim.

16 Ekim 1969

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Ölüme Daimî Hayat Rengi Verilmez

Cevap 1:

1- Ölmek üzere olan bir kimseye kalbini takviye edecek bir ilaç vermekle gözünü açıp konuşmak.

2- Kalp, ciğer, böbrek nakilleri ile ölecek hale gelen bir kimsenin muvakkaten hayata kavuşturulması.

3- Hayatından ümit kesilmiş, yüzde bir ihtimal ile kurtulması mümkün bir kimsenin, çetin bir ameliyattan sonra muvakkaten hayata kavuşması.

4- Muvakkat tabirinden maksat; ölüme daima hayat verilemez. Her nefis ölüm acısını tadacaktır.

Âlem-i Ekber

Cevap 2:

Sûre-i Bakara'nın 164. ve İsm-i A'zam hassası bulunan إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ âyetinde: "Yıldızlarla süslenmiş, direksiz semâvâtın ve dağlar, denizler vesair nebatlarla tanınmış arzın yaratılmasında ve gece ile gündüzün birbirini takip etmesinde ve aydınlık ve karanlığın artıp eksilmesinde ve insanların kendilerini ve eşyalarını yükleyip faidelenmek için gemilerin denizlerde yüzmelerinde ve zemin kuruduktan sonra, Allah'ın semâdan yağmuru indirip arzı nebatatla diriltmesinde ve o arzda her çeşit hayvanı yayıp birbirlerinden ayrılmasında ve rüzgârları her taraftan estirmesinde ve semâ ile arz arasında bulutların emr ve hükmü ile gitmesinde, akılları tam, fikirleri işlek ve gözleri görenler için Allah'ın san'at ve hikmet ve kudretine alâmetler ve ibretler vardır." buyrulmaktadır.

Âlem-i ekber, Allah'ın san'atlarını teşhir ettiği kâinattır. Âlem-i asgar, insandır. Âlem-i ekberdeki İlâhî san'atlı mahlûkatın yaratılmaları abes değildir. Hikmetlidir, mânâlıdır. Hikmetli ve mânâlı olan şeylere "kitap" deniliyor. Bu münasebetle birkaç sual ve cevap:

Sual: Bu kitabı Hâlık-ı Âlem, yarattıkları içinde kimler okusun diye yaratmış?

Cevap: İnsanlar için.

Sual: Neden?

Cevap: Çünkü insanları, bu kitab-ı ekberi okuyacak, anlayacak istidat, cihazlar ve lâtifelerle teçhiz etmiş.

Sual: Arz üzerinde yaşayan bir insan, bu âlem-i ekberin semâvâtını nasıl tetkik edebilir?

Cevap: O semâvâtta gündüzleri gördüğü güneş ve geceleri gördüğü ay ve yıldızları ve semâvâtla arz arasını doldurup çekilen bulutları ve o bulutlardan indirilen yağmur, kar ve doluları görebilir. Ve bunların hikmetli yaratılışlarını anlayabilir.

Sual: Kitap, harfleri, kelimeleri, cümleleri, sahifeleri, yaprakları, formaları ve ciltleri bulunan şeylere denir. Semâvâttaki kitapta bunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Cevap: Bu büyük kitabın harfleri, yıldızlar; kelimeleri, müzeyyen kasırlara benzeyen burçlardır. Bunların biraraya gelmeleri cümlelerdir. Sahifeleri semâvâttır, yaprakları gece ve gündüz, formaları mevsimler, ciltleri senelerdir.

Sual: İnsan nev'inden bu kâinat kitabını en evvel okuyan kimdir? Ve Kur'ân'da âyet var mıdır?

Cevap: Kur'ân'ın beyanına göre; insan nev'inden bu kâinat kitabını en evvel okuyan İbrahim Aleyhisselam'dır. Ve Kur'ân'da Sûre-i En'am'ın 75. âyetinde: "Biz İbrahim'e babasının ve kavminin dalâletini gösterdiğimiz gibi göklerin ve yerin acaib ve emsalsizliklerini de gösterdik ki tevhide yakîni ola." buyrulmaktadır.

Bu âyeti takip eden âyetler de mânidardır. Okunsun. Kur'ân-ı Hakîm bu büyük kitabın bir nüshası mahiyetindedir. Allah Kur'ân-ı Hakîm'i de, bir muallim vasıtasıyla, cin ve ins'e göndermiş ve öğretmiştir. O malûm Seyyidü'l-Beşer, Fahr-ı Âlem Hazret-i Muhammed Aleyhisselatü Vesselâm'dır. Bu mukaddes kitap, o hikmetli büyük kâinat kitabını âyetleri ile okuyor ve okutuyor.

Fenn-i hikmet: Eşyayı bildiren fen, demektir.

Hakikî fenn-i hikmet: Eşyanın yaratılışını Sâni-i Âlem'e verir, esbaba ve tabiata vermez. Bu husustaki kitapları okurken, bu noktayı dikkate almak gerektir ki hakikî olup olmadığı anlaşılsın.

Amellerin Hayatı

Cevap 3:

Sualdeki "nasıl amellerin hayatı" ile başlayan kısım, buraya kadar olan sual kısmının tatbiki ve misalidir.

Meselâ bir cami inşasına yardım için niyette Allah rızası esas olursa, amel hayatlıdır, sevabı devam eder. Ucb, riya, gösteriş için yapılan hayrât ve hasenât sevap temin etmez, o hayır ve haseneyi ma'nen öldürür. Tevazu fıtrî ahvalindir. Niyet ile kazanılmaz.

Tekebbür: Yani kendini büyük saymak, tekebbüre niyet onu yok eder. Çünkü Allah büyüklenenleri sevmez.

Feraha: Yani sevince niyet, ferahı uçurur, kederi getirir. Ferah, sevinç niyetiyle değildir. Kulun vazifesi, hakkındaki hadsiz İlâhî nimetlere karşı Mün'im-i Kerim'e şükürdür.

Gam ve keder: Yani canını sıkmaya niyet eden gam ve kederinin azaldığını görür. Çünkü gam ve kedere sebep olan şeyler her türlü musibetlerdir. Henüz vücudu olmayan bir musibetten dolayı kederlenmek akıllının işi olamaz. Musibetlere karşı da sabırla mükellefiz.

Cevap 4:

Hâlık'ın mevcudâta serpilen ve evkata takılan kemâlâtını hayatının mahiyeti ile hem mevcudâtta, hem her vakitte görüp, anlayıp şehadet edecek olan ahsen-i takvîm istidadında halk edilmiş olan insandır, demektir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

(A. Rahim' yazılmıştır.)

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem Kardeşim.

1- 27. 01. 1969'da aldığım son mektubunuzun cevabı elimde olmayan sebeplerden geç kaldı, kusura bakmayın.

2- Cevşen'in ve Münacât-ı İsm-i Azâm'ın Türkçeleştirilmesinde hataya düşmek ihtimali kuvvetli göründüğünden endişe içindeyim. Bu gibi Arabî iyi bilenlerce mânâlandırılmaları lazım gelen suallere, bundan böyle cevap veremeyeceğimi ve mâzur görmenizi rica ederim.

3- Bilmukabele selâm ve dualar eder, sıhhat ve afiyet ve muvaffakiyetlere mazhariyetinizi temenni ederim.

08. 02. 1969

el-Bâki el-hubb-u fillah

İhtiyar ahiret kardeşiniz

Tabirlerin Lûgat Mânâları

1- Bu dünya misafirhanesine gelen bir misafirin görüşlerini ifade eden tabirlerin izahını istiyorsunuz. Kırmızı kalemle yazdığınız tabirlerin lûgat mânâlarını yazmakla iktifa edeceğim.

"Gayet keremkârâne bir ziyafetgâh": Son derece lütuf ve ihsanlı bir ziyafet mahalli.

"Gayet san'atkârâne bir teşhirgâh": Son derece san'atlı eserlerin konulduğu bir meydan yeri.

"Gayet haşmetkârâne bir ordugâh ve talimgâh": Son derece gösterişli, azametli orduların toplanma ve talim yeri.

"Gayet hayretkârâne ve şevkengizâne bir seyrangâh ve temaşagâh": Son derece şaşırtıcı ve ciddi iştiyak verici, gezilmeye ve ibretle bakılıp görülmeye lâyık bir yer.

"Gayet mânidarâne ve hikmetperverâne bir mütalaagâh": Son derece şumûllü mânâları ve ibret duygularını tahrik edip

geliştiren okuma yeri halinde hazırlandığını, sinnen büluğa, İslâmen hidayete ve imânen tefekkür yolu ile idrak ve iz'ana muvafık olacak müdakkik, müşahedelerini mânâ-yı harfî ile kıymetlendirebilecek âlât, cihâzât ve duygularla mücehhez, mükerrem ve muhterem misafir olan hakikî insanın ibretli, hikmetli ve kıymetli mânâlarına bu tabirlerle tercüman olunmuştur.

Geçmiş Zamanın Hüzünleri

Sual: "Geçmiş zamanın hüzünleri" demekten maksat nedir?

Cevap: Bu dünyanın ibtila mahalli olduğuna, binaenaleyh belânın en şiddetlisi enbiyâya, sonra evliyaya ve diğer hassaten Allah'ın makbul ve imanlı kullarına gelmesi vaki ve bu ibtilanın, eğer sabredilirse uhrevî mükâfatının çok büyük olacağını bildiği hâlde, ömründe başına gelen belâlara karşı sabırda eksiklik yapmış olmasından gelen hüzünlere, esefle, işaretle mübtelâlara sabrın ehemmiyeti bildirilmektedir.

Hakîm ve Hakem

İsm-i Hakem ve İsm-i Hakîm hakkındaki Otuzuncu Lem'a 2. Nükte'deki beyandan "Hakîm" ismi, "Hakem" mânâsında işlenmiş görünüyor.

Bu isimlerin mânâları ayrı ayrıdır. Fakat bir şeyde birçok ismin bulunması mümkündür.

Meselâ: Her şeyin Hâlıkı olan Allah, her yarattığı şeyi Hakîm isminin tecellisini göstermek için hikmetli halk etmiştir. Abes halk olunmuş bir şeyi yoktur.

Her şeyin hikmetli halk olunmasına hükmedilmiş olması da "Hakem" isminin muktezasıdır. Otuzikinci Söz'ün 2. Makamı'nda, birbiri içindeki esmânın tecelliyâtına misaller vardır. Oraya bakılsın. Bir elmayı tetkik edelim. Ondaki güzel koku ile "Lâtif" ismine, nimet olması ile "Mün'im" ismine, ihsan olması ile "Muhsin" ismine, ikram olması ile "Kerim" ismine, tenahhum olan çekirdek ile "Evvel" ismine, meyvesiyle "Ahir"

ismine, bir elma çekirdeğinden elma ağacını ve elmayı halk ve icad etmesiyle "Hakem" ismine, bir elmanın içindeki çekirdekte o elmanın yaratılmasına vesile ve tohum olan elma çekirdeğini, tâ meyveli bir elma ağacı olana kadar edvar-ı hayatiyesini ve geçmiş neslinin tercüme-i hallerini ve gelecek nesillerinin kader-i programlarını taşıyan bir kutucuk haline getirmesi ile "Hakîm" ismine işaretler vardır.

Yirmibeş Defa İstiğfar

(A. Rahim'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Kardeşim...

Mektubunuza hemen cevap verememekliğim, bayram dolayısı ile gelen ve gidenler ve ziyaretlerle iştigaldendir. Suallerinize cevabım melfufdur. Eski adresinize bayram tebriki göndermiştim. Nazif, Abdülmetin ve diğer alâkadar zevâta ve malûm İsmail Bey'e ayrı ayrı binler selâm ve dualar ederim. Cevabımı siz bu yazıyı okuyacağınız için böyle yazdım. Nazif veya İsmail Bey de size yardım edebilirler. Hepinizi Allah'a emanet eder, hayır dualarınızı beklerim.

Salât-ı Nâriye ve Münferice olan Delâil-i Nur'daki اَللّٰهُمَّ صَلِّ صَلاَةً كَامِلَةً ile başlayan salâvat-ı şerifenin, müsait bir zamanımızda dinî musibetlerin def ve ref olması ve sebeplerin de beraber def ve ref'i için (4444) dört bin dört yüz kırk dört def'a okunmasını, başlarken evvelâ niyet, sonra yirmibeş def'a istiğfar ile okunmasını tavsiye ederim.

11 Şubat 1971

el-Baki el-hubb-u fillah

Ağabeyiniz

(A. Rahim'e)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Uhrevî Kardeşim...

Evvelen: Bilmukabele bize ve alâkadarlara binler selâm ve saadet-i dâreyn dileriz.

Sâniyen: Şevk meselesini soruyorsunuz. Bu harflerle cevap vermek zor, yazı makinem de yok. Bu sebeple kısa yazacağım, kusura bakmayın.

"Der tariki aczimendi lazım amed çar-ı çiz

Acz-i mutlak fakr-ı mutlak şevk-i mutlak ey aziz"deki şevk hakkında müstakil bir yazı yoktur.

Sâlisen: "Neşr-i Envâr-ı Kur'âniye'deki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin bir ikram-ı İlâhîdir. Belki bir keramet-i Kur'âniyedir. Bir inayet-i Rahmaniyedir. Sizi tebrik ediyorum." denildiğine ve birçok mektubunda şevkin zıddı olan "Sen fütur getirme" (yâni bezginlik gösterme) tarzındaki teşvikleri bulunduğuna göre, şevk her şakirdin vicdânen, hâlen ve mânen anlayabileceği bir mes'eledir.

Dokuzuncu Mektup'un yazılmasına sebep olan halden kısaca bahsetmek izah yerine geçecektir. Şöyle ki: Bundan 37 sene evvel yalnız hizmet-i Kur'âniye için hayatımın devam ettiğini, bütün kusurlu halimle beraber, ehl-i imana faideli olmayı samimî bir zevk ve şefkât içinde hissediyordum. O halimde bana ne dünyanın zevk ü sefası ve ne de derdi elemi tesir ettiği gibi, uhrevî kazancımı da unutturmuştu.

Buna binâen derim ki; şevk, iman ve Kur'ân hizmetinde kalben ve fiilen ciddi bir meyl göstermek demektir. Bu hakikatteki şevkin elbette iman ile şiddetle alâkası vardır.

İkinci sual olarak İhlâs Dersi'ndeki: "Bu hizmet-i Kur'âniyedeki kardeşlerinizi tenkit etmemek ve onların üstündeki faziletfüruşluk nev'inden gıpta damarını tahrik etmemek" tabirlerini iyice kavrayamadığınızı bildiriyorsunuz.

Tenkid: Edebî, fennî, sınaî eserleri tetkik ile iyi ve fena cihetlerini şahsiyata taarruz olunmaksızın bilmuhakeme göstermektir.

Gıbta: Bir kimsenin nâil olduğu nimetin zevalini istemeksizin, kendisi de o nimete nâil olmayı arzu etmektir.

Tenkid, hakikatte tahkir olmadığı gibi, gıpta da haset, yani, kıskanmak demek değildir. Fakat madem nefs emmaredir. Söyleyene üstünlük fikrini verdirip, onu enaniyete sürüklemesi ve söylenilene de tahkir ediliyorsun hissini verdirip, hizmetin esası olan ihlâslı muhabbeti, birlik ve beraberliği bozması ihtimali olduğundan ve kudsî hizmetteki kardeşlerin kusurlarını kendimizde mevcut bilip, onlara acımak ve ıslahlarına dua etmek ve meziyetlerini de kendimizde hazır bilip, bir nevi ayrılık demek olan gıptaya lüzum hissetmeden, onların meziyetleri ile fikren ve hâlen şakirâne yaşamak gerektir.

İhlâsı elde etmek ve muhafaza etmek ve ihlâsı kıracak mânilerden sakınmak düsturları şevkte de esastır.

Tatbikatta maalesef bir vücud haline gelmek ve tefânilik bazı mânilerle tahakkuk edemiyor. Ve bundandır ki feyizli meyveler idrak olunamıyor. Allah cümlemize ihlâs-ı tâmı elde etmek ve muhafaza için İhlâs Dersi'ni tam anlamak ve tatbik eylemek nasip buyursun. Âmin...

8 Mayıs 1968

el-Bâki el-hubb-u fillah

Hayır duaya muhtaç kardeşiniz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۞ يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَآءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعِزَّتِهِ

Bu dua "Bismillahirrahmanirrahim" ile 10 gün 100 def'a okunursa, biiznillah muradı husûle gelir. (Yani ne niyet için olursa).

Kardeşlerimiz devam ederlerse iyi olur.

"Yeni Lûgat"

(A. Rahim'e...)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sıddık Kardeşim...

Evvelen: Bilmukabele size ve alâkadar zevâta şahsî ve yakınımdaki bildikleriniz adına selâm ve hayır dualar yollarım.

Sâniyen: Suallerinize cevabım kısa olacaktır.

1- Şükür ve hamdin tam anlaşılması için, herhalde oraya da gönderilmiş olması lazım gelen, Abdullah Yeğin'in bastırdığı "Yeni Lûgat"in *Hamd* hakkındaki ve *Şükür* hakkındaki yazıları dikkatle okunması kâfidir.

2- Ruh ve ruhanîler hakkındaki sualiniz için yine Lûgat'taki *Ruhani*, *Ruhaniyet*, *Ruhaniyun* ve *Ruhaniye* mânâlarını tetkik etmek ve Yirmidokuzuncu Söz'ün İkinci Maksadının Birinci esasını, Mukaddime 1., 2., 3. ve 4. Menbalarını güzelce okuyunuz. Buralarda anlayamadığınız yerler olursa yazınız. Gücümüz yeterse daha da izaha çalışalım.

3- "Her biriniz ötekinin faziletlerine nâşir olunuz"un izahı:

a) Yeni Lûgat'in *Fazilet*, *Fazıl* ve *Fadl* mânâlarına bakınız.

b) Bir kardeşin idrak, izah ve tatbik hususundaki üstünlüğünü yüzüne karşı söylemek, onu medhetmek, ihlâsdaki düstura uygun olmaz. Belki o zâtın ismini açıklamadan, meselâ; "şu kısmı bir zâtın izah ettiği gibi, şöyle anlayabiliriz" tarzında o güzel görünen fazilet, İlâhî bir ihsan olarak neşredilse zararsızdır.

c) Böyle bir fazilet sahibi zannedilen zât da o izahı kendisinin bir marifeti değil, belki kalbinin Rahmet-i İlâhiyece bir vasıta kılındığını anlamalıdır ki, zarara gitmekten mahfuz kalsın.

10 Haziran 1968

el-Bâki el-hubb-u fillah

Uhrevî kardeşiniz Hulûsi

Üstad ve Şefkât

(A. Rahim'e...)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim...

Mektubunuza bir haftadır cevap yazamadım. Sebep, dünyevî ve sıhhî mazeretler. Lillahilhamd mucib-i merak bir hâl yoktur.

Yaklaşan Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ederim. İnşallah çok faidelenir ve mübarek dualarınıza bizleri de dahil edersiniz. Mesud Kardeşle kızkardeşinizin emr-i hayrına da maalesef gidemedim. Allah mes'ud ve bahtiyar etsin. Âmin.

Size, etrafınızdaki ihlâslı kardeşlere binler selâm eder, daima selâmet, sıhhat ve afiyette olmanıza dua ederiz.

Mektup yazmakta zâhirde bir engel yok. Fakat içinde bulunduğumuz sıkıcı ve sıkıntılı günlerin geçmesine kadar, yalnız fevkalâde ehemmiyetli mes'eleler hariç, muhabere tehir edilse daha iyi olur.

Şefkât hakkında Mektupların Sekizincisindeki izah kâfidir. Ayrıca Hazret-i Ebu Bekir (r.a.) hakkında rivayet olunan "Benim cismimi o kadar büyüt ve cehenneme koy ki, başkalarının girmesine yer kalmasın." ve merhum Üstad'ın "Sizler şahit olunuz ki, bir tek mü'minin imanını kurtarmasına bedel, ben cehenneme girmeye razıyım." demesi, şefkâtinin yüksek bir derecesi ve İsm-i Rahîm'e azâmî mertebedeki mazhariyetidir. Hazret-i Peygamber Aleyhisselatü Vesselâm'ın doğumunda ve vefatında ve ba'sında "Ümmetim, Ümmetim!" demesi bütün esmânın a'zamlık mertebesine, hususen kemâl-i şefkâtinin esası, madeni olan İsm-i Rahîm'e azâmî mertebede mazhariyetindendir, kanaatindeyim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Gözlerini Açtıkları Vakit

(A. Rahim'e...)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Çalışkan ve ihlâslı ahiret kardeşim...

Suallerinize cevabım melfuzdur. Hastam hakkındaki şifa duanızdan dolayı Allah sizden razı olsun, derim. Sizi ve bütün alâkadar sevdiklerinizi Allah'a emanet eder, hayırlı dualarınızı beklerim. Okuyamadığınızı okutup, anlaşılmayan hususları sorarsınız.

Bazı suallerinizin cevabı:

1- Temsildeki iki adamdan biri mü'min ve salih, diğeri kâfir veya fasık kimsedir. Bunların ervah âleminden, rahm-ı mâdere gelip, orada bir müddet kalmaları, havuzda yıkanmalarıdır. Fevkalâde tesir, rahm-ı mâderde sıra ile nutfe, kan pıhtısı, bir parça et, kemikler haline gelmek ve o kemiklere etlerin giydirilmesi ve nihayet küçücük bir insan cesedi haline gelmelerindendir ki, bu da ancak Allah'ın havl ve kuvvetiyle olduğundan, "fevkalâde tesir" denilmiştir.

Gözlerini açtıkları vakit... Rahm-i mâderden bu âleme geldikten sonra âkil ve baliğ olmalarıdır. Bundan sonraki kısımların izahına ihtiyaç yoktur. Azıcık tefekkürle halledilebilir. Tefekkürü kolaylatmak için deriz ki, Zariyât Suresi'nin 56. âyetinde "Ben cin ve insi halk ettim ki ancak Bana ibadet edip, Beni bileler ve Hâlıkıyetim ve Vahdaniyetim onlara malum ola." ferman buyurulduğu üzere, yaratılmaktan gaye Ma'budu tanımak ve bilmek ve O'na ibadet etmektir. İki fikir sahibinden biri nefisperest, diğeri hakperesttir. Nefisperestlerin yani münkirlerin tevhid-i hakikîye inandırılmaları zikredilen bürhanlarla mümkün olabilir. Herhalde hidayet Allah'tandır.

2- Hakem: "Hüküm edici" demektir.

3- Kâr-zâr: Cenk, kavga, muharebe mânâsındadır. Muharebenin büyüğü yani, cihad-ı ekber, nefisle mücahededir. Bu

muharebe cihad-ı asgar sayılan bilfiil düşmanla mükateleden daha ehemmiyetlidir.

4- Sübhaneke Yâ Mecid: Ey ikramları vasi' ve büyük olan, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah... Ey yüceliği ile mâlik ve mutasarrıf olduğu bütün mevcudâtı kaplayan Allah... Bizi afvınla dünya, kabir, haşr ve cehennem ateşlerinden kurtar! Ey dünyada bütün mahlûklarına ihsan ve ikram eden Allah! Âmin...

Sübhaneke ya Kuddüs: Ey Zâtı, Sıfatı, Esmâsı kusurdan ve noksandan ve yok iken sonra var olmaktan pâk olan Allah! Ey yüceliği ile bütün mahlûkatına her şerden fadlı ile selâmet verdiren Allah! Bizi afvınla dünya, kabir, haşr ve cehennem ateşlerinden kurtar! Ey dünyada bütün mahlûklarına ihsan ve ikram eden Allah! Âmin...

Sübhaneke yâ Mü'min: Ey bütün peygamberlere emniyet veren Allah! Ey yüceliği ile bütün kullarını gözeten ve koruyan Allah! Bizi afvınla dünya, kabir, haşr ve cehennem ateşlerinden kurtar! Ey dünyada bütün mahlûklarına ihsan ve ikram eden Allah! Âmin...

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Arzu Etmek Fakat İrade Edememek

(Muş'tan gelen mektuba cevaptır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Gayet acîb bir mes'eleyi istişare mahiyetinde bana yazıyorsunuz.

Evvelen: Size şunu tavsiye ederim ki, üstesinden gelinemeyecek şeylerle meşgul olmaya lüzum yoktur.

Islah-ı Âlem, ancak İrade-i İlâhîye ile mümkündür. Nitekim Üstad-ı Muhterem (r.a.) "Ben de âlemin ıslahını arzu ediyorum. Dua ediyorum. Fakat irade edemiyorum" buyuruyor.

Sâniyen: En kolay iş nefsimizin ıslahı iken, ona bile muvaffak olamıyoruz. Bu derdin çaresi, emrolunduğu gibi istikamet etmek için sa'y etmek, İlâhî icraata karışmamak, tevfik ve mededi yalnız Allah'tan beklemektir, kanaatindeyim. Beşere hidayet nurunu getiren Peygamber-i Zîşan, o nur ile arzın sekenesinin yarısını şirkten kurtarmış, beşte birinin de hidayete erişmesine vesile olmuştur.

Fakat ümmetinin yetmiş üç fırkaya inkisam edeceğini, bunlardan yalnız bir fırkanın ehl-i saadet olacağını da haber vermiştir. Bu haber tahakkuk etmiştir. Bir zamanın adını da kendileri koymuş, "fesad-ı ümmet zamanı" buyurmuş. Çareyi, devayı da emir ve tavsiye etmiştir. Bizler bu mariz asırda ve fesad-ı ümmet zamanında –Lillahilhamd- mahzâ lütuf ve ihsan-ı İlâhî olarak en makbul bir hizmetle taltif edilmişiz. Bu hizmetin hâdimlerine ihlâs düsturları ile de tefrikalara düşmemek imkanı verilmiş.

İhlâsı bırakanlar zarara uğrarlar, uğruyorlar ve uğrayacaklardır. O gibilere de acıyarak hayır dua eylemeliyiz.

Bu kudsî hizmette neticeyi düşünmeden tek başımıza da kalsak, emrolunduğu gibi harekete ikdam eylemek ve meded-i Bâri'yi niyaz eylemek zarurîdir.

Biz ihlâs kuvvetini küçük görenlerden değiliz. Şahsiyet-i maneviye bu hizmetin ihlâslı ve devamlı şakirdleri zümresindendir. Allah, ihlâslı hizmete sebat ile devamı tevfik ve te'sir buyursun. Âmin.

"Ey derde derman isteyen, yetmez mi dert derman sana!" diyen zât gibi ben de; "Ey bu asrın manevî elemini nefsine çektiren kardeş, yetmez mi Kur'ân ve iman hizmeti sana" diyerek yazıma son veriyorum.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

İlletten Hikmete

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim...

27. 10. 1971 tarihli mektubunuzu, dün (2 Kasım 1971) aldım. Bugün şu birkaç satırla cevap vermek istiyorum:

Bilmukabele Ramazanınızı ve Leyle-i Kadrinizi tebrik ederim. Çocukları getirip o bakımdan huzura kavuştuğunuza memnun oldum. Allah maddî-manevî huzurunuzu devam ettirsin.

Bazı asabî halinizden yakınıyorsunuz. Ben kendimi yokladım, bende de o hâl var. İhtiyarlık bazen büsbütün âsâbımı çok bozuyor. Ama hamd olsun, devam etmiyor. Öyleyse bu maraz-ı müşterekimizi Allah, lûtfu ile zararsız hale tebdil buyursun, bizi sâbirînden ve şâkirînden eylesin, âmin.

Sizin sorduğunuz mes'ele ki, hiç oruç tutmayanla, tutanlardan kasıt; geceden niyetlenmiş olduğu halde gündüzün Ramazan orucunu bozanlara kefaret lâzım oluyor da, hiç tutmayanlara neden kaza kâfi geliyor?

Cevap: Evvelâ ibadetlere dair olan mes'elelerde illet aramakla değil, belki hikmeti vardır, deyip uymakla mükellefiz. Herhâlde sizde Merhum Ömer Nasuhi Efendi'nin *Büyük İlmihal*'i vardır. Tafsilat için oraya ve bulunduğunuz yerdeki müftüye müracaat ediniz. Kefaret âyetle sabittir ve çeşitleri vardır. Kefaret, özürsüz oruç bozana bir cezadır. Kefarette köle ve cariye azad etmek şarttır. Ancak memleketimizde köle veya cariye almak mümkün olmadığı için oruçla emrolunmuştur. İlâhî yasağı işlemeye bir cezadır. Niyeti bozmak, ahdi bozmak demektir veya İlâhî hududu aşmaktır, cezası da kefarettir. Hiç oruç tutmayan münkir ise, ona Müslümanlığı kabul etmemiş nazarıyla bakılır, nefsinin arzusuna muhalefet edememekten ise günahkârdır. Tevbe ile temizlenmek ve kaza ile Rahmet-i İlâhîyeye iltica etmek lâzımdır. Ramazanın hikmetlerine ait herhalde bildiğiniz eserde de,

ehl-i sıyama muhalefet edenin mânen ne hâle geldiğini burada tekrara ihtiyaç yoktur.

Elhâsıl emr-i teabbüdî denilen şeylerde illete bakılmaz, hikmete bakılır. Dinî meselelerde mutlaka hikmet vardır, demek kâfidir.

Seferde dört rek'atli farzların iki olarak kılınmasındaki hikmet; meşakkattir. Sefer olsa, yolculuk çok rahat da mümkün olsa namaz kasr edilir, iki rek'at olarak kılınır.

Etrafınızdaki tanıyanlara ve efrâd-ı ailenizle size selâm ve dualarımı bildirir, daima "Elhamdülillahi ale'l-imani ve'l-İslâm" demeye gönülden muvaffak olmanızı İlâhî rahmetten niyaz eylerim.

15 Ramazan 1391

el-Bâki el-hubb-u fillah

Hayır Duanıza Muhtaç Kardeşiniz

Kalbe Ne Hutur Ederse...

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili kardeşim...

Ramazan-ı Şerife girdiğimiz ve ahvâl-i ruhiyem hiç müsaade etmediği bir zamanda bazı şeylerin izahını istiyorsunuz. Kısaca, kalbe ne hutur ederse yazmaya çalışacağım. İnşaallah tatmin olursunuz.

Mesnevi-i Nuriye'nin Şûle Bahsinde "Velilerin himmetleri, imdatları, manevî fiilleri ile feyiz vermeleri hâlî veya fiilî bir duadır. Hâdî, Muğis ancak Allah'tır. Fakat insanda bir lâtife, bir hâlet vardır ki, o lâtife lisanı ile her ne sual edilirse, velev ki fasık da olsun, Cenâb-ı Hak o lâtifeye hürmeten o matlûbunu yerine getirir." İzahını istiyorsunuz.

Cevap: Lâtifenin açık adını bilemiyorum. Ama insanda hiss-i kable'l-vuku denilen, yani olmadan evvel olacak şeyi hisseden

bir lâtife vardır. Meselâ: Hiçbir sebep yokken bir arkadaşını görmek ister. Gayet az bir zaman sonra onunla karşılaşır. Lâtifeyi veren Allah'tır. Onun hayal ettiği şeyi de sür'atle ihsan eder.

- Buhâri ve Müslim'in rivayet ettiği hadis-i şerifte, ana rahmindeki nutfe, alaka, mudga olması, ruh nefhedilmesi hadisesi, Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı şeylerdeki kader-i tasarrufu, varlık vücudu gelmeden ve geldikten sonra yazılıdır. İlâhî kaderde değişiklik olmaz. Fakat insan, hakkındaki kader-i ilâhînin cilvesini bilemez. Onun vazifesi emrolunduğu gibi istikamet ve hikmet-i halkına muvafık bir surette ubûdiyet etmektir. "Biz cin ve insi yarattık ki, Bize kulluk etsinler." mealindeki âyet bu hakikate işaret eder. "Bazı insanların amelleri iyi, bazılarının da kötü devam ederken, sonları iyinin kötü, kötünün de iyi olduğu vakidir. Öyle ise itibar işin sonunadır." meâlindeki hadise dikkat etmek, ne oldum değil, ne olacağım demek, icap eder. Yani insan ameliyle mağrur olmayacak. Fakat Rahmet-i İlâhîden de asla ümidini kesmeyecektir.

- Kader kelamı ile yazılan yazı değişmediğine ve kul bu yazıyı değiştiremediğine göre, mes'ul olmamak mı lazım gelir? Elbette mes'ul olunur. Kader ile cüz'i ihtiyarînin itikadî mes'elelere girişi de zaten bundandır.

Hülasa: İnsan korku ile ümit arasında bulunacak. Ne ye'se kapılacak, ne de istikametten, ibadet ve ubûdiyetden ve Rahmet-i İlâhîyeye itimattan vazgeçecektir. "Yâ Rab, affedicisin, affı seversin. Beni, ebeveynimi ve umûm kardeşlerimi affet!" diyerek yalvarmaya devam edecektir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Hayır duanıza muhtaç kardeşiniz

Hayatı Veren Kim ise

Sevgili Kardeşim...

Sizin bir sualinize kısa bir cevabım; Allah (celle celâluhû) hayrın da şerrin de Hâlıkıdır. Nazara hoş gelmeyen, çirkin görünen şeylerin Hâlıkı da Allah'tır. İlâhî tevhid bunu böyle iktiza ediyor. Fakat Cenâb-ı Hak, izzet ve azamet sahibi olduğundan, zâhirde izzet ve azamet yakıştırılmayan şeyler için bazı esbabı perde yapmıştır ki, beşer o esbâba o çirkin ef'âli yüklesinler de Hâlîk'dan bilmesinler.

Azrail Aleyhisselam'ın, "Ya Rab kulların benden küsecekler, darılacaklar" demesine karşı, Allahu Teâlâ; "Yâ Azrail... Seninle ruhunu kabzettiğin mahlûklarım arasına öyle sebepler koyacağım ki, hep onlarla meşgul olacaklar." buyurmuştur.

Hakikatte hayatı veren kim ise, muvakkaten alan da O'ndan başkası değildir.

Küçük Ali

Sevgili, vefalı ahiret kardeşim...

Küçük Ali kardeşimizin vefatını bildiren mektubunuzu dokuz gün evvel almıştım. Allah rahmet eylesin. Maalesef bu merhum kardeşimizle de dünya gözü ile görüşmek müyesser olmadı. İnşallah ebedî saadet âleminde görüşürüz. Ölümün hakikatini bilen Kur'ân'ın tilmizleri için bu gibi şeyler sûrî ayrılıştır. Allah hayatımızı iman ve İslâmiyet ve imanî hizmet dairesinde geçirmek ve son nefesimizi kelime-i münciye-i mübareke olan اَشْهَدُ اَنْ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ile vermek nasip ve müyesser eylesin.

Merhum kardeşimize, başta mübarek Üstadımız olduğu halde bütün geçmişlerimize Allah'tan sonsuz rahmetler dilerim.

Kader-i İlâhî Değişmez

Sevgili Kardeşim...

Kader Bahsinde "Seyyiâtı isteyen nefs-i insaniyedir." deniliyor. Bu husus İhlâs Dersinde de geçer ve Yusuf Aleyhisselam'ın hissiyatına tercüman olan اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلاَّ مَا رَحِمَ رَبّى[253] ilâahir âyeti de nefsin, kötülüğü istediğini göstermeye kâfi delildir. مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ Yâni: "İyiliği Allah'tan, kötülüğü nefsinden bil." meâlindeki âyet-i Kur'âniye bu hususu tamamen açıklığa kavuşturmaktadır. O emir ve nevâhi, zîşurun akıl nimeti ile nimetlendirilmiş olanlarınadır. Nefsin arzularına uyan kötülüğe gider. Aklı ve kalbi iman ile nurlanmış olan tehlikeyi anlar. Selâmetin ancak Kur'ân'ın emirlerine uymak ve nehiylerinden kaçınmakta olduğunu bilir, muhtemel tehlikeyi atlatır.

Kadere iman rüknü: Hayır ve şer Allah'ın dilemesi ile olur, yâni; hayrın da, şerrin de Hâlıkı Allah'tır. Nefsin arzusuna uyup şer işleyene mes'uliyet vardır. Çünkü cüz'î irade insanın elindedir. Hayra ve şerre girmek, onun cüz'î iradesini kullanmasını iktiza eder. Şerri isteyen nefs-i insanî olduğundan, cüz'î iradesini ya o nefsin istediğine göre kullanır veya Allah'ın rızası üzere kullanır. Bir insan nefsinin kötü arzusuna uysun, ondan sonra da "kaderim böyle imiş. Benim mes'ul edilmemekliğim lazım gelir" desin. Bu sözün aklı başında olanlarca kabulüne imkân yoktur. Cüz'î irade ve ihtiyarın elinden alınmış mı idi, hayır alınmamıştı. Amma kader-i İlâhî değişmez. "Demek bu kötülüğü benim işlemekliğim takdir buyurulmuş" denilirse, ona cevaben; "Sen kader-i İlâhînin hakkında hayır ve şerden neyi irade buyurduğunu biliyor musun, Levh-i Mahfuzu gördün mü?" diye sorarız. Elbette "hayır" diyecektir. Öyle ise "ey haddinden hadsiz derecede tecavüz eden zavallı ahmak, işte insanlara verilmiş cüz'î iradenin, kader-i İlâhîyi kötülüklere merci bilenlere, İlâhî kaderi

253 "Nefis gerçekten kötülüğü çok emreder. Ancak Rabbimin esirgediği müstesna!" (Yusuf, 12:53)

mes'ul görmemek için insanların ellerine ve ihtiyarlarına verilmiş olduğunu düşün, ayıl" demek lazım gelir.

Kardeşim bu mes'eleyi bundan fazla görmeye ihtiyaç yoktur. Lillahilhamd meşguliyetimiz her gün devam ediyor. Allah iman ve Kur'ân yolundan ayırmasın. Âmin.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Kardeşiniz

Şehidlik

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili Kardeşim...

Suallerinize kısa cevap verebileceğim.

1- Şehitlik rütbesini almak için ameli olmasa da, herhalde imanı olmak lâzım gelir. İmanına göre amel etmeyen, günahlara girenlere fasık denilir, kâfir denilmez. Bunlara hüsn-ü zan edilmeli. İmanın her rüknünü inkar eden veya kabul etmeyen imansız sayılır. Onlara şehid denilemez.

2- İnsan-ı mü'mine göre ruh, onun âzâ ve cevarihini ve letâifini, hayatı müddetince te'siri altına alan, teşbih câiz ise, bedenin her tarafına sirayet eden bir elektrik cereyanı demektir. Ruh ölümle bedenden ayrılıncaya kadar, o insanın ebede kadar olan hayatının nuru diğer ruhlularla münasebetini idrak ederek, küllî olmaya müstaid olur. Ve ruh âyet-i kerimedeki sarâhata göre bir kanun-u emrîdir. İsrâ Sûresi, âyet 85'de şöyle deniliyor: "(Ey Resûlüm) Bir de sana ruh'tan, (ruh'un hakikatinden) soruyorlar. De ki; ruh Rabbimin bildiği bir iştir ve size ilimden ancak az bir şey verilmiştir."

3- Ruhun değişmeyip bedenin değişmesine delil olarak, bir yavrunun kocaman bir insan olana kadar aynı ruhu taşıması kâfidir.

4- Ebed yolculuğu, âlem-i ervahdan, rahm-i mâderden, bu hayattan, berzah âleminden, haşir âleminden, sırattan geçer.

Rahm-i mâder, fâni hayat için tedricen tekevvün eden bir intizar salonudur.

Berzah Âlemi: Ehl-i iman için ebedî mes'ud hayata geçmek için bir istirahat ve telezzüz mahallidir.

Haşir Âlemi: Ebedî saadete girmek için bir toplanma ve hesaba çekilme mahallidir.

Demek âlem-i ervahda, ruh kafileleri cesed libasını giymeye sıra bekliyor. Cesed kafesini bırakın, ruh kafileleri yâ âlâ-yı illiyyine veya esfel-i sâfiline geçme nöbeti bekliyorlar.

Haşirde ikinci cesed libası ile ruh kafileleri muhakeme ve muhasebe ile, ya cennete uçmak veya cehenneme yuvarlanmak için toplanacaklardır.

Berzahda telezzüz ve elem olacaktır. İman pasaportunu alanlara ruhanî lezzetler ve sevdiklerine kavuşmalar olacağı gibi, Allah muhafaza buyursun, iman pasaportu alamayanlara ruhanî elemler ve azaplar olacaktır.

"Kişi sevdiğiyle beraberdir." hadis-i şerifince iman-ı tahkikîyi elde eden Mü'min için sevdikleri ile daima beraberlik vardır.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Kadir Gecesi

Aziz Kardeşim...

Mübarek Kandil gecelerinde kılınabilecek, Regaib gecesi için yazdığım, on iki rek'at bir namaz var. Bu namaz Mi'raç gecesinde de kılınabilir.

Kadir gecesinde isterseniz Tesbih Namazı kılarsınız. Dört rek'attır. Her rek'atte Fatiha'dan evvel 15, Fatiha ve sûrelerden sonra rükûa gitmeden 10, rükû'da rükû' tesbihlerinden sonra 10, rükû'dan doğrulunca 10, secde tesbihinden sonra 10, iki secde arasında 10, ikinci secdede secde tesbihinden sonra 10 def'a "Sübhanallahi velhamdülillahi vela ilahe illallahü vallahü ekber"

tesbihini okursunuz. Bu suretle her rek'atte 75 tesbih yapmış olursunuz ki, dört rek'atte 300 tesbih eder.

Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır. Tefekküre ehemmiyet veriniz. Yani: Bize şahdamarımızdan daha yakın ve kalbimizden geçenleri bilen Rabbimizden gizli hiçbir şey olmayacağını düşünüp, O'nun huzuruna lâyık olmaya çalışmak kâfi. Bu kadarla sözüme son verirken muvaffakiyetler dilerim. Sizden daima hayır dua beklerim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

1660 Defa "Ya Allah"

17. 12. 1960

Sevgili Kardeşim...

Receb'in birinci günü iki rek'at namaz kılınır; her rek'atta bir Fatiha ve bir sûre, namazdan sonra da; 111 kere salâvat-ı şerife, 1660 defa "Ya Allah!", her gün Ramazan sonuna kadar 1000 kere "Lâ İlâhe İllallah", 100 kere "Muhammedün Resûlullah" denecek.

Dua ve geçmişlere bağış için hususi bir şart yoktur. Yekdiğerimize hayır duadan başka ne yapabiliriz?

Uhrevî Kardeşiniz Hulûsi

Siyaset ve Zarar

Kur'ân'ın tilmizleri ve Nurların hâdimleri hakkında, daha ziyade siyasî kanaatlerden doğan elem verici, bu mübarek zümreyi yekdiğerine düşman kılan şâyialar bu yazıya vesile olmuştur.

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşlerim...

Mübarek Üstadımız hepinizin bildiği gibi en az onbeş günde bir defa okumaklığımız lazım gelen Yirmibirinci Lem'a ile (İhlâs

Risalesi) ihlâs kuvvetine dayanmaklığımızı tavsiye ederek, ihlâsı kazanmak ve muhafaza etmek için düsturlar koymuştur.

Siyasî kanaatlerin tahribatından korunmak için de Uhuvvet adlı dersini vermiştir. Bu iki eser, bizleri muhtemel felâket ve manevî mes'uliyetten kurtarmaya kâfidir. Birbirimize karşı kusurlarımızı affedip, hizmetin zararına sebep olacak düşüncelere girmeyelim. Biliyorsunuz ki din düşmanları her vesile ile Kur'ân'ın hâdimlerine tecavüzden geri kalmıyorlar. Bunların çirkin emellerinin tahakkukuna imkân vererek, çok büyük vebâle ve günaha girmiş oluruz.

Siyasetle iştigal hizmetimize çok zararlıdır. Kimse siyasî kanaatinden dolayı ayıplanamaz. Fakat ihsan-ı İlâhî olarak omzumuza yüklenen hizmet o kadar ehemmiyetlidir ki, siyasetle uğraşmaya vaktimiz yoktur. Siyasî faaliyetlerde bulunacaklar çoktur. Bu işi onlara bırakalım da, siyasî kanaatimizi yalnız seçim esnasında sandığa atacağımız rey pusulasına saklayalım ve ifşa etmeyelim yeter.

Netice: İhlâs ve Uhuvvet dersleri, bizleri sarsılmaz hale getirmeye, manevî yaralarımızı tedaviye, nefsanî arzulardan vazgeçmeye, şahsiyet ve Rahmet-i İlâhînin devamına götürecek esasları havidir. Başka fikir beyanına ihtiyaç yoktur. Allah cümlemizin yardımcısı olsun. Kalplerimizi Allah, Peygamber, Kur'ân sevgisi ve fenâ-fi'l-ihvan ile nurlandırsın. Her türlü şerlerden ve şerlilerin şerlerinden ehl-i imanı korusun. Âmin.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Bir Zaman Gelecek

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Mucizât-ı Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) Risalesi'nde, Üstad'ın yazdığı ve Nübüvvet-i Ahmediye'yi (sallallahu aleyhi ve sellem) tebşir eden şeyler hakikattir.

Sanemin konuşmasının mahiyetini şimdilik bilemiyorum. Fakat وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ sırrınca, her şey lisan-ı hâli ile Cenab-ı Hakk'ı zikreder. Nübüvvet-i Ahmediye'den (sallallahu aleyhi ve sellem) evvel hatiflerin, kâhinlerin tebşiratı irhâsâttır. Nübüvvetten sonrakiler mu'cizattır. Sanemlerden gelen sesler, olsa olsa hatifler, yani cin taifesidir. Cinlerden müslüman olanlardan biri, saneme tapanları uyandırmak için İrade-i İlâhîye ile söylemiştir. Allah onu konuşturduğu gibi taşı, ağacı, hayvanları, denizi, dağı, havayı da konuşturur. İrhâsât veya mu'cize olarak bunlar konuşmuşlardır. Risalet-i Ahmediye'ye şehadet etmişlerdir. Kâinatta o Zâtı tanımayan yoktur.

Bir zaman gelecek, ağızlar mühürlenip, eller söylendirilip, ayaklara şehadet ettirilecektir. Yâsin Sûresi'ndeki: اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰى اَفْوَاهِهِمْ[254]... âyet-i kerimesi bu hakikate işaret etmektedir.

Kardeşiniz Hulûsi

Her Şey Allah'ı Zikreder

8 Şubat 1958

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Benden İşaretü'l-İ'caz tefsirindeki bir tabir münasebeti ile bir sırra mazhariyetin nasıl elde edilebileceğini soruyorsunuz.

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ

Cevap: Risale-i Nur'u ihlâsla ve dikkatle mütalâa etmekle bu hakikate herkes hâlince nâil olur. Binaenaleyh Yirmidördüncü Söz'ü dikkatle çok mütalâa et. Zaten kâfirleri tavsif eden o âyet, mü'minler için mucîb-i endişe olamaz. Korkmayınız. Sizin gözünüz, kulağınız, aklınız, kalbiniz iman ile nurlanmıştır. Ve nurları günden güne artmaktadır. Size soruyorum; şiddetle esen bir rüzgârın ağaç dallarından çıkardığı sesler, gafillerin dinledikleri gibi mânâsız bir gürültü mü? Yoksa "Hû Hû" mu? Bir vapurun

254 "O gün onları ağızları üzerine mühür basarız..." (Yâsin, 36:65)

makine dairesinden gelen ses ürkütücü bir gümbürtü mü? Yoksa "Yâ Hak, Yâ Azîm, Ya Kadir..." mi? Baharda arzın bir nevi dirilişi, suların çağlaması, kuşların cıvıltıları, kuzuların melemeleri, birçok Esmâ-i İlâhîyenin gözle görülmesi ve kulakla işitilmesi değil midir?

Bu seslerin hepsi Yirmidördüncü Söz'deki, sarih bir surette "Yâ Rahîm, Yâ Rahîm, Yâ Rahîm" diyen kediler gibi değildir. Fakat eşyaya kendileri hesabına değil Hâlık'ları, Sâni'leri hesabına bakılınca, bir lokomotiften "Allah Allah" sesi nasıl duyulmaz! Fakat maddeye dikkat edilirse korkunç bir gürültü mânâsı verilir. İşte Risale-i Nur şakirdleri, her şeyde tecelli eden Esmâ-i İlâhîyeyi tanımayı ve her şeyden o şeyin kendisine mahsus dili ile söylediği tesbihatı duymayı öğreniyor. Sûre-i Kâf'da اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ[255] âyet-i kerimesini okuyan ebabil denilen kuşların, bu âyeti sarâhate yakın bir tarzda ötüşlerinde söylemeleri, yani Allah insana ilmi ile şahdamarından daha yakın ve insanın hareketlerini hatta kalbinden geçirdiği şeyleri de bildiği için, hayır ve şer amellerini yazmaya iki melek memur ve müekkel ettiğini ve bu sebeple ma'siyetten kaçınmalarını, bu kuşlara tesbih ve zikir ettirerek gafletteki insanları uyandırmak istiyor. Yine bu mübarek kuşların قُلْ اُوحِىَ اِلَىَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوآ اِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا dedikleri de rivayet olunur. Kur'ân'ı bir sabah namazında Hazreti Peygamber'den (sallallahu aleyhi ve sellem) işitip kavimlerine giden dokuz cinin: "Biz kelâm-ı beşere benzemeyen, din ve dünyanın salâh ve sevabına hidayet eden bir Kur'ân işittik. Onunla iman edip bundan böyle Rabbimize bir şeyi şerik etmeyiz." dediklerini, vahiy suretiyle ümmetine tebliğ etmesi emrolunuyor.

"O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur." (İsra, 17: 44) âyet-i kerimesi her şeyin zâkir olduğunu beyan etmektedir.

Şimdilik bu kadar yeter. Tafsilat için Risale-i Nur'a müracaat edilsin. Kâfi gelmeyen şeyleri ve şüphelerini sor. Risale-i Nur'un

255 "Hatırla ki, biri (insanın) sağında, biri solunda oturmuş iki melek, işlediklerini tespit ederler." (Kâf, 50:17)

himmeti ile halle çalışırım. Alâkadarlara ve size çok selâm ve dualar ederim. Hayır duanızı beklerim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Hulûsi

Tecrübemiz Böyledir

1 Recep 1393

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili Kardeşim...

Kur'ân hattı ile yazı öğrenmek elbette pek faideli ve sevaplıdır. Fakat hâl-i âlem mütedavil hattı ve o hatla bu mübarek eserlerin yazılmasını zaruri kılmakta ve bu zaruret gün geçtikçe artmaktadır. Hassaten yüksek tahsil gençliği buna muhtaçtır.

Kardeşim, müşkilât ne kadar çok olursa olsun, manevî hizmete devam mecburîdir. Bu husus asla terk ve ihmal edilemez. Ubûdiyet bırakılamaz.

İzahını istediğiniz şey İhlâs Risalesi'nde açıklanmıştır. Dikkatle okumak anlamaya kâfi gelir. Başkaca izaha ihtiyaç bırakmaz. Yalnız şu kadar deriz ki: Niyetler hâlis olacak, yekvücud haline gelinecek. Yani, bu cemaatin bir âzâsı, manevî bir vücudun âzâları hükmüne geçecek. Faal bir fabrikanın çeşitli çarkları, âletleri gibi olacaklar. Malûmdur ki bir fabrikanın çalışmasında tek bir âlet eksik olsa veya tek bir çark arızalansa, o fabrika işlemez hâle gelir. Bunun gibi aynı gaye ve maksatla bir hizmet etrafında toplananlar sırr-ı ihlâsı elde ederlerse, onlar bir tek şahs-ı manevî hâline gelirler. Her fert o şahs-ı manevîde bir âzâ gibi olur. Beraber işler, beraber istiğfar ederler, beraber ibadet ederler. O şahs-ı manevînin kazancı her ferdin defter-i hasenesine tam olarak geçer.

Bu kısım dersleri sık sık ve dikkatli mütalâa ederseniz, mânâları inkişaf eder. Tecrübemiz böyledir.

Hayır Duacınız

Eser-i Rahmet Olarak

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili Kardeşim...

Dört kardeşin imzaladığı mektuba cevaptır.

İnşirah Sûresi'nden sualinize gelince; bu sûrenin فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا[256] âyetlerinin kısaca tefsirinde: "Dünyadaki güçlüğe ahiretteki kolaylık, Mekke'deki güçlüğe Medine'deki kolaylık veya Medine'deki güçlüğe Cennetteki rahatlık." gösterilerek mü'minlere teselli veriliyor. Biz de buradaki zalimlerin ahiretteki neticelerini اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا penceresiyle mânen müşahede edip teselli bulabiliriz.

Hizmetimiz bir nev'i ubûdiyettir. Ubûdiyet terk edilmez. Meselâ: Namaz terk edilmez, hasbe'l-beşeriye vakti geçerse kaza edilir. Hastalar ve misafirler namazı terk edemezler. Hasta ve misafirler şeriatin gösterdiği kolaylıktan faidelenirler. Fırtınalı zamanda pencereler kapanır, lüzum ederse camlardan hârice bakılır. Soğuktan korunmak için en küçük delikler de kapatılır. Dâhilî ısıtma vasıtalarına başvurulur. Siz de vazifenizi yapmakta ihtiyat eder, Rahmet-i İlâhîden emin olur, zararlı münakaşalardan içtinab edersiniz.

Merhum Üstad'ın "Evvel-âhir tavsiyemiz; tesanüdünüzü muhafaza, enaniyet, benlik ve rekabetten tahaffuz ve itidal-i dem ve ihtiyattır." tavsiyesini tatbik etmelisiniz. Küçük derslerdeki: "Ahirette imanı olanın hadiselerden titremeyeceği ve kâinata dilenci olmayacağı, tam münevverü'l-kalb bir mü'min âbidi kürre-i arz bir bomba olup patlasa, onu korkutamadığını" düşünmenizi ilâveten hatırlatırım.

لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ حَتَّى يَاْتِىَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ

256 "Demek ki, bir zorlukla beraber, bir kolaylık vardır. Evet, o zorlukta beraber muhakkak bir kolaylık vardır." (İnşirah, 94:5-6)

Hadis-i şerifinin mânâ ve tefsiri hakkındaki dersi, ilk yazılışında bir kere okumuştum. Hatırımda kalabilen kısa meâli: "Ümmetimden hakkı izhar edecek taife kıyamete kadar zâil olmazlar." mânâsındaki bu hadisin izahı ve istihracında, hatırımda kalmayan bir tarihe kadar "Vetevasav bilhakkı" veya i'lâyı kelimetullahın aşikâr bir surette yapılacağı, o tarihten sonra sırren yapılacağı ve kıyametin 1500 senesi yarısından evvel "Lâ ya'lemül gaybe illallah" vukua geleceği ve kıyametin kopmasından iki sene evvel eser-i Rahmet olarak ehl-i imanın ruhları kabzedilip, kıyametin kâfirlerin başına kopacağının haber verildiğini hatırlayabiliyorum.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Dünya Bir Metâ Değildir ki...

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili Kardeşim...

"Dünya bir metâ değildir ki üzerinde niza' edilsin" diyen Sadi-i Şirazî'nin mânâlı sözü düşünülünce, ancak bekayâ ve ahirete müteallik olan kıymetli şeylere bakılmak lazım geldiği bir kez daha anlaşılıyor.

Bu fâni âlemdeki kalbî ve samimî ve ihlâslı muhabbet çekirdeğinin tam, münevver, meyveli uhrevî bir ağaç olacağına –Lillâhilhamd- inanıyoruz.

İmânî düsturlar, bizi fâni âlemin geçici şeyleri ile meşgul etmezler, ümidindeyim. Zalimin hak ettiği cezayı göreceği, mazlumun inandığı adalet-i İlâhînin tam tecelli edeceği ahirete iman edenlere, dünyevî elemlerden şekvâya lüzum kalmaz. Madem dünyaya ait meşakkatler sabredilirse sevap verip geçerler ve geçiyorlar. Onlara karşı sabır içinde şükür ile metanetle mukabele etmek gerekir.

Kabir ziyaretindeki sualinize gelince: Ziyaret-i kuburun ehemmiyeti ölümü ve ahireti hatırlamak değil; belki hatırdan çıkarmamak için bir vesile olmalıdır. Hakikat buradadır.

"Mahal-i defin", bence kat'î olarak bilinemez. Rivayetlerin çok ehemmiyeti yoktur. Ruhlara ithaf edilecek Kur'ânî sevapların yerlerine yetişeceğinden şüphemiz yoktur.

Sual: "İman ve nur, insanı ışıklandırıyor. Üstünde yazılan bütün mektubât-ı Samedaniyeyi okutturuyor. Öyle de kâinatı dahi ışıklandırıyor. Zamanı mazi ve müstakbel-i zülûmattan kurtarıyor." Bunun izahı nasıldır?

Cevap: İzahı aynı mahalde yeter derecede yapılmıştır. Kısaca: İnsanda ve âlemde tasarruf eden Zât'ın Esmâ-i İlâhîyesinin hem şahsında, hem âlemde vakit be-vakit ayrı ayrı tarzda tecellisini hissedip anlamak demektir. Hastalığı ile "Şâfi" ismini, açlığıyla "Rezzak" ismini anladığı gibi, diğer isimleri de Rahmet-i İlâhîyenin eserlerini görmek ile anlayabiliriz, demektir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Cevherler Beş Kısımdır

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili kardeşim...

Uzun mektubunuza cevabım bu yazı ile kısa olacak. Kusura bakmamanızı peşinen rica ederim. Sıraladığınız mazeretlerle buradan ayrılmayı zarurî göstermiş, biz de ister istemez muvafakat etmiş idik ki, bu da kapalı kaderin bir tezahürüdür. Fâni ve zâil şahsiyetim size ne ümit ve ne fütur verebilir. Ne zaman artık orada kalmayı faideli bulmazsanız, teşebbüs edebilirsiniz. Allah için birbirine muhabbet besleyenlere ayrılık yoktur. Daima beraberlerdir.

Merkez ilkokullarına nakliniz, maarif mesleğine girmek hususundaki arzunuzun tahakkuku demektir. Bu arzunuz için ancak, Allah hakkınızda hayırlı etsin, derim.

Elbette her sahada iyi ve kötü cihetler vardır ve olabilir. Sabırlı davranış, muhite intibakı becermeye dirayetiniz, inayet ve Rahmet-i İlâhîyeye itimadınız müşkilleri yenmeye kâfi gelir, ümidindeyim. Validenizin rahatsızlığının sıhhate dönmesini eltaf-ı İlâhîyeden niyaz ederim. Sıhhî tedbirlere de tevessül edilirse iyi olur. İnşallah toplu halde yapmakta olduğumuz dualarla Rahmet-i İlâhîyye müşfik validenizi de dâhiline alır.

Suallerinize cevap:

1- "Kur'ân'ın hazinesinden o zatâ verilen âlet ve elektrik, tahkikî imandan gelen kuvvet ve nurdur. Hıfz-ı Kur'ânî her müşkilâta galib ve lezzet-i hizmet-i imaniye her kederi unutturur" dersi ile biz de o satırları takip edebiliriz.

2- İnsanın her ferdinin sâir hayvanâtın bir nev'i hükmünde olması: İnsanın mükerrem bir mahlûk olması, ahsen-i takvîme müstaid bir yaradılışa lâyık görülmesi, âzâ, âlet ve cihazât ve letâif ile tezyin edilerek umûm mahlûkat üstünde bir zabitlik ile tesbihatlarına müdahale etmesi, hayatlıların Vahibü'l-Hayat'a olan tahiyyelerini kendi hesabına O Zât'a (celle celâluhû) takdim etmesi gibi yüksek meziyetler, insanın iman ve İslâmiyetle nurlandıktan sonraki hâli, elbette böyle bir tek insanın, hayvanların bir nev'i hükmünde olduğuna kâfi delildir.

3- Hava âleminden, nur âleminden, ânâsır âleminden gelen insanın cevherleri hangileridir?

Bu suale cevap vermeden önce, bir başlangıç yapmak lazım. Bir Vacibü'l-Vücud var ki Allah'tır. Bir de mümkinü'l-vücud var. O da Allah'ın var ettikleridir. Mümkinü'l-vücud olan şey, eğer vücudunun bekâsından değişikliğe uğramazsa ona "cevher" denilir. Eğer değişikliğe uğrarsa ona, "araz" derler. Vücud başka, bekâ-yı vücud başkadır. Bütün münkinat ya cevherdir veya arazdır. Cevherler beş kısımdır:

1- Hayâlî: Bir maddenin hayâli, zihinde tasavvur olunan şekli.

2- Suret-i cismiye.

3- Cism-i tabiî.

Bu üç cevher birbirine yakındır. Diğer iki cevher birbirinden farklıdır.

4- Nefis.

5- Akıl.

Araz: Mütekellimîne göre nefsi ile kâim ve sabit olmayıp, cevher ile kâim olan şey. Yenecek şeyler, renkler gibi. Bu başlangıçtan sonra hava âleminden gelen cevher, ağzımızın boşluğundaki hava, şuurun müdahalesi ile meydana çıkan mânâlı sözler. Tırnak kadar bir alıcı radyonun içindeki hava, Hüve Nüktesi'ndeki izaha göre, insana hava âleminden gelen veya gönderilen cevherdir. Nur âleminden gelen cevher iki türlü düşünülebilir ki, zâhir olanı gören gözdür.

Öyle kimseler var ki göz yapısı itibarıyla sağlam görürken, nuru olmadığından bakar kördür.

Bir de bâtını görmek vardır ki, buna da "nurlanmış kalbin görmesi" denilir. مَنِ اخْتَفٰى بِشِدَّةِ ظُهُورِهِ Yani: Şiddet-i zuhurundan gizlenmiş olan Allah'ı (celle celâluhû) nurlanmış kalp sahibi kendisinde ve âlemde görür.

Ânâsır âleminden gelen cevherler su, hava, toprak ve ziya-hararet denilen dört unsurdur.

Otuzuncu Lem'a'nın 6. Nükte ve hâşiyelerine ilâveten, Enbiya Sûresi 30. âyette "suyu" her şeye sebeb-i hayat kıldığını, Allah ferman buyuruyor. Su zâhiren bir maddedir. Fakat iman nuru onu bir cevher olarak tanıtır. Havanın, cevher oluşu geçti. Tekrara lüzum yok. Toprak zâhirde maddedir.

Sûre-i Kehf, 37. âyet ve daha birçok âyetin, insanın topraktan halk olunduğunu ve daha birçok mahlûkata da vesile-i hayat olduğunu göstermesi, topraktan gelen cevheri gösterir. Hayatımızın devamı için muhtaç olduğumuz hayvanî ve nebatî maddeler topraktan halk olunuyorlar. Ziya ve hararet beraber

düşünülür. Bu unsur olmazsa hayatlı hayatını devam ettiremez. Vücuddaki kanın deveranı ve cevelanı, harareti meydana getiriyor. Bize teshir edilen şems; evimizi, kendimizi ve muhtaç olduğumuz maddeleri hem ısıtıyor, hem istifade edilecek hale getiriyor. İşte araz içindeki cevheri veya cevherleri bu mülâhazalarla bulur ve görürüz...

Bu kadar yeter. Umûm nâmına selâm ve dualar sunarız.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Atâ ve Kaza

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Sevgili Kardeşim...

Cenab-ı Hakk'ın "atâ, kaza ve kader" nâmında üç kanunu vardır. Atâ, kaza kanununu bozar. Kaza da kaderi bozar.

Meselâ: Bir şey hakkında verilen karar, "kader" demektir. O kararın infazı "kaza" demektir. O kararın iptaliyle, hükm-ü kazadan affetmek, "atâ" demektir.

Sual: "Evet, yumuşak bir otun damarları katı taşı deldiği gibi, atâ da kaza kanununun kat'iyetini deler. Kaza ok gibi kader kararını deler. Demek atânın kazaya nisbeti, kazanın kadere nisbeti gibidir. Atâ kaza kanununun şümûlünden ihraçtır. Kaza da kader kanununun külliyetinden ihraçtır. Bu hakikate vâkıf olan ârif: 'Yâ İlâhi! Hasenâtım senin atândır. Seyyiâtım da senin kazandır. Eğer atân olmasa idi, helâk olurdum.' der..." Bunun izahı nedir?

Cevap: Atâyı da, kazayı da şümûlüne alan bir hakikat olan kadere iman esastır. İyilik Allah'tan, kötülük nefistendir. Atâ Allah'tandır. Kaza bir hükümdür. Biz seyyiâtımızla o hükme kendimizi lâyık ediyoruz. Hükmüne yâni kazaya razı olacağız. Onun içindir ki "kadere iman, kazaya rıza" deniliyor. Ve insan da atâ ile kaza arasında bulunuyor. Kader bizce meçhul; fakat hakikat, atâyı da, kazayı da içine alır. Tafsilât için Kader Risalesi'ne

müracaat edilsin. Kader Dersi'ni iyi okuyup anladıktan sonra, bu kapalı gibi görünen şeyler daha güzel anlaşılır. Hayrın ve şerrin Hâlıkı Allah'tır. Kadere bu suretle inanmak imanın erkânıdır. Kader-i İlâhîde değişiklik olmaz. Fakat kul kader-i İlâhîyi bilemez. Vazifesi ubûdiyettir. Emirlere taat, nehylerden içtinab etmektir.

Mü'min hatasıyla, evâmire muhalefetiyle başına gelecek te'dip sillesini kadere havale edemez. "Kusurum, kader-i İlâhînin hakkımda bu surette fetva vermesine sebep olmuştur" der ve bu tarz-ı inanışıyla kaderden bahse hakkı olduğunu gösterir. "Ben ne yaptım ki bu hâl başıma geldi" deyip kaderi ittiham edemez. Şükürden şekvâya girmez.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Müşkilâtınıza Dair Cevaplar

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem Kardeşim!

Mektubunuzu aldım, sıhhatinizden memnun oldum. Allah'tan devamını dilerim. Müşkilâtınıza dâir cevaplar aşağıdadır:

1- Yirmisekizinci Mektup'daki bahsi geçen sarıklı zât, Eğirdirli Merhum Hacı Aziz'in Hâfız Mustafa idi. Onun bazı taşkınlıkları genç bir çocuk vaziyetinde âlem-i mânâda bize görünmüştü. Risale-i Nur'u gayet perişan bir yazı içerisinde ilk defa bu merhum zâtta görmüştüm ve onun tavsiyesiyle Üstad'la muhabereye ve görüşmeye muvaffak olmuştum. Fakat Üstad'ın tabiriyle, zaman göstermiştir ki Nurlara çok genç ve faal simalar sahip çıkmışlar, bu kudsî hizmeti benimsemişlerdir. Kimdir, sualine arzu ettiğiniz kat'iyette cevap vermeye mesleğimizin esası olan ihlâs mânidir.

2- Malûmunuzdur ki bu meslek şahıs değil, şahsiyet-i maneviye mesleğidir. Rükünlere dikkat etmek kanaatimce esasa

muhalefet etmek olur. Bu arzunuza da sizi memnun edecek bir cevap veremeyeceğim.

3- Vârisler, hastalığı zamanında hayatta bulunup, sünnet olan vasiyeti yerine getirecek zâtlardır. Üstad Hazretleri bir tarikatın pîri değildir ki postnîşînlik vazifesini birine veya bir zümreye, aralarından birini seçmek üzere bırakması, vâris yapması düşünülebilsin! Bu babta bir şûra da düşünülemez.

Hem bir hadis-i şerif ile sabit olan, her yüz yıl başında bu ümmete Cenab-ı Hak imanlarını tecdid için bir müceddid göndermesi hususunu, "Onun bir ferdi bu asırda Risale-i Nur'dur" diyen Üstadımızdır.

4- Her işini bırakıp Kur'ân yazısı ile iştigali, iyi görüşlü ve isabetli düşünüşlü, Nurlardan tefeyyüz eden hiçbir Kur'ân'ın tilmizi doğru bulmaz. Çünkü vaziyet ona müsait değildir. Yalnız matbaa hurufatıyla Risalelerin bol bol neşrine çalışıp, Kur'ân hattını büsbütün ihmal etmek de doğru olmaz. Nasıl Kur'ân'a, yani okumaya kendimizi mecbur biliyorsak, bu Kur'ânî hurufatla yazılan eski eserleri okuyabilmek için ve bu yazıyla da iştigali vazifemiz arasına almak ma'kul olur, düşüncesindeyim.

5- Mucizeli Kur'ân'ın bu zamanın en şöhretli ehil bir hattatı olan Hamid'in yazısıyla, ilk i'caz şekli Üstad tarafından görülmüş olduğu şekilde yazılması uygundur. Rivayet edilen Dokuzuncu Mucize, yani, Tevafuklu Kur'ân'daki şekil, tevafukun sırrına göre değil, göze daha câzip görünsün diye san'atlı basımının neticesidir. Tevafuk, san'at hissi ile bir davranışa sağlanamaz.

Cenab-ı Hak bizleri İhlâs Risalesi'ndeki düsturları tam benimsemiş, hakikî, muhlis şakirdlerden eylesin ve bu esasa sadık kalarak imanî, Kur'ânî hizmetlerde inayet ve Rahmet-i İlâhî altında çalışmaktan başka bir emel ile uğraştırmaması temennisiyle hitam veririm.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Herkes Başını Karanlığa Çekse

Üstad Hazretleri'ne yazdığı mektupdan bir parça.

Sâniyen: Şöyle düşünüyorum: Eğer yalnız aduvv-u ekber (en büyük düşman) olan nefsin hilesinden ve cin ve ins şeytanlarının mekrinden emin olayım diye, herkes başını karanlığa çekse ve kendisi kûşe-yi nisyana çekilse veya çekilmek istese ve âlem-i İslâm mühmel (ihmal edilmiş) kalacak, kimsenin kimseye faidesi olmayacak bir zaman olsa; ben din kardeşlerime bu nurlu hakikatlari iblağ edeyim de Allahu Zülcelâl nasıl şen'i-i Ulûhiyyetine yaraşırsa öyle muamele eylesin. Nefsimi düşünmekten kat'ı nazar etmeyi yine o zamanlarda çok faideli görüyorum. Bundaki hikmet nedir?

el-Bâki Hüve'l-Bâki

Alevîlik Nedir?

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Kardeşim...

Evvelâ: Binler selâm eder, Cenâb-ı Hak'tan rızasına nâiliyet niyaz ederiz. Dualarınızı isteriz.

Sâniyen: Mektupda sorduğunuz suallerin cevapları aşağıdadır:

1- "el-Mübarekât"a dair sualinizin cevabı: Tahiyyât ikidir: Birisi: İbn Mesud (r.a.) rivayetiyle olan ve Hanefîlerce yapılan, bildiğiniz tahiyyâttır. Ve üç kelime üzerinedir: O da tahiyyât, salâvat ve tayyibâttır. İkincisi Şafiîlerin yaptıkları tahiyyâttır. Üstadımız Şafiî oldukları için, tahiyyât-ı Ebu Musa veya tahiyyât-ı İbn Abbas denilen ve *Nur Âleminin Bir Anahtarı* adlı eserde olan tahiyyâttır. Tafsilat için fıkıh kitaplarına müracaat edilsin. Bunlar mezhep imamlarının ictihadıyladır. İkisi de doğrudur, noksanlık düşünülemez.

Sual -2: Ondokuzuncu Mektup'dan Mucizât-ı Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) Risalesi'nin irhasattan, doğumuna ve

vefatına ve daha sonra olacak hadiselerin olması yerine, sondan başa doğru yazılmasının hikmeti nedir?

Cevap -2: Üstad Hazretleri'nin yazıları ilhamâta dayanıyor. Yani, kalbe getirilenleri yazmıştır. Üçüncü nükteli işaretin haşiyesine bakılsın.

Sual -3: "Cevşenü'l-Kebir'in bir fıkrasının izah edildiği yere bakan adam anlar ki, Cevşen'in de (duada) misli yoktur." O fıkra hangisidir?

Cevap -3: Altmışdokuzuncu fıkranın olmasına kanaatim var. Fakat delillerini şimdilik bulamadım.

Sual -4: Alevîlik nedir? Tarikat mı, mezhep mi? Eserlerde Üstad Hazretleri İmam Ali için kerâmât-ı Aleviye demiş. Bu şekilde bir tâbiri niçin kullanmış?

Cevap -4: Alevîlikten murad, Hz. Ali'ye (r.a.) bağlılık demektir. Ne mezheptir, ne de tarikattır. Bunlar da başlıca ikiye ayrılır: Dördüncü Lem'a'daki "Şia-yı Velâyat ve Şia-yı Hilafet" mes'elesinde açıklanmıştır. Sünnîlerin hepsi de Hz. Ali'yi severler. Bu bakımdan hepsi de Alevîdirler. Kendilerini Alevî sayan Rafizîler bu hesaba dâhil değildirler. Bunlar bâtıl yoldadırlar. Fakat zamanın iktizasına göre onlara yalnız Âl-i Beyte muhabbetleri bahsinde, biz de Âl-i Beyte muhibbiz, ayrı düşüncede değiliz demek câiz, ama Şeyheyne adâvet ile olan Alevîlikle hiçbir cihette alâkamız yoktur.

"Kerâmât-ı Aleviye" demek Hz. Ali'nin kerametleri demektir.

"Aslını inkâr eden haramzâdedir." sözünün hadisle münasebeti yoktur. Halk arasındaki sözden ibarettir.

Cevap -5: Sarıklı genç zât; bana âlem-i mânâda görünen meczub Şeyh Mustafa'dır. O da vefat etmiştir. Üstad'ın tabirinde bahsettiği gençler, o tarihten sonra Risale-i Nur dairesine giren genç ve meşhur hidematta bulunan mübarek kardeşlerimizdir. Bir kişi demek değildir. Kanaatim böyledir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Korku-Ümid, İtidal

(H. Gürbüz'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

2 Eylül 1969

Ahiret Kardeşim...

Kaplıcaya gitmiş olduğum için, burada bulunmadığım günlerde gelmiş olan, 23. 08. 1969 tarihli mektubunuzu eve dönüşümde aldım. Suallerinize aşağıda cevap vermeye çalışacağım:

Korku ve ümidi kısaca izah edeceğim:

Korku: Allah'tan korkmak için misal: Ben büluğ çağından itibaren Allah'a asker oldum. O, Ezel ve Ebed Sultanıdır. Mukaddes kitabım olan Kur'ân'da insanlara karşı sonsuz ni'metlerini ihsan etmiş ve bütün yarattıkları içinde bana ve emsalime çok büyük merhamet göstermiştir. Böyle bir Rabb'e itaatla sonsuz sevgi göstermezsem ve bu sevgiyi azaltır veya fânilere sarf edersem, hakkımdaki inayet ve rahmetin kesilmesinden korkmam lazım gelir. Ben her ne kadar Allah'ı görmüyorsam da O beni görüyor. Daima O'nun huzurundayım. O huzur benden edeb ister. Nerede ve ne halde bulunursam bulunayım edebi muhafaza etmeliyim.

Ümid: Ben insanım. Küçük-büyük kusurlardan kendimi muhafaza edememekliğim mümkündür. Şayet böyle kusur ve günaha girersem "el-Emân" diyerek, pişmanlık duyarak Rabb-i Rahîmime iltica edersem ve bir daha o kusur ve günaha girmezsem affolurum. Çünkü Rabbimin rahmeti benim günahımdan çok büyüktür. Öyle ise rahmetinden ümid kesmem.

İtidal: İstikamet demektir. Emrolunduğu gibi istikamete gayret edeceğiz. Yani: Biz abdiz, Ma'budumuza itaat, verdiği hesapsız nimetlere şükür ve hamd etmek, başta farzlar olmak üzere İlâhî emirlere kayıtsız-şartsız severek bağlanmak ve bir abd-i mükerrem olan sevgili Peygamberimizi ve O'nun vârislerini kendimize örnek rehber tanımak ile istikamet edilmiş olur.

Netice ise: O Allah'a aittir. Biz Rabbimizi Rahîm ve Gafûr biliyoruz ve O'ndan bunu bekliyoruz. İnşallah öyle de bulacağız.

Ehl-i Kâl, Ehl-i Hâl: "Telvihat-ı Tis'a"yı okuyunuz, tafsilat orada vardır.

Bizce şeriatsız ne tarikat, ne hakikat ve ne de marifet olabilir.

Kâl ehli demek, şeriatın zâhirine uymuş, mânen terakki için, mânevî cihaz ve letâifi gereği gibi işletmemiş demektir.

İnsanın et, kemik ve kıl gibi cismaniyeti olduğu gibi; kalp, ruh, sır gibi manevî cihazları da vardır. Bunlar boşuna verilmemiştir. Bu cihazlara "Letâif" denilir. Bu letâifi şeriat nizamına göre kullananlarda bazı hâller zâhir olur. Bundan dolayı onlara "Ehl-i Hâl" denilir. Bu bahse fazla girmeye lüzum yoktur. (Telvihat yeter.)

Bu mektubu Abdullah Şeker Ağabeyine de okut. İsim yazmıyorum. Umûm kardeşlere birer birer, binler selâm ve dualar eder, size de selâmet-i dâreyn dilerim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

İhtiyatlı Hareket Ediniz

(H. Gürbüz'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Manevî evlâdım...

10. 3. 1971 tarihli mektubunuza cevap.

1- Bilmukabele selâm eder, vatanî hizmetten terhisinizi de hayırlı olsun diyerek karşılarım.

2- "Meziyetin varsa hafâ turabında kalsın, tâ neşvünemâ bulsun..." sözünün mânâsı ve izahı: Tâlib daima nefsinde kusur ve kendinde az u fakr görecek, meziyet görmek nefsin desisesidir. Aldanmamalı, izhar etmemeli ki çekirdek ve tohum gibi, onlar nasıl

toprak altında gizlenmekle istidatları inkişaf ediyorsa, insan yani, tâlib de açığa vurmasın ki o meziyet ve istidat kemâle yürüsün.

3- "Meslek ve meşrebi kitâbîdir" sözünün hakikati: Derslerimiz Kur'ân'dan gelen, sızan hakikatlerdir... Düsturumuz ihlâsdır. اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ fermanı hükmünce mü'minlerle münasebetimiz uhuvvettir. Kitabîyiz vesselâm.

4- "Şu kâinat bir bürhan-ı muazzamdır. Lisan-ı gayb şehadetle müsebbihdir, muvahhiddir. Evet Tevhid-i Rahman'la, büyük bir sesle zâkirdir ki..." sözünün ifade ettiği mânâ: İsra' Sûresi 44. âyette: "Gök ve yer ve onlarda olan melekler ve ins ü cin Allah'ı tesbih ederler. Yaratılanlardan hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ü tesbih etmesinler; velâkin siz onların tesbihlerini anlamazsınız..." denildiği gibi, her şey Cenab-ı Hakk'ı zâkirdir, müsebbihdir. Kâl dili olduğundan anlamak için melekleşmek, ruhlaşmak, melekîleşmek, ruhanîleşmek lâzımdır.

Yirmidördüncü Söz'ün "Bülbül Bahsi"ne bakılsın. Bülbül beş gaye için istimal olunuyor. Beşincisinin sonuna doğru "Bülbül kendi dili ile konuşur. Biz şu mânâları onun hazin sözlerinden anlarız. Melâike ve ruhanîlerin anladıkları gibi" deniliyor.

Öyle ise kâinat bir bürhan-ı muazzamdır. Hâlık'ının varlığına, birliğine, lâyemutluğuna şehâdet ediyor.

Maddî hava gibi manevî hava da bulanık... İhtiyatlı hareket ediniz. Kardeşlerle müzakere ediniz.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Manevî Tekâmül ve Terakki

(H. Gürbüz'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Manevî evlâdım yerinde, yaşça küçük ahiret kardeşim...

Evvelsi gün aldığım 7. 8. 1969 tarihli mektubunuzdaki suallerinizi, benimle istişare telâkki ederek, cevaplandırmaya çalışacağım.

Küçük kardeşiniz, yazınıza göre, geçirdiği hastalığın tesiri altındadır. Tazyik etmeden, fakat uygunsuz duruma düşmemesini de kontrol etmek sureti ile tam serbest de bırakmadan durumu takip olunmalı ve mütehassıs dindar hekimlere muayene ettirilip, tedavisi cihetine de gidilmeli ve asla beddua etmeden salâh-ı haline dua olunmalıdır. Allah hastalığına acil şifalar versin, büyüklerine tam itaat edecek hale getirsin. Âmin...

Uyku için, manevî tekâmül ve terakki: Yemeyi, içmeyi ve uykuyu kabil olduğu kadar azaltmakla mümkündür. Ancak bu azaltma işi ölçüsüz olamaz. Sıhhî bünyeye göre ve tedricî olur. Bir zâta altı saat uyku ancak yeter, diğer birine beş saat kâfi gelirken, üçüncü bir şahsa sekiz saatten azı idare etmez. Şu halde herkese zararsız menfaat verecek uyku müddeti tayin edilemez.

Cenâb-ı Hak sizi de, bizi de, bütün din kardeşlerimizi de doğru yoldan ayırmasın. Rızasına uygun salih amellere muvaffak buyursun (Âmin) temennisi ile yazıma son veririm. Bütün kardeşlere binler selâm ve dualar yollar, hepsinden hayır dua rica ederim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Herkes Niyetinden İbarettir

(H. Gürbüze yazılmıştır)

02-11.1969

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Cevap -1: Ben aynı kanaatteyim. Siyaset işini terhisten sonra düşünmeli.

Cevap -2: Hayrât ve hasenâtta ihlâs esastır. Allah rızasından başka bir gaye olmamalıdır. Cenâb-ı Peygamber bir hadis-i şerifinde meâlen şöyle buyuruyor: "Kaffe-i ef'al ve amel niyetledir. Herkes niyetinden ibarettir."

Cevap -3: Ehl-i vahdetü'ş-şuhûd'un meşrebi; fark ve sahv'dır. Fark: Ayırma, ayrılma, seçilme; sahv, uyanıklık'tır.

Ehl-i vahdetü'l-vücud'un meşrebi: Mahv ve sekirdir. Yani: Yok olma ve sarhoşluktur.

Lûgat'deki "Vahdet"i okuyunuz, o yeter. Fazla izaha lüzum yoktur.

Küçük Kardeşim...

Çok daha basit işleri anlamaya çalışınız. Hem Bekir ve Ömer gibi çok dikkatli kardeşlerden istifade ediniz. Mühim sualler olursa Ramazandan sonra yazınız. Hepinizin Ramazanını tebrik eder, başarılır dilerim.

Duacınız...

Kötü Arkadaş

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Uhrevî Kardeşim...

Evvelâ: Şuhûr-u selâsenizi ve kandillerinizi tebrik ederim. Oradaki umûm kardeşlerimize de selâm ve tebriklerimin iblâğını dilerim.

Sâniyen: Bizim meşgul olduğumuz hususlar dışındaki sorulara cevap vermek, çizmeden yukarı çıkmak olur. İbadetin sevgi ile açıklanması Yirminci Mektup'daki "İman-ı Billah, Marifetullah ve Muhabbetullah" ile tarif olunabilir.

Sâlisen: "Âlemlerin Sahibi'nden başkası benim düşmanımdır"ın hadis olmasını tahmin etmiyorum.

Râbian: Halktan iltifat beklemeden, ihlâs maksadı ile amel et. Allah rızası esas olsun. Nefse iltifat etme demek, nefis kötülüğe emreder, sakın.

Şeytan ise Nass-ı Kur'ân ile açık düşmanımızdır. Bir de kötü arkadaştan sakınmak gerek.

Allah yardımcınız olsun. Size ve umûm din kardeşlerimize hayırlı akıbetler, inayet ve Rahmet-i İlâhîye nezaretinde bulunmalar temenni eder, hayır dua beklerim.

Duacınız...

O Çiçek

(H. Gürbüz'e yazılmıştır.)

22 Mayıs 1970

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Kardeşim...

Üç sualinizin cevabını melfuf kâğıda gayet kısa yazdım. Yeni vazife yeriniz, hakkınızda hayırlı olsun. Âmin.

Umûma binler selâm eder ve hepinizden hayır dua beklerim.

Sual -1: "Mânâ-yı İsmî", "Mânâ-yı Harfî" ve "Rü'yet" hakkında bilgi verir misiniz?

Cevap -1: Mânâ-yı İsmî: Şey'e Hâlık'ı düşünmeden bakmak. Güzel açılmış bir çiçeğe, ondaki güzellik ondan imiş gibi, "ne güzeldir" deyip, çirkinleştirmemektir.

Mânâ-yı Harfî: O çiçeğe "ne güzel yaratılmış" deyip, Hâlık'ın o çiçeğe taktığı esmâ-i hüsnâsının güzelliklerini, meselâ: "Lâtif", "Kerim", "Hakîm", "Müzeyyin" isimlerinin cilvelerini görmektir.

Rü'yet: "Görmek" demektir. İbreti görmeye ait olursa onda kâr vardır; zâhirî güzellik görüp onda saplanmak veya zâhirî çirkinlikten hilkatteki hikmeti görememekte de zarar vardır.

Cevap -2: Âdem Aleyhisselam'dan bugüne kadar geçen müddeti Allah bilir. Bazı kitaplar Âdem Aleyhisselam'dan itibaren dünyanın ömrünü, "6000 yıldır" demişler.

Sual -3: "Hazmolunmayan ilim telkin olunmamalı." sözünün izahı nedir?

Cevap -3: Dinleyeceklerin anlayabilecekleri ve onlara faydalı olacak bilgiler dışına çıkılmamalı, demektir.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Tahkir ve Tenkid

(H. Gürbüze yazılmıştır.)

27 Temmuz 1970

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Dört sualin cevabını kısaca yazdım. Fikrinizi çalıştırın. Daha incelerini de siz bulursunuz. Birkaç güne kadar garba gideceğim, seyahatim belki bir aydan fazla sürer.

Vazifenizi ciddiyetle yapmaya gayret ediniz. Allah yardımcınız olsun. Âmin.

Sual -1: "İnsan şu kâinatın fihristi ve kalbi de binler âlemin harita-i maneviyesi" sözünün izahı nedir?

Cevap -1: İnsan kâinatın en küçük parçasından, en büyük olanına kadar hepsini "Vahid" ve "Ehad" olan Allah'a mal eder. Onlara mânâ-yı ismî ile değil, mânâ-yı harfî ile bakar. Kalp ki, mahall-i iman olan bâtın-ı kalpdir, lâtifedendir. İnsanın binler

âlemle manevî alâkası var. İşte o âlemleri kalbinde temsil eder, onları küçültür, halîtalarını kalbinde çizer.

Sual -2: Kalp neden makine-i imânîyenin merkezi, zembereğidir?

Cevap -2: İnsanın mahall-i marifetullahı, kalbi olmasındandır.

Sual -3: Terbiye maksadı ile dövmek doğru mudur?

Cevap -3: Dayak ile disiplin temini, ilâçla ömür uzatmaya benzer. Dövmek ile sevgi ve saygı da te'min edilemez. Bu işe en iyisi rağbet gösterilmemeli.

Sual -4: Tahkirlere dair soruya...

Cevap -4: Tahkir, eğer tenkidi tahkir saymaktansa, o tahkir olamaz. Eğer, bundan değilse, sebebiyet vermeye çalışmamalı. Tahammül hududunu aşarsa, şikayet etmeli..

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Zoraki Sevgi Olmaz

(H. Gürbüz'e yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

23. 09. 1970

Garb seyahatinden 14. 09. 1970'de dönmüştüm.

15 Eylül 1970 tarihli mektubunuzu, 21. 09. 1970'de aldım.

Altı gündür, yatakta değilim, ama hastayım. Suallerinize cevap vermeden evvel, eserlerdeki yerlerini yazmakla, bana kolaylık göstermenizi tavsiye ederim.

1- Ehl-i nazar zâhir ile, basiret ehli olan ehl-i hakikat, mânâ ve mahiyet ile iştigal ederler. Elbette ehl-i nazar, ehl-i basirete yetişemez.

2- A'mal-i uhrevîde kanaat için أَخْلِصْ دِينَكَ يَكْفِيكَ الْقَلِيلُ "Dininde ihlâslı olduğun halde az bir amel de sana yeter." mealindeki

hadis kâfi cevap veriyor. Yani: İhlâslı, Allah rızası için olan az amel, ihlâssız çok amele tercih olunur.

3- Sevgi ve muhabbet ihtiyarî mi? Devamı ne iledir?

Cevap: Muhabbet ihtiyarîdir. Zoraki sevgi olmaz. Ama sevginin çeşitleri var. Şehvanî, nefsanî olanları hariç, ya hakikî veya mecazî olur. Mecazî demek, hakikî olmayan demektir ki, bundan ya vazgeçilir veyahut mecazî sevgi hakikî sevgiye çevrilir.

Bir misâl: Sevimli, güzel kokulu bir çiçek, o güzelliklerine binâen sevilir. Çiçek kurur, o zaman "bu sevilmeye lâyık değil" diye vazgeçilir. Fakat o çiçeğe Sâni' hesabına sevgi gösterilmişse, "Bu fenâya gitti ama tohumunda, gözlerde hayatî gayeleri bıraktı. Hem onun emsalini halkeden ve halkedecek olan Bâkidir" der, hakikî sevgiye girer, selâmet bulur. Sevginin devamı, sevginin Allah nâmına olması iledir.

Bu kadar yeter. Allaha emanet olunuz. Hayır duadan unutmayınız. Vesselâm.

Duacınız...

Şu Muvakkat Handa

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

09. 11. 1970

Arıların fıtrî güzelliği Fâtır-ı Hakîm'in tefekkürüne vesile olup, şu muvakkat handa hesapsız rahmet eserlerini göstermekle, ebedî ve sermedî âlemde hazırladığı nimetlere iştiyaka bizleri teşvik buyuran O Rahmanürrahîm'e hadsiz hamd ü şükür etmek gerekir.

O Rahman'ın nihayetsiz kereminden dileriz ki, burada tattırdıklarını orada yedirsin. Burada gölgelerini gösterdiklerinin asıllarını, o âlemde perdesiz göstersin. Burada fenâ perdesine sardıklarını, orada hakikat nurları ile müşahedeye bizleri lâyık gördüğü gibi, en son gayemiz olan Cemal-i Bâkemâl'i rü'yete lâyık gördüğü zümreye, bizleri de lâyık buyursun. Âmin.

Bilirsiniz ki biz ihlâsa ehemmiyet veririz. İnşaallah oradaki kardeşlerle mütefekkirâne okurlar ve okunanı anlar ve ona göre amel ve neşir vazifesini yaparlar.

... İstanbul'un tesiri altında kalan o havalide, kadınların ve kızların dersleri camilerdeki mahfeller veya perde arkasında dinlemeleri gibi veya kendi aralarında evlerde toplanıp okumaları daha uygun olur. Eğer imkân varsa ve başka mâni ve mahsur yoksa, nefs-i emmarenin serkeşâne hareketine zemin hazırlamamak lazım gelir, kanaatindeyim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Herkes Vicdanının Sesiyle

(M. Naralan'a yazılmıştır.)

Aziz Kardeşim...

Mektubunuzu okuttum, dinledim. Gayr-ı ihtiyarî bu mübarek cemaat-i İslâmiye'nin aldığı acıklı duruma karşı; اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّٓا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ demekle duygularımı ifade etmek istiyorum. Bizim ihlâs düsturları dışında ve Üstadımızın emirleri haricinde olan işlerle meşgul olmaya vaktimiz yoktur. Bildiğiniz gibi siyasetten ve siyasî fikirlerinden nefret etmekteyiz. Fakat bir zümrenin veyahut bir gazetenin nâşir-i efkârı olmaya da vakit ve zamanımız yoktur. Bizi yakînen tanıyanlar, her türlü şaîbeden âri ihlâs ile hizmet-i imaniyye ve Kur'âniyeye devamı esas tuttuğumuzu bilirler. Kimseyi kendi fikrimize meylettirmeye asla uğraşmayız. Benim hususiyetime gelince, artık yarım adam vaziyetine gelmişim. Kabir kapısına çok yaklaşmışım. İman dairesinden uzak, sermayesi siyaset, yalan propaganda mahiyetinde olan şeylerle meşgul olmak değil, dönüp bakmak dahi, akıldan, şuurdan, idrakten mahrumiyetim demek mânâsınadır.

Söyleyecek başka sözüm yoktur. Herkes vicdanının sesiyle, imanın nuruyla tarik-i müstakimden ayrılmamalı, aldanmamalı, kanmamalı, nakd-i ömrü boş şeylere ve boş yerlere sarf etme-

meli, tavsiyesiyle cevabıma son verir, herhalde inayet ve rahmet-i İlâhîyye altında bulunmanızı, lüzumsuz münakaşalardan hakikate yanaşmayanları, aldığınız derslerin ışığı altında yola getirmeye de uğraşmamanızı tavsiye ederim.

Hususi tavsiyem ise:

Bir yerde ki yok nağmemi dinleyecek gûş

Tezyi'i-i nefes eyleme tebdil-i mekân et.

Sohbet-i imaniye ve Kur'âniyeyi onlarla yapamıyorsanız, siz kendi fikrinize uygun bulunanlarla, az da olsa (en az üç kişi), beraber bulunarak dersleri yapın. Diğerlerine de adâvet göstermeyin, onlarla selâmlaşın. Her hizib kendi arasında ferahlanır. Kendisi gibi düşünenlerle beraber bulunabilirler.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Tevazu

(M. Naralan'a yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

16. 8. 1973

Ahiret Kardeşim!

Bazı meşgale, mektubunuzun cevabını geciktirdi, kusura bakmayın. Sorularınıza cevap:

Sual -1: "Hayrât ve hasenâtın hayatı niyet iledir. Fesadı da ucb, riya ve gösteriş iledir." sözünün izahı nedir?

Cevap -1: Niyet ihlâsa yani, Allah rızasına dayanırsa, o hayrât ve hasenât İndillah makbul olur. Halkın rızası için olursa fasidtir, hayatsızdır.

Sual -2: "Fıtrî olarak vicdanda şuur ile bizzat hissedilen vicdaniyetin esası, ikinci bir şuur, niyet ile inkıta bulur." sözünün izahı nedir?

Cevap -2: İnsanın yaratılışında "vicdan" denilen, iyiyi kötüden ayırabilen ve iyiliklerden lezzet, kötülükten elem alan bir duygu vardır. Fıtratın selim oluşu bunu icab ettiriyor. Vicdanı bozulmamış kimse, şuur ile bunu hisseder. İnsan eğer fıtratına muhalif olarak o şuurla halkı razı etmeye ve kizb-i şöhrete meyil ederse, bazen de iyi olan niyeti inkıtaa uğrar, böylelikle iyi niyetin ölümüne sebep olur.

Metindeki "Meselâ..." ile başlayan esasın dikkatle okunması, sualin cevabını vermektedir. Meselâ: İçtimaî hayatta mütevazı kimselerin medhine, mütekebbirlerin kötülenmesine bakarak ahlâkını düzelmek yerine, "ben de tevazu göstereyim, tekebbür etmeyeyim"e heveslenen kimse, alıştığı kötü ahlâkını niyeti ile düzeltemez. Bunun gibi sun'î olarak feraha niyet ile ferahlık ele geçemez. Keza yapmacık tarzındaki ferahlı ve kederli görünmek de müdakkik insanların gözünden kaçmaz. İnsanlığını kaybetmemiş, selim fıtratını bozmamış mü'min ve müslim kimse mütevazı olur. Tekebbür Allah'a yaraşır. Kibirliliğe heveslenmez. Tevazu, tekebbür, ferah, gam ve keder niyetle elde edilmez. İnsan ferahlanacak şeyden ferahlanır. Gam ve kedere ma'ruz kalabilir. Ferahlandıracak şeyde Rabb-i Rahîmîne şükreder. Gam ve kederde Allah'ın rahmetine itimat ve istinat ederek, sabra gayret edip ye'se düşmez.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Korku ve Ümid

(M. Naralan'a yazılmıştır.)

Aziz, Sıddık Kardeşim...

Evvelâ: Selâm ve dualarla bayramınızı tebrik eder, kalanlara sıhhat ve afiyet, geçmişlerinize mağfiret niyaz ederim.

Sâniyen: Salâvât-ı şerifenin Kur'ân hattı ile yazdığım bir nüshasını gönderiyorum.

Sâlisen: Sorduğunuz mes'ele nerede ve ne münasebetle yazılmış ise, ondan bahsedilmek lazımdır. Bununla beraber hatıra geleni yazıyorum. Şöyle ki:

İnsanda sevgi ve korku damarları vardır. Bunlar her şeyin üstünde Allah'a vermek ve O'ndan korkmaya sarf edilmek için verilmiştir. Yirmidördüncü Söz'ün Beşinci Dalı'nda izah edildiği gibi, bunlar yanlış yere sarf edilirse, yani; sevgi hissi Allah'a veya Allah nâmına olmazsa, insan umduğu neticeyi elde edemez, küser, darılır, düşmanlığa başlar. Fazla korku İlâhî rahmetin inkârına ve -Allah korusun- Allah'ın inkârına götürür.

Çare: بَيْنَ الْخَوْفِ وَالرَّجٰى Yani; korku ile ümit arasında hareketini tanzim etmektir. Ne mekr-i İlâhîden emin olmak ve ne de Rahmet-i İlâhîden ümidini kesmemek gerektir.

İnsan, yetişemediği şeye düşman olmak, sevdiği şeyin devam ve bekâsını istemek istidadındadır. Bu âlem amel, ubudiyet ve hizmet mahallidir. Ücret, mükâfat, rahat mahalli değildir. Biz emir ve kanun-u İlâhî dairesinde amel ederek, günahımız ne kadar çok olsa da, İlâhî rahmete nisbetle ehemmiyetsiz olduğunu, bir taraftan da elimizde senet olmadığını düşünerek, Allah'ın gazabından korkmayı kendimize hâl edinmemiz lazımdır. Bu kadar izah kâfidir.

Umûma selâm ve dualar... Hepinizi Allah'a emanet ederim, hayır dua beklerim.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Tahiyyat, Cuma, Evrâd

(M. Naralan'a Yazılmıştır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Ahiret Kardeşim...

Birinci mes'ele: İkinci yola gidenler şunlardır: Ahirete imanları var, fakat inandıkları gibi amelleri yok. Sefahatte, dalâlette

gidenlerdir. Tarif edilen husus berzah hayatı içindir. Bu hayattan sonraki haşir ve neşre kadar devam eden berzah hayatıdır.

İkinci mes'ele: "Ettahiyyatü" Hanefîlerce İbn Mes'ud Hazretleri'nin rivayetiyle tahakkuk eden, bildiğiniz tahiyattır.

Üçüncü mes'ele: Cum'a namazı Hanefîlerce dört rek'at ilk sünnet, sonra hutbe, sonra üçüncü olarak kamet getirilip cemaatle cum'a namazı niyetiyle, iki rek'at namaz, cum'a namazından sonra dört rek'at son sünnet olarak kılınır. Tafsilat için *Ni'met-i İslâm*'ın "Kitabü's-Salât"da cum'a namazı bahsini dikkatle okumak lazımdır. Kendi kendinize ahkâm çıkarmanız, "ben cum'ayı böyle kılıyorum" demeniz doğru değildir.

Dördüncü mes'ele: Bahsettiğiniz evrâd Üstad Hazretleri'nin kendilerinin devam ettiği evrâddır. Güzeldir, mübarektir. Uhdesinden gelemiyenler için Hanefî fıkıh kitaplarındaki tesbihat ve evrâd kâfidir.

Beşinci mes'ele: "Eczâ-yı esasiye ve zerrât-ı asliyeden maksat nedir?" diyorsunuz.

Cevap: İnsanın fâni hayatta vücudunu terkib eden ve bedenini de çalıştıran zerrelerdir. Ve her uzvun mahiyet-i asliyesinin çekirdek veya tohumu diye tabir edebildiğimiz, mahiyet-i hakikiyesini bilmediğimiz temel unsurlardır. Bütünüyle aslına, yani, toprağa karışmış olan eczâ-yı esasiye ve zerrât-ı asliye, bedenin yeniden inşası zamanında halkolunup, mahallerine yerleştirilir, demektir. Birçok insanda vazife gören zerrât-ı havaîye ve ziyaîden hangilerini, hangi bedene tahsis edecekse, Cenâb-ı Hak onları o bedene sevk eder.

Meselâ: Hava zerrâtını insan, vuhûş ve tuyûr teneffüs ediyor. Hiçbirisi "Bütün hava zerrâtı benim için vazife görüyor" diyemez. Ahirette ise esaslı tefrik ve temyiz var. Her şeyi yerli yerince, hikmetiyle yerleştiren Hakîm-i Mutlak orada ahiret âlemine mahsus bir şekil almış zerrâtı tefrik ederek, münasib yerlerine yerleştirir.

Altıncı mes'ele: Zerrâtın hilkati var. Onların ahvâl ve keyfiyâtı nasıl olacak ise, bu iş kadere taallûk eder. Kader programında nasıl yazılmışsa, onları da o programa göre halk ve icad edecek zât yine Allah'tır (celle celâluhû).

Yedinci mes'ele: Çocuklarınıza ait mes'ele için tatil zamanı buraya kadar gelip, fahrî olarak bu işleri gören kardeşlerle istişare etmenizi tavsiye ederim.

Sıhhî durumum hiç müsaade etmediği bir zamanda, bu suallleriniz geldi. Sizi tatmin edecek derecede cevap verememekliğim bundandır. Tafsilatı ve daha başka sorularınız varsa onu da, o zaman benimle veya buradaki kardeşlerle müzakere etmenizi daha uygun telâkki etmekteyim. Yeni eviniz hayırlı olsun. Mesâiniz başarılı devam etsin. Çocuklarınız da size hayrü'l-halef olacak bir hâle namzet olsunlar, temennisiyle, umûma binler selâm eder, dualarınızı beklerim. Vesselâm.

el-Bâki el-hubb-u fillah

Muhibb-i Muhlisiniz

Kabir Ziyareti

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

Uhrevî Kardeşim...

Cenab-ı Hak bizlere çok şükür büyük ni'metler ihsan buyurmuştur. Vazifemiz şükürdür, şekvâ değildir. Mü'min niyetinden ibarettir. Güzel niyetinizle inşallah umduğunuzdan fazla ni'mete ve ikrama mazhar olursunuz.

Allah bize şahdamarımızdan daha yakındır. Öyle ise nefsimiz bizi kötülük yapmaya zorlarsa, "Ey nefis Allah'ın huzurundayım. O'ndan hâyâ eder ve O'ndan korkarım." demeli, sabırla edebi muhafaza etmeliyiz. Hiç başka bir düstur olmazsa, bu hal insan-ı mü'min için kâfidir.

"Dünya bir meta' değildir ki üzerinde nizaa edilsin" diyen Sadi Şirazî'nin mânâlı sözü düşünülünce, ancak bekâya ve ahirete müteallik olan kıymetli şeylere bakılmak lâzım geldiğini anlarız.

Bu fâni âlemdeki kalbî ve samimî ve ihlâslı muhabbet çekirdiğinde, tam münevver, meyveli uhrevî bir ağaç olacağına –lillâhilhamd– inanıyoruz.

İmânî düsturlar bizi fâni âlemin geçici şeyleri ile meşgul etmezler, ümidindeyim. Zalimin hak ettiği cezayı göreceği, mazlumun inandığı adalet-i İlâhînin tam tecelli edeceği ahirete iman edenlere, dünyevî elemlerden şekvâya lüzum kalmaz. Madem dünyaya ait meşakkatler sabredilirse, sevap verip geçerler ve geçiyorlar. Onlara karşı sabır içinde şükür ile metanetle mukabele etmek gerekir.

Kabir ziyaretinize gelince: Ziyaret-i kuburun ehemmiyeti, ölümü ve ahireti hatırlamak değil, belki hatırdan çıkarmamak için bir vesile olmalıdır. Hakikat buradadır. Mahal-i defn bence kat'î olarak bilinemez. Rivayetlerin çok ehemmiyeti yoktur.

Ruhlara ithaf edilecek Kur'ânî sevapların yerlerine yetişeceğine şüphemiz yoktur.

el-Bâki el-hubb-i fillâh

On Birinci Bölüm

YÂKUT TAVSİYELER

Hulûsi Bey'in ihlâs, uhuvvet ve hizmet düsturları olan bu yâkut tavsiyelerini temkin, teenni ve itiyat çizgisinde bulursunuz. O ifrat ve tefritin hududundan uzak yaşadı. Buna hayatı en güzel bir misâldir.

Zaten istenen de bu değil midir?

Şekvâ Etmeyiniz

İmanî derslere korkusuz devam ediniz. İhtiyatkârlığı da ihmal etmeyiniz. Hiçbir hadise bizim iman işlerimize engel olmamalı. Belki şevkimizi artırmalıdır. Böyle olmazsa kaş yapayım derken göz çıkarmış oluruz. Mânen zarara düşeriz.

Yasin-i Şerif Sûresi hakkındaki fezaili çok duymuşum. Hazret-i Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Kur'ân'ın kalbi diye tavsif ediyor. Ancak bu mübarek sûrenin sabahları devam üzere okunması, ikindiden sonra Amme Sûresinin, yatsıdan sonra da; Tebareke Sûresiyle, Amenerresulü'nün okunması ve eğer mümkün olursa, akşamdan sonra 21. cüzdeki Secde Sûresinin okunması; ayrıca, sabah ve akşam namazlarından sonra Sûre-i Haşrin nihayeti ki, "Lev enzelna"dan "ve hüve'l-azizü'l-Hakîm"e kadar okunması çok faidelidir. Bunları vird edinmenizi tavsiye ederim. Yatsıdan sonra Tebareke okuyana kabir suali olmadığı bir hakikattir ve bizlere büyük bir müjdedir.

İbadet ve taat yolunda bulundurduğu için Hâlıkınıza hamd ediniz. Hamd, nimeti ziyadeleştirir, şevkinizi de artırır. Vesveseye düşmeyiniz, şekvâ da etmeyiniz.

Namaza dururken şunu düşününüz: "Yâ Rab, namaz mü'minin miracıdır. Bende huzurunuza çıkacak ve Sizinle, Sizin kelâmınızla konuşacak bir iktidar yok. Amma âciz ve biçare bir abdin olarak ve fermanına uyarak, taklidî bir tarzda namaz borcumu ifâ için huzurunuza çıktım. Bana af ile, lûtuf ile muamele buyur. Başta Habibin (sallallahu aleyhi ve sellem) olarak Senin makbul kullarının namazı gibi, benim de âcizâne namazımı, niyazımı, evrâdımı, ezkârımı, Kur'ânımı kabul buyur. Bana daima fütursuz şevk ihsan buyur" tarzında temennide bulunun.

Ümidvâr Olunuz

"Evet ümidvâr olunuz, şu istikbal inkılâbı içinde en yüksek ve gür sada İslâm'ın sadası olacaktır."

Zaman cemaat zamanıdır, ama cemm-i gafir zararlıdır.

Azamî altı arkadaşla haftada bir buluşmak yeter. (İki veya üç daha fazla olabilir.)

Şer uykuda değildir. Elbise değiştiriyor. Aldanmak, tedbiri terk etmek, şerleri yeniden faaliyete geçirebilir.

İstikbal ehl-i iman için mazi ve hal gibi nurludur. Rahmet-i İlâhîden ümid kesilmez.

Tedbire Riayet Ediniz

Sual: Günümüze ait tarz-ı hareket için neler tavsiye edersiniz?

Cevap: İhtiyata, tedbire riayet... Malûm derslere tek veya üç kişi ile devam... Hadiselere karışmadan, bulaşmadan pencerelerden bakmakla iktifa... İlâhî rahmet ve ferec'e sabırla intizar ve ümitsizliğe düşmemek. Bugün de, gelecek günler için de tavsiyeye değer.

Ders Âdâbı

1- Okumak veya dinlemek için abdestli bulunmak.

2- Niyet: "Yâ Rab, Kur'ân'ın hakikatli tefsiri olup, bu asra ve bu zamana göre tam manevî şifa vesilesi olan eserlerdeki sırr-ı i'caz-ı Kur'ân'ı anlamaya ve anladığımı başka din kardeşlerime anlatacak hâle gelmeye, beni lûtfunla muvaffak buyur.

3- Okumaya başlamadan evvel bir salâvat-ı şerife ve en az bir hadis-i şerif okuyup, sevgili Peygamberimizin ruhaniyetinden istemek.

4- Merhum Üstad'a şahsiyet-i maneviyeyi temsil etmek sebebiyle dua etmek.

5- Cemaat halinde okunacaksa, biri okurken benliği atıp yekvücud haline gelerek, o cemaati bir tek ferd gibi görüp, anlamak.

6- Her halükârda zinde kalmak.

7- Okuyan zâtın cemaatin içinde düzgün ve tesirli okuması.

8- Bir cümleyi okuyunca, kelimelerin delâlet ettiği mânâları lûgatten de faydalanarak tekrarlayıp, anlamaya çalışmak. Yani anlamadan geçmemek.

9- Eserlerin başka yerinde o mevzua dair yazıları da hatırlamak.

10- Okuma sonunda salâvat-ı şerife ve Fatiha okumak. Ve şevk ve anlayışımızın artmasına, birlik-beraberliğin ve ihlâsın devam ve bekâsına duada bulunmak.

Hiddet Ettiğin Vakit

Lüzumsuz asabiyete karşı, Hazret-i Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hadislerinden birkaç meal yazayım:

1- "Birinize hiddet ve gazap gelirse, sükût etmeye cehd ve gayret etsin."

2- "Hiddet ettiğiniz vakitte ayakta iseniz, oturunuz. Bununla geçmezse yanınızın üzerine yatınız."

3- "Bir adam kendisinin mâlikü'l-mülk olduğunu zannederse, Allah'ın şiddetli gazabına müstehak olur. Çünkü Mâlikü'l-Mülk ancak Allah'tır."

4- "Kim ki gazabı zamanında nefsini zaptederse, en yiğidiniz odur."

5- "Cenâb-ı Hak 'Rahmetim, gazabımı geçmiştir.' buyurmuştur."

6- "Pehlivanlıkta, kahramanlıkta isbat-ı nâm ve şan edenler, mert değildir. Kuvvetli mert odur ki, hiddet ve gazabı zamanında nefsini zaptederek lisanından fena söz, elinden kötü bir iş çıkmasına mâni ola."

7- "Yutulan bir yudumluk sular içinde, en büyük ve en ehemmiyetlisi gayz ve gazap yudumluk suyunu yutmaktır."

8- "Taşan hiddetini def edenden Cenab-ı Hak azabını def eder. Bu gibiler, وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ[257] ferman-ı İlâhîsi delâletiyle mahbubiyet makamını kazanırlar."

Kardeşim! Sonunda pişman olacağın ve olduğun hiddetlere yer verme ki, seni üzmesin. Bu yazdığım hadis-i şeriflere ittibaa çalış, sabır et. Emrindekilerde hoşuna gitmeyen bir şey görünce, hiddet yerine istiğfara çalış. Bu fakire de dua et.

Salâvât-ı Şerife Üzerine Hadis-i Şerifler

1- "Her kim Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine bir kere salât ve selâm etse Allah o kimseye on sevap verir."

2- "Nâsın efdali Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine çok salâvat-ı şerife getirendir."

3- "Bir kimse Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine salâvat getirirse, melâike-i azam da ona salâvat getirirler."

257 "...öfkelerini yenerler; insanların kusurlarını bağışlarlar..." (Âl-i İmran, 3:134)

4- "Bir kimse benim üzerime bir salâvat getirse, Allah o kimseye on hasene verir, seyyiesini affeder."

5- "Ümmetimden bir kimse benim için bir salâvat-ı şerife yazsa, o kitap ve salâvat-ı şerife mahvoluncaya kadar melaike-i kiram o kimseye salâvat getirirler."

6- "Sırat köprüsü üzerinde bana salâvat getirenleri bilmek isteyene alâmet şudur ki, bu gibiler için sırat köprüsü üzerinde bir nur vardır. O nur ehli, nâr ehli olamaz."

7- "Cebrail Aleyhisselâm bana geldi. 'Ümmetinden bir kimse senin üzerine salâvat getirse, ona da yetmiş bin melek rahmet duası ederler. Melâikenin rahmet duası ettiği kimse de cennetlik olur' dedi."

8- "Benim üzerime çok salâvat getiren kimseye Allah cennette çok huri ihsan eder."

9- "Ümmetimden bir güruh benim havzıma gönderilirler. Ben o kimseleri benim üzerime getirmiş oldukları salâvat-ı şerifenin nurundan bilirim."

10- "Ümmetimden benim üzerime bir salâvat-ı şerife getirene, Allah on sevap, on salâvat getirene yüz sevap, yüz salâvat getirene bin sevap verir. Bin salâvat getirenin de cesedini cehenneme haram eder. Dünyada 'Lâ İlâhe İllallah' kavlinden ayırmaz ve münkereynin sualinden hâlâs eder. Cennât-ı âliyatına idhal eder. Ve o kimsenin salâvatı nur olarak kıyamet gününde gelir ve salâvatı karşılığında kendisine hesapsız cennet köşklerinden verilir."

11- "Kim Allah'a kendisinden razı olduğu halde kavuşmak isterse, bana çok salât göndersin."

12- "İsteklerinin hâsıl olmasında güçlüğe uğrayanlar, bana çokça salât ve selâm göndersinler. Gamların giderilmesinde, rızıklarının çoğalmasında, müşkillerin hallinde yegâne vesile salât ve selâmdır."

13- "Benim üzerime Cum'a günü çok salâvat getiriniz."

14- "Ümmetimden bir kimse Cum'a gününde bana yüz kere salâvat-ı şerife getirse, Allah o kimsenin seksen senelik hatalarından dolayı günahlarını affeder."

15- "Benim ismimi duyduğu halde bana salâvat-ı şerife getirmeyen kimse cimridir."

16- "Ümmetimden bana salâvat getirmeyi unutan, cennetin yolunu kaybeder. Bu hâli o kimsenin bana muhabbetinin olmadığına delildir."

17- "Ezan ve kameti işiten kimse; اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ duasını okursa, Allah o kimseye gözler görmemiş, kulaklar işitmemiş ve kalb-i beşere hutur etmemiş sevap verir. Ve Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) vesile ve fadile ismiyle müsemmâ olan Makam-ı Mahmud'u ihsan eder."

On İkinci Bölüm

DUALARI

Merhum Hulûsi Bey'in biri Ocak 1967 tarihli, diğeri Kadir gecesinde okuduğu, tarihsiz iki münâcâtı elimizde.

Okuyacak ve inşaallah kalben çok müstefid olacaksınız. Üstad'ın Münâcâtının küçük bir misalidir.

Kadir Gecesi Münâcâtı

(Ramazan 1387 - Aralık 1967)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۞ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۞ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ

Yâ Rabbe'l-Âlemîn! Ramazan-ı Şerifin, Leyle-i Kadrin, Kur'ân-ı Hakîmin, İsm-i Azam'ın, Habib-i Ekrem'in ve âl ve ashâb ve ümmehât-ı azamın, Habib-i Ekrem'in ve âl ve ashâb ve ümmehât-ı mü'minîn olan ezvâc-ı tahiratın rıdvanullahi aleyhim ve aleyhinne ecmâîn ve sair enbiyâ-i izâmın salavatullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhim hazeratının, melâike-i mukarrebînin, sıddıkîn, şühedâ, salihîn, müctehîdîn, evliyâ-i ârifîn, meşayih-i kâmilîn, ağniya-i şakîrîn ve fukara-i sabirînin hürmetine, âcizâne kıldığımız namazlarımızı, tuttuğumuz oruçları vesair ibadetlerimizi lûtfunla, kereminle ve fadlınla kabule karîn eyle.

Bu mübarek ayda kalblerimizde uyandırdığın ibadet ve taat iştiyakını, Ramazandan sonra da eksiltmeden devam ettir.

Yâ İlâhe'l-Âlemîn! Bütün günahlarımızdan ciddi pişmanlık duyarak ve bir daha işlememeye tevfik ve mededi Senden dileyerek, huzur-u izzetine geldik. El açtık, yalvarıyoruz. Bizleri, bütün akraba, taallûkat ve bütün mü'minleri mağfiretine mazhar eyle, tevbelerinde sabit eyle, nefse, şeytana uymaktan hıfz eyle, hallerimizi hayr ile ıslâh ve işlerimizi razı olacağın şekilde güzel eyle.

Yâ Ekreme'l-Ekremîn ve Yâ Erhamerrahimîn! Affedicisin, affı seversin. Hepimizin geçmiş, büyük ve küçük bütün günahlarımızı mağfiret eyle, kötülüklerimizi يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ[258] sırrına mazhar eyle. Haricî ve dâhilî din düşmanlarının Müslümanlığa ve İslâm âlemine, aziz vatanımıza müteveccih kötü ve mütecaviz niyetlerini, kendi aleyhlerine tahvil eyle. Dünyayı saran dinsizlik afetinden İslâm âlemini ve yurdumuzu halâs eyle. Bu afeti memleketimizde, içimizde, bilhassa gençlerimizde yaymaya çalışanları, şeytandan ders alarak ehl-i imana saldıran zalimleri حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ diyerek, izzet ve azâmetine havale edip, Senin kudretinin her şeye yettiğine ve yeteceğine kat'î surette inandığımız halde diyoruz ki; Yâ Rabbenâ, Yâ İlâhenâ, Ya Nasirenâ! Bu zalimlerin şerlerini, zulümlerini izzetine lâyık bir surette def-i ref' eyle...

Yâ Erhamerrahimîn! Bizleri ve bütün eh-i imanı fakirlik, hakirlik eleminden ve diğer güç yetmez, tahammül olunmaz, görünür, görünmez her türlü musibetlerden, nefis, cin ve ins ve cinnî insî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle.

Hastalarımıza ve bütün mü'minlerin hastalarına acil şifalar, borçlularına kolaylıkla borçlarından kurtulmalar, bizlere ve evlâd-ü ahfadımıza ve bütün taallûkatımıza ve ehibbâmıza tâ saat-ı kıyamete kadar Kur'ân'ın sönmeyen nuru altında tarik-i müstakîmde hidayeti tevfik eyle, azıp-sapanlardan eyleme. Yolcularımıza selâmetler, âle'l-husus farize-i Hacc'ı ifâya niyet eyleyen mü'minlere kolaylıklar halk eyle. ... Müslümanların

258 "... Onların günahlarını Allah iyiliklere çevirir." (Furkan, 25: 70)

mukaddes yerlerini işgal eden kavimleri ve hâmilerini târumâr eyle. Bu zelil kavme mukavemet edemeyecek derecede Kur'ân ahkâmına yabancı kalıp, dinsizlik rejiminin merhametine sığınacak dereceye düşen Müslüman devlet ve milletlerinin kalplerini, iman ve Kur'ân ruhu ile tahkim ve düştükleri bugünkü hâlden tahlis eyle. Kıbrıs'taki ve diğer ülkelerdeki din kardeşlerimize feci ve şe'ni tecavüzlerde bulunan ehl-i küfrü müşevvikleriyle beraber kahreyle. Ve oralardaki din kardeşlerimizin ve cümlemizin kalplerini Muhabbetullah, Muhabbet-i Resûlullah ve Muhabbet-i Kelâmullah ile takviye ve teshir eyle. Şu meclisimizden Ruh-u Seyyidi'l-Mürselîn'i haberdar eyle, bu hayatta ziyaretler ve Sünnet-i Seniyyesine tebaiyyetler ve o Kelime-i Mübareke-i Münciye olan اَشْهَدُ اَنْ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ diyerek لاَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ tebşiratına layık gördüklerin zümresine ve yevm-i haşirde Liva-yı Muhammedî altında cem' ederek, şefaat-ı âliyelerine mazhar buyuracağın kullarına, yâ İlâhenâ, bizleri de idhâl eyle.

Yâ İlâhe'l-Âlemîn ve yâ Hayre'n-Nasirîn! Bizleri, analarımızı, babalarımızı ve bütün geçmişlerimizi, meşayih ve üstadlarımızı, akraba ve taallûkatlarımızı, komşularımızı, bizlere iyilik edenleri, hayır duada bulunanları, bizden dua isteyenleri ve haksız yere hürriyetlerini kaybeden din kardeşlerimizi ve diğer musibete düşmüşleri nihayetsiz lûtfuna, rahmet ve inayetine mazhar eyle. Memleketimizi ve diğer Müslüman memleketlerini her türlü âfât-ı arzîye ve semavîyeden, sârî hastalıklardan ve düşmanlarımızı sevindirecek kötü hâllerden, tecavüzkâr radyo dili ile ehl-i imanı üzmekten hoşlanan şerirlerden ve her türlü şerlilerin şerlerinden muhafaza eyle. Devlet adamlarımızı din, iman ve Kur'ân'a hâdim eyle ve hayırlı işlerde muvaffak eyle. Ordularımızı karada, denizde ve havada düşmanlarımıza gâlip ve daima mansur ve muzaffer eyle. Bu duamıza "Âmin" diyerek katılan zevâtı ve bütün geçmişlerini dünyada selâmet, kabirde istirahat, haşirde şefaat, Cennetü'l-Firdevste ebedî ikamet ve Cemâl-i bâkemâl-i İlâhîyi müşahedeye nâiliyetle, hakikî ve ebedî

mes'ud edeceklerin arasına, nihayetsiz rahmetinle idhâl edip, ni'metini itmam eyle... Âmin!

Azametü Hüdâ ve icabet-i dua için Tekbir....

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ (3 defa) ۞ وَصَلَّ اَللّٰهُ عَلٰى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَعَلٰى جَمِيعِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ ۞ وَالْحَمْدُ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞ اَلْفَاتِحَةَ مَعَ الصَّلَوَاتِ

Münâcât

Ocak -1967

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۞ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۞ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ

Yâ İlâhî! Tekmil işlerimizin sonunu hayreyle, dünyada zelil olmaktan, ahirette azaptan koru... Ey yardımı bol olan Rabbimiz! Senin yardımın ziyade âli ve boldur. Her türlü noksanlardan berîsin.

Yâ İlâhi! Mâlikimiz Sensin, bizler memlûkuz. Fatihü'l-Ebvab Sensin. Rahmet kapılarını Sen açarsın. Gücümüzün yetmediği hesapsız ihtiyaçlarımız var. Sebeplerin sahibi de Sensin. Sebeplerini hazırla da isteklerimizi ihsan buyur.

Yâ İlâhî! Bizleri, Senin emirlerini yerine getirmeye çalıştıklarına, lûtf-u fadlınla emniyette bulundurduklarına, kaza ve kaderine razı, belâlarına sâbir, nimetlerine şâkir olup zikrinden lezzet, Kitabından müferrah olanlarına, gecede ve gündüzde maddî ve manevî şerlerden esirgeyip, necat verdiklerine, dünyadan nefret ve ahirete muhabbet ettirip Senin likâna müştak kıldıklarına, yüzlerini Sana çevirtip Senin rahmet kapında niyaz ettirdiklerine, ölümü başta Habibullah Aleyhisselatü vesselâm,

geçmiş ahbablara visal vesilesi olarak bildirdiğin makbul kullarının zümresine kat. Ferman-ı âl-i şânın olan Kur'ân'da bizlere öğrettiğin gibi diyoruz:

Yâ Rab! Resûllerinin lisanı üzere bize vaad ettiğin sevabı ver ve kıyamet gününde bizi rezil ve rüsvay etme. Muhakkak Sen dua edene icabet eder, vaadinde –hâşâ- hulf etmezsin.

Yâ İlâhî! Bizleri Senin rızan için sabahlat ve akşamlat ve vadelerimiz doluncaya kadar emanette emin kıl ve böylece emanetlerine hıyanet etmemiş kulların olarak Sana döndür.

Yâ İlâhî! Bizlere hakkı hak olarak gösterip uymayı ve bâtılı bâtıl gösterip sakınmayı müyesser et. Müslümanlardan olduğumuz halde vefat ettirip, salihlere ilhak buyur. Zalimlerin şerlerini üzerlerimizden kaldır. Mü'minlerin dualarına ortak et ve takdir buyurduğun musibetlerden bizleri lûtfunla esirge.

Yâ İlâhî! Ümmet-i Muhammedi (sallallahu aleyhi ve sellem) mağfiret buyur, şefaate mazhar kıl. Rahm eyle, yardım et, üzerlerine hayır kapılarını aç, kalplerini muhabbetinle teshir eyle, hâllerini ıslah eyle, fesada gitmekten muhafaza buyur. Derecelerini yükselt, gamlarını gider, Muhammed Aleyhisselatü Vesselâm hürmetine bütün Ümmet-i Muhammedi kötülüklerden koru.

Ey tevbe edenleri ve affetmeyi seven Rabbimiz! Tevbelerimizi kabul ve bizleri lûtfunla af buyur.

Ey korkanlara ve "emân Yâ Rab!" diyenlere emân veren Rabbimiz! Bizlere de emân ver. Ey mütehayyirlere delil olan Rabbimiz, bizlere delil ol.

Ey azıp sapanlara hidayet eden Rabbimiz! Bizleri hidayette, sırat-ı müstakimde sabit kıl. Ey Rabbim! İsteyenlerin yardımcısı olan Rabbimiz, bizlere yardım eyle.

Ey ümidleri kesilenlerin ümidi olan Rabbimiz, ümidlerimizi kesme.

Ey âsilere rahmeyleyen Rabbimiz, bizlere merhamet buyur.

Ey günahkârların günahlarını mağfiret buyuran Rabbimiz! Günahlarımızı mağfiret buyur. Her türlü kötülüklerimizi ört.

Sadık dindarlardan olduğumuz halde hayatımıza ve ol mübarek kelime-i şahadet olan:

اَشْهَدُ اَنْ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ

ile nefeslerimize son vermek nasib eyle. Kalblerimizi Senin ve Senin razı olacağın muhabbetle doldur ve nurlandır. Sadrımızı aç, ayıplarımızı ört, işlerimizi kolaylat. Yüzlerin ak ve kara olarak görüneceği günde yüzlerimizi ak eyle, kalplerimizi pak eyle, kabirlerimizi nurlandır, cennet bahçelerinden bir bahçe eyle, günahlarımızı mağfiret buyur, kalplerimize Senin sevginden başka sevgilerin girmesine imkan verme ve maksutlarımızı ihsan buyur.

Ey gizli lutûfların sahibi Rabbimiz! Bizleri korktuklarımızdan emin ve umduklarımıza nâil eyle.

Yâ İlâhî! Bizleri, analarımızı, babalarımızı, onların ana ve babalarını, meşayıh ve üstadlarımızı, sevdiklerimizi, akraba ve taallûkatımızı, komşularımızı, bütün din kardeşlerimizi, bize iyilik edenleri, hayır dua edenleri ve bizden hayır dua isteyenleri ve bizde hakları olanları ve bütün ümmet-i Muhammed'i mağfiret buyur.

Yâ İlâhî! Bizleri ve bütün ehl-i imanı belâlardan, borçlardan, musibetlerden, hastalıklardan, şerlerden ve şerlilerin şerlerinden muhafaza buyur.

Beldemizi ve sair bilâd-ı Müslimîni her türlü âfât-ı arziye ve semâviyeden koru. Din ve mukaddesat düşmanlarını kendi dertlerine düşürerek, kötü emellerine muvaffak eyleme. Bizleri eshab-ı yeminden eyle. Kitaplarımızı sağından verdir. Bütün yolculara selametler, fariza-i Hacc'ı yapmak isteyenlere kolaylıklar, tekrar Hacc yapmak isteyenlere hayırlı ziyaretler nasib eyle.

Yâ Erhamerrahimîn! Sonsuz rahmetin, İsm-i A'zamın, Kur'ân-ı Hakîm'in, Habib-i Ekrem'in, makbul kulların, leyle-i Kadrin ve diğer mübarek gecelerin hürmetine dualarımızı kabul buyur... Âmin!

On Üçüncü Bölüm

CEVŞEN ÜZERİNE

Hulûsi Bey'in notları arasında elimize geçen Cevşen tercümesi, onaltı ukdeden ibarettir.

Cevşenü'l-Kebir'in Türkçe Meali

Birinci Ukde

1- Yâ Allah, ben Senden, Senin güzel isimlerinle isterim. Ey bütün sıfatı mukaddes ve esmâsı güzel olan Yaradan!

2- Ey dünyada bütün mahlûklara ihsan ve ikram eden,

3- Ey ahirette mü'minlere ve mü'minâta ihsan ve in'am eden,

4- Ey olmuş ve olacak her şeyin, her şeyini bilen,

5- Ey ehl-i isyanın cezalarını tehir eden,

6- Ey zât, sıfat ve ef'alinle büyük olan,

7- Ey her şeyi hikmetli olan,

8- Ey evveli olmayan,

9- Ey dâim ve kâim olan,

10- Ey talepsiz, sebepsiz ikram eden Allah!

Ey her türlü noksan ve kusurdan pâk Rabbim! Senden başka İlâh yoktur. Senin "Emân" ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

İkinci Ukde

1- Ey ululardan ulu olan,

2- Ey duaları kabul eden,

3- Ey iyiliklerin hakikî sahibi olan,

4- Ey dereceleri yükselten,

5- Ey bereketleri artıran,

6- Ey günahları örten,

7- Ey belâları, yaramaz şeyleri kaldıran,

8- Ey açık-kapalı bütün sesleri işiten,

9- Ey bütün istekleri veren,

10- Ey gizli ve saklıları bilen Allah!

Ey her türlü noksan ve kusurdan pâk Rabbim! Senden başka İlâh yoktur. Senin "Emân" ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Üçüncü Ukde

1- Ey merhamet edenlerin,

2- Ey yardım edenlerin,

3- Ey hüküm edenlerin,

4- Ey kapalı şeyleri açanların,

5- Ey zikir edenlerin, unutmayanların,

6- Ey bütün mülke mâlikiyet dâvâ edenlerin,

7- Ey medih edicilerin,

8- Ey kullarının muhtaç olduğu rızıkları onlara yetiştirenlerin,

9- Ey haklıyı haksızlıklardan ayıranların,

10- Ey ihsan edenlerin hayırlısı olan Allah!

Ey her türlü noksan ve kusurdan pâk Rabbim! Senden başka İlâh yoktur. Senin "Emân" ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Dördüncü Ukde

1- Ey kudret ve güzelliğin,

2- Ey mülkün ve celâl ve azametin,

3- Ey kudret ve noksansız vasıfların sahibi olan Allah!

4- Ey büyüklüğü ve ululuğu,

5- Ey şiddetli ceza va azabı,

6- Ey şiddetli azaptan daha mihnetli cezayı,

7- Ey hesabı seri,

8- Ey güzel sevap kendisinden,

9- Ey Levh-i Mahfuz denilen ümmü'l-kitabı yanında olan,

10- Ey yağmur ve emsalini yüklenmiş bulutları sema âleminde halk eden Allah!

Ey her türlü noksan ve kusurdan pâk Rabbim! Senden başka İlâh yoktur. Senin "Emân" ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Beşinci Ukde

1- Ya Rahman, Ya Mün'im, Ya Kahhar, Ya Settar, Ya Delil, Ya Hakîm, Ya Sübhan, Ya Müstean!

2- Ya zel menni vel beyan! (Yani: Ni'metleri kendisinin verdiğini izhar buyuran Allah)

3- Ya Zel Emân! (yani: Ey emniyet veren Allah)

Senin bu güzel isimlerinle istiyorum.

Sen her türlü noksandan münezzehsin. Senden başka İlâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Altıncı Ukde

1- Ey azametinden dolayı her şeyi küçülten,

2- Ey kudretinden dolayı her şeyi kendisine itaat ettiren,

3- Ey yüceliğinden dolayı her şeyi alçaltan,

4- Ey korkulmaya en çok layık olduğundan dolayı her şeyi kendisine baş eğdiren,

5- Kendisine bağlayan,

6- Ey korkutarak her şeyi kendisine itaat ettiren,

7- Ey korkusundan dağları yaran,

8- Ey emir ve iradesiyle gökleri durduran,

9- Ey izni ile arzı yerinde tutan ve şemse bağlayıp döndüren,

10- Ey memleketindeki mahlûklarına tecavüz ettirmeyen Allah!

Sen her türlü noksandan münezzehsin. Senden başka İlâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Yedinci Ukde

1- Ey kusurları bağışlayan,

2- Ey belâları gideren,

3- Ey dileklerin, ümidlerin nihayeti,

4- Ey ihsanı bol olan,

5- Ey hediyesi geniş olan,

6- Ey yarattıklarının muhtaç oldukları rızıkları veren,

7- Ey ihtiyaçları veren,

8- Ey şekvaları duyan,

9- Ey İlâhî cünudunu gönderen,

10- Ey esirleri azad eden Allah!

Sen her türlü noksandan berisin. Senden başka İlâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Sekizinci Ukde

1- Ey medhe ve övülmeye layık olan,

2- Ey şan ve şerefi parlak olan,

3- Ey övülmesi kıymetli olan,

4- Ey ahdini yerine getiren,

5- Ey affedici ve razı olucu olan,

6- Ey ni'metleri ve hediyeleri veren,

7- Ey hükmeden ve hükmünü yerine getiren,

8- Ey ikram ve ihsan sahibi olan Allah!

Sen her türlü noksandan berisin. Senden başka İlâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Ey noksan sıfatlardan münezzeh olup, Rahmaniyeti âli Allah! Bizi dünya, kabir, hâşir, cehennem ateşinden koru. Dünyada bütün mahlûkatına merhamet eden affınla, âmin...

Ey noksan sıfatlardan münezzeh olan, hassaten ahirette ehl-i imana merhamet buyuran Allah! Senin keremin âlidir. Dünyada bütün mahlûkatına merhamet eden affınla, âmin...

Ey noksan sıfatlardan münezzeh, her türlü medhe layık, hikmeti âli olan Allah. Bizi dünya, kabir, haşir, cehennem ateşinden koru. Dünyada bütün mahlûkatına merhamet eden affınla, âmin...

Dokuzuncu Ukde

1- İlâhî! Şu güzel isimlerinle istiyorum: Ey helâk ve noksan sebeplerini def eden,

2- Ey mânileri kaldıran,

3- Ey menfaatli, hayırlı şeyleri yapan,

4- Ey her sadayı işitip, dinleyen,

5- Ey mânen yükselten,

6- Ey vasıtasız her şeyini yapan,

7- Ey şefaat eden,

8- Ey birşeyi her şeyde ve her şeyi birşeyde toplayan,

9- Ey rahmeti geniş ve bol olan,

10- Ey darlığı genişlettiren Allah!

Sen her türlü noksandan münezzehsin. Senden başka ilâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek dehalet ediyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Onuncu Ukde

1- Ey bütün yapılmışların yapanı,

2- Ey bütün yaratılmışların yaratanı,

3- Ey bütün rızka muhtaçların rızıklandıranı,

4- Ey bütün kölelerin sahibi,

5- Ey kederlilerin kederlerini gidereni,

6- Ey gamlıları gamlarından kurtaranı,

7- Ey bütün merhamete muhtaçların hallerine merhamet edeni,

8- Ey bütün perişanların yardım edeni,

9- Ey bütün ayıpların örteni,

10- Ey bütün zulme uğrayanların sığınılacak mahalleri olan Allah!

Sen her türlü noksandan münezzehsin. Senden başka ilâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek dehalet ediyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Onbirinci Ukde

1- Ey belâ vaktinde müdafaa silahım,

2- Ey her türlü derdimde ümidim,

3- Ey korkularımda ünsiyet ettiğim,

4- Ey yalnızlığımda koruyucum,

5- Ey ni'metlendirildiğimde in'am eden sahibim,

6- Ey gamlarımda gamlarımı dağıtanım,

7- Ey muhtaç olduğum şeylerde ihtiyaçlarımı temin edenim,

8- Ey çaresizliğimde sığınağım,

9- Ey feryadımda yardımcım,

10- Ey şaşırıp kaldığımda selâmet yolunu gösterenim olan Allah!

Sen her türlü noksanlardan münezzehsin. Senden başka ilâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek dehalet ediyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Onikinci Ukde

1- Ey görünmeyen, bilinmeyen şeyleri en ziyade bilen,

2- Ey günahları ziyade yarlığayan,

3- Ey ayıpları ziyade kapayan,

4- Ey kederleri ziyade dağıtan,

5- Ey kalpleri çeviren,

6- Ey kalpleri süsleyen,

7- Ey kalpleri nurlandıran,

8- Ey kalplerin hâkimi,

9- Ey kalplerin sevgilisi,

10- Ey kalplerin ünsiyet vericisi olan Allah!

Sen her türlü noksanlardan münezzehsin. Senden başka ilâh yoktur. Senin Emân ismine "el-Emân" diyerek dehalet ediyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden kurtar. Âmin...

Onüçüncü Ukde

1- Senin şu isimlerinle Senden isterim, ey celâl ve azâmet sahibi,

2- Ey çok güzel,

3- Ey halkın işlerini bitirici,

4- Ey kendi üzerine alıcı,

5- Ey yol gösterici,

6- Ey sahip olucu,

7- Ey gizli-aşikâr şeyleri bilici,

8- Ey lütuf ve ihsan edici,

9- Ey izzet ve celâl sahibi,

10- Ey mülk sahibi olan Allah!

Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Senden başka Ma'bud-u Bilhak yoktur. "el-Emân" diyerek Senin Emân ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden hâlâs eyle. Âmin...

Ondördüncü Ukde

1- Ey şaşıranlara yol gösterici,

2- Ey yardım isteyenlerin yardımcısı,

3- Ey imdada muhtaç olanlara imdat edici,

4- Ey yakınlaşanların yakını,

5- Ey âsilerin sığınağı,

6- Ey günahkârların günahlarını mağfiret edici,

7- Ey korkanlara emniyet verici,

8- Ey bir şeyi olmayanların acıyıcısı,

9- Ey korkanların dostu,

10- Ey çaresizlerin isteklerine cevap verici Allah!

Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Senden başka Ma'bud-u Bilhak yoktur. "el-Emân" diyerek Senin Emân ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden hâlâs eyle. Âmin...

Onbeşinci Ukde

1- Ey cömertçe, karşılıksız veren,

2- Ey ihsan ve minnete müstahak olan,

3- Ey korkanlara emniyet ve müsaade eden,

4- Ey pâk ve noksanlardan beri olan,

5- Ey her şeyi hikmetli ve aşikâr olan,

6- Ey kullarına ihsan eden ve rızasına layık kılan,

7- Ey isbat eden ve delil olan,

8- Ey azamet ve hüküm sahibi olan,

9- Ey afv ve mağfiret edici olan,

10- Ey merhametli ve yardım istenilen Allah!

Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Senden başka Ma'bud-u Bilhak yoktur. "el-Emân" diyerek Senin Emân ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden hâlâs eyle. Âmin...

Onaltıncı Ukde

1- Ey her şeyin Rabbi olan,

2- Ey her şeyin İlâhı olan,

3- Ey her şeyin yaratıcısı olan,

4- Ey her şeyin üstünde olan,

5- Ey her şeyden evvel olan,

6- Ey her şeyden sonra olan,

7- Ey her şeyi bilen,

8- Ey her şeye gücü yeten,

9- Ey her şeyin yapıcısı olan,

10- Ey her şeyini bekâya ve fenâya mazhar eden Allah!

Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Senden başka Ma'bud-u Bilhak yoktur. "el-Emân" diyerek Senin Emân ismine sığınıyorum. Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden hâlâs eyle. Âmin...

Ey noksan sıfatlardan münezzeh, izzet ve azamet sahibi! Senin yüceliğin yarattıklarının üzerinde çoğaldı.

Ey kahr ve ıslâh, şanından olan Allah! Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden esirge. Kusurlarımızı ve günahlarımızı affetmiş olduğun halde…

Ey dünyada yarattıklarına ihsan ve ikram eden!

Ey noksan sıfatlardan münezzeh, kibriya ve azamet sahibi Allah! Senin yüceliğin, yarattıklarının üzerinde çoğaldı.

Ey yaratan Allah! Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden esirge. Kusurlarımızı, günahlarımızı affetmiş olduğun halde…

Ey dünyada bütün yarattıklarına ihsan ve ikram eden!

Ey noksan sıfatlardan münezzeh, vücudunun, varlığının ibtidası olmayan Allah! Senin yüceliğin yarattıklarının üzerinde çoğaldı.

Ey varlığının sonu olmayan Allah! Bizi dünya, kabir, haşir ve cehennem ateşinden esirge. Kusurlarımızı, günahlarımızı affetmiş olduğun halde…

Ey dünyada bütün yarattıklarına ihsan ve ikram eden!

On Dördüncü Bölüm

HULÛSİ BEY'İN HUTBELERİ

Hulûsi Bey, yumuşak ve muknî bir edaya sahipti. Ruhuna nakşettiği Risale-i Nur'un mübelliği dense yeridir. Konuştuğunu ondan konuşurdu. Onun için konuşur, onun için susardı. Bütün benliğini bir iksir diriliği içinde anladığı Üstadına ve dâvâsına feda etti.

Cami bir remizdir. Cemaat onun ruhu. Cemaat bir idealin, kudsî bir dâvânın mânâ doruğuna ulaştırdığı, yoğurduğu kollektif bir şuurdur. Cami bu şuurun adıdır. Kudsiyet insanın özündedir. Bu kudsiyeti kaybedenlerin meydana getirdiği topluluğun adı cemaat değil, kalabalıktır. Onlar şuur mektebinin müdavimleri olmaktan çok, slogan mefhumlarının içinde kalmayı tercih ederler.

Cemaat için konuşan hatipler vardır. Cemaatin hoşuna gitmesi için konuşurlar. Hutbe âdâbına uygun olmayan, ifade, beyan ve tavırları hep cemaatin hoşuna gitmesi ve gözüne girmek içindir. Hâl böyle olunca cemaatte, cemaat özelliği kazandıracak bir atmosfer oluşamamakta ve arzu edilen netice elde edilememektedir.

Bazı kimseler vardır; onlar ferttir. Ama cemaat gibidirler. Bulundukları mekân hemen cami oluverir. Cami bütün İslamî şeairin intişarına bir zemindir. Onlar bu zemini bulundukları her yerde icra ederler. Her konuştukları hikmetle doludur. Ölü ruhlar, diriliş iklimini orada bulurlar.

Merhum Hulûsi Ağabey'in manevî iklimi hakaik-ı imaniye ve Kur'âniyenin rayihası ile doludur. Hutbeleri, O'ndan (celle celâluhû), çok sevdiğinden, biricik sevdalısı olduğu hakikatlerden bir deste güldür. Katı dünyaları eriten, katı gönüllere huzur bahşeden bu hutbeler, belli hakikatlerin bir hitap şeklindeki tecellisidir.

Onun dünyasına uzanacak, bu güzel hutbelerin ardında yine onu dinleyecek, bir kez daha ruhun ölmezliğine şahid olacaksınız. Bir komutanın hazerdeki hitaplarına muhatap olacak ve imanî bir dersinde tatmine ereceksiniz.

HUTBE–1

İmanın Güzelliği

İmanın binlerce güzelliği vardır. Bu hutbede de bunlardan yalnız ikisini beyan edeceğiz:

1- İman intisaptır: İman nuru ile insan a'lâ-yı illiyyine çıkıp cennete layık bir kıymet aldığı gibi, o nisbetin kesilmesi olan -el-iyazü billâh- küfür ile esfel-i sâfiline, cehenneme ehil olmak derecesine düşer.

İman, insandaki san'at-ı ve nukuş-u esmâ-i Rabbanîyenin tezahürüne sebeptir. İnsanın kıymeti de bu tezahürat derecesiyle ölçülür. Küfür, imanî nisbetin kesilmesi demektir. Küfre düşen insandaki san'at-ı Rabbaniye gizlenir. Kıymeti de yalnız fâniye, zâile ve muvakkat hayat-ı hayvaniyedir ki, bu da "hiç" demektir. Bu sırrı beyan için bir misal:

İnsanların san'atları içinde maddenin kıymeti ile san'atın kıymeti ayrı ayrıdır. Beş kuruşluk bir demir gibi bir maddede, bazen beş liralık san'at bulunduğu gibi; eğer o san'at antika ise, erbabı yanında bir milyon kıymeti olur. Demek ki, madde itibariyle beş kuruş iken, hünerli, eski san'atkârına nisbetinden dolayı bir milyon değerli oluyor. İşte insan, Cenab-ı Hakk'ın böyle antika san'atıdır. En nazik ve nâzenin bir mucizevî kudretidir. Bundan dolayı Cenab-ı Hak insanı, bütün esmâsının cilvesine mazhar

bakışların medarı ve kâinatın küçültülmüş bir misali suretinde yaratmıştır.

Eğer imanın nuru içine girse, üstündeki bütün mânidar nukuşlar o ışıkla okunur. O mü'min şuur ile okur ve intisapla okutulur. Yani "Sanî-i Zülcelâl'in masnu'uyum, memlûkuyum, rahmet ve keremine mazharım" gibi mânâlarla insandaki san'at-ı Rabbanîye tezahür eder. Demek Sanî'a intisaptan ibaret olan iman, insandaki bütün âsâr-ı san'atı izhar eder. Böylelikle insan bütün mahlûkat üstünde bir muhatab-ı İlâhî ve cennete layık bir misafir-i Rabbanî olur.

Kat-ı intisaptan ibaret olan küfür, insanın içine işlerse, bütün o mânidar nukuş-u esmâ-i İlâhî karanlığa düşer, okunmaz. Küfür mahiyet-i insaniyeyi yıkar, elmastan kömüre kalbeder.

2- İman bir nurdur: Mazi ve müstakbel, bu nurla karanlıktan kurtulur. Birbirine karşı iki yüksek dağ düşünelim, ki üzerinde dehşetli bir köprü kurulmuş. Biz de o köprü üzerindeyiz. Her taraf karanlık içinde... Sağ tarafımıza bakıyoruz; nihayetsiz karanlıklar içinde gayet büyük bir mezar; sol tarafımıza bakınca müthiş karanlık dalgaları içinde büyük fırtınalar, dağdağalar hazırlandığını, köprünün altında gayet derin dere görüyoruz. Cebimizdeki küçük bir elektrik fenerini kullanıyoruz. Bu fener o sönük ışıkla üzerinde bulunduğumuz köprünün etrafında, başında dehşetli canavarlar, her tarafta bize dehşetler veren, tüylerimizi ürperten şeyleri gösteriyor. Bu belâlı feneri yere çarpıp kırıyoruz. Eşyanın hakikati nurlanan âlemimizde görünmeye başlıyor. Üzerinde bulunduğumuz köprünün gayet muntazam ova içinde bir cadde, sağ tarafı güzel zümrüt gibi bahçeler ve nurlu insanların reislikleri altında toplanan insanları, ibadet, hizmet, sohbet, zikr-i ilahî meclisleri olduğunu, o canavarların deve, öküz, koyun, keçi gibi ehlî hayvanlar olduğunu görüyor ve hep bir ağızdan "elhamdülillahi ala nûri'l-iman" diyoruz.

İki karşılıklı dağ: Mebde-i hayat, âhir-i hayat; yani âlem-i arz ve âlem-i berzahtır.

O köprü; hayat yoludur. Sol taraf, istikbaldir. Sağ taraf, geçmiş zamandır. Cep feneri, hodbîn ve bildiğine itimatla Vahy-i Semavîyi dinlemeyen enaniyet-i insaniyedir. O canavarlar, âlemin hadisâtı ve acîp mahlûkatıdır.

İşte enaniyete itimat eden, zulmet ve gaflete düşen, dalâlet karanlığında mübtela olan bu vak'adaki ilk hale benzer. Cep feneri demek olan noksan ve dalâletli bilgiler ile geçmiş zaman bir mezar-ı ekber, geleceği gayet fırtınalı, tesadüfe bağlı bir vahşet mahalli ve herbirisi bir Hakîm-i Rahîm'in memur-u muhassarı olan hadisât ve mevcudâtı muzır bir canavar hükmündedir.

HUTBE–2

İmandaki Saadet

İmandaki saadet, nimet ve rahatın büyüklüğünü anlamak için, mü'min ile kâfir ve fâsıkı muvazene edelim.

Kalbine iman nuru girmeyen kâfir veya yalnız Müslüman adını almış gafil ve fâsık, bu âlemde, iman ve Kur'ân nuru ile bakamadığı için bütün memleketi, umumî bir mâtem yeri halinde görür. Bakar ki, canlı mahlûkat, hususiyetle insanlar dünyaya geliyorlar. Fakat bu âlemde kalmıyorlar, ölüp gidiyorlar.

Mü'min, imanın nuru ile bu âlemin kapısına Hâlîk'ın muvakkat misafirhanesi levhası konulmuş olduğunu görüyor ve her mahlûkun üzerinde de; "Muvakkattır, fânidir, geçicidir, ebedî ve bâkî âleme geçecek, muvakkat misafirdir" damgasını okuyor. Memlekete bakıyor, görüyor ki, "Yaşasın!"lar, "Teşekkürler!" ile umumî terhis şenliği. Hem tekbir ve tehlil ile mesrûrâne askere çağırmak için davul ve mızıka sesleri işitiliyor.

Kâfir veya fâsık-ı gâfile göre bu dünya; umumî bir mâtem yeri olmakla beraber, bütün canlı mahlûklar, firak ve zeval silsilesinde ağlayan yetimlerdir. Hayvan ve insanlar ecel pençesiyle parçalanan kimsesizlerdir. Dağ ve deniz gibi büyük mevcudât,

ruhsuz dehşetli cenazeler gibidir. Böyle görüş onu ma'nen azab içinde bırakır, bu âlemde de cehennem azabını çektirir.

Hâlıkını tanıyan ve tasdik eden mü'mine göre dünya; Rahman olan Allah'ın (celle celâluhû) bir zikirhânesi, insanların ve hayvanların talim ve terbiye yeri, ins ve cinnin imtihan meydanıdır. İnsan ve hayvanların ölümleri, hizmetten terhistir. İnsan ve hayvanların doğumları Allah'ın hizmetine, askerliğine ve iş başına gelmektir. Bütün hayat sahipleri birer muvazzaf mesrûr asker, birer müstakîm memnun memurlardır. Bütün sesler ya vazife başındaki zikir ve tesbih veya paydostan gelen şükür ve tesbih veya işlemek neş'esinden gelen lâtif seslerdir.

Bütün mevcudât Seyyid-i Kerim ve Mâlik-i Rahîm'in birer munis hizmetkârı, birer dost, birer şirin kitabıdır. İşte imandan böyle lâtif, âli ve lezzetli hakikatler tecellî ve tezahür eder.

Demek oluyor ki, iman bir manevî tûba-i cennet çekirdeğini taşıyor. Küfür ise manevî bir zakkum-u cehennem tohumunu saklıyor. Demek selâmet ve emniyet yalnız İslâmiyet'te ve imandadır.

HUTBE–3

Kâinatın Hâkimi

Bu mev'izemizde Allah'ı tanımayan, Peygamber'i bilmeyen, bundan dolayı Miraca inanmayan ve inkâr edenlere hitap edeceğiz.

Ey inkâr eden adam! Bu kâinat gayet muntazam bir memleket, gayet muhteşem bir şehir ve gayet müzeyyen bir saraya benzemiyor mu? Öyle ise bu muntazam memleketin bir hâkimi, bu muhteşem şehrin bir mâliki, bu müzeyyen sarayın bir ustası vardır. Bu memleket, bu şehir ve bu saray, elbette kendi kendine olamaz. Bu âlem, bu memleket, bu şehir ve saray ile en çok alâkası olan insanlardır. Elbette bu memleketin sahibinin, san'atıyla ciddi alâkası olan insanlarla bir münasebeti, onlara mukaddes bir hitabı ve âli bir teveccühüdür. Bir dükkâna girip, ya hoşuna

gittiğinden veya merak ettiğinden yahut ihtiyacından birşeyi sormak, öğrenmek veya almak istesek, dükkâncı sana o şeyin adını, ne işe yaradığını veya fiyatını söyleyecektir.

Bu kâinatın Bânii ve Sânii de mademki güneşlerden zerrelere kadar, mülkünde yarattığı her şeyini soracak, anlayacak yüksek duygulu insanları yaratmıştır. Bütün bu insanların babası olan Hz. Âdem'den (a.s.), şimdiye kadar şu münasebeti en mükemmel olarak küre-i arzın yarısını, insanların beşte birini tasarrufuna alan ve kâinatın manevî şeklini değiştirip ışıklandıran Hz. Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) göstermiştir. Öyle ise Hâlık'ın insanlarla münasebetinin en son derecesi olan Miraç ona pek layık ve muvafıktır. Aklı, vicdanı ve şuuru olan insan, bunu böyle kabul eder.

Ey münkir! Mademki şu kâinat ve mevcudât var. Ve içinde işler ve icatlar var, görüyorsun. Muntazam bir iş, bir işleyici ister. Mânâlı bir yazıcı ister, san'atlı bir nakış, nakkaş ister. Bunları da bilirsin. Elbette şu kâinatı dolduran hikmetli işlerin işleyicisi ve yeryüzünün her mevsiminde tazelenen hayret verici nakışların bir nakkaşı, mânâlı yazıların bir kâtibi vardır. Mademki, bir işte iki hâkim, bir köyde iki muhtar bulunsa intizam bozuluyor. Sinek kanadından ta göklerdeki yıldızlara kadar hiçbir intizamsızlık görünmüyor.

Öyle ise "Hâkim" birdir. Bu âlemin yaratılışındaki akılları hayrete düşüren tertibatın ne demek olduğunu ve mahlûkatın nereden gelip, nereye gideceklerini insanlara bildirmek, kendisini tanıttırmak ve sevdirmek isteyen bir Rahmanürrahîm'dir.

HUTBE–4

Allah'ın (celle celâluhû) Hitabına Layık Olmak

Ey Miracı aklına sığıştıramayan insan!

Şu kâinatın Hâlıkı bu mükemmel ve müzeyyen saray suretindeki âlemin ne için yaratıldığını düşünecek, görecek ve bilecek kabiliyette, bütün mahlûkları içinde en mümtazı olarak insanı

yaratmıştır. Öyle ise bu ehemmiyetli mahlûk olan insan ile, O (celle celâluhû) Yaratıcının konuşması ve onlara maksatlarını bildirmesi lazımdır.

Mademki her insan en yüksek makam olan Allah'ın (celle celâluhû) hitabına layık olacak bir mertebeye çıkamıyor. Öyle ise insanlar içinde bu dereceye yükselecek bazı mübarek zâtlar bulunacaktır. İşte bunlara peygamber denilir ki, bunlar insanların hesabına Allah'ın (celle celâluhû) hitabına mazhar olurlar. O insanlara Allah'ın (celle celâluhû) emirlerini tebliğ ederler. Bu peygamberlerin içinde şu kâinat Sânii'nin maksatlarını en mükemmel bir surette bildiren, hikmetlerini anlatan; "Necisin, nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun?" sualine en mükemmel cevabı veren, Hâlık'ın emsalsiz hâkimiyetinin güzelliklerini mevcudâta ilan eden Hz. Muhammed'dir (sallallahu aleyhi ve sellem). Elbette böyle ekmel bir zâtın cismi ile bu âlemde gezip dolaşmak demek olan bir Miraç olacaktır. Yetmiş bin perde denilen Esmâ-i İlâhiyye'nin derinliklerine ve Sıfat-ı İlâhiyye'nin tecellilerine ve mevcudâtın tabakalarının ta arkasına kadar mertebeleri geçecektir. İşte Miraç da budur.

Her şeye, her şeyden daha yakın olan Allah'la (celle celâluhû), binler senelik mesafeleri kat edip, yetmiş bin perdeden geçtikten sonra görüşmek aklına yatmayana deriz ki:

Cenab-ı Hak her şeye, her şeyden daha yakındır. Fakat o şeyler ayna vasıtasıyla seninle konuşabilir. İstediği gibi sende tasarruf eder. Hâlbuki sen O'ndan dört bin sene kadar uzaktasın. Eğer terakki etsen, kamer yani ay kadar yüksekliğe çıkabilsen, ona yalnız bir âyinelik yapabilirsin.

HUTBE–5

Kur'ân'ı Dinlemek

Cemaat-i Müslimîn! Bugünkü mev'izemizde Ramazan-ı şerifteki orucun hikmetlerinden ikisini beyan edeceğiz:

Birincisi: Kur'ân-ı Hakîm Ramazan ayında nüzul ettiği için, bu ayda ehl-i iman Kur'ân'a duyduğu hürmetten, nefislerini süflî şeylerden ve malâyanî şeylerden çekerler. Yeme içmeyi de terk ile meleklere benzeyerek, bu suretle Kur'ân'ı okur ve dinlerler ve Kur'ân'daki İlâhî hitapları yeni nâzil oluyor gibi, Resûl-i Ekrem'den (sallallahu aleyhi ve sellem) işitiyor gibi, Hz. Cebrail'den (a.s.), belki Mütekellim-i Ezelî'den dinliyor gibi kudsî bir hal alırlar. Ramazan-ı şerifte İslam âlemi bir mescid halini alır. Bu mescid-i ekberde milyonlarla hâfızlar o semavî hitap olan Kur'ân'ı küre-i arz üzerinde yaşayanlara işittiriyorlar. O muazzam cemaatin bazıları hûşû ile o hâfızları dinlerler. Diğerleri kendi kendine okurlar ve böyle bir vaziyetteki mukaddes mescide, nefsin süflî heveslerine tâbi olup, yemek ve içmekle o nuranî vaziyetten çıkmak ne kadar çirkin ve o mesciddeki cemaatin manevî nefretine ne kadar hedef ise; Ramazan-ı şerifde oruç tutmayanlar ve alenen oruç tutmadıklarını gösterenler, o derece umûm İslâm âleminin manevî nefret ve tahkirine hedeftirler.

İkincisi: Dünyaya ahiretini kazanmak için geldiğini bilen insan, elbette sermaye-i hakikiyyesi olan ömrünü, hakikî kazanç yolunda geçirmek ister. İşte Ramazan-ı şerif bire bin kazanılacak mübarek bir aydır. Kur'ân'ın her bir harfinin on sevabı vardır. Ramazan-ı şerifde her bir harfin sevabı bin oluyor.

İşte bu kudsî, ebedî, kârlı ticareti yapmak isteyenler, Kur'ân ayı olan Ramazanı ahiret ticareti için gayet kârlı bir meşher, uhrevî hâsılat için gayet metin bir tarla, amellerin yetişip çoğalması için manevî nisan yağmuru, Rububiyyet-i İlâhiyyenin saltanatına karşı iman ve itaatlerini göstermek isteyen insanların bayramı olarak tanırlar. Bundan dolayı o mübarek ayda yemek, içmek gibi nefsin hayvanî ihtiyaçlarına, dünya ve ahirete yaramayan malâyanî vesair menhiyata girmemek hikmeti ile oruç tutmalarının emredilmiş olduğunu anlarlar ve bu anlayışlarıyla melekleşirler, ki dünyaya ait ihtiyaçlarını muvakkaten bırakmakla, bir ahiret adamı ve cesetle tezahür etmiş ruh vaziyetine girerek, oruçları ile kalplerini tecelliyât-ı İlâhiyyeye ve füyüzat-ı Samedaniyeye hazırlarlar. Leyle-i Kadr'in bin aydan hayır-

lı olduğu hakkındaki Allah'ın (celle celâluhû) fermanı, bir tek Ramazanda seksen senelik ömrün faidesinin kazanabileceğine kat'i hüccettir.

Ramazan, karanlıklı bu dünya hayatının en nurlu leyle-i Kadr'idir. Ramazan, Kur'ân-ı Hâkîm'i Ramazan-ı şerifde nâzil buyuran Ezel ve Ebed Sultanı'nın bir bayramıdır. Ramazan, insanları bir derece, süflî, hayvanî ve gafletli meşguliyetlerinden çekmek için, oruca emredilen mübarek bir aydır. Orucun mükemmeli, mide gibi bütün duyguları göze, kulağa, kalbe, hayale, fikre vesair âzâ ve cevarihe de bir nevî oruç tutturmaktır.

HUTBE–6

Kâinat Onun İçin Yaratıldı

Bugünkü mev'izemizde Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) şu kâinat ağacına çekirdek olduğunu ve şu mahlûkatın, onun nurundan yaratıldığını ve mevcudâtta en münevver meyve o olduğunu anlamak için, bazı misallerle bu hakikati anlatmaya çalışacağız.

Şu kâinata hikmet gözüyle bakılsa, gayet büyük bir ağaç gibidir. Her ağaçta dalları, yaprakları, çekirdekleri ve meyveleri olduğu gibi, şu muazzam kâinat ağacının da ziyâ, hararet, toprak ve su, dalları; otlar ve ağaçlar, yaprakları; hayvanlar çiçekleri; insanlar meyveleri gibi görünür. Hakîm olan Allah'ın (celle celâluhû) ağaçlar hakkındaki kanunu elbette şu kâinat ağacında da vardır. Mademki ağaçlar çekirdekten yaratılıyor, bu kâinat ağacının çekirdeği, içinde cismanî âlemden başka, binlerle âlemden meydana gelmiş bir varlıktır. Böyle bir âlemin çekirdeği basit ve kuru bir maddeden olamaz.

Mademki şu muazzam kâinat ağacından evvel Allah (celle celâluhû), böyle bir ağaç yaratmamıştır; öyleyse o ağacın vücuduna sebep ve çekirdek demek olan mânâ ve nura, elbette yine o muazzam ağaçta bir meyve elbisesi giydirilmesi Hakîm isminin icabıdır. Çünkü çekirdek daima çıplak olamaz. Mademki ilk

yaratılışta meyve elbisesi giymemiş, elbette o ağaç yaratıldıktan sonra meyvesini verecektir.

İşte bu meyve insandır. İnsanlar içinde, evvelce ispat edildiği gibi, en meşhur meyve, yerin yarısının ve insanların beşte birinin nazarını kendisine çeken ve manevî güzelliğiyle âlemi muhabbet veya hayret ile kendine baktıran Zât-ı Ahmediye'dir (sallallahu aleyhi ve sellem).

Elbette kâinatın teşekkülüne çekirdek olan nur, onun zâtında cismini giyerek, en zâhir bir meyve suretinde görünecektir. Ey bu hakikatleri dinleyen insan! Şu acaib âlemin bir insan cüz'ü mahiyetinde halkolunmasını akıldan uzak görme. Bak, bir nevi âlem gibi olan büyük çam ağacını, buğday tanesi kadar çekirdekten yaratan Kadir-i Zülcelâl, şu kainatı Nur-u Muhammedî'den (sallallahu aleyhi ve sellem) nasıl yaratmasın ve yaratamasın!

İşte kâinatın şu muazzam manevî ağacı Tûba ağacı gibidir. Gövdesi ve kökü yukarıda, dalları aşağıdadır. Aşağıdaki meyvenin, ağacın kökü ve çekirdeğin aslı ile münasebeti vardır. İşte Miraç bu münasebetle ğılaf ve suretidir. Zât-ı Ahmediyye o yolu açmıştır. Velâyeti ile gitmiş, risâleti ile dönmüş ve kapıyı da açık bırakmıştır ki, arkasındaki ümmetinin velileri ruhları ve kalpleri ile o nuranî caddede, Mirac-ı Nebeviyyenin gölgesinde istidatlarına göre âli makamlara çıkıyorlar.

Bahçesine bir meyve ağacı çekirdeği diken bir insana, "niçin dikiyorsun?" diye sorsak, "gayet güzel, süslü kokusu, meyvesi için dikiyorum" cevabını alırız. İşte bu kâinatın Hakîm ve Rahîm Hâlıkı, bu kâinatın muazzam manevî ağacını, meyvesini halkettiğini, "Ey Habib-i Zîşanım. Sen olmasaydın bu kâinatı yaratmazdım." hadis-i kudsîsi ile açıkça ferman buyurmaktadır.

Zat-ı Ahmediyye'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) en mükemmel meyvesi, hem bütün meyvelerin kıymeti yani, vücuda gelmelerine sebep ve bütün maksatların meydana çıkmasına vasıta olduğundan, kâinatın içindeki ilk tecelliye onun nuru mazhar olmak icab eder ve olmuştur.

HUTBE–7

O'nun (celle celâluhû) Resûlüne İttibâ Edin

Âyet-i kerimede mealen buyurulur ki: "Ya Muhammed! De ki: Ey İnsan! Tâ ki ben sizin ceminize gelmiş Allahu Teâlâ'nın resûlüyüm. O Allahu Teâlâ ki, göklerin ve yerlerin padişahı, pîridir. Ondan gayrı ibadete müstahak yoktur. Dirilten ve öldüren O'dur. Şimdi evvel Allahu Teâlâ'ya ve ümmî olan Resûlüne iman getirin, ki o Resûl, Hak Celle ve A'la'nın Vahdaniyetine ve enbiyaya gönderdiği kelimat ve kitaba iman eder. Siz dahi o Resûle ittibâ edin ki, doğruyu bulasınız."

Ey Mü'minler! Yetiştirilmek üzere kendisine emanet edilen askerleri, bir teftişte emrine, o askerlerin o devreye mahsus hizmetlerinin yekûnunu kendi nâmına takdim eden bir zâbit gibi, Allah'ın (celle celâluhû) mahlûklarına zâbitlik eden, hayvanlara ve diğer mahlûkâta kumandanlık yapan ve kendi hususî âleminde herkese kendini vekil bilen insan, namazda "İyyake na'budu ve iyyake nestaîn" der. Bütün halkın ibadetlerini ve istianelerini kendi namına Ma'bud-u Zülcelâl'e takdim eder.

Ey Müslümanlar! Az olan ömrümüzde nihayetsiz uhrevî a'mal kazanmak istiyorsak, ömrümüzün her bir dakikasını, tam bir ömür kadar faideli yapmak arzu ediyorsak, ibadet ve gafletimizi huzura çevirmeyi istiyorsak, Peygamberimiz Muhammed Mustafa'nın (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnet-i seniyyesine tâbi olmalıyız.

Çünkü işimizi şeriat-i İslâmiyeye ve sünnet-i Ahmediyeye tatbik edersek, bir nevi huzur bulur, bir nevi ibadet yapmış oluruz. Meselâ; bir şeyi satın aldığımızda, o âdi alışverişimizi ibadete çevirmek mümkündür. O da o âdi alışverişimizi İslâmiyet kaidelerine uydurmakla mümkün olur. Yani şeriatin hükmünü hatırlarsak, o hatırlama bize vahy-i İlâhîyi tasavvur ettirir. O da Şâri-i Hakikî olan Allah'ı (celle celâluhû) düşündürür. O da bir huzur verir. "Rabbim beni görüyor, ne yaptığımı ve ne düşündüğümü

biliyor. Ben başıboş bırakılmış değilim. Zâhirî bu serbestliğim içinde, Rabbimin gizli memurları tarafından bütün işlediklerim yazılıyor. Manevî filmlere alınıyor. Bu hıfz ve muhafaza elbette bir hesap içindir. Birgün herkes gibi ben de hesaba çekileceğim. Bana da ‘ikra kitabek’ yani ‘kitabını oku’ denilecek. Öyle kitap ki küçük, büyük, gizli, aşikâr, hayır ve şer hepsi yazılı... Öyle ise şimdiden Rabbimin razı olacağı surette hareket etmeliyim" demek ve böyle düşünmek, huzur demektir.

Sünnet-i seniyyeye işimizi tatbik etmekle, fâni ömrümüzde bâki meyveler vererek ve ebedî hayata medâr olacak faideler elde etmiş oluyoruz.

Âyet-i kerimeleri dinleyelim. Şeriat ve sünnet-i seniyyenin hükümleri içinde cilveleri intişar eden esmâ-i hüsnâ-yı İlâhîyyenin her bir isminin tecellisinin feyzini almaya çalışalım. Dünyanın surî ziyneti ve aldatıcı gayr-i meşru lezzetlerine aldanıp, dünyaya tapanları, sefahate dalanları, küfre batanları taklit etmeyelim.

HUTBE–8

Peygamberimiz Rü’yete Mazhar Kılınmıştır

Ey ehl-i iman!

Miraç meselesi, imanın rükünlerini kabul etmeyen dinsizlere doğrudan doğruya isbat edilemez. Çünkü Allah’ı (celle celâluhû) bilmeyen, Peygamber’i (sallallahu aleyhi ve sellem) tanımayan veya melekleri kabul etmeyen ve semâvâtın vücutlarını inkâr eden bu gibilere, evvela o erkânı isbat etmek lazım gelir. Bunun için bu mev’izemizde Miraç mes’elesinde vesveseye düşmüş mü’minlere bu hakikat anlatılacaktır.

Kur’ân, Peygamberimiz Muhammed Mustafa’nın (sallallahu aleyhi ve sellem) miracının başı olan Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya seyeranını zikrettikten sonra: "innehû hüve’s-semiu’l-basîr" demekle "Ve’n-necmi iza heva"daki Miracın nihayetine işaret eder. Yani, "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bu

küçük seyahatinde, ta sidretü'l-müntehâyı ve kâb-ı kavseyne kadar gözüne, kulağına tesadüf eden Allah'ın (celle celâluhû) ayetlerini ve acîb san'atlarını işitmiş ve görmüştür" der. Cenab-ı Hak, Habibini huzuruna çağırıp, ona gayet ehemmiyetli bir vazife vermek için Mescid-i Haram'dan, enbiyânın toplandığı Mescid-i Aksa'ya gönderip, onlarla görüştürüp ta kâb-ı kavseyne kadar mülkünde gezdirmiştir. Miracın dört esası vardır:

Birincisi: Miraca niçin lüzum görüldü?

İkincisi: Miracın hakikati nedir?

Üçüncüsü: Miracın hikmeti nedir?

Dördüncüsü: Miracın faydaları nelerdir?

Bugün yalnız Miracın lüzumundaki esrardan gayet kısa bahsedeceğiz.

Deniliyor ki: Cenab-ı Hak "Ekrabü ileyhi min hablil verid"-dir. Her şeye, her şeyden daha yakındır. Cisimden, mekândan münezzehtir. Her veli kalbi içinde O'nunla (celle celâluhû) görüşebilir. Neden Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Miraç gibi uzun bir seyahatin neticesinden sonra, her bir velinin kendi kalbinde muvaffak olduğu miraca muvaffak oluyor? Bunun için iki temsil söyleyeceğiz:

Birincisi: Bir hükümdarın raiyetindeki herhangi biri ile hususî bir telefonla görüşmesiyle, bir elçisi veya büyük bir memuru ile konuşup sohbet etmesi arasında ne kadar büyük fark varsa; şu kâinat Hâlıkının bir velinin kalbine tecelli ve hususî iltifatı ile bütün kâinatın Rabbi, ismi ve bütün mevcudâtın Hâlıkı unvanı ile şanında "Sen olmasaydın bu eflâkı halk etmezdim" buyurduğu sevgili Habibi ile konuşup, sohbet etmesinde o kadar azîm fark vardır.

İkincisi: Eline bir ayna alıp, güneşe karşı tutan bir adamın, aynasının büyüklüğü ve camının düzgünlüğü derecesinde güneşi göstermesi ve tanıması ve o ışıklı âyineyi karanlıklı evine çevirmekle aynanın kabiliyetine göre ve ışıktan istifade eden, "kalbim benim Rabbimden haber veriyor" demesi ile; aynayı bırakıp, yüksek bir dağa çıkarak ve vasıtasız güneşi hakkıyla gören ve

onun daimî ziyasıyla konuşup sohbet ederek "benim kalbim bütün âlemlerin Rabbinden haber veriyor" diyen bir zât arasında pek büyük fark olduğu güneş gibi aşikârdır.

İşte ezel ve ebedin güneşi olan Rabbü'l-Âlemin, zâtıyla ve bütün esmâ-i hüsnâsıyla tecelli ettiği Habib-i Kibriya (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretleri'nin Miracı, bu gayet azîm tecelligâhıdır, neticesidir.

Miraç, Velâyet-i Ahmediyye'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) en büyük bir kerameti, en yüce bir mertebesi olduğu için, risâlet mertebesine inkılâb etmiştir. Demek Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) velâyette hiçbir peygamberin yetişemediği en yüksek bir mertebeye çıkmakla halktan Hakk'a gitmiş, miraç yapmış ve risalet rütbesiyle Hakk'tan halka gelmiş. Allah'ın (celle celâluhû) emirlerini kullarına tebliğ etmiştir. Ne mutlu bizlere ki, böyle bir Peygamber'e ümmet olmuşuz. Öyle ise O'nun en büyük bir mucizesi olan Kur'ân'a sarılalım, sünnete uyalım, şefaatine mazhar olalım.

HUTBE–9

Miraç Niçin Peygamberimize Mahsustur?

"Niçin şu muazzam Miraç Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) mahsustur? Başkaları neden miraca nâil olmamışlardır?" diyene aşağıdaki delilleri sayacağız:

1- Tevrat, İncil, Zebur gibi mukaddes kitaplarda pek çok tahrifat yapıldıktan sonra, bundan altmış sene kadar evvel İslâm âlimlerinden Hüseyin-i Cisrî, Nübüvvet-i Ahmediye'ye (sallallahu aleyhi ve sellem) dair yüz on müjde bulup çıkarmış ve *Risâle-i Hamidiye* isimli kitabında bunları göstermiştir.

2- Şık ve Satıh ismiyle meşhur iki kâhinin, Nübüvvet-i Ahmediyye'den (sallallahu aleyhi ve sellem) biraz evvel, nübüvvete ve âhir zaman peygamberi olduğuna dair beyânâtları gibi çok müjdeler, doğru olarak tarihçe nakil edilmiştir.

3- Doğduğu gece Kâbe'deki putlar yıkılmış, İran padişahının sarayının eyvanı çatlamış. Buna benzer "irhâsat" denilen yüzlerce harika şey olmuştur.

4- Bir orduya parmağından gelen suyu içirmesi, camide büyük bir cemaatin huzurunda dayanarak hutbe okuduğu kuru direğin, minber yapıldığı için Peygamberimizin ayrılışına dayanamayarak deve gibi inlemesi, şakk-ı kamer gibi sayısı bine varan mucizeler sahibidir. Bunları tarih ve siyer söylüyor.

5- Dost ve düşmanın ittifakıyla en yüksek ahlâklı, en âli tebliğ edici, şeraitinde en âli, en güzel huylu olduğunu, insafı olan kabul eder ve etmiştir.

6- Allah'ın (celle celâluhû) mevcudiyetini fevkalâde ubuduyyeti ile O izhar ve isbat etmiştir. Allah'ın (celle celâluhû) misilsiz Cemâlini en güzel bir surette O göstermiştir. Allah'ın (celle celâluhû) emsalsiz güzel san'atındaki kemâlini mevcudâta O ilân etmiştir. Allah'ın (celle celâluhû) vahdaniyetini en mükemmel bir surette O bildirmiştir. Allah'ın (celle celâluhû) Zâtında ve Cemâlindeki mukaddes güzelliğe, en parlak bir surette âyinelik ettiğini gösteren ve başkasına sevdiren O olmuştur. Allah'ın (celle celâluhû) âlemdeki san'atlarının acîp ve garip güzelliklerini, kıymetlerini, mânâlarını cin ve inse ruhanîlere ve melaikeye Kur'ân-ı Hakîm vasıtası ile bildiren yine O olmuştur.

Allah'ın (celle celâluhû) şu kâinatı niçin yarattığını ve mevcudâtın ne olduklarını, nereden geldiklerini, nereye gideceklerini bildiren yine O olmuştur. San'atlarıyla, nimetleriyle, kendisini mahlûkata tanıttıran, sevdiren Allah'ın (celle celâluhû), cin ve insten istediklerini en alâ ve ekmel bir surette Kur'ân vasıtası ile beyan eden yine O olmuştur.

HUTBE–10

Miracın Hakikati

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) kemal mertebelerinde seyir ve sülûkundan ibarettir. Yani: Cenab-ı Hak, gökler-

deki eserlerini birer birer o abdine göstermekle, bütün kemalât-ı insaniyeyi nefsinde toplamış ve bütün İlâhî tecellilere erişmiş olan O abdi, bütün kâinatın tabakalarına nâzır ve Allah'ın (celle celâluhû) saltanatının ilâncısı ve Allah'ın (celle celâluhû) rızasının nelerde olduğunun tebliğ edicisi ve kâinatın keşfedicisi yapmak için Burak'a bindirip Berk gibi gökleri seyrettirip, mertebeleri geçirerek, ay gibi menzilden menzile, daireden daireye tedbir ve terbiye-i İlâhîyyedeki azameti temaşa ettirip, o dairelerin semâlarında makamları bulunan ve ihvanı olan enbiyâyı birer birer göstererek, ta kâb-ı kavseyn makamına çıkarmış, ehadis ile kelâmına ve rü'yetine mazhar kılmıştır. Şu yüksek hakikate iki temsil dürbünü ile bakabiliriz:

Birinci temsil: Bir devlet reisi, adliye dairesinde âdil hâkim, askeriyede başkumandan ve diğer dairelerde, onu en büyük âmirleri olarak tanıdıklarından, dâima mânen mevcuttur. İşte böyle bir devlet reisi herhangi bir zâtı bu dairelerin hepsinde gezdirir. Ve huzuruna getirerek bütün dairelere ait emirleri verip, gönderebildiği gibi, Rabbü'l-Âlemîn de mahlûkatının tabakalarından tâ arş-ı âzâma kadar birbiri üzerine teşkilât yapmış, her bir semâyı bir âlemin damı yapmış. Her dairede birliği ile bütün esmâsı ile bulunmakla beraber, mesela: Hz.İsa'nın (a.s.) Peygamberimizle görüştüğü semâya "Kadir" ismi ile, Hz. Musa'nın (a.s.) semâsında "Mütekellim" unvanı ile tecelli etmiş ve her dairede hikmeti ile bir ismini daha ziyade hâkim kılmış olduğundan, bütün esmâya ve İsm-i A'zam'a mazhar ve bütün dairelerle alâkası olan Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri'ni Cenab-ı Hak o dairelerde gezdirmiş ve Miracın hakikatini göstermiştir.

İkinci temsil: Askerlik mesleğinde bir nefer onbaşısına, onbaşı çavuşuna, çavuş takım komutanına, takım komutanı yüzbaşısına, böylece askerliğin son rütbesine kadar başkumandanın vekili olarak, her rütbe sahibi âmirlerine o gözle bakarlar. O başkumandan bir neferi bütün askerî dairelerle alâkalı bir vazife ile vazifelendirmek, bir müfettiş yapıp bütün o dairelerini göster-

mek ve kendisinin en yüksek bir memuru olduğunu göstermek isterse, elbette onu bütün dairelerde gezdirir, sonra huzuruna kabul eder. Sohbetine müşerref eder. Nişan ve ferman verip, taltif eder. Ve bir anda geldiği yere gönderebildiği gibi...

Yerin ve göklerin hâkimi "Kün feyekün" emrine mâlik olan ezel ve ebedin Sultanı, bütün kâinattaki âli maksatları ve azîm neticeleri ve bütün mahlûkatın ayrı ayrı ubudiyet vazifelerini görmekle, Zât-ı Kibriya'nın Rububiyyetinin saltanatını ve hâkimiyetinin haşmetini müşahede ederek, o zâtın rızasının ne olduğunu anlamak ve onun saltanatına delil olmak için herhalde Habibini o dairelerde gezdirecek. O Fahr-ı Kâinat arş-ı âzâma ve kâb-ı kavseyn ile işaret olunan makama girerek, Zât-ı Celil-i Zülcelâl ile görüşecektir. İşte Miracın hakikati budur.

Her insanın aklı ile hayal sür'atinde seyeranı, her bir velinin kalbi ile Berk sür'atinde cevalânı, nurdan yaratılan meleklerin her birinin ruh sür'atinde arştan ferşe, ferşten arşa deverânı, cennet ehlinin insanlarının Burak sür'atinde haşirden beşyüz seneden fazla uzak olan cennete çıkmaları olduğu gibi, nur ve nur kabiliyetinde, evliya kalplerinden daha lâtif, uluların ruhlarından ve melâikenin cisimlerinden daha hafif olan ve ruh-u Muhammedî'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) hadsiz vazifelerine sebep olan cihazların hazinesi olan Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) mübarek cismi, elbette onun âli ruhu ile arşa kadar beraber gidecektir ve gitmiştir.

HUTBE–11

Miracın Hikmeti

Muhterem Müslümanlar!

Miracın hikmeti beşer fikrinin ulaşamayacağı kadar yüksek, yetişemeyeceği kadar derindir. Akıl ile görülemeyecek kadar da ince ve lâiftir. Ancak bazı işaretlerde hakikatler değil, vücutları bildirilebilir. Şu kâinatın Hâlıkı, seçtiği bir ferdi bütün yaratık-

ların hesabına kendisine muhatap ederek, bütün düşünme kabiliyeti olanlar nâmına, maksatlarını o zâta anlatması ve onunla diğer mahlûklarına bildirmesi ve onun gözüyle yarattıklarında âyine gibi gösterdiği san'atının güzelliğini, Rabliğinin kemâlini görmesi ve göstermesi Miracın hikmetidir.

Eserlerinden de anlaşıldığı gibi nihayetsiz cemâl ve kemâl sahibi Allah'ın (celle celâluhû), cemâl ve kemâli bizzat sevilir. Onun için Allah'ın (celle celâluhû) kendi misilsiz cemâl ve kemâline nihayetsiz bir muhabbeti vardır. Bu nihayetsiz muhabbeti yarattığı şeylerde görülüyor. Yarattığı şeylerin en sevimli ve en yükseği hayatlı olanlardır. Hayatı olanların içinde en sevimlisi, düşünme kabiliyeti olanlardır. Düşünme kabiliyeti olanların içinde en sevimlisi, insanların içindedir. İnsanların içinde istidadı tamamıyla görünen bütün mahlûkat ve mevcudâta dağılan yüksek tecellinin nümunelerini gören fert en sevimlidir. Bundan dolayı kâinatın hakikî mevcudâtta intişar eden muhabbetin tecellisini bir noktada, bir âyinede görmek, bütün cemâlinin nev'ilerini birliğinin sırrıyla göstermek için, bütün yarattıklarını bir ağaç farz edersek, bu ağacın en nurlu meyvesi derecesinde ve kalbi o ağacın esaslı hakikatlerini alabilecek bir çekirdek gibi olan bir zâtı bu yaratılanların başı olan çekirdekten, neticesi olan meyveye kadar, ağacın kökünden dallarının en ucuna su yürümesi gibi, o ferde kâinat nâmına mahbûbiyetini göstermek ve huzura kabul etmek ve Cemâlini görmekle şereflendirmek o mukaddes zâtı kelâmıyla taltif edip, fermanıyla tavzif etmek o Miracın hikmetidir.

Demek ki Allah (celle celâluhû) bu kâinatı, uçsuz bucaksız mânâsına son olmayacak bir kitap halinde yaratmıştır. İşte şöyle bir âlem sarayını açan Celil-i Zülcemâl, Cemil-i Zülcelâl, Sâni-i Zülkemâl'in hikmeti, şu arz âlemindeki düşünebilen insanlarca, bu âlemin yaratılmasını hikmetsiz ve faidesiz kılmamak için, o sarayın âyinelerinin mânâsını birisine bildirmeyi ister. Ve o saraydaki acaibin menbaları ve neticeleri ve hazineleri olan yüksek âlemlerde birisini gezdirip, huzuruna yaklaştırmakla

müşerref etmesini ve ahiret âlemlerinde gezdirmesini, umûm kullarına bir muallim ve saltanatına bir ilâncı ve istediklerinin neler olduğuna bir tebliğ edici ve o âlem sarayındaki âyetlerine bir tefsir edici gibi, çok vazifelerle vazifelendirmesini ve mucizelerinin nişanlarıyla seçilmiş olduğunu göstermesini ve Kur'ân gibi ferman ile o Zât-ı Mübarek'in, Zât-ı Zülcelâl'in has ve sadık bir tercümanı olduğunu bildirmesini ister. İşte Miracın pek çok hikmetlerinden bu nümune yeter.

HUTBE–12

İbadet ve Namaz

Namazın mânâsı Cenab-ı Hakk'ı tesbih ve ta'zim etmek, kalben ve lisânen ve bedenen "Elhamdülillah" deyip şükretmektir. Kulun kendi kusurunu, aczini, fakrını Hâlıkının huzurunda ilân etmesi ve Rabbinin nihayetsiz kemâli ve rahmetini, O'na (celle celâluhû) secde etmekle göstermesidir.

Muhterem Cemaat!

Bugün namazın beş vakte tahsis edilmesindeki hikmetlerden sadece birini kısaca söyleyeceğiz.

Her namaz vakti ehemmiyetli bir değişikliğin başı, çok büyük İlâhî bir tasarrufun küllî ihsanlarının birer âyinesi olduğundan, o vakitlerde Allah'ı (celle celâluhû) daha ziyade hatıra getirmek, O'nun (celle celâluhû) nihayeti olmayan büyüklüğünü düşünmek ve verdiği hadsiz-hesapsız nimetlerinin iki vakit ortasında toplanmış olan yekûnüne karşı şükür ve hamd etmek demek olan namaz emri verilmiştir. Bundaki mânâyı anlamak için izah edelim.

1. Namazın mânâsı Cenab-ı Hakk'ı tesbih ve ta'zim etmek, kalben ve lisânen ve bedenen "Elhamdülillah" deyip şükretmektir. "Tesbih", "tekbir" ve "hamd" namazın çekirdekleri sayıldığından, bu üç şey namazın her tarafında bulunduğu gibi, namazdan sonra da bu mübarek kelimelerin otuz üçer defa tekrar edilmesi ile namazın mânâsı kuvvetlenmektedir.

2. İbadet; kulun kendi kusurunu, aczini, fakrını Hâlıkının huzurunda ilan etmesi ve Rabbinin nihayetsiz kemâli ve rahmeti önünde hayret ve muhabbetini O'na (celle celâluhû) secde etmekle göstermesidir.

Evet, Allah (celle celâluhû) kullarından itaat istiyor. Kulunun, kusurunu görüp, kendisinden af dilemesini, kendisinin bütün noksan sıfatlardan münezzeh olduğunu "Sübhanallah" ile ilân etmesini, kudretinin büyüklüğüne karşı "Allahu Ekber" diyerek rükûa gitmesini, nihayetsiz rahmetine karşı yoksulluğunu, muhtaçlığını anlayarak yalvarılmasını, hadsiz ihsanlarına, in'amlarına "Elhamdülillah" demesini istiyor. Demek namazın sözleri ve hareketleri bu mânâlara geliyor.

3. İnsan şu büyük âlemin küçücük bir numunesi ve Fatiha-i Şerife Kur'ân'ın nurlu bir timsali, namaz da bütün ibadetlerin nuranî bir listesi ve bütün mahlûkatın ibadetlerinin envaını gösteren mukaddes bir haritasıdır. Yani; Kıyam, Rükû ve Sücud da mahlûkatın hallerini gösterir.

HUTBE–13

Namaz

Muhterem Müslümanlar!

Bundan önceki mev'izemizde farz namazların beş vakte tahsis edilmesindeki hikmetlerinden birini kısaca beyan etmiştik. Aynı mes'eleye bu mev'izede de temas edeceğiz.

Bilirsiniz ki insan yaratılışı itibariyle gayet zaiftir. Her şey ona dokunur, onu müteessir eder. Hem gayet âcizdir, belâları, düşmanları pek çoktur. Hem gayet fakirdir, ihtiyaçları pek ziyadedir. Hem tembel ve iktidarsızdır, hayatın teklifleri pek ağırdır. Hem insan oluşu onu kâinatla alâkadar etmiştir. Sevdiği, arkadaşlık ettiği şeyler mütemadiyen ayrılıyorlar, bu hal onu daima incitiyor. Hâlbuki eli kısa, ömrü kısa, iktidarı kısa, sabrı kısadır. İşte şu haldeki bir insanın ruhu için:

Sabah namazı vaktinde: Kadir-i Zülcelâl ve Rahîm-i Zülcemâl'in dergâhına niyet ile namaz ile müracaat edip halini arz etmek, tevfik ve meded istemek ne kadar lüzumlu ve gündüzün başına gelecek ve beline yüklenecek işleri başarmak için ne kadar ehemmiyetli, dayanılacak bir nokta olduğu hemen anlaşılır.

Öğle namazı vaktinde: Gündüzün kemâl-i zevâle meyli, günlük işlerin tekmili ve işlerin sıkıntısından muvakkat bir istirahat zamanı ve fâni dünyanın bekâsız ve ağır işlerinin verdiği gafletten, ruhun teneffüse ihtiyaç vaktidir. Ruh-u beşer o tazyikten kurtulup, o gafletten sıyrılıp, o mânâsız ve bekâsız şeylerden çıkıp, Kayyum-u Bâki olan Münim-i Hakikî'nin dergâhına gidip, el bağlayıp, yekûn nimetlerine şükür ve hamd edip, istiane etmek, celâl ve azametine karşı rükû ile aczini; kemal ve cemaline karşı secde ile hayret ve muhabbet ve mahviyetini ilân etmek demek olan öğle namazını kılmak ne kadar güzel, hoş, lâzım ve münasip olduğunu insan olan anlar.

İkindi namazı vaktinde: Hem güz mevsimini, hem ihtiyarlığı, hem âhir zamanın elemli hallerini, hem günlük işlerin neticelenme zamanını, hem o gündeki sıhhat ve selâmet ve hayırlı hizmet gibi nâil olduğu Allah'ın (celle celâluhû) nimetlerini yekûn etme zamanını ve güneşin de ufûl etmesi işaretiyle, insanın bir misafir, memur ve her şeyin geçici olduğunu ilân etmek zamanı olduğunu hatırlatır. Ebediyeti isteyen, ebed için yaratılan ve firaktan elem duyan ruh-u insan kalkıp abdest alıp, Kadir, Bâki ve Kayyum olan Allah'ın (celle celâluhû) huzurunda zelilâne rükû ve sücûd edip, hakikî kalbe bir tesellî ve rahatlık bulmak demek olan ikindi namazını kılmak, ne kadar ulvî bir vazife, münasip bir hizmet ve gayet hoş saadet elde etmek demek olduğunu, aklı başında olanlar anlarlar.

Akşam namazı vaktinde: Yaz ve güz âleminin birçok güzel mahlûklarının kış başlarken hazin ayrılışlarını, hem insanların ölümünde bütün sevdiklerinden ayrılarak kabre girişini, hem dünyanın sekerat zelzelesi içinde olarak bütün sekenesinin başka âleme göçüşünü ve dünya lambasının söndürülmesi zamanını hatırlatır.

HUTBE- 14

Şahadet Etmek

Akşam namazı için ruh-u beşer, Lemyezel'in arş-ı azâmetine yüzünü çevirip, bu fânilerden ellerini çekip, Mevlâsına hizmet için ellerini bağlayıp, O Bâki'nin huzurunda kıyam edip, hitabına yükselmek ve rükûa gelip, Rabb-i Azîmini tesbih ve secde edip, zevâlden, münezzeh kusurdan müberra Rabb-i Âlâsını takdis ve tesbih etmek; sonra teşehhüt için oturup, bütün mahlûkatın tahiyyat-ı mübarekelerini ve salâvat-ı tayyibelerini kendi hesabına O Cemîl ve Celil-i Zülkemâl'e hediye edip Resûl-i Ekrem'ine (sallallahu aleyhi ve sellem) selam etmekle biatını tecdit ve emirlerine itaatini izhar ile imanını tecdit ve Sâni-i Zülcelâl'in vahdaniyetine şahadet ve saltanat-ı Rububiyyetinin dellâlı ve kitab-ı kâinatın tercüman-ı âyâtı olan Muhammed Mustafa'nın (sallallahu aleyhi ve sellem) risâletine şahadet etmek olan akşam namazını kılmak, ne kadar latîf, nazif bir vazife, ne kadar aziz, leziz bir hizmet ve ne kadar güzel bir ubudiyyet ve ne kadar ciddî bir hakikat ve bu fâni misafirhanede bâkiyâne bir sohbet olduğunu mü'min olanlar anlar.

Yatsı namazı vaktinde: O vakit gündüzün ufuktaki ışığı da gaip olup, gece âlem-i kainatı kaplar. Bu hal Kadir-i Zülcelâl'in o beyaz sahifeyi bu siyah sahifeye çevirmesindeki tasarrufâtını, yazın yeşil, süslü sahifesini, kışın sönük, beyaz sahifesine çevirmesindeki icraatını hatırlatır.

Çok zaman geçtiği için kabre girenlerin bütün bütün başka âleme geçmelerindeki, mevt ve hayat Hâlıkının şuunâtını ve birgün bu âlemin de harap edilerek, bâki ve azâmetli ahiret âleminin inkişafında Hâlık-ı arz ve semâvâtın Celâlli tasarrufâtını ve Cemalli tecellilerini hatırlatır. İşte nihayetsiz âciz, zaif ve fakir, muhtaç ve nihayetsiz istikbal zulümâtına dalmakta ve nihayetsiz hadiseler içinde çalkalanmakta olan ruh-u beşer "Lâ uhibbü'l-âfilin" diyerek İbrahim (a.s.) gibi Mâbud-u Lemyezel, Mahbub-u La yezâl'in dergâhına namaz ile iltica edip, şu fâni âlemde,

fâni ömürde, karanlık dünyada, karanlık istikbalde bir Bâki-i Sermed'e müracaat edip dünyasına nur serpecek, istikbalini ışıklandıracak. Firak ve zevalden gelen yaralarına merhem sürecek Rahmanürrahîm'in iltifatını ve hidayetinin nurunu görüp istemek ve muvakkaten onu unutan ve gizlenen dünyayı, o dahi unutup dertlerini kalbin ağlamasıyla Dergâh-ı Rahmet'e dökmek, hem -ne olur, ne olmaz- ölüme benzeyen uykuya girmeden önce, son vazife-i ubudiyeti yapıp, defteri âmâli hüsn-ü hatime ile bağlamak için namaza kalkmak ve bütün fâni sevdiklerine bedel bir Mahbub-u Bâki'nin ve bütün dilencilik ettiği âcizlere bedel bir Kadir-i Kerîm'in ve bütün titrediği muzırların şerlerinden kurtulmak için bir Hafız-ı Rahîm'in huzuruna çıkmak ve Fatihaya başlamak, huzû ve huşû içinde bir nevi miraca çıkar gibi yatsı namazını kılıp bitirmek; ne kadar hoş, güzel, şirin, aziz, leziz, makbul ve münasip bir vazife, bir hizmet, bir ubudiyet, ne kadar ciddi bir hakikat olduğu elbette anlaşılmıştır.

HUTBE–15

Şemsin Câzibesi

Teyyare veya balonla çok müşkilâtla yerden ancak birkaç kilometre yükseğe çıkılabildiğini düşünerek, bir insanın binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kat ederek gidip gelmesine akıl erdiremeyen kimseye deriz ki:

Ey insan, kürre-i arz gibi ağır bir cisim, fennin tarifine göre bir dakikada 188 saatlik mesafe kat ediyor. Takriben yirmibeş bin senelik bir mesafeyi bir senede kestiriyor. Acaba kürre-i arzı bir sapan taşı gibi döndüren bir Kadir-i Zülcelâl, bir insanı arşına getiremez mi?

Şemsin câzibesi denilen Allah'ın (celle celâluhû) bir kanunu ile koca arzı, güneşin etrafında muntazam bir surette gezdiren bir hikmet, Rahmet-i Rahman'ın câzibesi ile ezel ve ebed güneşinin muhabbetine çekmesiyle, bir insanı cismi ile berk gibi Arş-ı Rahman'a çıkaramaz mı? Elbette çıkarır.

Çıkmasının ne lüzumu var, veliler gibi ruh ve kalbi gitse yetmez mi diyene deriz ki: Sâni-i Zülcelâl mülkündeki acaibleri ve şu âlemin tezgah ve menbaların ve beşerin amellerinin uhrevî neticesini göstermek istemesini, gözle görülen bu âlemdeki gözünü ve işitme kulağını da arşa kadar beraber olması lazım geldiği gibi, ruhun nihayetsiz vazifelerine sebep olan alet ve cihazların makinesi demek olan mübarek cismini de, tâ arşa kadar beraber almasını akıl ve hikmet iktiza eder.

Cennette hikmet-i İlâhiye cismi ruha arkadaş ettiği, nihayetsiz lezzetler ve elemler almaya sebep de olduğu için elbette ceset, ruha arkadaş olacaktır.

Mademki cennete cisim ruh ile beraber gidiyor. Cennetü'l-Me'va gövdesi olan Sidretü'l-Müntehâ'ya çıkan Zât-ı Ahmedî (sallallahu aleyhi ve sellem) ile mübarek cesedinin arkadaşlık etmesi yerinde ve hikmetlidir. Birkaç dakikada binler senelik mesafeye gidip gelinmesini, aklına kabul ettiremeyene deriz ki:

Sesin sür'ati ile ziyanın, elektriğin, ruhun ve hayalin sür'atleri birbirinden çok farklıdır. Seyyare denilen yıldızların hareketleri de o kadar muhteliftir ki akıl hayrettedir. Acaba lâtif cismi yükselmekte sür'atli olan yüksek ruha tâbi olmuş bir zâtın ruh sür'atindeki hareketi, nasıl akla muhal görünür? On dakika yatan bazen bir sene kadar şeyle karşılaşır. Demek ki on dakikalık bir zaman uyuyana göre bir sene, uyanık olana göre on dakikadır. Her göz sahibi bir saniyede yerden en uzak yıldıza kadar çıkar, her ilim sahibi bir dakikada fen düsturları ile yıldızların arkasına kadar gider.

Her iman sahibi, namazın erkânına fikrini bindirip bir nevi miraç ile kâinatı arkasına atıp, huzura kadar gider. Her kâmil veli kırk günde arşdan ve esmâ ve sıfat dairelerinden geçebilir.

Abdülkadir-i Geylânî ve İmam-ı Rabbânî gibi bazı zâtların bir dakikada arşa kadar ruhen çıktıkları haber verilmiştir. Nurdan yaratılmış olan melekler arşdan ferşe, kısa zamanda gidip geliyorlar.

Cennet ehli, mahşerden cennet bahçelerine kısa zamanda çıkıyorlar. Elbette bu numuneler gösterirler ki, bütün evliyânın sultanı, umûm mü'minlerin imamı, umûm ehl-i cennetin reisi, umûm melâikenin makbulü olan Zât-ı Ahmediye'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) makamına münasip bir surette bir miracı bulunması, ayn-ı hikmet olduğu gibi, aklın da kabul edeceği bir hakikattir.

HUTBE -16

Hasenât ve Seyyiât

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) arzdaki eserlerin makinelerini, tezgâhlarını, neticelerini ve hazinelerini ulvî âlemlerde görmek için Miraca çıkmıştır. Bu mev'izemizde hakikatten bir şey anlamayana bu hakikati anlatmaya çalışacağız.

Bu arzdaki eserlerin manevî tezgâhları ulvî âlemdedirler. Allah'ın (celle celâluhû) sanatlarının meşheri olan arzdaki hadsiz mahlûkat, amellerinin neticeleri ve cin ve insin semerât ve ef'allerine o ulvî âlemlerde temessül eder.

Hasenâtın, cennet meyveleri suretine, seyyiâtın da cehennem zakkumları şekline girdiklerini, Kur'ân-ı Hakîm beyan etmektedir. İnsan gündüz uyanıkken güzel bir söz söylerse, rüyada güzel bir şeyi yer; gündüz çirkin bir söz söylerse, rüyada acı bir şey yutturulur. Gıybet ederse kokmuş bir et yedirilir. Demek ki şu dünyada söylenen güzel sözler, iyi ameller, çirkin sözler ve çirkin amellerin meyveleri de ahiret âleminde iyi veya kötü meyve olarak yedirilecektir.

Tesbihlerin ve tahmidlerin cennet meyveleri suretlerine girdiklerini Muhbir-i Sadık (sallallahu aleyhi ve sellem) haber veriyor. Yerde yetişen bu meyveler, her biri bir âlemin damı olan semâvât âlemine toplanıyorlar. Bu âlemlerden bir tanesi de Sidretü'l-Münteha'daki Cennetü'l-Me'va'dır.

Miracın yüzlerce meyve ve faidelerinden numune olarak bugün dört tanesini beyan edeceğiz:

Birincisi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) imanın rükünlerinin hakikatlerini, melâikeyi, cenneti, ahireti, hatta Zât-ı Zülcelâl'i göz ile görerek, kâinat ve beşere öyle bir hazine ve ezelî bir nur ve ebedî bir hediye getirmiştir ki, şu kâinatı perişan, fâni, karmakarışık mevhum bir vaziyetten çıkarıp, o nur ve o meyve ile kâinatı ve bütün zîşuuru sevindirip mesrûr etmiş; beşeri müşevveş, perişan, âciz, fakir, haceti hadsiz, a'dası nihayetsiz, fâni, bekâsız, dalâletli bir vaziyetten, o nur ve o kutsî meyve ile ahsen-i takvîmde bir kudret mucizesi, câmi bir nüsha, ezel ve ebed Sultanının bir muhatabı, has kulu ve kemâlâtının istihsancısı, halili ve cemâlinin hayret edicisi, Habibi ve bakî cennete namzed, aziz bir misafiri haline getirmiş ve bütün insanlara nihayetsiz bir şevk ve sürûr vermiştir.

İkincisi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) başta namaz olmak üzere İslâmiyet'in esaslarını cin ve inse hediye getirmiştir. Bu suretle insanlar, Cenab-ı Hakk'ın kendilerinden ne istediğini öğrenmişlerdir. İşte Zât-ı Ahmediye (sallallahu aleyhi ve sellem) yetmişbin perde arkasındaki o Sultan-ı Ebed'in arzularını doğrudan doğruya Miracın meyvesi olarak hakka'l-yakîn işitip, getirip, beşere hediye etmiştir.

İnsan kamerdeki hâli anlamak için bile çok merak ediyor. Hâlbuki kamer Mâlikü'l-Mülk'ün memleketinde bir sinek gibi küre-i arzın etrafında ve küre-i arz bir dantel gibi güneşin etrafında uçuyorlar. Güneş bu âlemde binler lamba içinde bir lambadır. İşte bütün bu âlemleri ve onlardan tecelli edeni Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Miraç vasıtasıyla görmüş, gelmiş ve beşere söylemiştir. İnsanlar böyle acaiblerden, öyle hayret ve merak veren şeylerden bahseden bu münevver mukaddes zâtın, akla ve hikmete aykırı hareket etmeyeceğini anlarlar.

Üçüncüsü: Saadet-i Ebediye'nin definesini görüp, anahtarını alıp getirmiş ve ins ve cinne hediye etmiştir. Yani Miraç vasıtasıyla cenneti görmüş, ebedî saadeti hakkıyla anlamış, "Ebedî saadet vardır, merak etmeyin" müjdesini cinne ve inse hediye getirmiş ve bu suretle, adeta, idam ile mahkûm edilecek bir ada-

mın bu sırada "affolundun, sana mükemmel bir saray veriliyor" denilirse ne kadar sevinir, ondan daha kıymetli bir müjde vermiştir. Bütün cin ve insin bu müjdeden sevinçlerini topla, sonra bu müjdenin kıymetini gör...

Dördüncüsü: Allah'ın (celle celâluhû) Cemâlini görmek meyvesini kendisi aldığı gibi, o meyvenin her mü'mine dahi mümkün olduğunu cin ve inse hediye getirmiştir.

HUTBE -17

Muhabbet Kâinatın Nuru -I-

Ey mü'minler! Mutlak hayır olan vücudu bize giydiren Hâlık-ı Zülcelâl, bize iştihalı bir mide verdiği için, "Rezzak" ismiyle bütün yenilecek şeyleri bir nimet sofrası içinde önümüze koymuştur. Sonra hassasiyetli ve mide gibi rızık isteyen hayatın önüne, göz, kulak gibi bütün duygularla yeryüzü kadar geniş bir nimet sofrası koymuştur. Sonra manevî çok rızık ve nimetler isteyen insanlığa vermekle, mülk ve melekût âlemi gibi geniş bir nimet sofrasını, insanlığımızın önüne, aklımızın yetişeceği nispette açmıştır.

Sonra nihayetsiz nimetleri isteyen ve hadsiz rahmet meyveleriyle beslenen insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyet'i ve imanı vermekle bütün esmâ-i hüsnâ ve Sıfat-ı Mukaddese'nin dairesini içine alan bir nimet sofrasını bize açmıştır.

Sonra imanın bir sırrı olan muhabbeti vermekle, nihayetsiz bir nimet sofrası ve lezzeti bize vermiştir. Bize hayatı, insaniyeti ve İslâmiyet'i vermekle, ulvî ve nuranî bir külliyete; ve marifet ve muhabbeti vermekle nura çıkaran Rabbimiz; "Cinleri ve insanları ancak Bana ibadet etmeleri için yarattım" fermanı ile "Sizleri bu hadsiz-hesapsız nimetlere eriştirdiğime bedel, Bana itaat ve kulluk ediniz" buyuruyor.

İnsaf edelim; bize sayılamayacak kadar çok nimetler ihsan eden Rabbimizin, bize tekliflerinden olan, kolay, rahat ve lezzetli namazı kılmakta bile nazlanıyoruz. Camiye, cemaate gitmeye tembellik ediyoruz. Bir kere düşünelim. Senelerdir memleketi-

mizdeki hastalıklar, zelzeleler, sel gibi âfetler kendi kendine mi oluyor? Erhamürrahimîn olan yaratıcımız bizleri gaflet ve tembellikten uyandırmak, itaat ve kulluk vazifemize sarılmak için bu musibetleri gönderiyor. Bizim hakkımız O Kerîm ve Kâim olan Hâlıkımıza nazlanmak değil, niyazda bulunmaktır. Cenâb-ı Hak cenneti ve ebedî saadeti mahza fazlı ve keremiyle ihsan eder. Biz daima O'nun (celle celâluhû) nihayetsiz kerem ve rahmetine iltica etmeli ve mev'izemizin başında geçen fermanı dinlemeliyiz.

Sen; "Rabbimin şu kadar hadsiz nimetlerine karşı şükür edebilirim" dersen, şu temsile bak: Öyle kabul et ki, büyük bir zâtın huzuruna beş kuruşluk hediye ile gittik baktık ki, milyonlara değer hediyeleri başkaları getirmiş. Sen o büyük zâta, "Efendim, benim de iktidarım olsa idi bu gelmiş hediyelerden daha kıymetlilerini size takdim ederdim. Bütün bu hediyeleri kendi nâmıma size takdim ediyorum. Kabulünü istirham ederim" desen, o büyük zât senin bu niyetinden hoşlanır, hakikaten beş kuruş olan hediyeni beş milyon kıymeti varmış gibi kabul eder ve seni memnun eder.

Bu misal gibi namazda biz aczimizle beraber "Ettahiyyatü lillahi" diyoruz. Yani; "Ey Rabbim! Bütün mahlûkların hayatlarıyla takdim ettikleri kulluk hediyelerini kendi hesabıma Dergâh-ı Uluhiyyetine takdim ediyorum. Sen onlara hem de daha fazlasına lâyıksın" diyoruz.

HUTBE -18

Muhabbet Kâinatın Nuru -II-

Ey mü'minler!

Muhabbet, şu kâinatın vücuda gelmesine bir sebep ve kâinatın hem nuru ve hem hayatıdır.

İnsan kâinatın câri bir meyvesi olduğu için, kâinatı kaplayacak bir muhabbet kalbine konulmuştur. İnsanın yaratılışında hem korkmak, hem sevmek duyguları vardır. Aklı ile düşüncesi ile hayvanlardan seçilen insanın kalbine iman girince, Yaratanını

bulunca, kendisinden ne istediğini anlayınca, emanet olarak kendisine teslim edilmiş olan bütün âzâ ve duygularını Rabbinin istediği işlerde ve yerlerde kullanacaktır. İnsan bu korkmak ve sevmek duygularını; ya halka sarf edecek veya Hâlık'a çevirecektir. Hâlık'tan korkmadan, halktan korkmak üzücü bir belâdır. Halık'ı düşünmeden, halkı sevmek belâlı bir musibettir. Çünkü insan öylelerinden korkar ki, ona merhamet etmez ve istirhamını kabul etmez. İnsanın sevdiği şey ya ona "Allahaısmarladık" demeden gider; gençlik ve mal gibi, ya sevmesine mukabil onu tahkir eder.

Öyle ise bu korku ve sevgi duygusunu öyle birine çevirmeli ki, korkmak ve sevmek lezzetli bir saadet olsun. Evet, Yaratanından korkan insan O'nun rahmetinin şefkâtine yol bulup sığınır. Malûmdur ki, bir ana, yavrusunu korkutup sinesine çeker. Bu korku o yavru için gayet lezzetlidir. Bütün anaların şefkâtleri Allah'ın (celle celâluhû) rahmetinden bir lem'adır. Demek ki Allah'tan (celle celâluhû) korkmakta büyük bir lezzet vardır. "Hikmetin başı Allah (celle celâluhû) korkusudur" mealindeki hadis-i şerif bu hakikate işaret eder. Allah'tan (celle celâluhû) korkmak bu kadar lezzetli olursa, Allah'ı (celle celâluhû) sevmekte ne kadar nihayetsiz bir lezzet bulunacağı anlaşılır.

Allah'tan (celle celâluhû) korkan, başkalarının kasavetli ve belâlı korkusundan kurtulur. Allah (celle celâluhû) hesabına, Allah'ın (celle celâluhû) mahlûklarını sevmekte firak ve elem yoktur. İnsan başta nefsini, akrabasını, malını, Allah'ın (celle celâluhû) mahlûklarını ve dünyasını sever. Onların iyiliklerinden hoşlanır. Acılarından acı duyar. Hâlbuki bu âlemde hiçbir şey kararında kalmadığı için, o insanın kalbi daima yara içindedir. Öyle ise aklı olan insan, kendisindeki nihayetsiz muhabbet duygusunu, nihayetsiz Cemâl ve Kemâl Sahibine verip belâlardan kurtulmalı ve sevdiğini Allah (celle celâluhû) için sevmelidir.

Ey İnsan! Rahmanürrahîm olan Rabbine ve Hâlıkına sendeki muhabbet duygularını sarf edersen, bütün istediklerini içinde

bulacağın cennetin senin için hazırlandığını bilirsen, öyle bir Mahbûb-u Ezelî'nin elbette bir zerre muhabbeti kâinata bedel olduğunu, kâinatın O'nun (celle celâluhû) cüz'î bir muhabbetinin tecellisine denk gelemeyeceğini anlarsın. Habibine söylettirmiş olduğu ferman-ı ezelîsini dinleyip, hakikaten Allah'ı (celle celâluhû) seviyorsan, Allah'ın (celle celâluhû) sevgilisinin getirdiği dine ve O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine can u gönülden yapışırsın.

HUTBE -19

Nimete Karşı Şükür

Cemaat-i Müslimîn! Bugünkü mev'izemizde Ramazan-ı şerifteki orucun pek çok hikmetlerinden beşini beyan edeceğiz:

Birincisi: Cenab-ı Hak yeryüzünü nimetlerinin sofrası suretinde yaratmış ve bütün nimetlerini o sofraya dizmekle Rububiyet, Rahmaniyet, Rahimiyetindeki kemâli ifade ediyor. Fakat gaflete dalmış, elbiseye bağlanmış olan pek çok insan bu hakikati tam görmüyor ve bazen unutuyorlar. İşte Ramazan-ı şerifte ehl-i iman akşama yakın zamanda Sultan-ı Ezelî'nin ziyafetine davet edilmiş ve kendi sofrasındaki nimetlerden istifade için "buyurunuz" emrini bekliyor gibi kulluğa yakışacak bir vaziyet gösteriyor ve o nimetlerin hakikî sahibi olan Hâlıklarının Rahmaniyetine karşı geniş, muntazam bir ubudiyetle mukabele ediyorlar. Bu hakikati göremeyen ve bu şerefli vaziyete iştirak etmeyenlere nasıl insan denilir!

İkincisi: Cenab-ı Hak yeryüzünde nev-i beşere ihsan ettiği hadsiz çeşit çeşit nimetlerine karşılık, beşerden şükür istiyor. Hâlbuki beşer nimete vasıta olanlara teşekkür edip, nimetlerin hakikî sahibine karşı "Ya Râb! Bu kıymetli nimetlerin hepsi Senindir, benim bunlara karşı ihtiyacım pek çoktur" dememekle gaflet gösteriyor. Ramazan-ı şerifteki oruç vasıtasıyla nimetlerin kıymetini anlarlar. İftar vaktinde de ekmeğin kıymetini takdir ederler. Zengin, fakir her mü'min o nimetlerin hakikî sahibi

olmadıklarını, onları yemek için hakikî nimet sahibinin müsaade saatinin gelmesini beklemeye mecbur olduklarını ve Hâlık-ı Rahimlerine şükrün lüzumunu hissederler.

Üçüncüsü: Cenab-ı Hak insanları mâişet hususunda da bir seviyede yaratmamıştır. Kimisini zengin ve kimisini fakir yaratmış ki, zenginler fakirlere yardım etsinler. İşte zenginler oruçtaki açlıkla fukaranın açlığını hissedebilirler. Oruç olmazsa zenginler fukaranın açlığını ve onlara yardım etmek lazım geldiğini layığı ile anlayamazlar. Herkes kendisinden daha fakirini bulabilir. Ona şefkât göstermesi vazifesidir. İşte oruç vasıtası ile fukaraya şefkâtle mükellef olduğunu, yardıma mecbur olduğunu anlar.

Dördüncüsü: Ramazan-ı şerifteki oruç nefsi terbiye eder. Çünkü nefis kendisini hür ve serbest zanneder. Hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemez. Bilhassa serveti ve iktidarı varsa, gafleti de varsa nimet-i İlâhiyeyi yutmaktan başka bir şey düşünmez. Hâlbuki oruç, en zengininden en fakirine karşı her mü'mine; "Sen mâlik değil memlûksun. Hür değil abd'sin, emrolunmazsa en âdi şeyi yapamaz ve elini suya da uzatamazsın" dediği için nefis terbiyesini takınır, kulluğunu bilir, hakikî vazifesinin şükür olduğunu anlar.

Beşincisi: İnsanın nefsi gafletle kendisini unutur. Ne kadar âciz, fakir ve kusurlu olduğunu görmek istemez. Ne kadar zaif, zevâle maruz, musibetlere hedef ve çabuk bozulur, dağılır et ve kemikten ibaret olduğunu düşünmez. Adeta polattan vücudu varmış, hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya şiddetli hırs, tama', alâka ve muhabbetle sarılır. Lezzetli ve menfaatli şeylere bağlanır, kemal-i şevketle terbiye eden Hâlık'ı unutur, hem netice-i hayatını ve hayat-ı uhreviyesini düşünmez, ahlâk-ı seyyie içinde yuvarlanır.

Ramazan-ı şerifteki oruç en gafillere za'fını, aczini, fakrını hissettirir.

HUTBE -20

Şükür -I-

Aziz ve muhterem cemaat!

Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Kerim'inde, birçok âyetlerle hesapsız nimetlerine karşı kullarından şükür istiyor. Ve gayet ehemmiyetli şükre davet ediyor ve sûre-i Rahman'da otuz bir defa "Febieyyi âlâi rabbikümâ tukezzibân" âyeti ile şükretmemeyi, nimetleri tekzib ve inkâr suretinde gösterip, şiddetli ve dehşetli surette korkutuyor.

Muhterem Cemaat! Kur'ân-ı Hakîm şükrü, yaratılışın neticesi gösterdiği gibi, şu kâinatta âlemin yaratılışındaki en ehemmiyetli neticeyi de şükür olarak gösteriyor. Çünkü kâinata dikkat edilse, hilkat ağacının en değerli meyvesi şükür ve kâinat fabrikasının çıkardığı mahsülâtın da en âlâsının şükür olduğu görülüyor. Ey Müslümanlar! Hallâk-ı Âlem bütün mevcudâtı bir daire suretinde yaratmış ve bu dairenin merkezine de hayatı koymuştur. Bütün mevcudât hayata bakıyor, hayata hizmet ediyor, hayatın levâzımatını yetiştiriyor. Demek kâinatın Hâlıkı, kâinat içinde hayatı intihap etmiştir, seçmiştir. En büyük nimet hayattır. Yokluktan varlığa çıkmaktır. Hayyü'l-Kayyum Allah (celle celâluhû) hayatlı âlemleri de bir daire gibi icat etmiş, merkezine de insanı koymuş. Yani hayatlıların yaratılmasından istenilen neticeleri insanda toplamış, bütün hayatlıları insana musahhar etmiş, insanı da onlara hâkim etmiştir.

Ey mü'minler! Rezzak-ı Âlem, insan ve hayvan âlemlerini de bir daire hükmünde teşkil etmiş ve merkezine de rızkı koymuş, insanları hatta hayvanları rızka adeta âşık, hâdim ve musahhar etmiştir. Demek rızkı tekeffül etmeseydi, vermeseydi, canlı mahlûkları yaratmaması icap ederdi.

Rezzak-ı Âlem, rızkı da, gayet geniş ve zengin, hadsiz nimetleri câmi bir hazine halinde yaratmıştır. Ve yenilecek şeylerin sayısınca kuvve-i zâika, yani tadılacak ve tanıyacak küçük mizanları

dilimizde yaratmıştır. Her şeyin bir rızkın etrafına toplandığı ve rızka baktığını anladıktan sonra şunu da bilelim ki, bütün envai ile rızk, mânen, maddeten, hâlen ve kâlen şükür ile kâimdir, rızkın yetiştirdiği ve gösterdiği şey de şükürdür.

Rızka iştiyak ve iştiha bir çeşit fıtrî şükürdür. Lezzet ve zevk almak dahi, düşünmeden bir şükürdür. Hayvanların şükrü böyledir. Yalnız insan, dalâlet ve küfür ile o fıtrî şükrü esasında bozuyor, şükürden şirke giriyor.

Muhterem Cemaat! Cenab-ı Hak verdiği rızık nimetlerine karşılık kullarından üç şey istiyor: Zikir, fikir ve şükür... Başta "Bismillah" demek zikirdir. Nihayetinde "Elhamdülillah" demek şükürdür. İkisinin arasında "Bu nimetler Hâlık-ı Rahim'indir" deyip düşünmek fikirdir. Rızık olan nimetlerdeki gayet süslü suretler, güzel kokular, şirin lezzetler şükrün davetçileridirler. Hayat sahiplerini, şevke davet ederek, bir nevi ihtirama sevk ederek manevî şükür yaptırırlar. "Bu emsalsiz lezzet ve güzellikteki nimetleri Hâlıkım bana rızık olarak vermiştir. Bu kısa ömürde, bu geçici hayatta ve bu fâni âlemde bu nimetleri ihsan eden Rezzak-ı Âlem, ebedî ömürde, sermedî hayatta ve bakî âlemde, nihayetsiz lezzet ve güzelliklerde cennet meyvelerini in'am ve ihsan buyuracaktır" düşüncesi ve imanı ile, şükür içinde en alî ve tatlı lezzeti ve zevki mânen tattırırlar. Şükürsüz insan bu manevî zevkten mahrumdur.

HUTBE -21

Şükür -II-

Ey Mü'minler!

Cenab-ı Hakk'ın en a'zam ismi olan "Allah" (celle celâluhû) isminden sonra, en a'zam ismi olan "Rahman" ismi rızka bakar. Şükrün envâından en câmii ve fihriste-i umûmiyesi namazdır. Şükrün içinde en sâfi bir iman ve halis bir tevhid vardır. Çünkü bir elmayı yiyen ve "Elhamdülillah" diyen adam şükür ile ilân ediyor ki, "O elma doğrudan doğruya dest-i kudretin yadigârı

ve doğrudan doğruya hazine-i rahmetin hediyesidir" demesi ve itikat etmesi ile her şeyi O'nun (celle celâluhû) dest-i kudretine teslim ediyor. Hâlbuki bir imanı ve halis bir tevhidi, şükür ile beyan ediyor. Gafil insanın, küfran-ı nimet ile ne derece hasarete düştüğünü, çok cihetlerden yalnız bir vechini söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Lezzetli bir nimeti yiyen insan, eğer şükrederse o nimet şükür vasıtasıyla nur olur. Cennet meyvesi olur. Verdiği lezzeti de Cenab-ı Hakk'ın iltifat-ı rahmetinin eseri olduğunu düşünmekle, büyük ve daimî zevk ve lezzet alınır. Eğer şükretmezse, o muvakkat lezzet zevâl ile bir elem ve teessüf bırakır. Elmas mahiyetindeki nimet kömüre döner. Şükür ile zâil rızıklar daimî lezzetler, bâki meyveler verir. Şükürsüz nimet en güzel de olsa, çirkin bir surete döner.

Rızkın çeşidine en ziyade muhtaç olan insandır. Bütün nimetlerin durumunu tanıtacak bir cihaz veren kudret sahibi Allah (celle celâluhû), insanı bütün esmâsının cilvelerini, vazifelerinin inceliklerini mizana çekecek aletleri havî bir halife-i arz suretinde yaratmıştır. Onun için sınırsız bir ihtiyaç verip, maddî ve manevî rızkın sınırsız çeşidine insanı muhtaç etmiştir. Şükretmek insanı, en âlâ mevkî olan ahsen-i takvîme çıkardığı gibi, şükredilmezse de esfel-i sâfiline düşürebilir.

En âlâ ve en yüksek tarik olan tarik-i ubudiyet ve mahbûbiyetin dört esasından en büyük esası şükürdür. Şöyle tabir edilir:

"Der tarik-i aczmendî lâzım âmed çâr-çîz

Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak ey aziz."

HUTBE -22

Allah (celle celâluhû) Anne ve Babaya Şefkât İstiyor

Ey evinde ihtiyar ana ve babası veya akrabasından ve iman kardeşlerinden âciz veya âlil kimsesi olan mü'minler!

Cenab-ı Hak, beş tabakaya ayrı ayrı surette ihtiyar anaya, babaya şefkâti istiyor. Dünyada en yüksek hakikat ana ve babaların evlâtlarına şefkâtleri olduğu gibi, en âli hukuk da onların o şefkâtlerine hürmetle mukabele etmektir. Çünkü onlar hayatlarını, kemalî zevkle evlâtlarının hayatı için feda edip sarf ediyorlar. İnsanlıktan çıkmayan, canavar olmayan evlâtlar, o ihtiyarlara hâlisâne hürmet, candan hizmet ve rızalarını tahsil ve kalplerini memnun ederler.

Amca, hala, teyze ve dayı da baba ve ana demektir. O mübarek ihtiyarların vücutlarını ağır görüp, ölümlerini istemek, ne kadar vicdansızlık olduğunu vicdanı olanlar anlar.

Ey geçim derdine müptela olan insan! İyi bil ki, senin evinin bereket direği ve rahmet vesilesi o musibetin dafiası, evindeki o ihtiyar ve gözü görmeyen akrabandır. Onun için "maişetim dardır, idare edemiyorum" deme. Çünkü onların yüzünden gelen bereket olmasaydı, elbette senin geçimin daha ziyade dar olacaktı. Herkes bilir ki, evindeki böyle bir ihtiyarın ölümünden sonra yaşayışı daha fenalaşmıştır.

Cenab-ı Erhamürrahimîn nasıl ki çocukları dünyaya getirince rızıklarını da arkalarından gayet lâtif bir surette gönderip, memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi; çocuklaşan ve çocuklardan ziyade merhamete ve şefkâte muhtaç olan ihtiyarların rızıklarını bereket suretinde gönderir.

Kur'ân'da bütün yaratıkların rızkına kefil olduğunu belirten âyetlerin ifade ettikleri hakikati, yalnız bu ihtiyar ana-baba değil, belki evlerdeki kedi gibi hayvanlar da kendi dilleriyle söylüyorlar ve sana minnettar olmadıklarını, rızıklarının bereket suretinde Hâlık-ı Rahim tarafından gönderildiğini anlatıyorlar.

Bu hayvancıklar böyle bir berekete sebep olursa, mahlûkatın en mükerremi olan insan ve insanların en mükemmeli olan ehl-i iman ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete layık acûze, âlile ihtiyareler ve âlil ihtiyarların içinde en hakikî dost ve en sadık muhib olan ana ve baba, ihtiyarlık halinde bir evde bulunursa, ne derece berekete ve rahmete sebep oldukları anla-

şılır. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir hadis-i şeriflerinde; "Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasaydı, belâlar sel gibi üstünüze dökülecekti" buyurmaktadır.

İşte ey insan, aklını başına al! Eğer sen gençliğinde ölmezsen ihtiyar olacaksın. "Ceza amelin cinsine göredir" sırrı ile sen anana, babana hürmet etmezsen, evlâdın da sana hürmet ve hizmet etmeyecektir.

Eğer ahiretini seversen, onlara hizmet et, rızalarını kazan ki, ehemmiyetli hazine bulasın. Eğer dünyayı seversen onları memnun et ki, hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Eğer onlardan usanır, ölümlerini istersen, dünya ve ahirette zelil ve hakir olursun. Elhasıl: Dünya ve ahiretini kazanmak isteyenler, evlerindeki ihtiyarların, bâhusus ihtiyar ana ve babalarının haklarına riayet etsinler.

HUTBE -23

Ölüm Denen Gerçek

Ey Müslüman! Ayetler dünya hayatının hakikatini ve sonumuzun ne olduğunu haber veriyorlar. Ders alalım.

Evet, dikkatle bakan imanlı göz sahibi, dünyanın birçok meşgalesi içinde hakikati görebilir. Yalnız insanlara bakan görür ki, doğuşları, çocuklukları, gençlikleri, ihtiyarlıkları vardır. Bunların her birinde insanın ölümü de vardır. Bu dünyaya gelenler, buraya ebedî kalmak için gelmiyorlar. Onlar birer misafirdirler. Misafirlik süreleri belli edilmemiş birer yolcudurlar. Demek ki birden bileti verilip trene veya uçağa bindirilmelerini bekliyorlar. Yolcu ya ebedî idam ile mahkûm olduğunu, bir gün yok olacağını, hayat demek, işte bu müddeti belirsiz ömürde bin bir türlü emel ve cefalar çekmek, acılar görmek, sonra kara toprağa gömülüp yok olmak olduğunu düşünerek ne yaparsa yanına kâr kalacağını hesaplayan ve kendisini küfre, dalâlete, sefahate, her çeşit eğlenceye kaptıran talihsiz, dinsiz, imansız ve zalim bir yolcudur.

Veyahut bu hayatı Hâlıkının misafirhanesinde belli bir surette geçirerek, hizmet ve ubudiyet vazifesini güzelce yaparak, Allah'ın (celle celâluhû) Peygamberi (sallallahu aleyhi ve sellem) vasıtasıyla öğrendiği emirlerine itaat ederek, bu hayattan sonra ebedî bir hayatın, bu âlemden sonra ebedî bir âlemin, bu hizmetten sonra ücret alınacak yerin olduğuna ve er-geç bütün misafirlerin o âleme göçeceklerine, başta Habibullah (sallallahu aleyhi ve sellem), bütün sevdiklerinin o âleme göçmüş olduklarına ve kabrin ölmüş olan akraba, ahbab ve evlâda kavuşmak için bir iskele, bir istasyon veya bir uçak biniş yeri, bir intizar salonu olduğuna inanan ve dünyanın zâhirî aldatıcı yüzüne değil, âhiret mezrası olan yüzüne bakarak, ömür sermayesini Hâlıkının rızası yolunda sarf eden hâlis, muhlis, dinli ve imanlı ve muhterem bir yolcudur.

Ey Mü'min kardeşler;

Eğer nefis ve şeytanımız bize zaman değişmiş, asır başkalaşmış, herkes dünyaya dalmış, maişet derdi ile sarhoş olmuşlar, derse biz onlara diyelim: "Ey nefis ve ey şeytan; ölüm değişmiyor, insanların aczi ve ihtiyacı ziyadeleşiyor, beşerin yolculuğu kesilmiyor, çabuklaşıyor, birgün şu dünyadaki mal, evlât ve ahbabı terk edip kabre gireceğiz. O karanlık yerde bize ışık olacak, o dar yerde bize ferah verecek, o yalnızlıkta bize arkadaşlık edecek ancak iman ve Kur'ân'dır. Onun için aklımız varsa, nefsimize acıyorsak, imanımızı kemâle yetiştirelim. Bütün mü'minleri kendimize kardeş bilelim, üç günden fazla birbirimize darılmayalım. Kur'ân'a yapışalım. Ahkâmı ile amel edelim.

HUTBE -24

Ölüm Bir Nimettir

Ey mü'minler!

Allah'a (celle celâluhû) ve âhiret gününe imân etmek, şu kâinatın muğlak-ı tılsımını ve beşerin ruhuna saadet kapısını açacak ve açılması müşkil olan iki tılsımdır. Sabırla Yaratıcıya tevekkül

ve iltica ve şükürle Rezzak-ı Âlem'den talep ve dua çok menfaatli ve tiryak gibi iki ilaçtır.

Kur'ân'ı dinlemek, hükmünü tutmak, namazı kılmak, büyük günahları terk etmek; âlem-i ervahdan, rahm-ı mâderden, hayattan, kabirden, haşirden, sırattan gelip geçen ebed yolculuğunda çok kıymetli, revnaklı bir bilet, bir âhiret azığı ve bir kabir nurudur.

Ey cemaat-i Müslimîn!

Cenab-ı Hakk'a ve âhirete inanan mü'min için ölüm, dünya zindanından cennet bahçelerine, Rahman olan Allah'ın huzuruna götüren bir burak gibidir. Ölümün bu hakikatini gören kâmil insanlar, ölümden korkmak ve ürkmek değil, onu sevmişler. Daha ölüm gelmeden, ölmek istemişlerdir.

Ey Allah'ın (celle celâluhû) kulları! Sabır ile tevekkül Hâlık'ın kudretine dayanmak ve hikmetine güvenmek demektir. Çünkü "kün feyekün" emrine mâlik bir Zât-ı Kadir'e arz tezkeresi ile dayanan bir adamın korkusu olmaz. O en dehşetli musibet karşısında "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciun" diyerek ve kalbi mutmain olarak Rahîm olan Rabbine itimat eder. Arif-i billah aczden, Allah'tan (celle celâluhû) korkmaktan lezzet alır. Şayet bir yaşındaki çocuk düşünebilse ve ondan sorulsa, "en lezzetli ve en tatlı hâletin nedir?" denilse, "aczimi, za'fımı anlayıp, validemin tatlı tokadından korkarak, yine validemin sinesine sığındığım hâlettir" diyecektir. Bütün validelerin şefkâtleri Allah'ın (celle celâluhû) rahmet tecellisinden ancak bir lem'adır. Bunun içindir ki, kâmil insanlar aczde öyle bir lezzet bulmuşlardır ki, kendi hal ve kuvvetinden şiddetle çekinerek, Allah'a (celle celâluhû) acz ile sığınmış ve aczi kendine şefaatçi yapmıştır.

Ey Müslümanlar! Şükür ve kanaat ile talep ve dua Rezzak-ı Rahim'in rahmetine itimat etmektir. Bütün yeryüzünü bir nimet sofrası ve bahar mevsimini bir çiçek destesi yaparak, o sofranın yanı başına koyan bir Zât-ı Kerîm'in misafirine, fakr ve ihtiyaç elîm ve ağır değil, belki pek güzeldir. Onun için kâmil insanlar

fakr ile fahretmişlerdir. Yanlış anlaşılmasın, o zâtlar Allah'a (celle celâluhû) karşı fakrı ve ihtiyacı bilip yalvarmışlardır. Yoksa halka fakrını gösterip, dilencilik vaziyeti almamışlardır.

Ey mü'min kardeşler!

Başta namaz, farzları işlemek, büyük günahları terk etmek bir bilet ve senettir. Bütün hakikati gören, zevk ve keşif eden büyük zâtlar, ittifakla diyorlar ki; uzun ve karanlıklı ebed yolculuğunda zahire, ışık ve burak, ancak Kur'ân'ın emirlerini tutmak ve nehyettiklerinden kaçmakla elde edilir. Yoksa fen, felsefe, san'at ve hikmet o yolda bir şeye yaramaz. Onların ışıkları kabir kapısına kadardır.

Ey mü'minler! Ey Allah'ın (celle celâluhû) kulları!

Beş vakit namazı kılmamak, şirk, anaya babaya isyan, katl, zina, muharebeden ve askerlikten firar etmek, sarhoş edici şeyleri içmek, domuz eti yemek gibi büyük günahları terk etmek az, rahat bir vazifedir. Neticede meyvesi, faidesi pek çoktur ve ehemmiyetlidir.

Öyle ise aklı olanlar fısk ve sefahate kendini teşvik eden şeytana ve şeytan suretindeki insanlara; "Ey nefis ve ey şeytan! Ölümü öldürmek, zevali dünyadan ve acz-i fakrı beşerden kaldırmak ve kabir kapısını kapamak çaresi varsa, söyle dinleyelim. Yoksa sus! Kâinat mescidlerinde okunan Kur'ân-ı Hakîm'i dinleyelim. O nur ile nurlanalım. Hidayeti ile a'mal edelim" demelidir.

HUTBE -25

Dünya Geçici Bir Seyir Yeridir

Ey ehl-i imân!

Şu âlemde hiçbir şey kararında kalmadığı gibi, hiçbir canlı mahlûkun da ebedî kalamadığını bilirsiniz. Bunların içinde en şerefli mahlûk olan insan, dünyaya pek ziyade meftûn ve müptela olduğu halde Rahîm olan Hâlıkı, o kulunu dünyadan usandırıp bâkî âleme geçmek için ona bir şevk verir. İnsanlığı dalâlette

boğulmayanlar, bu halden istifade ederler. Kalp rahatlığı, gönül hoşluğu ile giderler. İnsanı dünyadan usandıran ve bâki âleme göçmeye hazırlayan sebeplerden beşini numune için söyleyeceğiz:

Birincisi: İhtiyarlıktır. İmân ile ihtiyarlamış olan insan, dünyanın güzel ve cazibeli şeylerine aldanmaz. "Bunlar da fânidir" der, yüzünü çevirir. Bakî olan Allah'tan (celle celâluhû) başka şeye iltifat etmez.

İkincisi: Alâka peyda ettiği, sevdiği ve seviştiği birçok insanlar, bakî âleme göçtüklerinden, onların sevgisinden dolayı o da onlara kavuşmak, o memlekete göçmek ister. Ölümü, eceli, bir derece sevinerek karşılar.

Üçüncüsü: Hastalık ve musibetlerde ne kadar zaif ve âciz olduğunu anlar. Hayatın yükünden ve yaşamak tekliflerinden kurtulmak ve istirahata erişmek için âhirete gitmek ister.

Dördüncüsü: Ölümün bir yer değiştirmek, kabrin, nurlu âlemlerin kapısı, dünyanın da âhirete nispeten bir zindan hükmünde olduğunu, imânı olan insan görür. Dünya zindanından cennet bahçelerine çıkmak, bu hayatın binbir çeşit dert ve elemlerinden ruhların uçuştuğu rahat âlemine geçmek ve mahlûkatın sıkıntılı gürültüsünden kurtulup, Rahman olan Rabbinin huzuruna gitmek, bin can ile arzu edilen bir seyahat, belki bir saadet olduğunu anlar.

Beşincisi: Kur'ân'ı dinleyen, okuyan ve ondaki hakikî ilim nurunu gören insan, dünyaya aşk ve alâkanın pek mânâsız olduğunu anlar ve şu mânâlı, hakikatli, ciddi emirleri duyar.

- Dünya, harfleri, kelimeleri; zât, sıfat ve esmâsına delâlet eden Hâlık'ın bir kitabıdır. Mânâsını bil ve al, nakışlarını bırak git.

- Dünya bir tarladır. Ek, mahsülünü al, muhafaza et, muzahrefatını at, ehemmiyet verme.

- Dünya, geçici bir seyir yeridir. İbret gözüyle bak, zâhirî çirkin yüzüne değil, Cemil-i Bakî'ye bakan gizli, güzel yüzüne bak. Hoş ve faideli bir tenezzüh yap.

HUTBE-26

Çok Gülmek Kalbi Öldürür

Resûl-i Ekrem Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) çok gülmeyi iyi görmez, bizlere de gülmekte ileri gitmemeyi tavsiye eder.

Zira çok gülmek, insanı lâubalîliğe sevk eder, lâubalî insan ise ciddiyetini kaybeder, hayırlı işlerde, faydalı hizmetlerde muvaffakiyet şansı azalır.

Çünkü çok gülen, kalbini öldürmüş, ciddiyetini lâubalîlikle yitirmiştir.

Aslında hâlini, istikbalini ve ahiretini düşünen kimse, çok gülme ihtiyacını da duymaz, sadece tebessüm eder; arada sırada ansızın bir kahkaha atsa da hemen vazgeçer, pişmanlık duyar.

Resûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kahkaha ile hiç gülmemiş, daima tebessüm buyurmakla iktifa etmiştir.

Adamın biri fazlaca gülüyor, etrafındakileri de güldürüyordu. En ciddi meseleleri bile şakayla, nükte ile geçiştiren bu adam, birgün büyük âlim Hasan Basrî'ye rastladı. Âdeti üzere yine gülmekten ağzı kavuşmuyor, güldürmeye de uğraşıyordu.

Hasan Basrî Hazretleri ona şu suali sordu:

"Oğul, sırat köprüsünden kolayca geçeceğine dair eline bir senet mi verdiler?"

"Hayır."

"İki gözüm, bunca kahkaha neden ileri geliyor öyleyse?"

İmam-ı Gazalî der ki: "O adam bu ikazdan sonra bir daha kahkaha ile gülmedi."

Gülmekten gözü yaşaran bir adama velîlerden biri şu ikazda bulunmuştur:

"Oğul, gülmekten değil, ağlamaktan gözün yaşarmalıdır. Zira Allah (celle celâluhû) için akan iki damla gözyaşı cehennemin yegâne söndürücüsüdür."

HUTBE –27

"Allah'tan Ümit Kesmeyiniz"

Hayat faaliyet ve harekettir. Onu yürüten ise şevktir. Şevk dolu bir ruhla hayat meydanına atılan bir insan, yeis adı verilen korkunç düşmanla karşılaşır. Bu düşman onun ayağını kaydırıp, düşürmeye çalışır.

"Aman sen de! Bu işi senden başka yapacak kimse yok mu ki? Hem sen bunu başaramazsın. Başkaları yapamadıktan sonra, sen mi yapacaksın!" Daha bir sürü bahanelerle insanı yolundan döndürmek ister.

Eğer moral bozulur, maneviyat sarsılırsa, insanın ilerlemesi söz konusu olamaz. Onun içindir ki, bu azılı düşmana karşı; "Allah'tan ümit kesmeyiniz!" buyuran Rabbimizden yardım istemeliyiz. O müjdeli silahı kullanmalıyız.

Ümitsizlik ancak bu silahla yenilir. İnsanlığı kemiren yeis, ancak ümitle yıkılır. Cemiyetlerin kangreni olan bu hastalık, sadece ümitle mağlup edilir.

Ümitsizlik öldürücü bir zehirdir. Hayata saplanan bir bıçaktır. Ahlâka kasteder.

Ümitsizlikle toplumun faydası kalkar, yerini şahsî çıkarcılık alır. İnsan sadece kendisini düşünmeye başlar. Milleti için değil, kendisi için yaşar.

Ahlâkın sarsılmasıyla gevşeklik, tembellik, lâkaydlık hükmetmeye başlar. İnsanlar kötü örneklerden delil getirmeye çalışırlar. Tembellere bakıp; "Ne yapalım! Herkes benim gibi… Çalışıp da

ne olacak? Âlemi ben mi düzelteceğim? Neme lazım!" der, yan gelip yatarlar.

Yine yükselişin ayak bağı olan ümitsizliğe yakalananlar, ideal, güzel ve üstün örneklere bakıp; "Ben nasıl olsa onlar gibi olamam. Ben kim, bu işleri yapmak kim?" gibi desiselerle avunmaya çalışır, tembelliğe bahaneler sayıp dökerler.

Şu gerçek kulağımıza küpe olmalı: Yola çıkmayan ilerleyip de yol alamaz. Ümitsizlikle bir yere varılmaz. "Bir şey tamamen ele geçirilmese de tamamen terk de (ayrı olarak) edilmez." buyuran Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir defa yola çıkmamızı istiyor. Giriştiğimiz işi yüzde yüz başaramazsak da, yüzde yetmiş başaralım. Olsun, hiç başaramamaktan, yapmamaktansa, yarı yarıya da olsa başarmak kazançtır.

On Beşinci Bölüm

FOTOĞRAFLAR



Hulûsi Bey, Üstad'ı ilk kez ziyaret etmeyi düşündüğünde Kıdemli Yüzbaşı'dır. Üstad için, "Bu bir şeyhtir, intisap ederim" diye düşünür. Hulûsi Bey bu ilk görüşmeyi şu ifadelerle anlatır: Hiçbir şey söylemeden, içeri girer girmez kolumdan tutarak şöyle dedi: "Kardeşim ben şeyh değilim! İmamım... İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi imamım."

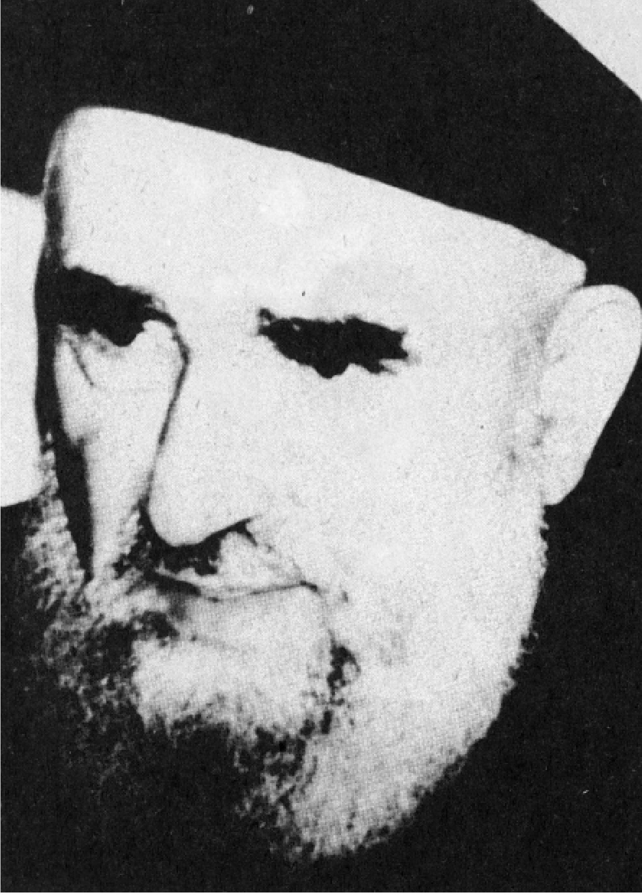


Alvarlı Muhammed Lütfi Hazretleri Hulûsi Bey'i şu dizelerle anlatır:

Gülbin-i tevhidde gunce-i hemrah, Hulûsi Efendi kardeş;
Nur-u tevhid ile dilde dilârâ bir haknümâ zâta olmuşsun yoldaş,
Tuttuğun dâmeni elden bırakma, ilm-i ledünnane olmuşsun sırdaş,
Kerem-i Kerîme bu mazhariyet bir kadr-i vâlâya olmuşsun hâldaş,
Hamd eyle Mevlâ'ya, rube zemin ol, nâehle esrarını eyleme faş.



Camiye ve cemaate son derece riayetkârdı.
Bütün namazlarını evinin karşısındaki camide eda ederdi.
Müftü ve hocaefendilerle münasebeti mükemmeldir.
Elazığ Müftüsü Ömer Efendi'nin, kendisine sorulan fetvalardan bir kısmını cevaplandırmak üzere Hulûsi Bey'e gönderdiğini söyleyenler çoktur.



Üstad'ın Eskişehir'de bir otelde kaldığı sırada Hulûsi Bey
onu ziyarete gider. Ancak Üstad'la görüştürülmez.
Otelden hüzünle ayrılır. Bu sırada Üstad;
"Hulûsi'nin kokusunu alıyorum. Bu yerlerde arayın,
bulun" der. Bu emir üzerine Hulûsi Bey bulunur ve görüştürülür.



Hulûsi Bey, ihlasın cisimleşmiş ifadesiydi.
İhlasından dolayı kendisini o kadar gizlerdi ki; yabancılar
Hacı Hulûsi Efendi'nin kim olduğunda tereddüt geçirir, genellikle
de, yanındaki ders arkadaşlarından birinin eline eğilirlerdi.



Hulûsi Bey ömrünün büyük bir kısmını doğduğu yer olan
Elazığ'da geçirdi. Âdeta o bölgenin güneşi oldu.
Zaman zaman yurtiçi hizmet ziyaretlerinde bulundu.
Pek çok insanın davada pekişmesine vesile oldu.
Etrafında bulunan talebeleri cemiyete teşvik eder,
hizmet adına okulu bırakmaları yerine sınıfının ve okulunun
en çalışkanı olmaya gayret göstermelerini isterdi.
Ve miladi 1896 senesi Ramazan-ı Şerif'in ilk gecesinde doğan
M. Hulûsi Yahyagil, 26 Temmuz 1986 günü dostlarıyla
her zamanki gibi sohbet ettiği gece,
saat 23.00'te aniden rahatsızlanarak ebedî âleme göçtü.